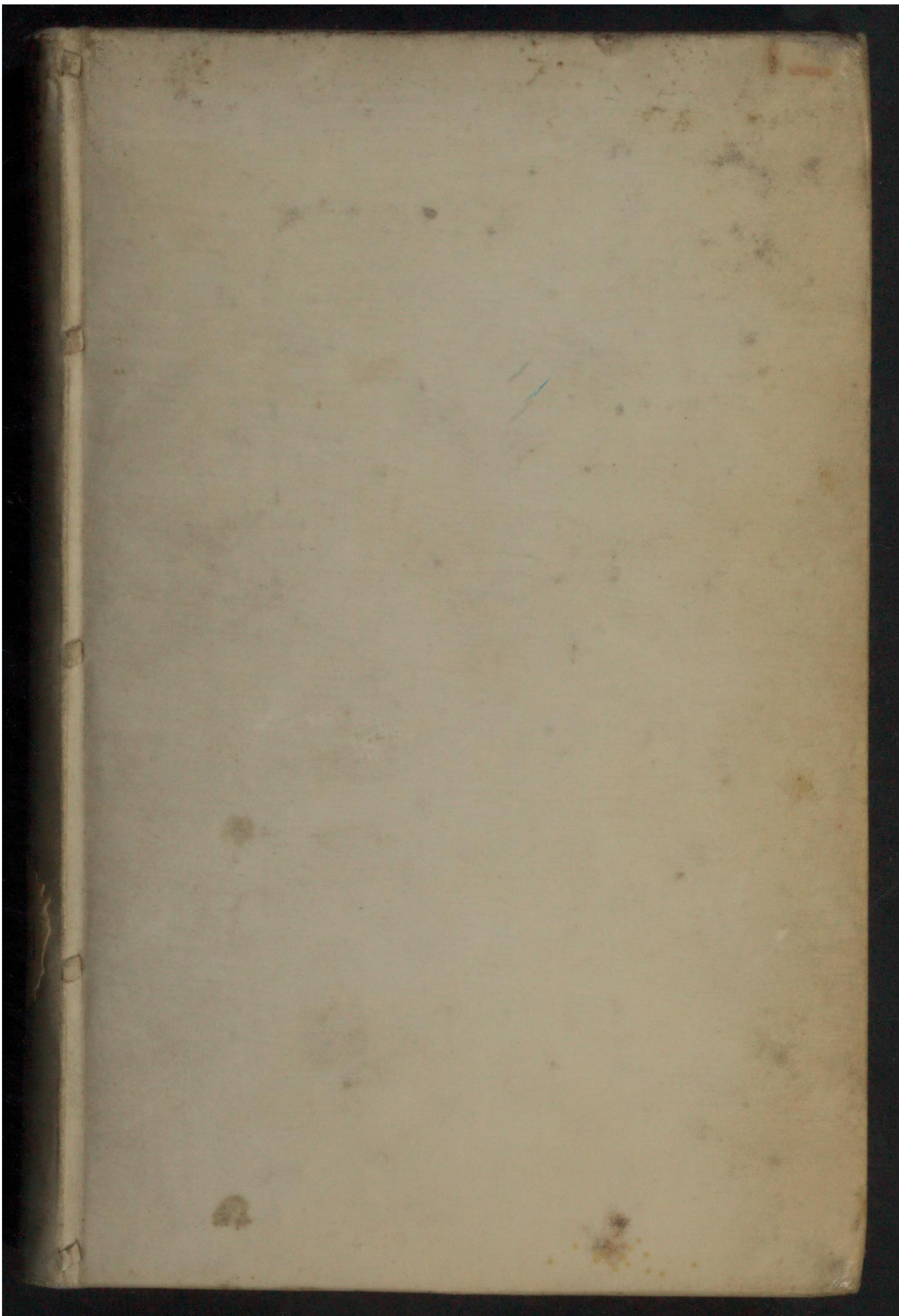
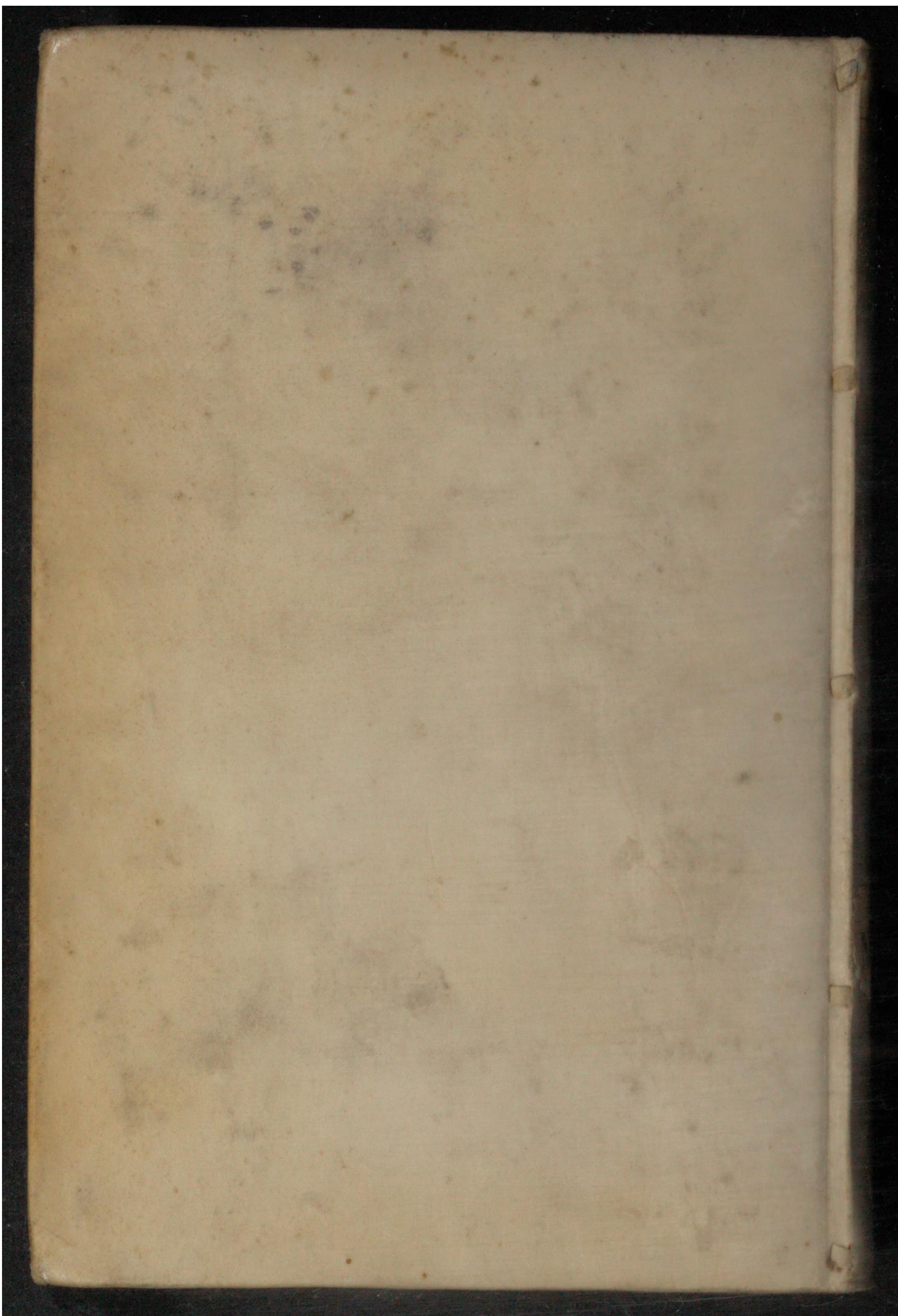
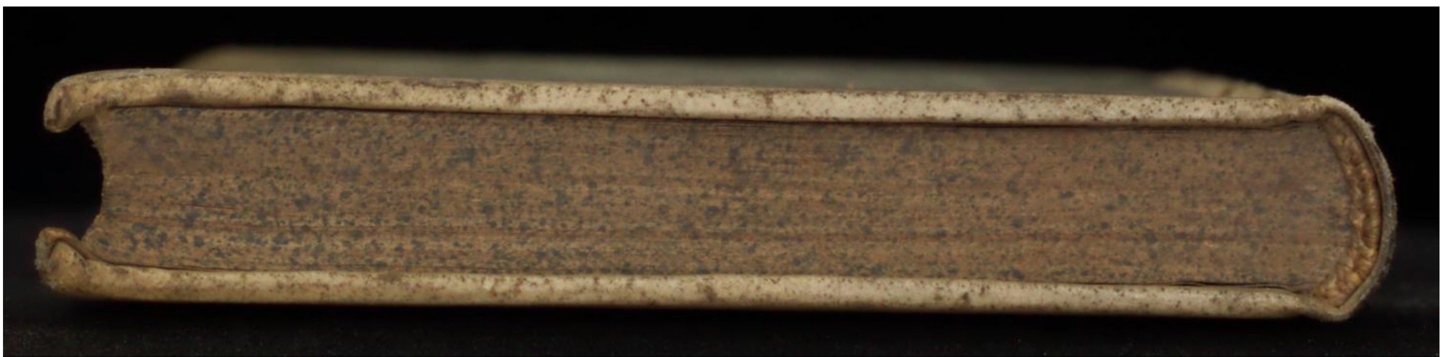
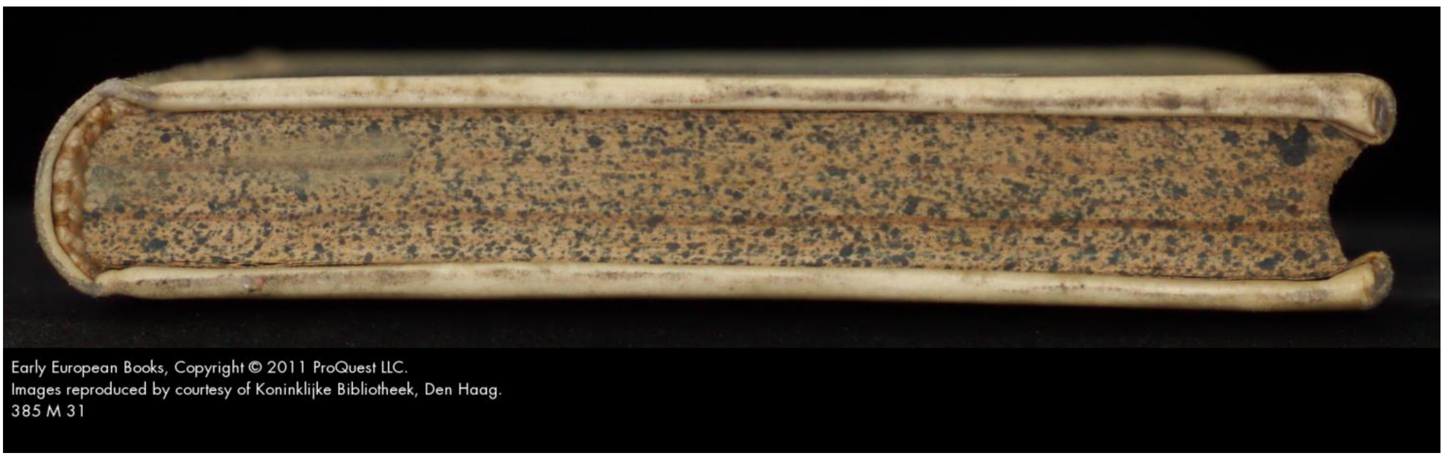

385
M 31

CONSTANTINI IMPERATORIS PORPHYROGENITI,

DE

Administrando Imperio,

AD

ROMANVM F.

Liber nunquàm antehac editus.

IOANNES MEVRSIVS primus vulgavit, LATINAM interpretationem, ac NOTAS adjecit.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex officinâ typographicâ IOANNIS BALDUINI,
impensis verò LUDOVICI ELZEVIRI.
CIↃ. IↃC. XI.

Nobilissimis Amplissimisque,

D. HADRIANO à MATHENES,
Equestris dignitatis Viro, Domino in
Mathenes, & Opmeer.

D. CORNELIO van der MYLE,
Equiti, illustriss. principi à consiliis.

Academiæ

CVRATORIBVS.

ET,

Amplissimis, ac Prudentissimis Viris,

DD. CONSVLIBVS LEIDENSIBVS,
eorum COLLEGIS.

ITEM,

Consultissimo, Prudentissimoq; Viro,

D. NICOLAO SEYSTIO,
Vrbis SYNDICO, Curatoribus
à Secretis.

IOANNES MEVRSIVS
dedico, consecroque.

ONSTANTINUM hunc, Viri Nobilissimi & Ampliss. cum in lucem publicam proferrem, sub quorum id auspiciis faciendum esset nō multùm dispiciendum existimavi: & ad Vos pertinere eum animus dictabat. Cum enim historiæ Græcæ in celeberrimâ hâc vestrâ Academiâ professionem mihi demandaveritis, hicque fructus intereà in agro nostro provenerit, meritò vos primitiis hisce macti esse debebatis. Prætereà ipse Auctor talis est, qui dignitate suâ se tueri, Vobisque commendare poterat: nam Imperator est, & in purpurâ natus, ac quidem talis, cujus virtutes laudem omnem provocant, & favorem. Nimirum ille est, qui pietatem, literas,

elo-

eloquentiam,& poëticē ſummopere amplexus eſt: ille, qui exſtinctum ferè eâ tempeſtate ſuperiorum Imperatorum ſocordiâ Philoſophiæ ſtudium ſuſcitavit, & ab interitu vindicavit, profeſſoresq́; ſcientiarum conſtituit. Atq; hoc de Auctore. Iam ipſum opus ejusmodi eſt, vt Theſaurum appellare viri docti nō dubitaverint. Scripſit illud pius parens in gratiam Romani F. quem ad imperii partem vocaverat. Accipite benignâ fronte; quod ſi feceritis, vti non deſpero, ad alia, quæ ſub manibus habeo, maturanda animum addetis: eóq; ſtimulo incitatus rei literariæ promovendæ, Academięque veſtræ ornandæ, alacriùs deinceps ſemper incumbam. Valete viri Nobiliſs. Ampliſs. Prudentiſſimiq́;, ac diu vivite, ad Dei, Reip. & Academiæ honorem vtilitatemque.

Lugduni Batavorum, Idib. April. cIↃ. IↃ. C. XI.

ISAACI CASAUBONI IN PRÆFATIONE Polybianâ, de hoc opere TESTIMONIUM.

SErvatur in locupletissimâ illâ tuâ, DOMINE, & verè regiâ Bibliothecâ, Constantini Augusti Porphyrogeniti liber publicè adhuc ignotus, quem in filii Romani, jam consortis imperii, gratiam, pius parens scripsit. Sciebat vetus regnandi princeps ad negotia gerenda, in quibus Reip. salus continetur, illud adprime desiderari, ut ingenia hominum probè nota sint, quibuscum agitur. Sive illi sint subditi,

diti, siue amici, aut socii, siue hostes; siue in propinquo habitent, siue summotos longius fines colant, multum omninò interest, aut potius, in eo totum, propè dixerim, est positum, vt naturam illorum, mores, instituta, religionis formam, animorum inclinationes, aut auersationes; ne ignores. Iccirco Imperator ille, populorũ omnium, quibus aliquid cum Imperio suo commercij intercedebat, origines, rationes viuendi, belli pacisq́; instituta, partim vsu, partim libris legendis cum accuratissimè didicisset; de eo argumento commentarium sanè quàm doctum & vtilem confecit, & filio suo hoc paterni affectus monumentum excellentissimum reliquit. Dignum opus, quod Maiestatis tuæ iussu publicam aliquando lucem videat, &c.

Nic. Crassus in not. ad Ianuotium. p. 374. &c. multorum falsorum coarguit hunc autorem.

CON-

CONSTANTINI

DE

Administrando Imperio

LIBER

AD

ROMANVM PORPHY-rogenitum, filium.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ἘΝ ΧΡΙΣΤῼ͂Ι ΒΑΣΙΛΕΙ͂ ΑἸΩΝΊΩΙ ΒΑΣΙΛΈΩΣ ῬΩΜΑΊΩΝ

πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανὸν τὸν Θεοστεφῆ καὶ Πορφυρογέννητον Βασιλέα.

CONSTANTINI D.G. IMPERATORIS AD ROMANVM

filium à Deo coronatum, & Porphyrogenitum, Imperatorem.

PROOEMIVM.

ΥἹΟΣ σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, καὶ πατὴρ φιλόστοργος ἐπὶ υἱῷ τέρπεται φρονίμῳ. Κύριος γὰρ δίδωσι νοῦν ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν, καὶ προστίθησιν οὖς τοῦ ἀκούειν. παρ' αὐτῷ θησαυρὸς σοφίας. καὶ ἐξ αὐτοῦ δίδοται πᾶν δώρημα τέλειον. καθιστᾷ βασιλεῖς ἐπὶ θρόνου, καὶ κυρείαν τοῦ παντὸς δίδωσιν αὐτοῖς. νῦν οὖν ἄκουσον

FILIVS ſapiens exhilarat patrem, & pater pro adfectu ſuo naturali in filio prudente ſe oblectat. Dat enim ei mentem Deus quando loqui oportet, & addit aurem ad audiendum. Apud ipſum theſaurus ſapientiæ eſt, & ex ipſo datur omne donum perfectum. cōſtituit reges in throno, & dat illis dominium vni-

uersi. Nunc igitur audi me, fili, & hanc doctrinam cùm benè imbiberis, sapiens apud prudentes, & apud sapientes prudens censeberis. Benedicent tibi populi, & beatum prædicabunt multæ gentes. Disce quę te scire ante omnia oporteat, & prudenter imperii gubernacula suscipe. Pręsentia bene expende, & futura disce, vt experientiam cũ consilii rectitudine colligas, & præclarè res magnas aggredieris. Ecce, expono tibi doctrinam, vtieius vsu & cognitione peritus, circa ea quę consulto optima, & publice vtilia sunt, ne erres. Primùm, quæ gens in quâ re adiuuare Romanos possit, aut lædere: item qualis, ac quomodo vnaquæq;, & à quibus possit bello infestari, atq; subiugari. Deinde de insatiabili ipsarum auaritiâ, & quæ præter rationem accipere postulent. Posteà etiam de aliarum gentium differentiâ, origine, vitâ, situ, constitutione terræ ipsis habitatæ, circumductione, seditionis motu, & quæ quoq; tẽpore inter Romanos, diuersasq; gentes acciderint, & deinceps quæ sub nostro adeoque vniuerso Romano Im-

μου υἱὲ, καὶ τὴν δὲ μεμαθηκὼς τὴν διδαχὴν, ἔσῃ σοφὸς παρὰ φρονίμοις, καὶ φρόνιμος παρὰ σοφοῖς λογισθήσῃ. εὐλογήσουσί σε οἱ λαοὶ, καὶ μακαριοῦσί σε πλήθη ἐθνῶν. διδάχθητι ἃ χρή σε πρὸ πάντων εἰδέναι, καὶ νουνεχῶς τῶν τῆς βασιλείας οἰάκων ἀντιλαβοῦ. περὶ τῶν ἐνεστώτων μελέτησον, καὶ περὶ τῶν μελλόντων διδάχθητι, ἵνα πεῖραν μετ' εὐβουλίας ἀθροίσῃς, καὶ μεγαλεπήβολος ἔσῃ περὶ τὰ πράγματα. ἰδοὺ ἐκτίθημί σοι διδασκαλίας ὥστε τῇ ἐκ ταύτης πείρᾳ καὶ γνώσει συνεπισθέντα περὶ τὰς βελτίστας βουλὰς καὶ τῷ τὸ κοινῇ συμφέρον μὴ διαμαρτάνειν. πρῶτα μὲν, ποῖον ἔθνος, κατὰ τί μὲν ὠφελῆσαι δύναται Ῥωμαίους, κατὰ τί δὲ βλάψαι. καὶ ποῖον, καὶ πῶς ἕκαστον τούτων, καὶ παρὰ ποίου δύναται ἔθνους, καὶ πολεμεῖσθαι, καὶ ὑποτάσσεσθαι. ἔπειτα, περὶ τῆς ἀπλήστου, καὶ ἀκορέστου αὐτῶν γνώμης, καὶ ὧν παραλόγως ἐξαιτοῦνται λαμβάνειν. εἶθ' οὕτως καὶ περὶ διαφορᾶς ἑτέρων ἐθνῶν, γενεαλογίας τε ἐθνῶν, καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς κατοικουμένης παρ' αὐτῶν γῆς καὶ περιηγήσεως αὐτῆς, καὶ στασιασμοῦ πρὸς τούτοις, καὶ περὶ τῶν ἔν τινι καιρῷ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅσα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ

ἐν πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κατά τινας χρόνους ἐκαινοτομήθη, ταῦτα ἐσοφισάμην κατ' ἐμαυτόν, καὶ εἶτα γνωστά σοι ποιῆσαι τῷ ἠγαπημένῳ μου υἱῷ, ἵν' ἔχῃς εἰδέναι τὴν ἑκάστου τούτων διαφορὰν· καὶ πῶς, ἢ μεταχειρίζεσθαι ταῦτα καὶ οἰκειοῦσθαι· ἢ πολεμεῖν, καὶ ἀντιτάττεσθαι. πτοηθήσονται γάρ σε ὡς μεγαλοφυῆ, καὶ ὡς ἀπὸ πυρὸς φεύξονται ἀπὸ σοῦ· φιμωθήσονται τὰ χείλη αὐτῶν, καὶ ὡς ὑπὸ βελῶν τοῖς σοῖς κατατρωθήσονται ῥήμασιν. ὀφθήσῃ αὐτοῖς φοβερὸς, καὶ ἀπὸ προσώπου σου τρόμος λήψεται αὐτοὺς, καὶ σου ὁ παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ. καὶ συνετιεῖ σε ὁ πλάστης σε. κατευθυνεῖ σου τὰ διαβήματα. καὶ ἑδράσει σε ἐπὶ βάσιν ἀσάλευτον. ὁ θρόνος σου, ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐτοῦ. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔσονται βλέποντες ἐπί σε. καὶ οὐδὲν οὐ μὴ ἅψηταί σου τῶν χαλεπῶν, καθότι αὐτός σε ἐξελέξατο, καὶ ἀπὸ μήτρας ἀφώρισεν, καὶ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὡς ἀγαθῷ ὑπὲρ πάντας σοι ἔδωκε, καὶ τέθηκε ὡς σκοπιὰν ἐπὶ βουνοῦ, καὶ ὡς χρυσοῦν ἀνδριάντα ἐφ' ὑψηλοῦ, καὶ ὡς πόλιν ἐπ' ὄρους ἀνύψωσεν, ὥστε δωροφορεῖσθαι ὑπ' ἐθνῶν, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν κατοικούντων τὴν γῆν. ἀλλὰ σὺ κύριε ὁ Θεός μου, οὗ ἡ βασιλεία ἀνώλεθρος καὶ αἰώνιος. εἴης κατευοδῶν τὸν διὰ σοῦ ἐξ ἐμοῦ γεννηθέντα, καὶ ἔστω ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ προσώπου σου ἐπ' αὐτὸν, καὶ τὸ

perio illic innouata sint, hæc ex me ipso didici, & dixi nota velle facere tibi dilecto meo filio, vt singularum differentiam scire possis, & quomodo tractandæ conciliandæque aut debellandæ, & repellendæ. Verebūtur enim te vt magnificum, & fugient veluti ignem. Compescentur labra, & verbis tuis veluti sagittis vulnerabuntur. Videberis ipsis terribilis, & à conspectu tuo tremor illos corripiet, & Deus omnipotens te proteget. Instruet te creator tuus; diriget gressus tuos, & collocabit te in basi inconcussâ. Thronus tuus quasi sol erit coram ipso, & oculi eius erunt super te. Neque te res aduersæ tangent, quoniam ipse te elegit, & ab vtero matris destinauit, imperiumque tanquam virtute cæteris præstanti dedit, & posuit veluti speculam in colle, veluti auream statuam in excelso, & veluti vrbem in monte te exaltauit, vt munera tibi ferant gentes, & adorent habitatores terræ. Sed tu Domine Deus, cuius regnum incorruptibile & æternum, prosperam; redde viam sei, quem per tuam gratiam genui, & sit super eum facies

tua, & auris tua ad eius preces inclinetur. Protegat eum manus tua, & regnet propter veritatem. Ducat eum dextera tua, & dirigantur viæ eius in conspectu tuo, vt ante oculos custodiat iustificationes tuas. Cadent hostes, & terram lingent inimici eius. Adumbretur stirps eius fecundæ sobolis foliis, & vmbra fructus eius occultet mõtes regios: nam per te regnãt reges, glorificantes te in æternum.

ὖς σου ἐπικλινέσθω ταῖς τούτου δεήσεσιν. σκεπασάτω αὐτὸν ἡ χείρ σου, καὶ βασιλευέτω ἕνεκεν ἀληθείας. καὶ ὁδηγήσει αὐτὸν ἡ δεξιά σου. κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐνώπιόν σου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά σου πρὸ προσώπου αὐτοῦ. πεσοῦνται πολέμιοι, καὶ λείξουσι χοῦν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ. κατασκιασθείη τὸ στέλεχος τοῦ γένους αὐτοῦ πολυγονίας φύλοις, καὶ ἡ σκιὰ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἐπικαλύψαι ὄρη βασίλεια. ὅτι διὰ σοῦ βασιλεύουσι βασιλεῖς δοξάζοντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.

CAPVT I.

ΚΕΦ. α΄.

De Patzinacitis, & quantum prosunt Imperatori Romano pacati.

Περὶ τῶν Πατζιναϰιτῶν, καὶ πρὸς πόσα συμβάλλονται μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων εἰρηνεύοντες.

AVDI igitur, fili; quæ tibi non ignoranda existimo, & intelligens fias, vt adipiscaris gubernationem. Honestam enim dico omnibus subditis esse scientiam, inprimis vero tibi, qui debes de omnium salute esse sollicitus, & hanc mundi nauem regere. Si verò perspicuo ac peruulgato sermone, fluido, pedestri, & simplici vsus fuero ad ea quæ proposui declaran-

Principis Scientia

ἌΚΟΥΣΟΝ τοίνυν υἱέ, ἅ μοι δοκεῖ σε μὴ ἀγνοεῖν καὶ νοήμων γενοῦ, ἵνα κλήσῃ κυβέρνησιν. φημὶ γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εἶναι καλὸν τῶν ὑποτεταγμένων τὴν μάθησιν, διαφερόντως δέ σοι τῷ ὑπὲρ τῆς πάντων σωτηρίας ὀφείλοντι διαμεριμνᾶν, καὶ τὴν κοσμικὴν ὁλκάδα πηδαλιουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. εἰ δὲ σαφῆ καὶ καθημαξευμένῳ λόγῳ, καὶ οἷον εἰκῇ ῥέοντι πεζῷ καὶ ἁπλοϊκῷ πρὸς τὴν τῶν προκειμένων ἐχρησάμην δήλωσιν μηδὲν θαυ-

θαυμάσῃς υἱέ. οὐ γὰρ ἐπίδειξιν καλλιγραφίας, ἢ φράσεως ἠττικισμένης, καὶ τὸ διηρημένον διογκούσης, καὶ ὑψηλοῦ ποιῆσαι ἐσπούδασα. ἀλλὰ μᾶλλον διὰ κοινῆς καὶ καθωμιλημένης ἀπαγγελίας διδάξαι σε ἔσπευσα, ἅπερ οἴομαι δεῖν σε μὴ ἀγνοεῖν, καὶ ἃ τὴν ἐκ μακρᾶς ἐμπειρίας σύνεσίν τε καὶ φρόνησιν εὐμαρῶς σοι δύναται προξενεῖν. ὑπολαμβάνω γὰρ κατὰ πολὺ συμφέρειν ἀεὶ τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, εἰρήνην ἐθέλειν ἔχειν μετὰ τοῦ ἔθνους τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ φιλικὰς πρὸς αὐτοὺς ποιεῖσθαι συνθήκας τε καὶ σπονδὰς, καὶ ἀποστέλλειν καθ' ἕκαστον χρόνον ἐντεῦθεν πρὸς αὐτοὺς ἀποκρισιάριον μετὰ ξενίων ἁρμοζόντων καὶ πρὸς τὸ ἔθνος ἐπιτηδείων. καὶ ἀναλαμβάνεσθαι ἐκεῖθεν ὁμήρους, ἤτοι ὄψιδας καὶ ἀποκρισιάριον. οἵτινες ἐν τῇ θεοφυλάκτῃ ταύτῃ πόλει μετὰ τοῦ καθυπουργοῦντος εἰς ταῦτα συνελεύσονται καὶ βασιλικῶν εὐεργεσιῶν καὶ φιλοτιμιῶν τῶν ἐπαξίων πάντων τοῦ βασιλεύοντος ἀπολαύσουσιν, ὅτι γειτνιάζει τὸ τοιοῦτον ἔθνος τῶν Πατζινακιτῶν τῷ μέρει τῆς Χερσῶνος, καὶ εἰ μὴ φιλίως ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς, δύνανται κατὰ τῆς Χερσῶνος ἐξέρχεσθαι, καὶ κουρσεύειν καὶ ληΐζεσθαι αὐτήν τε τὴν Χερσῶνα καὶ τὰ λεγόμενα Κλήματα.

da, ne mirare, fili. Non enim recte scribendi, aut dictionis Atticæ turgescentis atque sublimis specimen edere curæ mihi fuit; sed magis communi atque familiari denuntiatione docere festinaui, quę tibi scienda putaui, & quæ longo rerum vsu sapientiam atque prudentiam facile parare possunt. Arbitror autem multum semper conferre Imperatori Romanorum, vt pacem habere velit cum Patzinacitis, & amicitiæ cum illis fœdera pacisci, & quotannis Apocrisiarium ad illos mittere cum donis genti cõuenientibus; inde vero recipere obsides & Apocrisiariũ, qui in vrbem à Deo seruatam cum administro conuenient, & beneficiis atque honoribus condignis ab Imperatore afficientur. Vicina enim est hæc gens Patzinacitarum parti Chersonis, &, nisi amica nobis sit, excursiones facere & depopulari possit, ipsamque Chersonem, & qui dicuntur *Pagi*.

CAP. II.

De Patzinacitis & Russis.

RVSSIS Patzinacitæ vicini ſunt & contermini, ac ſæpe, niſi pacem habeant, Ruſſiam depopulantur, damnoque ſatis magno afficiunt. Itaque Ruſſi operam dant vt pacem cum Patzinacitis colant. Emunt enim ab ipſis boues, equos, oues, & hoc modo facilius, molliusque vitam tolerãt, ſiquidem nihil horum animalium Ruſſia habet. Sed neque ad bella, quæ extra fines geruntur, ire omnino Ruſſi poſſunt, niſi cum Patzinacitis pacem habeant, quoniam, dum illi abſunt, facile iſti superuenientes poſſunt terram ipſorum perdere & deuaſtare. Quapropter magis curant Ruſſi ne damnum ab illis patiantur, & quia valida ea gens eſt, malunt vt auxiliũ illinc accipiant; vti ſimul & ab inimicitiâ ipſorum liberentur, & auxilio fruantur. Neque ad Imperatricem hanc Romanorum vrbem venire Ruſſi poſſunt, ſiue belli, ſiue

ΚΕΦ. Β.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ τῶν Ῥῶς.

ὍΤΙ καὶ τοῖς Ῥῶς οἱ Πατζινακῖται γείτονες καὶ ὅμοροι καθεστήκασι, καὶ πολλάκις ὅταν μὴ εἰρηνεύουσι πραιδεύουσι τὴν Ῥωσίαν, καὶ ἱκανῶς αὐτὴν παραβλάπτουσι καὶ λυμαίνονται. ὅτι καὶ οἱ Ῥῶς διὰ σπουδῆς ἔχουσιν εἰρήνην ἔχειν μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν. ἀγοράζουσι γὰρ ἐξ αὐτῶν βόας, καὶ ἵππους, καὶ πρόβατα, καὶ ἐκ τούτων εὐμαρέστερον διασῶσι καὶ τρυφερότερον. ἐπεὶ μηδὲν τῶν προειρημένων ζώων ἐν τῇ Ῥωσίᾳ καθέστηκεν. ἀλλ᾽ οὐδὲ πρὸς ὑπερορίους πολέμους ἀπέρχεσθαι δύνανται ὅλως οἱ Ῥῶς, εἰ μὴ μετὰ Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντες, διότι δύνανται ἐν τῷ ἐκείνους τῶν οἰκείων ὑποχωρεῖν, αὐτοὶ ἐπερχόμενοι τὰ ἐκείνων ἀφανίζειν τε καὶ λυμαίνεσθαι. διὸ μᾶλλον ἀεὶ σπουδὴν οἱ Ῥῶς τίθενται διά τε τὸ μὴ παραβλάπτεσθαι παρ᾽ αὐτῶν, καὶ διὰ τὸ ἰσχυρὸν εἶναι τὸ τοιοῦτον ἔθνος συμμαχίαν παρ᾽ αὐτῶν λαμβάνειν, καὶ ἔχειν αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, ὡς ἂν καὶ τῆς ἔχθρας αὐτῶν ἀπαλλάττονται, καὶ τῆς βοηθείας καταπολάβοιεν. ὅτι οὐδὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην τῶν Ῥωμαίων πόλιν οἱ Ῥῶς παραγίνεσθαι δύναν-

δύνανται, εἰ μὴ μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντες, οὔτε πολέμου χάριν, οὔτε πραγματείας, ἐπειδὴ ἐν τῷ μετὰ τῶν πλείων εἰς τοὺς φραγμοὺς τῶν ποταμῶν γίνεσθαι τοὺς Ρῶς. καὶ μὴ δύνασθαι διελθεῖν, εἰ μὴ ἐξαγάγωσι τοῦ ποταμοῦ τὰ πλοῖα αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων βαστάζοντες διαβήσωσιν. ἐπιτίθενται τότε αὐτοῖς οἱ τοῦ τοιούτου ἔθνους τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ ῥᾳδίως, ἅτε πρὸς δύο πόνους ἀντέχειν μὴ δύνανται, τρέπονται καὶ κατασφάζονται.

commercij causâ, nisi pacatis Patzinacitis. Nam, dum in fluminum munimentis Russi sunt cum nauibus, neque transire possunt, nisi è flumine nauigia educant, & humeris imposita ferant, inuadunt illos qui de gente Patzinacitarum sunt, & facilè; cum duplici labori pares non sint, in fugam vertunt, atque occidunt.

ΚΕΦ. γ.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ Τούρκων.

Ὅτι καὶ τὸ τῶν Τούρκων γένος μεγάλως ποιεῖται καὶ δέδιε τοὺς εἰρημένους Πατζινακίτας, διὰ τὸ πολλάκις ἡττηθῆναι παρ᾽ αὐτῶν, καὶ τελείως σχεδὸν παραδοθῆναι ἀφανισμῷ. καὶ διὰ τοῦτο ἀεὶ φοβεροὶ τοῖς Τούρκοις οἱ Πατζινακῖται νομίζονται, καὶ συστέλλονται ὑπ᾽ αὐτῶν.

CAP. III.

De Patzinacitis & Turcis.

TVrcarum gens magnopere metuit dictos Patzinacitas, propterea quòd sæpè in præliis inferiores facti, & penè ad internecionem cæsi sint. Et hæc est causa ne semper formidabiles Turcis Patzinacitæ existimentur, ab iisque coerceantur.

ΚΕΦ. δ.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ Ρῶς, καὶ Τούρκων.

Ὅτι τοῦ βασιλέως Ρωμαίων μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντος, οὔτε Ρῶς πολέμου νόμῳ κατὰ τῆς Ρωμαίων ἐπικρα-

CAP. IV.

De Patzinacitis, Russis, & Turcis.

SI pacem cum Patzinacitis habeat Romanus Imperator neque bello infestare imperium Romanum Russi, neque Turcæ

inuadere, aut magnas pecunias fastuosè pacis nomine exigere possunt, metuentes Romanorum per hanc gentem aduersus ipsos vim & potentiam. Dum enim hi in bellum cótra Romanos proficiscuntur, Patzinacitæ partim amicitiæ nexu Imperatori deuincti, partim literis eius & muneribus persuasi, facilè Turcorum Russorumque terram inuadere, vxoresque eorum ac liberos in seruitutem redigere, regionemque depopulari possunt.

πείας, ὥστε οἱ Τοῦρκοι δύνανται ἐπελθεῖν. ἀλλ' οὔτε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μεγάλα καὶ ὑπέρογκα χρήματά τε καὶ πράγματα παρὰ τῶν Ῥωμαίων δύνανται ἀπαιτεῖν, δεδιότες τὴν διὰ τοῦ τοιούτου ἔθνους παρὰ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν ἰσχύν. ἐν τῷ ἐκείνους κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν οἱ Πατζινακῖται, καὶ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα φιλίᾳ συνδούμενοι, καὶ παρ' ἐκείνου διὰ γραμμάτων καὶ δώρων ἀναπειθόμενοι, δύνανται ῥαδίως κατὰ τῆς χώρας τῶν τε Ῥῶς καὶ Τούρκων ἐπέρχεσθαι, καὶ ἐξανδραποδίζεσθαι τὰ τούτων γύναια, καὶ παιδάρια, καὶ ληΐζεσθαι τὴν χώραν αὐτῶν.

CAP. V.

De Patzinacitis & Bulgaris.

Etiam Bulgaris formidabilior esse Romanomanorum Imperator videbitur, & silentii necessitatem imponere ipsis potest, si pacem cum Patzinacitis coluerit. Siquidem & hi illis vicini sunt; &, cum velint, siue domestici quæstus causâ, siue in gratiam imperatoris Romani, facile Bulgariam inuadere possunt, quandoque multitudine ac potentiâ superant, viuere ipsos ac pro-

ΚΕΦ. ε.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ Βουλγάρων.

Ὅτι καὶ τοῖς Βουλγάροις φοβερώτερος ἂν εἶναι δόξειεν ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, καὶ ἀνάγκην ἡσυχίας ἐπιτιθέναι τούτοις δύναται, ἐκ τοῦ μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύειν· ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους οἱ εἰρημένοι Πατζινακῖται πλησιάζουσι· καὶ ἡνίκα βουληθῶσι, ἢ δι' οἰκεῖον κέρδος, ἢ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων χάριτι, εὐχερῶς δύνανται κατὰ Βουλγαρίας ἐκστρατεύειν, καὶ ἀπὸ τοῦ περιόντος πλήθους

καὶ

καὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ὑπερνικᾶν αὐτοὺς καὶ ἡττᾶν. διὰ τοῦτο καὶ οἱ Βούλγαροι ἀγῶνα καὶ σπουδὴν διηνεκῶς ἔχουσι τοῦ εἰρηνεύειν καὶ ὁμονοεῖν μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν. ἐκ τοῦ γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτῶν καταπολεμηθῆναι καὶ πραιδευθῆναι, τῇ πείρᾳ ἐγνώκασι καλὸν καὶ συμφέρον εἶναι τὸ εἰρηνεύειν ἀεὶ πρὸς αὐτούς.

fligare. Hâc de caussâ etiam Bulgari omnibns modis operam dant vt pacatis ac concordibus Patzinacitis vtantur, vsu docti, propter debellationes vastationesque plurimas, pulcrum atque vtile esse pacem cum illis perpetuam habere.

ΚΕΦ. ϛ.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ Χερσωνιτῶν.

Ὅτι καὶ ἕτερος λαὸς τῶν τοιούτων Πατζινακιτῶν τῷ μέρει τῆς Χερσῶνος παράκεινται, οἵτινες καὶ πραγματεύονται μετὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ ποιοῦσι τὰς δουλείας αὐτῶν τε καὶ τοῦ βασιλέως, εἰς τε τὴν Ῥωσίαν, καὶ Χασαρίαν, καὶ τὴν Ζιχίαν, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐκεῖθεν μέρη, δῆλον ὅτι λαμβάνοντες παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν τὸν συμπεφωνημένον μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διακονίας. κατὰ τὸ ἀνῆκον τῆς δουλείας καὶ τοῦ κόπου αὐτῶν, οἷον βλαττία, πράνδια, χαρέεια, σήμεντα, πέπερειν, δερμάτια ἀληθινὰ πάρδικα, καὶ ἕτερα εἴδη τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιζητούμενα, καθὼς ἂν ἕκαστος Χερσωνίτης ἕκαστον Πατζινακίτην πείσῃ συμφωνῶν, ἢ πεισθῇ. ἐλεύθεροι γὰρ ὄντες, καὶ οἷον αὐτόνομοι, οἱ τοιοῦ-

CAP. VI.

De Patzinacitis & Chersonitis.

Alia quoque gens Patzinacitarum parti Chersonis adiacet, quæ cum Chersonitis negotiãtur, ministeriumque præstant & ipsis & imperatori in Russiâ, Chasariâ, Zichiâ, & in omnibus exinde part bus, acceptâ videlicet à Chersonitis mercede, quàm pro eiusmodi ministerio pacti sunt, pro ratione operæ & laboris; vt sunt Blatia, Zonę, Armillæ, Segmenta, Piper, Pelles Pardorum veræ, cæteræque species quæ ab ipsis quæruntur, prout Chersonita quisque cum Patzinacitâ conuenerit. Liberi enim, &

quasi sui iuris cum sint hi Patzinacitæ, nullum vnquam ministerium præstant sine mercede.

τοι Πατζινακῖται οὐδεμίαν δουλείαν ἄνευ μισθοῦ ποιοῦσί ποτε.

CAP. VII.

De imperialibus missis à Chersone in Patzinaciam.

CVm imperialis quispiam in Chersonem venerit ministerij huius caussâ, statim in Patzinaciam mittere, & obsides ac itineris duces petere debet: qui cum venerint, obsides quidem in castro Chersonis custoditos relinquet, ipse vero cum itineris ducibus in Patzinaciam discedet, vt mandata perficiat. Patzinacitæ verò isti cum insatiabiles, eorumque, quæ rara apud ipsos, acres exactores sint, dona satis multa petere non erubescunt; obsides quidem cum suo tum vxorum nomine, at duces propter laborē quem & ipsi & ipsorum equi pertulerunt. Deinde, cum imperialis terram ipsorum ingressus est, prius munera imperatoris petun t: rursum, cum homines ipsorum accipiunt, petunt pro vxoribus & parentibus ipsorum: sed &

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ τῶν ἀποστελλομένων βασιλικῶν ἀπὸ Χερσῶνος ἐν Πατζονακίᾳ.

Ὅτι ἡνίκα περάσῃ βασιλικὸς εἰς Χερσῶνα ἕνεκα τῆς τοιαύτης διακονίας, ὀφείλει εὐθὺς ἀποστέλλειν εἰς Πατζινακίαν, καὶ ἐπιζητεῖν ὀψίδας παρ' αὐτῶν καὶ διασώστας, καὶ ἐρχομένων αὐτῶν, τοὺς μὲν ὀψίδας εἰς τὸ κάστρον Χερσῶνος κρατουμένους καταλιμπάνειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν διασωστῶν πρὸς Πατζινακίαν ἀπέρχεσθαι, καὶ τὰ ἐντεταλμένα ἐπιτελεῖν. οἱ δὲ τοιοῦτοι Πατζινακῖται ἄπληστοι ὄντες, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς σπανίων ὀξεῖς ἐπιθυμηταί, ἀναιδῶς ἐπιζητοῦσι ξενάλια ἱκανά. οἱ μὲν ὀψίδες, ἄλλα μὲν λόγῳ αὐτῶν, καὶ ἄλλα λόγῳ τῶν αὐτῶν γυναικῶν. οἱ δὲ διασῶσται τὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν, τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ κόπου τῶν ἀλόγων αὐτῶν. εἶτα εἰσερχομένου τοῦ βασιλικοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ζητοῦσι πρότερον τὰ τοῦ βασιλέως δῶρα. καὶ πάλιν ὅτε χωρήσουσι τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν ζητοῦσι, τὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ τῶν γονέων αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐν τῷ ἀπο-

σώζειν αὐτὸν ὑποστρέφοντα πρὸς Χερσῶνα κατέλθωσι μετ' αὐτοῦ, ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ ἐρογευθῆναι, διὰ τὸν κόπον αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν.

qui redeuntem in Chersonem deduxerint satisfieri sibi postulant propter laborem tam suum, quàm equorum suuorum.

ΚΕΦ. η΄.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Θεοφυλάκτου πόλεως ἀποστελλομένων βασιλικῶν μετὰ Χελανδίων, διά τε τοῦ Δανουβίου, καὶ Δάναπρει, καὶ Δάναστρει ποταμοῦ ἐν Πατζινακίᾳ.

CAP. VIII.

De imperialibus ab vrbe à Deo custoditâ missis in Patzinaciam chelandiis per Danubium, Danaprim, & Danastrim fluuium.

Ὅτι καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Βουλγαρείας καθέζεται λαὸς τῶν Πατζινακιτῶν ἐπὶ τὸ μέρος τοῦ Δάναπρει καὶ τοῦ Δάναστρει, καὶ τῶν ἑτέρων τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν. καὶ βασιλικοῦ ἀποστελλομένου ἐνταῦθεν μετὰ χελανδίων δύναται καὶ χωρὶς τοῦ εἰς Χερσῶνος ἀπελθεῖν, ἐνταῦθα συντόμως καὶ ταχέως εὑρίσκειν τοὺς αὐτοὺς Πατζινακίτας. οὓς καὶ εὑρὼν μηνύει διὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ ὁ βασιλικὸς ἔνδον τῶν χελανδίων μένων, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ βασιλικὰ ἐπιφερόμενος καὶ φυλάττων ἐν τοῖς χελανδίοις πράγματα. καὶ κατέρχονται πρὸς αὐτὸν, καὶ ὅτε κατέλθωσι, δίδωσι πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλικὸς ἀνθρώπους αὐτοῦ ὀψίδας, καὶ λαμβάνει καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν τοιούτων Πατζινακιτῶν ἑτέρους ὀψίδας, καὶ κρατεῖ αὐτοὺς εἰς

Versus Bulgariam quoque habitat gens Patzinacitarum in partibus Danapri, & Danastri, reliquorumque illic fluuiorũ. Et imperiali hinc misso cum chelandiis potest etiam absque Chersonitis discedere, & illic facile ac celeriter Patzinacitas inuenire. Illis inuentis denuntiat illis Imperialis per famulum ipse in chelandijs manens, secumque adferens & seruans in chelandijs res imperatoris. Et veniunt ad ipsum, atque ille aduenientibus obsides dat è suis, & vicissim ab ipsis accipit, quos in

chelandiis detinet, atque inde cum illis paciſcitur. Cum autem Patzinacitæ hi iuramentum imperiali ſecundum ritus ipſorum præſtiterint, dat illis munera imperatoria, & amicos ex illis recipit quot voluerit, atque ita reuertitur. Ita autem paciſci cum iis oportet, vt cum imperatori obſtricti erunt operam prę ſtent aduerſum Ruſſos, Bulgaros, & Turcas. Nam omnibus his bellum inferre poſſunt, & cum ſæpe contra illos profecti ſint formidabiles nunc exiſtunt. Atque hoc vel inde etiam clarum eſt, cum enim aliquando Gabriel Clericus mandato imperatoris ad Turcas miſſus eſſet: diceretque ipſis: Iubet vos imperator abire, & ſedibus ſuis Patzinacitas expellere, vt ipſi illas inſideatis: nam & olim illic habitaſtis, vt propinqui mihi ſitis, & mittere cum velim quam celeriter vos inueniam: omnes Turcarum principes vno ore exclamarunt. Nos cum Patzinacitis pedem non conferimus, ſiquidem bellum cum ipſis gerere non valemus; nam regio eorum magna, multitudo infinita eſt, & mali pueri ſunt. Ita-

τὰ χελάνδια, καὶ τότε συμφωνεῖ μετ' αὐτῶν. καὶ ὅτε ποιήσουσιν οἱ Πατζινακῖται πρὸς τὸν βασιλικὸν τοὺς ὅρκους κατὰ τὰ ζάκανα αὐτῶν, ἐπιδίδωσιν αὐτοῖς τὰς βασιλικὰς δωρεὰς, καὶ ἀναλαμβάνεται φίλους ἐξ αὐτῶν ὅσους βούλεται, καὶ ὑποστρέφει. οὕτω δὲ χρὴ συμφωνεῖν μετ' αὐτῶν ὥστε ὅπου ἂν χρεωποιηθῇ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ποιήσωσι δουλείαν, εἴτε εἰς τοὺς Ῥῶς, εἴτε εἰς τοὺς Βουλγάρους, εἴτε καὶ εἰς τοὺς Τούρκους. εἰσὶ γὰρ δυνατοὶ τοῦ πάντας τούτους πολεμεῖν, καὶ πολλάκις κατ' αὐτῶν ἐλθόντες φοβεροὶ νῦν καθεστήκασιν. καὶ τοῦτο δῆλον καὶ ἐντεῦθεν ἐστίν. τοῦ γὰρ Κληρικοῦ Γαβριὴλ ποτὲ πρὸς τοὺς Τούρκους ἀποσταλέντος ἀπὸ κελεύσεως βασιλικῆς, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰπόντος, ὅτι ὁ βασιλεὺς δηλοποιεῖ ὑμᾶς ἀπελθεῖν καὶ ἀποδιῶξαι τοὺς Πατζινακίτας ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ καθεσθῆναι ὑμᾶς. ὑμεῖς γὰρ καὶ πρότερον ἐκεῖσε ἐκαθέζεσθε, πρὸς τὸ εἶναι πλησίον τῆς βασιλείας μου. καὶ ὅτε θέλω ἀποστέλλω, καὶ ἐν τάχει εὑρίσκω ὑμᾶς. πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν Τούρκων μιᾷ φωνῇ ἐξεβόησαν, ὅτι ἡμεῖς μετὰ τοὺς Πατζινακίτας ἑαυτοὺς οὐ βάλλομεν, οὐ γὰρ δυνάμεθα πολεμεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι καὶ χώρα μεγάλη, καὶ λαὸς πολὺς, καὶ κακὰ παιδία εἰσί. καὶ τοῦ λοιποῦ τὸν λόγον τοῦτον

πρὸς

πρὸς ἡμᾶς μὴ εἴπῃς. οὐ γὰρ ἀγαπῶμεν αὐτόν. ὅτι καὶ οἱ Πατζινακῖται ἐκεῖθεν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ μετὰ ἔαρ διέρχονται, καὶ ἀεὶ ἐκεῖσε καλοκαιρίζουσι.

ΚΕΦ. θ'.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ῥωσίας ἐρχομένων Ῥῶς μετὰ τῶν μονοξύλων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ὅτι τὰ ἀπὸ τῆς ἔξω Ῥωσίας μονόξυλα κατερχόμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Νεμογαρδᾶ, ἐν ᾧ Σφενδοσθλάβος ὁ υἱὸς Ἴγγωρ τοῦ ἄρχοντος Ῥωσίας ἐκαθέζετο. εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ τὸ κάστρον τὸ Μιλινίσκαν, καὶ ἀπὸ Τελιούτζαν καὶ Τζερνιγώγαν, καὶ ἀπὸ τοῦ Βουσεγραδέ. ταῦτα οὖν ἅπαντα διὰ τοῦ ποταμοῦ κατέρχονται Δανάπρεως, καὶ ἐπισυνάγονται ἐπὶ τὸ κάστρον τὸ Κιοάβα, τὸ ἐπονομαζόμενον σαμβατάς. οἱ δὲ σκλάβοι οἱ πακτιῶται αὐτῶν, οἱ Κειβηταιηνοὶ λεγόμενοι, καὶ οἱ Λενζανῆνοι, καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβίνιοι, εἰς τὰ ὄρη αὐτῶν κόπτουσι τὰ μονόξυλα ἐν τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ. καὶ καταρτίσαντες αὐτῶν, τοῦ καιροῦ ἀνοιγομένου, ἡνίκα λυθῇ ὁ παγετὸς, εἰς τὰς πλησίον οὔσας λίμνας εἰσάγουσιν αὐτά. καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνα εἰσβάλλουσιν εἰς ποταμὸν τὸν Δάναπριν, ἀπὸ

que ne in posterum sermonem hunc nobis ingratum habeas. Adde quod Patzinacitæ vere finito ab vlterioribus Danapris partibus venientes flumine transmisso illic semper æstatem transigant.

CAP. IX.

De Russis à Russiâ Constantinopolim in lintribus venientibus.

Lintres ab vlteriore Russiâ Constantinopolim venientes sunt quidem à Nemogarda, vbi Sphendostlabus Ingor Russiæ principis filius habitabat. Sunt verò etiam à castro Milinisca, Teliutza, Tzernigoga & Busegarde. Atque hi omnes per flumen Danaprim descendunt, congreganturque apud castrum Cioaba, cui cognomen Sãbatas. Sclaui autem ipsorum fœderati, Cribetæeni dicti, & Lenzaueni, & reliqui Sclauini, in montibus ipsorum tempore hyberno lintres cædunt eosque perfectos cum tempore aperto soluta est glacies in proximas paludes deducunt. Et cum in flumen Danaprim immittunt inde eodem flumine deueniunt Cioba &

detrahunt, suspenduntque ac Russis vendunt. Russi verò has tantum scaphulas ementes, veteres suas dissoluentes, ex iis pellas & scalmos reliquaque necessaria in has conijciunt, & armis instruunt. Et mense Iunio descendunt versus Bitetzcbe, castrum Russis fœderatum. Illic congregati duos tres dies, donec omnes inde lintres abduxerint, mouent, & per flumen iam dictum descendunt. Ac primùm quidem veniunt ad primam munitionem, quæ Essupe cognominatur, quod Russorum, Sclauorumque lingua valet NON DORMIRE. Adeò autem angusta hæc est vt Tzycanisterij latitudinem non superet, in medio verò saxa sunt periculosa & excelsa, insularum instar eminus præ se ferentia. Ad has igitur allidens vnda & exuberans, atque inde deorsum præcipitata cum magno sonitu metum facit. Eáque propter per illa transire Russi non audent, sed propter applicantes, hominesque in terram exponentes, reliquas autem res in lintribus re-

τῶν ἐκεῖσε οὗτοι εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν εἰσέρχονται εἰς τὸ Κιόβα, καὶ σύρουσιν εἰς τὴν ἐξάρτησιν, καὶ ἀπεμπολοῦσιν αὐτὰ εἰς τοὺς Ρῶς. οἱ δὲ Ρῶς σκαφίδια καὶ μόνα ταῦτα ἀγοράζοντες, τὰ παλαιὰ αὐτῶν μονόξυλα καταλύοντες, ἐξ αὐτῶν βάλλουσι καὶ πέλλας καὶ σκαρμοὺς εἰς αὐτὰ, καὶ λοιπὰς χρείας, ἐξοπλίζουσιν αὐτά. καὶ ἰουνίου μηνὸς διὰ τοῦ ποταμοῦ ἀποκινοῦντες κατέρχονται εἰς τὸ Βιτετζέβη, ὅπερ ἐστὶ πακτιωτικὸν κάστρον τῶν Ρῶς. καὶ συναθροιζόμενοι ἐκεῖσε μέχρι δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, ἡνίκα ἂν ἅπαντα ἀποσυναχθῶσι τὰ μονόξυλα, τότε ἀποκινοῦσι καὶ κατέρχονται διὰ τοῦ εἰρημένου Δανάπρεως ποταμοῦ. καὶ πρῶτον μὲν ἔρχονται εἰς τὸν πρῶτον φραγμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον ἐσσουπῆ. ὃ ἑρμηνεύεται Ρωσιστῆ, καὶ Σκλαβινιστῆ, μὴ κοιμᾶσθαι· ὁ δὲ τούτου φραγμὸς τοσοῦτόν ἐστι στενὸς, ὅσον τὸ πλάτος τοῦ Τζυκανιστηρίου, μέσον δὲ αὐτοῦ πέτραι εἰσὶ ῥιζιμαῖαι ὑψηλαὶ νησίων δίκην ἀποφαινόμεναι. πρὸς αὐτὰς οὖν ἐρχόμενον τὸ ὕδωρ, καὶ πλημμυροῦν, κἀκεῖθεν ἀποκρημνιζόμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος, ἦχον μέγαν καὶ φόβον ἀποτελεῖ. καὶ διὰ τοῦτο μέσον αὐτῶν οὐ τολμῶσιν οἱ Ρῶς διελθεῖν, ἀλλὰ πλησίον σκαλώσαντες, καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκβαλόντες εἰς τὴν ξηρὰν, τὰ δὲ λοιπὰ πράγματα ἐάσαντες εἰς τὰ μονόξυλα, εἶθ'

αὔτως

οὕτως γυμνοὶ τοῖς ποσὶν αὐτῶν ψηλαφοῦντες ἵνα μή τινι λίθῳ προσκρούσωσιν. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν οἱ μὲν πρώραθεν οἱ δὲ μέσον, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν πρύμναν μετὰ κονταρίων κοντοβολούμενοι, καὶ μετὰ τοιαύτης ἁπάσης ἀκριβείας διέρχονται τὸν τοιοῦτον πρῶτον φραγμὸν, διὰ τῆς γωνίας καὶ τῆς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ἡνίκα δὲ διέλθωσι τὸν τοιοῦτον φραγμὸν, πάλιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀναλαμβανόμενοι τοὺς λοιποὺς ἀποπλέουσι καὶ κατέρχονται εἰς τὸν ἕτερον φραγμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥώσιστὶ μὲν, οὐλβορσί· Σκλαβινιστὶ δὲ, ὀστροβουνίπραχ. ὅπερ ἑρμηνεύεται τὸ νησίον τοῦ φραγμοῦ. ἔστι κἀκεῖνος ὅμοιος τῷ πρώτῳ, χαλεπός τε καὶ δυσδιέξοδος. καὶ πάλιν ἐκβιβάζοντες τὸν λαὸν διαβιβάζουσι τὰ μονόξυλα καθὼς καὶ πρότερον. ὁμοίως διέρχονται καὶ τὸν τρίτον φραγμὸν τὸν λεγόμενον γελανδρί. ὃ ἑρμηνεύεται Σκλαβινιστὶ, ἦχος φραγμοῦ. εἶθ' οὕτως τὸν τέταρτον φραγμὸν, τὸν μέγαν, τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥώσιστί μεν, ἀείφαρ· Σκλαβινιστὶ δὲ, νεασήτ. διότι φωλεύουσιν οἱ πελεκάνοι εἰς τὰ λιθάρεια τοῦ φραγμοῦ. ἐν τούτῳ οὖν τῷ φραγμῷ σκαλώνουσιν ἅπαντα εἰς τὴν γῆν ὀρθόπλωρα. καὶ ἐξέρχονται οἱ ὡρισμένοι ἄνδρες φυλάττειν τὴν βίγλαν μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται. καὶ τὰς βίγλας οὗτοι διὰ τοὺς Πατζινακίτας ἀγρύπνως φυλάττουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ τὰ

linquentes, pedibus nudis vadum tentant ne ad saxum aliquod offendant. Dum verò hoc faciunt hi proram, illi medium, isti puppim contis impellunt, atque cum summâ huiusmodi cautelâ primam hanc munitionem transgrediuntur per angulum & ripam fluminis. Transgressi è terrâ quos exposuerant, recipiunt, deueniuntque ad alteram munitionem, quæ Russis Vlborsi, Sclauis Ostrobuniprach dicitur significatq; INSVLAM MVNITIONIS. Hæc priori similis est, & haud facilè transitum permittit, itaque rursum hominibus expositis lintres traducunt, vt anteá. Eodem modo tertiam transmittunt, quæ Gelandri dicitur, & Sclauicè est SONVS MVNITIONIS. Itidem in quartâ agunt, magnâ, & quam Russi Aiphar, Sclaui Neaset nuncupant, eo quod in saxis munitionis nidos faciant pelecani. Hic rectis proris appellunt, virique destinati ad excubias seruãdas cum ipsis exscendunt, abeuntq;. Excubias autem peruigiles agunt propter Patzinacitas. Cæteri autem rebus

ſuis in lintres receptis ſeruos catenatos per terram ducunt ad ſex millia paſſuum vſque dum munitionem tranſierint: deinde lintres hi quidem trahentes, illi in humeris portantes, vltra munitionem trāsferunt; itaque in flumen cum impedimentis ac ſarcinis iniecta ingrediuntur rurſum, & oram ſoluunt. At cum ad quintam peruenerint, quam Ruſſi Baruphorum, Sclaui Bulnebrach appellant, eò quod paludem magnam efficiat, rurſum in fluminis angulos lintres transferentes ſextam conſequuntur à Ruſſis Leanti, à Sclauis Berontze nominatam, quaſi dicas: AQVÆ SCATVRIGO. Hāc itidem prætermittunt, atq; inde ad ſeptimam nauigāt, quæ Strubus linguâ Ruſſorum, Sclauorum Napreze indigetatur, id eſt; PARVA MVNITIO. Et transeunt ad traiectum Crarii, vbi è Ruſſia Cherſonitæ, & in Cherſonem Patzinacitæ traiiciunt, traiectu iſto habente latitudinem præter propter Hippodromi, altitudinem verò, ab inferiori parte ad illum locum

φράγματα ἄπορ' ἔχουσιν εἰς τὰ μονόξυλα ἀναλαβόμενοι, τὰ ψυχάρια μετὰ τῶν ἁλύσεων διὰ τοῦ ξηροῦ αὐτὰ διαβιβάζουσι, μίλια ἕξ, ἕως ἂν διέλθωσι τὸν φραγμόν. εἶθ' οὕτως οἱ μὲν σύροντες, οἱ δὲ καὶ εἰς τοὺς ὤμους βαστάζοντες τὰ αὐτῶν μονόξυλα, εἰς τὸ τοῦ φραγμοῦ ἐκεῖθεν μέρος διαβιβάζουσι. καὶ οὕτως ῥίπτοντες αὐτὰ εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τὰ πετζιμέντα αὐτῶν ἐμβλησκόμενοι εἰσέρχονται, καὶ αὖθις ἐναποπλέουσιν. ἀπερχόμενοι δὲ εἰς τὸν πέμπτον φραγμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον Ῥωσιστὶ μὲν, Βαρουφόρος· Σκλαβινιστὶ δὲ, Βουλνηπράχ. διότι μεγάλην λίμνην ἀποτελεῖ. πάλιν εἰς τὰς τοῦ ποταμοῦ γωνίας τὰ αὐτῶν μονόξυλα διαβιβάσαντες, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρῶτον φραγμὸν καὶ εἰς τὸν δεύτερον, καταλαμβάνουσι τὸν ἕκτον φραγμὸν, λεγόμενον μὲν Ῥωσιστὶ, Λεάντι. Σκλαβινιστὶ δὲ, Βερόντζη. ὅ ἐστι βράσμα νεροῦ. καὶ διαβαίνουσι καὶ αὐτὸν ὁμοίως· καὶ ἀπὸ τούτου καὶ ἀποπλέουσι καὶ πρὸς τὸν ἕβδομον φραγμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥωσιστὶ μὲν, Στρούβουν· Σκλαβινιστὶ δὲ, Ναπρεζή. ὃ ἑρμηνεύεται μικρὸς φραγμός. καὶ διαβαίνοντες εἰς τὸ λεγόμενον πέραμα τοῦ Κραρίου, ἐν ᾧ διαπερῶσιν ἀπὸ Ῥωσίας οἱ Χερσωνῖται, καὶ οἱ Πατζινακῖται ἐπὶ Χερσῶνα, ἔχον τὸ αὐτὸ πέραμα, τὸ μὲν πλάτος ὅσον τοῦ ἱπποδρομίου, τὸ δὲ ὕψος ἀποκάτω ἕως ὅτου παρα-

κύπλουσιν οἱ φίλοι, ὅσον καὶ φθάνει σαγίτταν τοῦ τοξεύοντος· ἔνθεν ἐκεῖσε. ὅθεν καὶ εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κατέρχονται οἱ Πατζινακῖται, καὶ πολεμοῦσι τοὺς Ῥῶς. μετὰ δὲ τὸ διελθεῖν τὸν τοιοῦτον τόπον τὴν νῆσον τὴν ἐπιλεγομένην ὁ ἅγιος Γρηγόριος καταλαμβάνουσιν. ἐν ᾗ νήσῳ καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν ἀποτελοῦσιν, διὰ τὸ ἐκεῖσε ἵστασθαι παμμεγέθη δρῦν. καὶ θύουσι πετεινοὺς ζῶντας. πηγνύουσι δὲ καὶ σαγίττας γυρόθεν, ἄλλοι δὲ καὶ ψωμία καὶ κρέατα, καὶ ἐξ ὧν ἔχει ἕκαστος, ὡς τὸ ἔθος αὐτῶν ἐπικρατεῖ. ῥίπτουσι δὲ καὶ σφαγία περὶ τῶν πετεινῶν, εἴτε καὶ φαγεῖν, εἴτε καὶ σφάξαι αὐτούς, εἴτε καὶ ζῶντας ἐᾶσαι. ἀπὸ δὲ τῆς νήσου ταύτης Πατζινακίτην οἱ Ῥῶς φοβοῦνται, ἕως ἂν φθάσωσιν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Σελινάν. εἶθ' οὕτως ἀποκινοῦντες ἐξ αὐτοῦ, μέχρι τεσσάρων ἡμερῶν ἀποπλέουσιν, ἕως οὗ καταλάβωσιν εἰς τὴν λίμνην τοῦ ποταμοῦ στόμιον οὖσαν. ἐν ᾗ ἐστι καὶ ἡ νῆσος τοῦ ἁγίου Ἐθηρείου. καταλαβόντες οὖν οὗτοι τὴν τοιαύτην νῆσον, προσαναπαύουσιν ἑαυτοὺς ἐκεῖσε ἕως δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, καὶ πάλιν τὰ ἑαυτῶν μονόξυλα εἰς ὅσας ἂν λείπονται χρείας προσποιοῦνται, τά τε ἄρμενα καὶ τὰ κατάρτια, καὶ τὰ αὐχένια ἅπερ ἐπιφέρονται. ἐπεὶ δὲ τὸ στόμιον τοῦ τοιούτου ποταμοῦ ἔστιν ἡ τοιαύτη λίμνη καθὼς εἴρηται, καὶ κρατεῖ μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν κεῖται ἡ

vbi deſpiciunt amici, quãtum ſagittæ iactus pertingere poſſit: vnde etiam eò loci deſcendunt Patzinacitæ, & bellum Ruſſis inferunt. Poſtquam autem hũc locum transmiſerint, S. Gregorij inſulam appellunt, vbi ſacra faciunt propter vegrandem illic quercum, & aues viuas immolant. Circum verò ſagittas alij defigunt, alij panes, & carnes, vel quicquid habent, ex gentis ſuæ ritu. Mittunt quoque ſortem ſuper auibus, an edere illas, an occidere, an viuas dimittere debeant. Ab hâc inſulâ Patzinacitam Ruſſi metuunt donec ad flumen Selinam peruenerint. Inde mouentes quatuor dies nauigant, quoad paludem, fluminis oſtium, conſequantur. Illic inſula eſt S. Ætherij. Huc vbi appulerint duos tres dies quieſcunt, & lintribus ſi quæ neceſſaria comparant, puta vela, malos, clauos. At quãdoquidem fluminis huius oſtium hæc palus eſt, vt diximus, & porrigit ſe vſque ad mare, ad quod inſula S.

Ætherij sita est, ex illis partib. ad Danaprim fluuium abscedunt, quo cum salui peruenerint, quiescunt. Inde soluentes cum tempus oportunum est, veniũt ad Album fluuium. Et illic similiter refecti rursum mouentes Selinam proficiscuntur ad Danubij, vt vocant Paracladium. Et quoad Selinam transierint, à latere illis currunt Patzinacitæ: & si, sæpe lintrem mare ad terram appellant, vniuersi exscendunt, vt coniunctim se Patzinacitis opponere possint. Selinam prætergressi neminem timent, sed Bulgariâ terrâ potiti ad ostium Danubij accedunt. A Danubio Conopam, inde Constantiam ad flumen Varnas, inde ad Ditzinam flumẽ veniunt, quæ omnia sunt terræ Bulgariæ: à Ditzina ad partes meridionales perueniunt. Atque hunc in modum huc vsque difficilis illa, ærumnarumque ac metus plena nauigatio absoluitur: hiberna verò & aspera viuendi Russorum ratio hæc est: Ineunte Nouembri statim eorum principes exeunt cum vniuersâ gen-

νῆσος τοῦ ἁγίου Αἰθερίου, ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται πρὸς τὸν Δάναπριν πόταμον, καὶ διασωθέντες ἐκεῖσε πάλιν ἀναπαύονται. ἡνίκα δὲ γένηται καιρὸς ἐπιτήδειος, ἀποσκαλώσαντες ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον ἄσπρον. καὶ ὁμοίως κἀκεῖσε ἀναπαυσάμενοι πάλιν ἀποκινοῦντες ἔρχονται εἰς τὴν Σελινὰν, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ λεγόμενον παρακλάδιον. καὶ ἕως οὗ διέλθωσι τὴν Σελινὰν ποταμὸν παρατρέχουσιν αὐτοῖς οἱ Πατζινακίται. καὶ ἐὰν πολλάκις ἡ θάλασσα μονόξυλα εἰς τὴν γῆν ἀποῤῥίψῃ, σκαλώνουσιν ὅλα ἵνα τοῖς Πατζινακίταις ἀντιπαραταχθῶσιν ὁμοῦ, ἀπὸ δὲ τὴν Σελιλινὰν οὐ φοβοῦνται τινὰ, ἀλλὰ τὴν τῆς Βουλγαρίας γῆν ενδυσάμενοι, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου στόμιον ἔρχονται. ἀπὸ δὲ τοῦ Δανουβίου καταλαμβάνουσιν εἰς τὴν κωνοπάν. καὶ ἀπὸ τοῦ κωνοπᾶ εἰς κωνσαντίαν εἰς τὸν ποταμὸν βάρνας. καὶ ἀπὸ βάρνας ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν τὴν Διτζίναν, ἅπερ πάντα εἰσὶ γῆς τῆς Βουλγαρίας. ἀπὸ δὲ τῆς Διτζίνας εἰς τὰ τῆς μεσημβρίας μέρη καταλαμβάνουσι, καὶ οὕτω μέχρι τούτων ὁ πολυώδυνος αὐτῶν καὶ περίφοβος, δυσδιέξοδός τε καὶ χαλεπὸς ἀποπεραίνεται πλοῦς. ἡ δὲ χειμέριος τῶν αὐτῶν Ῥῶς καὶ σκληρὰ διαγωγή ἐστιν αὕτη. ἡνίκα ὁ νοέμβριος μὴν εἰσέλθῃ, εὐθέως οἱ αὐτῶν ἄρχοντες ἐξέρχονται μετὰ πάντων τῶν

Ρῶς

Ρῶς ἀπὸ τὸν κίαβον ποταμόν, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ πολύδια, ἃ λέγεται γύρα, ἤγουν εἰς τὰς Σκλαβινίας τῶν τε Βερβιάνων καὶ τῶν Δρουγουβιτῶν καὶ Κριβιτζῶν, καὶ τῶν Σερβίων, καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινές εἰσι πακτιῶται τῶν Ρῶς. δι' ὅλου δὲ χειμῶνος ἐκεῖσε διατρεφόμενοι, πάλιν ἀπὸ μηνὸς ἀπριλλίου διαλυομένου τοῦ πάγους τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ κατέρχονται πρὸς τὸν κίαβον. καὶ εἶθ' οὕτως ἀπολαμβάνονται τὰ αὐτῶν μονόξυλα καθὼς προείρηται, καὶ ἐξοπλίζονται, καὶ πρὸς Ρωμανίαν κατέρχονται, ὅτι οἱ Οὖζοι δύνανται τοῖς Πατζινακίταις πολεμεῖν.

te à ~~citato~~ Ciabo flumine, & in oppida discedunt, quæ Gyra dicuntur; aut in Sclauicas vrbes Berbianorum, Drungubitarum, Cribitzarum, Seruiorum, reliquorumque Sclauorum, qui Russis fœderati. Illic hyeme exactâ, rursum Aprili mense solutâ glacie Danapris fluuij Ciabum regrediuntur: deinde receptis, vt dictum est, lintribus, atque probè instructis, Romaniam versus descendunt, quia Vzi Patzinacitas bello infestare possint.

ΚΕΦ. ι.

περὶ τῆς Χαζαρίας, πῶς δεῖ πολεμεῖσθαι, καὶ παρὰ τίνων.

Ὅτι οἱ Οὖζοι δύνανται πολεμεῖν τοὺς Χαζάρους ὡς αὐτοῖς πλησιάζοντες. ὁμοίως καὶ ὁ ἐξουσιοκράτωρ Ἀλανίας. ὅτι τὰ ἐννέα κλίματα τῆς Χαζαρίας τῇ Ἀλανίᾳ παράκεινται. καὶ δύναται ὁ Ἀλανὸς εἰ ἄρα καὶ βούλεται ταῦτα πραιδεύειν, καὶ μεγάλην βλάβην, καὶ ἔνδειαν ἐντεῦθεν τοῖς Χαζάροις ποιεῖν, ἐκ γὰρ τῶν ἐννέα κλιμάτων τούτων ἡ πᾶσα ζωὴ καὶ ἀφθονία τῆς Χαζαρίας καθέστηκεν.

CAP. X.

De Chazariâ, quomodo bello infestari eam oporteat, & à quibus.

Chazaris bellum inferre Vzi possunt, quippe finitimi: sic etiam princeps Alaniæ, quia nouem Chazariæ pagi Alaniæ adiacent, & potest Alanus, si velit, eos deuastare, magnoque inde damno Chazaros afficere: ex his enim nouem pagis omnis illis victus & copia procedit.

CAP. XI.

De castro Chersone, & Bosporo.

ALaniæ principe cum Chazaris pacem non habente, sed Imperatoris Romani amicitiam potiorem ducente, si illi amicitiam & pacem seruare nolint, affligere eos vehemẽter potest, vias insidendo & inuadendo euntes ad Sarcel ad pagos, & Chersonem. Si quoque operam det iste princeps, vt illos prohibeat, magna atque alta pax est inter Chersonẽ & pagos. Metuentes enim Alanorum impressionem Chazari, neque facultatem inuadendi cum exercitu Chersonem & pagos inuenientes, vt qui simul vtrisque bellum inferre nequeant, in pace se continere cogentur.

ΚΕΦ. ιά.

περὶ τοῦ κάστρου Χερσῶνος, καὶ τοῦ κάστρου Βοσπόρου.

ΟΤι ὁ ἐξουσιοκράτωρ Ἀλανίας μετὰ τῶν Χαζάρων μὴ εἰρηνεύοντος, ἀλλὰ μᾶλλον προτιμοτέραν τιθεμένου τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων. ἐὰν οἱ Χάζαροι οὐ βούλωνται τὴν πρὸς τὸν βασιλέα φιλίαν καὶ εἰρήνην τηρεῖν, δύναται μεγάλως αὐτοὺς κακοῦν, τάς τε ὁδοὺς ἐνεδρεύων, καὶ ἀφυλάκτως αὐτοῖς ἐπιτιθέμενος ἐν τῷ διέρχεσθαι πρός τε τὸ Σάρκελ, καὶ τὰ κλίματα, καὶ τὴν Χερσῶνα. καὶ εἰ ποιήσεται σπουδὴν ὁ τοιοῦτος ἐξουσιοκράτωρ τοῦ κωλύειν αὐτοὺς, μεγάλης καὶ βαθείας εἰρήνης μετέχουσιν ἥτε Χερσὼν καὶ τὰ κλίματα. φοβούμενοι γὰρ οἱ Χάζαροι τὴν τῶν Ἀλανῶν ἐπίθεσιν, καὶ μὴ εὑρίσκοντες ἄδειαν μετὰ φοσσάτου ἐπιτίθεσθαι τῇ Χερσῶνι καὶ τοῖς κλίμασιν, ὡς μὴ πρὸς ἀμφοτέρους ἐν ταὐτῷ πολεμεῖν ἐξισχύοντες, εἰρηνεύειν ἀναγκασθήσονται.

CAP. XII.

De nigra Bulgaria, & Chazaria.

ETiam nigra quæ dicitur Bulgaria, bello infestare Chazaros potest.

ΚΕΦ. ιβ΄.

περὶ τῆς μαύρης Βουλγαρίας, καὶ Χαζαρίας.

ΟΤι καὶ ἡ μαύρη λεγομένη Βουλγαρία δύναται τοῖς Χαζάροις πολεμεῖν.

ΚΕΦ. ιγ΄.

Περὶ τῶν πλησιαζόντων ἐθνῶν τοῖς Τούρκοις.

Ὅτι τοῖς Τούρκοις τὰ τοιαῦτα ἔθνη παράκεινται. πρὸς μὲν τὸ δυτικώτερον μέρος αὐτῶν, ἡ Φραγγία. πρὸς δὲ τὸ βορειότερον, οἱ Πατζινακῖται. καὶ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος, ἡ μεγάλη Μοραβία, ἤτοι ἡ χώρα τοῦ Σφενδοπλούκου. ἥτις καὶ παντελῶς ἠφανίσθη παρὰ τῶν τοιούτων Τούρκων, καὶ παρ' αὐτῶν κατεσχέθη, οἱ δὲ Χρωβάτοι πρὸς τὰ ὄρη τοῖς Τούρκοις παράκεινται. ὅτι δύνανται καὶ οἱ Πατζινακῖται τοῖς Τούρκοις ἐπιτίθεσθαι, καὶ μεγάλως πραιδεύειν καὶ παραβλάπτειν αὐτούς. καθὼς καὶ ἐν τῷ περὶ Πατζινακιτῶν κεφαλαίῳ προείρηται. ἐπίστησον υἱὲ, διανοίας ὄμμα τῆς σῆς λόγοις ἐμοῖς, καὶ γνῶθι ἅ σοι ἐντέλλομαι, καὶ ἕξεις εὖ καιρῷ ὡς ἐκ πατρικῶν θησαυρῶν προφέρειν πλοῦτον φρονήσεως, καὶ ἐπιδείκνυσθαι χρῆμα συνέσεως. ἴσθι οὖν ὅτι τοῖς βορείοις ἅπασι γένεσι φύσις ὥσπερ καθέστηκεν, τὸ ἐν χρήμασι λίχνον καὶ ἄπληστον καὶ μηδέποτε κορεννύμενον, ὅθεν πάντα ἐπιζητεῖ, καὶ πάντων ἐφίεται, καὶ οὐκ ἔχει τὰς ἐπιθυμίας ὅρῳ περιγραφομένας, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ πλείονος ἐπιθυμεῖ, καὶ ἀντὶ μικρᾶς ὠφελείας μεγάλα κέρδη προσπορίζεσθαι βούλεται. διὸ δεῖ τὰς τούτων

CAP. XII.

De gentibus quæ Turcis propinquæ sunt.

TVrcis hæ gentes adiacent. Ad occidentem Francia; ad ſeptentrionem Patzinacitæ; & ad meridiẽ magna Morauia; ſiue, Sphendopluci regio, quæ omninò à Turcis vaſtata eſt, & inſeſſa. Chrobati verò ad montes adiacent. Poſſunt autem Turcas etiã Patzinacitæ inuadere, depopularique, & magno damno afficere, quemadmodum dictum eſt capite De Patzinacitis. Intende, ô filī mentis tuę oculos meis ſermonibus, & noſce ea quæ tibi iniungo: Et poteris, cum vſus erit; tanquam ex paternis theſauris proferre vberem ſapientiam, variamque prudentiam. Scias itaque borealibus populis vniuerſis quaſi à naturâ inſitam eſſe pecuniarum cupiditatem inſatiabilem; vnde omnia quærunt, omnia expetunt, neque concupiſcentiam termino vllo circumſcriptam habent; ſed plura ſemper deſiderant, & pro exiguo

quod præſtiterunt commodo magna lucra acquirere poſtulant. Oportet itaque importunas illorum licẽ-tiasque petitiones verbis ſuadis,& prudentibus excuſationibus ſubuertere, atque inhibere: quæ quidem quantum vſu atque experientiâ doctus ſum, vt ſummatim complectar, erunt tales: Si aliquãdo ſiue Turcæ, ſiue Ruſſi, ſiue aliæ quæpiam gentes boreales ac Scythicæ, vt ſæpe accidit, ex imperialibus veſtibus, ſtemmatibus, aut ſtolis, pro operâ atq; miniſterio mitti ſibi poſtulabunt, ita te excuſare oportet. Hæ tales ſtolæ, & ſtemmata, quę nos camelaucia appellamus, neque ab hominibus parata, neque induſtriâ humanâ excogitata aut perfecta ſunt; ſed, vt ab antiquâ hiſtoriâ in libris arcanis ſcriptum inuenimus, cum Deus imperatorem fecit Conſtantinum illum Magnum, qui primus Chriſtianus imperium tenuit, per angelum ea illi miſit, iuſſitque reponere in magnâ ſanctâ Dei Eccleſiâ, quæ de nomine ſapientiæ Dei ſubſiſtentiam habentis ſancta Sophia appellatur: nec quotidie quoque illâ vti edixit, ſed tantum

Honestum mendacium.

ἀκαίρους αἰτήσεις καὶ παῤῥησίας; καὶ ἀξιώσεις διὰ λόγων πιθανῶν καὶ φρονίμων, καὶ συνετῶν ἀπολογιῶν ἀναστρέπειν καὶ ἀνακρούεσθαι. αἵτινες ὅσον ἀπὸ τῆς πείρας ἡμεῖς καταλαβεῖν ἠδυνήθημεν, ὡς ἐν τύπῳ περιλαβεῖν, τοιαῦταί τινες ἔσονται. εἰ ἀξιώσουσι ποτὲ καὶ αἰτήσονται, εἴτε Χάζαροι, εἴτε Τοῦρκοι, εἴτε καὶ Ρῶς, ἢ ἕτερόν τι ἔθνος τῶν βορείων καὶ Σκυθικῶν, οἷα πολλὰ συμβαίνει ἐκ τῶν βασιλείων ἐσθήτων, ἢ στεμμάτων, ἢ στολῶν, ἕνεκά τινος δουλείας καὶ ὑπουργίας αὐτῶν ἀποσταλῆναι αὐτοῖς, οὕτω χρή σε ἀπολογήσασθαι. ὅτι αἱ τοιαῦται στολαὶ καὶ τὰ στέμματα, ἃ παρ' ἡμῶν καμελαύκια ὀνομάζεται, οὔτε παρὰ ἀνθρώπων κατεσκευάσθησαν, οὔτε ἐξ ἀνθρωπίνων τεχνῶν ἐπενοήθησαν, ἢ ἐξηργάσθησαν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ παλαιᾶς ἱστορίας ἐν ἀποῤῥήτοις λόγοις γεγραμμένον εὑρίσκομεν, ἡνίκα ὁ Θεὸς βασιλέαν ἐποίησεν Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον τὸν Μέγαν τὸν πρῶτον χριστιανὸν βασιλεύσαντα, δι' ἀγγέλου αὐτῷ τὰς τοιαύτας στολὰς ἐξαπέστειλεν, καὶ τὰ στέμματα, ἅπερ ὑμεῖς καμελαύκια λέγετε. καὶ διωρίσατο αὐτῷ θεῖναι ταῦτα ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἥτις ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐνυποστάτου Σοφίας Θεοῦ ἁγία Σοφία κατονομάζεται, καὶ μὴ καθ' ἑκάστην αὐτὰ ἀμφιέν-

ἀμφιέννυσθαι, ἀλλ' ὅτε δημοτελὴς καὶ μεγάλη τυγχάνῃ δεσποτικὴ ἑορτή. διὸ δὴ Θεοῦ προστάγματι ταῦτα ἀπέθετο, ἅτινα καὶ ἄνωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἀποκρέμμαται, καὶ εἰς κόσμον τῆς ἐκκλησίας καθέστηκεν. τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια σαγία βασιλικὰ τῆς ἱερᾶς ταύτης τραπέζης ἄνωθεν ἐπίκεινται ἐφαπλούμενα. ἡνίκα δὲ καταλάβῃ τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτὴ, ἀναλαμβάνεται τὰ ἐκ τοιούτων στολῶν καὶ στεμμάτων τὰ πρὸς τὸν καιρὸν ἐπιτήδεια καὶ ἁρμόζοντα ὁ πατριάρχης, καὶ ἀποστέλλει πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀμφιέννυται αὐτὰ ἐκεῖνος ὡς ὑπηρέτης Θεοῦ καὶ διάκονος ἐν τῇ προελεύσει, καὶ μόνον. καὶ πάλιν μετὰ τὴν χρείαν ἀντιστρέφει αὐτὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπόκειται ἐν αὐτῇ. ἀλλὰ καὶ κατάρα τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐστὶν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ τραπέζῃ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐγγεγραμμένη, καθὼς αὐτῷ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου διορίσατο. ἵνα ἐὰν βουληθῇ βασιλεὺς διά τινα χρείαν ἢ περίστασιν, ἢ ἐπιθυμίαν ἄκαιρον ἐξ αὐτῶν ἐπᾶραι, καὶ ἢ αὐτὸς καταχρήσασθαι, ἢ ἑτέροις χαρίσασθαι, ὡς πολέμιος καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων ἐχθρὸς ἀναθεματίζεσθαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύττεται. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἕτερα ὅμοια καμεῖν βουληθῇ, ἵνα καὶ αὐτὰ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία

in publico & magno Dominico festo: quapropter sanè ex Dei mandato reposita, & supra sacram mẽsam in sacrario eiusdem templi suspensa sunt, ecclesiæque ornamento existũt. Reliqua aũt vestimẽta imperialia supra hanc sacram mensam expansa iacent. Cum verò Domini nostri & Dei Iesu Christi festum est, sumit ex iis tempori conuenientia Patriarcha, mittitq; ad imperatorem, isque ea induit tanquam Dei minister, idque tantum in processu: & post vsum remittit ad Ecclesiam, vbi reponuntur. Sed etiam execratio sancti ac Magni Constantini in hâc Dei Ecclesiæ sacrâ mens â perscripta est, vti ipsi per angelum Deus præscripsit: Hâc, si quis Imperator quacunque necessitate, quocunque casu, aut intempestiua cupiditate impulsus, tollere ex iis quædam, & abuti aut ipse, aut aliis prębere velit, tanquam hostis, Deique mandatorum inimicus, deuouetur, & ab Ecclesia excommunicatur. Si verò similia alia facere ipse velit, vt ea quoque Dei

Ecclesia accipiat, liberâ voce petentibus præsulibus omnibus & senatu: neque vel imperatori, vel patriarchæ, vel cuiquam mortalium licere, vt hæc huiusmodi à sancta Dei Ecclesia auferat: quin etiam diuina hæc mãdata transgredientibus metus non exiguus impendet. Quidam enim ex imperatoribus, Leo nomine, qui etiam à Chazaria vxorem duxit, inconsulta audacia vsus horum stemmatum aliquod extra festum Dominicum sumpsit, atque id præter patriarchæ voluntatem circumdedit; & è vestigio carbone in facie eius erumpente, magnisque inde doloribus afflictus, malam vitam malè finiuit, & ante tempus mortem accelerauit. Atque hac audacia ita breuiter vindicata receptum exinde fuit, vt imperator coronam accepturus prius sacramento caueat, nihil se mandatis his ab antiquo seruatis contrarium vnquam aut ausurum, aut excogitaturum: atque ita à Patriarcha coronatur, & statutæ solẽnitati congrua peragit. Similiter de Græco igne, qui per siphones effertur, sollicitum te esse oportet; vt, quando petere

ἀναλαμβάνεται, τῶν ἀρχιερέων πάντων εἰς ταῦτα παῤῥησιαζομένων, καὶ τῆς συγκλήτου. καὶ μὴ ἔχειν ἐξουσίαν μήτε τὸν βασιλέα, μήτε τὸν πατριάρχην, μήτε ἕτερόν τινα τὰς τοιαύτας ἀναλαμβάνεσθαι στολὰς, ἢ τὰ στέμματα, ἀπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. καὶ φόβος μέγας ἐπήρτηται τοῖς βουλομένοις ἀνατρέπειν τι τῶν τοιούτων θεϊκῶν διατάξεων. εἷς γάρ τις τῶν βασιλέων, Λέων ὀνόματι, ὅς καὶ ἀπὸ χαζαρίας γυναῖκα ἠγάγετο, ἀβούλῳ τόλμῃ χρησάμενος ἓν τῶν τοιούτων ἀνελάβετο στεμμάτων δεσποτικῆς μὴ παρούσης ἑορτῆς, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατριάρχου, τοῦτο περιεβάλετο. καὶ εὐθέως ἄνθρακα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκβαλὼν. καὶ τῇ ἐκ τούτου ὀδύναις καταστρυχόμενος, κακὴν κακῶς ἀπεῤῥήξατο ζωὴν, καὶ πρὸ καιροῦ τὸν θάνατον ἐπεσπάσατο. καὶ τοῦ τοιούτου συντόμως ἐκδικηθέντος τολμήματος ἔκτοτε τύπος ἐγένετο, ὥστε ἐν τῷ μέλλειν στέφεσθαι τὸν βασιλέα πρότερον ὀμνύειν καὶ ἀσφαλίζεσθαι, ὅτι οὐδὲν ἐναντίον τῶν προστεταγμένων, καὶ ἐκ παλαιοῦ φυλαττομένων τολμήσει ποιήσειν, ἢ ἐννοήσασθαι, καὶ οὕτως ὑπὸ τοῦ πατριάρχου στέφεσθαι, καὶ τὰ ἁρμόζοντα τῇ καθεστώσῃ ἑορτῇ ἐπιτελεῖν τε καὶ διαπράττεσθαι. ὡσαύτως χρὴ σε καὶ περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς τοῦ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερομένου μεριμνᾷν τε καὶ

μελε-

μελετᾶν, ὡς εἴπερ ποτὲ τολμήσωσι τινὲς καὶ αὐτὸ ἐπιζητῆσαι, καθὼς καὶ παρ' ἡμῶν πολλάκις ἐζήτηται, τοιούτοις αὐτοὺς ἔχοις ἀποκρούεσθαι καὶ ἀποπέμπεσθαι ῥήμασι, ὅτι καὶ αὐτὸ δι' ἀγγέλου τῷ μεγάλῳ καὶ πρώτῳ βασιλεῖ Χριστιανῷ ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ ἐφανερώθη καὶ ἐδιδάχθη. παραγγελίας δὲ μεγάλας καὶ περὶ τούτου παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγγέλου ἐδέξατο, ὡς παρὰ πατέρων καὶ πάππων πιστωθέντες πληροφορούμεθα, ἵνα ἐν μόνοις τοῖς Χριστιανοῖς καὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν βασιλευομένῃ πόλει κατασκευάζηται, ἀλλαχοῦ δὲ μηδαμῶς. μήτε εἰς ἕτερον ἔθνος τὸ οἷον δήποτε παραπέμπηται, μήτε διδάσκηται. ὅθεν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς ἐξασφαλιζόμενος περὶ τούτου, ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀρὰς ἐγγραφῆναι πεποίηκεν, ἵνα ὁ ἐκ τοῦ τοιούτου πυρὸς εἰς ἕτερον ἔθνος δοῦναι τολμήσας, μήτε Χριστιανὸς ὀνομάζηται, μήτε ἀξίας τινὸς ἢ ἀρχῆς ἀξιοῦται. ἀλλ' εἴ τινα καὶ ἔχων τύχῃ, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐκβάλληται, καὶ εἰς αἰῶνα αἰώνων ἀναθεματίζηται καὶ παραδειγματίζηται, εἴτε βασιλεὺς, εἴτε πατριάρχης, εἴτε τις ἄλλος οἷος οὖν ἄνθρωπος, εἴτε ἄρχων, εἴτε ἀρχόμενος τυγχάνοι, ὁ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν παραβαίνειν πειρώμενος. καὶ προετρέψατο πάντας τοὺς ζῆλον καὶ φόβον Θεοῦ ἔχοντας ὡς κοινὸν

etiam hunc audebunt, quemadmodum à nobis ſæpe petierunt, his eos verbis repellere & remittere poſſis: eundem quoque magno ac primo Chriſtiano imperatori Conſtantinopolitano per angelum oſtenſum fuiſſe, atque ab eo illum didiciſſe; qui vehementer itidem interdixerit, vt à maioribus perſuaſi planè credimus, ne ab aliis niſi Chriſtianis, idque in imperatrice vrbe, paretur: neque etiam ad aliam gentem transferatur, doceaturve. Nec alia de cauſa magnus iſte Imperator ſucceſſoribus de hoc cauens in ſacra menſa Eccleſię Dei diras præſcribi curauit, vt qui ex hoc tali igne gentibus aliis dare auſus fuerit, neque Chriſtianus nominetur, neque honore aliquo aut magiſtratu dignus habeatur: ſed & ſi quem teneat, ab illo deiiciatur aliis in exemplum, execrationi item in perpetuum ſubiaceat, ſiue imperator, ſiue patriarcha, ſiue alius quiſpiam, aut princeps, aut ſubditus fuerit, qui præceptum hoc transgredi tentauerit; omneſque, qui zelum &

timorem Dei habent, exhortatus eſt, vti hunc talem tanquam hoſtem publicum è medio tollant, & dura morte afficiant. Accidit autem aliquando (malitia ſemper locũ inueniẽte) aliquem è militiæ noſtræ ducibus, donis à gentilib. quibusdam acceptis quam plurimis, ipſis ex hoc igne diſtribuiſſe; atque is, Deo transgreſſionem hanc impunitam dimittere nequeunte, cum templum ingreſſurus eſſet, ab igne cælitus lapſo deuoratus eſt, ac conſumptus. Et ab illo tempore metus ingens & horror mentibus omnium inhæſit, neque in poſterum vnquam quiſquam vel imperator, vel magiſtratus, vel priuatus, vel militiæ præfectus, vel alius aliquis mortalium, in animum inducere, multò minus rem ipſam aggredi atque perficere auſus fuit. Sed tranſi ſanè, & ad aliam petitionem, quæ rationem aut decorum non habet, decoros conuenientesq; ſermones quære atq; ediſce. Si enim vnquam gens quæpiam ex infidelibus & inhonoratis borealibus affinitatem cõtrahere cum Romano imperatore voluerit, & vel filiam eius ſponſam accipe-

ἐχθρὸν καὶ παραβάτην τῆς μεγάλης ταύτης ἐντολῆς τὸν τοιοῦτον ἐπιχειροῦντα ποιεῖν ἀναιρεῖν σπουδάζειν καὶ ~~ἐκεῖνον~~ τῷ χαλεπῷ παραπέμπεσθαι θανάτῳ. Συνέβη δὲ ποτὲ τῆς κακίας ἀεὶ χώραν εὑρισκούσης, τινὰ τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, δῶρα παρά τινων ἐθνικῶν πάμπολλα εἰληφότα, μεταδοῦναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιούτου πυρὸς, καὶ μὴ ἀνεχομένου τοῦ Θεοῦ ἀνεκδίκητον καταλιπεῖν τὴν παράβασιν, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ εἰσιέναι ἐκκλησίᾳ, πῦρ κατελθὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τοῦτον κατέφαγε, καὶ ἀνήλωσεν. καὶ ἀπὸ τότε φόβος μέγας καὶ τρόμος ἐν ταῖς ἁπάντων ἐνετέθη ψυχαῖς, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ, οὔτε βασιλεὺς, οὔτε ἄρχων, οὔτε ἰδιώτης, οὔτε στρατηγὸς, οὔτε οἷος οὖν ὅλως ἄνθρωπος κατετόλμησε τι τοιοῦτον ἐνθυμηθῆναι, μήτι γε καὶ ἔργῳ ἐπιχειρῆσαι ποιῆσαι, ἢ διαπράξασθαι. ἀλλά γε δὴ μετάβηθι, καὶ πρὸς ἕτερον εἶδος αἰτήσεως παραλόγου καὶ ἀπρεποῦς εὐπρεπεῖς καὶ ἁρμόζοντας λόγους ἀναζήτει, καὶ ἀναμάνθανε. εἰ γάρ ποτε ἔθνος τι ἀπὸ τῶν ἀπίστων τούτων καὶ ἀτίμων βορείων γενῶν αἰτήσεται συμπενθεριάσαι μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ ἢ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς νύμφην λαβεῖν, ἢ ἐπιδοῦναι οἰκείαν θυγατέρα, ἢ γυναῖκα χρημα-

ματι-

κρατίστου βασιλέως, ἢ βασιλέως ὑοῦ, χρὴ τοιούτοις ῥήμασι, καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῶν παράλογον ἀποκρούσασθαι αἴτησιν, λέγοντα. ὅτι καὶ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως παραγγελία καὶ διάταξις φοβερὰ καὶ ἀπαραποίητος τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐναπογέγραπται ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τῆς καθολικῆς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Σοφίας, τοῦ μηδέποτε βασιλέα Ῥωμαίων συμπενθερειάσαι μετὰ ἔθνους παρηλλαγμένοις καὶ ξένοις ἤθεσι χρωμένου τῆς ῥωμαικῆς καταστάσεως, μάλιστα δὲ ἀλλοπίστου καὶ ἀβαπτίστου, εἰ μὴ μετὰ μόνων τῶν Φράγγων, τούτους γὰρ μόνους ὑπεξείλετο ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ Κωνσταντῖνος ἅγιος· ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν γένεσιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔσχε μερῶν. ὡς συγγενείας καὶ ἐπιμιξίας πολλῆς τυγχανούσης Φράγγοις τε καὶ Ῥωμαίοις. καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τούτων μόνων προετρέψατο συνιστᾶν γαμικὰ συναλλάγματα τοὺς βασιλεῖς Ῥωμαίων, διὰ τὴν ἄνωθεν τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ γενῶν περιφάνειαν καὶ εὐγένειαν. μετ' ἄλλου δὲ τοῦ οἵου δήποτε ἔθνους μὴ δυναμένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ὁ τοῦτο ποιῆσαι τολμήσας, ἵνα ὡς παραβάτης πατρικῶν εἰσηγήσεων, καὶ βασιλείων θεσμῶν, ἀλλότριος κρίνοιτο τῶν χριστιανῶν καταλόγων,

re, vel ſuam illi elocare, vel imperatoris, aut eius filij vxorem capere, huiusmodi te verbis indecoram hanc petitionem propulſare oportet. Etiã hac de re interdictum conſtitutionemq; horrendam, immutabilemque à Magno & ſancto Conſtantino ſcriptam eſſe in ſacra menſa Catholicæ Chriſtianorum Eccleſiæ ſanctæ Sophiæ, ne vnquã imperator Romanus affinitatem contrahat cum gente, quæ peregrinis & à Romano ſtatu diuerſis moribus vtatur, maximè quæ fidei alterius, & baptizata non ſit, exceptis duntaxat Francis: hos enim ſolos excepit magnus ille vir ſanctus Conſtantinus: cum quod ex illis partibus ipſe oriundus, tum quod propinquitas iſti genti & commercia magna eſſent cum Romanis. Quapropter etiam cum his ſolis valere cõtractus matrimonales permiſit propter partium illarum gentiumque ſplendorem ac nobilitatem, quam iam annotaui: cum alio autem quocunque populo omninò prohibuit. Quod verò ſi quis facere auſus fuerit, tanquã patriarũ conſtitutionum imperialiumque legum

transgressor, & inter Christianos censeri indignus, diris deuoueatur. At Leo imperator, cuius supra meminimus, qui etiam stemma, vt diximus, præter legem ac temerè absq; consensu Patriarchæ sumpsit, & circumdedit, pœnasque confestim prauo suo incepto dignas dedit, hoc quoque præceptum sancti illius imperatoris, quod in sacra mensa præscriptum esse retulimus, contemnere & pro nihilo habere ausus fuit. Atque vti semel timorem omnem Dei & legum excussit, cum Chazariç Chagano matrimonialem contractum instituit, filiamque ipsius vxorem accepit, cum magno tam suo quam Romani imperii opprobrio, propter infirmata & neglecta maiorum edicta, præterquam quod neque orthodoxus Christianus esset, sed hęreticus, & imaginum hostis. Quocirca propter has tales eius impietates semper in Ecclesia Dei excommunicatur, & anathema pronunciatur, tanquam qui sancti magni imperatoris Constantini constitutionem transgressus fuerit, & euerterit. Quomodo enim

καὶ τῷ ἀναθέματι παραδίδοιτο. ὁ δὲ προμνημονευθεὶς Λέων ὁ βασιλεὺς, ὁ καὶ τὸ στέμμα, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, παρανόμως καὶ τολμηρῶς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας δίχα γνώμης τοῦ τότε πατριαρχεύοντος λαβὼν καὶ περιθέμενος, καὶ τὴν δίκην συντόμως δοὺς ἀξίαν τῆς αὐτοῦ πονηρᾶς ἐγχειρήσεως, ἐτόλμησε καὶ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν τοῦ ἁγίου βασιλέως ἐκείνου, ἥτις, ὡς ἤδη δεδήλωται, ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἀναγεγραμμένη καθέστηκεν, παρὰ φαῦλον θέσθαι, καὶ ὡς μηδὲν λογίσασθαι, καὶ ὡς ἅπαξ ἔξω τοῦ θείου φόβου καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πεποίηκεν ἑαυτὸν, συνεστήσατο καὶ μετὰ τοῦ Χαγάνου Χαζαρείας γαμικὸν συναλλάγιον, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα ἐδέξατο, καὶ μέγα ἐκ τούτου ὄνειδος καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ ἑαυτῷ περιετρέψατο, ὡς τὰ προγονικὰ παραγγέλματα ἀκυρώσας, καὶ παρ' οὐδὲν λογισάμενος, πλὴν οὐδὲ ὀρθόδοξος χριστιανὸς ἦν ἐκεῖνος· ἀλλ' αἱρετικὸς καὶ εἰκονομάχος. διὸ χάριν τῶν τοιούτων αὐτοῦ παρανόμων ἀσεβημάτων ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ διηνεκῶς ἀποκηρύττεται, καὶ ἀναθεματίζεται, ὡς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου διατάξεως παραβάτης καὶ ἀνατρεπτεύς. πῶς γάρ ἐστι τῶν ἐνδεχομένων, χριστιανοὺς μετὰ

ἀπί-

ἀπίστων γαμικὰς κοινωνίας ποιεῖν
καὶ συμπενθεριάζειν, τοῦ κανόνος τοῦ-
το κωλύοντος, καὶ τῆς ἐκκλησίας
ἁπάσης ἀλλότριον αὐτῷ λογιζο-
μένης, καὶ ἔξω τῆς χριστιανικῆς
καταστάσεως. ἢ τίς τῶν ἐγκρίτων
καὶ εὐγενῶν καὶ σοφῶν βασιλέων
Ῥωμαίων κατεδέξατο; εἰ δὲ ἀντεί-
πωσιν, πῶς ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ
βασιλεὺς μετὰ Βουλγάρων συνε-
πενθερίασεν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐκγό-
νην δέδωκεν τῷ κυρίῳ Πέτρῳ
τῷ Βουλγάρῳ, δεῖ ἀπολογήσασθαι,
ὅτι ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς
ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος ἄν-
θρωπος ἦν, καὶ οὔτε τῶν ἄνω-
θεν ἐν βασιλείοις τεθραμμένων
οὔτε τῶν παρηκολουθηκότων
ἐξ ἀρχῆς τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐθισ-
μοῖς, οὔτε ἀπὸ γένους βασιλείου
καὶ εὐγενοῦς, καὶ διὰ τοῦτο αὐθα-
δέστερον καὶ ἐξουσιαστικώτερον τὰ
πολλὰ κατεπράττετο, καὶ ἐν τού-
τῳ οὔτε τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαγο-
ρευούσῃ ὑπήκουσεν, οὔτε τῇ
ἐντολῇ καὶ διαταγῇ τοῦ μεγά-
λου Κωνσταντίνου κατηκολούθη-
σεν, ἀλλ' ἐκ γνώμης αὐθάδους καὶ
αὐτοβούλου καὶ τῶν καλῶν ἀμα-
θοῦς, καὶ μὴ βουλομένης ἕπεσθαι τῷ
πρέποντι καὶ καλῷ μηδὲ τοῖς πα-
τροπαραδότοις τυχεῖν διατάξεσι
τοῦτο ποιῆσαι τετόλμηκεν. ταύτην
μόνην εὔλογον δηλονότι προβαλλό-
μενος πρόφασιν τοσοῦτον πλῆθος αἰχμαλώτων χριστιανῶν

licet Chriſtianis matrimo-
nia iure affinitatesque con
trahere cum infidelibus,
Canone id prohibente, &
vniuerſa Eccleſia ſeſe ſta-
tuque Chriſtiano indignũ
arbitrante? aut quis ex prę-
ſtantibus, generoſis, ſapien-
tibusque imperatorib. Ro-
manorum admiſit? Si auté
inferant: quo pacto igitur
Dominus Romanns im-
perator cum Bulgaris affi-
nitatem cõtraxit, neptem-
que propriam domino Pe-
tro Bulgaro elocauit? ex-
cuſandum eſt; hominem
indoctũ & illiteratum fuiſ-
ſe, neque in palatio educa-
tum, neque Romanarum
conſuetudinum ab initio
peritum, neque illuſtri im-
peratorum genere natum
ac proptereà contumacio-
rem licentioſioremque in
multis exſtitiſſe, neque
Eccleſiæ interdicenti pa-
ruiſſe, aut præcepto conſti-
tutionique magni Con-
ſtantini obſecutum fuiſſe:
ſed animo obſtinato, ſuũ-
que tantum conſilium ſe-
quente, & honeſti ignaro,
ac decorum pulcrumque
quod eſſet ſequi nolẽte: itẽ,
conſtitutiones maiorũ re-
iiciẽte, hoc ipsũ facere au-
ſum eſſe, hanc ſolam ratio-
nabilẽ vid cauſam ꝓferẽs

tantam multitudinem captiuorũ Christianorũ hac re liberari: Christianos itẽ esse Bulgaros, & eiusdem fidei: pręterea neq; absoluti principis aut legitimi imperatoris filiam esse quæ nuptui daretur; sed tertii ac postremi, atque subiecti; quique nullam in reb. imperii potestatem haberet. Sed nihil discriminis erat inter hanc & aliam quamcunque imperatoris propinquam, quocunque tandem gradu eum contingeret: nec referebat summam in commune inde vtilitatem prouenire, aut vltimum esse patrem, nec quicquam ferè potestatis habere, quandoquidem contra ecclesiasticæ traditionis canonem, ac magni sanctiq; Constantini ordinationem & præceptum fecit. Multum etiam opprobrij viuus adhuc tulit, & calumniæ atque odio obnoxius fuit, cum apud senatum, tum populum quoque vniuersum, & Ecclesiam, quod tandem etiam palam factum est: & mortuus contemnitur, traducitur, ac reprehenditur, quod rem indecoram, ac illustri Romanorum imperio indignam inceptauerit. Vnaquæque enim gens, cum

διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀναῤῥίεσθαι, καὶ τὸ χριστιανοὺς εἶναι καὶ τοὺς Βουλγάρους ὁμοπίστους ἡμῶν. ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐδὲ αὐτοκράτορος καὶ ἐνθέσμου βασιλέως θυγάτηρ ἡ ἐκδιδομένη ἐτύγχανεν, ἀλλὰ τρίτου, καὶ ἐσχάτου, καὶ ἔτι ὑποχειρίου. καὶ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἐν τοῖς τῆς ἀρχῆς μετέχοντος πράγμασι. καὶ οὐδὲν διέφερεν τὸ τοιοῦτον τοῦ καὶ ἄλλην τινὰ τῶν βασιλικῶν συγγενίδων τῶν πορρωτέρω τε καὶ ἐγγὺς τῆς βασιλείας συγγενείας τυγχανουσῶν, καὶ διά τινα κοινωφελῆ δουλείαν καὶ τοῦ ἐσχάτου καὶ μηδὲν σχεδὸν ἐξουσιάζοντος. ἐπεὶ ἔξω τοῦ κανόνος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, καὶ τῆς τοῦ μεγάλου ἁγίου βασιλέως Κωνσταντίνου διαταγῆς τε καὶ ἐντολῆς τοῦτο πεποίηκεν. πολλὰ καὶ ζῶν ὀνειδίσθη ὁ προρηθεὶς κύριος Ῥωμανὸς, καὶ διεβλήθη, καὶ ἐμισήθη παρά τε τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου παντὸς, καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ μῖσος ἐπὶ τοῦ τέλους γενέσθαι καταφανὲς, καὶ μετὰ θάνατον ὁμοίως ἐξουθενεῖται, καὶ διαβάλλεται, καὶ ὑπὸ καταγνώμην τίθεται καὶ οὗτος, ἀνάξιον πρᾶγμα καὶ ἀπρεπὲς εἰς τὴν εὐγενῆ πολιτείαν Ῥωμαίων καινοτομήσας. ἕκαστον γὰρ ἔθνος διάφορα ἔχον ἔθη, καὶ διαλλάττοντας νόμους τε καὶ θεσμούς,

ὀρεῖ·

ὀφείλει τὰ οἰκεῖα κρατεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους τὰς πρὸς ἀγχάκειστιν βίου κοινωνίας ποιεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ὥσπερ γὰρ ἕκαστον ζῶον μετὰ τῶν ὁμογενῶν τὰς μίξεις ἐργάζεται, οὕτω καὶ ἕκαστον ἔθνος οὐκ ἐξ ἀλλοφύλων καὶ ἀλλογλώσσων, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμογενῶν τε καὶ ὁμοφώνων τὰ συνοικέσια τῶν γάμων ποιεῖσθαι καθέστηκε δίκαιον. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνη καὶ συνομιλία, καὶ προσφιλὴς συνδιατριβὴ καὶ συμβίωσις περιγίνεσθαι πέφυκε, τὰ δὲ ἀλλότρια ἔθη καὶ διαλλάττοντα νόμιμα ἀπεχθείας μᾶλλον, καὶ προσκρούσεις, καὶ μίση, καὶ στάσεις εἴωθεν ἀπογεννᾶν, ἅπερ οὐ φιλίας καὶ κοινωνίας, ἀλλ' ἔχθρας καὶ διαστάσεις φιλεῖν ἀπεργάζεται. καὶ ὅτι μὴ δεῖ τὰ κακῶς παρά τινων ἐξ ἀμαθείας ἢ αὐθαδείας καταπραχθέντα τοὺς ἐννόμως ἄρχειν βουλομένους μιμεῖσθαι τε καὶ ζηλοῦν, ἀλλὰ τῶν ἐννόμως καὶ δικαίως βεβασιλευκότων τὰς ἀοιδίμους πράξεις ἔχειν ὡς εἰκόνας ἀγαθὰς εἰς παράδειγμα προκειμένας μιμήσεως, καὶ κατ' ἐκείνας πειρᾶσθαι καὶ αὐτὸν ἀπευθύνειν πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ ἐνεργούμενα, ἐπεὶ καὶ διὰ τὰς τοιαύτας αὐτοβούλους πράξεις αὐτοῦ ἐπῆλθον αὐτῷ τέλος, φημὶ δὲ τῷ κυρῷ Ῥωμανῷ, ἱκανόν ἐστι πρὸς σωφρονισμὸν παράδειγμα τῷ βουλομένῳ τὰ

diuersos habeat mores, diuersas item leges ac statuta, retinere sua, & ad publicum examen vitæ communionem instituere debet. Vt enim singula animalia cum iis quæ sui generis sunt rem habent, sic gentes quoque non cum alienigenis, & diuersa lingua vtentibus, sed cum sui generis & sermonis hominibus nuptias facere æquum & iustum est. Inde nimirum mutua concordia, & amabilis conuersatio ac cõuictus existit: mores verò diuersi, & diuersa statuta, offensas potius, odiaque, & seditiones gignere solent, quæ non amicitias, aut communiones, sed inimicitias ac diuortia efficere amant. Neque decet ea, quæ malè à quibusdam ex imperitia aut contumacia facta sunt, hos, qui legitimè imperare volunt, imitari decet; sed illorum, qui iustè imperauerunt, laudabiles actiones veluti bonas imagines ad sequendum propositas habere, idque operam dare, vt ad eas omnia sua facta dirigãt: quandoquidem qui illum, dominum Romanum dico, exitus oppressit propter tales sui tantum consilij actiones, exemplum suffi-

ciens sit ad compescendum eum qui malè ipsius facta imitari velit. Necesse verò est, fili charissime, post alia hęc quoque te scire, quorum scientia magno esse vsui, & admirabiliorem te reddere possit. Ea autem sunt: differentia aliarum gentium, earumque genealogia, viuendi ratio, situs ac constitutio terræ, quam inhabitant, item descriptio, ac dimensio, vt in sequentibus latius explicabitur.

κακῶς παρ᾽ ἐκείνου πραχθέντα ζηλοῦν. χρεὼν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτά σε γινώσκειν, υἱὲ πολυέραστε, ἅτε τῆς τούτων γνώσεως μεγάλως σοι συμβαλέσθαι δυναμένης, καὶ θαυμαστότερον ἀποδεῖξαι. τὰ δέ ἐστι περὶ διαφορᾶς πάλιν ἑτέρων ἐθνῶν, γενεαλογίας τε αὐτῶν καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς παρ᾽ αὐτῶν κατοικουμένης γῆς, καὶ περιηγήσεως αὐτῆς, καὶ σταδιασμοῦ, καθὼς ἑξῆς πλατύτερον διερμηνεύεται.

CAP. XIV.

De genealogia Mahometis.

TRadatur nunc genealogia impii atq; impuri Mahometis, quem Saraceni dicunt prophetam suum esse, ex amplissima tribu Ismaelis, Abrahami filio deductum. Zenarus enim Ismaelis pronepos ipsorum omnium pater dicitur. Hic filios genuit duos, Mundarum & Rhabeam: Mundarus autem Cusarum, Caisum, Thymimen, Asandon, & alios eiusdem nominis, qui Madianiticam eremum sortiti pecudes alebant in tentoriis habi-

ΚΕΦ. ιδʹ.

Περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ Μουχούμετ.

ΓΕνεαλογεῖται ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀκάθαρτος Μουχούμετ, ὃν λέγουσιν οἱ Σαρακηνοὶ προφήτην αὐτῶν εἶναι, ἐκ φυλῆς γενικωτάτης Ἰσμαὴλ υἱοῦ Ἀβραὰμ καταγόμενον. Ζηναρὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος πατὴρ αὐτῶν ἀναγορεύεται πάντων. οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μουνδάρον καὶ Ῥαβείαν. ὁ δὲ Μουνδάρος τίκτει Κούσαρον, καὶ Κάϊσον, καὶ Θυμίμην, καὶ Ἄσανδον, καὶ ἄλλους τινὰς ὁμωνύμους. οἱ καὶ τὴν Μαδιανίτην ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηνοτρόφουν ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες. εἰσὶ δὲ καὶ ἐνδότεροι

τού-

τούτων οὐκ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ Ἰεκτᾶν, οἱ λεγόμενοι ὁμηρεῖται, τουτέστιν ἀμανῖται. ἀναδείκνυται δὲ οὕτως. ἀπόρου ὄντος αὐτοῦ τοῦ Μουχούμετ καὶ ὀρφανοῦ, ἔδοξεν αὐτῷ μισθοδοτήσεσθαι γυναικί τινι πλουσίᾳ καὶ συγγενεῖ αὐτοῦ καλουμένῃ Χαδίγα, πρὸς τὸ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐν παλαιστίνῃ. εἶτα κατὰ μικρὸν παρρησιασάμενος καὶ ὑπελθὼν τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ, λαμβάνει αὐτὴν εἰς γυναῖκα. καὶ δὴ ἐπιχωριάζων ἐν παλαιστίνῃ, καὶ συναναστρεφόμενος ἰουδαίοις τε καὶ χριστιανοῖς, ἐθηρᾶτο λόγους καὶ γραφικὰς λύσεις τινάς. ἔχων δὲ τὸ πάθος τῆς ἐπιληψίας ἐλυπεῖτο σφόδρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὡς περιφανὴς καὶ πλουσία, καὶ τῷ τοιούτῳ ἀνδρὶ συναφθεῖσα οὐ μόνον ἀπόρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ, ἣν καὶ τερπωσάμενος φάσκων, ὅτι φοβερὰν ὀπτασίαν ἀγγέλου θεωρῶ Γαβριὴλ ὀνόματι, καὶ μὴ ὑποφέρων αὐτοῦ τὴν θέαν ὀλιγωρῶ, καὶ πίπτω, ἐπιστεύθη, συμψευδομαρτυροῦντος αὐτῷ ἀρειανοῦ τινὸς μοναχοῦ ψευδωνύμου δι' αἰσχροκέρδειαν. καὶ οὕτως ἡ γυνὴ πλανηθεῖσα, καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλαις κηρύξασα προφήτην αὐτὸν εἶναι, περιῆλθε τὸ ψεῦδος τῆς ἀπάτης καὶ εἰς ἄνδρα φίλαρχον

tantes. Interiores verò etiam his sunt non ex eadem tribu, sed ex Iectanis, qui Homeritæ dicuntur, id est, Amanitæ. Demonstratur autem hoc modo. Cum pauper & orphanus esset Mahomet, visũ ei fuit operam suam locare mulieri opulentæ consanguineæ, cui nomen Chadiga, ad camelos agendos negotiandumque cum alienigenis in Ægypto & Palæstinâ. Inde paulò post confidentior vbi mulierem viduam blanditiis demulsisset vxorem eam accipit. Palæstinam autem cum frequẽtaret, & cũ Iudęis ac Christianis viueret, sermones aliquot & solutiones scripturæ inuestigauit. Cũ vero morbo laboraret comitiali, indoluit valdè vxor ipsius, quod illustris & opulẽta cum esset tali nupsisset viro, non solum egeno, sed epileptico: hanc vt placaret, dixit; terribilem s: videre visionem Gabrielis angeli, quam cum ferre non posset, deficere, atque concidere: persuasitque, falsum ei testimonium perhibente Arriano quodam monacho nomen mentiẽte turpis lucri causa. Atque hoc modo deceptâ muliere, tribulibusq; suis prophetam ipsum esse deprædicante,

mendacium fraudis ad Bubacharum, virum ambitiosum, processit. Mulier itaque mortua cum heredem ipsum instituisset illustris admodum charusque fuit, eiusque fraus peruersa & hæresis Æthrebi partes obtinuit. Et docuit amens hic impostor credentes, quod si quis aut inimicum occiderat, aut ab eo occideretur, paradisum ingrederetur, & alias nugas. Adorant quoque veneris sidus, quod Cubar appellãt, & inter orandum ita exclamant: ALLA OVA CUBAR: id est, DEUS ET VENUS Deum enim ALLA vocãt. OVA verò pro coniunctiuo ET ponunt. CUBAR, sidus denotat. Itaque dicũt: ALLA OVA CUBAR.

τοὔνομα Βυβάχαρ. ἡ οὖν γυνὴ θανοῦσα, καὶ τοῦτον διάδοχον καὶ κληρονόμον καταλείψασα τῶν ἑαυτῆς, ἐγένετο περιφανὴς καὶ ἄγαν ὑπερούσιος, καὶ κατέσχεν ἡ πονηρὰ πλάνη τε καὶ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρήβου, καὶ ἐδίδαξεν οὗτος ὁ παράφρων καὶ πεφαινακισμένος τοὺς αὐτῷ πειθομένους, ὅτι φονεύων ἐχθρὸν, ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ φονευόμενος, εἰς τὸν παράδεισον εἰσέρχεται, καὶ ἄλλα ὅσα φλυαρεῖ. προσεύχονται δὲ καὶ εἰς τὸ τῆς ἀφροδίτης ἄστρον, ὃ καλοῦσι κουβάρ, καὶ ἀναφωνοῦσιν ἐν τῇ προσευχῇ αὐτῶν οὕτως. ἀλλὰ οὐὰ κουβάρ, ὅ ἐστιν, ὁ Θεὸς καὶ ἀφροδίτη. τὸν γὰρ Θεὸν ἀλλὰ προσονομάζουσι. τὸ δὲ οὐὰ ἀντὶ τοῦ καὶ συνδέσμου τιθέασι. καὶ τὸ κουβάρ καλοῦσι τὸ ἄστρον. καὶ λέγουσιν οὕτως· ἀλλὰ οὐὰ κουβάρ.

CAP. XV.

De genere Phaemitarum.

SCiendum est Phatem filiam fuisse Mahometis, & ab illa Phatemitæ genus ducunt. Non autem sunt à Phateme quæ Libyæ regio est, sed inhabitant borealiores partes Mece vltra sepulchrum Mahometis. Est verò gens Arabica, bello-

ΚΕΦ. ιέ.

Περὶ τοῦ γένους τῶν Φατεμιτῶν.

Ἰστέον ὅτι ἡ Φατὲμ θυγάτηρ ἦν τοῦ Μυχύμετ καὶ ἀπ' ἐκείνης γεννῶνται οἱ Φατεμῖται. οὐκ εἰσὶ δὲ οὗτοι ἐκ τοῦ Φατέμη ἀπὸ τῆς Λυβύης χώρας, ἀλλὰ κατοικοῦσι πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ Μέκκε βαθύτερα τάφου τοῦ Μουχούμετ. εἰσὶ δὲ ἔθνος Ἀραβικὸν πρὸς πολέμους

καὶ

καὶ μάχας ἀκριβῶς ἐξησκημένον. μετὰ γὰρ τοῦ τοιούτου γένους ἐπολέμησεν ὁ Μουχούμετ, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ ἐπόρθησεν καὶ καθυπέταξεν. εἰσὶ γὰρ ἰνδειομένοι καὶ πολεμισταί. ὅτι εἰ εὑρεθῶσι μέχρι μιᾶς χιλιάδος εἰς φοσάτον, τὸ τοιοῦτον φοσάτον ἀήττητον καὶ ἀκαταμάχητον γίνεται. οὐ καβαλλικεύουσι δὲ ἵππους, ἀλλὰ καμήλους. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου οὐκ ἐνδύονται θώρακας, οὔτε κλιβάνια, ἀλλὰ περιβόλαια ῥοδωτὰ, καὶ ἔχουσι δόρατα μακρὰ, καὶ ἀσπίδας ἀνδρομήκεις, καὶ τόξα ξύλινα παμμεγέθη σχεδὸν μὴ δυνάμενα τείνεσθαι παρ᾽ ὀλίγων ἀνδρῶν.

ΚΕΦ. ιϛʹ.

Ἐκ τοῦ κανόνος ὃν ἐθεμάτισεν Στέφανος ὁ μαθηματικὸς περὶ τῆς τῶν Σαρακηνῶν ἐξόδου. ἐν ποίῳ χρόνῳ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως ἐγένετο. καὶ τίς ἦν τότε ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων.

Ἐξῆλθον οἱ Σαρακηνοὶ μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τρίτῃ ἰνδικτιῶνος δεκάτης, εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος Ἡρακλείου. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ϛρλ. νῦν δὲ ἐστὶ ϛωο ἰνδικτιῶνος δεκάτης πέμπτης. ὡς εἶναι ἀπὸ τότε ἕως νῦν χρόνοι ψμ. τὸ δὲ θεμάτιν τῆς αὐτῶν Σαρακηνῶν ἐγέ-

ac præliorum valde perita: nam cum his bella sua gessit Mahomet, vrbesque multas vastauit ac subegit: sunt enim periti & bellatores: adeò vt si milleni tantum in exercitu sint, ille insuperabilis & inexpugnabilis existat. Non insident equis verò, sed camelis: & belli tempore loricas non induunt, neque clibana, sed amicula corrugata: habétque hastas oblongas, scutaque quæ totum hominem obtegant, & arcus ligneos vægrandes, quos qui breuis staturæ sint tendere non possint.

CAP. XVI.

Excerptum canonis quē posuit Stephanus Mathematicus de Saracenorum exitu, quo tempore fuerit, & quo Romanorum Imperatore.

EGressi sunt Saraceni mense Septembri tertiâ die indictionis decimæ anno Heraclij 12. mundi 6130. Nunc autem est 6870. indictionis decimæ quintæ: ita vt ab illo tempore ad hunc vsque diem sint anni 740. Thema ve-

rō Saracenorū erat menſe Septembri tertio, die quinto. Circa eadem tempora primus Arabum princeps & propheta Mahomet imperium tenuit annos nouem.

το εἰς μῆνα Σεπτέμβριον τρίτην, ἡμέρᾳ πέμπτῃ. εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους πρῶτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Μουάμεθ, ὁ καὶ προφήτης αὐτῶν χρηματίσας ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων ἔτη ἐννέα.

Cap. XVII.

Ex Chronico. B. Theophanis.

HOc ipſo anno, id eſt, 6139. mortuus eſt Mahomet Saracenorum princeps & pſeudopropheta, promoto in locum ſuum Abubacharo, qui etiam Butactor dictus, cōſanguineo. Hebræi autem initio aduentus ipſius decepti Chriſtum eſſe arbitrabantur, quem ipſi exſpectabant, adeò vt & quidam è primoribus ad eius partes tranſirent, cultumque eius amplecterētur, relicto illo quem Moſes preſcripſerat, qui Deum viderat. Cum vero è camelo edentem vidiſſent, cognouerũt non eſſe illum qnem arbitrati erant. Docebant autem ipſum nefanda aduerſus Chriſtianos, & cum eo conuerſabantur. Hi ſunt qui docuerunt illum recipere partes quaſdam legis, videlicet circumciſionem, & alia quædam, quæ obſeruant Saraceni. Primus igitur eum ſecutus eſt Abuba-

ΚΕΦ. ιζʹ.

ἐκ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μακαρίου Θεοφάνους.

ΤΟύτῳ τῷ ἔτει, ἤγουν ͵ϛρλθ ἀπεβίω Μουάμεθ ὁ τῶν σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος ἀντ' αὐτοῦ ἀβουβάχαρον τὸν καὶ βουτάκιωρα συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκούμενον Χριστὸν, ὡς καί τινας τῶν προυχόντων αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ καταλιπεῖν τὴν τοῦ θεόπτου μωσέως. θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἀπὸ καμήλου ἐσθίοντα, ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν ὃν ἐνόμισαν. ἐδίδασκεν δὲ αὐτὸν ἀθέμιτα κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ διῆγον σὺν αὐτῷ. οὗτοι εἰσὶν οἱ διδάσκοντες αὐτὸν παραδέχεσθαι μέρη τινὰ τοῦ νόμου, τήν τε περιτομὴν, καὶ ἄλλα τινὰ, ἅπερ παραφυλάττονται οἱ Σαρακηνοί. πρῶτος οὖν ἀβουβά-

χαρ

χὰρ ἠκολούθησεν αὐτὸν, καὶ προφήτην ἐκήρυξεν, διὸ καὶ διάδοχον αὐτὸν κατέλιπεν. ἐκράτησεν δὲ ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου, πρώτην μὲν ἐν κρυπτῷ ἔτη δέκα, τὸ δὲ ἕτερον διὰ πολέμου ὁμοίως ἔτη δέκα, καὶ φανερῶς ἔτη ἐννέα. ἐδίδαξε δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους, ὅτι ὁ ἀποκτείνας ἐχθρὸν, ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ ἀποκτεινόμενος ἀκωλύτως εἰς τὸν παράδεισον εἰσέρχεται. τὸν δὲ παράδεισον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως καὶ μίξεως γυναικῶν ἔλεγεν, ποταμὸν δὲ οἴνου καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος καταῤῥεῖν, καὶ γυναικῶν τὴν ὅρασιν ἀσύγκριτον, οὐ τῶν παρόντων, ἀλλ' ἄλλων. καὶ τὴν μίξιν πολυχρόνιον ἔφασκεν καὶ διακειτικὴν ἡδονήν. καὶ ἄλλα τινὰ ἀσωτίας καὶ μωρίας ἔμπλεα. Συμπαθεῖν τε ἀλλήλοις, καὶ βοηθεῖν ἀδικουμένοις.

char & prophetam prædicauit, quocirca & ſucceſſorem reliquerat: Obtinuit verò hęc ipſius ſecta partes Æthrebi: prius quidem clã annis decem, poſtremum per bellum annos ſimiliter decem, & palam annos nouem. Docuit autem ſubditos ſuos, eum qui hoſtem vel occidiſſet, vel ab hoſte occiſus eſſet, ſine vlla prohibitione in paradiſum introire. Paradiſum verò eſſe locum eius carnalis, ac potus & coitus cum fœminis; atque flumen è vino, melle & lacte, mulierumq; viſionem incomparabilem non præſentium ſed aliorum. Coitum quoque diuturnum dicebat; & voluptatem ſingularem: item, alia quædam luxuriæ ac ſtultitiæ plena. Condolere etiam ſibi mutuo, & iniuriâ affectis opem ferre.

ΚΕΦ. ιη'.

δεύτερος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Ἀβουβάχαρ.

Οὗτος ὁ Βουβάχαρ πρῶτος λαμβάνει τὴν πόλιν Γάζαν καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν περίχωρον. τελευτᾷ δὲ ὁ αὐτὸς Ἀβουβάχαρ ἀμηρεύσας ἔτη τρία, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν Οὔμαρ, καὶ κρατεῖ τῶν Ἀράβων ἔτη δώδεκα.

CAP. XVII.

Secundus Arabum princeps Abubachar.

Hic Abubachar primus cepit vrbem Gazam, & vniuerſam regionẽ circumiacentem. Moritur autem cum pręfuiſſet annos tres, principatumque aſſumit Vmar, & Arabib. imperat annos XII.

CAP. XIX.

Tertius Arabum princeps Vmar.

HIc ipſe igitur Vmar exercitum duxit in Palæſtinam, ibique conſidens obſedit Hieroſolyma per biennium, & cepit dolo. Sophronius enim Hieroſolymorum epiſcopus diuino motus zelo, & prudentiâ excellens, ſermonem ab eo certiſſimum accepit ſuper Eccleſijs vniuerſæ Palæſtinæ, nempe non eſſe tollendas, aut vaſtandas. Hunc cum vidiſſet Sophronius, dixit: Profectò hæc eſt abominatio deſolationis, de qua locutus eſt Propheta Daniel: Stans in loco ſancto. Hic templum Iudæorum quæſiuit à Salomone exſtructum, vt faceret locum adorandę ſuæ blaſphemiæ: eſtque hodie.

ΚΕΦ. ιθʹ.

τρίτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὔμαρ.

Ὁ αὐτὸς οὖν Οὔμαρ ἀπεστράτευσε κατὰ τῆς παλαιστίνης, καὶ παρακαθίσας ἐν αὐτῇ ἐπολιόρκησε τὴν Ἱερουσαλὴμ διετῆ χρόνον, καὶ παρέλαβεν αὐτὴν δόλῳ. Σωφρόνιος γὰρ ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος θείῳ κινούμενος ζήλῳ, καὶ ἀγχινοίᾳ διαπρέπων, λόγον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πάσης παλαιστίνης ἀσφαλέστατον, ὥστε ἀκαθαιρέτους μεῖναι τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀπορθήτους. τοῦτον ἰδὼν ὁ Σωφρόνιος ἔφη· ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου· ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ. οὗτος τὸν ναὸν ἐζήτησε τῶν Ἰουδαίων, ὃν ᾠκοδόμησε Σολομὼν, πρὸς τὸ ποιῆσαι αὐτὸν προσκυνητήριον τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. καὶ ἔστιν ἕως τῆς σήμερον.

CAP. XX.

Quartus Arabum princeps Othman.

HIc bello expugnat Africam, tributaque ab Afris pactus rediit. Eius militiæ præfectus celebratur Mabias, qui Coloſ-

ΚΕΦ. κʹ.

τέταρτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὐθμάν.

Οὗτος λαμβάνει τὴν Ἀφρικὴν πολέμῳ, καὶ στυχήσας φόρους μετὰ τῶν Ἄφρων ὑπέστρεψεν. τούτου στρατηγὸς χρηματίζει Μαβίας, ὁ πα-

ὁ παραλύσας τὸν Κολοσσὸν Ῥόδου, καὶ πορθήσας Κύπρον τὴν νῆσον, καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῆς. οὗτος παραλαμβάνει καὶ νῆσον τὴν Ἄραδον, καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς ἐνέπρησεν, καὶ τὴν νῆσον ἀοίκητον κατέστησεν ἕως τοῦ νῦν. οὗτος τὴν νῆσον Ῥόδον καταλαβὼν καθεῖλε τὸν ἑαυτῆς Κολοσσὸν μετὰ χίλια τξ΄. ἔτη τῆς αὐτοῦ ἱδρύσεως, ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ὠνησάμενος Ἐδεσηνὸς τριάκοντα χιλιάδας καμήλους ἐφόρτωσεν αὐτοῦ τὸν χαλκόν. οὗτος ὁ Μαβίας ἐπεστράτευσε καὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐλυμήνατο τήν τε Ἔφεσον, καὶ Ἁλικαρνασσὸν, καὶ Σμύρναν, καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις Ἰωνίας. ὃς καὶ γέγονεν τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς πέμπτος μετὰ τὴν Οὐθμὰν τελευτὴν ἔτη εἴκοσι δύο.

sum Rhodi demolitus est, insulamque Cyprum, & quæ in ea vrbes, vastauit. Præterea Aradum quoq; insulam cepit, eiusque vrbem incendit, & insulam in hodiernum vsque diem habitatoribus desertam fecit. Rhodum cum cepisset Colossum eius sustulit, quum mille trecentos sexaginta anuos stetisset; quem Iudæus quidam mercator Edessenus cùm emisset triginta millia camelorum ære ipsius onerauit. Hic Mabias exercitum quoque duxit contra Constantinopolim, & clade magnâ affecit Ephesum, Halycarnassum, Smyrnam, & reliquas Ioniæ vrbes: Arabum item quintus princeps fuit post Othmanis mortem, regnauitque annos viginti duos.

ΚΕΦ. κα΄.

ἐκ τοῦ χρονικοῦ Θεοφάνους. ἔτος κτίσεως κόσμου ϛρoα.

Ἰστέον ὅτι πρὸς τῇ τελευτῇ Μαβίου τῶν Ἀράβων πέμπτου ἀρχηγοῦ εἰσῆλθον οἱ Μαρδαΐται εἰς τὸν Λίβανον, καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πό-

CAP. XXI.

Excerptum è Chronico Theophanis. Annus à condito mundo 6171.

SCiendum quod circa mortem Mabiæ, quinti Arabum principis Mardaitæ ingressi sunt Libanum, & possederunt à nigro monte vsque ad san-

ctam vrbem: omnesque Libani speculas ceperunt; & multi serui atque indigenæ ad illos confugerunt, adeo vt exiguo tempore multa essent millia. Hoc vbi resciuit Mabias, eiusque consiliarij, timore magno perculsi fuerunt. Mittit autem legatos ad imperatorem Constantinum petitum pacem. Hac occasione mittitur ab orthodoxo imperatore Constantino filio Pogonati Iohannes cognomento Pitzecades. Is cum in Syriam appulisset, magno cum honore à Mabia exceptus fuit, & de pace inter utrosq; conuenit scripto iure iurando firmato, Agarenos ex pacto Romanorum Imperatori daturos quotannis auri libras ter mille, captiuos nongentos, & equos nobiliores quinquaginta. Interea Arabum principatus in duas partes diuisus est; & Æthribum quidem Ale, Ægyptum verò, Palæstinam & Damascum Mabias tenuit. Æthribi autem incolæ cum filiis Ale contra Mabiam arma mouerunt: at Mabias opposuit se illis, & acie cum illis decertauit apud flumen Euphratem, victaque fuit pars Ale & Æthribum

λεως. καὶ χειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπάς. καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς κατέφυγον, ὥστε διʼ ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. καὶ τοῦτο μαθὼν μαβίας καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ, ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ζητῶν εἰρήνην. ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ Πωγωνάτου Ἰωάννης ὁ ἐπίκλην πιτζηκάδης. τούτου δὲ καταλαβόντος ἐν Συρίᾳ μαβίας ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ συνεφωνήθη πρὸς ἀμφοτέρους ἔγγραφον γενέσθαι εἰρήνης μεθʼ ὅρκου λόγον ἐπὶ συμφώνου ἐτησίου πάκτου, παρέχεσθαι τῷ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖ παρὰ τῶν ἀγαρηνῶν χρυσίου χιλιάδας τρεῖς, καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ω, καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν. ἐπὶ τούτῳ διῃρέθη ἡ τῶν Ἀράβων ἀρχὴ εἰς μέρη δύο. καὶ εἰς μὲν τῶν Αἴθειβον ἐκράτησε τὴν ἀρχὴν ὁ Ἄλη. τὴν δὲ Αἴγυπτον καὶ Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν ἐκράτει ὁ Μαβίας. καὶ οἱ μὲν τῶν Αἴθειβον οἰκοῦντες μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Ἄλη ἐστράτευσαν κατὰ τοῦ Μαβίου. ὁ δὲ Μαβίας ἀνθοπλίσατο κατʼ αὐτῶν, καὶ συνῆψεν πόλεμον παρὰ τὸν ποταμὸν εὐφράτην. καὶ ἡττήθη τὸ μέρος Ἄλη, καὶ παρέλαβεν ὁ

Μαβίας

Μαβίας τὴν Αἴθειβον καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Συρίας. ἐκράτησε δὲ ἡ αὐτοῦ γενεὰ ἔτη πέ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐξῆλθον οἱ λεγόμενοι μαυροφόροι ἀπὸ Περσίδος, οἱ κρατοῦντες ἕως τῆς σήμερον, καὶ ἐπολέμησαν τὴν γενεὰν τοῦ Μαβίου, καὶ ἠφάνισαν αὐτήν. ἔσφαξαν δὲ καὶ Μαρουὰμ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. ὑπελείφθησαν δὲ ὀλίγοι τοῦ Μαβίου, καὶ ἐδιώχθησαν παρὰ τῶν μαυροφόρων ἕως τῆς Ἀφρικῆς μετὰ καὶ ἑνὸς ἐκγόνου τοῦ Μαβίου. ὁ δὲ αὐτὸς ἔκγονος τοῦ Μαβίου μετ' ὀλίγων τινῶν διεπέρασεν εἰς τὴν ἱσπανίαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. οὐχὶ δὲ τοῦ Πωγωνάτου. τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἱστορικοῖς οὐ γέγραπται. ἀφ' οὗ γὰρ παρελήφθη ἡ μεγάλη Ῥώμη παρὰ τῶν Γότθων, ἤρξατο ἀκρωτηριάζεσθαι τὰ Ῥωμαίων πράγματα. καὶ οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν τῶν τῆς ἱσπανίας μερῶν ἐποιήσατο μνείαν, οὔτε τῆς γενεᾶς τοῦ Μαβίου. ἔχει δὲ τοῦ Μακαρίου Θεοφάνους ἱστορία οὕτως· ἀπεβίω οὖν ὁ Μαβίας ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς, γεγονὼς στρατηγὸς ἔτη κς', ἀμηρεύσας δὲ ἔτη κδ'. καὶ ἐκράτησεν τῆς Ἀράβων Ἰζὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ς'. τούτου τελευτήσαντος ἐταράχθησαν οἱ Ἄραβες τοῦ Αἰθείβου, καὶ διεγερθέντες κατέστησαν ἑαυτοῖς ἀρχηγὸν Ἀβδήλαν τὸν υἱὸν Ζουβερ· τοῦτο ἀκούσαντες οἱ τῆς φοινίκης καὶ

Mabias atque vniuersam Syriam cepit, obtinuitque eius posteritas annos octoginta quinque. Post hunc è Perside venerunt Maurophori, qui etiam hodie possident; bellumque Mabiæ posteris intulerunt, deleueruntque, cæso Maruam ipsorũ capite. Pauci autem è gente Mabiæ reliqui fuerũt, quos vnà cum nepote Mabiæ in Africam vsque Maurophori persecuti sunt. Nepos verò ille Mabię cum paucis quibusdam in Hispaniam traiecit temporibus Iustiniani Rhinotmeti non Pogonati. Sed hoc ab historicis nostris in scripta relatum non est. Ex quo enim capta à Gotthis magna Roma fuit, res Romanorum mutilari cœperunt: neque quisquã historicorum Hispaniæ partium mentionem fecit, neque posterorum Mabiæ; Beati verò Theophanis historia sic habet: Mortuus itaque est Mabias Saracenorum princeps, cum exercitum duxisset annos XXVI. & amiras fuisset XXIV. tenuitque Arabiam filius eius Izid annos VI. Eo mortuo, commoti fuerunt Arabes Æthribi, & insurgentes ducem sibi cõstituerunt Abdelam, filium

Zuber. Hoc, cum audiuiſſent qui Phœnicen, Palæſtinam ac Damaſcum inhabitant Agareni veniunt ad Vſan Palæſtinæ Ameram, & Maruam exercitus præfectum deſignant ſtatuuntque, atque is præfuit menſes nouem. Eo defuncto in imperium ſucceſſit filius eius Abimelech, tenuitque annos XXII. menſes VI. Hic tyrannos profligat, & occidit Abdelam filium Zuber, ac ſucceſſorem. His temporibus moritur Conſtantinus imperator Pogonati F. anno imperii XVII. eique filius Iuſtinianus ſucceſſit. Sciendum autem Mabiam Arabum principem à Mahomete V. ſed ex alia tribu, primo quidem militiæ & nauibus ab Othmane Arabum principe præfectum fuiſſe, miſſumque contra Romanos cum multâ manu & cataphractis mille ducentis. Incurſionem vero fecit Rhodum vſque, vbi cum ad prælium ſe inſtruxiſſet Conſtantinopolim vſque progreſſus eſt, vbi tempore ſatis multo tranſacto, ſeptem videlicet annos, terraque circa Byzantium vaſtatâ re infectâ reuerſus eſt. Rhodum autem cum veniſſet coloſſum illic ſtantem ſuſtulit. Erat vero ſtatua ſolis ænea deaurata à ca-

Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν κατοικοῦντες ἀγαρηνοὶ ἔρχονται πρὸς Οὐσὰν ἀμηρὰν Παλαιστίνης, καὶ προβάλλονται μαρουὰμ, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν ἀρχηγὸν, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς μῆνας θ΄. τούτου δὲ τελευτήσαντος Ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, καὶ κρατεῖ ἔτη κβ΄, καὶ μῆνας ς΄. καὶ χειροῦται τοὺς τυράννους, καὶ ἀποκτείνει τὸν Ἀβδήλαν υἱὸν Ζουβὲρ καὶ διάδοχον. ἐν τούτοις τελευτᾷ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου, κρατήσας τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔτη ιζ΄. καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἰστέον ὅτι ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαβίας, πέμπτος ἀπὸ τοῦ Μουάμεθ, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας φυλῆς. καὶ πρῶτον μὲν ἐχειροτονήθη στρατηγὸς καὶ ναύαρχος παρὰ Οὐθμὰν ἀρχηγοῦ τῶν Ἀράβων, καὶ ἀπεστάλη κατὰ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας μετὰ χειρὸς ἰσχυρᾶς καὶ καταφράκτων ασ΄. καὶ εἰσῆλθεν ἕως τῆς Ῥόδου, κἀκεῖθεν ἐξοπλισάμενος ἀνῆλθεν ἕως Κωνσταντινούπολιν, καὶ διατρίψας χρόνον ἱκανὸν, ἤτοι ἔτη ζ΄. ληϊλατήσας τε τὰ ἔξω τοῦ Βυζαντίου ὑπέστρεψεν ἄπρακτος. ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ καθεῖλε τὸν κολοσσὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἱσταμένον. ἄγαλμα δὲ ἦν τοῦ ἡλίου χαλκοῦν κεχρυσωμένον ἀπὸ

κεφα-

κεφαλῆς ἕως ποδῶν, ἔχων ὕψος πήχεις π΄. καὶ πλάτος ἀναλόγως τοῦ ὕψους. καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐπίγραμμα τὸ πρὸς τὴν βάσιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ γεγραμμένον·

pite vsque ad pedes, alta cubitos LXXX. & lata proportione, vt testatur inscriptio, quæ in basi:

τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

Rhodo colossum bis quater cubitis decem
Superbientem Lindius fecit Laches

ἔλαβε δὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ καὶ διεπέρασεν ἐν τῇ Συρίᾳ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν εἰς ἀγορὰν παντὶ τῷ βουλομένῳ. ὠνήσατο δὲ αὐτὸν ἑβραῖος ὁ μησινὸς ἐπιφορτώσας αὐτὸν ἀπὸ θαλάσσης καμήλους λπ΄. τελευτήσαντος οὖν τοῦ Οὐθμὰν διεδέξατο τὴν τῶν Ἀράβων ἀρχὴν ὁ Μαβίας. ἐκράτησε δὲ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τῶν τῆς Παλαιστίνης μερῶν, τήν τε δαμασκὸν, καὶ ἀντιόχειαν, καὶ πάσας τὰς τῆς Αἰγύπτου πόλεις. ὁ δὲ Ἀλὴμ ὃς ἦν γαμβρὸς τοῦ Μουάμεθ ἐπὶ θυγατρὶ τῇ καλουμένῃ Φατιμὲ ἐκράτησε τῆς Αἰθρίβου, καὶ πάσης τῆς τραχείας Ἀραβίας. ἐν ταύταις οὖν ταῖς ἡμέραις διηγέρθησαν πρὸς πόλεμον κατ᾽ ἀλλήλων ὅτε Ἀλὴμ καὶ ὁ Μαβίας, ἐρίζοντες περὶ τῆς ἀρχῆς, τίς αὐτῶν κυριεύσει πάσης Συρίας. συνήχθησαν δὲ παρὰ τὸν εὐφράτην ποταμὸν, καὶ συνάπτουσι πόλεμον ἰσχυρὸν μετ᾽ ἀλλήλων. τοῦ δὲ πολέμου κρατοῦντος, καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων πιπτόντων, ἔκραξαν τὰ

Æs vero eius sumpsit, trāsportauitque in Syriam, & cuilibet venale proposuit. Emit autem Hebræus Emessenus & à mari portandum imposuit camelis triginta millibus octoginta. Mortuo igitur Othmane Arabum principatum suscepit Mabias, tenuitque vrbem sanctam, Palæstinæ partes, Damascum, Antiochiam, & omnes Ægypti vrbes. Alem autem, qui Mahometis filiam Phatime vxorem duxerat, tenuit Æthribum & Arabiam petræam vniuersam. Circa hæc tempora arma contra se mutuo sumpserunt Alé & Mabias, de vniuersæ Syriæ imperio contendentes. Conuenerunt verò apud flumen Euphratem, & prælium atrox conserunt: durante verò conflictu & multis hinc inde cadentibus, vtriusque partis populus exclamauit: Quid ita occidimur, genusque

nostrum è rebus humanis tollitur? quin potius duo senes eligantur vtrinque, quemque ipsi prætulerint penes illum principatus esto. Consenserunt Alem & Mabias, annulosque de manibus ablatos duobus senibus dederunt, quod signum est principatus apud Agarenos, & potestatē suam senum duorum voluntati commiserunt, Sacramento sese obstringentes, decernētesque, quemcunque senes eligerent, illum dominum ac principem fore omnium Saracenorum. Et senibus his in medium progressis aciei vtrinque obuersæ, is, qui Alem partes acturus, vir pius erat, instar illorum quos Cades appellant Saraceni, hoc est, fideles ac sanctos. Mabiæ autem senex pietatem præ se habitu solo ferebat, cætera dolosus, contumaxque, & malitiâ mortales omnes excellens. Is itaque collegam cō pellans: tu, inquit, sententiam prior dicito: quippe qui prudens, piusque & annis me multò maior. Ille respondit: Eieci Alem

πλήθη τῶν ἀγαρηνῶν τῶν δύο μερῶν, τίνι τρόπῳ σφάζομεν καὶ σφαζόμεθα, καὶ ἀφανίζεται τὸ γένος ἡμῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων βιωτῆς; ἀλλὰ χειροτονηθήτωσαν δύο γέροντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ ὃν ἂν προκρίνωσιν ἐχέτω τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἀλὴμ καὶ ὁ Μαβίας ἠρέσκησαν ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτῶν. καὶ ἐκβαλόντες ἐκ τῶν χειρῶν τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους δεδώκασι τοῖς δυσὶ γέρουσι, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον τῆς ἀρχῆς τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ παρέσχον τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς τὴν θέλησιν τῶν δύο γερόντων, τὸ πρᾶγμα ἔνορκον ποιησάμενοι. καὶ τοῦτο ὁρίσαντες ἵνα ὃν ἂν προκρίνωσιν οἱ γέροντες, ἐκεῖνος ἔσται κύριος καὶ ἀρχηγὸς πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ εἰσελθόντων τῶν δύο γερόντων ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τοῦ πολέμου τῶν δύο μερῶν, καὶ σταθέντων ἐν τῷ μεταιχμίῳ τοῦ στρατοπέδου ἀντιπροσώπου, τοῦ μὲν Ἀλὴμ ὁ γέρων ὑπῆρχε κατὰ τὸ τῶν Σαρακηνῶν ἔθνος εὐλαβὴς, οὓς ἐκεῖνοι λέγουσι καδῆς, τουτέστι πιστοὺς καὶ ἡγιασμένους. ὁ δὲ τοῦ Μαβίου γέρων ἐν σχήματι μόνῳ ἦν εὐλαβὴς, τὰ δ' ἄλλα δολερὸς καὶ αὐθάδης, καὶ πονηρίᾳ πάντας ὑπερβάλλων ἀνθρώπους. εἶπεν δὲ ὁ τοῦ Ἀλὴμ, ὅτι σὺ πρῶτος εἰπὲ ὅπερ βούλῃ ὡς φρόνιμος καὶ εὐλαβὴς, καὶ μακρὰ τοῖς ἐμοῖς χρόνοις ὑπερβαλλόμενος. καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τοῦ Ἀλὴμ τοῦτο, ὅτι ἐξέβαλον τὸν Ἀλὴμ ἐκ τῆς ἀρχῆς,

χῆς, ὡς ἐξήγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν ἐμὸν δακτύλιον, ἐκβάλλω καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Ἀλὴμ ἐκ τοῦ δακτύλου μου, συνεκβάλλων αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καὶ ἀνταπεκρίθη ὁ τοῦ Μαβίου γέρων. ὡς ὅτι εἰσήγαγον τὸν Μαβίαν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ εἰσήγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ εἰς τὸν δακτύλιον μου, εἰσαγαγὼν καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Μαβίου εἰς τὸν δακτύλιον αὐτοῦ. καὶ τότε διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. παραλαμβάνει οὖν ὁ Μαβίας τὴν ἐξουσίαν Συρίας, ἐπειδὴ ὀμωμόκεσαν ἀλλήλοις οἱ ἀμηραῖοι πάντες. ὡς ὅτι ἂν εἴπωσιν οἱ γέροντες, ἵνα ἑπώμεθα εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν. ὁ γοῦν Ἀλὴμ παραλαβὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη Αἰθρίβου μετὰ πάσης τῆς συγγενείας αὐτοῦ, κἀκεῖσε τελευτᾷ τὸν βίον. μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλὴμ, λῆρον ἡγησάμενοι οἱ τούτου υἱοὶ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν βουλὴν, ἐπανέστησαν κατὰ τοῦ Μαβίου, καὶ συνῆψαν πόλεμον ἰσχυρὸν μετὰ τοῦ Μαβίου, καὶ ἡττηθέντες ἔφυγον ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποστείλας Μαβίας ἀπέκτεινεν ἅπαντας, καὶ ἔκτοτε ἦλθε πᾶσα ἡ ἀρχὴ τῶν ἀράβων εἰς τὸν Μαβίαν. ἰστέον δὲ ὅτι οὗτος ὁ Μαβίας ἔκγονος ἦν τοῦ Σοφιάμ. ἔκγονος δὲ τοῦ Μαβίου ὑπῆρχεν ὁ Μάσαλμας, ὁ κατὰ Κωνσταντινούπολιν στρατεύσας, οὗτινος καὶ δι' αἰτήσεως ἐκτίσθη τὸ τῶν Σα-

ex principatu, cum annulum ab eius manu ablatum meo digito circumdedi; & eiicio Alem annulum è digito meo, atque vnà ipsum è principatu. Cui vicissim senex Mabiæ. Vt Mabiam in principatum introduxi, cum annulum eius meo digito induxi: ita annulum rursum Mabiæ in digitum eius reduco: & sic discesserunt. Assumit igitur Mabias Syriæ principatum, cum Amiræi omnes iurassent mutuo se num se dicto obsecuturos. Alem autem cum suis in Æthribi partes abscessit, ibique vitam finiuit. Eo vero mortuo, filii voluntatem patris flocci facientes cõtrà Mabiam arma sumpserunt, & prælio cum eo vehementi decertauerunt, superatique à facie eius fugerunt. Mabias autem misit, qui omnes occiderẽt: atq; ex eo tempore omnis Arabiæ principatus in Mabiam deuolutus est. Sciendum vero Mabiam hunc nepotem fuisse Sophiam, Mabiæque nepos erat Masalmas, qui aduersus Constantinopolim exercitum duxit, cuiusque rogatu Sa-

Mabias à duobus [illegible] constituitur Princeps.

racenorum sacellum extructum est in prętorio Imperatoris. Hic vero non erat princeps Arabum; sed Suleeman, cuius ille exercitui pręerat. Suleeman autem classe contra Constantinopolim, Masalmas vero terrestri itinere profectus est, traiecitque Lampsacũ in partes Thraciæ, ducens secum militum millia octoginta, Deique prouidentiâ & classis Soleemanis, & pedestris Masalmæ exercitus rediit cum dedecore, superatus, debellatusque à classe & militib. Imperatoris: & pacem habuit imperium nostrum quam longissimo tempore, militante pro nobis, & hanc vrbem tutante Dominâ nostrâ semper-virgine Mariâ, cuius inuiolabilem imaginem ipse etiam Soleeman equo descendẽs veneratus est.

ρακηνῶν μαγίσδιον ἐν τῷ βασιλικῷ πραιτωρίῳ. οὐκ ἦν δὲ οὗτος ἀρχηγὸς τῶν ἀράβων, ἀλλὰ Σουλεημὰν ὑπῆρχεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σαρακηνῶν, ὁ δὲ μάσαλμας ἐν τάξει στρατηγοῦ ἐχρημάτιζεν. ἦλθε δὲ Σουλεημᾶν μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ κατὰ Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ μάσαλμας διὰ ξηρᾶς, καὶ διεπέρασεν ἐν λαμψάκῳ ἐπὶ τὰ μέρη τῆς θράκης, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας χιλιάδας π΄. καὶ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ὅτε στόλος Σουλεημᾶν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀράβων, καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς τοῦ μασάλμα ὑπέστρεψε μετ' αἰσχύνης ἡττηθέντες καὶ καταπολεμηθέντες παρά τε τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ βασιλέως. καὶ εἰρήνευσεν ἡ καθ' ἡμᾶς πολιτεία ἐπὶ μήκιστον χρόνον, στρατηγούσης καὶ περιεπούσης τῆς δεσποίνης ἡμῶν καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς θεοτόκου τὴν δὲ τὴν πόλιν. ἧς καὶ τὴν ἄχραντον καὶ ἁγίαν εἰκόνα καὶ αὐτὸς ὁ Σουλεημὰν ᾐδέσθη καὶ ἐνετράπη, καὶ τοῦ ἵππου κατέπεσεν.

ΚΕΦ. κβ´.

ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ μακαρίου Θεοφάνους περὶ τῶν αὐτῶν· καὶ περὶ μαβίου, καὶ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ. ὅπως διεπέρασεν ἐν ἱσπανίᾳ Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουστῖνος ὁ Ῥινότμητος.

Αὕτη ἐστὶν ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξεβλήθη ὑπὸ Λεοντίου, καὶ πάλιν ἀντεισῆλθεν ἐκβαλὼν τὸν λεόντιον καὶ ἀψίμαρον, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ θριαμβεύσας καὶ ἀποκτείνας. τούτῳ τῷ ἔτει τῷ ςρη. ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰουστινιανὸν βεβαιῶσαι τὴν εἰρήνην οὕτως. ἵνα ὁ βασιλεὺς παύσῃ τὸ τῶν μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ λιβάνου, καὶ διακωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν, καὶ Ἀβιμέλεχ δώσῃ τοῖς Ῥωμαίοις καθ' ἑκάστην νομίσματα χίλια, καὶ ἵππον εὐγενῆ ἕνα, καὶ ἵνα ἔχωσι κοινὰ κατὰ τὸ ἴσον τοὺς φόρους τῆς κύπρου καὶ ἀρμενίας καὶ ἰβηρίας. καὶ ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς παῦλον τὸν μαγιστριανὸν πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα. καὶ γέγονεν ἔγγραφος ἀσφάλεια μετὰ μαρτύρων. καὶ φιλοτιμηθεὶς ὁ μαγιστριανὸς ὑπέστρεψεν.

CAP. XXII.

Ex B. ~~Macario~~ Theophane Chronographo, de iisdem: ac de Mabiâ, eiusque prosapiâ: item quomodo in Hispaniam traiecerit Iustinus Rhinotmetus Romanorũ Imperator.

HOc ipsius imperii principiũ est, & posteá à Leontio deiectus fuit, moxque iterum restitutus, deiectis Leontio Apsimaroque, quem vtrunque in Hippodromo in triumphum egit, occiditque. Eo ipso anno 6108. Abimelech ad Iustinianum legatos mittit, pacẽ firmam facturos hoc pacto. Vt imperator legionem Mardaitarum Libano monti impositam compescat, excursionesque eorum prohibeat: Abimelech verò daret Romanis quotidie numismata mille, & equum generosum vnum: essentq; vectigalia communia Cypri, Armeniæ & Iberiæ. Misitque imperator Paulum magistrianum, qui quę decreta erant scripto ac testibus confirmaret, isq; muneribus affectus, do-

mum rediit. Miſſi itaque ſunt ab imperatore, qui Mardaitas abduxerunt vſque ad duodecim millia, quæ res Romanam potentiam mutilauit. Omnes enim terræ, quarum arces habitant Arabes, à Mopſi ara vſque ad quartam Armeniam propter Mardaitarum incurſionem inualidæ & inhabitabiles fuerunt: quibus inhibitis grauiſſima mala hactenus ab Arabibus Romania perpeſſa eſt. Eo ipſo verò anno Armeniam ingreſſus imperator illic Mardaitas Libani ſuſcepit, aheneo muro diſſoluto. Pacem quoque cum Bulgaris fregit, perturbatis quæ pater rectè atque ordine ſanxerat. Principatum tenente Abimelech in Africam Arabes expeditionem fecerunt, eamque ceperunt, & ex ſuo exercitu præſidium impoſuerunt. Tunc temporis vero Iuſtinianum Romanòrum imperio deiiciebat Leontius, relegatoq; in Cherſonem imperium tenuit. Apſimaro autem Tiberio Leontii ſucceſſore imperante mortuus eſt Abimelech Arabum princeps, poſt quem filius Valid principatum obtinuit annos nouem. Eo ipſo an-

καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς προσελάβετο τοὺς μαρδαΐτας χιλιάδας ιβ. τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας. πᾶσαι γὰρ νῦν αἱ οἰκουμέναι παρὰ τῶν ἀράβων εἰς τὰς ἀκροπόλεις ἀπὸ μοψεστίας, καὶ ἕως τετάρτης ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀοίκητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἔφοδον τῶν μαρδαϊτῶν. ὧν παρασταλέντων πάνδεινα κακὰ πέπονθεν ἡ Ῥωμανία ὑπὸ τῶν ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς ἀρμενίαν ἐκεῖ ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ λιβάνῳ μαρδαΐτας χάλκεον τεῖχος διαλύσας. παρέλυσεν δὲ καὶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων παγιωθεῖσαν εἰρήνην, διαταράξας τοὺς ὑπὸ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἐνορδίνως γεγονότας τύπους. ὅτι κρατοῦντος τοῦ ἀβιμέλεχ ἐπεστράτευσαν οἱ ἄραβες τῇ ἀφρικῇ, καὶ ταύτην παρέλαβον. καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξατίωνα ἐν αὐτῇ κατέστησαν. λεόντιος δὲ ἦν τῷ τότε χρόνῳ ἐκβαλὼν τὸν Ἰουστινιανὸν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ ἐξορείσας αὐτὸν ἐν Χερσῶνι τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ἀψιμάρου δὲ τοῦ τιβερίου τὸν λεόντιον διαδεξαμένου τῆς βασιλείας, καὶ τὰ τῶν ῥωμαίων σκῆπτρα κρατήσαντος, τέθνηκεν ἀβιμέλεχ ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς, καὶ ἐκράτησεν Οὐαλὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἐννέα. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ὑπέστρεψεν Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν βα-

λείαν, καὶ ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ταύτην διακυβερνῶν, τῆς ἀφρικῆς ἐπεκράτησαν ὁλοσχερῶς οἱ ἀγαρηνοί. τότε ὁ τοῦ μαβίου ἔγγονος μετὰ ὀλιγοστοῦ στρατοῦ διεπέρασεν ἐν ἰσπανίᾳ, καὶ ἐπισυνάξας πάντας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐκράτησε τῆς ἰσπανίας μέχρι τῆς Σήμερον. ὅθεν οἱ τὴν ἰσπανίαν κατοικοῦντες ἀγαρηνοὶ μαβιᾶται κατονομάζονται. τούτων ἀπόγονοι τυγχάνουσιν οἱ τὴν κρήτην οἰκοῦντες ἀγαρηνοί. ὅτε γὰρ μιχαὴλ ὁ τραυλὸς τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπεκράτησεν, καὶ ἡ τοῦ θωμᾶ ἀνταρσία ἐγένετο μέχρι τριετοῦς χρόνου ἐπικρατήσασα. τότε τοῦ βασιλέως ἀσχολουμένου ἐπὶ τοῖς Συμβεβηκόσι πράγμασι, εὑρόντες διο-ρίαν οἱ τὴν ἰσπανίαν οἰκοῦντες ἀγαρηνοί, στόλον ἱκανὸν ἐξαρτύσαντες καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν τῆς Σικελίας μερῶν, πάσας τὰς κυκλάδας νήσους ἠρήμωσαν, καὶ ἐλθόντες ἐν κρήτῃ, καὶ ταύτην εὔκαιρον καὶ ἀνημένην εὑρόντες, μηδενὸς ἀντερ-μένου ἢ μαχομένου ταύτην παρέλαβον, καὶ διακρατοῦσιν ἕως τῆς Σήμερον. τὸν δὲ οὐαλὶδ διαδέχεται ὁ Σολεημᾶν, καὶ κρατεῖ ἔτη τρία. ἐπὶ τούτῳ ἐπεστράτευσε μάσαλμας ὁ στρατηγὸς Σουλεημᾶν μετὰ στρατοῦ διὰ ξηρᾶς· Οὔμαρος δὲ διὰ θαλάττης, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Συνεργείᾳ ἄπρακτοι μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τὸν δὲ Σουλεημὰν διαδέχεται οὔμαρ, καὶ

no in imperium restitutus est Iustinianus, cui cum negligenter ac supinè præesset, Agareni Africam vniuersam subiugâruut. Tunc Mabiænepos cum exiguo exercitu in Hispaniam traiecit, collectisque consanguineis omnibus eam tenuit in hodiernum vsque diem: vnde Agareni Hispaniam incolentes Mabiatæ appellantur, & ab his prognati sunt, qui Cretam inhabitant. Cum enim Michael Balbus Romanis imperaret, & Thomâ per tres annos rebellante, rerum aliarum negligentior esset, longius se distare cōperientes Agareni Hispaniæ incolæ, classe satis magnâ comparatâ, à Siciliæ partibus initium facientes, Cycladas omnes vastarunt: & in Cretam appellentes, eamque opportunam inuenientes, nemine se opponente ceperunt, atque etiamnum possident. Valid vero succedit. Suleeman, regnauitque per triennium Sub hoc Masalmas eius militiæ præfectus terrâ, Vmarus verò mari copias aduersum nos duxerunt, Deique auxilio re infectâ cum dedecore regressi sunt. Suleeman succedit Vmar, & regnat bien-

nium: huic Azed, regnatque quadriennium: illi Isam, qui annos nouendecim. Isto defuncto principatum gessit Maruam annos sex: post cuius obitum Abdelus quidam Arabum dominus fit, eosque rexit annos viginti vnum. Succedit illi Mades, & regnat annos nouem: post illum Aaron quispiam viginti tres. Circa hoc tempus imperantibus Irene & Constante, anno à mundo condito 6288. Arabum princeps in interiore Persia obiit propter Chorasan, quæ appellatur, principatumque suscepit filius Mahomet, homo ineptus omninò ac inhabilis, contra quem seditione motâ frater Abdelas ex eadem regione Chorasan paternis copiis adiutus intestinum bellum concitauit. Atque inde Syriæ, Ægypti, & Libyę incolæ, in varios principatus diuisi, cum publica negotia, tum seipsos cędib. ac rapinis omnisq; generis flagitiis euerterunt, inter sese & Christianos, qui sub ipsis, confusi. Hinc sanè etiam vrbis sanctę Christi Dei nostri Ecclesię vastatæ

κρατεῖ τῆς τῶν ἀράβων ἀρχῆς ἔτη δύο. τὸν δὲ Οὔμαρ διαδέχεται ἀζὴδ, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τέσσαρας. τοῦτον δὲ διαδέχεται Ισὰμ, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη ιθ'. τούτου τελευτήσαντος κρατεῖ τῆς ἀρχῆς μαρουὰμ ἔτη ἕξ. μαρουὰμ δὲ τελευτήσαντος ἀβδελάς τις τῶν ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ κρατεῖ ἔτη κά. τούτου τελευτήσαντος, μάδης ἀρχηγὸς ἀράβων γίνεται, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη ἐννέα. τούτου παρελθόντος, ἀαρών τις τῶν ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη κγ. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤγουν τῷ ͵ϛσπη. τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς εἰρήνης καὶ κωνσταντίνου, ἔτους ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ϛσπη. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἀαρὼν ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς τέθνηκεν εἰς τὴν ἐνδοτέραν περσίδα διὰ τὴν καλουμένην χωρασάν. καὶ διεδέξατο τὴν ἀρχὴν μοάμεθ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀφυὴς κατὰ πάντα καὶ ἀσυνάρτητος ὑπάρχων, πρὸς ὃν ἀβδελὰς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ στασιάσας ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας τοῦ χωρασὰν ἅμα ταῖς πατρικαῖς δυνάμεσιν ἐμφυλίου πολέμου γέγονεν αἴτιος. κἀντεῦθεν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην εἰς διαφόρους κατατμηθέντες ἀρχὰς, τά τε δημόσια πράγματα καὶ ἀλλήλους κατέστρεψαν σφαγαῖς καὶ ἁρπαγαῖς, καὶ παντοίαις ἀτοπίαις, πρός τε ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς χριστιανοὺς συγκεχυμένοι. ἔνθεν δὴ καὶ αἱ τῆς ἁγίας χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως ἐκκλησίαι

ἠρή-

ἠρήμωνται, τά τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων λαυρῶν, τοῦ ἐν ἁγίοις χαρίτωνος καὶ κυριακοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου σάβα, καὶ τὰ λοιπὰ κοινόβια τῶν ἁγίων εὐθυμίου καὶ θεοδοσίου. ἐπεκράτησε δὲ τῆς τοιαύτης ἀναρχίας ἡ κατ' ἀλλήλων καὶ ἡμῶν μιαιφονία ἔτη πέντε. ἕως ὧδε ἐκανόνισε τοὺς χρόνους τῶν ἀράβων ὁ ἐν ἁγίοις ἐπιφάνιος ὁ τὴν μονὴν συστάσας τοῦ καλουμένου μεγάλου ἀγροῦ, μητρόθειος τυγχάνων τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς καὶ χριστιανικωτάτου βασιλέως Κωνσταντίνου υἱοῦ λέοντος τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως,, ἐγγόνου δὲ βασιλείου τοῦ ἐκ μακεδονίας τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ τὰ σκῆπτρα τῆς τῶν ῥωμαίων βασιλείας κρατήσαντος.

ſunt, monaſteriaque duarum ingentium laurarum SS. Charitonis & Cyriaci, ac S. Sabæ cæteraq; cœnobia SS. Euthymii & Theodoſij. Durauerūtq; cōfuſionis huius mutua latrocinia annos quinque. Huc vſque Arabum tempora digeſſit S. Epiphanius, qui magni agri monaſterium conſtituit, auunculus magni, pii, & chriſtianiſſimi imperatoris Conſtantini, Leonis ſapientiſſimi optimique F. verò Baſilij Macedonis nepotis, qui poſt adminiſtratam rem Romanam beatam ſui memoriam reliquit.

ΚΕΦ. κγ'.

περὶ ἰβηρίας καὶ ἱσπανίας.

Ἰβηρίαι δύο. ἡ μὲν πρὸς ταῖς ἡρακλείαις στήλαις, * ἀπὸ * ἴβηρος ποταμοῦ, οὗ μέμνηται ἀπολλόδωρος τῇ περὶ γῆς β. ἐντὸς δὲ πυρήνης ἴβηρ τ' ἐστὶ μέγας ποταμὸς φερόμενος ἐνδοτέρω. ταύτης δὲ πολλά φασι ἔθνη διαιρεῖσθαι, καθάπερ ἡρόδωρος ἐν τῇ ι. τῇ καθ' ἡρακλέα γέγραφεν ἱστορίᾳ οὕτως. τὸ δὲ ἰβηρικὸν γένος τοῦτο ὅπερ φημὶ οἰκεῖν τὰ παράλια τοῦ διάρου διώρισται ὀνόμασιν, ἓν γένος ἐὸν κατὰ φῦλα. πρῶτον μὲν οἱ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις οἰκοῦντες τὰ δυσμέων κύνητες ὀνομάζονται. ἀπ' ἐκείνων δὲ ἤδη πρὸς βορέαν ἰόντι γλῆτες. μετὰ δὲ, ταρτήσιοι. μετὰ δὲ, ἐλευσίνιοι. μετὰ δὲ, μαστινοί. μετὰ δὲ κελκιανοί. ἔπειτα δὲ ὁ ῥοδανός. ἀρτεμίδωρος δὲ ἐν τῇ β'. τῶν γεωγραφουμένων οὕτω διαιρεῖσθαί φησιν. ἀπὸ δὲ τῶν πυρηναίων ὀρῶν ἕως τῶν κατὰ γάδειρα τόπων, ἐνδοτέρω καὶ συνωνύμως ἰβηρία τε καὶ

σπανία καλεῖται. διήρεται δὲ ὑπὸ ῥωμαίων εἰς δύο ἐπαρχίας διατείνουσα ἀπὸ τῶν πυρηναίων ὀρῶν ἅπασα, καὶ μέχρι τῆς καινῆς καρχηδόνος, καὶ τῶν τοῦ βαίτιος πηγῶν. τῆς δὲ δευτέρας ἐπαρχίας τὰ μέχρι γαδείρων καὶ λυσιτανίας. λέγεται δὲ καὶ ἰβηρίτης παρθένιος, ἐν λευκαδίαις ἰβηρίτη πλεύσειεν αἰγιαλῷ. ἡ δ' ἑτέρα ἰβηρία πρὸς πέρσαις ἐστὶ, τὸ ἔθνος ἴβηρες. ὡς τίβαρες. βύζηρες. διονύσιος·

ἀγχιστηλάων μεγαθύμων ἔθνος ἰβήρων.

καὶ ἀριστοφάνης τριφάλητι.

μανθάνοντες τοὺς ἴβηρας τοὺς ἀριστάρχου πάλαι.

καὶ,

τοὺς ἴβηρας οὓς χορηγεῖς μοι βοηθῆσαι δρόμῳ.

καὶ ἀρτεμίδωρος ἐν δευτέρῳ τῶν γεωγραφουμένων. γραμματικοὶ δὲ χρῶνται τῇ τῶν ἰταλῶν οἱ παρὰ θάλατταν οἰκοῦντες τῶν ἰβήρων. καὶ ἀπὸ τῆς ἴβηρος γενικῆς ἰβηρὶς τὸ θηλυκόν. ἑλληνίς. οὐκ ἰβηρίς. μένανδρος ἀσπίδι. λέγεται καὶ ἰβηρικὸς πρῶτος μὲν πρός τινος ἰβηρικός ἀρχομένοισι, διῃρεῖτο δὲ ἡ ἰβηρία εἰς δύο νῦν δὲ εἰς τρία, ὡς μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς. πρότερον μὲν οὖν ἡ ἰβηρία εἰς δύο διῃρεῖτο ὑπὸ ῥωμαίων. νυνὶ δὲ εἰς τρία. βαιτικὴν, σπανίαν, καὶ ταῤῥακωνησίαν. ἀπὸ τῆς γενικῆς ἴβηρος εὐθεῖαν ἀπολλώνιος. ὡς τοῦ φύλακος, ὁ φύλακος. ἐν τοῖς παρωνύμοις φησὶν ἀπὸ γενικῶν εὐθεῖαι παράγονται. τὸ μὲν ὕδωρ δύο συλλαβαὶ, ὁμοίως τῇ εὐθείᾳ, κατὰ τὸν τόνον παροξυνόμενον. καὶ ἢ ἐν ἁπλῷ σχήματι ἢ ἐν συνθέτῳ. ἁπλὸν μὲν οὖν μάρτυρος. ὁ μάρτυρος. χάροψ χάροπος. ὁ χάροπος. χαροποιότης ἄνακτος. τρίζην, τρίζηνος. ὁ τρίζηνος. υἱὸς τριζήνοιο. ἴβηρ ἴβηρος. ὁ ἴβηρος. ἀφ' οὗ παρὰ κουαδράτῳ. ἐν ῥωμαικῆς χιλιάδος ἐστὶν ἰβήροισιν οὕτω. καὶ τολίγοισι τ' ἄμα καὶ ἰβήροισι πολεμέοντες. τὸ αὐτὸ καὶ ἁβρῶν ἐν παρωνύμοις φησί. καὶ αὐτὸς ἴβηρος τραγωπώγων ἐν μαλθακοῖς εἴρηται κρατίνου, λέγονται οἱ ἴβηρες ὑδροποτεῖν. ὡς ἀθηναῖος ἐν δειπνοσοφιστῶν β' οὕτω. φίλαρχος μὲν ἐν τῇ ζ'. καὶ τοὺς ἴβηράς φησιν ὑδροποτεῖν πάντας καίτοι πλουσιωτάτους πάντων ἀνθρώπων τυγχάνοντας. κέκτηνται γὰρ ἄργυρον καὶ χρυσὸν πλεῖστον. μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτας φορεῖν πολυτελεστάτας.

ΚΕΦ. κδ'.

περὶ ἱσπανίας.

Πόθεν εἴρηται ἱσπανία; ἀπὸ ἱσπάνου γίγαντος οὕτω καλουμένου. ἱσπανίαι δύο τῆς ἰταλίας ἐπαρχίαι. ἡ μὲν μεγάλη, ἡ δὲ μικρά. ταύτης ἐμνήσθη χάραξ ἐν ι. χρονικῶν. ἐν ἱσπανίᾳ τῇ μικρᾷ τῇ ἔξω λυσιτανῶν πάλιν ἀποστάντων ἐπέμφθη ὑπὸ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπ' αὐτοὺς κόϊντος ὁ αὐτὸς ὁμοῦ περὶ τῶν δύο. κόϊντος ὁ τῶν ῥωμαίων πολέμαρχος. ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἱσπανίαις. ἡσσώμενος δὲ ὑπὸ οὐειάθου σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο, ταύτην κεκλῆσθαι φησὶν ἰβηρίαν. ἐν δ' ἑλληνικῶν γ'. τὴν δὲ ἱσπανίαν ἕλληνες τὰ πρῶτα ἰβηρίαν ἐκάλουν, οὔπω ξύμπαντος τοῦ ἔθνους τὴν προσηγορίαν μεμαθηκότος. ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῆς γῆς ὅ ἐστι πρὸς ποταμὸν ἰβηρίαν, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὀνομάζονται τὰ παρ' καλοῦντες. ὕστερον δὲ φασιν αὐτὴν μετακεκλῆσθαι πανωνίαν.

ΚΕΦ. κε'.

ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ὁσίου θεοφάνους τοῦ σιγριανῆς.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον Βρετανίαν ἀλλὰ καὶ Γαλλίαν καὶ ἱσπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυεν, ἀλλὰ τὴν ἑσπέριον λιβύην προσαπώλεσεν τρόπῳ τοιῷδε. δύο στρατηγοὶ ἦσαν, ἀέτιος, καὶ βονηφάτιος. οὓς θεοδόσιος κατὰ αἴτησιν Οὐαλεντινιανοῦ εἰς ῥώμην ἀπέστειλεν. βονηφάτιος δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἑσπερίου λιβύης λαβὼν φθονήσας ἀέτιος, διαβολὴν ποιεῖται. καθ' αὐτοῦ, ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος, καὶ τῆς λιβύης κρατῆσαι σπεύδοντος. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς

CAP. XXV.

Ex historia S. Theophanis Sigriana.

Hoc anno Valentinianus non ſolum Britanniam, Galliam & Hiſpaniam ſeruare non potuit, ſed Heſperiam quoq; Libyam inſuper amiſit, hoc modo: Duo erant prætores Aetius & Bonifacius: quos petente Valentiniano Romam miſerat Theodoſius: Bonifacio autem Heſperiæ Libyæ præfecturam ſumente inuidiâ motus Aetius eum traduxit, velut rebellare & Libyam occupare molientem. Et hęc

quidem Placidiæ dixit matri Valentiniani. Bonifacio vero per literas significat, vti vocatus ne se sistat, traductum enim esse per calumniam, & Imperatores eum dolo circumuenire velle. His acceptis Bonifacius, & Aetio tãquam sincero amico fidem habens, vocatus non venit. Tunc imperatores quàm benignissimè Aetium exceperunt. Erant vero tum temporis Gotthi & aliæ multæ magnæque gentes ad Danubium vsque in locis Hyperboreis habitantes; inter quas præcipui Gotthi, Gepides, & Vandali, nomine tantum, non linguâ differentes, omnes peruersam Arii doctrinam sequentes. Hi sub Arcadio & Honorio Danubium trãsgressi in Romanorum terrâ sedes posuerunt. Et Gepides quidem, ex quibus postea Longobardi atque Auares per secessionem oriundi sunt, Singidonis & Sirmii circumiacentia habitârunt: at Visigothi cum Alaricho Romam vastantes in Gallias profecti, easdebellârunt: Gothi verò Pannoniam insidentes primò anno Theodosij iunioris decimonono in Thraciæ regiones sedem

πλακιδίαν ἔλεγε τὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ μητέρα. γράφει δὲ καὶ βονηφατίῳ, ὅτι ἐὰν παραπεμφθεὶς παραγενέσθαι μὴ θελήσῃς. διεβλήθης γάρ, καὶ δόλῳ σε οἱ βασιλεῖς βούλονται χειρώσασθαι. ταῦτα δεξάμενος βονηφάτιος, καὶ ὡς γνησίῳ φίλῳ ἀετίῳ πιστεύσας, μεταπεμφθεὶς οὐ παρεγένετο. τότε οἱ βασιλεῖς ὡς εὐνούστατον τὸν ἀέτιον ἀπεδέξαντο. ἦσαν δὲ τῷ τότε γότθοι καὶ ἔθνη πολλά τε καὶ μέγιστα μέχρι τοῦ δανουβίου ἐν τοῖς ὑπερβορείοις τόποις κατῳκισμένα. τούτων δὲ ἀξιολογώτερα εἰσὶ γότθοι, γήπεδες, καὶ οὐανδῆλοι, ἐν ὀνόματι μόνον καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μιᾷ διαλέκτῳ κεχρημένοι, πάντες δὲ τῆς ἀρείου ὑπάρχουσι κακοπιστείας. οὗτοι ἐπ' ἀρκαδίου καὶ ὠνορίου τὸν δανούβιον διαβάντες ἐν τῇ τῶν ῥωμαίων γῇ κατῳκίσθησαν. καὶ οἱ μὲν γήπεδες, ἐξ ὧν ὕστερον διῃρέθησαν λογγίβαρδοι καὶ ἄβαρεις, τὰ περὶ Σιγιδῶνα καὶ Σερμίων χωρία ᾤκησαν. οἱ δὲ οὐισίγοτθοι μετὰ ἀλαρίχου τὴν ῥώμην πορθήσαντες εἰς γαλλίας ἐχώρησαν, καὶ τῶν ἐκεῖ ἐκρατήσαν. γότθοι δὲ παννονίαν ἔχοντες πρῶτον, ἔπειτα δεκαεννέα ἔτη τῆς βασιλείας θεοδοσίου τοῦ νέου ἐπιτρέψαντος, τὰ τῆς θράκης χωρία ᾤκησαν. καὶ ὀπὶνὴ χρόνους ἐν τῇ θράκῃ διατρίψαντος θευδερίχου ἡγεμονεύοντος αὐτῶν

αὐτῶν, πατρικίου καὶ ὑπάτου Ζήνωνος, αὐτὰρ ἀποστρέψαντος, τῆς ἑσπερίου λιβύης βασιλείας ἐκράτησαν. οἱ δὲ Οὐανδῆλοι ἀλανοὺς ἑταιρισάμενοι, καὶ γερμανοὺς τοὺς νῦν καλουμένους φράγγους, διαβάντες τὸν ῥῆνον ποταμὸν, ἡγουμένου γογιδίσκλου, κατῴκησαν ἐν ἰσπανίᾳ πρώτῃ οὔσῃ χώρᾳ τῆς εὐρώπης ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ. βονηφάτιος δὲ φοβηθεὶς τοὺς τῶν ῥωμαίων βασιλεῖς περάσας ἀπὸ λιβύης εἰς ἰσπανίαν, πρὸς τοὺς Οὐανδήλους ἦλθεν. καὶ εὑρὼν τὸν μὲν γογίδισκλον τελευτήσαντα, τοὺς δὲ ἐκείνου παῖδας γότθαρόν τε καὶ γιζέριχον τὴν ἀρχὴν διέποντας, τούτους προτρεψάμενος τὴν ἑσπέριον λιβύην εἰς τρία μέρη διελεῖν ὑπέσχετο. ἐφ᾽ ᾧ ἕκαστον τοῦ τρίτου μέρους ἄρχειν σὺν αὐτῷ, κοινῇ δὲ ἀμύνεσθαι τὸν οἷον δήποτε πολέμιον. ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις Οὐανδῆλοι τὸν πορθμὸν διαβάντες τὴν λιβύην κατῴκησαν ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τριπόλεως τῆς κατὰ κυρίνης. οἱ δὲ Ἰσίγοτθοι ἀναστάντες ἀπὸ γαλλίας ἐκράτησαν καὶ τὴν ἰσπανίαν. τινὲς δὲ τῆς συγκλήτου ῥωμαίων φίλοι βονηφατίου τὴν τοῦ ἀετίου ψευδοκατηγορίαν ἀνήγγειλαν τῇ πλακιδίᾳ ἐμφανῆ ποιήσαντες καὶ πρὸς βονηφάτιον ἀετίου ἐπιστολὴν, τοῦ βονη-

transtulerunt, ibiq; LVIII. annos commorati, duce Theudericho patricio & consule Zenone, sed qui desciuerat, Hesperiæ Libyę imperium occuparunt; Vandali autem adiunctis sibi Alanis Germanisque, quos nunc Francos appellamus, Rhenum flumẽ transeuntes, duce Gogidisclo Hispaniam tenuerunt, quæ prima Europæ regio est ab Oceano Hesperio. Bonifacius autem Romanorum imperatores metuens, è Libyâ in Hispaniam traiiciens, ad Vandalos accessit: & Gongidisclum quidem diem obiisse inueniens, filios verò eius Gottharum & Gezerichum imperium administrãtes, hortatus vt Hesperiam Libyam in tres partes diuiderẽt pollicitationibus induxit, vt singuli tertiam partem regerent cum ipso, communiter vero contra quemuis hostem alter alterum defenderent. Hoc pacto Vandali freto transmisso Libyam habitarunt ab Oceano Tripolin vsque quæ est ex aduerso Cyrines. Isigotthi autem mouentes Gallias occuparunt, & Hispaniam. Quidam verò è senatorib Romanis amici Bonifacij falsam Aetii accusationem Placidiæ significârunt, ostẽsa Aetii

ad Bonifacium epistolâ, quam ipsis Bonifacius miserat. Hac re perculsa Placidia Aetium quidem nulla in re læsit: ad Bonifacium vero litteras cum iureiurando mittit, quib. redire eum hortabatur. Gotharo autem mortuo Geserichus Vandalorum factus est Imperator. Et Bonifacius acceptis literis cōtrà Vandalos arma sumit, magno ipsi exercitu veniente Româ & Byzantio, ducente Aspare. Prælio autem contrà Gezerichum inito superatus est Romanorum exercitus. Atque ita cum Aspare Romam veniens Bonifacius veritate ostēsa suspicione se liberauit. Africa verò sub Vandalorū potestate fuit. Tunc etiam Marcianus miles, Aspari seruiens, qui postea imperium nactus est, viuus à Gezericho captus fuit. Sciendum esse tres Amerumnes in vniuersa Syria, idest, in Arabum principatu; quorum primus in Africa sedet, estque ex prosapia Alem & Phateme filiæ Muameth, siue Muchumet; à quo etiam Phatemitæ appellantur. Tertius vero à Mabia originē trahens in Hispania habitat. Sciendum, quod inter initia, cùm toti Syriæ domina-

φατίου ταύτην αὐτοῖς ἀποστείλαντος. ἡ δὲ πλακιδία ἐκ πλαγείσης τὸν μὲν ἀέτιον οὐδὲν ἠδίκησεν, βονηφατίῳ δὲ λόγον προτρεπτικὸν μεθ' ὅρκων ἀπέστειλεν. τοῦ δὲ γοτθάρου τελευτήσαντος, γηζέειχος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν αὐτοκράτωρ. βονηφάτιος δὲ τὸν λόγον δεξάμενος τῶν Οὐανδήλων κατεστράτευσεν, στρατοῦ μεγάλου ἐλθόντος αὐτῷ ἀπό τε ῥώμης καὶ τοῦ βυζαντίου, στρατηγοῦντος ἄσπαρος. πολέμου δὲ κροτηθέντος πρὸς γηζέειχον, ἡττήθη ὁ τῶν ῥωμαίων στρατός. καὶ οὕτω βονηφάτιος μετὰ ἄσπαρος εἰς ῥώμην ἐλθὼν τὴν ὑποψίαν διέλυσεν ἀποδείξας τὴν ἀλήθειαν. ἡ δὲ ἀφρικὴ ὑπὸ Οὐανδήλοις γέγονε. τότε καὶ μαρκιανὸς στρατιώτης ὢν, καὶ δουλεύων ἄσπαρι, ζῶν συνελήφθη ὑπὸ γιζερίχου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας. ἰστέον ὅτι τρεῖς ἀμερουμνεῖς εἰσὶν ἐν ὅλῃ τῇ Συρίᾳ, ἤγουν ἐν τῇ τῶν ἀράβων ἀρχῇ. ὧν ὁ μὲν πρῶτος καθέζεται ἐν ἀφρικῇ, καί ἐστιν ἐκ τῆς τοῦ ἀλὴμ γενεᾶς, καὶ φατιμὲ τῆς θυγατρὸς μουάμεθ, ἤτοι τοῦ μουχούμετ. ἐξ οὗ καὶ φατημῖται ὀνομάζονται. ὁ δὲ τρίτος καθέζεται ἐν ἰσπανίᾳ. ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ μαβίου. ἰστέον ὅτι ἐν τῷ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ κρατοῦσαι τοὺς Σαρακηνοὺς πάσης

τῆς

τῆς Συρίας ἐκαθέσθη ἀμερμουμνὴς εἰς τὰ βαγδάδ. ἐδέσποζε δὲ πάσης τῆς περσίας, καὶ τῆς ἀφρικῆς, καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς εὐδαίμονος ἀραβίας. καὶ εἶχεν ἀμηραδίας μεγάλας ἤτοι στρατηγίδας ταύτας. πρώτην ἀμηραδίαν τὴν περσίαν. ἤγουν τὸ χωρασάν. δευτέραν τὴν Αἴγυπτον. τρίτην ἀμηραδίαν τὴν ἀφρικὴν, τετάρτην ἀμηραδίαν τὴν φιλιστιὴμ, ἤτοι τὸ ῥάμβλε. πέμπτην ἀμηραδίαν τὴν δαμασκόν. ἕκτην ἀμηραδίαν τὸ χέμψ, ἤτοι τὸ ἔμεσα. ἑβδόμην ἀμηραδίαν τὸ χάλεπ. ὀγδόην ἀμηραδίαν τὴν ἀντιόχειαν. ἐννάτην ἀμηραδίαν τὸ χαράν. δεκάτην ἀμηραδίαν ἔμετ. ἑνδεκάτην ἀμηραδίαν τὴν ἐσιπλή. δωδεκάτην ἀμηραδίαν τὸ μούσελ. τρισδεκάτην ἀμηραδίαν τὸ τικρείτ. τῆς δὲ ἀφρικῆς ἀποσπασθείσης ἀπὸ τῆς τοῦ ἀμερμουμνῆ ἐν τῷ βαγδὰδ ἐξουσίας, καὶ ἰδιοκρατησάσης, καὶ ἀμηρᾶν ἴδιον ἀναγορευσάσης γέγονε, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν, πρώτη ἀμηραδία ἡ περσία. δευτέρα ἡ Αἴγυπτος. καὶ καθεξῆς αἱ λοιπαὶ καθὼς προείρηται. ἀρτίως δὲ πάλιν τοῦ ἀμερμουμνῆ τοῦ ἐν τῷ βαγδὰδ ἀδυνατήσαντος γέγονεν ἰδιόρυθμος ὁ τῆς περσίας ἀμηρᾶς, ἤγουν τὸ χωρασάν. καὶ ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν ἀμερμουμνῆν, φορῶν καὶ τὸ κουρὰν διὰ πινακιδίων εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δίκην μανιακίου. λέγει δὲ αὐτὸν εἶναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀλήμ. ὁ δὲ ἀμηρᾶς τῆς εὐδαίμονος ἀρα-

rentur Saraceni, Amerumnes in Bagdad resederit. Imperabat vero Persiæ vniuersæ, Africæ, Ægypto, & Arabiæ Felici: & Ameradias magnas, siue præturas, habuit hasce: Prima erat Persia, siue Chorossan: secunda, Ægyptus: tertia, Africa: quarta, Philistiem, siue Rhamble: quinta, Damascus: sexta, Chêps siue Emessa: septima, Chalep: octaua, Antiochia: nona, Charan: decima Emet: vndecima Esipe: duodecima, Musel: decima tertia, Ticrit. Africa vero ab Amerumnis Bagdadensis potestate auulsa & sui iuris factâ, propriumque Ameram designante, fuit, quemadmodum anteà solebat, prima Ameradia Persia: secunda Ægyptus: & deinde cæteræ: vti iam dictum est. Nuper vero propter impotentiam Amermûnæ Bagdadensis suæ ditionis factus est Ameras Persiæ, siue Chorasan appellauitque se Amermumnen, gestans Alcoranum per tabellas è collo instar torquis, & de genere Alem semet oriundum dicit. Ameras autem Arabiæ Felicis

ſemper ſub poteſtate Ameræ Ægypti fuit. Et vero hic quoque ſui iuris factus eſt, & Amermumnem ſeſe nominat, atque ad Alem originem refert.

Cap. XXVI.

Genealogia ſpectabilis Hugonis.

SCiendum eſt Italię regem magnum Lotharium ſpectabilis regis Hugonis auum à Carolo Magno genus ducere, cuius laus, encomia, fama magna, & belli præclarè geſta. Hic igitur Carolus omnibus regnis ſolus præerat, ſedem verò imperii in magna Francia poſuit, neque ipſo regnante quiſquam alius regem ſe appellare auſus fuit, ſed fœdus cum eo omnes pepigerant, miſſâ autem in Palæſtinam, immēſâ pecuniâ monaſteria illic plurima ædificari curauit Lotharius verò hic collecta magna militum manu aduerſus Romam profectus bello illam ſubiugauit, cumq; Papiã ad ſua reuerteretur in vrbe Placentia, triginta à Papia milliaribus, diem obiit, relicto fi-

βίας ὑπῆρχεν ἀεὶ καὶ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀμηρᾶ Αἰγύπτου. γέγονε δὲ καὶ αὐτὸς ἰδιόρυθμος, καὶ ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν ἀμερμουμνήν. λέγει δὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εἶναι ἐκ τῆς τοῦ Ἀλὴμ γενεᾶς.

ΚΕΦ. κϛ΄.

ἡ γενεαλογία τοῦ περιβλέπτου Οὔγωνος.

ΙΣτέον ὅτι ὁ ῥὴξ ἰταλίας ὁ μέγας Λωθάειος, ὁ πάππος τοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς Οὔγωνος, ἀπὸ τῆς γενεᾶς μεγάλου Καρούλου κατήγετο, περὶ οὗ πολὺς ἔπαινος ἐγκώμιά τε καὶ διηγήματα, καὶ περὶ πολέμους ἀνδραγαθήματα. οὗτος οὖν Κάρουλος ἦν μονοκράτωρ πάντων τῶν ῥηγάτων. ἐβασίλευσε δὲ εἰς τὴν μεγάλην φραγγίαν. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐδεὶς τῶν ὑπολοίπων ῥηγῶν ἐτόλμησε ῥῆγα ἑαυτὸν καλέσαι, ἀλλὰ πάντες ὑπῆρχον ὑπόσπονδοι αὐτοῦ. ὅστις χρήματα ἱκανὰ καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐν παλαιστίνῃ ἀποστείλας ἐδείματο μοναστήρια πάμπολλα. ὁ τοίνυν Λωθάειος οὗτος ἀναλαβόμενος τὰ ἑαυτοῦ στρατεύματα κατὰ ῥώμης ἐκστρατεύσας ἀπὸ πολέμου ταύτην ἐκράτησε. καὶ ἡνίκα ὑπέστρεφεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν, ἤγουν εἰς παπίαν, κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον πλαξέντα, τὸ ὂν ἀπὸ τριάκοντα μιλίων τῆς παπίας. κἀκεῖσε μὲν οὗτος τελευτᾷ. ἔτεκεν

δὲ

δὲ υἱὸν ὀνόματι Ἀδέλβερτον, ὃς ἔγημε γυναῖκα τὴν μεγάλην βέρταν, καὶ ἐξ αὐτῆς τὸν προρρηθέντα ῥῆγα τὸν Οὔγωνα ἔτεκεν. μετὰ δὲ τὸ τελευτῆσαι τὸν μέγαν Λωθάριον, Λοδοΐκος ὁ ἴδιος τοῦ Λοδοΐκου ἀπὸ τῆς μεγάλης φραγγίας ἐλθὼν ἐκράτησε τὴν παπίαν. καὶ ἦν μὴ ἄστεπτος. ὕστερον δὲ ἦλθεν εἰς βερῶνα, εἰς τὸ κάστρον τὸ ὂν ἀπὸ ρκ. μιλίων τῆς παπίας, καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐπανέστησαν αὐτῷ οἱ τοῦ αὐτοῦ κάστρου, καὶ κρατήσαντες ἐτύφλωσαν. καὶ τότε ἐκράτησε βεριγγέριος ὁ πάππος τοῦ νυνὶ βεριγγέρι. καὶ εἰσελθὼν ἐν ῥώμῃ ἐστέφθη. καὶ μετὰ τοῦτο ἐδηλοποίησε λαὸς πολὺς τῷ Ῥοδούλφῳ εἰς βεργώνιαν ὄντι. λέγοντες ὅτι ἐλθὲ ἐνταῦθα, καὶ παραδίδομέν σοι τὸ ῥηγάτον, καὶ ἀποκτένουμεν τὸν βεριγγέριον. ὁ δὲ ἦλθε ἀπὸ βεργώνιαν πρὸς τὰ μέρη τῆς παπίας. καὶ ὁ μὲν ἥμισυ λαὸς ἦν μετὰ τοῦ βεριγγέρη, ὁ δὲ λοιπὸς μετὰ τοῦ Ῥοδούλφου. καὶ πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ βεριγγέρης τὸν πρῶτον πόλεμον, καὶ πάλιν πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ Ῥοδοῦλφος. καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς τοῦ βεριγγέρη. καὶ μόνος καταληφθεὶς ὁ βεριγγέρης, ἐποίησεν ἑαυτὸν ὡς τεθνεῶτα, καὶ ἔπεσεν μέσον τῶν τεθνεώτων, σκεπάσας αὐτὸν μετὰ τῆς δορκᾶς αὐτοῦ, τοὺς δὲ πόδας αὐτοῦ εἶχεν ἔξω. ἐλθὼν δὲ

lio Adelberto, qui vxorem duxit magnam Bertam, & ex ea filium ſuſtulit Hugonem, de quo iam dictum eſt. Mortuo vero magno Lothario, Ludouicus germanus Ludouici è magnâ Francia proficiſcens Papiã tenuit non coronatus. Poſteà Veronam profectus eſt, quæ vrbs Placentiâ abeſt cxx. milliaria, quo cum veniſſet, inſurgentes contra illum vrbani captum oculis ſpoliarunt. Et tunc regnum tenuit Berengarius, eius qui nunc eſt auus, Romamque veniens coronatus eſt. Poſteà multi ciues Rodulpho in Burgundia exiſtenti nuntiârunt, vti ad ipſos veniret, quippe regnum ſe ipſi tradituros, Berengariumque occiſuros. Venit itaque è Burgundia in territorium Papienſe, diuiſusque populus pars ad ipſum tranſiit, pars Berengario adhæſit; initoq; prælio, primo conflictu Berengarius vicit, altero Rodulphus: quique Berengarium ſequebantur in fugam acti ſunt, ipſe vero Berengarius à ſuis deſertus mortuum ſe ſimulauit, interq; mediam ſtragem collapſus pelle ſe ſuâ texit pedestra portenſo.

Quidam verò ex Rodulphi militibus veniens, pedem eius venabulo percussit, cumque nihil omninò moueri illum videret, discessit: Rodulphi verò milites Berengarium esse ignorabant. Prælio autem cessante, surrexit Berengarius, solusque palatium suum petiit, & rursum regno potitus armis contra Rodulphum sumptis eum superauit. Posthæc habito conuentu regionem bifariam diuiserunt, parsque vua vni altera alteri cessit, Rodulphus sub consilio & potestate Berengarii erat. Deinde è Burgundia Papiam possessores expulsuri venerunt tres Marchiones, Hugo Taliapherni, Bozo, & Hugo Buzi frater, rex nobilissimus, cuius anteà mentionem fecimus. Venit autem cum multitudine satis magna. Quod vbi resciuit Berengarius parãs sese in bellum cõtra ipsum processit, & vias omnes insidens fame pressit, suisq; interdixit, ne quenquã occiderent, sed vbi vbi caperent quemcunque naribauribusque mutilatum dimitterent: id quod factum fuit. Illo conspecto tres isti, quos nominaui, duces dis-

εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ῥοδούλφου, δέδωκεν αὐτῷ μετὰ μεναύλου εἰς τὸν πόδα. αὐτὸς δὲ τὸ σύνολον οὐκ ἐσαλεύθη, ὁ δὲ μὴ σαλευθέντος ἀφῆσιν αὐτὸν ὡς δῆθεν νεκρὸν ὄντα. ἠγνόει δὲ ὁ τοῦ Ῥοδούλφου λαὸς ὅτι ὁ Βερεγγέρης ἐστί. καὶ παύσαντος τοῦ πολέμου ἠγέρθη ὁ Βερεγγέρης, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ μόνος, καὶ πάλιν ἐκράτησε τῆς βασιλείας, καὶ ἐπολέμησε τὸν Ῥόδουλφον, καὶ ἐνίκησεν αὐτόν. μετὰ δὲ τοῦτο συνεβιβάσθησαν εἰς ἀλλήλους, καὶ ἐμερίσθησαν τὴν χώραν εἰς δύο. καὶ ὁ μὲν εἷς ἀνελάβετο τὸ ἓν μέρος τῆς χώρας. ὁ δὲ ἕτερος τὸ ἕτερον. ἦν δὲ ὁ Ῥόδουλφος ὑπὸ τὴν βουλὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ Βερεγγέρη. καὶ μετὰ τοῦτο ἦλθον ἀπὸ Βοργωνίας τρεῖς μαρκήσιοι πρὸς Παπίαν τοῦ ἐκδιῶξαι τοὺς κρατεῖσαι αὐτοί. ἦσαν δὲ οὗτοι, Οὔγων ὁ Ταλιαφέρνου, καὶ Βόζων, καὶ Οὔγων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βούζου, ὁ προρηθεὶς εὐγενέστατος ῥήξ. ἦλθε δὲ μετὰ λαοῦ ἱκανοῦ. καὶ μαθὼν ὁ Βερεγγέρης, ἡτοιμάσθη, καὶ ἀπῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ πρὸς πόλεμον, καὶ παρακαθίσας ἐστενοχώρησεν αὐτοὺς ἀπὸ λιμοῦ. καὶ ὥρισε τὸν λαὸν αὐτοῦ μὴ φονεύειν τινά, ἀλλ' ὅπου ἂν κρατήσωσι τινὰ ἐξ αὐτῶν κόπτωσι τὴν ῥῖνα καὶ τὰ ὦτα, καὶ ἀπολύωσιν. ὃ δὴ καὶ ἐποίουν. θεασάμενοι οὖν τοῦτο αἱ προρηθεῖσαι τρεῖς κεφαλαί, ἄρχοντες ἀνυ-

πόδε-

πόδετοι τὰ θεῖα εὐαγγέλια εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἦλθον πρὸς τὸν βερεγγέριον, αἰτούμενοι συγχώρησιν, καὶ ὀμνύοντες τοῦ μηκέτι ἐλθεῖν ἐνθάδε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ. καὶ τότε εἴασεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. ὕστερον δὲ τοῦ βερεγγέρη ἀπελθόντος εἰς βερόναν, ἀπέκλεινεν αὐτὸν φλάμβερτος ὁ σύντεκνος αὐτοῦ. καὶ τότε ἐκράτησεν ὅλον τὸ ῥηγάτον Ῥόδουλφος. καὶ μετὰ τοῦτο ἐμήνυσεν ὁ λαὸς τῆς χώρας ὅλης εἰς βουργουνίαν τῷ Οὔγωνι τῷ προρρηθέντι ῥηγὶ, λέγοντες ὅτι ἐλθὲ καὶ παραδίδομέν σοι τὴν χώραν. καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ, ἐπῆρεν αὐτὸν ὁ λαὸς, καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἀπεκαλέστησεν αὐτὸν ῥῆγα. τὸν δὲ Ῥόδουλφον εἶπον ὅτι ἄπελθε μετὰ τοῦ πλούτου σου, θέλης εἰς τὴν χώραν σου, θέλης ἀλλαχοῦ. ὁ δὲ ἀπῆλθεν εἰς βουργουνίαν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ κατεῖχεν ἐκεῖσα λαὸν ἱκανόν. καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ, ἀπῆλθεν Οὔγων ὁ προρρηθεὶς ῥὴξ εἰς βουργουνίαν, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Ῥοδούλφου, ἥτις καὶ βέρτα ὀνομάζετο, ἔλαβεν εἰς γυναῖκα. τὴν δὲ θυγατέρα αὐτῆς ὀνόματι ἀδέλεσαν, δέδωκεν Λωθαρίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τῷ νυνὶ ὄντι ἰταλίας ῥηγί. ἡ δὲ ἀνελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ συναφθεῖσα ῥωμανῷ τῷ πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου. ἤτοι ἡ θυγάτηρ

calceati ſumptis in manus Euangeliis ad Berengeriū iuerunt, veniam petentes, iurantesque nunquam eo viuo ſe illuc reuerſuros eſſe, & ſic ad ſua illos abire permiſit. Deinde verò cum Veronam abiiſſet Berengarius, occidit eum compater ipſius Phalambertus, & tunc regnum vniuerſum ad Rodulphum peruenit. Poſteà regionis totius populus dicto regi Hugoni in Burgundia ſignificauit, vti ad ipſos veniret, ſe regioné illi tradituros: cumque veniſſet, ſuſtulit eum populus, & in palatium abducens regem conſtituit, Rodulpho cum opib. ſuis, ſiue in terram ſuam, ſiue quocunq; aliò ire vellet, dimiſſo: qui in terram ſuã Burgundiam diſceſſit, populumque ibi ſatis multum rexit. Eo mortuo in Burgundiam profectus eſt rex Hugo, & Rodulphi vxorem Bertam ſibi iunxit, filiam verò eius Adeleſam dedit Lothario filio, nunc Italiæ regi. Filia verò ipſius ſpectabilis regis Hugonis Cõſtanſtantinop. delata, & Romano Porphyrogéneto Conſtantini Chriſtum amantis domini F. collocata

est. Appellabatur autem Berta, de auiæ magnæ Bertæ nomine, quæ post Adelberti coniugis obitum regnó pręfuit annos * & pro Berta Eudocia vocata fuit de nomine auiæ & sororis Constantini domini Christum amantis.

τοῦ αὐτοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς Οὔγωνος, ἣ ὀνομάζετο βέρτα, κατὰ τὸ ὄνομα τῆς μάμμης αὐτῆς τῆς μεγάλης βέρτας. ἥτις μετὰ θάνατον τοῦ Ἀδελβέρτου ἀνδρὸς αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἔτη * μετωνομάσθη δὲ εὐδοκία, κατὰ τὸ ὄνομα τῆς τε μάμμης καὶ ἀδελφῆς Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου.

Cap. XXVII.

De Longobardiæ themate, eiusq́ principatibus, ac ducatibus.

ΚΕΦ. κζ΄.

περὶ τοῦ θέματος Λογουβαρδίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πριγκιπάτων καὶ ἀρχοντιῶν.

ANtiquis temporibus omnis Italiæ ditio, Neapolis, Capua, Beneuentum, Salernum, Amalphe, Caieta, & vniuersa Longobardia tenebatur à Romanis Romę imperantibus. Postquàm verò Constantinopolim translata fuit imperii sedes, omnia hæc in duos principatus diuisa sunt. Ex eo tempore missi sunt ab imperatore Constantinop. patricij duo, quorum vnus Siciliæ, Calabriæ, Neapoli & Amalphæ præerat: alter verò Beneuento, Capuæ, Papiæ cum reliquis; & tributa quotannis fisco imperatoris pen-

ΙΣτέον ὅτι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις κατεκρατεῖτο ἡ πᾶσα ἐξουσία τῆς Ἰταλίας, ἥτε Νεάπολις, καὶ Καπύη, καὶ ἡ Βενεβενδὸς, τό τε Σαλερῖνον, καὶ ἡ Ἀμάλφη, καὶ Γαΐτη, καὶ πᾶσα ἡ Λογουβαρδία, παρὰ τῶν ῥωμαίων δηλονότι βασιλευομένων τῆς ῥώμης. μετὰ δὲ τὸ ἀνελθεῖν τὸ βασίλειον ἐν Κωνσταντινουπόλει, διεμερίσθησαν ταῦτα πάντα εἰς ἀρχὰς δύο. ἐξ οὗ καὶ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεστέλλοντο πατρίκιοι δύο. καὶ ὁ μὲν εἷς πατρίκιος ἐκράτει τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Καλαβρίαν, καὶ τὴν Νεάπολιν, καὶ Ἀμάλφην. ὁ δὲ ἕτερος πατρίκιος ἐκαθέζετο εἰς Βενεβενδὸν, καὶ ἐκράτει τὴν Παπίαν, καὶ τὴν Κάπυαν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. καὶ ἐτέλουν κατ' ἔτος τῷ βασιλεῖ

τὰ τελο-

τὰ νενομισμένα τῷ δημοσίῳ. αὗται δὲ πᾶσαι αἱ προρρηθεῖσαι χῶραι κατοικοῦντο παρὰ τῶν ῥωμαίων. ἐν δὲ τοῖς καιροῖς εἰρήνης τῆς βασιλίδος ἀποσταλεὶς ὁ πατρίκιος ναρσῆς ἐκράτει τὴν βενεβενδὸν καὶ τὴν παπίαν. καὶ Ζαχαρίας ὁ πάπας ἀθηναῖος ἐκράτει τὴν ῥώμην. Συνέβη δὲ πολέμους γενέσθαι εἰς τὰ τῆς παπίας μέρη, καὶ ἐξοδίασεν ὁ πατρίκιος ναρσῆς εἰς τὸ στρατὸν τὰ εἰσκομιζόμενα πάντα τῷ δημοσίῳ. καὶ οὐκ ἀπεστάλη ἡ κατὰ τύπον εἰσκομιδὴ παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ναρσῆς ἀντεμήνυσεν, ὅτι ἀπὸ τῶν αὐτόθι μᾶλλον ἐλπίζω μοι ἀποσταλῆναι χρήματα, ἐπειδὴ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῶν ὧδε εἰσκομιζομένην εἰσκομιδὴν εἰς τοὺς ἀνακύψαντας πολέμους κατηνάλωσα. καὶ μᾶλλον ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ὧδε ζητεῖτε εἰσκομιδάς. ταῦτα ἀκούσασα ἡ βασίλισσα εἰρήνη, καὶ ὀργισθεῖσα, ἀπέστειλεν αὐτῷ ἄτρακτον καὶ ἠλακάτην, γράψασα πρὸς αὐτόν. ὅτι λάβε ταῦτα, ἃ καὶ ἁρμόζει σοι. νήθειν σε γὰρ μᾶλλον ἐκρίναμεν δίκαιον, ἢ μετὰ ὅπλων ὡς ἄνδρα διεκδικεῖν καὶ διϊθύνειν καὶ ὑπερπολεμεῖν ῥωμαίων. ταῦτα ἀκούσας ὁ πατρίκιος ναρσῆς, ἀντέγραψε πρὸς τὴν βασιλίδα. ὅτι ἐπεὶ οὕτω παρ' ὑμῖν ἐνομίσθη νήθειν καὶ κλώθειν καθάπερ γυνή, κλώσαι ἔχω νήματα μετὰ τῆς ἀτράκτου καὶ ἠλακάτης, ἵνα μέχρις ἂν ζῶσιν οἱ ῥωμαῖοι μὴ δυνηθῶσιν ἐξυφᾶ-

debant, omnesq; hæ, quas dixi, regiones habitabantur à Romanis. Temporibus autem imperatricis Irenes missus patricius Narses tenebat Beneuentum, & Papiam, Romam autem papa Zacharias Atheniensis. Accidit verò vt bella gererentur in partibus Papię, & Narses patricius pecunias fisco ex pacto soluendas in milites erogaret; neque ordinarius ab illo reditus non tantum nō mittebatur, sed contra se potius illinc pecunias sibi missum iri sperare significabat, quippe cum omnes reditus bellis ingruentibus impendisset, ac proinde nō hinc aliquid esse quærendum. His auditis imperatrix Irene, irâque accensa, fusum illi & colum misit cum literis, quibus scribebat: Accipe hæc quæ tibi conueniunt: nere enim te ęquius iudicauimus, quam armis tanqum virum vti, ac pro Romanis pugnare. Quibus intellectis Narses patricius rescripsit: postquam nere me rectius & filum torquere videtur tibi, veluti fæminam, telam me ordiri nosse scias quam nunquam Romani dete-

Joannes fuit. NB.

Sophia fuit. NB.

Narses injuriose habitus Longobardos vocat. magistratus non est â Principib. ad ultionem concitandus

xant. Tunc autem temporis Longobardi Pannoniam inhabitabant, nunc Turcarum sedem, & missis ad eos omne genus fructibus significauit ipsis illuc vti venirent, visuros esse, pro vetere verbo, terram melle & lacte abundantem, & quâ neque Deum habere meliorem existimaret: hanc, si ipsis placeret, inhabitaturos esse, in perpetuum faustis illum propterea precationib. ac benedictionibus prosequuturos. His auditis persuasi Longobardi cum familiis Beneuentum venerunt; cumque intra vrbem illos admittere ciues nollent, extra eam prope murum ad flumen habitarunt ædificatâ vrbe paruâ, quæ CITTA NOVA, id est, noua ciuitas appellatur, extatq; etiam hodie. Intrabant verò etiam vrbem, & ecclesiam, doloque superiores facti habitatoribus omnibus occisis vrbem tenuerunt; gladiis enim intra fustes occultatis ecclesiam ingressi pugnâ excitatâ vniuersos interemerunt. Et inde excursione in omnē ditionem factâ subiecerūt eam themati Longobardiæ & Calabriæ, vsque Papiā,

ναι ταῦτα. οἱ δὲ λογουβάρδοι τῷ τότε καιρῷ κατῴκουν εἰς παννονίαν, ἔνθα ἀρτίως οἰκοῦσιν οἱ τοῦρκοι. καὶ ἀποστείλας ὁ πατρίκιος ναρσῆς πρὸς αὐτοὺς ὀπώρας παντοίας ἐδηλοποίησεν αὐτοῖς, ὅτι δεῦτε ἐνταῦθα, καὶ θεάσασθε γῆν ῥέουσαν κατὰ τὸ εἰρημένον μέλι καὶ γάλα, ἧς ὡς οἶμαι ὁ Θεὸς κρείττονα οὐκ ἔχει. καὶ εἰ ἐστὶν ἡμῖν ἀρεστὸν κατοικήσατε ἐν αὐτῇ, ὅπως εἰς αἰῶνα αἰῶνος μακαρίζεταί με. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ λογουβάρδοι καὶ πεισθέντες, ἀναλαβόμενοι τὰς φαμιλίας αὐτῶν, ἦλθον εἰς βενεβενδόν. οἱ δὲ τοῦ κάστρου βενεβενδοῦ οὐκ εἴασαν αὐτοὺς ἔνδον τοῦ κάστρου εἰσελθεῖν, ᾤκησαν δὲ ἔξωθεν τοῦ κάστρου πλησίον τοῦ τείχους εἰς τὸν ποταμόν, οἰκοδομήσαντες ἐκεῖσε κάστρον μικρόν, ὃ ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζεται τζιτὰ νόβα τουτέστι νεόκαστρον. ὃ καὶ μέχρι τῆς σήμερον σώζεται. εἰσήρχοντο δὲ καὶ ἔνδοθεν τοῦ κάστρου καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ μηχανῆς κυριεύσαντες τοὺς οἰκήτορας τοῦ κάστρου βενεβενδοῦ, ἀνεῖλον πάντας, καὶ κατέσχον τὸ κάστρον. ἔσωθεν γὰρ διὰ τῶν ῥάβδων αὐτῶν σπαθία βαστάζοντες, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπότροπον ποιήσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μάχην, πάντας ὡς εἴρηται ἀπέκτειναν. καὶ ἔκτοτε ἐκστρατεύσαντες παρὰ τὴν γῆν ἐκείνην, ὑπέταξαν τοῦτο θέματος λογουβαρδίας καὶ καλαβρίας, καὶ ἕως παπίας,

πίας, ἄνευ τῆς ὑδρεντοῦ, καὶ καλλιπόλεως, καὶ τοῦ ῥουσιάνου, καὶ τῆς νεαπόλεως, καὶ τῆς γαΐτης, καὶ Συρεντοῦ, καὶ ἀμάλφης. πρῶτον δὲ κάστρον ὑπῆρχεν ἀρχαῖον καὶ μέγα ἡ κάπυα. δευτέρα ἡ νεάπολις. τρίτη ἡ βενεβενδός. τετάρτη ἡ γαΐτης. πέμπτη ἡ ἀμάλφη. τὸ δὲ Σαλερινὸν ᾠκίσθη ἐπὶ τοῦ Σικάρδου, ὅτε διεμέρισαν οἱ λογγίβαρδοι τὰ πριγκιπάτα. εἰσὶ δὲ μέχρις τῆς σήμερον ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ἑβδόμη, ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ϛυνζ. ἀφ' οὗ ἐμερίσθη ἡ λογουβαρδία ἔτη σ. ὑπῆρχον δὲ ἀδελφοὶ δύο, ὁ Σίκων, καὶ ὁ Σίκαρδος. καὶ ὁ μὲν Σίκων ἐκράτησε τὸν βενεβενδὸν, καὶ τὰ μέρη τῆς βάρεως, καὶ τῆς Σιπενδοῦ. ὁ δὲ Σίκαρδος τὸ Σαλερινὸν καὶ τὴν κάπυαν, καὶ τὰ μέρη τῆς καλαβρίας. ἡ δὲ νεάπολις ἦν ἀρχαῖον πραιτώριον τῶν κατερχομένων πατρικίων. καὶ ὁ κρατῶν τὴν νεάπολιν κατεῖχε καὶ τὴν Σικελίαν. καὶ ἡνίκα κατέλαβεν ὁ πατρίκιος ἐν νεαπόλει, ἀπήρχετο ὁ δοὺξ νεαπόλεως ἐν Σικελίᾳ. ἡ δὲ κάπυα ἦν πόλις ὑπερμεγέθης, καὶ ἑάλω ὑπὸ τῶν οὐανδήλων, ἤτοι τῶν ἀφρικῶν, καὶ κατέλυσαν αὐτήν. ἐρημοκάστρου δὲ οὔσης ᾤκουν ἐν αὐτῇ λογούβαρδοι. καὶ πάλιν τὴν ἀφρικὴν ἐπερχομένην κατ' αὐτῶν, ᾠκοδόμησεν ὁ ἐπίσκοπος λανδοῦλφος κάστρον εἰς τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ

excepta Hydrunte, Callipoli, Rusiano, Neapoli, Caietâ, Surrento, & Amalphe. Prima verò vrbs antiqua & magna erat Capua, secunda, Neapolis, tertia Beneuentum, quarta Caieta, quinta Amalphe. Salernum autem habitatum fuit à Sicardo, cum principatus diuiderent Longobardi. Et sunt in hodiernum vsq; diem, quæ septima indictio est, anni à condito mundo 6457. à diuisa verò Longobardia 200. Erant autem fratres duo, Sico atq; Sicardus. Et Sico quidem possidebat Beneuentum, partesque Bareos, & Sipendi. Sicardus verò Salernum, Capuam, & partes Calabriæ. At Neapolis antiquũ prætorium erat patriciorum qui mittebantur; & illam qui tenebat, idem in potestate Siciliam quoq; habebat: Cumq; patricius Neapolim appelleret, dux Neapoleos in Siciliam abibat. Capua verò erat vrbs ingens, captaq; est à Vandalis, siue Afris, & vastata: Atq; ita desolata cum iaceret, inhabitârunt eam Longobardi. Et mox Afris rursum ingruentibus Landulphus episcopus in ponte fluminis vrbem æ-

dificauit, quam Capantem dixit, etiam hodie exſtantem. Ex quo autem hæc Capua exſtructa aſt, anni ſunt 73. Neapolis verò, Amalphe, & Surrentum, ad Romanorum imperatorem ſemper pertinuerunt. Sciendum, quod Maſtromeles Romanorum linguâ ſignificat, Præfectum exercitus. Sciendum quod Veneti antequam traiicerent inhabitarentque inſulas, quas nunc inhabitant, Æticij appellabantur, & incolebāt in cōtinenti has vrbes Concordiam, Iuſtiniana, Nunum, & reliquas pleraſque. Sciendum Venetos, qui olim Æticij appellati, cum traieciſſent munitam inprimis vrbem condidiſſe, in quâ hodiè habitat dux Venetiarum, mari vndique cinctam ſpatio circiter ſex miliarium, in quod ingrediuntur flumina XXVII. Sunt etiam inſulæ verſus orientem vrbis, in quibus oppida ædificârunt, puta Cogradum, vbi arx magna eſt, in qua multæ ſanctorum reliquię: Rhibalenſes, Iulianum, Apſanum, Rhomatina, Licentia, Pinetæ, ſiue Strobilus, Biniola, Boes, vbi templum S. Petri Apoſtoli, Elitualba, Litumancer-

ἐπωνόμασεν αὐτὸ καπαντήν, καὶ νῦν οὖσαν. ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθη ἡ αὐτὴ κάπυα εἰσὶν ἔτη ογ. ἡ δὲ νεάπολις, καὶ ἡ ἀμάλφη, καὶ ἡ σουρεντός, ὑπῆρχον ἀεὶ ὑπὸ τὸν βασιλέα ῥωμαίων. ἰστέον ὅτι μαστρομήλης ἑρμηνεύεται τῇ ῥωμαίων διαλέκτῳ κατεπάνω τοῦ στρατοῦ. ἰστέον ὅτι πρὸ τοῦ περάσαι τοὺς βενετίκους καὶ οἰκῆσαι εἰς τὰ νησία εἰς ἃ νῦν οἰκοῦσι, ἐκαλοῦντο αἰτικιοι, καὶ κατῴκουν εἰς τὴν ξηρὰν εἰς αὐτὰ τὰ κάστρα. κάστρον κόγκορδα, κάστρον Ἰουστινιάνα, κάστρον τοῦ νούνου, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα. ἰστέον ὅτι περασάντων τῶν νῦν καλουμένων βενετίκων, πρῶτον δὲ αἰτικιῶν, ἔκτισαν ἐν πρώτοις κάστρον ὀχυρὸν, ἐν ᾧ καὶ σήμερον καθέζεται ὁ δοὺξ βενετίας, ἔχον κύκλωθεν θάλασσαν ὡσεὶ μιλίων ἕξ. εἰς ἣν καὶ εἰσέρχονται ποταμοὶ κζ΄. ὑπάρχουσι δὲ καὶ νῆσοι κατ' ἀνατολὰς τοῦ αὐτοῦ. ἔκτισαν δὲ καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς νήσοις οἱ νῦν βενέτικοι καλούμενοι κάστρα. κάστρον κογράδον, ἐν ᾧ καὶ μητρόπολις ἐστὶ μεγάλη, καὶ πολλὰ λείψανα ἁγίων ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται. κάστρον ῥιβαλενσής. κάστρον λουλιανόν. κάστρον ἄψανον. κάστρον ῥωματινά. κάστρον λικεντζία. κάστρον πίνεται, ὅπερ λέγεται στρόβιλος. κάστρον βινίολα. κάστρον βόες, ἐν ᾧ ὑπάρχει ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πέτρου. κάστρον ἠλιτου-

ἄλβα.

δῖβα. κάστρον λιτουμανκέρσεις. κάστρον βρόνιον. κάστρον μαδαῦκον. κάστρον ἤβολα. κάστρον πρεστῆνα. κάστρον κλουγία. κάστρον βρουῦδον. κάστρον φοσαῶν. κάστρον λαυρεντῶν. ἰστέον ὅτι καὶ εἰσὶν ἕτεραι νῆσοι ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ βενετίας. ἰστέον ὅτι καὶ ἐν τῇ στερεᾷ εἰς τὸ μέρος τῆς ἰταλίας ὑπάρχουσι κάστρα τῶν βενετίκων, ἅ τινά εἰσι ταῦτα. κάστρον κάπρε. κάστρον νεόκαστρον. κάστρον φινές. κάστρον αἴκυλον. κάστρον ἀειμανάς. ἐμπόριον μέγα τορζελῶν. κάστρον μουράν. κάστρον ῥίβαντόν. ὃ ἑρμηνεύεται τόπος ὑψηλότατος, ἐν ᾧ καθέζεται ὁ δοὺξ βενετίας. κάστρον καβαρτζέντζης. ἰστέον ὅτι καὶ ἐμπόρεια εἰσὶ καὶ καστέλλια.

ses, Bronium, Madaucum, Hebola, Pristena, Clugia, Brudum, Phosaon, Lauriton. Sciendum etiam alias esse insulas in Venetorum regione. Sciendum etiam in terrâ firmâ Italiæ etiam vrbes Venetorum has existere. Capre, Neocastrum, Phines, Æculum, Aimanas, magnum emporium Tortzelorum, Muran, Rhibātum, quod significat locum valde excelsum, in quo residet dux Venetiarum, & Carbentzentza. Sciendum etiam emporia esse, & castella.

ΚΕΦ. κή.

διήγησις πῶς κατῳκίσθη ἡ νῦν καλουμένη βενετία.

Ἰστέον ὅτι ἡ βενετία τὸ μὲν παλαιὸν ἦν τόπος ἔρημος τις ἀοίκητος καὶ βαλτώδης. οἱ δὲ νῦν καλούμενοι βενέτικοι ὑπῆρχον φράγγοι ἀπὸ ἀκουηλεγίας, καὶ ἀπὸ τῶν ἑτέρων τόπων τῆς φραγγίας. καὶ κατῴκουν εἰς τὴν ξηρὰν ἀντικρὺ τῆς βενετίας. τοῦ δὲ Ἀτίλα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀβάρων ἐλθόντος, καὶ πάσας τὰς φραγγίας καταληϊσαμένου

Cap. XXVIII.

Narratio quomodo conditæ fuerint, quæ nunc Venetiæ appellantur.

Venetiæ olim quidem erant locus quispiam desertus, non habitatus, & & palustris; qui verò nunc Veneti appellantur Franci erant ab Aquileiâ & cæteris Franciæ locis: & inhabitabant terram, quæ è regione Venetiarum. Veniente autem Auarum rege Attila, & Franciam vniuersam depopulante ac perdente,

Franci Aquileiam cum reliquis Franciæ vrbibus deserere cœperunt, & ad Venetiarum insulas habitatoribus vacuas venerunt, & tuguria illic fecerunt, metu Attilæ regis. Qui cum terram omnem vastasset, & Romam vsque atque in Calabriam venisset, Venetiasque longè reliquisset, inuenta securitate qui illuc confugissent, timore deposito commorari ibi statuerunt, & cõmorati sunt in hunc vsque diem. Postquã verò Attila recessisset multis post annis venit rex Pipinus, qui Papiam tunc & cætera regna tenebat. Habebat enim tres fratres, qui Franciæ omni & Sclauoniæ imperabant. Cum autem contra Venetos cum multâ manu proficisceretur castra metatus est in continenti ex altera parte traiectus Venetiarum, in loco cui nomen Aibolas. Hoc videntes Veneti, & cum equis appulsurum esse ad insulam Damauci, quæ propinqua continenti, cornib. iactis omnem traiectum

καὶ ἀφανίσαντος, φεύγειν μὲν πάντες οἱ φράγγοι ἀπὸ ἀκουηλεγίας, καὶ ἀπὸ τῶν ἑτέρων τῆς φραγγίας κάστρων, ἔρχεσθαι δὲ πρὸς τὰς ἀοικήτους νήσους τῆς βενετίας, καὶ ποιεῖν ἐκεῖσε καλύβια, διὰ τὸν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα φόβον. αὐτοῦ οὖν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα ληϊσαμένου πᾶσαν τὴν χώραν τῆς ξηρᾶς, καὶ μέχρι ῥώμης καὶ καλαβρίας ἐλθόντος, καὶ τὴν βενετίαν μακρόθεν καταλιπόντος, ἄδειαν εὑρόντες οἱ προσπεφευγότες ἐν ταῖς νήσοις τῆς βενετίας, καὶ οἷον τὴν δειλίαν ἀποσεισάμενοι, ἅπαντες ἐβουλεύσαντο τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖσε, ὅπερ καὶ ἐποίησαν, κατοικήσαντες ἐκεῖσε μέχρι τῆς σήμερον. μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν Ἀτίλαν, μετὰ χρόνους πολλοὺς πάλιν παραγέγονε πιπῖνος ὁ ῥήξ, ὃς ἦρχε τότε τῆς τε παπίας καὶ ἑτέρων ῥηγάτων. εἶχεν γὰρ οὗτος ὁ πιπῖνος ἀδελφοὺς τρεῖς, οἵτινες ἦρχον πασῶν τῶν φραγγιῶν καὶ σκλαβινιῶν. τοῦ δὲ ῥηγὸς πιπίνου ἐλθόντος κατὰ τῶν βενετίκων μετὰ δυνάμεως καὶ λαοῦ πολλοῦ, παρεκάθισεν διὰ τῆς ξηρᾶς ἐκεῖθεν τοῦ περάματος τῶν νησῶν τῆς βενετίας, εἰς τόπον λεγόμενον ἀειβόλας. οἱ οὖν βενετίκοι ἰδόντες τὸν ῥῆγα πιπῖνον μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως κατ' αὐτῶν ἐπερχόμενον, καὶ μέλλοντα μετὰ τῶν ἵππων ἀποπλεῦσαι πρὸς τὴν νῆσον τοῦ δαμαύκου. ἔστι γὰρ αὕτη ἡ νῆσος πλησίον τῆς ξηρᾶς. βαλόντες κεραλάεια ἅπαν τὸ πέραμα ἐναπέφραξαν. εἰς ἀμηχανίαν οὖν ἐλθὼν ὁ τοῦ ῥη-

γὸς

γὸς Πιπίνου λαός. οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν αὐτοὺς ἀλλαχοῦ περάσαι, παρεκάθισαν αὐτοῖς διὰ τῆς ξηρᾶς μῆνας ἕξ πολεμοῦντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετ' αὐτῶν. καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι εἰσήρχοντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν, καὶ ἵσταντο ὄπισθεν τῶν παρ' αὐτῶν ῥιφέντων κεφαλαρίων· ὁ δὲ ῥὴξ Πιπῖνος ἵστατο μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αἰγιαλῷ. καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι μετὰ τοξείας καὶ ῥιπταρίων ἐπολέμουν, μὴ ἐῶντες αὐτοὺς πρὸς τὴν νῆσον διαπεράσαι. ἀπορήσας οὖν ὁ ῥὴξ Πιπῖνος εἶπε πρὸς τοὺς Βενετίκους. ὅτι ὑπὸ τὴν ἐμὴν χεῖρα καὶ πρόνοιαν γίνεσθε, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἐμῆς χώρας καὶ ἐξουσίας ἐστέ. οἱ δὲ Βενέτικοι ἀντέλεγον αὐτῷ. ὅτι ἡμεῖς δοῦλοι θέλομεν εἶναι τοῦ βασιλέως ῥωμαίων, καὶ οὐχὶ σοῦ. ἐπὶ πολὺ δὲ βιασθέντες οἱ Βενέτικοι ἀπὸ τῆς γεγονυίας ὀχλήσεως πρὸς αὐτούς, ἐποιήσαντο εἰρηνικὰς σπονδὰς πρὸς τὸν ῥῆγα Πιπῖνον, τοῦ παρέχειν αὐτῷ πλεῖστα πάκτα. ἐκ τοτε δὲ καθ' ἕκαστον χρόνον ἠλάττωτο τὸ πάκτον, ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον διασώζεται. τελοῦσι γὰρ οἱ Βενέτικοι τῷ κατέχοντι τὸ ῥηγάτον ἰταλίας, ἤτοι παπίας, διβάρεια ἀσίμιν λίτρας λϛʹ. καθ' ἕκαστον χρόνον. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔπαυσεν ὁ μεταξὺ φράγγων καὶ Βενετίκων πόλεμος. ὅτε δὲ ἤρξατο ἀποφεύγειν ὁ λαὸς πρὸς Βενετίαν καὶ ἀποσυνάγεσθαι. ὥστε πολλοὺς γίνεσθαι, ἀνηγόρευσαν

muniuerunt. Cum igitur efficere nihil posset Pipini exercitus, quandoquidem traiectus alibi nullus, obsederunt eos in cõtinenti per semestre, quotidie manum conferentes. Et Veneti quidem naues suas ingressi post cornua quæ iecerant se tuebantur, rex verò Pipinus cũ suis stabat in littore, quem Veneti cum sagittis & missilibus oppugnabant, ne in insulam traiiceret. Desperans igitur ita eos compellauit: subditi mei estis, siquidem à mea terra & ditione huc venistis: at illi responderunt: Romanorum imperatori subesse volumus, non tibi. Tandem verò crebris interpellationib. fatigati pacem cum eo fecerunt, & tributa plurima promiserunt. Ex illo verò tempore singulis annis minutũ fuit tributum, id quod etiam hodiè obtinet: soluunt enim Veneti quotannis Italiæ siue Papiæ regnum tenenti diuaria argenti non signati libras triginta sex. Atque hoc modo bellum inter Francos & Venetos cessauit. Cum verò fugere Venetias populus cæpisset, ibique congregari, adeò vt ingens esset multitudo, du-

cem sibi creârunt qui nobilitate cæteros antecelleret, factusque iam fuit primus dux inter ipsos antequam contra eos arma sumeret rex Pipinus. Erat verò tunc temporis ducatus in loco qui dicebatur *Ciuita Noua*: quùm verò is locus nimium propè continentem esset, de communi consilio in aliam insulam transtulerunt, vbi etiamnum est, tam longè à continente, quàm quis hominem equo insidentem videre possit.

ἑαυτοῖς δοῦκα τῇ εὐγενείᾳ τῶν ἄλλων διαφέροντα. ἐγεγόνει δὲ ὁ πρῶτος δοὺξ ἐν αὐτοῖς πρὶν ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν ὁ ῥὴξ πιπῖνος. ἦν δὲ τῷ τότε καιρῷ τὸ δουκάτον εἰς τόπον λεγόμενον τζιβιτὰ νόβα, ὅπερ ἑρμηνεύεται νεόκαστρον. διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸ προειρημένον σημεῖον πλησίον τῆς ξηρᾶς, κοινῇ βουλῇ μετέθηκαν τὸ δουκάτον εἰς ἕτερον νησίον, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἐστι σήμερον διὰ τὸ εἶναι μηκόθεν τῆς ξηρᾶς, ὅσον βλέπει τις ἄνδρα ἵππῳ ἐφεζόμενον.

Cap. XXIX.

De Dalmatiâ, & eius populis.

Diocletianus Imperator valde Dalmatiam amauit, vnde etiam populi Romani colonias eò deduxit, & Romanis quoque populo illi nomen inditum fuit, quippe qui Roma illuc commigrassent; manetque iis cognomen istud etiam hodie. Hic autem imperator vrbem illic Aspalathũ condidit, & in eâ palatia omni descriptione maiora, quorum etiamnum reliquiæ supersunt veteris magnitudinis testes, quantumuis longi ea temporis iniquitas in nihilum redege-

ΚΕΦ. κθ'.

περὶ τῆς δελματίας. καὶ τῶν ἐν αὐτῇ παρακειμένων ἐθνῶν.

ΟΤι Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς πάνυ τῆς χώρας δελματίας ἠράσθη, διὸ καὶ ἀπὸ τῆς ῥώμης λαὸν ἀγαγὼν μετὰ τὰς φαμηλίας αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ τῆς δελματίας χώρᾳ τούτους κατεσκήνωσεν. οἳ καὶ ῥωμάνοι προσηγορεύθησαν διὰ τὸ ἀπὸ ῥώμης μετοικισθῆναι. καὶ ταύτην μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἐπωνυμίαν ἐναποφέρονται. οὗτος οὖν ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς καὶ τὸ τοῦ ἀσπαλάθου κάστρον ᾠκοδόμησε καὶ ἐν αὐτῷ παλάτια ἐδείματο λόγου καὶ γραφῆς ἁπάσης ἐπέκεινα, ὧν καὶ μέχρι τῆς σήμερον τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας λείψανα

φέρου-

φέρονται, κἂν ὁ πολὺς χρόνος αὐτὰ κατηνάλωσεν. ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον διόκλεια τὸ νῦν παρὰ τῶν διοκλητιανῶν κατεχόμενον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς διοκλητιανὸς ᾠκοδόμησεν· ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν διοκλητιανοὶ καλεῖσθαι, οἱ τῆς ἐκείνης χώρας ἐναπειλήφασιν. ἡ δὲ καὶ τῶν αὐτῶν ῥωμάνων διακράτησις ἦν μέχρι τοῦ δανούβεως ποταμοῦ. οἳ καὶ ποτὲ θελήσαντες τὸν ποταμὸν διαπεράσαι, εὗρον ἔθνη Σκλαβινικὰ ἄοπλα ὄντα, ἅτινα καὶ Ἄβαροι ἐκαλοῦντο. καὶ οὔτε οὗτοι ἤλπιζον ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ κατοικεῖν τινάς, οὔτε ἐκεῖνοι ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ. διὰ οὖν τὸ ἀόπλους εὑρεῖν αὐτοὺς τοὺς Ἀβάρους οἱ ῥωμάνοι, καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαρασκευάστους, καὶ καταπολεμήσαντες ἀνελάβοντο πραῖδαν, καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀνεχώρησαν. καὶ ἐκτότε ποιήσαντες ἀλλάγια δύο οἱ ῥωμάνοι ἀπὸ πάσχα ἕως πάσχα τὸν λαὸν αὐτῶν ἐνήλλασσον, ὥστε τῷ μεγάλῳ καὶ ἁγίῳ Σαββάτῳ ἀλλήλοις συναντᾷν, τοὺς μὲν ὑποστρεφομένους ἀπὸ τοῦ παραμονίμου, τοὺς δὲ εἰς τὴν τοιαύτην δουλείαν ἀπερχομένους. καὶ γὰρ πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπὸ τὸ αὐτὸ κάστρον κάστρον ἐστὶ τὸ ἐπιλεγόμενον Σαλῶνα, μέγεθος ἔχον τὸ ἥμισυ κωνσταντινοπόλεως, ἐν ᾧ πάντες οἱ ῥωμάνοι συνήγοντο καὶ καθοπλίζοντο, καὶ προσαπεκίνουν ἐκ τῶν ἐκεῖσε, καὶ πρὸς τὴν κλεισοῦραν ἀπήρχοντο τὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κάστρου ὑπάρχουσαν μιλία τέσσαρα.

rit. Sed & Dioclia vrbem exstruxit, quam nunc quoque Diocletiani tenent, nomen inde sortiti. Istorum verò Romanorum termini extendebantur ad flumẽ vsque Danubium; quod cũ aliquando transmisissent, inuenerunt Sclauinos, qui & Auari dicti, gentem inermem. Neq; verò hi trans flumẽ habitare aliquos, neque cis flumẽ isti existimabãt. Quia aũt inermes, atq; ad bellum imparatos Auaros comperiebant Romani, debellantes eos prædam inde & captiuos abducentes recesserunt. Et ex eo tempore permutationes duas instituentes Romani à Pascha ad Pascha suos permutabant, ita vt magno sabbatho obuiam sibi fierent & qui à mansionis suæ loco discederent, & qui in hanc seruitutem succederent. Etenim prope mare sub hac ipsa vrbe vrbs est Salona, dimidium habens eius magnitudinis quam Constantinopolis; in eâ cõgregati Romani arma sumebant, & inde proficiscebantur ad clusuram quatuor millia passuum distan-

tem, quæ in hnnc vſque diē Cluſa appellatur, quod illac tranſeuntes quaſi concludat, atque inde abibant ad flumen. Hæc igitur permutatio cum multos annos obtinuiſſet, qui trans flumē habitabant Sclaui, ſiue Auari, re conſideratâ dixerūt inter ſeſe; Romani hi vbi traiecerunt, prædamque inuenerunt, nunquam traiicere deſinent; itaque aliquid contrà machinemur. Hoc igitur conſilio, cum Romani aliquando traiecilſent, poſitis inſidiis illos adorti oppugnarunt, viceruntque. & ſumptis eorū armis, flammulis, & reliquis ſignis bellicis, transmiſſo flumine venerunt ad cluſuram: quos cum vidiſſent Romani qui in præſidio, conſpectis flammulis & armaturâ gētilium ſuorum, gentiles eos eſſe ſuos arbitrati, cum ad cluſuram prædicti Sclaui veniſſent, tranſitum illis permiſerūt. Sed intromiſſi ſtatim Romanos expulerunt, & Salonam quoque vrbem anteà nobis dictam occupauerunt: ibique ſedibus poſitis paulatim incipientes prædari Romanos in campis & editioribus locis habitan-

ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται κλεῖσα, διὰ τὸ συγκλείειν τοὺς διερχομένους ἐκεῖθεν. καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπήρχοντο πρὸς τὸν ποταμόν. τὸ οὖν τοιοῦτον ἀλλάγιον ἐπὶ πολλοῖς γινόμενον χρόνοις, οἱ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ Σκλάβοι, οἱ καὶ Ἄβαρει καλούμενοι, καθ' ἑαυτοὺς ἐσκόπησαν λέγοντες. ὅτι αὐτοὶ οἱ ῥωμάνοι, ἐπεὶ ἐπέρασαν καὶ εὗρον πραῖδαν, ἀπὸ τοῦ νῦν καθ' ἡμῶν οὐ παύσονται διαπερῶντες. καὶ διὰ τοῦτο μηχανησόμεθα κατ' αὐτῶν. οὕτως οὖν οἱ Σκλάβοι οἱ Ἄβαρει βουλευσάμενοι, καὶ διαπεράσαντες ποτὲ οἱ ῥωμάνοι, ἐποίησαν οὗτοι ἔγκρυμμα, καὶ πολεμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ ἀναλαβόμενοι τά τε ὅπλα αὐτῶν καὶ τὰ φλάμουλα, καὶ τὰ λοιπὰ πολεμικὰ σημεῖα, διαπεράσαντες οἱ προειρημένοι Σκλάβοι τὸν ποταμὸν ἦλθον εἰς τὴν κλεισοῦραν. οὓς καὶ ἰδόντες οἱ ἐκεῖσε ὄντες ῥωμάνοι, θεασάμενοι δὲ τὰ φλάμουλα καὶ τὴν ἐξόπλισιν τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν, τοὺς αὐτῶν ὁμοφύλους εἶναι νομίσαντες, ἡνίκα κατέλαβον οἱ Σκλάβοι οἱ προρηθέντες εἰς τὴν κλεισοῦραν, παρεχώρησαν αὐτοῖς διελθεῖν. διελθόντες δὲ εὐθὺς τοὺς ῥωμάνους οὗτοι ἐξήλασαν, καὶ τὸ Σαλῶνα τὸ προειρημένον κάστρον ἐκράτησαν. καὶ κατοικήσαντες ἐκεῖσε ἔκτοτε κατὰ μικρὸν ἀρξάμενοι πραιδεύειν τοὺς ῥωμάνους τοὺς εἰς τοὺς κάμπους καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη

κατοικοῦντας ἠφάνισαν, καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν κατεκράτησαν. οἱ δὲ λοιποὶ ῥωμάνοι εἰς τὰ τῆς παραλείας κάστρα διεσώθησαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσιν αὐτά, ἅτινα εἰσὶ τὰ δὲ κάστρα. τὸ ῥαῦσιν. τὸ ἀσπάλαθον. τὸ τετραγγούριν. τὰ διάδωρα. ἡ ἄρβη. ἡ βέκλα. καὶ τὰ ὄψαρα. ὧν τινων καὶ οἰκήτορες μέχρι τοῦ νῦν οἱ ῥωμάνοι καλοῦνται. ὅτι ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ῥωμαίων καθ' ὃν μέλλει τρόπον ῥηθήσεσθαι ἐν τῇ τῶν χρωβάτων καὶ σέρβλων συγγραφῇ. πᾶσα ἡ δελματία, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἔθνη. οἷον χρωβάτοι· σέρβλοι· ζαχλοῦμοι· τερβουνιῶται· καναλεῖται. διοκλιτιανοί, καὶ ἀρεντανοί, καὶ ὁ παγανοὶ προσαγορευόμενοι. τῆς δὲ τῶν ῥωμαίων βασιλείας διὰ τῶν τότε κρατούντων νωθρότητα καὶ ἀφέλειαν εἰς τὸ μηδὲν παράπαν μικροῦ δεῖν ἀπονευσάσης, καὶ μάλιστα δὲ ἐπὶ μιχαὴλ τοῦ ἐξ ἀμορίου τοῦ τραυλοῦ, οἱ τὰ τῆς δελματίας κάστρα οἰκοῦντες γεγόνασιν αὐτοκέφαλοι, μήτε τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων. μήτε ἑτέρῳ τινὶ ὑποκείμενοι. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκεῖσε ἔθνη, οἵτε χρωβάτοι καὶ σέρβλοι. καὶ ζαχλουμεῖται, τερβουνιῶται καὶ καναλεῖται, καὶ διοκλιτιανοὶ καὶ οἱ παγανοί, τῆς τῶν ῥωμαίων βασιλείας ἀφηνιάσαντες γεγόνασιν ἰδιόρρυθμοι καὶ αὐτοκέφαλοι, τινὶ μὴ ὑποκείμενοι. ἄρχοντας δὲ ὥς φασι ταῦτα τὰ ἔθνη μὴ ἔχει, πλὴν ζουπάνους γέροντας, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ σκλαβινίαι ἔχουσι

tes deleuerunt, eorumque loca tenuerunt: reliqui autem Romani in oræ maritimæ opidis seruati sunt, ea que etiamnum tenent, & sunt ista: Rausin, Aspalathum, Tetranguria, Diadora, Arbe, Becla, & Opsara: eorumque habitatores in hodiernum vsque diem Romani appellantur. Ab imperio autem imperatoris Heraclij, vt dicemus cũ de Croatis & Seruijs agemus, cum Roman. imperium per imperantium ignauiam atque socordiam maximè Michaëlis Amoriensis Balbi, tantùm non expirasset, qui Dalmatiæ oppida habitabant, sui iuris exstiterunt, neque Romano imperatori, neque cuiquam alteri subiecti. Itidem finitimæ illis gentes Croati, Seruij, Zachlumitę Tarbuniotæ, Diocletiani & Hypagani, excussis Romani imperij habenis liberi, suisque non alienis legibus vsi fuerunt. Principes verò, vt vocant, hæ gẽtes non habent; tantum Zupanos senes, quomodo etiam reliqui Sclauo-

rum populi. Plurimi etiam è Sclauis his non baptizabantur, & diu baptiſmi expertes manebant. Imperante verò piiſſimo imperatore Baſilio legatos miſernnt petitum, vt qui ex ipſis baptizati nondum eſſent baptizarentur, eſſentque veluti ab initio, ſubditi imperij Romani. Exaudiit illos beatus, venerandusque imperator, & comitatenſem miſit cum ſacerdotib. omnesque, qui in nominatis gentibus nõdum baptizati erant, baptizauit. & poſt baptiſmum principes ipſis ex iſtis deſignauit, quos vellent, eligerentque, è ſtirpe quam maximè amarent. Atque ex illo tempore in hodiernum vſque diem ptincipes ipſis non aliunde leguntur. Pagani verò, qui Romanorum linguâ Arentani appellantur in locis inacceſſis atque præruptis baptiſmi expertes relinquebantur. Paganus etenim Sclauorum ſermone dicitur, qui nõ eſt baptizatus. Poſtea autem etiam hi mittentes ad eundem imperatorem baptizari petierunt; miſit itaque, & baptizauit. Deinde, vt antea dixi, per imperãtium ignauiam, atq;

τύπον. ἀλλὰ οἱ πλείονες τῶν τοιούτων Σκλάβων οὐδὲ ἐβαπτίζοντο, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ ἔμενον ἀβάπτιστοι. ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως ἀπέστειλαν ἀποκρισιαρίους ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὸν τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀβαπτίστους βαπτισθῆναι, καὶ εἶναι ὥστε ἐξ ἀρχῆς ὑποτεταγμένους τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων. ὧν τινων εἰσακούσας ὁ μακάριος οὗτος καὶ ἀοίδιμος βασιλεύς, ἐξαπέστειλε βασιλικὸν μετὰ καὶ ἱερέων, καὶ ἐβάπτισεν αὐτοὺς πάντας τοὺς τῶν προρρηθέντων ἐθνῶν ἀβαπτίστους τυγχάνοντας. καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτοὺς τότε προεβάλλετο εἰς αὐτοὺς ἄρχοντας οὓς ἐκεῖνοι ἤθελεν καὶ προέκρινον, ἀπὸ γενεᾶς ἧς ἐκεῖνοι ἠγάπων καὶ ἔστεργον. καὶ ἐκ τότε μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῶν αὐτῶν γενεῶν γίνονται ἄρχοντες εἰς αὐτούς, καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρας. οἱ δὲ παγανοί, οἱ δὲ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἀρεντανοὶ καλούμενοι εἰς δυσβάτους τόπους καὶ κρημνώδεις κατελείφθησαν ἀβάπτιστοι. καὶ γὰρ παγανοὶ κατὰ τὴν τῶν Σκλάβων γλῶσσαν ἀβάπτιστοι ἑρμηνεύεται. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἀποστείλαντες εἰς τὸν αὐτὸν ἀοίδιμον βασιλέα ἐξῃτήσαντο βαπτισθῆναι καὶ αὐτοί. καὶ ἀποστείλας ἐβάπτισε καὶ αὐτούς. ἐπεὶ δέ, ὡς προέφημεν, διὰ τὴν τῶν κρατούντων νωθρότητα καὶ ἀμέλειαν εἰς καλόπιν τὰ τῶν

ῥω-

ῥωμαίων ἦλθον πράγματα, καὶ οἱ τὰ τῆς δελματίας κάστρα οἰκοῦντες γεγόνασιν αὐτοκέφαλοι, μήτε τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων, μήτε ἄλλῳ τινὶ ὑποκείμενοι. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἐλθόντων Σαρακηνῶν ἀπὸ ἀφρικῆς τοῦ τε Σολδανοῦ καὶ τοῦ Σάβα καὶ τοῦ κλαφοῦς μετὰ καραβίων λϛ΄. κατέλαβον ἐν δελματίᾳ, καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον τὰ βούγοβα, καὶ τὸ κάστρον τὴν ῥῶσαν, καὶ τὸ κάστρον τὰ δεκάτερα τὸ κάτω. καὶ ἦλθον καὶ εἰς τὸ κάστρον ῥαουσίου, καὶ παρεκάθισαν αὐτῷ μῆνας δέκα πέντε. τότε βιασθέντες οἱ ῥαουσαῖοι ἐδηλοποίησαν βασιλείῳ τῷ ἀειμνήστῳ βασιλεῖ ῥωμαίων, λέγοντες αὐτῷ οὕτως. ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐάσῃς ἀπωλέσθαι παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ χριστοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Νικήταν δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ ὀρύφας, μετὰ χελανδίων ἑκατόν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μαθόντες τὴν μετὰ τοῦ στόλου ἄφιξιν τοῦ πατρικίου δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου, ἔφυγον καταλιπόντες τὸ κάστρον ῥαουσίου. καὶ ἀντεπέρασαν ἐν λογγιβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον βάρεως τοῦτο ἐπόρθησαν. τότε ὁ σολδανὸς κτίσας ἐκεῖσε παλάτια κατεκράτησε πᾶσαν λογουβαρδίαν μέχρι ῥώμης ἔτη τεσσαράκοντα. ὁ οὖν βασιλεὺς διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην

socordiam retro lapsę sunt res Romanorum, factique Dalmatæ sui iuris, neque Romano imperatori, neq; cuiquam alteri paruerunt. Post aliquod tempus, hoc ipso Basilio imperium tenente, venientes ab Africa Saraceni cum Soldano, Saba, & Calphone, nauibusque XXXVI. applicuerunt in Dalmatia, cœperuntq; vrbes Bugoba, Rosa, & inferius Decatera: inde Ragusini Basilio semper memorando imperatori id significarunt, rogantes vti misericordiâ tactus ipsis subueniret, neque permitteret ab infidelib. pessundari: motusque eâ re imperator Nicetam patricium mittit Drungarium rei naualis, Orypha cognominatum, cum chelandiis centum. At Saraceni vbi adfuturum mox cum classe patricium rei naualis Drungarium resciuerunt ab obsidione discesserunt, & in Longobardiam traiicientes vrbẽ Barin obsederunt, expugnaruntque. Tunc Soldanus structis ibi palatiis Lõgobardiam omnẽ Romam vsque annos quadraginta tenuit. Qua de caussâ imperator ad Lodoicum

Franciæ regem, & Papam Romanum, legatos misit, vt exercitui à se misso, auxilium ferant: qui vterque petitioni eius obsequentes cum magna manu iungunt se copiis ipsius vna cum Chroba tc ruio cum Zachlumo, Terbuniotis, Canalitis, & Ramatiæ oppidorum incogusinlis cnuctisque Dallis (nam hi omnes ex imperatoris mandato aderant) & Barin obsident, capiuntque. Sciendum verò quod Chrobatos, reliquosq; Sclauorum principes, Ragusini suis nauib. in Longobardiam transmiserint. Et vrbem quidẽ Barin, totamq; regionem, ac prædam vniuersam sibi habuit imperator Romanorum: Soldanum autem cum cæteris Saracenis rex Franciæ Ludouicus, & Beneuentum abduxit. Et Soldanum quidem nemo vnquam ridentem videbat; itaq; multas ei pecunias promittit, qui ridentem ipsum aut ostendisset, aut nuntiasset. Euenit autem postea, vt quidam ridentem videret, qui regi Ludouico significauit. Il-

ἀπέστειλε πρὸς τὸν λοδόηχον τὸν ῥῆγα φραγγίας, καὶ τὸν πάπα ῥώμης, ἵνα συνεπαμύνει τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ. οἱ δὲ ὑπείξαντες τῇ τοῦ βασιλέως αἰτήσει, ὅτε ῥῆξ καὶ ὁ πάπας, ἦλθον ἀμφότεροι μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἑνωθέντες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ, ἅμα τῷ χρωβάτῳ, τῷ σέρβλῳ, καὶ ζαχλούμῳ, καὶ τερβουνιώταις, καὶ καναλείταις, καὶ ῥαουσίοις, μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς δελματίας κάστρων. οὗτοι γὰρ πάντες βασιλικῇ κελεύσει παρῆσαν. καὶ περασάντων ἐν λογουβαρδίᾳ ἐκάθησαν τὸ κάστρον βάρεως, καὶ ἐπόρθησαν αὐτό. ἰστέον ὅτι τοὺς χρωβάτους καὶ τοὺς λοιποὺς σκλαβάρχοντας, οἱ τοῦ κάστρου ῥαουσίου οἰκήτορες μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν καραβίων διεπέρασαν ἐν λογουβαρδίᾳ. καὶ τὸ μὲν κάστρον βάρεως, καὶ τὴν χώραν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν ἀνελάβετο ὁ βασιλεὺς ῥωμαίων. τὸν δὲ σολδανὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς σαρακηνοὺς, ἀνελάβετο λοδόηχος ὁ ῥῆξ φραγγίας. καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἐν τῷ κάστρῳ βενεβενδοῦ. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν εἶδεν γελῶντα. εἶπεν δὲ ὁ ῥῆξ, ὅτι εἴπης μοι τὸν σολδανὸν μετὰ ἀληθείας ἀναγγείλῃ ἢ ὑποδείξῃ γελῶντα, δώσω αὐτῷ χρήματα πολλὰ καὶ μετὰ τοῦτο εἶδέ τις αὐτὸν γελῶντα, καὶ τῷ ῥηγὶ λοδοήχῳ ἀπήγγειλεν. ὁ δὲ

πρεσ-

προσκαλεσάμενος τὸν σολδανὸν ἠρώτησεν αὐτὸν ποίῳ τρόπῳ ἐγέλασεν. ὁ δὲ εἶπεν. ἅμαξαν εἶδον, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τροχοὺς κυλιομένους, καὶ τούτου χάριν ἐγέλασα, ὅτι καὶ ἐγὼ ποτὲ κεφαλὴ ἤμην, καὶ ἀρτίως εἰμὶ ὑποκάτω πάντων, καὶ πάλιν δύναται ὁ θεὸς ὑψῶσαι με. καὶ ἀπὸ τότε προσεκαλεῖτο αὐτὸν ὁ λολόηχος εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ, καὶ συνήσθιεν αὐτῷ. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς καπύης καὶ βενεβενδοῦ ἤρχοντο πρὸς τὸν σολδανὸν ἐρωτῶντες αὐτὸν περὶ ἰατρειῶν καὶ θεραπείας ἀλόγων, καὶ λοιπῶν ὑποθέσεων, ὡς γέροντα καὶ πεπειραμένον. ὁ δὲ σολδανὸς πανοῦργος ὢν καὶ σκολιὸς εἶπε πρὸς αὐτούς. ὅτι πρᾶγμα θέλω εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ δέδοικα γὰρ μὴ παρ᾽ ὑμῶν κατάδηλον γένεσθαι πρὸς τὸν δοῦκα, καὶ ἀπολέσω τὴν ἐμαυτοῦ ζωήν. οἱ δὲ ὤμοσαν αὐτῷ, καὶ θαρρήσας εἶπε πρὸς αὐτούς. ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίσαι θέλει πάντας ὑμᾶς ἐν τῇ μεγάλῃ φραγγίᾳ, καὶ ἐὰν ἀπιστῆτε ἐκδέξασθε μικρὸν, κἀγὼ πληροφορῶ ὑμᾶς. καὶ ἀπελθὼν εἶπε πρὸς τὸν λολόηχον. ὅτι οἱ ἄρχοντες γὰρ κακοί εἰσι, καὶ σὺ οὐ δύνασαι κυριεῦσαι τὴν χώραν ταύτην, ἐὰν μὴ ἀφανίσῃς τοὺς δυνατοὺς τοὺς ἀντιπίπτοντάς σοι. ἀλλὰ δέσμευσον τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου, καὶ ἀπόστειλον αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν σου, καὶ τότε

le vocato ad ſe Soldano rogauit quamobrem riſiſſet? isque reſpondit. Currum videbam, & vertentes in eo rotas, & hæc mihi cauſa riſus: nam ego quoque aliquando caput fui, nunc autem infra omnes ſum; & poteſt me Deus rurſum exaltare: Atque ex illo tempore ad menſam illum ſuam Ludouicus adhibuit. Principes verò Capuæ & Beneuenti accedebant ad Soldanum interrogantes eum de medicina ac cura equorum, aliisque rebus, vti ſenem, & multo vſu peritum. Ille autem vafer admodum & verſutus erat, dixitque ipſis: Eſt quod communicatum vobis velim, ſed vereor ne per vos regi innoteſcat, & ego in periculum vitę incidam: qui cum iureiurado ſe obſtrinxiſſent, fidentior factus dixit iis. Rex vos omnes in magnã Franciam tranſportare ſtatuit, & ſi non creditis, exſpectate pauliſper donec plenam vobis fidem faciam, diſcedensque dixit Ludouico: Principes tui improbi ſunt, neque tu regere regionem hanc poteris, niſi potẽtioribus è medio ſublatis, qui tibi obſiſtũt. Sed primores vrbis in vincula coniectos

fortunæ rota. NB.

in tuam terram mitte, & tunc pro arbitrio cæteri sese submittent. Cum autem persuasisset ipsi consilio suo obsequi, isque iam catenas ferreas faciendas decreuisset iis ablegandis, abiit Soldanus, & dixit principibus; adhuc vos non creditis principem vos exterminaturum, & omninò ex hominibus eruendam memoriam vestri. Sed si plenam omnino fidem vobis fieri vultis, abite & videte quid vbique fabri cōficiant mandato regis: & nisi circa catenas ac vincula occupatos inueneritis, tūc me falsa dixisse iudicate: si autem vera dixero, cogitate de salute vestra, mihique qui vtilia vobis & salutaria consilia dederim, beneficium reddite. At principes Soldani verbis persuasi, compedibus & vinculis cōspectis, omninò id quod erat credentes, ex eo tempore de tollendo rege Ludovico consilium ceperunt. Rex autem horum omnium ignarus venatum egressus est, cumque reuerteretur, principes ipsius vrbe occupatâ intrare eum non permiserunt: itaq; insurgentes contra se principes videns ad sua regressus est. Principes verò dixerūt

ὡς θέλης οἱ λοιποὶ ὑποταγήσονται σοι. καὶ ὅτε παρέπεισεν αὐτὸν ἵνα πληρώσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ὅρισε γενέσθαι ἁλύσεις σιδηρᾶς εἰς τὸ ἐξορίσαι αὐτούς, ἀπῆλθεν ὁ Σολδάνος καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅτι ἀκμὴν οὐ πιστεύεται ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίστους ὑμᾶς ποιεῖ, καὶ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων γίνεται τὸ μνημόσυνον ὑμῶν. ὅμως εἰ θέλετε τελείως πληροφορηθῆναι, ἀπελθόντες θεάσασθε τί ἄρα ἐργάζονται πάντες οἱ χαλκεῖς τῇ προστάξει τοῦ ῥηγός. καὶ εἰ οὐχ εὕρητε αὐτοὺς ἐργαζομένους τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, γινώσκετε ὅτι πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ λαλούμενα ὑμῖν εἰσὶ ψευδῆ. εἰ δὲ ἀληθεύω, φροντίσατε τὴν σωτηρίαν ὑμῶν, καὶ ἐμὲ εὐεργετήσατε τὸν τὰ χρηστὰ καὶ σωτήρια ὑμῖν βουλευσάμενον. οἱ δὲ ἄρχοντες πεισθέντες τῷ τοῦ Σολδάνου λόγῳ, θεασάμενοι δὲ καὶ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, τελείαν πληροφορίαν ἔλαβον, καὶ ἔκτοτε ἐμελέτων τὴν ἀπώλειαν τοῦ ῥηγὸς Λοδοΐχου. ὁ δὲ ῥὴξ ταῦτα πάντα ἀγνοῶν ἐξῆλθε πρὸς τὸ κυνηγῆσαι. ὑποστρέψαντος δέ, οἱ τούτου ἄρχοντες ἐκράτησαν τὸ κάστρον, μὴ ἐάσαντες αὐτὸν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ ῥὴξ Λοδόϊχος τὴν τῶν ἀρχόντων ἔνστασιν θεασάμενος, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψεν. οἱ δὲ ἄρχοντες εἶπον πρὸς τὸν Σολδάνον, τί ἄρα θέλεις ἡμᾶς ποιῆσαι σοι

περὶ τῆς γινομένης εἰς ἡμᾶς παρὰ σοῦ Σωτηρίας. ὁ δὲ ᾐτήσατο ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἀπολῦσαι αὐτόν. καὶ τούτου γινομένου ἀπῆλθεν ἐν ἀφρικῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν. μὴ ἐπιλαθόμενος δὲ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ κακίας ἐστρατοπέδευσε, καὶ ἦλθε μετὰ δυνάμεως ἐν καπύῃ καὶ ἐν βενεβένδῳ πρὸς τὸ πολιορκῆσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτούς. οἱ δὲ τὰ τοιαῦτα κάστρα κρατοῦντες ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν ῥῆγα λοδόηχον ἐν φραγγίᾳ, ἵνα ἐλθὼν Συνεπαμύνηται αὐτοῖς κατὰ τοῦ Σολδάνου καὶ τῶν ἀφρικῶν. ὁ δὲ ῥὴξ λοδόηχος ταῦτα μαθὼν, καὶ ὅνπερ ἐποίησε τρόπον ὁ Σολδανὸς πείσας καὶ τοὺς ἄρχοντας, ὅτι δεσμίους μέλλει ὑμᾶς ὁ ῥὴξ ἐν φραγγίᾳ ἐξορίσαι, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, ὅτι καὶ ἅπερ ἐποίησα πρότερον εἰς ὑμᾶς μεταμέλημαι, ὅτι ἔσωσα ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ ἀνταπεδώκατέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν. καὶ καθὼς ἐδιώχθην παρ' ὑμῶν. ἀρτίως χαίρω ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ὑμῶν. τότε ἀπορήσαντες ἀπὸ τοῦ ῥηγὸς λοδοήχου ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ῥωμαίων τοῦ δοῦναι αὐτοῖς βοήθειαν, καὶ λυτρώσασθαι τοῦ τοιούτου κινδύνου. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο βοηθῆσαι αὐτοῖς. τοῦ δὲ ἀποκρισιαρίου ἀπὸ τῆς πόλεως ὑποστρέψαντος, καὶ ἀγαθὰς ἀγγελίας τοῖς πέμψασιν αὐτὸν

Soldano; quid nos tibi facere vis pro eo quòd nos seruaueris. ille vero dimitti ad suos voluit, eóque facto in Africam discessit. Pristinæ vero malitiæ non oblitus exercitu collecto venit cum magna manu contra Capuam & Beneuentum vt illas obsideret, caperetque. Oppidani autem legatos in Franciam ad regem Ludovicum miserunt, vti suppetias ipsis ferret contra Soldanum, & Afros. At rex Lodovicus his cognitis, & quomodo egisset Soldanus, principibus persuadens regem cō-peditos in Galliam mittere voluisse, respondit ipsis: pœnitere se etiam eorum quæ antea ipsis fecisset, cum illos ab hostibus seruasset, pro quo beneficio mala ipsi reposuerant; & quemadmodum eiectus ipse ab his fuerat, ita se nunc in eorum exilio lætari. In hac rerum difficultate à rege Ludovico ad Romanorum imperatorem miserunt auxilia postulantes, & ab eiusmodi periculo liberationem. Promisit opem imperator. Legato verò ab vrbe redeunte, & læta suis nuntia adferente de auxilio ab Imperatore mittendo, ante-

quam in vrbem venire possit à Soldani excubiis captus fuit. Præsciverat enim ille legationem factam ad imperatorem Romanum, & omni studio incubuit vt legatum caperet, quod etiam factum fuit. Ipso autem capto intellexit quo defunctus officio fuerit, & post paucos dies adfutura auxilia Romanorum imperatoris: dicit itaque ei: quod si quæ voluero feceris, libertate & maximis donis cohonestaberis: sin autem, malâ morte morieris. Cumque facturum se mandata recepisset, dixit ei Soldanus: Iubebo te sisti prope muros, vt advoces eos qui te miserunt, ipsisque dicas: Equidem quod vobis officium debui præstiti, imperatoremque Romanum pro vobis oraui, verum noscatis, frustra mihi susceptam hanc profectionem fuisse, & supplicationem vestram imperator reiecit, neque est quòd opem ab illo vllam expectetis. Eo verò cum lætitia promittente se hæc exequuturum, ad vrbem ipsum duxerunt: at spretis quæ Soldanus dixisset o-

ἀποκομίζοντος, περὶ τῆς τοῦ βασιλέως συμμαχίας, μήπω τούτου ἀποσωθέντος ἐν τῷ κάστρῳ, ἐκρατήθη παρὰ τῶν βιγλῶν τοῦ Σολδάνου. προεγνώκει γὰρ ὁ Σολδάνος τὴν γενομένην ἀποστολὴν πρὸς ἱκεσίαν τοῦ βασιλέως ῥωμαίων. καὶ ἐπύκτευσε τοῦ τὸν ἀποκρισιάριον αὐτῶν κρατῆσαι, ὅπερ καὶ γέγονε. κρατηθέντος δὲ αὐτοῦ ἔμαθε τὴν ἀποτελεσθεῖσαν παρ' αὐτοῦ δουλείαν, καὶ ὅτι δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει ἡ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων βοήθεια. ὁ δὲ Σολδάνος εἶπε τῷ αὐτῷ ἀποκρισιαρίῳ. ὅτι εἰ ποιήσεις ὅπερ σοι εἴπω, ἐλευθερίας καὶ δωρεῶν μεγίστων ἀξιωθήσῃ. εἰ δὲ μὴ, πονηρῷ θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀπολέσεις. τοῦ δὲ ὑποσχομένου ἐκπληρῶσαι τὰ κελευόμενα αὐτῷ, εἶπεν ὁ Σολδάνος πρὸς αὐτὸν ὅτι κελεύω στῆναι σε πλησίον τοῦ τείχους, καὶ προσκαλέσασθαι τοὺς ἀποστείλαντάς σε, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτούς. ἐγὼ μὲν τὴν δουλείαν ἣν ὤφειλον ποιῆσαι πεποίηκα, καὶ τὸν βασιλέα ῥωμαίων περὶ ὑμῶν ἐδυσώπησα. πλὴν οὖν γινώσκετε, ὅτι εἰς κενὸν ἐγένετο ἡ ὁδός μου, καὶ ὁ βασιλεὺς παμφαῦλον ἔθηκε τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην ἱκεσίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ βασιλέως μὴ ἐλπίζετε βοήθειαν. τοῦ δὲ ὑποσχομένου μετὰ χαρᾶς ἐκπληρῶσαι, ἤγαγον αὐτὸν πλησίον τοῦ κάστρου. καὶ ἐν οὐδενὶ θέμενος τὰ παρὰ τοῦ Σολδάνου ῥηθέντα πάντα, μήτε τὰς ἀπει-

λάς

λὰς αὐτοῦ φοβηθεὶς, μήτε τὴν ὑποσχέσεσιν αὐτοῦ πεισθεὶς, ἀλλὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ θέμενος διελογίσατο ἐν ἑαυτῷ. ὅτι συμφέρον ἐστὶν ἐμὲ μόνον ἀποθανεῖν, καὶ μὴ τοιαύτας ψυχὰς διὰ λόγου παγιδεῦσαι καὶ προδοῦναι εἰς θάνατον. καὶ δὴ πλησίον τοῦ τείχους αὐτοῦ γενομένου, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας προσκαλεσαμένου, εἶπε πρὸς τοὺς ἐξυστάσαντας τοῦ τοιούτου κάστρου. ἐγὼ μὲν κύριοι μου τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων δηλωθέντα ὑμῖν ἀπαγγελῶ. πλὴν ὁρκίζω ὑμᾶς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς τοῦ κάστρου, καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἵνα ἀντὶ ἐμοῦ εὐεργετήσητε τὰ τέκνα μου, καὶ τὴν ἐλπίζουσαν ἀπολαβεῖν με σύμβιόν μου. ὡς γὰρ ποιήσητε μετὰ αὐτῶν παρὰ τοῦ δικαίου καὶ μισθαποδότου ἀγαθοῦ Θεοῦ μέλλοντος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθε. καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεθάῤῥυνεν αὐτοὺς λέγων. ἐγὼ μὲν ἀπὸ τοῦ Σολδάνου ἀπολοῦμαι, καὶ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύω. ὑμεῖς δὲ στῆτε ἑδραῖοι καὶ μὴ δειλανδρήσητε, ἀλλ᾽ ὑπομείνατε μικρὸν, καὶ εἰς ὀλίγων ἡμερῶν φθάσει ἡ ἀποσταλεῖσα ὑμῖν σωτηρία παρὰ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, οἱ κατέχοντες αὐτὸν οἰκεῖοι τοῦ Σολδάνου παρὰ προσδοκίαν τὰ παρ᾽ αὐτοῦ λαληθέντα ἀ-

mnibus, neque minis eius territus, neque pollicitationibus persuasus, sed Dei timorem in pectore gestans apud se cogitauit: Satius esse vnum se mori, quàm tot animas verbo compediri, & ad mortem prodi. Cumque principes omnes aduocasset, ita vrbis primates alloquutus est. Ego quidem, Domini mei, officio meo defunctus sum, & quę significari vobis Romanorum imperator iussit nuntiabo: sed obtestor vos per filium Dei, vrbisque vestræ vniuersæ, & animarum vestrarum salutem, vti pro me benefaciatis liberis meis, & quæ me ampl ecti sperat coniugi: vti enim illis feceritis, ita à iusto & bonum remunerante Deo, qui iudicaturus est viuos & mortuos, mercedé recipietis. Et hæc loquutus animo illos bono esse iussit, dicés: Ego quidem de vita periclitor, & à Soldano occidar: vos autem resistite fortiter, neque timete, sed exspectate paulisper, quippe cis paucos dies aderunt auxilia ab imperatore Romanorum vobis missa. Ad hæc verba, qui deduxerant eum milites Soldani, cum prȩter exspectationem quę

dixissent audirent, dentibusque super ipsum striderent, procurrentes certatim ipsum interfecerunt. Eoque occiso Soldanus potentem imperatoris exercitum qui aduentabat metuens ad sua regressus est. Et ex illo tempore in hûc vsque diem sub potestate sunt Romani imperatoris, ipsique plenè subiecti seruiunt propter ingens hoc in illos collatum beneficium. Vrbs Rhagusium non appellatur Rhagusiû dialecto Romanorum, sed quia in locis præruptis sita est appellatur præcipitium Lau, vnde inhabitantes Lausini: id est, præcipitium insidentes. Communis verò vsus, qui sæpe litterarum commutatione nomina corrumpit, commutato nomine Rhagusinos appellauit. Atque hi ipsi Rhagusini olim tenuerunt vrbem Pitaura, & postea cum reliquæ vrbes expugnatæ à Sclauis essent, qui in hoc themate, hæc quoque vrbs capta fuit; & ciuium hi quidem interfecti, hi in vinculis abducti. Qui verò fugâ salutem inuenire potuerunt, loca prærupta inhabitarunt, vbi nunc oppidum est, primò exiguum illud ædificantes, & posteà

κούσαντες, ἔβρυξαν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας, καὶ εἰς τοῦ ἑτέρου περιέτρεχον, τίς ἄρα τῆς αὐτοῦ σφαγῆς γένοιτο αὐτουργός. τοῦ δὲ παρ' αὐτῶν ἀναιρεθέντος, πτοηθεὶς ὁ Σολδάνος τὴν τοῦ βασιλέως ἐρχομένην δυναστείαν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ οἱ τῆς καπύης καὶ οἱ τῆς βενεβενδοῦ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ῥωμαίων εἰς τελείαν δούλωσιν καὶ ὑποταγήν, διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μεγάλην ταύτην εὐεργεσίαν. ὅτι τὸ κάστρον τοῦ ῥαουσίου οὐ καλεῖται ῥαοῦσι τῇ ῥωμαίων διαλέκτῳ, ἀλλ' ἐπεὶ ἐπάνω τῶν κρημνῶν ἵσταται, λέγεται ῥωμαϊστὶ ὁ κρημνὸς λαῦ, ἐκλήθησαν δὲ ἐκ τούτου λαυσαῖοι, ἤγουν οἱ καθεζόμενοι εἰς τὸν κρημνόν. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια, ἡ πολλάκις μεταφθείρουσα τὰ ὀνόματα τῇ ἐναλλαγῇ τῶν γραμμάτων, μεταβαλοῦσα τὴν κλῆσιν, ῥαουσαίους τούτους ἐκάλεσεν. οἱ δὲ αὐτοὶ ῥαουσαῖοι τὸ παλαιὸν ἐκράτουν τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον πίταυρα. καὶ ἐπειδὴ ἡνίκα τὰ λοιπὰ ἐκρατήθησαν κάστρα παρὰ τῶν Σκλάβων τῶν ὄντων ἐν τῷ θέματι, ἐκρατήθη καὶ τὸ τοιοῦτον κάστρον. καὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἠχμαλωτίσθησαν. οἱ δὲ δυνηθέντες ἐκφυγεῖν καὶ διασωθῆναι, εἰς τοὺς ὑποκρήμνους τόπους κατῴκησαν, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀρτίως τὸ κάστρον, οἰκοδομήσαντες αὐτὸ

αὐτὸ πρότερον μικρὸν, καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα μεῖζον. καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν τὸ τεῖχος αὐτοῦ αὐξήσαντες μέχρι δ' ἔχει τὸ κάστρον διὰ τὸ πλατύνεσθαι αὐτοὺς κατ' ὀλίγον καὶ πληθύνεσθαι. ἐκ δὲ τῶν κατοικησάντων εἰς τὸ ῥαούσιον εἰσὶν οὗτοι· Γρηγόριος, Ἀρσάφιος, Βικτωρῖνος, Βιτάλιος, Βαλεντῖνος ὁ ἀρχιδιάκων, Βαυεντῖνος ὁ πατὴρ τοῦ ἁγίου Στεφάνου. ἀφ' οὗ δὲ ἀπὸ Σαλῶνα μετῴκησεν εἰς ῥαούσιον, εἰσὶν ἔτη φ. μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης ἔτους ͵ςυνζ. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Παγκράτιος ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὄντι μέσον τοῦ αὐτοῦ κάστρου. ὅτι τοῦ ἀσπαλάθου κάστρον, ὅπερ παλάτιον μικρὸν ἑρμηνεύεται, ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς τοῦτο ἔκτισεν. εἶχε δὲ αὐτὸ ὡς ἴδιον οἶκον, καὶ αὐλὴν οἰκοδομήσας ἔνδοθεν καὶ παλάτια, ἐξ ὧν τὰ πλείονα καταλύθησαν. σώζεται δὲ μέχρι τοῦ νῦν ὀλίγα, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἐπισκοπεῖον τοῦ κάστρου, καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου δόμνου, ἐν ᾧ κατάκειται ὁ αὐτὸς ἅγιος δόμνος, ὅπερ ἦν κοιτὼν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως διοκλητιανοῦ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν κλιματικαὶ καμάραι, αἵτινες ὑπῆρχον φυλακαὶ, ἐν αἷς τοὺς παρ' αὐτοῦ βασανιζομένους ἁγίους ἐνατέκλειεν ἀπηνῶς. ἀπόκειται δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κάστρῳ καὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος. ὅτι τὸ

iterum augustius, mox rursum, & quartum pomeria protulerunt breui temporis spatio propter incrementum & multitudinem. Ex iis verò qui Rhagusium habitarunt hi sũt: Gregorius, Arsaphius, Victorinus, Vitalius, Valentinus archidiaconus, Bauentinus pater S. Stephani. Ex quo autem Salonâ transijt Rhagusium anni sunt D. in hunc vsque diem, indictione VII. anni ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ CCCCLVII. in eadem verò vrbe situs est S. Pancratius in æde S. Stephani, quæ est in mediâ vrbe. Aspalathi vrbem quę paruũ palatium significat, Imperator Diocletianus exstruxit, habuitque illam vt domum propriam, aulamque ibi ædificauit, & palatia, quorum pleraque perieruut: quæ autem etiamnum supersunt valdè pauca sunt, ex quibus Episcopium vrbis, & templum S. Domni vbi ille ipse sanctus sepultus est, quod cubiculum erat eiusdem imperatoris Diocletiani. Subter sunt rotundi fornices, olim custodiæ, in quas sanctos immaniter à se cruciatos compingebat. Ibidem etiam situs est sanctus Anastasius.

Vrbs autem hæc neque è latere est, neque ex enchorego, ſed ex lapidibus quadratis vlnarum ſæpe duarum longitudine, & vnius latitudine, qui compaginati inter ſe vinctique ferro in plumbum liquefactum impacto. In ea vrbe ſtant etiam columnæ complures, ſuper quas coſmitæ, in quibus idem ille imperator Diocletianus ædificaturus erat rotundos fornices, totumque opidum tecturus, & palatia ſibi exſtructurus: omnesque vrbis ædes, quę ſupra iſtos fornices, geminâ aut triplici concameratione, vt non exiguam partem cooperuerit. Mœnia autem vrbis ambulacrum non habent, neque propugnacula, ſed è ſimplici muro ſunt, in quo feneſtræ ad emittenda iacula. Vrbs Tetrangurium parua quædam in mari inſula eſt, anguſtiſſimâ ceruice, ponticuli inſtar, ad terram vſque porrecta, quia parua ſit veluti cucumer. Ibi ſepulchrum eſt ſancti Laurentij archidiaconi. Vrbs Decatera linguâ Romanorum, ſonat anguſtatum, & percuſſum, quoniam mare ingreditur, tanquam lingua coangu-

αὐτὸ κάστρον οὔτε ἀπὸ βησάλων ἐστὶν ἐκτισμένον, οὔτε ἀπὸ ἐγχωρήγου, ἀλλ' ἀπὸ λίθων τετραπεδίκων ἐχόντων εἰς μῆκος ἀνὰ ὀργυιὰς ά, πολλάκις καὶ ἀνὰ δύο, καὶ τὸ πλάτος ἀνὰ ὀργυιᾶς μιᾶς, οἵτινές εἰσι συνηρμοσμένοι καὶ συνδεδεμένοι εἰς ἀλλήλους μετὰ σιδηρῶν ἐν μολίβδῳ ἐγχυλιασμένων. ἵστανται δὲ καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον κάστρον καὶ κίονες πυκνοὶ ἔχοντες ἐπάνω κοσμίτας. ἐν οἷς ἔμελλεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς εἰλημαπικὰς ἐγεῖραι καμάρας, καὶ σκεπάσαι τὸ κάστρον ἐπάνω τῶν εἰλημάτων ἐκείνων διόροφα καὶ τριόροφα, ὥστε μὴ ὀλίγον ἐκ τοῦ αὐτοῦ κάστρου ἐσκέπασε. τοῦ δὲ τοιούτου κάστρου τὸ τεῖχος οὔτε περίπατον ἔχει, οὔτε προμαχῶνας, ἀλλὰ τείχους μόνους ὑψηλοὺς, καὶ τοξικὰς φωταγωγούς. ὅτι τὸ κάστρον Τετραγγούριν μικρόν ἐστι νησίον ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἔχον καὶ τράχηλον ἕως τῆς γῆς στενώτατον δίκην γεφυρίου, ἐν ᾧ διέρχονται οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ αὐτὸ κάστρον. Τετραγγούριν δὲ καλεῖται, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ μικρὸν δίκην ἀγγουρίου. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ ἀπόκειται ὁ ἅγιος μάρτυς Λαυρέντιος ὁ ἀρχιδιάκων. ὅτι τὸ κάστρον τῶν Δεκατέρων ἑρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἐστενωμένον καὶ πεπληγμένον, διότι εἰσέρχεται ἡ θάλασσα ὥσπερ γλῶσσα ἐστενωμένη μέχρι τῶν δεκαπέντε

καὶ

καὶ εἴκοσι μιλίων, καὶ εἰς τὸ τῆς θαλάσσης συμπλήρωμα ἐστὶ τὸ κάστρον. ἔχει δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὄρη ὑψηλὰ, ὥστε μόνῳ τῷ καλοκαιρίῳ βλέπειν τὸν ἥλιον διὰ τὸ μεσουρανεῖν, τῷ δὲ χειμῶνι οὐδαμῶς. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος τρύφων ἀκέστρως πᾶσαν νόσον ἰώμενος, μάλιστα τοὺς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων τυραννουμένους. ὁ δὲ ναὸς αὐτοῦ ἐστὶν εἰλημαλικός. ὅτι τὸ κάστρον τῶν διαδώρων καλεῖται τῇ ῥωμαίων διαλέκτῳ ἰὰμ ἔρατ. ὅπερ ἑρμηνεύεται ἀπάρτι εἶτον, δηλονότι ὅτε ἡ ῥώμη ἐκτίσθη προεκτισμένον ἦν τὸ τοιοῦτον κάστρον. ἐστὶ δὲ τὸ κάστρον μέγα. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια καλεῖ αὐτὸ διάδωρα. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ἐν σαρκὶ ἡ ἁγία ἀναστασία θυγάτηρ γεγονυῖα εὐσταθίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον βασιλεύσαντος. καὶ ὁ ἅγιος χρυσόγονος μοναχὸς καὶ μάρτυς, καὶ ἡ ἁγία ἅλυσις αὐτοῦ. ὁ δὲ ναὸς τῆς ἁγίας ἀναστασίας ἐστὶ δρομικὸς, ὅμοιος τῷ χαλκοπρατίων ναῷ, μετὰ κιόνων πρασίνων καὶ λευκῶν, ὅλος εἰκονισμένος διὰ ξυλογραφίας ἀρχαίας. ὁ δὲ πάτος αὐτῆς ἐστὶν ἀπὸ συγκοπῆς θαυμαστῆς. ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερος ναὸς πλησίον αὐτοῦ εἰλημματικὸς, ἡ ἁγία τριάς. καὶ ἐπάνω τοῦ ναοῦ αὐτοῦ πάλιν ἕτερος ναὸς δίκην κατηχουμένων, καὶ αὐτὸς εἰλημαλικὸς, εἰς ὃν καὶ ἀνέρχονται διὰ κοχλείας. ὅτι εἰσὶ νη-

stata, ad quindecim & viginti vsque millia passuum, estque quasi maris complementum. Habet verò circum se montes altos, vt æstate tantum solem videat, quod tunc in medio cæli sit, hieme verò nunquam. Hic sepultus est S. Tryphon quoslibet simpliciter ægrotos sanans, maximè eos qui ab impuris spiritibus vexantur: templum autem rotundum est. Diadora vrbs Romanorū linguâ est IAM ERAT, videlicet quod ante Romam hæc condita fuerit, estque magna, & vulgariter Diadora appellatur. Ibi secundum carnem sepulta est S. Anastasia filia Eustathij tunc regis: item sanctus Chrysogonus monachus & martyr, cuius & sacra catena illic asseruatur. Sanctę verò Anastasiæ templum cursuale est, simile illi quod in Chalcopratiis, & columnas habet prasinas atque albas, sculpturâ vetustâ, pauimentum mirificè tessellatum. Iuxta aliud quoque templum rotundum sanctę Trinitatis, & supra illud rursum aliud instar Catechumenorum, itidem rotundum, in quod

montes alti.

cochlea aſcenditur. Inſulæ paruæ ſunt Dalmatiæ ſubiacentes Beneuentum vſq; frequentes plurimæque, ita vt tempeſtatem illic naues non timeant. Ex illarum vnâ eſt vrbs Becla, ex alia Arbe, ex alia Opſara, ex alia rurſum Lumbricatum, quæ omnes in hodiernum vſque diem inhabitantur; reliquæ habitatoribus vacuæ deſertas vrbes habent, quarum hæc ſunt nomina: Cazautrebeno, Piſuch, Selbo, Suerda, Aloep, Scirdaciſſa, Pyrotima, Meleta, Eſtiunez, & aliæ complures, quarum nomina ignorantur. Reliquæ verò, quæ in thematis continente à Sclauis iam dictis tenentur, deſertæ ſunt, & incolas nullos habent.

αἷα ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῆς δαλματίας μέχρι βενεβένδου πυκνὰ καὶ πάμπολλα, ὥστε μηδέποτε φοβεῖσθαι κλύδωνα ἐκεῖσε τὰ πλοῖα. ἐξ αὐτῶν τῶν νησίων ἐστὶ τὸ κάστρον ἡ βέκλα, καὶ εἰς ἕτερον νησίον ἡ ἄρβη, καὶ εἰς ἕτερον νησίον ἡ ὄψαρα, καὶ εἰς ἕτερον νησίον τὸ λουμβρικάτον ἅτινα κατοικοῦνται μέχρι τοῦ νῦν, τὰ δὲ λοιπά εἰσι ἀοίκητα ἔχοντα ἐρημόκαστρα, ὧν τὰ ὀνόματά εἰσιν οὕτω· καταυτρεβενώ, πιζύχ, σελβώ συερδὼ, ἀλωὴπ, σκιρδάκισσα, πυρότιμα, μελετὰ, ἐστιουνήζ. καὶ ἕτερα πάμπολλα ὧν τὰ ὀνόματα οὐ νοοῦνται. τὰ δὲ λοιπὰ κάστρα τὰ ὄντα εἰς τὴν ξηρὰν τοῦ θέματος, καὶ κρατηθέντα παρὰ τῶν σκλάβων, ἀοίκητα καὶ ἔρημα ἵστανται μηδενὸς κατοικοῦντος ἐν αὐτοῖς.

Cap. XXX.

De themate Dalmatiæ.

SI pulcrum quid omnib. eſt cognitio, nos quoq; igitur rerum notitiam cóprehendentes non longè ab eo aberimus. Vnde partim hæc, partim alia relatu digna ad poſteros transmittemus, vt duplex inde bonum ſequatur. Quamobrem de Dalmatia ſcire

ΚΕΦ. λ΄.

διήγησις περὶ τοῦ θέματος δελματίας.

Εἰ πᾶσιν ἡ γνῶσις καλὸν, καὶ ἡμεῖς ἄρα τῶν πραγμάτων τὴν γνῶσιν καταλαμβάνοντες οὐ πόῤῥω τούτου γινώμεθα. ὅθεν καὶ πᾶσι φανερὰ ποιοῦμεν τῶν μεθ᾽ ἡμᾶς πῆ μὲν τούτων τὴν δήλωσιν, πῆ δὲ ἑτέρων τινῶν ἀξιολόγων, ἵνα διπλοῦν ἐπανακολουθῇ τὸ καλόν. τοῖς οὖν καὶ τῆς δαλματίας τὴν παράληψιν ζη-

τοῦσιν, ὅπως εἰλήφθη παρὰ τῶν σκλαβικῶν ἐθνῶν, ἐντεῦθεν ἔστι μαθεῖν. ἀλλὰ πρότερον τὴν θέσιν αὐτῆς διηγητέον. ἐκ παλαιοῦ μὲν τοίνυν ἡ δελματία τὴν ἀρχὴν μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν συνόρων δυῤῥαχίου, ἤγουν ἀπὸ ἀντιβάρεως. καὶ παρετείνετο μὲν μέχρι τῶν τῆς ἰστρίας ὀρῶν, ἐπλατύνετο δὲ μέχρι τοῦ δανουβίου ποταμοῦ. ἦν δὲ ἅπασα τοιαύτη ἡ περίχωρος ὑπὸ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, καὶ ἐνδοξότερον τῶν ἄλλων ἑσπερίων θεμάτων τὸ τοιοῦτον θέμα ἐτύγχανεν. πλὴν παρειλήφθη παρὰ τῶν σκλαβινικῶν ἐθνῶν τρόπῳ τοιῷδε. κάστρον ἐστὶ πλησίον ἀσπαλάθου, ὃ σαλῶνα λέγεται, ἔργον διοκλητιανοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἡ μὲν ἀσπάλαθος καὶ αὐτὴ παρὰ διοκλητιανοῦ ἐκτίσθη, καὶ τὰ αὐτοῦ βασιλικὰ ἐκεῖσε ἐτύγχανον. εἰς δὲ σαλῶναν κατῴκουν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ τῶν ὄχλων ἱκανοί. ὑπῆρχε δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κεφαλὴ πάσης τῆς δελματίας. ἠθροίζοντο οὖν ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκ τῶν λοιπῶν κάστρων τῆς δελματίας στρατιῶται ἔφιπποι, καὶ ἀπεστέλλοντο ἀπὸ τὴν σαλῶνα μέχρι τῶν χιλίων, καὶ ἐφύλαττον εἰς τὸν δανούβιον ποταμὸν ἕνεκα τῶν ἀβάρων. οἱ γὰρ ἄβαρες ἐκεῖθεν τοῦ δανουβίου ποταμοῦ τὰς διατριβὰς ἐποιοῦντο, ἔνθα ἀρτίως εἰσὶν οἱ τοῦρκοι νομάδα βίον ζῶντες. ἀπερχόμενοι δὲ οἱ δελματίας κατ' ἔτος ἔβλεπον πολλάκις ἐκεῖθεν τοῦ

cupientibus, quomodo à Sclauicis nationibus capta fuerit, hinc diſcere licet. Sed primo ſitus eius narrandus eſt. Antiquitus igitur Dalmatia incipiebat à confinijs Dyrrachij, ſiue ab Antibari, & ad Iſtriæ montes pertingebat, in latitudine verò ad Danubium flumen ſe extendebat: eratque omnis ille finitimus tractus ſub Romanorum poteſtate, & præſtantiſſimum thema omnium occidentalium habebatur: ſed ad Sclauos peruenit hoc modo. Prope Aſpalathum vrbs Salona eſt à Diocletiano imperatore condita, quemadmodum & Aſpalathus, vbi palatium item eius erat: Salonam verò magnates habitabant, & qui de populo opulentiores. Atq; hæc vrbs Dalmatiæ totius caput erat. Congregabantur autem ex reliquis Dalmatiæ vrbibus quotannis equites mille, mittebanturque Salonam, vt Danubium contra Abares tuerentur. Ad illam enim Danubij partem Abares tunc agebant, vbi hodie Nomadum inſtar Turcę degunt. Venientes autem quotannis Dalmatæ cum ſępe illic iumenta hominesque

viderent, traijcere illis aliquando visum fuit, & inuestigare quinam ibi degerent. Cum itaque traiecissent, Abarum fœminas & pueros solos inuenerunt, viris iuuenibusque in præsidio se continentibus; vnde subito ingruẽtes omnes ceperunt, nulloque accepto damno reuersi sunt, prædâ hâc Salonam abductâ. Abares autem è præsidio redeuntes re cognitâ consternati quidem erant. at vnde vulnus hoc ipsis inflictum ignorabant, quamobrem obseruandum sibi tempus statuunt, & ab eo omnia discenda. Postquam igitur pro more rursum missi Salonâ præsidiarij alij essent, idem consilium ceperunt, traieceruntque. Incidentes verò in illos nõ sparsos, vt anteà, sed collectos, non solum nihil effecerunt, sed multò grauissima passi sunt, partim cæsi, partim capti, neque quisquam erat qui è manibus illorum euaderet. Percontati verò quinam & vnde essent, intellectoque ab ipsis se mala supra commemorata perpessos esse, insuper de loci qualitate

ποταμοῦ τάτε κλήνη καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς κατά τινα χρόνον διαπεράσαι καὶ ἐρευνῆσαι, τίνες εἰσὶν οἱ ἐκεῖσε τὴν δίαιταν ἔχοντες. περάσαντες οὖν εὗρον τὰς γυναῖκας τῶν Ἀβάρων καὶ τὰ παιδία μόνα, τοὺς ἄνδρας δὲ καὶ τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν ἐν ταξιδίῳ. ἄφνω οὖν ἐμπεσόντες ᾐχμαλώτευσαν αὐτοὺς, καὶ ὑπέστρεψαν ἀταλαιπώρως, ἀποκομίσαντες τὴν τοιαύτην πραῖδαν εἰς Σαλῶνα. ὡς οὖν ὑπέστρεψαν οἱ Ἄβαρες ἐκ τοῦ ταξιδίου, καὶ τὸ γινόμενον ἀφ' ὧν ἔπαθον ἔμαθον, ἐταράχθησαν μὲν, ἠγνόουν δὲ ὁπόθεν αὐτοῖς ἡ τοιαύτη πληγὴ προσεγένετο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς παραφυλάξαι τὸν καιρὸν, καὶ μαθεῖν τὸ πᾶν ἐξ αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸ σύνηθες αὖθις οἱ ταξεῶται ἀπεστάλησαν ἀπὸ Σαλῶνος, ἦσαν δὲ οὐκ ἐκεῖνοι ἀλλ' ἕτεροι, ταῦτα ἐκείνοις καὶ οὗτοι κατὰ βουλὰς ἔθεντο. διεπέρασαν οὖν καὶ αὐτοί. ἐντυχόντες δὲ αὐτοῖς συνηγμένοις ὁμοῦ, οὐχ ὡς τὸ πρότερον ἐσκορπισμένοις, οὐ μόνον οὐδὲν οὐκ ἐκοπίασαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντων δεινότατα ἔπαθον. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐσφάγησαν. οἱ δὲ λοιποὶ ἐχειρώθησαν ζῶντες. καὶ οὐδεὶς ἐκείνων τῶν χειρῶν ἐξέφυγεν. ἐξετάσαντες δὲ αὐτοὺς τίνες καὶ ὅθεν εἰσὶ, καὶ ἀναμαθόντες ὅτι ἐξ αὐτῶν ἔπαθον τὴν εἰρημένην πληγήν. ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς ποιότητος τοῦ τόπου αὐτῶν ἐρευνήσαντες, καὶ ὅσον ἐξ ἀκοῆς ἐρα-

θέν-

πέντες, ἐκράτησαν τοὺς ζῶντας δεσμίους καὶ ἐνεδύσαντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν καθὰ ἐκεῖνοι, καὶ δὴ τοὺς ἵππους ἀναβάντες, ἐπὶ χεῖρας τά τε φλάμουλα καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα, ἃ ἐπεφέροντο μετ' αὐτῶν, ἀπῆραν πάντες φοσατικῶς, καὶ κατὰ τὴν Σαλῶνος ὥρμησαν. ὡς οὖν καὶ τὸν καιρὸν ἔμαθον ζητήσαντες καθ' ὃν οἱ ταξεῶται ἐκ τοῦ Δανουβίου ὑπέστρεφον. ἦν δὲ τὸ μέγα καὶ ἅγιον σάββατον, ἦλθον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὅτε δήπου πλησίον ἐγένοντο τοῦ φοσάτου ἀπεκρύβη. μέχρι δὲ τῶν χιλίων, οἵτινες τούς τε ἵππους καὶ τὰς στολὰς εἰς ἀπάτην ἐκέκτηντο τῶν Δαλματινῶν, ἐξήλασαν. ἀναγνωρίσαντες δὲ οἱ τοῦ κάστρου τά τε σημεῖα καὶ τὴν ἀμφίασιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ὡς ἔθους ὄντος αὐτοῖς τοῦ ὑποστρέφειν ἐν αὐτῇ, ἤνοιξαν τὰς πόρτας, καὶ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς μετὰ περιχαρίας. ἐκεῖνοι δὲ ἅμα τοῦ εἰσελθεῖν τάς τε πόρτας ἐκράτησαν, καὶ δήλην διὰ σημείου τὴν πρᾶξιν τῷ φοσάτῳ πεποιηκότες συνεισδραμεῖν καὶ συνεισελθεῖν παρεσκεύασαν. κατέσφαξαν οὖν πάντας τοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἐκτοτε κατεκράτησαν πᾶσαν τὴν χώραν Δαλματίας, καὶ κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. μόνα δὲ τὰ πρὸς θάλασσαν πολίχνια οὐ συνέδωκαν αὐτοῖς, ἀλλὰ κατείχοντο παρὰ τῶν Ῥωμαίων. διὰ τὸ εἶναι τὸν πόρον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐκ τῆς θαλάσσης. ἰδόντες οὖν οἱ Ἄβαρεις καλλί-

inquirentes, quasi ex auditu amore accensi, in vinculis eos tenuerunt, vestibusque eorum sumptis, equisque conscensis, flammula & reliqua signa, quæ secum attulerant, tollentes de more exercitus, Salonã petieruntt. Cognito igitur tempore, quo à Danubio redire soliti pręsidiarij, quod erat magnum sabbatum, etiam eodem die venerunt. Multitudo autem omnis, cum vrbi appropinquaret, sese occultauit. mille verò, qui equos & vestes Dalmatarum sumpserant, vt fallerent, vlterius perrexerunt. Oppidani cognitis signis suis, & vestitu, prætereà die, quo redire ipsis solenne, portis apertis gratulabundi eos exceperunt. Illi verò simul, intrassent, portas occupant, & signo reliquis dato, qui in insidijs, accurrere iubent. Interfeceruntque omnes, & ex eo tempore Dalmatiam vniuersam tenuerunt, sedemque illic suam collocarunt, exceptis oppidulis ad mare adiacentibus, quæ sese ipsis non tradiderunt, sed in Romanorum potestate permanebant, eò quod ex mari victitarent. Abares

itaque pulcerrimam esse hanc terram videntes, sedes illic posuerunt: Chrobati vèro tunc habitabant vltra Bagibaream, vbi nunc sunt Belochrobati. Vna verò generatio, nempe quinque fratres, Clucas, Lobelus, Cosentzes, Muchlo, Chrobatus, duæque sorores, Tuga, & Buga, vna cum suis discedens ab ipsis in Dalmatiam venit, vbi Abares incolas inuenerunt; belloque per annos aliquot inter se gesto vicerunt Chrobati, Abarumque hos occiderunt, illos parere sibi coegerunt: atque ex illo tempore à Chrobatis possessa hæc regio fuit, suntque etiam nnm in Chrobatiã Abarum reliquiæ, & Abares esse cognoscuntur. Cæteri verò Chrobati versus Frãciam commorabantur, & appellantur hodie Belochrobati, siue Chrobati albi, proprio principi subiecti. Parent autem Othoni Magno, regi Franciæ, quæ & Saxonia; baptismique expertes affinitatem cum Turcis & amicitiam contrahunt. At à Chrobatis, qui in Dalmatiam venerunt, pars secessit, & Illyricum tenuit, atque Pannoniam: habebantque etiam

στὴν οὖσαν τὴν τοιαύτην γῆν, κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. οἱ δὲ χρωβάτοι κατῴκουν τηνικαῦτα ἐκεῖθεν βαγιβαρείας, ἔνθα εἰσὶν ἀρτίως οἱ βελοχρωβάτοι. μία δὲ γενεὰ διαχωρισθεῖσα ἐξ αὐτῶν, ἤγουν ἀδελφοὶ πέντε, ὅ τε κλουκὰς, καὶ ὁ λόβελος, καὶ ὁ κοσέντζης, καὶ ὁ μουχλὼ, καὶ ὁ χρώβατος. καὶ ἀδελφαὶ δύο, ἡ τοῦγα καὶ ἡ βοῦγα, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἦλθον εἰς δελματίαν, καὶ εὗρον τοὺς Ἄβαρεις κατέχοντας τὴν τοιαύτην γῆν. ἐπὶ τινὰς οὖν χρόνους πολεμοῦντες ἀλλήλοις ὑπερίσχυσαν οἱ χρωβάτοι, καὶ τοὺς μὲν τῶν Ἀβάρων κατέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποταγῆναι κατηνάγκασαν. ἔκτοτε οὖν κατεκρατήθη ἡ τοιαύτη χώρα παρὰ τῶν χρωβάτων, καὶ εἰσὶν ἀκμὴν ἐν χρωβατίᾳ ἐκ τοὺς τῶν Ἀβάρων, καὶ γινώσκονται Ἄβαρεις ὄντες. οἱ δὲ λοιποὶ χρωβάτοι ἔμειναν πρὸς φραγγίαν, καὶ λέγονται ἀρτίως βελοχρωβάτοι, ἤγουν ἄσπροι χρωβάτοι, ἔχοντες τὸν ἴδιον ἄρχοντα. ὑπόκεινται δὲ Ὤτῳ τῷ Μεγάλῳ ῥηγὶ φραγγίας τῆς καὶ σαξίας, καὶ ἀβάπτιστοι τυγχάνουσι, συμπενθερίας μετὰ τοὺς τούρκους καὶ ἀγάπας ἔχοντες. ἀπὸ δὲ χρωβάτων τῶν ἐλθόντων ἐν δελματίᾳ διεχωρίσθη μέρος τι, καὶ ἐκράτησε τὸ ἰλλυρικὸν, καὶ τὴν παννωνίαν. εἶχον δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρχοντα αὐτεξούσιον διαπεμπόμενον καὶ μόνον πρὸς τὸν ἄρ-

χοντα

ἄρχοντα Χρωβατίας κατὰ φιλίαν. μέχρι δὲ χρόνων τινῶν ὑπετάσσοντο καὶ οἱ ἐν Δελματίᾳ ὄντες Χρωβάτοι τοῖς Φράγγοις, καθὼς καὶ πρότερον ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. τοσοῦτον δὲ ἐσκληρύνοντο οἱ Φράγγοι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι τὰ ὑπομάζια τῶν Χρωβάτων φονεύοντες προσέῤῥιπτον αὐτὰ σκύλαξι. μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ Χρωβάτοι ταῦτα παρὰ τῶν Φράγγων ὑφίστασθαι, διέστησαν ἀπ' αὐτῶν φονεύσαντες καὶ οὓς εἶχον ἄρχοντας ἐξ αὐτῶν. ὅθεν ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν ἀπὸ Φραγγίας φοσσᾶτον μέγα, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ χρόνους πολεμήσαντες ἀλλήλοις ὀψὲ καὶ μόγις ὑπερίσχυσαν οἱ Χρωβάτοι, καὶ ἀνεῖλον τοὺς Φράγγους πάντας, καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Κοτζίλιν καλούμενον. ἔκτοτε δὲ μείναντες αὐτοδέσποτοι καὶ αὐτόνομοι, ἐξητήσαντο τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ τοῦ Ῥώμης. καὶ ἀπεστάλησαν ἐπίσκοποι, καὶ ἐβάπτιζαν αὐτοὺς, ἐπὶ Πορίνου τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν. διεμερίσθη οὖν ἡ χώρα αὐτῶν εἰς ζουπανίας ια'. ἤγουν ἡ Χλεβίανα, ἡ Τζέντζηνα, τὰ Ἤμοτα, ἡ Πλέβα, ἡ Πεσέντα, ἡ Παραθαλασσία, ἡ Βρεβέρα, ἡ Νόνα ἡ Τνήνα, ἡ Σίδραγα, ἡ Νίνα· καὶ ὁ βοάνος αὐτῶν κρατεῖ τὴν Κρίβασαν, τὴν Λίτζαν, καὶ τὴν Γουτζηκᾶ. καὶ ἡ μὲν εἰρημένη Χρωβατία, ἀλλὰ καὶ αἱ λοιπαὶ Σκλαβινίαι διάκεινται οὐ-

ipsi principem supremum, qui ad Chrobatiæ tantum principem amicitię ergo legationem mittebat. Ad aliquot verò annos vsque etiam Dalmatiæ Chrobati Francis subiiciebantur, quemadmodum & antea in ipsorum terra. [Crudelitas Francorum] Tanta autem in eos crudelitate vtebantur Franci, vt lactentes adhuc eorum pueros occidentes canib. obiicerēt. Quæ res cum intolerabilis Chrobatis esset, facto dissidio, principes quos ex ipsis habebant, interemerunt, vnde magnus contra eos exercitus mouit è Franciâ, & post septem annorum bellum ægrè tandem superiores facti Chrobati, omnes, eorumque principem Cotzilin, è medio sustulerunt. Et exinde liberi ac sui iuris sacrum baptisma à pontifice Romano petierunt, missique episcopi ipsos baptizarunt, principatum tenente Porino. Diuisa autem est eorum regio in Zupanias XI. quarum nomina Chlebiana, Tzentzena, Emota, Pleba, Pesenta, Parathalassia, Brebera, Nona, Tnena, Sidraga, Nina; ipsorumque Boanus tenet Cribasam, Litzam & Gouzeca. Et

Chrobatia quę quidem dicitur cum reliquis Sclabiniis, ita

sita est: Dioclia verò propinqua est Dvrrachij oppidis Elisso, Helcynio, Antibari, extenditurque vsque Decatera: montana autem Serbliæ finitima sunt. A Decateris verò incipit Terbuniæ principatus, porrigitque se Rhagusium vsque, at versus montana Serbliæ adiacet. A Rhagusio Zachlumorum principatus initiũ habet, & ad Orontiũ flumen tendit; oraque maritima paganis, montana quæ ad Septentrionem Chrobatis, quæ in fronte Serbliæ contermina est. Ab Orontio Pagania incipit, procurritque ad Zentinam flumen, & Zupanias tres habet, Arastotzam, Mocrum, Dalen: & duæ quidem, Arastotza, ac Mocrus, ad mare sitæ sunt, & ex agricultura viuunt, habentque in propinquo insulas quatuor, Meleta, Curcura, Bartzo, & Pharus, omnes pulcherrimas fertilissimasque; oppida item deserta, & paludes multas, in quibus habitant, & iumenta alunt, vnde vitam tolerant. A Zentinâ autem fluuio Chrobatia incipit, extenditurque versus mare

τως· ἡ δὲ διόκλια πλησιάζει πρὸς τὰ κάστελλα τοῦ δυῤῥαχίου, ἤγουν πρὸς τὸ ἐλισσὸν, καὶ πρὸς τὸ ἑλκύνιον, καὶ τὸ ἀντίβαριν, καὶ ἔρχεται μέχρι τῶν δεκατέρων. πρὸς τὰ ὀρεινὰ δὲ πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. ἀπὸ δὲ τοῦ κάστρου τῶν δεκατέρων ἄρχεται ἡ ἀρχοντία τερβουνίας, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ ῥαουσίου, πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ αὐτῆς πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. ἀπὸ δὲ τοῦ ῥαουσίου ἄρχεται ἡ ἀρχοντία τῶν ζαχλούμων καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ ὀροντίου ποταμοῦ. καὶ πρὸς μὲν τὴν παραθαλασσίαν πλησιάζει τοῖς παγανοῖς, πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ εἰς ἄρκτον μὲν πλησιάζει τοῖς χρωβάτοις, εἰς κεφαλὴν δὲ τῇ Σερβλίᾳ. ἀπὸ δὲ τοῦ ὀροντίου ποταμοῦ ἄρχεται ἡ παγανία, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ ποταμοῦ τῆς ζεντίνας, τρεῖς ἔχουσα ζουπανίας, τὸ ῥαστώτζαν, καὶ τὸ μοκρὸν, καὶ τὸ δαλέν. καὶ αἱ μὲν δύο ζουπανίαι, ἤγουν ἡ ἀράστωτζα, καὶ ἡ τοῦ μοκροῦ, πρόσκεινται τῇ θαλάσσῃ. αἵτινες καὶ σαγίνας ἔχουσιν, ἡ δὲ τοῦ δαλενοῦ μήκοθεν ἐστὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας ζῶσι τῆς γῆς. πλησιάζουσι δὲ αὐτοῖς νῆσοι τέσσαρες, τὰ μέλετα, τὰ κούρκουρα, ἡ βάρτζω, καὶ ὁ φάρος, κάλλισται καὶ εὐφορώταται, ἐρημόκαστρα ἔχουσαι καὶ ἐλῶνας πολλούς. οἰκοῦσι δὲ ἐν αὐταῖς καὶ ἔχουσι τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν ζῶσιν. ἀπὸ δὲ τῆς ζεντίνας τοῦ ποταμοῦ ἄρχεται ἡ χώρα τῆς χρωβατίας, καὶ παρεκτείνεται πρὸς μὲν τὴν

παρα·

παραθαλασσίαν μέχρι τῶν συνόρων ἰστρίας, ἤγουν τοῦ κάστρου ἀλβούνου. πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ καὶ ὑπέρκειται μέχρι τινὸς τῷ θέματι ἰστρίας, πλησιάζει δὲ πρὸς τὴν τζέντινα καὶ τὰ χλέβενα τῇ χώρᾳ Σερβλίας. ἡ γὰρ χώρα Σερβλίας εἰς κεφαλὴν μέν ἐστι πασῶν τῶν λοιπῶν χωρῶν, πρὸς ἄρκτον δὲ πλησιάζει τῇ χρωβατίᾳ, πρὸς μεσημβρίαν δὲ τῇ βουλγαρίᾳ. ἀφ' οὗ δὲ κατεσκήνωσαν οἱ εἰρημένοι Σκλάβοι, κατεκράτησαν πᾶσαν τὴν περίχωρον δελματίας. ἐργάζοντο δὲ τὰ κάστρα τῶν ῥωμαίων τὰς νήσους, καὶ ἔζων ἐξ αὐτῶν. ὑπὸ δὲ τῶν παγανῶν καθ' ἑκάστην ἐπαιχμαλωτιζόμενοι καὶ ἀφανιζόμενοι, κατέλιπον τὰς τοιαύτας νήσους βουλόμενοι εἰς τὴν ἤπειρον ἐργάζεσθαι. ἐκωλύοντο δὲ παρὰ τῶν χρωβάτων, οὔπω γὰρ ἐτέλουν αὐτοῖς φόρους, ἀλλὰ πάντα ἅπερ ἀρτίως παρέχουσι τοῖς Σκλάβοις, τῷ στρατηγῷ ταῦτα παρεῖχον. ἀδυνάτως δὲ ἔχοντες τοῦ ζῆν, προσῆλθον βασιλείῳ τῷ ἀοιδίμῳ βασιλεῖ, ἀναδιδάξαντες τὰ εἰρημένα πάντα. ὁ οὖν ἀοίδιμος ἐκεῖνος βασιλεὺς βασίλειος προσετρέψατο πάντα τὰ διδόμενα τῷ στρατηγῷ δίδοσθαι παρ' αὐτῶν τοῖς Σκλάβοις, καὶ εἰρηνικῶς ζῆν μετ' αὐτῶν, καὶ βραχύ τι δίδοσθαι τῷ στρατηγῷ, ἵνα μόνον δείκνυται ἡ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν ῥωμαίων, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν ὑποταγὴ καὶ δούλωσις. καὶ

ad Iſtrię vſque confinia, ſiue Albunum vrbem, verſus montana aliquatenus etiam ſupra Iſtriæ thema excurrit, verſus Tzentina & Chlebena Serbliæ regionem attingit. Serblia autem in fronte habet cæteras omnes regiones, in Septentrione Chrobatiam, in meridie Bulgariam. Ex quo verò dicti iam Sclabi inhabitarunt, finitima Dalmatiæ omnia tenuerunt, vrbesque Romanorum inſulas colebant, ex iisq; viuebant: at cum quotidie à Paganis captiui abducerētur, perderenturque, illas deſeruerunt, continētem colere volentes; verùm à Chrobatis prohibebantur, cum nondum illis tributa penderent, verùm ea quæ hodie pendunt prætori ſuo exhibebant. Sed cum vitam tolerare non poſſent, ad Baſilium venerandum imperatorem acceſſerunt, eumque res à nobis commemoratas edocuerunt, iſque auctor fuit, vt quæ prætori ſoluebant, ea Sclauis darent pacis cauſa, & prætori exiguum aliquid penderent, ad oſtendendam duntaxat Romanis imperatorib. illiq; debi-

tam subiectionem ac seruitutem. Atq; ex illo tempore omnes istæ vrbes Sclauorum tributariç pacta soluunt, Aspalathus quidẽ solidos ducentos, Tetrangurin centum, Diadora cẽtum & decem, Opsara centum, Arbe centum, Becla centum: ita vt vniuersim essent libræ septingentæ & decem, excepto vino, & cæteris speciebus diuersis, quas prçter pecuniam exhibebant. Ragusium verò medium iacet inter Zachluma Terbuniamque; & habent oppidani in vtraq; regione etiam vineas suas, penduntque Zachlumorũ quidem principi ii. triginta sex: Terbuniæ verò totidem solidos.

ἔκτοτε ἐγένοντο πάντα τὰ τοιαῦτα κάστρα ὑπόφορα τῶν Σκλάβων, καὶ τελοῦσιν αὐτοῖς πάκτα, τὸ μὲν κάστρον ὁ ἀσπάλαθος νομίσματα σ'. τὸ κάστρον τὸ τετραγγούριν νομίσματα ϛ'. τὸ κάστρον τὰ διάδωρα ϛι'. τὸ κάστρον τὰ ὄψαρα ρ'. τὸ κάστρον ἡ ἄρβη ρ'. τὸ κάστρον ἡ βέκλα ϛ'. ὡς ὁμοῦ λίτρας ψι'. ἐκτὸς οἴνου καὶ ἑτέρων διαφόρων εἰδῶν. ταῦτα γὰρ πλείονα εἰσὶν ὑπὲρ τὰ νομίσματα. τὸ δὲ κάστρον τὸ ῥαούσιον μέσον τῶν δύο χωρῶν πρόσκειται, τῶν τε ζαχλούμων, καὶ τῆς τερβουνίας. ἔχουσι δὲ καὶ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας. καὶ τελοῦσι πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα τῶν ζαχλούμων ιι. λϛ'. πρὸς δὲ τὸν ἄρχοντα τερβουνίας νομ° λϛ'.

CAP. XXX

De Chrobatis, & terrâ, quam nunc habitant.

CHrobati, qui Dalmatiæ partes nunc incolunt, à Chrobatis albis baptismoque expertibus originem ducunt, qui vltra Turciam prope Franciam habitant, & Sclauis contermini sunt non baptizatis Serblis, qui Chrobati dicuntur linguâ Sclauo-

ΚΕΦ. λα.

περὶ τῶν χρωβάτων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι οἱ χρωβάτοι οἱ εἰς τὰ δελματίας νῦν κατοικοῦντες μέρη ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων χρωβάτων καὶ τῶν ἄσπρων ἐπονομαζομένων κατάγονται. οἵτινες τουρκίας μὲν ἐκεῖθεν, φραγγίας δὲ πλησίον κατοικοῦσι, καὶ συνορεύουσι Σκλάβοις τοῖς ἀβαπτίστοις Σέρβλοις. τὸ δὲ χρωβάτοι τῇ τῶν

Σκλά-

Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται, τουτέστι, οἱ τὴν πολλὴν χώραν κατέχοντες. οἱ δὲ αὐτοὶ χρωβάτοι εἰς τὴν βασιλέα τῶν ῥωμαίων ἡράκλειον πρόσφυγες παρεγένοντο πρὸ τοῦ τοὺς Σέρβλους προσφυγεῖν εἰς τὸν αὐτὸν βασιλέα ἡράκλειον, κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ Ἄβαρεις πολεμήσαντες ἀπ' ἐκεῖσε τοὺς ῥωμάνους ἐναπεδίωξαν. οὓς ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς ἀπὸ ῥώμης ἀγαγὼν ἐκεῖσε κατεσκήνωσε, διὸ καὶ ῥωμάνοι ἐκλήθησαν διὰ τὸ ἀπὸ ῥώμης μετοίκους αὐτοὺς γενέσθαι ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις, ἤγουν τῆς νῦν καλουμένης χρωβατίας καὶ Σερβλίας. παρὰ δὲ τῶν Ἀβάρων ἐκδιωχθέντες οἱ αὐτοὶ ῥωμάνοι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως ῥωμαίων ἡρακλείου, αἱ τούτων ἔρημοι καθεστήκασι χῶραι. προστάξει οὖν τοῦ βασιλέως ἡρακλείου οἱ αὐτοὶ χρωβάτοι καταπολεμήσαντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τοὺς Ἀβάρους ἐκδιώξαντες, ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κελεύσει ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Ἀβάρων χώρᾳ, εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσι, κατεσκήνωσαν. εἶχον δὲ οἱ αὐτοὶ χρωβάτοι τῷ τότε καιρῷ ἄρχοντα τὸν πατέρα τοῦ ποργᾶ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἡράκλειος ἀποστείλας καὶ ἀπὸ ῥώμης ἀγαγὼν ἱερεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιήσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, τοὺς χρωβάτους ἐβάπτισε. εἶχον δὲ τῷ τότε καιρῷ οἱ χρωβάτοι ἄρχοντα τὸν ποργᾶ. ὅτι ἡ τοιαύτη χώρα εἰς ἣν οἱ χρωβάτοι κατεσκηνώθησαν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν

rum; id eſt: terram multam poſſidentes. Atque hi ipſi Chrobati ad Romanorum imperatorem Heraclium confugerant ante Serblos, quo tempore Abares armis inde Romanos eiecerant; quos Româ adductos Diocletianus imperator illic habitare fecerat, vnde & Romani dicti ſunt, quod Româ venientes ſedes poſuiſſent in illis regionibus, nempe Chrobatiâ & Serbliâ. Pulſis verò ijs ab Abaribus in dieb. eiusdem imperatoris Heraclij, deſolata eorum regio iacuit, quapropter eius iuſſu ijdem Chrobati armis arreptis Abares ex illis locis expulerunt, & in ipſorum terra, quam etiam hodie tenent, ſedes collocarunt. Erat autem illis tũc temporis princeps Porgæ pater, Heracliusque imperator Româ per legatum ſacerdotibus accerſitis, cõſtitutoque ex ipſis archiepiſcopo, presbyteris, & diaconis, Chrobatos baptizauit. Et tunc quidem principem habebant Porgam. Terra verò hæc quam incoluerunt Chrobati, ab initio ſub poteſtate erat Ro-

manorum imperatoris, vnde etiam illic in hodiernum vsque tempus palatia ac circi Diocletiani supersunt in vrbe Salonâ, & prope Aspalathum. Neque cupiunt Chrobati hi baptizati alijs bellum inferre, idque quia legem definitã habent à pontifice Romano, qui sub Heraclio imperatore sacerdotes misit, eosque baptizauit. Post acceptum enim baptismũ pepigerunt, & chirographis proprijs datis S. Petro Apostolo iurauerunt, nunquam se alienam terram armis inuasuros, sed pacem habituros cum omnibus volentibus, & imprecationem vicissim à pontifice acceperunt; vt si quando aliæ gentes ipsos inuaderent, belloque infestarent, pro iis pugnaret, vindexq; esset eorum deus, victoriam conciliante Petro Christi discipulo. Multis verò annis post in dieb. principis Terpemere, qui pater Crasemere, è Franciâ, quæ inter Chrobatiam & Venetias media, veniẽs vir quidam maxime pius, Martinus nomine, habitu

δουλείαν ἦν τοῦ βασιλέως τῶν ῥωμαίων, ἐξ οὗ καὶ παλάτια καὶ ἱπποδρόμια τοῦ βασιλέως διοκλητιανοῦ ἐν τῇ τῶν αὐτῶν χρωβάτων χώρα μέχρι τῆς νῦν περισώζονται εἰς τὸ κάστρον σαλῶνας, πλησίον τοῦ κάστρου ἀσπαλάθου. ὅτι οὗτοι οἱ βαπτισμένοι χρωβάτοι ἔξωθεν τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας πολεμεῖν ἀλλοτρίαις οὐ βούλονται. χρησμὸν γάρ τινα καὶ ὁρισμένον ἔλαβον παρὰ τοῦ πάπα ῥώμης τοῦ ἐπὶ τοῦ ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ῥωμαίων ἀποστείλαντος ἱερεῖς καὶ τούτους βαπτίσαντος. καὶ γὰρ οὗτοι οἱ χρωβάτοι, μετὰ τὸ αὐτοὺς βαπτισθῆναι, συνθήκας καὶ ἰδιόχειρα ἐποιήσαντο, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον πέτρον τὸν ἀπόστολον ὅρκους βεβαίους καὶ ἀσφαλεῖς, ἵνα μηδέποτε εἰς ἀλλοτρίαν χώραν ἀπέλθωσι, καὶ πολεμήσωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰρηνεύειν μετὰ πάντων τῶν βουλομένων, λαβόντες καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάπα ῥώμης εὐχὴν τοιάνδε. ὡς εἴ τινες ἄλλοι ἐθνικοὶ κατὰ τῆς τῶν χρωβάτων χώρας ἐπέλθωσιν, καὶ πόλεμον ἐπενέγκωσιν, ἵνα ὁ τῶν χρωβάτων θεὸς προπολεμεῖ καὶ περιίσταται, καὶ νίκας αὐτῷ πέτρος ὁ τοῦ χριστοῦ μαθητὴς προξενεῖ. μετὰ δὲ χρόνους πολλοὺς ἐν ταῖς ἡμέραις τερπεμέρη τοῦ ἄρχοντος τοῦ πατρὸς τοῦ ἄρχοντος κρασημέρη, ἐλθὼν ἀπὸ φραγγίας τῆς μεταξὺ χρωβατίας καὶ βενετίας ἀνήρ τις τῶν πάνυ εὐλαβῶν, μαρτῖνος ὀνόματι, σχῆμα δὲ κοσμικὸν περιβεβλημένος, ὃν καὶ λέ-

λέγουσιν οἱ αὐτοὶ χρωβάτοι θαύ-
ματα ἱκανὰ ποιῆσαι. ἀσθενὴς δὲ ὢν
ὁ τοιοῦτος εὐσεβὴς ἀνὴρ, καὶ τοὺς
πόδας ἠκρωτηριασμένος, ὥστε ὑπὸ
τεσσάρων καὶ βαστάζεσθαι καὶ πε-
ριφέρεσθαι ὅπου δ᾽ ἂν καὶ βούληται,
τὴν τοιαύτην τοῦ ἁγιωτάτου πάπα
ἐντολὴν τοῖς αὐτοῖς χρωβάτοις
διατηρεῖν μέχρι τέλους ζωῆς αὐ-
τῶν ἐπεθέσπισεν, ἐπευξάμενός τε
αὐτὸς αὐτοῖς ὁμοίαν τοῦ πάπα εὐ-
χήν. διὰ τοῦτο οὔτε αἱ σαγῆναι τῶν
τοιούτων χρωβάτων, οὔτε αἱ κον-
τοῦραι, οὐδέποτε κατά τινος πρὸς
πόλεμον ἀπέρχονται, εἰ μὴ ἄρα τὶς
αὐτῶν ἐπέλθοι. πλὴν διὰ τῶν τοιού-
των πλοίων ἀπέρχονται οἱ βουλόμε-
νοι τῶν χρωβάτων διοικεῖν ἐμπό
ρια, ἀπὸ κάστρου εἰς κάστρον περιερ-
χόμενοι, τήν τε παγανίαν, καὶ τὸν κόλ
πον τῆς δελματίας, καὶ μέχρι βε-
νετίας. ὅτι ὁ ἄρχων χρωβατίας ἐξ
ἀρχῆς, ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡ-
ρακλείου τοῦ βασιλέως, δουλικῶς ἐ-
στὶν ὑποτεταγμένος τῷ βασιλεῖ
ῥωμαίων, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχοντι
βουλγαρίας καθυπετάγη. ἀλλ᾽ οὐδὲ
βούλγαρος ἀπῆλθε πρὸς πόλεμον
κατὰ τῶν χρωβάτων, εἰ μὴ μιχαὴλ
ὁ ἄρχων βουλγαρίας ὁ βορίσης, ἀ-
πελθὼν καὶ πολεμήσας αὐτοῖς, καὶ
μηδὲν ἀνύσαι δυνηθεὶς, εἰρήνευσε
μετ᾽ αὐτῶν ξενιάσας τοὺς χρωβάτους
καὶ ξενιασθεὶς παρὰ τῶν χρωβάτων. ἀλλ᾽ οὐδὲ πώποτε οἱ χρωβάτοι
οὗτοι τοῖς βουλγάροις πάκτον δεδώκασιν, εἰ μὴ πολλάκις ἀμφότε-

ſeculari, quem iidem quo-
que Chrobati miracula fe-
ciſſe plurima dicunt, im-
becillus admodum, & pe-
dibus mutilatus, ita vt à
quatuor baiulis quocunq;
vellet deferretur, illud ſan-
ctiſſimi pontificis manda-
tum Chrobatis ad vltimũ
vitæ finem ſeruandum eſſe
itidem ſanxit, eadem etiã
illis, quæ antea pontifex
fuerat, imprecatus. Qua-
propter neque ſagenæ ip-
ſorum, neque conturę vn-
quam ad bellum abeunt,
niſi ſi quis eos adoriatur.
Sed huiusmodi nauigiis,
qui mercatus frequentant,
ad emporia proficiſcun-
tur, oppidatim circum-
euntes paganiam & ſinum
Dalmatiæ Venetias vſque:
nam Chrobatiæ princeps
ab initio, id eſt, ab Hera-
clii temporibus, Romano
imperatori, non Bulgariæ
principi ſubditus erat. Ne-
que Bulgarus cum Chro-
batis bellum geſſit, præter
Michaelem Boroſen, qui
ſumptis armis, cum nihil
efficeret, muneribus datis,
& acceptis, pacem fecit.
Neque Chrobati vnquam
Bulgaris tributum dede-
runt, ſed alteri alteros ſæ-

pè amicitiæ ergo donis cohoneſtarunt. Baptizatæ verò Chrobatiæ vrbes habitatæ iſtæ ſunt; Nona, Beligradum, Belitzin, Scordona, Chlebena, Stolpum, Tenen, Cori, Claboca. Exhibetque equitum ſexaginta, peditum centum millia; & ſagenas octoginta, conduras centum: quarum illæ quadraginta viros habent, hæ viginti, nẽpe quæ maiores; nam minores tantum decem. Atque hæc quidem potentia eius, & copiæ fuerunt vſque ad principatum Craſemere; quo mortuo, cum Myroſthlabus filius, poſtquam quadriennium gẽti præfuiſſet, à Pribunio Boeano interfectus eſſet, plurimis tunc obortis diſſidiis ac factionibus equitum peditumq; numerus valde imminutus eſt, itẽ ſagenarum, ac condurarum. Et ſagenas quidem nunc vix triginta habet, conduras magnas, paruasque, & equitatum peditatumque. Magna autem Chrobatia, quæ etiam Alba cognominatur, in hodiernum vſq; diem ſine baptiſmo eſt, vt & finitimi Serbli: equitem peditemque non habet tã numeroſum quam baptizata Chrobatia, quippe

ερι ξένιά τινα πρὸς ἀλλήλους πα-ρέσχον φιλοφρονήσεως ἕνεκα. ὅτι ἡ βαπτισμένη χρωβατία εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα· ἡ νόνα, τὸ βελόγραδον, τὸ βελίτζειν, τὸ σκόρδονα, τὸ χλεβένα, τὸ στόλπον, τὸ τενὴν, τὸ κόρι, τὸ κλαβώκα. ὅτι ἡ βαπτισμένη χρωβατία ἐκβάλλει καβαλλαρικὸν ἕως ξ΄. πεζικὸν δὲ ἕως χιλιάδας ρ΄. καὶ σαγήνας μέχρι τῶν π΄. καὶ κοντούρας μέχρι τῶν ρ΄. καὶ αἱ μὲν σαγῆναι ἔχουσιν ἀνὰ ἀνδρῶν μ΄. αἱ δὲ κονδοῦραι, ἀνὰ ἀνδρῶν κ΄. αἱ δὲ μικρότεραι κονδοῦραι ἀνὰ ἀνδρῶν ι΄. ὅτι τὴν πολλὴν ταύτην δύναμιν καὶ τὸ τοῦ λαοῦ πλῆθος εἶχεν ἡ χρωβατία μέχρι τοῦ ἄρχοντος κρασημέρη. κἀκείνου μὲν τελευτήσαντος, τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ μυροσθλάβου ἄρξαντος ἔτη τέσσαρα, καὶ ὑπὸ τοῦ πριβουνίου βοεάνου ἀναιρεθέντος, καὶ διχονοιῶν καὶ πολλῶν διχοστασιῶν εἰς τὴν χώραν γινομένων, ἠλαττώθη καὶ τὸ καβαλλαρικὸν, καὶ τὸ πεζικὸν, καὶ αἱ σαγῆναι, καὶ αἱ κονδοῦραι τῆς ἐξουσίας τῶν χρωβάτων. ἀρτίως δὲ ἔχει σαγήνας λ΄, κονδούρας μεγάλας καὶ μικρὰς, καὶ καβαλλαρικὸν, καὶ πεζικόν. ὅτι ἡ μεγάλη χρωβατία καὶ ἡ ἄσπρη ἐπονομαζομένη ἀβάπτιστος τυγχάνει μέχρι τῆς σήμερον, καθὼς καὶ οἱ πλησιάζοντες αὐτὴν σέρβλοι. ὀλιγότερον καβαλλαρικὸν ἐκβάλλουσιν ὁμοίως καὶ πεζικὸν παρὰ τὴν βαπτισμένην

τὴν χρωβατίαν, ὡς Συνεχέστερον πραιδευόμενοι παρά τε τῶν φράγγων, καὶ τούρκων, καὶ πατζινακιτῶν. ἀλλ' οὐδὲ σαγήνας κέκτηνται, οὔτε κονδούρας, οὔτε ἐμπορευτικὰ πλοῖα, ὡς μήκοθεν οὔσης τῆς θαλάσσης. ἀπὸ γὰρ τῶν ἐκεῖσε μέχρι τῆς θαλάσσης ὁδός ἐστιν ἡμερῶν λ'. ἡ δὲ θάλασσα εἰς ἣν διὰ τῶν ἡμερῶν λ' κατέρχονται, ἐστὶν ἡ λεγομένη Σκοτεινή.

frequentibus incurſionib. infeſtata Francorum, Turcarum, Patzinacitarum: neque conduras item, aut nauigia ad mercaturam, vtpote à mari remota; à quo triginta dierum itinere diſtat; eſtque illud, quod Obſcurum appellatur.

+ sagenas, neque

ΚΕΦ. λβ'.

περὶ τῶν Σέρβλων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

CAP. XXXII.

De Serblis & eorum regione.

Ἰστέον ὅτι οἱ Σέρβλοι ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων Σέρβλων, τῶν καὶ ἄσπρων ἐπονομαζομένων, κατάγονται, τῶν τῆς τουρκίας ἐκεῖθεν κατοικούντων εἰς τὸν παρ' αὐτοῖς βόϊκι τόπον ἐπονομαζόμενον, ἐν οἷς πλησιάζει καὶ ἡ φραγγία. ὁμοίως καὶ ἡ μεγάλη χρωβατία ἡ ἀβάπτιστος, ἡ καὶ ἄσπρη προσαγορευομένη. ἐκεῖσε οὖν καὶ οὗτοι οἱ Σέρβλοι τὸ ἀπ' ἀρχῆς κατῴκουν. δύο δὲ ἀδελφῶν τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβλίας ἐκ τοῦ πατρὸς διαδεξαμένων, ὁ εἷς αὐτῶν τὸ τοῦ λαοῦ ἀναλαβόμενος ἥμισυ εἰς ἡράκλειον τὸν βασιλέα ῥωμαίων προσέφυγεν, ὃν καὶ προσδεξάμενος ὁ αὐτὸς ἡράκλειος βασιλεὺς, παρέσχε τόπον εἰς κατασκήνωσιν ἐν τῷ θέματι θεσσαλονίκης τὰ Σέρβλια, ἃ ἔκτοτε τὴν τοιαύτην προσηγορίαν

Serbli oriundi ſunt à Serblis non baptizatis, qui etiam Albi cognominantur, & vlteriora Turciæ incolunt loco ab illis Boici dicto, cui finitima Francia eſt, vbi & magna Chrobatia baptiſmi expers, & Alba quoque nuncupata. Illic igitur initio Serbli hi habitabant. Principatu verò ad duos fratres deuoluto, alter ſumptâ populi parte dimidiâ ad Romanorum imperatorem Heraclium confugit, qui & excepto ſedẽ dedit in Theſſalonicæ themate, quod ex eo Serblia nomen tenuit. Serbli enim Romanorum lingua

SERVI dicuntur, & Serbula vulgo seruorum calceamenta, Serbulianique ita viliter ac pauperum in modum calceati. Serbli autem cognominati sunt, quòd Romano imperatori seruirent. Aliquantò verò post visum iis est in terram suã redire, & dimisit quoque illos imperator: traiecto verò Danubio pœnitentiâ ducti, per Belegradi prætorem ab Heraclio petierunt, aliam sibi terram assignare vellet. Cumque ea quæ nunc Serblia dicitur, & Pagania, quæque Zachlumorum terra vocatur, item Terbunia, & Canalitarum regio, quæ Romanæ ditionis erant, propter Abarum excursiones desertæ essent, expulsis inde Romanis nunc Dalmatiæ & Dyrrachij incolis, regiones illas ipsis habitandas imperator dedit, cui etiam parebant, ab eo baptizati per presbyteros Româ accersitos, & pietatis opera edocti antiquã fide acceptâ. Cum autem sub Romanorum potestate esset Bulgaria, Serblorum principe, qui ad imperatorem con-

ρίαν παρείληφε. Σέρβλοι δὲ τῇ τῶν ῥωμαίων διαλέκτῳ δοῦλοι προσαγορεύονται. ὅθεν καὶ σέρβουλα ἡ κοινὴ συνήθεια τὰ δουλικῶς φησὶν ὑποδήματα, καὶ Τζερβουλιανοὺς τοὺς τὰ εὐτελῆ καὶ πενιχρὰ ὑποδήματα φοροῦντας. ταύτην δὲ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχον οἱ Σέρβλοι διὰ τὸ δοῦλοι γενέσθαι τοῦ βασιλέως ῥωμαίων. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ ἔδοξε τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους εἰς τὰ ἴδια ἀπελθεῖν, καὶ τούτους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς. ὅτε δὲ διεπέρασαν τὸν δάνουβιν ποταμὸν μετάμελοι γενόμενοι, ἐμήνυσαν ἡρακλείῳ τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ τότε τὸ βελάγραδον κρατοῦντος δοῦναι αὐτοῖς ἑτέραν γῆν εἰς κατασκήνωσιν. καὶ ἐπειδὴ ἡ νῦν Σερβλία καὶ παγανία, καὶ ἡ ὀνομαζομένη ζαχλούμων χώρα, καὶ τερβουνία, καὶ ἡ τῶν καναλιτῶν, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως ῥωμαίων ὑπῆρχον, ἐγένοντο δὲ αἱ τοιαῦται χώραι ἔρημοι παρὰ τῶν ἀβάρων. ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε γὰρ ῥωμάνους τοὺς νῦν δελματίαν καὶ τὸ δυρράχιον οἰκοῦντας ἀπήλασαν. καὶ κατεσκήνωσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις. καὶ ἦσαν τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων ὑποτασσόμενοι. οὓς ὁ βασιλεὺς πρεσβύτας ἀπὸ ῥώμης ἀγαγὼν ἐβάπτισε. καὶ διδάξας αὐτοὺς τὰ τῆς εὐσεβείας τελεῖν καλῶς, αὐτοῖς τῶν χρόνων πίστιν ἐξέθετο. ἐπεὶ δὲ ἡ βουλγαρία ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἦν τῶν ῥωμαίων. αὐτοῦ οὖν ἄρχοντος τοῦ Σέρβλου τοῦ εἰς τὸν βασιλέα προσφυγόντος τελευτήσαντος, κατὰ διαδοχὴν ἦρξεν ὁ

υἱὸς αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὁ ἔγγων. καὶ οὕτως ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ οἱ καθεξῆς ἄρχοντες. μετὰ δὲ χρόνους τινὰς ἐγεννήθη ἐξ αὐτῶν ὁ Βοϊσέσθλαβος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Ῥοδόσθλαβος, καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου ὁ προσηγόης, καὶ ἐξ ἐκείνου ὁ Βλαστήμερος, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ Βλαστημέρου μετὰ τῶν Σέρβλων εἰρηνικῶς διετέλουν οἱ Βούλγαροι ὡς γείτονες καὶ συνορεῖται ἀγαπῶντες ἀλλήλους, ἔχοντες δὲ δούλωσιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν ῥωμαίων, καὶ εὐεργετούμενοι παρ᾽ αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοῦ Βλαστημέρου ἦλθεν μετὰ πολέμου Πρεσιὰμ ὁ ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ τῶν Σέρβλων θέλων αὐτοὺς ὑποτάξαι. ἀλλ᾽ ἐπὶ τριετίαν πολεμήσας, οὐ μόνον οὐδὲν ἤνυσεν ἀλλὰ καὶ λαὸν αὐτοῦ πλεῖστον ἀπόλεσε. μετὰ δὲ θάνατον Βλαστημέρου τοῦ ἄρχοντος διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβλίας οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ Μουντιμῆρος καὶ ὁ Στροήμερος, καὶ ὁ Γοΐνικος, μερισάμενοι τὴν χώραν. ἐπὶ τούτων παρεγένετο Μιχαὴλ ὁ Βορίσης θέλων ἐκδικῆσαι τὴν ἧτταν Πρεσιὰμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ πολεμήσας εἰς τοσοῦτον αὐτὸν ἐπόνησαν οἱ Σέρβλοι ὥστε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βλαστήμερον ἐκράτησαν δέσμιον μετὰ καὶ βολιάδων δώδεκα μεγάλων. τότε δὲ τῇ τοῦ υἱοῦ θλίψει καὶ μὴ θέλων ὁ Βορίσης εἰρήνευσε μετὰ τῶν Σέρβλων. μέλ-

fugerat, vita defuncto, filius successit, mox nepos, & sic omnes qui ab eo descẽderent; è quibus post annos aliquot fuit Boisestiabus, à quo Rodosthlabus, à quo Prosegoes, à quo Blastemerus, ad cuius vsque tempora pacem cum Bulgaris habuerunt Serbli, quemadmodum vicini ac confines inter sese amantes, seruientes Romanis, & ab ipsis beneficijs ornati. Sed principatum tenente Blastemero arma contra eum mouit Bulgariæ princeps Presiam, subiicere sibi Serblos cupiens: verum post trium annorum bellum, non solum nihil effecit, sed plurimos è suis amisit. Post mortem Blastemeri, regionem inter se partiti, principatum exceperunt tres ejus filij Muntimerus, Stroimerus, & Goinicus. Hos aggressus est Michael Borises, stragem, quam pater Presiam passus erat, vindicare certus: sed eum bellantem adeo afflixerunt Serbli, vt filium eius Blastemerum in vinculis abducerẽt, vna cum machinis grãdibus duodecim. Tunc filii casu permotus Borises, quamlibet inuitus, pacem cum Serblis fecit. In Bul-

gariam verò rediturus, & Serblorum in itinere insidias timens, Montimeri principis filios, Borena & Stephanum, viæ duces petiit, qui & indemnem ad confinia Rhazen vsque deduxerunt, & ingentia ab eo munera beneficij huius nomine acceperunt, vicissim donantes xeniorum vice duos seruulos, duos falcones, duos canes, & pelles nonaginta; quod Bulgari pactum esse dicunt. Paullò autem post tres fratres Serbliæ principes cōtra se mutuo arma sumpserunt, superiorque factus vnus ipsorum Muntimerus, solus principatum tenere cum vellet, duos in Bulgariam transmisit, solum Petrum, fratris Goinici filium, apud se retinens, & sedulam eius curam gerens: qui fugiens in Chrobatiam venit, & de quo paullò post dicetur. Stroemerus verò frater, quem antea nominauimus, in Bulgaria filium habebat Clonimerum, cui vxorem Bulgaram dedit Borizes, è qua Tzeesthlabum sustulit. At Muntimerus vtrumque fratrem persequens, & principatu potitus, filios tres genuit, Pribesthlabum, Branum,

λων δὲ ὑποστρέφειν ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ φοβηθεὶς μήποτε ἐνεδρεύσωσιν αὐτὸν οἱ Σέρβλοι καθ᾽ ὁδὸν, ἐπεζήτησεν εἰς διάσωσιν αὐτοῦ τὰ τοῦ ἄρχοντος Μουντιμήρου παιδία τὸν Βόρενα καὶ τὸν Στέφανον· οἱ καὶ διέσωσαν αὐτὸν ἀβλαβῆ μέχρι τῶν συνόρων ἕως τῆς Ῥάσης. καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης χάριτος δέδωκεν αὐτοῖς Μιχαὴλ ὁ Βορίσης δωρεὰς μεγάλας. καὶ ἐκεῖνοι ἀντέδωκαν αὐτῷ χάριν ξενίων ψυχάρια δύο, φαλκώνια δύο, σκυλλία δύο, καὶ γούνας ἐνενήκοντα. ὅπερ λέγουσιν οἱ Βούλγαροι εἶναι πάκτον. μετὰ μικρὸν δὲ ἐστασίασαν κατ᾽ ἀλλήλων οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ οἱ ἄρχοντες Σερβλίας· καὶ γενόμενος ἐπικρατέστερος ὁ εἷς αὐτῶν ὁ Μουντίμηρος, καὶ θέλων μόνος τὴν ἀρχὴν ἐπέχειν, κρατήσας παρέδωκε τοὺς δύο ἐν Βουλγαρίᾳ, μόνον τὸ παιδίον τοῦ ἑνὸς ἀδελφοῦ Γοϊνίκου Πέτρον ὀνόματι παρ᾽ ἑαυτῷ κρατήσας καὶ ἐπιμελούμενος, ὅστις καὶ φυγὼν ἦλθεν εἰς Χρωβατίαν, περὶ οὗ μετ᾽ ὀλίγον ῥηθήσεται. ὁ δὲ προρρηθεὶς ἀδελφὸς ἐν Βουλγαρίᾳ Στρεήμερος εἶχεν υἱὸν τὸν Κλονίμηρον, ᾧ καὶ γυναῖκα παρέσχεν ὁ Βορίσης Βουλγάραν. ἐξ αὐτοῦ γεννᾶται ἐν Βουλγαρίᾳ Τζεέσθλαβος. ὁ δὲ Μουντίμηρος τοὺς δύο ἀδελφοὺς διώξας, καὶ τὴν ἀρχὴν δεξάμενος, γεννᾷ υἱοὺς τρεῖς, τὸν Πριβέσθλαβον, καὶ τὸν Βρά-

νον

τον, καὶ τὸν Στέφανον. καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον διαδέχεται αὐτὸν ὁ πρῶτος υἱὸς ὁ Πριβέσθλαβος. μετὰ οὖν χρόνον ἕνα ἐξελθὼν ἀπὸ Χρωβατίας ὁ προειρημένος Πέτρος ὁ υἱὸς τοῦ Γοινίκου, διώκει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ Πριβέσθλαβον μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν, κἀκεῖνος τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. ἐκεῖνοι δὲ φυγόντες εἰσέρχονται ἐν Χρωβατίᾳ. μετὰ δὲ χρόνους τρεῖς ἐλθὼν ὁ Βράνος πρὸς τὸ πολεμῆσαι τὸν Πέτρον, καὶ ἡττηθεὶς, καὶ κρατηθεὶς παρ᾽ αὐτοῦ, ἐτυφλώθη. μετὰ δὲ χρόνους δύο φυγὼν καὶ Κλονίμηρος ἀπὸ Βουλγαρίας ὁ πατὴρ τοῦ Τζεέσθλάβου καταλαμβάνει καὶ αὐτὸς, καὶ εἰσέρχεται εἰς ἓν κάστρον τῆς Σερβλίας τὸ Δοστινίκα μετὰ λαοῦ, πρὸς τὸ παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν. τοῦτον οὖν πολεμήσας ὁ Πέτρος ἀπέκλεινεν, καὶ ἐκράτησεν ἕτερα ἔτη κ᾽. ἄρξας ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγίου βασιλέως, ἔχων ὑποταγὴν καὶ δούλωσιν πρὸς αὐτόν. εἰρήνευσε δὲ καὶ μετὰ Συμεὼν τοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας, ὥστε καὶ σύντεκνον αὐτὸν ἐποίησε. μετὰ δὲ τὸν καιρὸν, ὃν αὐτὸς ὁ κύριος Λέων ἐβασίλευσε, παρεγένετο ὁ τότε εἰς τὸ Δυρράχιον στρατηγῶν, ὁ ϑ᾽α Λέων ὁ ῥαβδοῦχος, ὁ μετὰ τοῦτο μάγιστρος τιμηθεὶς καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου, εἰς Παγανίαν τὴν τότε παρὰ τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας διακρατουμένην, πρὸς τῷ βουλευθῆναι καὶ συντυχεῖν τῷ

Stephanum: eique mortuo ſucceſſit maximus natu Pribeſthlabus. Anno igitur poſt Chrobatia egreſſus Goinici filius Petrus, de quo diximus, patruelem Pribeſthlabum cum fratribus duobus principatu deiicit, atque ipſe eum capeſſit: illi verò fuga ſibi cõſulentes in Chrobatiam abeunt. Triennio poſt Branus, motis contra Petrũ armis, victus captusq;, oculis ab eo priuatus eſt: biennio vero poſt è Bulgaria fugiẽs quoq; Clonimerus Tzeeſthlabi pater, mouet etiã ipſe, vrbemque Serbliæ Doſtinica cum aliqua manu ingreditur principatus cauſa: quem armis ſuperatum Petrus occidit, & rexit alios viginti annos, imperante beatiſſimo ſanctoque imperatore Leone, cui ſubiectus erat. Pacem quoque habuit cum Bulgariæ principe Simeone, cui etiã filium in baptiſmo ſuſcepit. Poſt imperium domini Leonis, Dyrrachij tunc præfectus Leo lictor, poſtea Magiſter & Logotheta curſus publici factus, in Paganiam, quę Serbliæ tunc principis erat, venit,

sermonem consiliumque instituturus cum Petro principe de aliqua subiectione: qua de causa æmulus Zachlumorum princeps Michael, Simeoni Bulagro significat, Romanum imperatorem hoc agere, vt muneribus Petrum principem ad se pertrahat, quo Turcarum copiis adiutus Bulgariam inuadat: erat quippe id temporis bellum inter Romanos & Bulgaros. Furens igitur quodammodo hoc nomine Simeō contra Serbliæ principem Petrum mittit cum exercitu Theodorum Sigritzē, & Marmaen, vna cum Brano Pauli principis filio, quem Petrus excæcauerat. Quapropter dolo Serbliæ principem aggressi Bulgari, & prole in sacro lauacro susceptâ, & dato iuramēto, nihil eum mali ab ipsis passurum, per fraudē exire persuasum, & in vincula è vestigio coniectum, in Bulgariam abduxerunt, vbi & in carcere vitam cum morte commutauit, succedente in eius locum Paulo Brani F. qui principatum triennio tenuit. Dominus verò Romanus imperator secum habens Pribesthlabi Serbliæ principis filium Zachariam, misit eum vt

αὐτῷ ἄρχοντι Πέτρῳ περί τινος δουλώσεως καὶ ὑποθέσεως. ζηλοτυπήσας δὲ πρὸς τοῦτο Μιχαὴλ ὁ ἄρχων τῶν ζαχλούμων, ἐμήνυσε Συμεὼν τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι, ὅτι ὁ βασιλεὺς ῥωμαίων δεξιοῦται διὰ δώρων τὸν ἄρχοντα Πέτρον πρὸς τὸ συνεπαρεῖν τοὺς τούρκους, καὶ ἐπελθεῖν κατὰ Βουλγαρίας. ἐγίνετο δὲ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ πόλεμος ἀχελῶν μεταξὺ τῶν ῥωμαίων καὶ τῶν Βουλγάρων. ἐμμανεὶς οὖν γενόμενος ἐν τούτῳ ὁ Συμεὼν κατὰ τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας Πέτρου ἀπέστειλε τὸν Σιγρίτζη Θεόδωρον, καὶ τὸν Μαρμαὴμ ἐκεῖνον, μετὰ φοσσάτου. ἔχοντες καὶ ἀρχοντόπουλον Παυλὸν τὸν υἱὸν Βεράνου, ὃν ὁ Πέτρος ὁ ἄρχων Σερβλίας ἐτύφλωσε. δόλῳ οὖν ἐπελθόντες οἱ Βούλγαροι πρὸς τὸν ἄρχοντα Σερβλίας, καὶ συντεκνίαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενοι, καὶ ὅρκῳ βεβαιώσαντες μὴ παθεῖν τί παρ' αὐτῶν ἐναντίον, ἠπάτησαν αὐτὸν ἐξελθεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὃν καὶ παραυτὰ δεσμίσαντες ἐσήγαγον ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ ἀποθνήσκει ἐν φυλακῇ. εἰσῆλθε δὲ ἀντ' αὐτοῦ Παῦλος ὁ υἱὸς Βεράνου, καὶ ἐκράτησεν ἔτη τρία. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ κύρης ῥωμανὸς ἔχων ἀρχοντόπουλον ἐν τῇ πόλει Ζαχαρίαν τὸν υἱὸν Πειβεσθλάβου τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας, ἀπέστειλε πρὸς τὸ γενέσθαι ἄρχοντα ἐν Σερβλίᾳ. ἀλλὰ

ἀπελ-

ἀπελθὼν καὶ πολεμήσας ἡττήθη παρὰ τοῦ Παύλου. κρατήσας γὰρ αὐτὸν παρέδωκε τοῖς Βουλγάροις, καὶ ἐκρατεῖτο δέσμιος. εἶτα μετὰ χρόνους τρεῖς, τοῦ Παύλου ἐναντιωθέντος τοῖς Βουλγάροις, ἀπέστειλε τὸν Ζαχαρίαν τὸν πρότερον παρὰ τοῦ κυροῦ ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντα, καὶ διώξας τὸν Παῦλον ἐκράτησεν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Σέρβλων. ὅστις παραυτὰ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ βασιλέως ῥωμαίων ἐπιμνησθεὶς ἐγένετο κατὰ τῶν Βουλγάρων, μηδ' ὅλως θελήσας ὑποταγῆναι αὐτοῖς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως μᾶλλον ῥωμαίων δεσπόζεσθαι. ὥστε καὶ τοῦ Συμεὼν φοσσάτον κατ' αὐτοῦ ἀποστείλαντος διὰ τοῦ Μαρμαὴμ, καὶ τοῦ Σιγρίτζη, καὶ Διοδώρου, ὧν καὶ τὰς κεφαλὰς, καὶ ἄρματα ἐκ τοῦ πολέμου ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα ῥωμαίων ἐπινίκια. ἔτι γὰρ μεταξὺ ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων μάχη ἦν. οὐδέποτε δὲ ἐπαύσατο, καθὼς καὶ οἱ περὶ αὐτοῦ ἄρχοντες ἀπέστελλον πρὸς τοὺς βασιλεῖς ῥωμαίων, καὶ ὑποτασσόμενος καὶ δουλεύων αὐτοῖς. πάλιν δὲ ἀπέστειλεν ἕτερον φοσσάτον ὁ Συμεὼν διὰ τοῦ κνήνου καὶ τοῦ ἠτζβόκλια κατὰ τοῦ ἄρχοντος Ζαχαρίου, συναποστείλας μετ' αὐτῶν καὶ Τζεέσθλαβον. τότε ὁ μὲν Ζαχαρίας φοβηθεὶς φεύγει ἐν χρωβατίᾳ. οἱ δὲ Βούλγαροι μηνύσαντες τοῖς ζουπάνοις ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς καὶ παραλαβεῖν ἄρχοντα

principatum conquireret: ſed illum venientem prælio ſuperauit Paulus, captumque Bulgaris tradidit in vinculis aſſeruandum. Deinde elapſo trium annorum ſpatio, Paulo Bulgaris hoſte facto, Zachariã miſit, quem dominus Romanus imperator antea miſerat, isque Paulo deiecto, Serblos rexit, & illicò beneficiorum memor Bulgaris ſe oppoſuit, Romanorum imperio ſubeſſe malens, quam ipſorum. Cumque exercitum contra ipſum miſiſſet Simeon ſub præfectis Marmaem, Sigritze, & Diodoro, capita eorum, armaque imperatori Romano miſit, victoriæ partæ ſigna. Quamuis autem Bulgaris bellum adhuc cum Romanis eſſet, non propterea tamen ſubiici illis & parere deſinebat, quẽadmodum priores principes, mittere ad ipſos ſoliti. Simeone verò iterum nouas copias mittente contra Zachariam principem ſub Cneno, Etzboclia, & Tzeeſthlabo, metuens ſibi Zacharias, in Chrobatiam fugit. Et Bulgari re Zupanis ſignificatâ ad ſe venire eos iuſſerunt, & principatum arripere

Tzeesthlabum: iuramentoque deceptos atque ad primum prædium adductos protinus in vincula coniicientes Serbliam inuaserunt, populumq; omnem à minimo ad maximum in Bulgariam abduxerunt, mansitque regio desolata. Porrò circa illud etiam tempus Chrobatiam cum Alogobotur armatâ manu ingressi Bulgari, omnes à Chrobatis interfecti sunt. Et post septem annos fugâ deserens Bulgaros Tzeesthlabus cum aliis quatuor Presthlabo in Serbliam venit. Non inuenit autem in tota regione præter viros quinquaginta, sine vxoribus, liberisque, venatione victitãtes: cum his regionem obtinens, per nuntios tutelam & auxilium ab imperatore Romanorum petiit, obedientiam promittens, qualem ante ipsum principes præstiterunt. Atque is multis illum ex eo tempore beneficiis affecit, ita vt Serbli, qui à Simeone dissipati in Chrobatia, Bulgaria, aliisque regionibus commorabantur, re audita ad ipsum vndique gregatim conuenirent. Quin &

τὸν Τζεέσθλαβον. καὶ διὰ ὅρκου τούτους ἀπατήσαντες καὶ ἐξαγαγόντες μέχρι τοῦ πρώτου χωρίου, καὶ παραυτὰ δεσμίσαντες αὐτοὺς, εἰσῆλθον ἐν Ϲερβλίᾳ, καὶ συνεπῆραν τὸν ἅπαντα λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ εἰσήγαγον ἕως Βουλγαρίας. τινὲς δὲ ἀποδράσαντες εἰσῆλθον καὶ ἐν Χρωβατίᾳ, καὶ ἔμεινεν ἡ χώρα ἔρημος. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν οὖν ἐκεῖνον εἰσῆλθον οἱ αὐτοὶ Βούλγαροι εἰς Χρωβατίαν μετὰ τοῦ Ἀλογοβότουρ τοῦ πολεμῆσαι, καὶ ἐσφάγησαν πάντες ἐκεῖσε παρὰ τῶν Χρωβάτων. μετὰ δὲ χρόνους ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Βουλγάρων φυγὼν ὁ Τζεέσθλαβος μετὰ καὶ ἑτέρων τεσσάρων ἀπὸ Πρεσθλάβου, εἰσῆλθεν ἐν Ϲερβλίᾳ. οὐχ εὗρε δὲ εἰς τὴν χώραν εἰ μὴ πεντήκοντα μόνους ἄνδρας μήτε γυναῖκας ἔχοντας μήτε παιδία, ἀλλὰ κυνηγοῦντας καὶ διατρεφομένους. μετὰ τούτων κρατήσας τὴν χώραν, ἐμήνυσε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων, τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν ἐπιζητῶν, ὑπισχνούμενος δουλεύειν καὶ ὑπείκειν τῇ προστάξει αὐτοῦ, καθὼς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄρχοντες. καὶ ἔκτοτε οὐ διέλιπεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων εὐεργετῶν αὐτὸν, ὥστε καὶ εἰς Χρωβατίαν καὶ Βουλγαρίαν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις διάγοντες Ϲέρβλοι, οὓς ὁ Συμεὼν διεσκόρπισε, τοῦτο ἀκούσαντες συνήχθησαν εἰς αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πόλει πολλοὶ ἀπὸ Βουλγαρίας φυγόντες εἰσῆλθον. οὓς

καὶ

καὶ ἐνδύσας καὶ εὐεργετήσας ὁ βασιλεὺς τῶν ῥωμαίων, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Τζεέσθλαβον, καὶ ἀπὸ τῶν πλουσίων δωρεῶν τοῦ βασιλέως τῶν ῥωμαίων συστησάμενος καὶ ἐνοικήσας τὴν χώραν ὡς τὸ πρότερον, ἐστὶν ὑποτεταγμένος δουλοπρεπῶς τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων. καὶ διὰ τῆς τοῦ βασιλέως συνδρομῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τὴν τοιαύτην χώραν, καὶ ἄρχων ἐν αὐτῇ βεβαιωθείς. ὅτι ὁ ἄρχων Σερβλίας ἐξ ἀρχῆς ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡρακλείου τοῦ βασιλέως δουλικῶς ἐστὶν ὑποτεταγμένος τῷ ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχοντι Βουλγαρίας καθυπετάγη. ὅτι ἐν τῇ βαπτισμένῃ Σερβλίᾳ εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα· τὸ Δεστίνικον, τὸ Τζερναβουσκὲν, τὸ Μεγυρέτους, τὸ Δρεσνεὴμ, τὸ Λεσνὴκ, τὸ Σαλινές. καὶ εἰς τὸ χωρίον Βόσωνα τὸ κάτερα, καὶ τὸ Δεσνήκ.

in vrbem multi è Bulgaria fugientes venerunt, quos veſtibus cęterisque beneficiis ornatos imperator ad Tzeeſthlabum miſit; qui magnificis eius legationibus regione conſtituta, & ad priſtinam incolarum frequentiam reducta, totum ſe Romauo imperio ſubiecit, imperatoris auxilio, frequentibusque in terram illam beneficiis, princeps quoque illic confirmatus. Serbliæ princeps ab initio, id eſt; à temporibus Heraclii vſque, Romanorum imperarori ſuberat, non Bulgarorum principi; ſuntque in baptizata Serblia oppida, quæ habitantur, Deſtinicum, Tzernabuſcen, Megyretus. Dreſneem, Leſnec, Salemes; in agro verò Boſonæ Catera & Deſnec.

ΚΕΦ. λγʹ.

περὶ τῶν Ζαχλούμων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

CAP. XXXIII.

De Zachlumis, & ea, quā nunc habitant, regione.

Ὅτι ἡ τῶν Ζαχλούμων χώρα παρὰ τῶν ῥωμαίων πρότερον ἐκρατεῖτο. ῥωμαίων δέ φημι οὓς ἀπὸ ῥώμης Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς μετῴκισε, καθὼς καὶ εἰς τὴν τῶν χρωβάτων ἱστορίαν εἴρηται

Zachlumorum terra â Romanis primum tenebatur: illis autem Romanis dico, quos Roma imperator Diocletianus eò veluti in coloniam dux it; quemadmodum & in Chro

batorum historia de iis dictum est. Romanorum igitur imperatori prius parebant hi Zachlumi, sed ab Abaribus subiugati, & in vinculis abducti postea, tota regio deserta fuit. Qui vero nunc illic habitant, Serbli sunt, ab illo principe, qui ad Heraclium imperatorem confugit. & Zachlumi dicti sunt, à monte Chlumo; vel, Sclauorum lingua, quasi post montem habitantes; quandoquidem magnus inibi mons est, in cuius summo vrbes duæ sunt; Bona, & Chlum: retro montem vero flumé est Bona, quod Græcis καλὸν significat. Venit autem posteritas proconsulis & patricij Michaelis Busebutze Zachlumorum principis filii, à non baptizatis accolis fluminis Bisslas, quod & Ditzice cognominatur, habitauitq; ad flumen Zachluma: suntque in Zachlumorum territorio vrbes habitatæ, Stagnũ, Mocriscic, Iosle, Galumaënic, & Dobriscic.

περὶ αὐτῶν. ὑπὸ βασιλέως δὲ ῥωμαίων ἡ τῶν ζαχλούμων αὕτη χώρα ὑπῆρχεν, ἀλλὰ παρὰ τῶν Ἀβάρων αἰχμαλωτισθεῖσα ἥτε χώρα καὶ ὁ ταύτης λαὸς, τὸ παράπαν ἠρήμωται. οἱ δὲ νῦν ἐκεῖσε οἰκοῦντες ζαχλοῦμοι Σέρβλοι τυγχάνουσιν, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ εἰς τὸν βασιλέα ῥωμαίων Ἡράκλειον προσφυγόντος. ζαχλοῦμοι δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ ὄρους οὕτω καλουμένου χλούμου. καὶ ἄλλως δὲ παρὰ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται τὸ ζαχλοῦμοι, ἤγουν ὀπίσω τοῦ βουνοῦ, ἐπειδὴ ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ βουνός ἐστι μέγας, ἔχων ἄνωθεν αὐτοῦ δύο κάστρα, τὸ Βόνα, καὶ τὸ Χλούμ. ὄπισθεν δὲ τοῦ τοιούτου βουνοῦ διέρχεται ποταμὸς καλούμενος Βόνα. ὃ ἑρμηνεύεται καλόν. ὅτι ἡ γενεὰ τοῦ ἀνθυπάτου καὶ πατρικίου Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βουσεβούτζη τοῦ ἄρχοντος τῶν ζαχλούμων ἦλθεν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἀβαπτίστων εἰς τὸν ποταμὸν Βίσλας, τὸν ἐπονομαζόμενον Διτζίκη, καὶ ᾤκησεν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον ζαχλοῦμα. ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τῶν ζαχλούμων εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα, τὸ Σταγνὸν, τὸ Μοκρισκὶκ, τὸ Ἰόσλη, τὸ Γαλουμαήνικ, τὸ Δοβρισκίκ.

ΚΕΦ. λδ'.

Περὶ τῶν τερβουνιατῶν, καὶ τῶν καναλιτῶν, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ τῶν τερβουνιατῶν καὶ τῶν καναλιτῶν χώρα μία ὑπάρχει. ἀπὸ δὲ τῶν ἀβαπτίστων Σέρβλων οἱ ἐκεῖσε κατάγονται, οἱ ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος οἰκοῦντες, τοῦ εἰς τὸν βασιλέα ἡράκλειον προσφυγόντος ἀπὸ τῆς ἀβαπτίστου Σερβλίας μέχρι τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας τοῦ βλασημέρου. οὗτος οὖν ὁ ἄρχων βλασήμερος τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ δέδωκεν ἄνδρα κραΐναν τὸν υἱὸν βελάη τοῦ ζουπάνου τερβουνίας. θέλων οὗτος τὸν ἴδιον γαμβρὸν δοξάσαι, ὀνόμασεν αὐτὸν ἄρχοντα, ποιήσας αὐτὸν αὐτεξούσιον. ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ φαλιμέρης ἐγεννήθη, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὁ τζουτζημέρης. ἦσαν δὲ οἱ τῆς τερβουνίας ἄρχοντες ἀεὶ ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας. τερβουνία δὲ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται ἰσχυρὸς τόπος. ἡ γὰρ τοιαύτη χώρα ὀχυρώματα ἔχει πολλά. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα χώρα ὑπὸ ταύτην τὴν χώραν τερβουνίας, καναλὴ προσαγορευομένη. τὸ δὲ καναλὴ ἑρμηνεύεται τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἁμαξιά. ἐπειδὴ, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον ἐπίπεδον, πάσας αὐτῶν τὰς δουλείας διὰ ἁμαξῶν ἐκτελοῦσιν. ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τερβουνίας, καὶ τοῦ καναλὴ, εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα, ἡ τερβουνία, τὸ ὁρμὸς, τὰ ῥίσενα, τὸ λουκάβετε, τὸ ζετλίβη.

Cap. XXXIV.

De Terbuniatis, & Canalitis, eorumq́ terra, quam nunc inhabitant.

Terbuniatarum, Canalitarumq; eadem terra est, incolæ verò à non baptizatis Serblis descendunt, qui illic habitarunt ab eo vsque principe qui à Serblia non baptizata ad Heraclium confugit, vsque ad Blastemerum principem, qui filiæ suę maritum dedit Crainan, Belae Terbuniæ Zupani filium, eumq; honoris ergo principem appellauit, & sui iuris fecit: atque ex illo Phalímeres natus est, ex quo Tzutzemeres. Terbuniæ vero principes semper Serbliæ principi parebant; & regio ipsa lingua Sclauorum *locum munitum* significat; quandoquidem multæ in ea munitiones sunt: estque sub ea alia adhuc regio, quę Canale dicitur, & *Viam plaustri* Serblórum idiomate designat: nam propter planitiẽ seruitutes omnes plaustris pręstant. Habet aũt tã Terbunia, quã Canale, oppida quæ habitantur hæc, Terbuniã, Hormú, Rhisena, Lucabete & Zetlebe.

CAP. XXXV.

De Diocletianis, eorumque regione.

ETiam Dioclea regio primitus tenebatur à Romanis, quos illuc Roma transtulerat Diocletianus imperator, vt & in Chrobatorum historia dictum est; & Romanorum imperio erat subiecta. Sed ab Abaribus hæc quoque subiugata, ac vastata, sub Heraclii temporibus habitari iterum cœpit, quemadmodum Chrobatia, Serblia, Zachlumorum terra, Terbunia, & Canale. Nomen autem habet ab vrbe ibi exstructa à Diocletiano, quæ nunc habitatorib. vacua, in hodiernum vsq; diem Dioclea appellatur: suntque in ea regione vrbes habitatæ magnæ, Gradetæ, quæ nunc Grade, & Lontodocla.

ΚΕΦ. λέ.

περὶ τῶν διοκλητιανῶν, καὶ τῆς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

ΟʹΤι ἡ διοκλείας χώρα καὶ αὐτὴ πρότερον παρὰ τῶν ῥωμαίων ἐκρατεῖτο, οὓς ἀπὸ ῥώμης μετῴκησεν ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς, καθὼς καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν χρωβάτων ἱστορίαν εἴρηται. ὑπὸ δὲ τὸν βασιλέα ῥωμαίων ὑπῆρχε. παρὰ δὲ τῶν Ἀβάρων καὶ αὐτὴ ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἠρήμωτο, καὶ πάλιν ἐπὶ ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνῳκίσθη, καθὼς καὶ ἡ χρωβατία, καὶ ἡ Σερβλία, καὶ ἡ τῶν ζαχλούμων, καὶ ἡ τερβουνία, καὶ τοῦ καναλῆ. διόκλεια δὲ ὀνομάζεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ τοιαύτῃ χώρᾳ κάστρου, ὅπερ ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς διοκλητιανός. νυνὶ δέ ἐστιν ἐρημόκαστρον, μέχρι τοῦ νῦν ὀνομαζόμενον διόκλεια. ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ διοκλείας εἰσὶ μεγάλα κάστρα οἰκούμενα, τὸ γράδεται, τὸ νῦν γράδε, τὸ λοντοδόκλα.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. λϛ'.

περὶ τῶν παγανῶν τῶν καὶ ἀρεντανῶν καλουμένων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ χώρα εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν οἱ παγανοὶ καὶ αὐτὴ πρότερον παρὰ τῶν ῥωμαίων ἐκρατεῖτο, οὓς ἀπὸ ῥώμης ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς μετοικίσας ἐν δελματίᾳ ἐνῴκισε. εἰσὶ δὲ αὐτοὶ παγανοὶ ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων σέρβλων κατάγονται ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ἡράκλειον προσφυγόντος. παρὰ δὲ τῶν ἀβάρων καὶ αὐτὴ ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἠρήμωται, καὶ πάλιν ἐπὶ ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνῳκίσθη. παγανοὶ δὲ καλοῦνται, διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι αὐτοὺς τῷ τότε καιρῷ βαπτισθῆναι, ὅτε καὶ πάντες οἱ σέρβλοι ἐβαπτίσθησαν. καὶ γὰρ παγανοὶ τῇ τῶν σκλάβων διαλέκτῳ ἡ χώρα ἀρέντα καλεῖται, ἐξ οὗ κἀκεῖνοι παρὰ τῶν αὐτῶν ῥωμαίων ἀρενταῖοι καλοῦνται. ὅτι ἐν παγανίᾳ εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα, τὸ μόκρον, τὸ βερύλλια, τὸ ὄστρωκ, καὶ ἡ λαβίνετζα. κρατοῦσι δὲ καὶ ταύτας τὰς νήσους. νῆσος μεγάλη ἡ κούρκρα, ἤτοι τὸ κίκερ, ἐν ᾗ ἐστὶ καὶ κάστρον. νῆσος ἑτέρα μεγάλη τὰ μέλετα, ἤτοι τὸ μαλοζεάται. ἣν ἐν τῇ πράξει τῶν

CAP. XXXVI.

De Paganis, Arentanisque & illorum terra.

PAganorum quoq; terra initio possessa à Romanis fuit, quibus Roma migrare iussis imperator Diocletianus in Dalmatia sedes assignauit. Et oriundi sunt ipsi etiam à Serblis non baptizatis, ab eo scilicet principe qui ad Heraclium se contulit. Capta vero itidem ab Abaribus & vastata hæc regio, sub Heraclio rursum incolis frequentari cœpit. Pagani autem vocãtur, quod baptismum non accepissent eo tẽpore, quo Sclaui omnes baptizati erant: ita enim Sclauorum linguâ nuncupantur, quicunque baptismi expertes Romanorum verò dialecto regio illa Arenta appellatur, & incolæ Arentani: habetque Pagania vrbes habitatas, Mocrum, Berullia, Ostroc, & Labinetza: item insulas magnas, vnam quæ Curcra, siue Cicer dicitur, in qua oppidum: alteram, quæ Meleta, siue Malozeatæ; cuius in Actis Apo-

stolorum D. Lucas meminit, Melitem eam nominans: vbi & serpens D. Paulli digitum mordens ab eo excussus igne conflagrauit: tertiam, quę Phara: quartam, quæ Bratzes. Sed & aliæ præterea insulæ sunt, quæ ad Paganos non pertinent, puta Choara, Ies, & Lastobon.

CAP. XXXVII.

De Patzinacitarum gente.

PAtzinacitę à principio ad Atel & Geech flumina habitabant, erantq; iis contermini Mazari, & qui Vzi cognominantur. Ante annos verò quinquaginta ii qui Vzi dicuntur cum Chazaris conspirantes, & cõiunctis armis Patzinacitas aggressi superiores facti sedibus eos suis expulerunt, illasque tenuerunt in hodiernum vsq; diem Vzi. At Patzinacitæ qui fugâ euaserant, circumeuntes quærebant vbinam sedes suas collocarent: venientesque in terram quam nunc habitant, inuentis illic Turcis debellatos eiecerunt, sedesque ipsi suas ibi posuerunt, tenentque iam hodie annum

ἀποστόλων ὁ ἅγιος Λουκᾶς μέμνηται, μελίτην ταύτην προσαγορεύων. ἐν ᾗ καὶ ἔχις τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ τοῦ δακτύλου προσήψατο, ἣν καὶ τῷ πυρὶ ὁ ἅγιος Παῦλος κατέφλεξε. νῆσος ἑτέρα μεγάλη τὸ φάρα. νῆσος ἑτέρα μεγάλη ὁ βράτζης. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι νῆσοι αἱ μὴ κρατούμεναι παρὰ τῶν αὐτῶν παγανῶν. νῆσος τὰ χόαρα, νῆσος ἴης. νῆσος τὸ λάστοβον.

ΚΕΦ. λζ.

περὶ τοῦ ἔθνους τῶν πατζινακιτῶν

Ἰστέον ὅτι οἱ πατζινακῖται τὸ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ποταμὸν ἀτὴλ τὴν αὐτῶν εἶχον κατοίκησιν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν ποταμὸν γεὴχ, ἔχοντες τούς τε μαζάρους συνοροῦντας, καὶ τοὺς ἐπονομαζομένους οὖζ. πρὸ ἐτῶν δὲ πεντήκοντα οἱ λεγόμενοι οὖζ μετὰ τῶν χαζάρων ὁμονοήσαντες, καὶ πόλεμον συμβαλόντες πρὸς τοὺς πατζινακίτας, ὑπερίσχυσαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας αὐτοὺς ἐξεδίωξαν. καὶ κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον οἱ λεγόμενοι οὖζοι. οἱ δὲ πατζινακῖται φυγόντες περιήρχοντο ἀναψηλαφῶντες τόπον εἰς τὴν αὐτῶν κατασκήνωσιν. καταλαβόντες δὲ τὴν σήμερον παρ' αὐτῶν κρατουμένην γῆν, καὶ εὑρόντες τοὺς τούρκους οἰκοῦντας ἐν αὐτῇ, πολέμου τρόπῳ

τούς

τούτους νικήσαντες καὶ ἐκβαλόντες ἐξεδίωξαν αὐτούς. καὶ κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. καὶ δεσπόζουσι τῆς τοιαύτης χώρας ὡς εἴρηται μέχρι τῆς σήμερον ἔτη πεντήκοντα πέντε. ἰστέον ὅτι πᾶσα ἡ πατζινακία εἰς θέματα ὀκτὼ διαιρεῖται, ἔχουσα καὶ μεγάλους ἄρχοντας τοσούτους. τὰ δὲ θέματα εἰσὶ ταῦτα. ὄνομα τοῦ πρώτου θέματος ἠρτήμ· τοῦ δευτέρου τζούρ· τοῦ τρίτου γύλα· τοῦ τετάρτου κουλπέη· τοῦ πέμπτου χαροβόη· τοῦ ἕκτου ταλμάτ· τοῦ ἑβδόμου χοπόν· τοῦ ὀγδόου τζοπόν. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ὃν ἀπὸ τῶν ἰδίων τόπων οἱ πατζινακῖται ἐξεδιώχθησαν, εἶχον ἄρχοντας εἰς μὲν τὸ θέμα ἠρτὴμ τὸν μαΐτζαν, εἰς δὲ τὸ τζοὺρ τὸν κουέλ, εἰς δὲ τὸ γύλα τὸν κουρκοῦταν, εἰς δὲ τὸ κουλπέη τὸν ἰπαόν, εἰς δὲ τὸ χαροβόη τὸν καΐδουμ, εἰς δὲ τὸ θέμα ταλμὰτ τὸν κώσταν. εἰς τὸ χοπὸν τὸν γϊασή, εἰς δὲ τὸ θέμα τζοπὸν τὸν βατάν. μετὰ δὲ θάνατον αὐτῶν διεδέξαντο τὰς ἀρχὰς οἱ τούτων ἐξάδελφοι. νόμος γὰρ ἐν αὐτοῖς καὶ τύπος ἐκράτησε παλαιὸς, μὴ ἔχειν ἐξουσίαν πρὸς παῖδας ἢ ἀδελφοὺς αὐτῶν μεταπέμπειν τὰ ἀξιώματα, ἀλλ᾽ ἀρκεῖσθαι μόνον τοῖς κεκλημένοις τὸ καὶ μέχρι ζωῆς ἄρχειν αὐτούς. μετὰ δὲ θάνατον προχειρίζεσθαι ἢ ἐξάδελφον αὐτῶν, ἢ ἐξαδέλφων παῖδας, πρὸς τὸ μὴ καθ᾽ ὅλου εἰς ἓν μέρος γενεᾶς διατρέχειν τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκπλαγίους καὶ κληρονομεῖν καὶ ἀπεκδέχεσθαι τὴν τιμήν. ἀπὸ ξένης δὲ γενεᾶς οὐχ ὑπο-

quinquagesimum quintũ, vti dictum est. Et Patzinacia quidem vniuersa in themata octo diuiditur; quæ magnos quoque principes† habent. Primum est Ertem: secundum Tzur: tertium Gyla: quartũ Culpée: quintum Charoboe: sextum Talmat: septimum Chopon: octauũ Tzopon. Quo autem tempore suis eiecti sedibus Patzinacitæ fuerunt, principes erant in Ertem Maitzan, in Tzur Cuel, in Gyla Curcutan, in Culpee Ipaõ, in Charoboe Caidum, in Talmat Costã, in Chopon Giaze, in Tzopon Batan. His mortuis in principatus successerũt eorum patrueles. nã mos illis lexque vetus est, dignitates ad filios aut fratres non transmittere: sed contenti principes esse debent. quod quoad viuant, principatum tenent: post mortem autem vel patrueles, vel eorum filij promouentur, ne semper in eadem prosapiæ parte dignitas consistat, sed vt ad collaterales quoque ea hæreditate deferatur: alterius verò prosapiæ qui sit, nullus in prin

† totidem

Successio.

cipatum ſuccedit. Atque octo hęc themata in partes diſtribuuntur quadraginta, quæ ſingulæ habent principes minores. Et quatuor quidem Patzinacitarum nationes: id eſt, themata Cuartzitzur, Syrucalpee, Borotalmat, & Bulatzoſpon, ad Danaprin flumen ſitæ ſunt, orientem, ſeptemtrionemque ſpectátes verſus Vziam, Chazariam, Alaniam, Cherſoné, & reliqua climata: reliquę verò quatuor cis Danaprim iacent, ad partes orientis occidentisque: id eſt, thema Giazichopon Bulgariæ finitimũ eſt, inferior Gyla Turciæ, Charoboe Ruſſię, Iabdiertim regionibus Ruſſiæ tributariis, Vltinis, Derbleninis, Lenzeninis, reliquisque Sclauis. Diſtat autem Patzinacia ab Vziâ & Chazariâ itinere dierum quinque, ab Alania ſex, à Modia decé, à Ruſſiâ vnum, à Turciâ quatuor, à Bulgariâ dimidium: propinqua eſt Cherſone, ſed magis adhuc Boſporo. Quo verò tempore expulſi ſuâ regione Patzi-

στέρχεταί τις καὶ γίνεται ἄρχων. τὰ δὲ ὀκτὼ θέματα διαιροῦνται εἰς τεσσαράκοντα μέρη, καὶ ἔχουσι καὶ ἐλάττονας ἄρχοντας. ἰστέον ὅτι αἱ τέσσαρες τῶν πατζινακιτῶν γενεαὶ, ἤγουν τὸ θέμα κουαρτζιτζοὺρ, καὶ τὸ θέμα συρουκαλπέη, καὶ τὸ θέμα βοροταλμὰτ, καὶ τὸ θέμα βουλατζοσπὸν, κεῖνται παρ' αὐτοῦ δανάπρεως ποταμοῦ, πρὸς τὰ ἀνατολικώτερα καὶ βορειότερα μέρη ἀποβλέποντα πρός τε οὐζίαν, καὶ χαζαρίαν, καὶ ἀλανίαν, καὶ τὴν χερσῶνα, καὶ τὰ λοιπὰ κλίματα. αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες γενεαὶ κεῖνται ὅθεν τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ, πρὸς τὰ δυτικώτερα καὶ ἀρκτικώτερα μέρη; τουτέστι, τὸ θέμα γιαζιχοπὸν πλησιάζει τῇ βουλγαρίᾳ, τὸ δὲ θέμα τοῦ κάτω γύλα πλησιάζει τῇ τουρκίᾳ, τὸ δὲ θέμα χαροβόη πλησιάζει τῇ ῥωσίᾳ, τὸ δὲ θέμα ἰαβδιερτὶμ πλησιάζει τοῖς ὑποφόροις χώραις τῆς ῥωσίας, τοῖς τε οὐλτίνοις, καὶ δερβλενίνοις, καὶ λενζενίνοις, καὶ τοῖς λοιποῖς σκλάβοις. ἀπώκισται δὲ ἡ πατζινακία ἐκ μὲν οὐζίας καὶ χαζαρίας ὁδὸν ἡμερῶν πέντε, ἐκ δὲ ἀλανίας ἡμερῶν ἕξ, ἀπὸ δὲ μορδίας ὁδὸν ἡμερῶν δέκα, ἀπὸ δὲ ῥωσίας ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς, ἀπὸ δὲ τουρκίας ὁδὸν ἡμερῶν τεσσάρων, ἀπὸ δὲ βουλγαρίας ὁδὸν ἡμέρας ἥμισυ. καὶ εἰς χερσῶνα μέν ἐστιν ἔγγιστα, εἰς δὲ τὴν βόσπορον πλησιέστερον. ἰστέον ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ πατζινα-

κεῖται ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας ἐξεδιώχθησαν, θελήσει τινὲς ἐξ αὐτῶν καὶ οἰκείᾳ γνώμῃ ἀναπέμειναν ἐκεῖσε, καὶ τοῖς λεγομένοις οὔζοις συνῴκησαν. καὶ μέχρι τοῦ νῦν εἰσὶν ἐν αὐτοῖς, ἔχοντες τοιαῦτα γνωρίσματα ὥστε διαχωρίζεσθαι αὐτοῖς καὶ νοεῖσθαι τίνες τε ἦσαν, καὶ πῶς αὐτοὺς ἀποσπασθῆναι τῶν ἰδίων συνέβη. τὰ γὰρ ἱμάτια αὐτῶν εἰσὶ κόντουρα μέχρι γονάτων, καὶ μανίκια ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἀποκεκομμένα, ὡς δῆθεν ἐκ τούτου δεικνύντες, ὅτι ἀπὸ τῶν ἰδίων καὶ ὁμοφύλων ἀπεκόπησαν. ἰστέον ὅτι ἔνθεν τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ πρὸς τὸ ἀποβλέπον μέρος τὴν βουλγαρίαν εἰς τὰ περάματα τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἰσὶν ἐρημόκαστρα. κάστρον πρῶτον, τὸ ὀνομασθὲν παρὰ τῶν πατζινακιτῶν ἄσπρον, διὰ τὸ τοὺς λίθους αὐτοῦ φαίνεσθαι κατάλευκους. κάστρον δεύτερον, τὸ τουγγᾶται. κάστρον τρίτον, τὸ κρακνακάται. κάστρον τέταρτον, τὸ σαλμακάται. κάστρον πέμπτον, τὸ σακακάται. κάστρον ἕκτον, γιαϊουκάται. ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς τῶν παλαιοκάστρων κτίσμασιν εὑρίσκονται καὶ ἐκκλησιῶν γνωρίσματά τινα, καὶ σταυροὶ λαξευτοὶ εἰς λίθους πωρίτας. ὅθεν τινὲς παράδοσιν ἔχουσιν, ὡς ῥωμαῖοι ποτὲ τὰς κατοικίας εἶχον ἐκεῖσε. ἰστέον ὅτι κάγκαρ ὀνομάζονται οἱ πατζινακῖται, ἀλλ' οὐχὶ πάντες, πλὴν ὁ τῶν τριῶν θεμάτων λαὸς, τοῦ διαυδιηρτὶ, καὶ τοῦ κουαρτζιτζοῦ, καὶ τα-

nacitæ ſunt, nonnulli eorum ſponte ſuâ illic manẽtes Vzis cohabitarũt, ſuntque inter eos etiam nunc, ea habentes indicia, vt facile diſcerni poſſint, cognoſcique quales ſint, & quomodo auelli à ſuis contigerit: nam vtuntur veſtibus curtis, & ad genua tantum pertingentibus, & à brachiis abſciſſis: ea videlicet re innuentes, à gentilibus ſe ſuis eſſe diremptos. Et vltra Danubium quidem, qua parte Bulgariam ſpectat, ad fluminis traiectus vrbes deſertę ſunt: prima quæ à Patzinacitis Aſpron, ſiue Alba dicitur, quod è ſaxo albicante ſtructa: ſecunda, Tungatæ: tertia, Cracnacatæ: quarta Salmacatæ: quinta, Sacaratæ: ſexta, Giauicatæ. Inueniuntur autem inter vrbium collapſarum fabricas eccleſiarum indicia, & cruces è lapide pyrite exſculptę: vnde quaſi per traditionem credunt nonnulli olim illic habitaſſe Romanos. Porro Cancar quoque appellantur Patzinacitæ, non omnes quidem, ſed trium tantum thematum incolæ, nempe Diaudierti.

Cuartzitzur & Chabuxingyla: tanquam qui cæteris fortiores, nobilioresque: nam hoc vox Cancar designat.

Cap. XXXVIII.

De Turcarum gente, & vnde ea originem ducat.

TVrcæ olim prope Chazariam habitabant in loco cui cognomen Lebedias à primo ipsorum Boebodo, qui nomine Lebedias à dignitate, quemadmodum reliqui eius successores, Boebodus vocabatur. In hoc igitur loco fluvius est Chidmas, qui etiam Chingylus cognominatur. Et non tunc Turcæ, sed Sabartæasphali quadam de causa dicebantur: erantq; gentes eorum septem, & principem vel indigenam vel alienigenã habuerunt nunquam: sed erant inter ipsos Boebodi quidã, quorum primus is, quem diximus, Lebedias. Habitarunt autem cũ Chazaris annos tres, omnibus eorum in bellis adiutores: Chaganusque Chazariæ princeps primo Turcarum

χαβουξιγγυλά, ὡς ἀνδρειότεροι καὶ εὐγενέστεροι τῶν λοιπῶν. τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ τοῦ κάγγαρ προσηγορία.

ΚΕΦ. λη.

περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ ἔθνους τῶν τούρκων, καὶ ὅθεν κατάγονται.

ὍΤι τὸ τῶν τύρκων ἔθνος πλησίον τῆς χαζαρίας τὸ παλαιὸν τὴν κατοίκησιν ἐποιεῖτο εἰς τὸν τόπον τὸν ἐπονομαζόμενον λεβεδία ἀπὸ τῆς τοῦ πρώτου βοεβόδου αὐτῶν ἐπωνυμίας, ὅστις βοέβοδος τὸ μὲν τῆς κλήσεως ὄνομα λεβεδίας προσαγορεύετο, τὸ δὲ τῆς ἀξίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτὸν, βοέβοδος ἐκαλεῖτο. ἐν τούτῳ οὖν τῷ τόπῳ τῷ προρρηθέντι λεβεδίᾳ ποταμὸς ἐστὶ ῥέων χιδμὰς, ὁ καὶ χιγγυλοὺς ἐπονομαζόμενος. οὐκ ἐλέγοντο δὲ τῷ τότε χρόνῳ τοῦρκοι, ἀλλὰ σαβαρτοιάσφαλοι ἔκ τινος αἰτίας ἐπονομάζοντο. καὶ οἱ μὲν τοῦρκοι γενεαὶ ὑπῆρχον ἑπτὰ, ἄρχοντα δὲ εἰς αὐτοὺς εἴτε ἴδιον εἴτε ἀλλότριον ποτὲ οὐκ ἐκτήσαντο, ἀλλ' ὑπῆρχον ἐν αὐτοῖς βοέβοδοι τινὲς, ὧν πρῶτος βοέβοδος ἦν ὁ προρρηθεὶς λεβεδίας. συνῴκησαν δὲ μετὰ τῶν χαζάρων ἐνιαυτοὺς τρεῖς, συμμαχοῦντες τοῖς χαζάροις ἐν πᾶσι τοῖς αὐτῶν πολέμοις. ὁ δὲ χαγάνος ἄρχων χαζαρίας διὰ τὴν αὐτῶν ἀνδρείαν

δρείαν καὶ συμμαχίαν, τῷ πρώτῳ βοεβόδῳ τῶν τούρκων λεβεδίᾳ ἐπονομαζομένῳ γυναῖκα δέδωκε πρὸς γάμον χαζάρισσαν εὐγενῆ, διὰ τὸ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ περίφημον, καὶ τὸ τοῦ γένους περιφανὲς, ὅπως ἐξ αὐτοῦ τεκνώσῃ. ὁ δὲ λεβεδίας ἐκεῖνος ἔκ τινος τύχης μετὰ τῆς αὐτῆς χαζάρου οὐκ ἐπαιδοποίησεν. οἱ δὲ πατζινακῖται, οἱ πρότερον κάγγαρ ἐπονομαζόμενοι. τοῦτο γὰρ τὸ κάγγαρ ὄνομα ἐπ᾽ εὐγενείᾳ καὶ ἀνδρείᾳ ἐλέγετο αὐτοῖς. πρὸς χαζάρους οὖν οὗτοι κινήσαντες πόλεμον, καὶ ἡττηθέντες, τὴν οἰκείαν γῆν καταλιπεῖν, καὶ τὴν τῶν τούρκων κατοικῆσαι κατηναγκάσθησαν. ἀναμεταξὺ δὲ τῶν τούρκων καὶ τῶν πατζινακιτῶν, τῶν τηνικαῦτα κάγγαρ ἐπονομαζομένων, τὸ τῶν τούρκων φοσσάτον ἡττήθη, καὶ εἰς δύο διῃρέθη μέρη. καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος πρὸς ἀνατολὴν εἰς τὸ τῆς περσίδος μέρος κατῴκησεν, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὴν τῶν τούρκων ἀρχαίαν ἐπονομίαν καλοῦνται σαβαρτοιάσφαλοι. τὸ δὲ ἕτερον μέρος εἰς τὸ δυτικὸν κατῴκησε μέρος, ἅμα καὶ τῷ βοεβόδῳ αὐτῶν καὶ ἀρχηγῷ λεβεδίᾳ, εἰς τόπους τοὺς ἐπονομαζομένους ἀτελκούζου, ἐν οἷς τόποις τὸ νῦν τῶν πατζινακιτῶν ἔθνος κατοικεῖ. ὀλίγου δὲ χρόνου διαδραμόντος, ὁ χαγάνος ἐκεῖνος ἄρχων χαζαρίας τοῖς τούρκοις ἐμήνυσε τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλῆναι χελάνδια τὸν πρῶτον αὐτῶν βοέβοδον. ὁ λεβεδίας τοίνυν πρὸς τὸν χαγάνον χαζαρίας ἀφικόμενος ἀνηρώτα τὴν αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν μετε-

Boebodo Lebediæ vxorem dedit Chazaram nobilem, motus fortitudinis famâ, & generis splendore, vt ex eo prolem tolleret; quod tamẽ casu quidem factum non fuit. Patzinacitæ verò, qui Cancar à nobilitate & fortitudine cognominabantur, armis contra Chazaros sumptis victi, terram suam deserere, & Turcarũ habitare coacti sunt. Bello autem inter Turcas & Patzinacitas Cancar cognominatos superatus Turcarum exercitus in duas partes diuisus est; & earum vna quidem orientem versus Persidem incoluit, appellaturque etiamnum de veteri Turcarum nomine Sabartœasphali: altera versus occidentem sedes posuit cum Boebodo suo Lebedia in locis Atelcusu dictis, quæ nunc Patzinacitæ tenent. Paulò verò post Chazariæ princeps Chaganus per legatos mitti sibi à primo Turcarum Boebodo chelandia petiit: itaque ad eum profectus Le-

bedias interrogavit, quæ ipſius vocandi cauſa eſſet? cui Chaganus: ideo ſe eum vocaſſe; vt, quandoquidem nobilis, prudẽs, peritus, primusque Turcarum eſſet, gentis ſuæ principem faceret, cum lege, vti ſibi ſubeſſet: at ille reſpondit: Affectum tuum erga me, & voluntatem exoſculor, gratiasque dignas dico; quando verò tali principatui non ſufficio, parêre non poſſum: ſed eſt alter à me Boebodus, Almitzes nomine, & filium habens Arpaden: horum ſiue ipſe Almutzes ſiue filius eius Arpades princeps fiat, tibique ſubiiciatur. Placuit oratio Chagano, virosque cum ipſo ad Turcas miſit, qui vbi cum iis ſermonem communicaſſent, viſum potius illis fuit Arpadem mittere, quam patrem Almutzen, vtpote digniorem, & prudentiâ, conſilio, ac fortitudine inſignem, taliq; principatui parem: quem etiam ſolenni Chazarorum more in ſcuto impoſitum principem fecerunt. Et ante hunc Arpadem Turcæ principem alium nullum vnquam ha-

πέμψαιτο; ὁ δὲ χαγάνος εἶπε πρὸς αὐτόν· ὅτι διὰ τοῦτο σε προσεκαλεσάμεθα, ἵνα ἐπειδὴ εὐγενὴς καὶ φρόνιμος καὶ ἰδειωμένος ὑπάρχεις, καὶ πρῶτος τῶν τούρκων, ἄρχοντά σε τοῦ ἔθνους σου προβαλώμεθα, καὶ ἵνα ὑπείκης τῷ λόγῳ καὶ τῇ προστάξει ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν χαγάνον ἀντέφησεν, ὅτι τὴν περὶ ἐμέ σου σχέσιν τε καὶ προαίρεσιν μεγάλως ἐναποδέχομαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ὁμολογῶ σοι προσήκουσαν. ἐπεὶ δὲ ἀδυνάτως ἔχω πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, ὑπακοῦσαι οὐ δύναμαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐστὶν ἕτερος ἀπ' ἐμοῦ βοέβοδος, λεγόμενος Σαλμούτζης, καὶ υἱὸν κεκτημένος ὀνόματι ἀρπαδῆν. ἐκ τούτων μᾶλλον εἴτε ἐκεῖνος ὁ ἀλμούτζης, εἴτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀρπαδὴς, ἵνα γένηται ἄρχων, καὶ ἐστὶν ὑπὸ τὸν λόγον ὑμῶν. ἐν τούτῳ λόγῳ ἀρεσθεὶς ὁ χαγάνος ἐκεῖνος δέδωκεν ἀνθρώπους αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τοὺς τούρκους ἀπέστειλεν, οἱ καὶ συλλαλήσαντες περὶ τούτου μετὰ τῶν τούρκων, μᾶλλον οἱ τοῦρκοι τὸν ἀρπαδὴν γενέσθαι προέκριναν ἄρχοντα, εἴπερ ἀλμούτζην τὸν αὐτοῦ πατέρα, ὡς ἀξιολογώτερον ὄντα καὶ περισπούδαστον ἔν τε φρονήσει καὶ βουλῇ καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ἱκανὸν πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχήν. ὃν καὶ ἄρχοντα κατὰ τὸ τῶν χαζάρων ἔθος καὶ ζάκανον πεποιήκασι συκώσαντες αὐτὸν εἰς σκουτάριον. πρὸ δὲ τοῦ ἀρπαδὴ τούτου ἄρχοντα ἕτερον οὐ

τύρ

τοῦρκοι. οὐκ ἐκλήσαντο πώποτε. ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τῆς τούτου γενεᾶς ἄρχων τουρκίας καθίσταται. μετὰ δέ τινας χρόνους τοῖς τούρκοις πεσόντες οἱ πατζινακῖται κατεδίωξαν αὐτοὺς μετὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἀρπαδῆ. οἱ οὖν τοῦρκοι τραπέντες καὶ πρὸς κατοίκησιν γῆν ἐπιζητοῦντες, ἐλθόντες ἀπεδίωξαν οὗτοι τοὺς τὴν μεγάλην μοραβίαν κατοικοῦντας, καὶ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν κατεσκήνωσαν, εἰς ἣν νῦν οἱ τοῦρκοι μέχρι τῆς σήμερον κατοικοῦσι. καὶ ἐκ τότε πόλεμον οἱ τοῦρκοι μετὰ τῶν πατζινακιτῶν οὐκ ἐποίησαν. εἰς δὲ τὸ κατασκήνωμα τὸ προρηθὲν ἔθνος τῶν τούρκων πρὸς τὴν ἀνατολὴν εἰς τὰ τῆς περσίδος μέρη μέχρι τοῦ νῦν πραγματευτὰς ἀποστέλλουσιν οὗτοι οἱ πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος οἰκοῦντες προειρημένοι τοῦρκοι, καὶ βλέπουσιν αὐτοὺς, καὶ ἀποκρίσεις παρ' αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς πολλάκις ἀποκομίζουσιν. ὅτι ὁ τῶν πατζινακιτῶν τόπος, ἐν ᾧ τῷ τότε καιρῷ κατῴκησαν οἱ τοῦρκοι καλεῖται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν. οἱ δὲ ποταμοὶ εἰσὶν οὗτοι· ποταμὸς πρῶτος ὁ καλούμενος βαρούχ· ποταμὸς δεύτερος ὁ καλούμενος κουβοῦ. ποταμὸς τρίτος ὁ καλούμενος τροῦλλος· ποταμὸς τέταρτος ὁ καλουμένος βροῦτος· ποταμὸς πέμπτος ὁ καλούμενος σέρετος.

buerunt, ex cuius etiam posteris ad hunc vsque diem princeps ipsis constituitur. Post aliquot verò annos Turcas inuadentes Patzinacitæ eos cum principe Arpade persecuti sunt; qui fugientes, & domicilium quærentes, magnam Morauiam ingressi, incolas eius eiecerunt, ibique sedes suas posuerunt, tenentque etiam hodie: & ex eo tempore bellum cum Patzinacitis Turcę non habuerunt. Ad Turcas verò orientem versus in Persidis partibus habitantes negotiatores suos mittunt etiamnum ij qui occidentem incolũt prędicti Turcæ, inuisuntq; illos, & responsa sæpe ab ipsis per hos accipiunt. Patzinacitarum porro locus, quẽtunc inhabitabant Turcæ, à fluuiis, qui illic sunt, cognominatur; primusq; istorum est, qui Baruch appellatur; secundus Cubu; tertius Trullus; quartus Brutus; quintus Seretus.

CAP. XXXIX.

De Cabarorum gente.

CAbari à Chazarorum gente descendunt. Facta autem inter eos secessione, belloque orto ciuili, prior pars vicit: quique victi pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas Patzinacitasque se contulerunt, & in eorum terra sedes posuerunt, contractaque mutuo amicitia Barbari appellati sunt, & Chazarorũ linguam ipsos Turcas docuerunt, habentque etiam hodie eandem dialectum. Quia verò fortitudo in prioribus, & virtus maior, quam in cæteris octo gentibus, præstare in bello iudicatæ sunt, vnusque in illis tribus Cabarorum populis princeps est ad hodiernam vsq; diem.

ΚΕΦ. λθʹ.

περὶ τοῦ ἔθνους τῶν καβάρων.

Ἰστέον ὅτι οἱ λεγόμενοι κάβαροι ἀπὸ τῆς τῶν χαζάρων γενεᾶς ὑπῆρχον. καὶ δὴ συνέβη τινὰ παρ' αὐτῶν ἀποστασίαν γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, καὶ πολέμου ἐμφυλίου καθισάντος, ἡ πρώτη αὐτῶν ὑπερίσχυσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπεσφάγησαν, οἱ δὲ ἐξέφυγον, καὶ ἦλθον καὶ κατεσκήνωσαν μετὰ τῶν τούρκων εἰς τὴν τῶν πατζινακιτῶν γῆν, καὶ ἀλλήλοις συνεφιλιώθησαν, καὶ βαρβαροί τινες ὠνομάσθησαν. ὅθεν καὶ τὴν τῶν χαζάρων γλῶσσαν αὐτοῖς τοῖς τούρκοις ἐδίδαξαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αὐτὴν διάλεκτον ἔχουσιν. ἔχουσι δὲ καὶ τὴν τῶν τούρκων ἑτέραν γλῶσσαν. διὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς πολέμους ἰσχυροτέρους καὶ ἀνδρειοτέρους δείκνυσθαι τῶν ὀκτὼ γενεῶν, καὶ προεξάρχειν τοῦ πολέμου προεκρίθησαν πρῶται γενεαί. εἷς δέ ἐστιν ἄρχων εἰς αὐτοῖς, ἤγουν ἐν ταῖς τρισὶ γενεαῖς τῶν καβάρων, ὅστις καὶ μέχρι τῆς σήμερόν ἐστι.

ΚΕΦ. μ΄.

περὶ τῶν γενεῶν τῶν καβάρων, καὶ τούρκων.

Πρώτη ἡ παρὰ τῶν χαζάρων ἀποσπασθεῖσα αὕτη ἡ προῤῥηθεῖσα τῶν καβάρων γενεὰ, δευτέρα ἡ νέκη, τρίτη ἡ μεγέρη, τετάρτη ἡ κουρτουγερμάτου, πέμπτη ἡ ταριάνου, ἕκτη γενὰχ, ἑβδόμη καρὴ, ὀγδόη κασή. καὶ οὕτως ἀλλήλοις συναφθέντες μετὰ τῶν τούρκων οἱ κάβαροι εἰς τὴν τῶν πατζινακιτῶν κατῴκησαν γῆν. μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως προσκληθέντες διεπέρασαν, καὶ τὸν συμεὼν πολεμήσαντες κατὰ κράτος αὐτὸν ἥττησαν. καὶ ἐξελάσαντες μέχρι τῆς πρεσθλάβου διῆλθον ἀποκλείσαντες αὐτὸν εἰς τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον μουνδράγα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν. τῷ δὲ τότε καιρῷ τὸν λιούντικα τὸν υἱὸν τοῦ ἀρπαδὴ εἶχον ἄρχοντα. μετὰ δὲ τὸ πάλιν τὸν συμεὼν μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν ῥωμαίων εἰρηνεύεσθαι, καὶ λαβεῖν ἄδειαν διεπέμψατο πρὸς τοὺς πατζινακίτας, καὶ μετ᾽ αὐτῶν ὁμοφώνησε τοῦ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τοὺς τούρκους. καὶ ὅτε οἱ τοῦρκοι πρὸς ταξείδιον ἀπῆλθον, οἱ πατζινακῖται μετὰ τοῦ συμεὼν ἦλθον κατὰ τῶν τούρκων, καὶ τὰς αὐτῶν φαμιλίας παντε-

CAP. XL.

De Cabaris & Turcis.

PRima à Chazaris auulsa hæc Cabarorum gés est, quam dixi; secunda Nece; tertia Megere; quarta Curtugermati, quinta Tariani; sexta Genach; septima Care; octaua Case. Atque sic cônexi inter se Cabari cum Turcis Patzinacitarum terram incoluerunt. Postea verò à Leone pio & venerando imperatore vocati traiecerunt, bellumque Simeoni inferentes victo fugatoque Presthlabum vsque peruenerunt: & cum vrbi Mundraga eum inclusissent domum redierunt, quo tempore Liuntica Arpadæ filiũ principem habebât. Postquam autem iterum cum Romanorum imperatore pacem Simeon fecisset, commeatumque accepisset, ad Patzinacitas legatos misit, & fœdus cum iis iniit ad oppugnandos delendosque Turcas. Cumque ad præsidium abiissent Turcæ, contra eos Patzinacitæ cum Simeone profecti, familias ipsorum omnino per-

diderunt, longè pulsis qui ad regionis istius custodiā relicti erant. Itaque reuersi Turcæ terram suam desertam vastatamque inuenientes; ibi, vbi hodie sunt, sedem posuerunt, in regione quam à fluminibus cognominatam supra commemoraui. Locus autem, quem primitus Turcæ tenebant, à fluuio interlabente nuncupatur Etel & Cuzu, in quo nunc Patzinacitę commorantur, à quibus pulsi Turcæ & profugientes sedes posuerunt illic, vbi nunc habitant; suntque ibi loci antiqua quædam monimenta, inter quæ pons Traiani ad initia Turciæ, & Belegrada, quæ triduo inde distat, turrisque sancti ac magni Cōstantini; & rursus ad ostiū fluminis Sirmium, quod Belegrada abest itinere bidui: inde magna Moravia baptismo carens, quam Turcæ deseruerunt, cuiusque princeps olim Sphendonoplocus. Atque hæc quidem iuxta Istrum monumenta sunt, & cognomina: vlteriora verò, quæ omnia Turcis habitantur,

λῶς ἐξεφάνισαν, καὶ τοὺς εἰς φύλαξιν τῆς χώρας αὐτῶν τούρκους ἀπεκεῖσε κακὴν κακῶς ἀπεδίωξαν. οἱ δὲ τοῦρκοι ὑποστρέψαντες, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν οὕτως εὑρόντες ἔρημον καὶ καταφανισμένην, κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν καὶ σήμερον κατοικοῦσι, τὴν ἐπονομαζομένην καὶ τὴν ἀνωτέρω ὡς εἴρηται τῶν ποταμῶν ἐπωνυμίαν. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ πρότερον οἱ τοῦρκοι ὑπῆρχον, ὀνομάζεται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἐκεῖσε διερχομένου ποταμοῦ ἐτὲλ καὶ κουζοὺ, ἐν ᾧ ἀρτίως οἱ πατζινακῖται κατοικοῦσιν. οἱ δὲ τοῦρκοι παρὰ τῶν πατζινακιτῶν διωχθέντες ἦλθον καὶ κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παλαιά τινά ἐστι γνωρίσματα. καὶ πρῶτον μέν ἐστιν ἡ τοῦ βασιλέως τραιανοῦ γέφυρα κατὰ τὴν τῆς τουρκίας ἀρχήν. ἔπειτα δὲ καὶ βελάγραδα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς αὐτῆς γεφύρας, ἐν ᾗ καὶ ὁ πύργος ἐστὶ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως. καὶ πάλιν κατὰ τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐκδρομὴν ἐστὶ τὸ Σέρμιον ἐκεῖνο τὸ λεγόμενον, ἀπὸ τῆς βελεγράδας ὁδὸν ἔχον ἡμερῶν δύο. καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἡ μεγάλη μοραβία, ἡ ἀβάπτιστος, ἣν καὶ ἐξήλειψαν οἱ τοῦρκοι, ἧς ἦρχεν τὸ πρότερον ὁ Σφενδονοπλόκος. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸν ἴστρον ποταμὸν γνωρίσματά τε καὶ ἐπωνυμίαι. τὰ δὲ ἀνώτερα τούτων, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ πᾶσα τῆς τουρκίας κατασκήνωσις, ἀρτίως ὀνομάζουσι

ζουσι κατὰ τὰς τούτων ἐκεῖσε ῥεόντων ποταμῶν ἐπωνυμίας. οἱ δὲ ποταμοί εἰσιν οὗτοι· ποταμὸς πρῶτος ὁ τιμήσης· ποταμὸς δεύτερος, ὁ κρίσος· καὶ πάλιν ἕτερος ποταμὸς ἡ τίτζα. πλησιάζουσι δὲ τοῖς τούρκοις πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος οἱ βούλγαροι, ἐν ᾧ καὶ διαχωρίζει αὐτοὺς ὁ ἴστρος, ὁ καὶ δανούβιος λεγόμενος ποταμός. πρὸς δὲ τὸ βόρειον οἱ πατζινακῖται. πρὸς δὲ τὸ δυτικώτερον οἱ φράγγοι. πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν οἱ χρώβατοι. αἱ δὲ ὀκτὼ γενεαὶ τῶν τούρκων αὗται πρὸς τοὺς οἰκείους ἄρχοντας οὐχ ὑπήκουσιν, ἀλλ' ὁμόνιαν ἔχουσιν εἰς τοὺς ποταμοὺς, εἰς οἷον μέρος προσβάλῃ πόλεμος συναγωνίζεσθαι μετὰ πάσης φροντίδος τε καὶ σπουδῆς. ἔχουσι δὲ κεφαλὴν πρώτην τὸν ἄρχοντα ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ ἀρπαδῆ κατὰ ἀκολουθίαν, καὶ δύο ἑτέρους, τόν τε γύλαν, καὶ τὸν καρχὰν, οἵτινες ἔχουσι τάξιν κριτοῦ. ἔχει δὲ ἑκάστη γενεὰ ἄρχοντα. ἰστέον ὅτι ὁ γυλᾶς καὶ ὁ καρχὰν οὐκ εἰσὶν ὀνόματα κύρια, ἀλλὰ ἀξιώματα. ἰστέον ὅτι ὁ ἀρπαδῆς ὁ μέγας τουρκίας ἄρχων. ἐποίησε δ' υἱοὺς πρῶτον τὸν ταρκατζοῦν, δεύτερον τὸν ἱέλεχ, τρίτον τὸν ἰουτότζαν, τέταρτον τὸν ζαλτάν. ἰστέον ὅτι ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ ἀρπάδη ὁ ταρκατζοὺς ἐποίησεν υἱὸν τὸν τεβέλη. ὁ δὲ δεύτερος υἱὸς ὁ ἱέλεχ * ὁ δὲ

cognomina iam habent à fluminibus transcurrentibus. Eorum primum Timeses est; alterum Crisus; tertium Titza. Confines autẽ Turcis sunt ad oriẽtem Bulgari, separante eos Istro, qui & Danubius: ad septentrionem Patzinacitæ, ad occidentem Franci, ad meridiem Chrobati. Octo verò hæ Turcarum gentes principibus suis subiecti non sunt, sed singulæ, pro fluminibus, quib. distinguũtur, mutuo inter se contractu statuerũt quãcunque partem bello infestari contigerit, ei communiter omni studio ac cura suppetias ferre. Primusq; inter ipsos est princeps è prosapia Arpade, cum quo duo alij Gylas & Carchan, qui iudicum vicem obtinẽt. Et habet vnaquæque gens peculiarem principem, suntque Gylas & Carchan non nomina propria, sed dignitates. Sciendum verò Arpadem magnum Turciæ principem filios genuisse quatuor: quorum primus Turcatzus; secundus Ielech; tertius Iutotzas; quartus Zaltan. Rursus Arpade primogenitus Tarcatzus filium habuit Tebele; alter Ielech * tertius Iutotzas, Phalitzin, qui

nunc principatum tenet; quartus Zaltas Taxin. Et omnes quidem Arpade filii mortui sunt, superstitibus tantum eorum nepotibus Phale & Tase'cum patrueli Taxi; Tebelesque moriens filium reliquit Termatzum, qui nunc in gratiam rediit cum Bultzo tertio principe, & Carcha Turciæ. Bultzus autem hic Carchas, filius est Cale Carcha: estque Cale nomen proprium, cum Carchas sit dignitas; quemadmodũ & Gylas, quæ tamen maior est quam Carchas.

τρίτος υἱὸς ὁ ἰουτοτζὰς ἐποίησεν υἱὸν τὸν φαλιτζὶν τὸν νυνὶ ἄρχοντα. ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς ζαλτὰς ἐποίησεν υἱὸν ταξίν. ἰστέον ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ ἀρπαδᾶ ἐτελεύτησαν. οἱ δὲ ἔγγονοι αὐτοῦ ὅ τε φαλῆς καὶ τασῆς, καὶ ὁ ἐξάδελφος αὐτῶν ὁ τάξις ζῶσιν. ἰστέον ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ τεβέλης, καὶ ἐστὶν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ τερματζούς. ὁ ἀρτίως ἀνελθὼν φίλος μετὰ τοῦ βουλτζοῦ τοῦ τρίτου ἄρχοντος καὶ καρχᾶ τουρκίας. ἰστέον ὅτι ὁ βουλτζοὺς ὁ καρχὰς υἱός ἐστι τοῦ καλὴ τοῦ καρχᾶ. καὶ ὅτι τὸ μὲν καλὴ ἐστὶν ὄνομα κύριον, τὸ δὲ καρχᾶς ἐστὶν ἀξίωμα, ὥσπερ καὶ τὸ γύλας, ὃ ἐστι μεῖζον τοῦ καρχᾶ.

CAP. XLI.

De Moravia regione.

MOraviæ princeps Sphédoplocus fortis, terribilisque populis finitimis fuit, filiosque habuit tres, & fatis concedens, terram suam in tres partes diuisit, filiisque tradidit: maximum natu principem magnum faciens, reliquos verò duos sub eius potestate constituens. Hortatus verò est ne inter se mutuò dirimirentur, hoc exemplo: Virgis tribus allatis, vbi colligasset eas, primogeni-

ΚΕΦ. μά.

περὶ τῆς χώρας τῆς μοραβίας.

Ἰστέον ὅτι ὁ μοραβίας ἄρχων ὁ Σφενδοπλόκος ἀνδρεῖος καὶ φοβερὸς εἰς τὰ πλησιάζοντα αὐτῷ ἔθνη γέγονεν. ἔσχε δὲ ὁ αὐτὸς σφενδοπλόκος τρεῖς υἱούς, καὶ τελευτῶν διεῖλεν εἰς τρία μέρη τὴν ἑαυτοῦ χώραν. καὶ τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἀνὰ μιᾶς μερίδος καταλέλοιπε, τὸν πρῶτον καταλείψας ἄρχοντα μέγαν, τοὺς δὲ ἑτέρους δύο τοῦ εἶναι ὑπὸ τοῦ λόγον τοῦ πρώτου υἱοῦ. παρῄνεσε δὲ αὐτοὺς τοῦ μὴ εἰς διάστασιν καὶ κατ' ἀλλήλων χωρισθῆναι, παράδειγμα

παράδειγμα αὐτοῖς τοιοῦτον ὑποδείξας. ῥάβδους γὰρ τρεῖς ἐνεγκὼν καὶ συνδήσας δέδωκε τῷ πρώτῳ υἱῷ τοῦ ταύτας κλάσαι. τοῦ δὲ μὴ ἰσχύσαντος, πάλιν δέδωκε τῷ ἑτέρῳ, ὡσαύτως καὶ τῷ τρίτῳ. καὶ εἶθ' οὕτω διαιρῶν τὰς τρεῖς ῥάβδους δέδωκε τοῖς τρισὶ πρὸς μίαν. οἱ δὲ λαβόντες καὶ κελευσθέντες ταύτας κλάσαι, εὐθέως αὐτὰς κατέκλασαν. καὶ διὰ τοιούτου ὑποδείγματος παρῄνεσεν αὐτοὺς εἰπών. ὅτι εἰ μὲν διαμένετε ἐν ὁμοψυχίᾳ καὶ ἀγάπῃ ἀδιαίρετοι, ἀκαταγώνιστοι παρὰ τῶν ἐναντίων, καὶ ἀνάλωτοι γενήσεσθε. εἰ δὲ ἐν ὑμῖν γίνεται ἔρις καὶ φιλονεικία, καὶ διαχωρισθεῖτε εἰς τρεῖς ἀρχάς, μὴ ὑποκείμενοι τῷ πρώτῳ ἀδελφῷ, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀφανισθήσεσθε, καὶ ὑπὸ τῶν πλησιαζόντων ὑμῖν ἐχθρῶν παντελῶς ἐξολοθρευθήσεσθε. μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐτοῦ σφενδοπλόκου ἕνα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελέσαντες, ἔριδος καὶ στάσεως ἐν αὐτοῖς ἐμπεσούσης, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐμφύλιον πόλεμον ποιήσαντες, ἐλθόντες οἱ τοῦρκοι τούτους παντελῶς ἐξωλόθρευσαν. καὶ ἐκράτησαν τὴν αὐτῶν χώραν εἰς ἣν καὶ ἀρτίως οἰκοῦσι. καὶ οἱ ὑπολειφθέντες τοῦ λαοῦ διεσκορπίσθησαν προσφυγόντες εἰς τὰ παρακείμενα ἔθνη, εἴς τε τοὺς Βουλγάρους, καὶ Τούρκους, καὶ χρωβάτους, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη.

to confringendas tradidit; cumque ille id facere non posset, secundo in manum dedit, & mox tertio: deinde dissolutas singulatim diuisit tribus, qui acceptas frãgere iussi sine vllo id negotio confestim fecerunt. Quo facto, exemplo per occasionem hanc arrepto, ita eos admonens dixit: Si in cõcordia & amore manseritis inseparati; nunquã vos hostes vestri superabunt, neq; captiuos abducent: si vero per cõtentionem ambitionemque principatum diuidetis, maximo fratri obedire recusantes, & à vobis ipsis vastabimini, & à finitimis hostibus funditus delebimini. Post Sphẽdoploci autem mortem, anno vno in pace exacto orto dissidio & bello ciuili, inuadentes Turcæ, planissimè eos exstirparunt, terramq; tenuerunt, quam etiam nunc incolunt: quæque supererat multitudo, dissipata confugit ad finitimos Bulgaros, Turcas, Chrobatos, & reliquas gentes.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μϛ΄.

Γεωγραφία ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ δανούβεως ποταμοῦ, καὶ τοῦ κάστρου βελεγράδας, τουρκίας τε καὶ πατζινακίας, μέχρι τοῦ χαζαρικοῦ κάστρου σαρκελκὲ, τῆς ῥωσίας, καὶ μέχρι τῶν νεκροπύλων, τῶν ὄντων εἰς τὴν πόντου θάλασσαν, πλησίον τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ, καὶ χερσῶνος ὁμοῦ καὶ βοσπόρου. ἐν ᾗ τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων εἰσίν. εἶτα μέχρι λίμνης μαιώτιδος, τῆς καὶ θαλάσσης διὰ τὸ μέγεθος καλουμένης. καὶ μέχρι τοῦ κάστρου τοῦ μάταρχα λεγομένου· πρὸς τούτοις ἤ καὶ ζιχίας, καὶ παπαγίας, καὶ καζαχίας, καὶ ἀλανίας, καὶ ἀβασγίας. καὶ μέχρι τοῦ κάστρου σωτηρίου πόλεως.

CAPUT XLII.

Descriptio tractus à Thessalonica vsq; ad flumen Danubium, vrbem Belegrada; Turciaq;, & Patzinaciæ, vsque ad Chazarorum vrbem Sarcel, & Russiam, & Necropylas, quæ sunt ad Hellespontum, prope Danaprim, Chersona, vna cum Bosporo, in qua climatum vrbes sunt: deinde vsque ad paludem Mæotidem, quæ ob magnitudinem mare appellatur; & ad vrbem Matarcha dictam. Præterea etiam Zichiæ, Papagiæ, Cazachiæ, Alaniæ, & Abasgiæ, vsque ad Soteropolim.

A Thessalonica vsque ad Danubium flumē, in quo vrbs Belegrada, octrdui iter est, si quis non festinanter, sed interquiescens proficiscatur. Et habi-

Ἰστέον ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ ποταμοῦ δανούβεως, ἐν ᾧ τὸ κάστρον ἐστὶ τὸ βελέγραδα ἐπονομαζόμενον, ἐστὶν ὁδὸς ἡμερῶν ὀκτὼ, εἰ καὶ μὴ διὰ τάχους τις. ἀλλὰ μετὰ

ἀνα-

ἀναπαύσεως πορεύεται. καὶ κατοικοῦσι μὲν οἱ Τοῦρκοι πέραθεν τοῦ δανούβεως ποταμοῦ εἰς τὴν τῆς μοραβίας γῆν, ἀλλὰ καὶ ἔνθεν μέσον τοῦ δανούβεως καὶ τοῦ Σάβα ποταμοῦ. ἀπὸ δὲ κάτωθεν τῶν μερῶν δανούβεως ποταμοῦ τῆς δίστρας ἀντίπερα ἡ πατζινακία παρέρχεται, καὶ κατακρατεῖ ἡ κατοικία αὐτῶν μέχρι τοῦ Σάρκελ τοῦ τῶν χαζάρων κάστρου, ἐν ᾧ ταξεῶται καθέζονται τὰ κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ἑρμηνεύεται δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ Σάρκελ ἄσπρον ὁσπίτιον. ὅπερ ἐκτίσθη παρὰ σπαθαροκανδιδάτου πετρωνᾶ, τοῦ ἐπονομαζομένου καματηροῦ, τὸν βασιλέα θεόφιλον πρὸς τὸ κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τοῦτο τῶν χαζάρων αἰτησαμένων. ὁ γὰρ χαγάνος ἐκεῖνος, ὁ καὶ πὲχ χαζαρίας εἰς τὸν αὐτὸν βασιλέα θεόφιλον πρέσβεις ἀποστείλαντες, κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ ᾐτήσαντο. οἷς ὁ βασιλεὺς, τῇ τούτων αἰτήσει πεισθεὶς, τὸν προρρηθέντα σπαθαροκανδιδάτον πετρωνᾶ μετὰ χελανδίων βασιλικῶν πλωΐμων ἀπέστειλε, καὶ χελάνδια τοῦ κατεπάνω παφλαγονίας. καὶ δὴ αὐτὸς πετρωνᾶς τὴν χερσῶνα καταλαβὼν, τὰ μὲν χελάνδια εὗρεν ἐν χερσῶνι, τὸν δὲ λαὸν εἰσαγαγὼν εἰς καματερὰ καράβια, ἀπῆλθεν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ταναΐδος ποταμοῦ, ἐν ᾧ τὸ κάστρον ἔμελλε κτίσαι. καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος λίθους οὐκ εἶχε πρὸς

tant quidem trans Danubium Turcæ in terra Moravia, & quidem vlterius inter Danubium & Sabam fluuios; intra verò partes Danubii trans Distram præterit Patzinacia, eaque extenditur Sarcel vsque, quod Chazarorum oppidum est, in quo præsidiarij sunt, singulis annis permutari soliti. Significat autem Sarcel apud ipsos ALBUM HOSPITIUM: ædificatumque est à Petrona Camatero Spatharocandidato, Chazaris id à Theophilo imperatore petentibus. Chaganus enim iste, & Chazariæ Pech, missis ad eundem imperatorem legatis, exstrui sibi Sarcel petierunt: quibus ille obsecundans Petronam Spatharocandidatum, quem dixi, misit cum imperialib. chelandiis, & iis quæ erant capitanei Paphlagoniæ. Atque hic Petronas Chersona appellens chelandia illic inuenit, populoque carabiis imposito ad Tanaidis fluvij locum quendam discessit, vrbem illíc conditurus. Cum verò lapides non essent structuræ idonei, caminis quibus-

dam factis, & latere in illis cocto, calceque ex paruis fluvij conchulis concinnata, vrbem ædificauit. Ea condita, Petronas hic Spatharocādidatus Theophilum imperatorem accedens dixit: si plenè Chersoni dominari cutis, & sub potestate eam tua tenere, proprium illic prætorem constitue, neque procerib. eorum aut principibus cōfide. Ad Theophilum enim vsque non illuc prætor hinc mittebatur, sed omnia administrabat is, qui primas dicebatur, cum vrbis patribus. Deliberante igitur Theophilo, quemnam illuc prætorem missurus esset, tandem visum est Petronam hunc Spatharocandidatum illuc destinare, quippe loci gnarū, rerumque non imperitum: quem & * honore afficiens prætorē in Chersona misit, primate eius temporis, cæterisque parere illi iussis: atque exinde in hunc vsque diem obtinuit, vt hinc prætores isthuc mittantur. Et hoc quidem modo Sarcel conditum: à Danubio verò Sar-

κτίσιν τοῦ κάστρου ἐπιτηδείους, καὶ μίνιά τινα ποιησάμενος, καὶ βήσαλον ἐν αὐτοῖς ἐγκαύσας, μετ' αὐτῶν τὴν τοῦ κάστρου κτίσιν ἐποιήσατο, ἐκ μικρῶν τινων τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ κοχλιδίων ἄσβεστον ἐργασάμενος. οὗτος οὖν ὁ προῤῥηθεὶς σπαθαροκανδιδάτος Πετρωνᾶς μετὰ τὸ κτίσαι τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ πρὸς τὸν βασιλέα Θεόφιλον εἰσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, ὅθι εἰ θέλῃς ὅλως τὸ τῆς Χερσῶνος κάστρον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τόπους κυρίως ἐξουσιάσαι, καὶ τούτους μὴ τῆς σῆς ἐκτὸς γενέσθαι χειρὸς, προβαλοῦ στρατηγὸν ἴδιον, καὶ μὴ τοῖς ἐκείνων καταπιστεύσῃς πρωτεύουσί τε καὶ ἄρχουσι. μέχρι γὰρ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως οὐκ ἦν στρατηγὸς ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν ἀποστελλόμενος. ἀλλ' ἦν ὁ τὰ πάντα διοικῶν, ὁ λεγόμενος πρωτεύων, μετὰ τῶν ἐπονομαζομένων πατέρων τῆς πόλεως. τοῦ οὖν βασιλέως Θεοφίλου πρὸς ταῦτα βουλευσαμένου τὸν ὁ δεῖνα ἐξαποστεῖλαι στρατηγὸν ἢ ὁ δεῖνα, ὕστερον ἀποστεῖλαι προέκρινε τὸν προῤῥηθέντα σπαθαροκανδιδάτον Πετρωνᾶν ὡς ἔμπειρον τοῦ τόπου γινόμενον, καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἀνεπιστήμονα· ὃν θ´ α τιμήσας προεβάλετο στρατηγὸν καὶ εἰς Χερσῶνα ἐξαπέστειλεν, ὁρίσας τὸν τότε πρωτεύοντα καὶ πάντας ὑπακούειν αὐτῷ. ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ κάστρου Σάρκελ κτί-

σις

εἰς καθέστηκεν, ἀπὸ δὲ τοῦ δανούβεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ προρρηθέντος κάστρου τοῦ σάρκελ ὁδός ἐστιν ἡμερῶν ξ. μέσον δὲ τῆς τοιαύτης γῆς ποταμοὶ μέν εἰσι πολλοί· δύο δὲ μέγιστοι ἐξ αὐτῶν, ὅτε δανάστρις καὶ ὁ δάναπρις. εἰσὶ δὲ ἕτεροι ποταμοὶ, ὅτε λεγόμενος συγγοὺλ, καὶ ὁ ὑψὺλ, ὁ ἀλματαὶ, καὶ ὁ κούφις, καὶ ὁ βογοῦ, καὶ ἕτεροι πολλοί. εἰς δὲ τὰ ὑψηλότερα τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ μέρη κατοικοῦσιν οἱ ῥῶς. δι' οὗ ποταμοῦ ἀποπλέοντες πρὸς ῥωμαίους ποιοῦνται τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ πατζινακία πᾶσαν τὴν γῆν τῆς τε ῥωσίας καὶ βοσπόρου κατακρατεῖ, καὶ μέχρι χερσῶνος, καὶ ἕως τὸ σαρὰτ, βουρὰτ, καὶ τῶν λ΄ μερῶν. τὸ δὲ τῆς παραλίας τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ δανούβεως ποταμοῦ διάστημα μέχρι τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ εἰσὶ μίλια ρκ. ἀπὸ δὲ τοῦ δανάστρεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ ποταμοῦ δανάπρεως εἰσὶ μίλια π΄. ὁ χρυσὸς λεγόμενος αἰγιαλός. ἀπὸ τὸ στόμιον ποταμοῦ τοῦ δανάπρεως εἰσὶ τὰ ἀδαρά. καὶ ἐκεῖσε κόλπος ἐστὶ μέγας, ὁ λεγόμενος τὰ νεκρόπυλα, ἐν ᾧ τις διελθεῖν ἀδυνατεῖ παντελῶς. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ μέχρι χερσῶνος εἰσὶ μίλια τ΄.

cel vſque iter eſt dierum ſexaginta: Interiacent verò fluvij, quorum maximi duo, Danaſtris, & Danapris; reliqui ſunt Syngul, Hybul, Almatæ, Cuphis, Bogu, aliique multi. Et ſuperiores Danapreos partes Ruſſi accolunt, per quem nauigantes ad Romanos proficiſcuntur. Patzinacia autem Ruſſiam vniuerſam & Boſporum complectitur vſque Cherſonem Sarat, Burat, & triginta partes. Maritima verò ora à Danapri diſtat miliaria cxx. Danaſtris à Danapri, quod aureum littus dicitur, LXXX. A Danapreos oſtio Adara occurrunt, ibique magnus ſinus eſt, qui Necropyla dicitur, quē planè tranſire nemini poſſibile. Et à Danapri Cherſonē vſq; milliaria ſūt ccc. & in medio paludes ac portus, in quibus ſalem Cherſonitæ conficiunt. A Cherſone ad Boſporum climatum vrbes ſunt, diſtantque milliaria ccc & à Boſporo paludis Mæotidis oſtium eſt, quæ & mare ab omnibus propter mag-

ἐν τῷ μέσῳ δὲ λίμναι καὶ λιμένες εἰσὶν, ἐν αἷς χερσωνῖται τὸ ἅλας ἐργάζονται. ἀπὸ δὲ χερσῶνος μέχρι βοσπόρου εἰσὶ τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων, τὸ δὲ διάστημα μίλια τ΄. καὶ ἀπὸ βοσπόρου τὸ τῆς μαιώτιδος λίμνης στόμιον ἐστὶν, ἥτις καὶ θάλασσα εἰσρέουσι ποτα-

διὰ τὸ μέγεθος παρὰ πάντων ὀνομάζεται. εἰς δὲ τὴν αὐτὴν μαιώτιδα θάλασσαν

nitudinem vocatur; influuntque in illam fluvii multi magnique. Ad Septemtrionem habet Danaprim, ex quo Russi proficiscuntur in nigram Bulgariam, Chazariam, & Syriam. Atque ille ipse Mæotidis sinus pertingit vsque Necropyla, quæ à Danapri absunt circiter milliaria 11. ibique miscetur. Veteres autem mare traiiciebāt ductâ fossâ per mediam Chersonem, Climata, & Bosporum, ad mille amplius milliaria: sed temporis tractu ea obruta in silvam densam conuersa est, & duas tantum vias habet, per quas in Chersonē, Bosporum & Climata Patzinacitæ proficiscuntur. Ad orientaliorem verò Mętotidis paludis partem fluvij aliquam multi eam ingrediuntur, vt Tanais, qui à Sarcel venit, & Choracul, in quo Berseticí captura est: item alii plures: Bal, Burlic, Chader, cæterique. Sed est & Mæotidis paludis ostium, quod Burlic cognominatur, & in Pontum defluit; vbi Bosporus est, cui opposita vrbs Tamatarche, traiectu octo-

μοὶ πολλοὶ καὶ μεγάλοι. πρὸς τὸ ἀρκτῶον αὐτῆς μέρος ὁ δάναπρεις ποταμὸς, ἐξ οὗ καὶ οἱ ῥῶς διέρχονται πρός τε τὴν μαύρην βουλγαρίαν, καὶ χαζαρίαν, καὶ Συρίαν. ὁ δὲ αὐτὸς κόλπος τῆς μαιώτιδος ἔρχεται ἀντικρὺ τῶν νεκροπύλων τῶν ὄντων πλησίον τοῦ δανάπρεως ποταμοῦ ὡς ἀπὸ μιλίων δ'. καὶ μίσγεται. ἐν ᾧ καὶ σοῦδαν οἱ παλαιοὶ ποιησάμενοι διεβίβασαν τὴν θάλασσαν μέσον ἀποκλείσαντες πᾶσαν τὴν χερσῶνος γῆν, καὶ τῶν κλιμάτων, καὶ τὴν βοσπόρου γῆν κρατοῦσαν μέχρι α' μιλίων ἢ καὶ πλείων τινῶν. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐτῶν κατεχώσθη ἡ αὐτὴ σούδα, καὶ εἰς δάσος ἐγένετο πολὺ, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐν αὐτῷ πλὴν δύο ὁδοὶ, ἐν αἷς οἱ πατζινακῖται διέρχονται πρός τε χερζῶνα καὶ βόσπορον καὶ τὰ κλίματα. εἰς δὲ τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τῆς μαιώτιδος λίμνης εἰσέρχονται πολλοί τινες ποταμοὶ, ὅ τε τάναις ποταμὸς, ὁ ἀπὸ τὸ κάστρον Σάρκελ ἐρχόμενος, καὶ τὸ χωράκουλ, ἐν ᾧ καὶ τὸ βερζήτικον ἀγρεύεται. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι ποταμοὶ, ὁ βὰλ, καὶ ὁ βουρλὶκ, ὁ χαδὴρ, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ποταμοί. ἐκ δὲ τῆς μαιώτιδος λίμνης ἐξέρχεται στόμιον τὸ βουρλὶκ ἐπονομαζόμενον, καὶ πρὸς τὴν τοῦ πόντου θάλασσαν καταρεῖ, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ βόσπορος. ἀντικρὺ δὲ τοῦ βοσπόρου τὸ ταμάταρχα λεγόμενον κάστρον ἐστί. τὸ δὲ διάστημα τοῦ περάματος τοῦ

τοι-

τοιούτου στομίου ἐστὶ μίλια ιη'. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν μιλίων ἐστὶ νησίον μέγα χαμηλὸν τὸ λεγόμενον ἀτέχ. ἀπὸ τὸ ταμάταρχα ἐστὶ ποταμὸς ἀπὸ μιλίων ιη', ἢ καὶ κ'. λεγόμενος οὐκρούχ, ὁ διαχωρίζων τὴν ζιχίαν, καὶ τὸ ταμάταρχα. ἀπὸ δὲ τοῦ οὐκρούχ μέχρι τοῦ νικόψεως ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ κάστρον ἐστὶν ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, ἐστὶν ἡ χώρα τῆς ζιχίας. τὸ δὲ διάστημα ἐστὶ μίλια τ'. ανωθεν τῆς ζιχίας ἐστὶν ἡ χώρα ἡ λεγομένη παπαγία. καὶ ἄνωθεν τῆς παπαγίας χώρας ἐστὶν ἡ χώρα ἡ λεγομένη κασαχία. ἄνωθεν δὲ τῆς κασαχίας ὄρη τὰ καυκάσια εἰσίν. καὶ τῶν ὀρέων ἄνωθεν ἐστὶν ἡ χώρα τῆς ἀλανίας. ἡ δὲ τῆς ζιχίας παράλιος ἔχει νησία, τὸ μέγα νησίον, καὶ τὰ τρία νησία. ἔνδοθεν δέ τούτων εἰσὶ καὶ ἕτερα νησία τὰ ἐπινοηθέντα, καὶ παρὰ τῶν ζιχῶν κτισθέντα, τό τε τουργανήρχ, καὶ τὸ τζαρβαγάνι, καὶ ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ποταμοῦ λιμένα ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὰς πτελέας ἕτερον, ἐν ᾧ τὰς τῶν ἀλανῶν ἐπιδρομαῖς οἱ ζιχοὶ καταφεύγουσι. τὸ δὲ παραθαλάσσιον ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ζιχίας, ἤτοι νικόψεως ποταμοῦ, ἐστὶν ἡ τῆς ἀβασγίας χώρα, μέχρι τοῦ κάστρου σωτηριουπόλεως, εἰσί δε μίλια τ'.

decim milliarium, in medio inſula magna & depreſſa eſt, quæ Atech appellatur. A Tamatarcha XVII. aut XX. milliaribus Vruch fluvius eſt, Zichiã & Tamatarcha ſeparans. Ab Vruch vſque ad Nicopſin flumen, in quo etiã vrbs eiusdem nominis Zichia eſt, ad ſpatium milliarium CC. ſupra Zichiam Pagagia iacet; ſupra Papagiam Caſachia; ſupra Caſachiam mons Caucaſus; ſupra Caucaſum Alania. Zichiæ autem ora maritima inſulas habet vnam magnam, & tres parvas: intra quas & alię ſunt à Zichis cultæ, habitatæque, vt ſunt Turganerch, & Tzarbagani, & pręterea alia quædam, & ad portum fluminis alia, & ad Vlmos alia, in quam Alanis inuadentibus Zichi cõfugiunt. Quæ verò mari adiacet regio à Zichia, ſiue Nicopſi fluvio, vſque ad Soteropolin, Abaſgia eſt: ſuntque milliaria CCC.

CAP. XLIII.

De regione Taro.

SEd de Septentrionalib. quidem Scythis satis nunc diximus, fili dilecte: eritque hæc cognitio omnino tibi utilis suo tempore: oportet verò neque ea quę ad orientem sunt ignorare, quo pacto excusso semel Romanorum iugo iterum mox sub illud venerint. Nam primus Cricoricius ille princeps Taronis, Romanorum se Imperatori submisit: sed ab initio fidei dubius visus est, verbo quidem Imperatoris amicitiam colens, re verò ipsa Saracenorum principi gratificans, & ducem se aliquoties præbens copiis è Syria contra themata Romanis subiecta venientibus, cunctaque Romanis secretò cogitata adversus hostes Saracenos in Syriam denuntiabat; atq; ea quæ ad nos pertinerent clam indicans, cum ad Amermumnē palam per litteras omnia deferret: cumque res Romanas curare videri vellet, inventus est Saracenis magis favere. Præterea dona semper venerabili imperatori Leoni

ΚΕΦ. μγʹ.

περὶ τῆς χώρας τοῦ Ταρῶν.

ΑΛλὰ μὲν περὶ τῶν βορείων Σκυθῶν ἱκανῶς σοι δεδήλωται τέκνον ποθήμενον, ὧν ἡ γνῶσις ἐπωφελής τε καὶ εὔχρηστος ἐν καιρῷ σοι πάντως γενήσεται. δεῖ δέ σε μηδὲ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἀγνοεῖν, ὅθεν ὑπήκοα πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐγένετο, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον τῆς τούτων ἐπικρατείας ἐξέπεσον. πρῶτος γὰρ ὁ κρικοείκιος ἐκεῖνος ὁ τοῦ Ταρὼν ἄρχων πρὸς τὸν βασιλέα ῥωμαίων ἑαυτὸν ὑπέκλινε καὶ ὑπέταξεν. ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐπαμφοτερίζων ἐφαίνετο, καὶ λόγῳ μὲν τὴν τοῦ βασιλέως φιλίαν τιμᾶν, ἔργῳ δὲ τῷ τῶν σαρακηνῶν κατάρχοντι τὰ καθ' ἡδονὴν διεπράττετο, καὶ διαφόρως ἐχρημάτισε τῶν ἀπὸ Συρίας ἐξερχομένων φοσσάτων κατὰ τῶν ὑπηκόων θεμάτων τῶν βασιλ. ῥωμαίων. καὶ πάντα τὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐν ἀπορρήτῳ μελετώμενα κατὰ τῶν ἀντιπάλων σαρακηνῶν πρὸς Συρίαν ἀνεμήνυε. καὶ λάθρα περὶ τῶν παρ' ὑμῖν σημαίνων ἀεὶ πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν διὰ γραμμάτων ἐδηλοποίει. καὶ δοκεῖν μὲν ἐβούλετο τὰ τῶν ῥωμαίων φρονεῖν, εὑρίσκετο δὲ μᾶλλον τὰ τῶν σαρακηνῶν προκρίνων τε καὶ φρονῶν. πλὴν ἀπέ-

πεμπεν ἀεὶ δῶρα, ἅπερ τοῖς ἐκεῖσε βαρβάροις δοκεῖ τίμια πρὸς τὸν ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμον Λέοντα, καὶ ἀντελάμβανε πλείονα τε καὶ κρείττονα παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεύοντος. ὃς καὶ πολλάκις αὐτῷ προετρέψατο διὰ γραμμάτων πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν καὶ τὸν βασιλέα θεάσασθαι, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ φιλοφρονήσεων καὶ τιμῶν μεταχεῖν. ὁ δὲ δεδοικὼς μὴ πρὸς λύπην καὶ σκάνδαλον τοῦ Ἀμερμουμνῆ γένηται τοῦτο, προφάσεις ἐπλάττετο, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἑαυτοῦ χώραν ἔρημον τῆς ἐξ αὐτοῦ βοηθείας καταλιπεῖν, ἵνα μὴ ὑπὸ σαρακηνῶν καταληϊσθῇ, μάτην ἐσκέπτετο. ὁ δὲ αὐτὸς ἄρχων τοῦ Ταρῶν κρατήσας ἐν πολέμῳ ποτὲ τοῦ Ἀρκαΐκα τοὺς παῖδας, ἤγουν Κρικορίκη τοῦ πατρικίου τοῦ πατρὸς τοῦ ἀσωτίου τοὺς ἐξαδέλφους, εἶχε παρ' ἑαυτῷ δεσμίους. περὶ ὧν καὶ Συμβάτιος ὁ τότε ἄρχων τῶν ἀρχόντων τὸν αὐτὸν μακαριώτατον βασιλέα διὰ γραμμάτων ἠξίωσε τοῦ ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν Ταρωνίτην ἀναλαβέσθαι σπουδάσαι τοὺς οἰκείους ἀνεψιοὺς, οἵτινες ἦσαν υἱοὶ τοῦ εἰρημένου Ἀρκαΐκα, ἵνα μὴ πρὸς τὸν Ἀμερμουμνῆν ἀποσταλῶσι. Συγγενὴς γὰρ ἦν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων Κρικόριος ὁ πατρίκιος. ἐπακούσας δὲ τῆς τοιαύτης τοῦ Συμβατίου ἀξιώσεως Λέων ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς, τὸν Σινούτην ἐκεῖνον τὸν εὐνοῦχον ἀπέστειλε χαρτουλάριον τινα

mittebat, quæ Barbaris illis pretiosa censentur, recipiebatque ab eo & plura & præstantiora. Et sæpe per literas inuitatus vt ad vrbem veniret, imperatoremque inuiseret, beneuolentiam & honorem reportaturus, metuens ne cum dolore & offensa Amermumne id fieret, caussas prætexebat, non posse se terram suam opis suæ egentem relinquere, ne à Saracenis vastaretur. Cumque in bello cepisset filios Arcaicæ, Cricoricij patricij Asotii patris patrueles, in vinculis eos apud se detinuit. Pro, quibus etiam Symbatius, tunc principum princeps, beatissimum eundem imperatorem per litteras rogauit, vti ad Taronitem mitteret, nuntiaretque: recipere se velle patrueles suos, Arcaicæ, quem diximus, filios: ne ad Amermumnem mitterētur: siquidem Symbatij principum principis propinquus erat Cricoricius patritius. Et Leo quidem, huic Symbatij petitioni morem gerens, Sinutem illum Eunuchum mi-

sit, tunc Chartularium celeris cursus, & ad Taronis principem, huius negotij causa, & ad Adranases Iberiæ Curopalaten, alia illic peracturus, addens etiam munera vtrique convenientia. At Sinutem hunc cum calumniis apud imperatorem traduxisset Theodorus Armeniorum interpres, in locum eius de comitatu imperiali subrogatus est Constantinus, Libis ministerij domesticus, nunc proconsul, patricius, & magnus Hetæriarcha, cũ mandatis, vt ad Taronis principem cum munerib. ipse iret. Sinutem verò ad Adranaser Iberiæ Curopalaten proficisci iuberet, prout imperatum illi erat. Taronem verò cum appulisset, quem dixi * traditis Cricoricio imperatoris muneribus & litteris, Asotium nothum Taronitæ filium acceptum in vrbem duxit, eumque imperator * dignitate & multis prçterea beneficiis auctum ad patrem per eundem * remisit. Cumque Apoganem Cricoritij Taronitę principis filium idem Constan-

καῦτα τοῦ ὀξέως δρόμου τυγχάνοντα πρός τε τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν τῆς τοιαύτης ἕνεκα ὑποθέσεως, καὶ πρὸς τὸν Ἀδρανασὴρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας διά τινας ἑτέρας ὑποθέσεις, δοὺς αὐτῷ καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ξένια τὰ ἁρμόζοντα. διαβληθέντος δὲ τοῦ εἰρημένου Σινούτου παρὰ Θεοδώρου τοῦ τῶν ἀρμενίων ἑρμηνευτοῦ πρὸς τὸν εἰρημένον ἀοίδιμον βασιλέα, ἐξαπεστάλη βασιλικὸς ἀντ' αὐτοῦ ὁ πρωτοσπαθάριος Κωνσταντῖνος καὶ δομέστικος τῆς ὑπουργίας τοῦ λιβὸς, ὁ νῦν ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ μέγας ἑταιρειάρχης, ἐνταλματικῶς ὁρισθεὶς τὰ πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν τὸν Κρικορίκιον ἀποσταλέντα ξένια. καὶ αὐτὸς μὲν πρὸς τὸ Ταρὼν ἐξελθεῖν, τὸν δὲ Σινούτην προστρέψασθαι πρὸς τὸν Ἀδρανασὴρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας κατὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτῷ ἀπελθεῖν. καταλαβὼν δὲ τὸ Ταρὼν ὁ εἰρημένος πρωτοσπαθάριος καὶ ἀποδιδοὺς Κρικορικίῳ τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντα τοῦ βασιλέως δῶρα καὶ γράμματα, ἀνελάβετο τὸν νόθον τοῦ Ταρωνίτου υἱὸν, ὃς Ἀσώτιος ὠνομάζετο, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν. ὃν ὁ βασιλεὺς τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμήσας ἀξίᾳ, καὶ ἱκανῶς φιλοφρονησάμενος, πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀπέστειλεν. ἀναλαβόμενος οὖν ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος ἐκεῖνος Ἀπογάνεμ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κρικορίκη τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ταρὼν, εἰσήγαγε πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα, μετὰ καὶ

τῶν

τῶν δύο υἱῶν Ἀρχάικα. ὃν καὶ τῇ τοῦ π' ἀξίᾳ τιμήσας ὁ βασιλεύς, καὶ φιλοφρόνως πολλάκις δεξιωσάμενος ἀπέστειλεν αὖθις διὰ τοῦ αὐτοῦ κωνσταντίνου εἰς τὴν οἰκείαν χώραν. καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν χαλδίᾳ ὁ εἰρημένος κωνσταντῖνος ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν διατρίψας, ἐπετράπη διὰ κελεύσεως εἰσελθεῖν ἐν τῷ Ταρῶν, καὶ ἀναλαβέσθαι κρικορίκιον τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρῶν, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν, ὃ ἐποίησεν. εἰσελθόντος δὲ τοῦ αὐτοῦ κρικορικίου ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ Ταρῶν ἀξίᾳ τιμηθέντος, ἐδόθη αὐτῷ καὶ οἶκος εἰς κατοικίαν ὁ τοῦ βαρβάρου λεγόμενος, ὁ νῦν βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος. ἐτιμήθη δὲ καὶ ἐτησίᾳ ῥόγᾳ, χρυσίου μὲν δέκα λίτρας, καὶ μιλιαρισίων ἑτέρας δέκα λίτρας, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν λίτρας εἴκοσι. καὶ ἐπὶ χρόνον ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐπιτρίψας, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθυπάτου κωνσταντίνου πάλιν πρὸς τὴν οἰκείαν διεσώθη χώραν. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰσῆλθεν καὶ ἀπογάνεμ πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα, καὶ προεβιβάσθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρικιότητα. ἐπετράπη δὲ καὶ εἰς γυναῖκα λαβεῖν τοῦ εἰρημένου κωνσταντίνου θυγατέρα, καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προφάσει καὶ οἶκον ἐπεζήτησεν, καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸν τοῦ βαρβάρου

tinus accepiſſet, vnà cum duobus Arcaicæ filijs ad beatum imperatorem adduxit, qui * honore affe-ctum, & cęteroquin benignè habitum, domum ad fratrem per eundem Conſtantinum remiſit. Poſtea ille ipſe Conſtantinus, tẽpore aliquã multo in Chaldia exacto, Taronem ire iuſſus eſt, adductoque principe Taronis Cricoricio in vrbem venire, quemadmodum etiam fecit. Cricoricius autem vrbem ingreſſus, & magiſter Taronisque prætor factus, habitandam accepit domum Barbari, quæ nunc eſt Baſilij Accubitoris. Decretumque ei honorarij vicem eſt annuum ſtipendiũ auri librarum decem, & totidem miliariſiorum, ita vt in vniuerſum libræ eſſent viginti. Atque ad tempus aliquod in vrbe verſatus ab eodem Conſtantino in terram ſuam incolumis reductus eſt. Poſtea Apoganem quoque beatum imperatorem acceſſit, & ad patriciatum ab eo promotus eſt, perſuaſusque vxorem ſumere dicti Conſtanrini filiam eâ occaſione ædes quæſiuit, aſſignataq; etiam ipſi Barbari domus fuit ſine aurea bulla. Et be-

nevolò ab imperatore habitus, terram suam repetiit mox rediturus, & nuptias consummaturus: at simul domum rediisset paucis post diebus vita defunctus est. Frater verò eius Cricoricius per litteras petiit: vti in vrbem venire sibi, acceptoque ab imperatore stipendio commorari illic aliquandiu liceret, vtque hanc in rem ædes fratri prius destinatæ ad habitationem concederentur; & sanè obtinuit, cum quia non ita pridem sese subiecisset, tum vt alios quoque orientis principes ad similem Romanis semet submittendi zelum prouocaret, sed donationem hanc scriptâ bullâ aureâ non confirmauit. Post annos verò multos, Romano imperium tenente, ille ipse Cricoricius ostendit in domo Barbari habitare se non posse, & pro ea petiit vel suburbanum in Celtzene, vel Patzati, vel aliam quamcunque imperator iusserit; vt, factâ Agarenorum in terram suam excursione, consanguineos suos

οἶκον χρυσοβούλλου χωρίς. καὶ φιλοφρονηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως, τῷ τότε μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψε πρὸς τὸ πάλιν εἰσελθεῖν, καὶ τὰ τοῦ γάμου ἀπαρτίσασθαι. ἅμα δὲ τῷ εἰς τὴν οἰκείαν χώραν διασωθῆναι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς κρικορίκιος διὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐξῃτήσατο εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου βασιλέως λαμβάνειν τὴν διδομένην ῥόγαν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ διατρίβειν πόλει. καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν τῷ οἰκείῳ ἀδελφῷ προχωρηθέντα οἶκον εἰς κατοίκησιν λαβεῖν ἠξίου, ὃν καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ὁ μακάριος βασιλεύς, διά τε τὸ νεωστὶ ὑποταγῆναι, καὶ διὰ τὸ καὶ ἄλλους ἄρχοντας τῆς ἀνατολῆς πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον τῆς πρὸς ῥωμαίους ὑποταγῆς ἐκκαλέσασθαι. ἔγγραφον δὲ χρυσοβούλλιον δωρεὰν τοῦ τοιούτου οἴκου πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐποίησε, μετὰ δὲ χρόνους ἱκανούς, ῥωμανοῦ τοῦ μακαρίου βασιλέως τῶν σκήπτρων τῆς βασιλείας ῥωμαίων ἐπιλημμένου, ἀνήγαγεν ὁ αὐτὸς κρικορίκιος μὴ ἰσχύειν κρατεῖν τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον, ἀλλ' ἠξίου λαβεῖν ἀντ' αὐτοῦ προάστειον ἐν κελτζηνῇ, εἴτε τοῦ πατζάτου, εἴτε ἄλλον οἷον κελεύοι ὁ βασιλεύς. ἵνα ὅτε ἐπιδρομὴ τῶν ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς χώρας αὐτοῦ γένηται, ἀποστέλλειν ἐκεῖσε ἔχῃ τὴν οἰκείαν συγγένειαν καὶ ὑπόστασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἀκριβῆ γνῶ-

σιν τῶν πραγμάτων μὴ κεκτημένος, ἐλπίζων δὲ ἀπὸ βασιλικοῦ χρυσοβουλλίου τοῦ μακαρίου λέοντος ἔχειν τὴν ταρωνίτην τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον, δέδωκεν αὐτῷ τὸ προάστειον τοῦ γρηγορᾶ ἐν κελτζηνῇ, καὶ τὸν οἶκον δῆθεν ἀντέλαβε, χρυσοβούλλιον δὲ οὐδὲ αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ προαστείῳ ἐποιήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραψε πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα ὁ Τορνίκης ὁ τοῦ Ταρωνίτου ἀνεψιός, ὁ τοῦ ἀπογαρὲμ ἐκείνου υἱὸς, ὅτι τὸν οἶκον τοῦ βαρβάρου ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς λέων τῷ ἐμῷ πατρὶ ἐδωρήσατο. μετὰ δὲ τὸν τοῦ πατρός μου θάνατον, διὰ τὸ ἔτι ἀνήλικον καὶ ὀρφανὸν τυγχάνειν ἐμὲ, κατ' ἐξουσίαν θεῖός μου τὸν τοῦτον οἶκον κατεκράτησεν, ἀεὶ καθυπισχνούμενός μοι ὅταν εἰς τὸν τέλειον τῆς ἡλικίας ἔλθω χρόνον ἀπολαβεῖν τὸν οἶκον τὸν πατρικόν. καὶ νῦν, ὡς ἔμαθον, δέδωκε τὸν τοιοῦτον οἶκον ὁ ἐμὸς θεῖος τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ ἔλαβεν εἰς ἀντισήκωσιν αὐτοῦ τὸ προάστειον τῇ γρηγορᾷ ἐν κελτζηνῇ. ἀπὸ δὲ τῶν τοιούτων βασιλικῶν φιλοτιμιῶν τῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν φθόνος ὑπεφύη καὶ ἐβλάστησε πρὸς αὐτὸν παρά τε τοῦ κικίου τοῦ ἄρχοντος βασπαρακανὰ, καὶ ἀδρανασὴρ τοῦ κουροπαλάτου ἰβηρίας καὶ Ἀσωτικίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων. οἵτινες ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα διαγογγύζοντες, δι' ἣν αἰτίαν ὁ Ταρωνίτης μόνος ῥόγας ἀπολαύη βασιλικῆς, αὐτῶν ἀπάντων λαμβανόν-

facultatesque transmittere illuc possset. Imperator autem rerum non admodum peritus, & Taronitem illas Barbari ædes à beato Leone cum bullâ aureâ habere credē, suburbanum ei Gregorę in Celtzene dedit, sine aurea bulla etiam ipse. Post hæc ad eundem imperatorem scripsit Tornices Taronitæ patruelis, Apoganem istius filius, hūc in modum: Barbari ædes beatissimus imperator Leo patri meo donavit, post cuius obitum cum orphanus & impubes essem, patruus meus pro auctoritate illas tenuit, semper promittēs eas me recepturum vbi maturam ætatem attigissem: at nunc, vt intelligo, tuæ eas maiestati dedit, accepto in compensationem suburbano Gregoræ in Celtzene. Ab hac verò imperiali munificentia inuidia adversus Taronitem accensi sunt Cicius princeps Basparacaca, Adranaser Curopalates Iberiæ, & Asoticius principum princeps; qui obmurmurantes imperatori scripserunt; quid causæ esset, cur Taro-

nites solus imperiali stipendio frueretur, ipsis omnibus nihil accipientib. Nã inquiebant, quâ in re plus ille servitij præstat, aut Romanis vtilior nobis est? Vnde oportet aut nos quoque stipendium, non secus atque ipsum accipere; aut neque ipsum tali dono frui. Sed rescripsit beatus Romanus, illud Taronitæ stipendium non à se esse, sed ab imperatore defũcto, ideoque nec in sua potestate id rescindere: neq; iustum esse priorum imperatorum acta à posteriorib. aboleri. Nihilominus Taronitæ per litteras significauit dictorum virorum dolorem, & offensam: at ille declarauit, neque aurum, neque argẽtum dare se posse, promisit verò præter munera ex more mitti solita in vestibus & ære ad decem librarum æstimationẽ, deditq; tres quatuor annos. Postea neque hoc se tributum exsoluere posse ostendit, stipendium verò, siue dotem, postulabat, quemadmodum sub beatissimo imperatore Leone erat, aut aboleri volebat, quapropter etiam ne offendiculum esset Cicio & Iberiæ Curopolatæ, reliquisque, beatissimus, quem dixi, impe-

των οὐδέν. τίνα γὰρ ἔλεγον περισσοτέραν δουλείαν ἡμῶν ποιεῖται, ἢ τί πλέον ἡμῶν τοὺς ῥωμαίους ἐπωφελεῖ; ὅθεν χρὴ ἢ καὶ ἡμᾶς ὡς ἐκεῖνον ῥογεύεσθαι, ἢ μηδ' ἐκεῖνον ἐντὸς τῆς τοιαύτης τυγχάνειν δωρεᾶς. ὁ δὲ μακάριος ῥωμανὸς ἀντέγραψε πρὸς αὐτοὺς, μὴ παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῷ Ταρωνίτῃ γενέσθαι ῥόγαν, ἵν' ἐπ' αὐτῷ κεῖται, καὶ εἰς ταύτης νῦν ἐκκοπῇ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ μακαρίου βασιλέως. καὶ μὴ δίκαιον εἶναι τὰ τῶν προβεβασιλευκότων παρὰ τῶν ὑστέρων ἀνατρέπεσθαι. ἔγραψε δ' ὅμως πρὸς τὸν αὐτὸν Ταρωνίτην, δηλοποιῶν αὐτῷ τὴν τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν λύπην καὶ σκάνδαλον. ὁ δὲ ἀνήγαγε, μήτε χρυσὸν μήτε ἄργυρον παρέχειν δύνασθαι. ὑπισχνεῖτο δὲ ἔξωθεν τῶν κατὰ τύπον ἀποστελλομένων ξενίων διδόναι ἱμάτια καὶ χαλκώματα μέχρι τῶν δέκα λιτρῶν συντιμώμενα. ἃ καὶ δέδωκε μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων ἐνιαυτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήγαγε μὴ δύνασθαι παρέχειν τὸ τοιοῦτον πάκτον. τὴν δὲ ῥόγαν ἢ προῖκα λαμβάνειν ἠξίου, καθὼς ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως λέοντος, ἢ ἐκκοπῆναι αὐτήν. ὅθεν διὰ τὸ μὴ εἰς σκάνδαλον εἶναι τοῦ κικίου, καὶ τοῦ κουροπαλάτου. καὶ τῶν λοιπῶν ἐξέκοψε ταύτην ὁ εἰρημένος μακαριώτατος βασιλεὺς ῥωμανός. παραμυθούμενος δὲ ὥσπερ αὐτὸν

μετὰ

μετὰ ταῦτα τὸν τούτου υἱὸν Ἀσώτιον ἐν τῇ πόλει παραγεγονότα εἰς πατρικίους ἐτίμησε. καὶ φιλοφρονησάμενος αὐταρκῶς πρὸς τὰ ἴδια ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ μαγίστρου τοῦ Κρικορικίου τὸν βίον ἀπολιπόντος, ἀνήγαγε Τορνίκιος ὁ τοῦ Ἀπογαρὲμ υἱὸς ἔρωτα ἔχειν ἐγκάρδιον εἰσελθεῖν, καὶ τὸν βασιλέα θεάσασθαι. ἐφ' ᾧ τὸν ἀσηκρῆτιν Κρινίτην καὶ ἑρμηνευτὴν ὁ βασιλεὺς ἐξαπέστειλεν, ὃς καὶ εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει τὸν εἰρημένον Τορνίκιον. προσήγαγε δὲ αὐτὸν Τορνίκιον ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν τῶν πατρικίων τιμήν. προέτεινετο δὲ δικαιολογίας ἐπὶ τῷ τοῦ Βαρβάρου οἴκῳ. καὶ ἀκούσας ὅτι προάστειον λαβὼν ὁ θεῖος αὐτοῦ ἐν τῇ Κελτζηνῇ τὴν τούτου παρεχώρησεν ἐξουσίαν, ἔλεγε μὴ δύνασθαι τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἀνταλλαγήν. καὶ ἠξίου ἢ τὸν οἶκον λαβεῖν, ἢ τὸ προάστειον. εἰ δὲ μὴ καὶ ἀμφότερα προσεχώρει τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ μὴ ἔχειν αὐτὰ τοὺς ἐξαδέλφους αὐτοῦ. τούτου ἕνεκεν ὁ βασιλεύς, ἐπεὶ καὶ ὁ γέρων ὁ Ταρωνίτης ἐτύγχανεν ἀποθανών, ἀνελάβετο τὸ προάστειον. καὶ οὐδὲ τὸν οἶκον ἀντέδωκεν, ἐπεὶ μηδὲ χρυσοβούλλιον, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, ἐπί τινι τούτων ἐξετέθη. μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλθε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν Παγκράτιος ἐκεῖνος ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ μαγίστρου ἐκείνου Κρικορικίου τοῦ Ταρωνίτου, καὶ προεβιβάσθη παρὰ τοῦ

rator Romanus revocavit. Eiusque rei ergò, velut in solamen, filium Asotium, in vrbem cum venisset, patricium creauit, multoque in honore aliquandiu habitũ ad suos remisit. Mortuo verò Magistro Cricoricio, Tornicius Apoganem filius desiderium ingens prę se tulit vrbem & imperatorem videndi: quã obrem * Criniten & interpretem illuc misit imperator, qui eum in vrbem adduceret, adductumque patricij honore ornauit. Prætendebat autem ius in domũ Barbari, intelligensque accepto suburbano in Celtzene patruum suum hanc tradidisse, paternam hęreditatem suam permutare eum potuisse negabat, volebatq; aut domũ accipere, aut suburbanum: nisi si vtraque imperatori cederent, non habentibus ea patruelibus ipsius. Itaq; & suburbanum imperator accepit, quippe mortuo iã sene Taronite; neque domum pro eo vicariam dedit, cum nulla super ea, vt dictum est supra, aurea bulla confecta esset. Posteà in vrbem venit Pancratius maximus filiorum magistri illius Cricoricij Taronitæ, euectusque est ab im-

peratore ad patricii dignitatem, creatusque prætor Taronis: cumque vxorem etiam cuperet è sanguine imperiali, data ei soror est Theophylacti magistri; & consummatis nuptiis testamentum fecit, in quo instituit; vt, si liberi ex eo matrimonio nascerentur, vniuersæ flexuæ terræ hereditatem haberent; eoq; nomine petiit ab imperatore dari sibi suburbanum Gregorii, in quo patricia eius vxor commoraretur, quâ defunctâ iterũ ad maiestatem suam rediret. Et annuit peritioni huic imperator, ingentique munificentiâ complexus, cum vxore ad terram suam remisit. Magistri verò Cricoricii filii, tam ipse hic Pancrarius, quàm Asotius patricius, dolorem & vim non exiguam inferebant patrueli suo Tornicio patricio: qui rem non ferens scripsit imperatori, vt mitteret hominem fidum, qui terram suam acciperet, se verò, vxoremque, & filium ad eum perduceret. Misitque imperator * Crinitem & interpretem; qui, vti petierat, exciperet ipsum, & in vrbem adduceret. Cum

βασιλέως εἰς τοῦ πατρικίου ἀξίωμα, καὶ γέγονε καὶ στρατηγὸς τοῦ Ταρῶν. ᾐτήσατο δὲ γυναῖκα λαβεῖν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν συγγενίδων, καὶ δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ μαγίστρου θεοφυλάκτου ἀδελφὴν εἰς γυναῖκα, καὶ μετὰ τὸν γάμον διαθήκας ἐξέθετο, ἐν αἷς ἐδήλου, ὅτι ἐὰν μὴ γένωνται παῖδες ἀπὸ τῆς τοιαύτης γυναικὸς, ἵνα ἔχωσι τὴν ἅπασάν μου χώραν εἰς κλῆρον προγονικόν. καὶ ἐπὶ τούτῳ ᾐτήσατο βασιλέα δοθῆναι αὐτῷ τὸ προάστειον τοῦ χηγορᾶ, καὶ ἐν αὐτῷ τὴν πατρικίαν τὴν τούτου γυναῖκα καθέζεσθαι, μετὰ δὲ τὴν τοιαύτης ἀποβίωσιν εἶναι πάλιν τὸ τοιοῦτον προάστειον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. καὶ ἐπένευσε καὶ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ πολλαῖς φιλοτιμίαις αὐτὸν δεξιωσάμενος, μετὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ μαγίστρου κρικορικίου, ὅτε αὐτὸς παγκράτιος ὁ πατρίκιος, καὶ ἀσώτιος ὁ πατρίκιος, μεγάλως παρελύπουν καὶ ἐβιάζοντο τὸν οἰκεῖον αὐτῶν ἐξάδελφον τορνίκιον πατρίκιον, ὃς μὴ ὑποφέρων τὴν ἀπὸ τούτων ἐπίθεσιν, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα ἀποστεῖλαι πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ παραλαβεῖν τὴν χώραν αὐτοῦ, αὐτὸν δὲ τὴν καὶ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσαγαγεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπέστειλε τὸν κρινίτην καὶ ἑρμηνέα, πρὸς τὸ κατὰ ἀξίωσιν αὐτὸν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει. ὅτε δὲ

τὴν

τὴν τοιαύτην χώραν ὁ κρινίτης κατέλαβεν ὑποκειμένην τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων. τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ εὗρεν αὐτὸν ἤδη τὸν βίον ἀπολειπόντα, διαταξάμενον πρὸ τῆς τελευτῆς εἰς πᾶσαν τὴν χώραν αὐτοῦ εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, ἣν καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς κατοίκησιν εἰσελθούσης τῆς ἀθ' μιχαὴλ τοῦ ποτὲ γεγονότος κομμερκιαρίου χαλδίας, καὶ τοῦ ψωμαθέως τὴν μονήν. καὶ πάλιν ἀπεστάλη ὁ εἰρημένος κρινίτης παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ παραλαβεῖν τὴν χώραν τοῦ ἀπογάνεμ, ἤτοι τὸ μέρος τοῦ πατρικίου Τορνικίου. ἀνταπέστειλαν δὲ ἐκεῖθεν τοῦ Ταρωνίτου υἱοὶ οἱ τοῦ ἀποθανόντος ἐξάδελφοι, ἀξιοῦντες δοῦναι τὸ οὐλνουτὴν, καὶ ἔχειν τὴν χώραν τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν. μὴ γὰρ δύνασθαι ὅλως αὐτοὺς ζῆν, εἰ τὴν τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν χώραν ὡς οἰκείαν κατάσχῃ ὁ βασιλεύς. οἰκείᾳ δὲ ἀγαθότητι ὑπείξας ὁ βασιλεὺς τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐξεπλήρωσε. καὶ δέδωκεν αὐτοῖς μὲν τὴν χώραν τοῦ ἀπογάνεμ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν, αὐτὸς δὲ ἀνελάβετο τὸ οὐλνουτὴν μετὰ πάσης τῆς περιχώρου αὐτοῦ. ἡ δὲ ὅλου τοῦ Ταρὼν χώρα εἰς δύο διανεμηθεῖσα ἐτύγχανεν. εἰς τὸ μὲν ἥμισυ οἱ τοῦ μαγίστρου κρικορικίου εἶχον υἱοὶ, τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ ἀπογάνεμ τοῦ πατρικίου, οἱ τούτων ἐξάδελφοι.

verò illuc appuliſſet Crinites iam mortuum inuenit, ſed teſtamento ante mortem cauiſſe, vt tota ipſius terra Romanorum imperatori pareret, vxorq; cum filio ad imperatorem ſe conferret, qui advenienti habitandum dedit * Michaelis olim Chaldiæ cõmerciarij, & Pſomathei monaſterium. Rurſumq; miſſus ab imperatore eſt dictus Crinites, vt terram Apoganem, quæ Tornicij patricii pars erat, acciperet: & contra miſerunt Taronitæ filii, defuncti patrueles, Vlnutem offerentes, vt ipſis patruelis ſui terram retinere liceret; neque enim vitam omnino tolerare ſe poſſe, ſi illam vel uti propriam imperator teneat. Et petitioni quidem illorũ pro bonitate ſua imperator ſatisfaciens omnẽ eis patruelis ſui Apoganẽ terram conceſſit, ipſe verò Vlnutem accepit, cum vniuerſo tractu finitimo. Tota autem Taronis regio in duo diviſa erat, & dimidium quidem Cricoricij magiſtri filij tenuerunt; dimidium filij Apoganem patricij, horum patrueles.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μδ'.

περὶ τῆς χώρας τῆς ἀπαχουνῆς, καὶ τοῦ κάστρου τοῦ μαντζικίερτ, καὶ τοῦ παρκρὶ, καὶ τοῦ χαλιὰτ καὶ τοῦ χαλιὰτ, καὶ τοῦ ἄρζες, καὶ τοῦ πιβῆ, καὶ τοῦ χὲρτ, καὶ τοῦ σαλαμᾶς, καὶ τοῦ τζερματζοῦ.

CAPUT XLIV.

De terra Apachunes, oppidoque Mansiciert, & Parcri, & Chliat, & Chaliat, & Arses, & Tibe, & Chert, & Salamas, & Tzermatzu.

ANte Azotium principum principem, Symbatij patrem, quem capitis supplicio affecit Persidis Ameras Apostatas, quique duos habuit filios: Asolium, qui ei successit, & Apasaciũ postea Magistri honore auctum, tres hæ vrbes, Percri, Chaliat, & Arses ad Persidem pertinebant. Principum princeps aulam habebat in magnâ Armeniæ vrbe Carz, tenebatque tres, quas dixi vrbes, Percri, Chaliat, Arses, & Tibi, & Chert, & Salamas. Apelcart tenebat Mãsiciert, eratque subiectus principum principi Symbatij patri: deditque Apelcart idem Asotius princi-

Ἰστέον ὅτι πρὸ τοῦ Ἀσωτίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων τοῦ πατρὸς τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων. ὃν ἀπεκεφάλισεν ὁ Ἀμερᾶς περσίδος ὁ ἀποστάτας, ὃς καὶ ἐποίησε δύο υἱοὺς· τόν τε Ἀσώτιον τὸν μετ' αὐτὸν γενόμενον ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων καὶ ἀπασάκιον τὸν μετὰ ταῦτα μάγιστρον τιμηθέντα, τὰ τρία ταῦτα κάστρα, τό τε περκρὶ, καὶ τὸ χαλιὰτ, καὶ τὸ ἄρσες, καὶ ὑπὸ τὴν περσίδος ἐπικράτειαν ἐτύγχανον· ὅτι ὁ ἄρχων ἐκαθέζετο τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγάλην ἀρμενίαν, εἰς τὸ κάστρον τὸ κάρς. καὶ ἐπεῖχε καὶ τὰ τρία τὰ προγεγραμμένα κάστρα, τό τε περκρὶ, τὸ χαλιὰτ, καὶ τὸ ἄρζες, καὶ τὸ τιβὶ, καὶ τὸ χὲρτ, καὶ τὸ σαλαμάς. ὅτι ἀπελκάρτ ἐκράτει τὸ μανζικίερτ. καὶ ἦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων τοῦ πατρὸς τοῦ Συμβατίου τοῦ ἀρχόντων. δέδωκε δὲ αὐτῷ ἀπελκάρτ ὁ αὐτὸς ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόν-

ἀρχόντων, καὶ τὸ κάστρον τὸ Χλιάτ, καὶ τὸ Ἄρζες, καὶ τὸ Περκρί. ὁ γὰρ προῤῥηθεὶς Ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων, ὁ πατὴρ τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατεῖχε πάσας τὰς τῆς ἀνατολῆς χώρας. τελευτήσαντος δὲ Ἀπελκάρτ, κατέχε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ ἴδιος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβελχαμίτ. τοῦ δὲ Ἀβελχαμὶτ τελευτήσαντος, ἐκράτησε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ ἀποσεβατάς. τοῦ δὲ Συμβατίου δὲ τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων παρὰ τοῦ ἀποστάτου τοῦ Ἀμηρᾶ περσίδος ἀναιρεθέντος, ἐκράτησεν αὐθεντῶς καὶ κυρίως ὡς δεσπότης καὶ αὐτοκέφαλος τότε κάστρον τὸ Μανζικίερτ, καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα, καὶ τὰς χώρας, ὅς τις καὶ ὑπετάγη τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἑτέρων δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ ἀπολεσφουὲτ καὶ τοῦ ἀποσέλμη, διὰ τὸ διαφόρως καταπολεμηθῆναι τά τε κάστρα, καὶ πραιδευθῆναι, καὶ ἀφανισθῆναι, καὶ τὰς χώρας αὐτῶν παρὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν. παρέχοντες τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων καὶ πάκτα ὑπὲρ τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ προῤῥηθέντος Ἀσωτίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, τοῦ πατρὸς μὲν τοῦ Συμβατίου, πάππου δὲ τοῦ δευτέρου Ἀσωτίου, καὶ τοῦ μαγίστρου Ἀπαισικίου, μέχρι ζωῆς τοῦ δευτέρου Ἀσωτίου ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὑπῆρχον τὰ τοιαῦτα τρία κάστρα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐλάμβανεν ἐξ αὐτῶν πάκτα ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων. ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον τοῦ μανζικίερτ, μετὰ τῆς χώρας τοῦ ἀπαχουνῆς, καὶ τοῦ χαρκὰ, καὶ τοῦ κορὴ, ὑπὸ τὴν

pum vrbes Chliat, Arzes & Percri; nam omnes ille orientis terras poſſidebat. Mortuo verò Apelcart, ſucceſſit Abelchamit, & huic filius primogenitus Apoſebatas. At Symbatio ab Amera Perſidis interfecto ſolus quaſi dominus ſupremus ſuique iuris tenuit Manſiciert, reliquasque vrbes & terras: ſubiectiq; fuerunt Romanorum imperatori & ipſe & duo fratres eius Apoleſphuet & Apoſelme, quia ſępenumero vrbes eorum terræque bello infeſtarentur, vaſtarenturq; à domeſtico Scholarum, tributa quoque harum nomine pendentes. Ab Aſotio verò prædicto principum principe, Symbatii patre, Aſotii ſecundi & Apaſacii Magiſtri avo, vſque ad ſecundum Aſotium, tres iſtæ vrbes ſub poteſtate erant principis principum, isque ex iis tributa accipiebat. Similiter Manſiciert, cum terrâ Apa-

chunes, & Charca, & Chore, ad id vſque tempus, quo Ameras Manziciert, Apoſebatas vnàcum duob. fratribus Apoleſphuet, Apoſelme, imperatori ſe ſub miſerunt, tributa quoque ſolventes pro vrbibus ſuis & terris; poſtquam principum princeps Romano imperatori parebat, veluti ab eo deſignatus, dignitatemque eiusmodi adeptus; nec ipſe tantum, ſed vrbes omnes quibus dominabatur, item reſpublicæ, ac terræ. Symbatio principum magnæ Armeniæ principe capto ab Apoſebata Amera Perſidis, & capite mulctato, Apoſebatas qui in vrbe Manziciert regiam poſuerat, obtinuit quoque vrbes Chaliat, & Percri, cũ republ. Arzes. Secundus Apoſebatæ frater Apoleſphuet, eiusque patruelis & priuignus Achmet tenuerunt Chliat, Arzes, & Altzice; ſubditi etiam ipſi Romano imperio, & tributa pro vrbibus terriſque ſuis dantes, quemadmodum frater Apoſebatas. Tertius Apoſebatæ & Apoleſphuet

ἐξουσίαν καὶ ἐπικράτειαν τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων ὑπῆρχεν, ἕως ὅτου ἀποσεβατᾶς ὁ ἀμηρᾶς τοῦ μανζικίερτ μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε ἀπολεσφουέτ καὶ τοῦ ἀποσέλμη ὑπετάγησαν τῷ βασιλεῖ, διδόντες καὶ πάκτα ὑπέρ τε τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν· ἐπεὶ ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων δοῦλος τοῦ βασιλέως τυγχάνει, ὡς παρ' αὐτοῦ προβαλλόμενος, καὶ τὸ τοιοῦτον δεχόμενος ἀξίωμα. δηλονότι καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενα κάστρα, καὶ πολιτεῖαι, καὶ χωρία, τοῦ βασιλέως τῶν ῥωμαίων τυγχάνουσιν. ὅτι τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης ἀρμενίας κρατηθέντος παρὰ τοῦ ἀποσεβατᾶ τοῦ Ἀμηρᾶ περσίδος, καὶ ἀποκεφαλισθέντος παρ' αὐτοῦ, ἐκράτησεν ὁ ἀποσεβατᾶς ὁ καθεζόμενος εἰς τὸ κάστρον τὸ μανζικίερτ, τὸ κάστρον τὸ χλιὰτ, καὶ τὸ κάστρον τὸ περκρὶ, καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ ἄρζες. ὅτι ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ ἀποσεβατᾶ ὁ ἀπολεσφουὲτ, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ πρόγονος ὁ ἀχμὲτ, ἐκράτησαν τὸ κάστρον τὸ χλιὰτ, καὶ τὸ κάστρον τὸ ἀρζὲς, καὶ τὸ κάστρον τὸ ἀλτζίκε. καὶ αὐτοὶ ὑπετάγησαν τῷ ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. καὶ παρεῖχον καὶ πάκτα καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀποσέβατας ὑπέρ τε τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν. ὅτι ὁ τρίτος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, καὶ τοῦ Ἀπολεσφουέτ, ὁ Ἀπόσελμης ἐκράτει τὸ κάστρον

τοῦ

τοῦ Τζερματζοῦ μετὰ καὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὑπετάγη τῷ τῶν ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ ἐδίδου πάκτα καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπολεσφουέτ. ὅτι τοῦ Ἀποσεβατᾶ τελευτήσαντος ἐκράτησε τὸ μανζικίερτ μετὰ τῶν χωρίων αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ πάσης, ὁ Ἀβδηραχεὶμ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀβδηραχεὶμ, ἐκράτησεν ὁ Ἀπολεσφουέτ, ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, θεῖος δὲ τοῦ Ἀβδεραχεὶμ, τὸ κάστρον τὸ μανζικίερτ, καὶ πάσας τὰς προῤῥηθείσας χώρας· καὶ αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἐκράτησεν ὁ τρίτος ἀδελφὸς, ἤγουν τοῦ ἀποσεβατᾶ καὶ τοῦ ἀπολεσφουέτ, ὁ ἀποσέλμης, τότε μανζικίερτ, καὶ πάσας τὰς προῤῥηθείσας χώρας. ὅτι ὁ ἀποσεβατᾶς εἶχεν υἱὸν τὸν Ἀβδεραχεὶμ, καὶ τὸν Ἀπελμουζέ· ὅτι ὁ Ἀπολεσφουέτ εἶχε πρόγονον καὶ ἀνεψιὸν τὸν Ἀχάμετ. υἱὸν γὰρ οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ τὸν Ἀχάμετ τὸν πρόγονον καὶ ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἶχεν ἀντὶ υἱοῦ. ὅτι ὁ ἀποσέλμης εἶχεν υἱὸν τὸν Ἀπελκάρτ, τὸν ἀρτίως κρατοῦντα τὸ μανζικίερτ. ὅτι ἀποθανόντος τοῦ ἀποσεβατᾶ κατέλιπε τὸν Ἀβδεραχεὶμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀμηρᾶν. ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἀπελμουζὲ ἦν νήπιος πάνυ, διὸ καὶ καταφρονήθη ἐλθεῖν πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐξουσίαν. ὅτι ὁ Ἀποσεβατᾶς ὁ πρῶτος ἀδελφὸς ἐκάθεζε εἰς τὸ κάστρον τὸ μανζικίερτ, καὶ ἐκράτει καθὼς εἴρηται ταύτας τὰς χώρας, τότε Ἀπαχουνῆς, καὶ τὸ κορὶ, καὶ τὸ χάρκα· καὶ ἐδίδου τὰ ὑπὲρ αὐτῶν πάκτα τῷ ῥωμαίων βα-

frater Apoſelmes poſſidebat vrbem Tzermatzu cum terris eo pertinentibus, & ipſe quoque Romano imperio ſubiectus tributa perſoluit non minus quam fratres Apoſebatas & Apoleſphuet. Defuncto Apoſebata vrbem Manziciert cum territorio & ditione vniuerſa tenuit filius eius Abderachim; cui Apoleſphuet ſucceſſit, ſecundus Apoſebatæ filius, patruus Abderachim; huic tertius Apoſelmes. Apoſebatas filios habuit Abderachim, & Apelmuze: Apoleſphuet privignum, & patruelem Achmet. Apoſelme filius fuit Apelcart, qui nunc Manziciert tenet. Apoſebatas autẽ moriens Abderachim filium Ameram reliquit; alter verò Apelmuze puer admodum erat, itaq; ad patris fratriſque ditionem accedere contempſit. Apoſebatas primus frater ſedem habebat in vrbe Manziciert, poſſidebatque, vt dictum eſt, terras Apachunes, Cori, & Charca,

tributaque pro iis Romano imperatori exhibebat Hoc defuncto tenuit filius eius Abderachim, & tributa eadem pendebat propter infantiam extremam, vt dictum est, fratris Apelmuze. Mortuo Abderachim, Apelmuze fratre contempto, veluti puero, Manziciert, eiusq; territorium in potestatem devenit prædicti Apolesphuet, qui secundus Aposebatæ frater, patruus Abderachim, & spreti ob infantiã Apelmuze. Eo defuncto tenuit tertius Aposebatæ frater Aposelmes. Achmet autem, quem diximus, patruelis & priuignus Apolesphuet, eo conscio ac volente possedit Chliat, Arzes & Percri. Apolesphuet enim, cum filium nullum haberet, vt diximus: hunc Achmet patruelem ac priuignum omnium suæ ditionis vrbium, regionumque heredem reliquit. Post Aposelme obitum, filius eiuspelbart tenuit Manziciert, cum omni territorio. Achmet verò tres vrbes illas Chliat, Arzes, & Altzice

σιλεῖ. καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐκράτησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβδεραχείμ· καὶ ἐδίδου καὶ αὐτὸς τὰ προῤῥηθέντα πάκτα, διὰ τὸ ε[ἶναι], καθὼς προείρηται, νήπιον παντελῶς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἀπελμουζέ. ὅτι τοῦ Ἀβδεραχεὶμ τελευτήσαντος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπελμουζὲ ὡς νηπίου καταφρονηθέντος, ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ μανζικίερτ, καὶ τὰς ὑπ' αὐτ[ὸ] προῤῥηθείσας χώρας, ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβαλᾶ, ὁ προῤ[ῥ]ηθεὶς Ἀπολεσφουέτ, θεῖος [τοῦ] Ἀβδεραχεὶμ, καὶ τοῦ διὰ τὴν νηπιότητα καταφρονηθέντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπελμουζέ. ὅτι τοῦ Ἀβδεραχεὶμ τελευτήσαντος, ἐκράτησεν ὁ τρίτος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβαλᾶ, ἤγουν ὁ Ἀποσέλμης, τ[ὸ] κάστρον τὸ μανζικίερτ, μετὰ τῶ[ν] χωρίων τῶν προῤῥηθέντων. ὁ [δὲ] προῤῥηθεὶς Ἀχάμετ, ὁ καὶ ἀνεψιὸς καὶ πρόγονος τοῦ Ἀπολεσφουέτ, ἐκράτει εἰδήσει καὶ βουλήσ[ει] τοῦ Ἀπολεσφουέτ τό τε χλιάτ, καὶ τὸ ἀρζὲς, καὶ τὸ περκρί. καὶ γὰρ ὁ Ἀπολεσφουέτ υἱὸν μὴ ἔχων, καθὼς προείρηται, τοῦτον τὸν Ἀχάμετ τόν τε ἀνεψιὸν καὶ πρόγονον αὐτοῦ εἶχε κληρονόμον πάσης αὐτοῦ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῶν κάστρων, καὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ. ὅτι τελευτήσαντος τοῦ Ἀποσέλμη ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ μανζικίερτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἀπελκαρτ, μετὰ καὶ τῆς περιχώρου αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἀχάμετ ἐκράτησε τὰ τρία κάστρα, τότε κάστρον τὸ χλίατ, τὸ κά-

ρον τὸ ἀρζὲς, καὶ τὸ κάστρον τὸ ἠτζίκε. ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἀχάμετ δοῦλος ἦν τοῦ βασιλέως καθὰ καὶ προείρηται, παρέχων καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ θείου αὐτοῦ τοῦ ἀπολεσφουὲτ πάκτα. ὁ δὲ ἀπελκάρτ μετὰ δόλου καὶ χλεύης αὐτὸν ἔσφαξε, καὶ ἀνελάβετο τὰ τρία αὐτοῦ κάστρα, ὅτε κάστρον τὸ χλίατ, καὶ τὸ κάστρον τὸ ἀρζὲς, καὶ τὸ κάστρον τὸ ἠτζίκε· καὶ ταῦτα ὀφείλει ὁ βασιλεὺς ἀναλαβέσθαι, ὡς ἴδια αὐτοῦ τυγχάνοντα. ὅτι ταῦτα πάντα τὰ προῤῥηθέντα κάστρα, καὶ αἱ προῤῥηθεῖσαι χῶραι, οὐδέποτε γεγόνασιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς περσίδος, ἢ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀμερμουμνῆ, ἀλλ' ὑπῆρχον, καθὼς εἴρηται, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κυροῦ λέοντος βασιλέως, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν προῤῥηθέντων ἀμηράδων, τοῦτε ἀποσεβατᾶ, καὶ τοῦ ἀπολεσφουέτ, καὶ τοῦ ἀποσέλμη. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καὶ ἐδουλώθησαν καὶ ἐπακτώθησαν, καὶ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων ῥωμαίων. ὅτι τὰ τρία ταῦτα κάστρα, τό τε χλίατ, καὶ τὸ ἀρζὲς, καὶ τὸ περκρὶ, εἰ κρατεῖ ὁ βασιλεὺς, περσικὸν φοσσάτον κατὰ ῥωμανίας ἐξελθεῖν οὐ δύναται. ἐπειδὴ μέσον τυγχάνουσι τῆς τε ῥωμανίας καὶ ἀρμενίας, καὶ εἰσὶ φραγμὸς καὶ ἄπληκτα τῶν φοσσάτων.

ſubditusque etiam erat imperatori, vt dictum eſt, præbens ei tributa tam pro ſe, quam pro patruo Apoleſphuet. Interfectus autem fuit fraude doloque Apelcart, qui & vrbes eius inuaſit, quas repetere imperator debet vt ſuas. Et quidem omnes hæ vrbes terræque, quarum meminimus, nunquam ſub Perſidis aut Amermumne poteſtate fuerunt; ſed imperante domino Leone parebant Symbatio principum principi, inde ad tres fratres Ameradas peruenenerunt, Apoſebata nempe, Apoleſphuet & Apoſelme; illorumque temporib. ſubiugatæ à Romanis ſunt, & tributariæ factæ. Tres autem hę vrbes, Chliat, Arzes, & Percri, ſi imperatori pareant, Perſicus exercitus in Romaniam excurrere non poteſt, cum mediæ ſint inter eam & Armeniam, ac veluti ſæpes ac manſio exercituum.

CAP. XLV.

De Iberibus.

IBeres Curopalatæ gloriantes originem se ducere dicunt ab vxore Vriæ, quam rex & propheta David adulteravit; & ex liberis inde natis descẽdere credi volunt, cognatique esse regis ac prophetæ Dauidis, & sanctissimæ quoque ea ex re Deiparæ, quæ ex semine Davidis oriunda. Ea propter etiam magnates inter eos licenter cognatas suas ducunt, veterem se legem observare existimantes: & ex Hierosolymis nationem suam ortum trahere dicunt, atque inde visione monitos migrasse, sedemque posuisse in partib. Persidis, quas nunc tenent. Qui autem Hierosolymis excesserunt, David ille erat, & frater eius Spandiates, quem hanc à Deo gratiam accepisse narrant, vt vulnerari in bello nullum ipsius membrum posset, excepto corde, quod etiam in prælijs armaturâ quadam muniebat: vnde & ter

ΚΕΦ. με.

περὶ τῶν ἰβήρων.

Ιστέον ὅτι ἑαυτοὺς σεμνύνοντες οἱ ἴβηρες, ἤγουν οἱ τοῦ κουροπαλάτου, λέγουσιν ἑαυτοὺς κατάγεσθαι ἀπὸ τῆς γυναικὸς οὐρίου, τῆς παρὰ τοῦ δαβὶδ τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως μοιχευθείσης. ἐκ γὰρ τῶν ἐξ αὐτῆς τεχθέντων παίδων τῷ δαβὶδ ἑαυτοὺς λέγουσι κατάγεσθαι, καὶ συγγενεῖς εἶναι δαβὶδ τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως. καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου. διὰ τὸ ἐκ τοῦ σπέρματος δαβὶδ ταύτην καταγεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῶν ἰβήρων ἀκωλύτως τὰς συγγενίδας αὐτῶν πρὸς γάμον ἄγουσι, τὴν παλαιὸν οἰόμενοι φυλάττειν νομοθεσίαν. ἐξ ἱερουσαλὴμ τε λέγουσι εἶναι τὴν γέννησιν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε κατ' ὄναρ μετελθεῖν, καὶ κατοικῆσαι πρὸς τὰ μέρη περσίδος, ἤγουν εἰς τὴν χώραν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν. οἱ δὲ χρηματισθέντες καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ ὑπῆρχον ὅτε δαβὶδ ἐκεῖνος, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ σπανδιάτης. ὅστις σπανδιάτης ἣν ἐκ θεοῦ λαβὼν χάρισμα ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, τὸ μὴ ἐν πολέμῳ ἅπτεσθαι αὐτοῦ ξίφος εἰς οἷον δήποτε μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἄνευ τῆς καρδίας, ἣν καὶ διά τινος περισκεπάσματος ἐν τοῖς πολέμοις περιέφερε. διὰ τοῦτο καὶ ἐπλούτησε τοῦτον καὶ ἐδεδίεσαν οἱ πέρσαι.

ὁ δὲ νενίκηκε αὐτοὺς, καὶ αὐτῶν κατεκράτησε. καὶ τοὺς συγγενεῖς ἐνῴκησεν ἴβηρας εἰς τὰς δυσκολίας τὰς νῦν παρ' αὐτῶν κρατουμένας. ἐξ ὧν καὶ κατ' ὀλίγον ἐπλατύνθησαν καὶ ηὐξάνθησαν, καὶ εἰς μέγα ἔθνος ἐγένοντο. εἶθ' οὕτω τοῦ βασιλέως ἡρακλείου κατὰ περσίδος ἐκστρατεύσαντος, ἑνώθησαν καὶ συνεταξίδευσαν αὐτῷ. καὶ ἔκτοτε ὑπέταξαν τῷ φόβῳ ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ῥωμαίων μᾶλλον, ἤπερ τῇ ἑαυτῶν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει, πόλεις καὶ χώρας ἱκανὰς τῶν περσῶν. ἅπαξ γὰρ τοῦ βασιλέως ἡρακλείου τοὺς πέρσας τροπωσαμένου, καὶ εἰς τὸ μηκέτι εἶναι τὴν τούτων ἀρχὴν παραστήσαντος, εὐάλωτοι καὶ εὐχείρωτοι οὐ μόνον τοῖς ἴβηρσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σαρακηνοῖς οἱ πέρσαι γεγόνασι. διὰ δὲ τὸ κατάγεσθαι αὐτοὺς, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐκ τῆς ἱερουσαλήμ. διὰ τὸ μεγάλην πίστιν ἔχειν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατά τινας καιροὺς ἀφθόνως ἀποστέλλουσι χρήματα τῷ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως, καὶ τοῖς ἐκεῖσε χριστιανοῖς. ὁ δὲ προῤῥηθεὶς δαβὶδ, ὁ τοῦ σπανδιάτου ἀδελφὸς, ἐγέννησεν παγκράτιον. καὶ ὁ παγκράτιος ἐγέννησεν υἱὸν τὸν ἀσώτιον. καὶ ὁ ἀσώτιος ἐγέννησεν υἱὸν τὸν ἀδρανασὴ, τὸν καὶ κουροπαλάτην τιμηθέντα παρὰ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως ῥωμαίων. ὁ δὲ

ribilis Perſis erat, quos deuicit, ſubiugauitque, cognatosque Iberes in locis difficilibus, quæ nunc tenent, collocavit: vbi multiplicati auctique ſunt, & in magnam gentem euaſerunt. Deinde ita Heraclio imperatore cum armis cõtra Perſidem proficiſcente, icto fœdere cum eo militarunt, ex eoque tempore metu magis Heraclii, quam ſuis viribus, multas vrbes terrasque Perſarum ſubiugarunt. Semel enim profligati ab Heraclio Perſæ, eorumque principatu deleto, facilè non ab Iberibus tantum, ſed & à Saracenis vinci in poſterum potuerunt. Quia verò, vti dicunt, Hieroſolymis originem ducunt, multumque & illis tribuunt, & ſepulcro domini noſtri Ieſu Chriſti, temporibus quibusdam vbertim pecunias mittunt vrbis ſanctæ patriarchæ, quiq; in illâ degunt Chriſtianis. David autem ille, quem dixi, Spandiatę frater, filium genuit Pancratium, iſte Aſotium, iſte Adranaze, cui Curopalatæ dignitatem honoris ergo contulit Chriſtianus imperator Leo. At Spandiates improles deceſſit. Ex quo

verò Hierosolymis migrarunt in terram quam nunc habitant, anni sunt quadringenti quingēti hodie, quæ est indictio decima, à mundi autem creatione 6460. Constantino & Romano piis ac porphyrogenitis imperatoribus. Pius autem porphyrogenitus & venerandus imperator Leo audiens Phasianes ecclesias à Saracenis inuadētibus vrbes esse factas, Laconem patricium & Armeniacorum prætorem misit, vna cum prætoribus Coloniæ, Mesopotamiæ, Chaldiæque, qui has vrbes euerterunt, ecclesias liberarunt, totamque Phasianem quam tunc Saraceni tenebant, vastarunt. Postea rursum Catacalum domesticum & scholarum magistrum misit, qui cum vrbem Theodosiopolin inuasisset, omnem circum regionem populatus, & Phasianes terrâ vrbibusque vicinis similiter perditis, magno Saracenis hâc re vulnere inflicto, domum rediit. Imperante verò domino Romano Ioannes Curcuas magister contra

πανδιάτης ὁ ἀδελφὸς τοῦ προῤῥηθέντος δαβὶδ ἐτελεύτησεν ἄτεκνος. ἀπὸ δὲ τῆς ἐξ ἱερουσαλὴμ μετοικήσεως αὐτῶν εἰς τὴν νῦν οἰκουμένην παρ᾽ αὐτῶν χώραν, ἔτη υ' ἢ φ' μέχρι τῆς σήμερον. ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ι'. ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ςυξ'. ἐπὶ τῆς βασιλείας κωνσταντίνου καὶ ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων καὶ πορφυρογεννήτων βασιλέων ῥωμαίων. ἰστέον ὅτι ὁ φιλόχριστος καὶ πορφυρογέννητος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς λέων ἀκούσας ὅτι εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον φασιανὴν ἐλθόντες οἱ Σαρακηνοὶ τὰς ἐκεῖσε ἐκκλησίας ἐποίησαν κάστρα, ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν ἀρμενιακῶν τὸν λαλάκωνα, μετὰ τοῦ στρατηγοῦ κολωνείας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ μεσοποταμίας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ χαλδίας, καὶ κατέστρεψαν τὰ τοιαῦτα κάστρα, τὰς ἐκκλησίας ἐλευθερώσαντες, ληϊσάμενοι καὶ πᾶσαν τὴν φασιανὴν τῷ τότε καιρῷ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην. καὶ εἶθ᾽ οὕτω πάλιν ἀπέστειλεν τὸν μάγιστρον καταkαλὸν καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν. ὃς ἐλθὼν ἐν τῷ κάστρῳ θεοδοσιουπόλεως, καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς ληϊσάμενος, καὶ τὴν χώραν τῆς φασιανῆς, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν κάστρα τῷ ὁμοίῳ ὀλέθρῳ παραδοὺς ὑπέστρεψε, μεγάλην πληγὴν ἐν τούτῳ δοὺς τοῖς Σαρακηνοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας κυροῦ ῥωμανοῦ βασιλέως ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ κουρκούας ἀπερχόμενος

κατὰ

κατὰ τοῦ κάστρου Τιβίου εἰς τὴν δίοδον αὐτοῦ ἠφάνισε τὴν πᾶσαν χώραν τῆς φασιανῆς ὡς ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην. ἀλλὰ καὶ ὁ πατρίκιος Θεόφιλος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προῤῥηθέντος μαγίστρου Ἰωάννου τὸ πρῶτον αὐτοῦ στρατηγοῦντος ἐν χαλδίᾳ, ἐπραίδευσε τὴν τοιαύτην χώραν τῆς φασιανῆς, ὡς καὶ τότε ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν δεσποζομένην. μέχρι γὰρ τοῦ γεγονέναι τὸν λόγον, μετὰ τοὺς Θεοδοσιουπολίτας εἰς τὴν χώραν τῆς φασιανῆς χωρίον οὐ συνέστη, οὐδὲ εἰς τὸ κάστρον τοῦ ἀβνίκου· καὶ οἱ ἴβηρες πάντοτε εἶχον ἀγάπην καὶ φιλίαν μετὰ τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν, καὶ τῶν ἀβνικιωτῶν, καὶ μετὰ τῶν μανζικιερτῶν, καὶ μετὰ πάσης τὴν περσίδα, ἀλλ' ἐν φασιανῇ οὐδέποτε ἐπεκτήσαντο χωρία. ὅτι πολλάκις ὁ κύρης λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ κύρης ῥωμανὸς, καὶ αὐτὴ ἡ βασίλισσα ἡμῶν ἐπεζήτησε τὸ κάστρον τὸ κετζέον τοῦ ἀναλαβέσθαι αὐτὸ, καὶ εἰσαγαγεῖν ταξάτους, πρὸς τὸ μὴ ἐκεῖθεν σιταρχεῖσθαι τὴν Θεοδοσιούπολιν, διασφαλιζόμενοι πρός τε τὸν κουροπαλάτην καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν ἀναλαβέσθαι αὐτοὺς τὸ τοιοῦτον κάστρον. ἀλλ' οὐκ ἠνέσχοντο οἱ ἴβηρες τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ πορθηθῆναι τὸ κάστρον Θεοδοσιούπολιν. ἀλλ' ἀντεδή-

Tibium vrbem proficiſcēs in tranſitu omnem Phaſianes regionem veluti Saracenicam vaſtavit, quēadmodum & eâ ipsâ de causâ ante eum Ioannis iſtius frater, Theophilus patricius, cum Chaldiæ prætor eſſet. Quamdiu enim res cum Theodoſiopolitis eſſet, in Phaſianes regione nihil illæſum cōſtitit, ne ad vrbem quidem Abnicum vſque; Iberesque amicitiā omninò colebant cū Theodoſiopolitis, Abniciolis, Manziciertanis & vniuerſâ denique Perſide: ſed in Phaſiane nihil terræ poſſidebant. Leo autem & Romanus imperatores, imperatrixq; noſtra ſæpenumerò Cetzeum vrbem recipere, & præſidiarios imponere ſtuduerunt, ne ampliùs inde Theodoſiopolis commeatui dominaretur: affirmantes Curopalatæ eiusque fratribus, ſimul ac capta foret Theodoſiopolis, illā ſe recepturos: ſed Iberes hoc facere non ſuſtinuerunt amore Theodoſiopolitanorum, ne eorum vrbs exſcinderetur, imperatorique & imperatrici reſponderunt; ſi

hoc fecerimus, opprobriũ erimus vicinis nostris, Magistro & præfecto Abasgiæ, Basparacanitæ, & gubernatoribus Armeniæ: dicere item possent, infidos imperatori Iberas esse, Curopalatemque, & eius fratres, neque se illis confidere, ideoque hanc ab illis vrbem cepisse; quin potius mittat turmarcham, aut aliquem de comitatu suo, qui in vrbe Cetzeo resideat & inspectionẽ habeat. Regestum autem fuit; quid proderit, si turmarcha, aut de comitatu nostro aliquis mittatur? qui si veniant, cum decem aut duodecim ad summum viris intrare poterũt, & residere in loco quem vos iis assignaueritis. Et quandoquidem multæ viæ sunt quib. Theodosiopolin intrare licet, non est possibile ab vrbe prospicere carbania Theodosiopolin ingredientia, quæ noctu intrare possunt illis nihil tale cogitantibus. Iberes itaque, quia vastari Theodosiopolin nollent sed magis commeatui dominari, non obedierunt, neque vrbem Cetzeum tradiderunt: sed verò &

λῶσαν τὸν κύριον ῥωμανὸν καὶ τὴν βασίλισσαν ἡμῶν λέγοντες. ὅτι εἰ τοῦτο ποιήσομεν, ἀτιμία ἔχομεν γενέσθαι εἰς τοὺς γείτονας ἡμῶν. οἷον εἰς τὸν μάγιστρον καὶ εἰς τὸν ἐξουσιαστὴν ἀβασγίας, καὶ εἰς τὸν βασπαρακανίτην, καὶ εἰς τοὺς ὑπερεξάρχοντας τῶν ἀρμενίων. καὶ εἰπεῖν ἔχουσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπίστους ἔχει τοὺς ἴβηρας, τόν τε κουροπαλάτην, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ οὐ πιστεύει αὐτοῖς. καὶ διὰ τοῦτο ἀνελάβετο τὸ κάστρον ἐξ αὐτῶν. ἀλλὰ μᾶλλον ἂς ἀποστείλῃ ὁ βασιλεὺς τουρμάρχην ἢ βασιλικόν τινα, καὶ ἂς καθέζηται εἰς κάστρον τοῦ κετζέου, καὶ ἂς θεωρεῖ. καὶ ἐδέξαντο διὰ κελεύσεως, ὅτι τί ὄφελος, ἢ τουρμάρχην, ἢ βασιλικὸν ἀποστεῖλαι. πάντως ἐὰν εἰσέλθῃ εἴτε τουρμάρχης, εἴτε βασιλικὸς, μετὰ δέκα ἢ δώδεκα ἀνθρώπων ἔχει εἰσελθεῖν, καὶ καθέζεσθαι ἔχει εἰς τὸ ἄπληκτον ὃ παρ' ὑμῖν λάβῃ. καὶ ἐπεὶ πολλαί εἰσιν ὁδοὶ αἱ εἰσάγουσαι εἰς τὸ κάστρον θεοδοσιουπόλεως, οὐ δύναται ἀπὸ τοῦ κάστρου βλέπειν τὰ εἰσερχόμενα καρβάνια εἰς τὸ κάστρον θεοδοσιουπόλεως. δύνανται γὰρ εἰσέρχεσθαι καρβάνια ἐν θεοδοσιουπόλει τῇ νυκτὶ ἐκείνων μηδὲν νοούντων. ἀλλ' οὖν διὰ τὸ μὴ θέλειν τοὺς ἴβηρας πορθηθῆναι τὴν θεοδοσιούπολιν, ἀλλὰ μᾶλλον διαρκεῖσθαι, τούτου ἕνεκα οὐχ ὑπήκουσαν καὶ δέδωκαν τὸ κάστρον τὸ κετζέον. καί τοι καὶ ὅρκον ἔγγρα-

ἔγγραφον δεχόμενοι, τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν θεοδοσιούπολιν ἀποστραφῆναι αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον κάστρον, ὅτι οὐδέποτε ἐβουλήθησαν οἱ ἴβηρες πραιδεῦσαι ἢ αἰχμαλωτίσαι τὰ πέριξ τοῦ κάστρου θεοδοσιουπόλεως, ἢ τὰ χωρία αὐτοῦ, ἢ εἰς τὸ κάστρον τοῦ ἀβνίκου, ἢ τὰ περὶ αὐτὸ χωρία. ἢ εἰς τὸ κάστρον μαντζικίερτ, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν. ὅτι καθὼς ἐνίσταται ὁ κουροπαλάτης περὶ τῶν χωρίων τῆς φασιανῆς ἐπιζητῶν ὅλην τὴν φασιανὴν καὶ τὸ κάστρον τοῦ ἀβνίκου, προφασιζόμενος χρυσοβούλλια ἔχειν τοῦ μακαρίου βασιλέως τοῦ κυροῦ ῥωμανοῦ, καὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας. ὧν καὶ τὰ ἴσα πρὸς ἡμᾶς ἀπέστειλε διὰ τοῦ ζουρβανέλη τοῦ ἀζάτου αὐτοῦ. ταῦτα ἐπισκεψάμενοι, εὕρομεν αὐτὸν μηδεμίαν βοήθειαν ἔχοντα. τὸ μὲν γὰρ χρυσοβούλλιον τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν περιέχει ὑποσχέσθαι τὸν αὐτὸν κουροπαλάτην, ὡς δι' ὅρκου ἐβεβαίωσεν αὐτὸν οἰκείᾳ χειρὶ ἐγγραψάμενος, τοῦ διαμεῖναι ἐν τῇ πίστει τῆς ἡμετέρας βασιλείας. καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἡμῶν ἀντιμάχεσθαι, τοῖς δὲ φίλοις ὑπερασπίζεσθαι. καὶ τὴν ἀνατολὴν ὑπόσπονδον ποιῆσαι τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν, καὶ κάστρα χειρώσασθαι, καὶ μεγάλα πρὸς θεράπειαν ἡμῶν ἔργα ποιήσασθαι. καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς παρὰ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν, ἵνα ἐὰν φυλάξῃ τὴν τοιαύτην πίστιν, δούλωσιν, καὶ εὐγνωμοσύνην, διαμείνῃ ἀμετασάλευτος καὶ

iuramentũ ſcriptum ſumpſerunt, ca ptâ Theodoſiopoli vrbem hanc ſe ipſis interuerſuros. Nullo enim modo volebant loca Theodoſiopoli circumiacentia prædationbus aut vinculis obnoxia eſſe, ut neque vrbes Abnicum & Manziciert, earumve territoria. Inſtabat quoque Curopalates de regione Phaſianes, eam totam cũ vrbe Abnico poſtulans, prætendensque aureas ſe bullas habere à beato impeatore domino Romano, & noſtra maieſtate: quarũ item exemplaria ad nos miſit per Zurbanelen * azatum ſuum. quibus conſideratis nil hæc iuuare ipſum comperimus. Aurea enim bulla avi mei continet; ~~pro~~spondere Curopalatem, ſcriptoque etiam propriâ manu iuramento confirmare, in fide ſe imperij noſtri manſurum, amicos quoque & hoſtes eosdem habiturum, orientem nobis ſubiecturum, vrbes expugnaturum, & res pro nobis magnas geſturum; ſocerum autem meum reſpondere, ſi fidem ſeruet, officiaque hæc præſter, &

ipſum, poſteros dignitatẽ hanc perpetuam habituros, ditionis ſuæ fines nũquam migret ſed priorum imperatorum conuentis acquieſcat, neque ea transgrediatur, aut Theodoſiopoleos euerſionem impediat, aut aliarum vrbium hoſtilium, ſiue ab ipſo ſolo eæ obſideantur, ſiue ab exercitu noſtro. Atque hæc quidem aurearum bullarũ ſumma erant capita; quæ Curopalatæ prodeſſe nihil poſſunt: nam quæ ſoceri noſtri eſt, ea ſancit, ne antiquis ditionis ſuæ terterminis eum dimoueamus; quodq; Theodoſiopolin & reliquas hoſtium vrbes, vel ſolus, ſi poſſit, vel cum noſtris militibus obſidebit & exſcindet, ſed dominium ac proprietatẽ non retinebit. Noſtræ autẽ ſumma eſt vt Agarenorum quæcunque loca vel ipſe, vel affinis ipſius Magiſter Adranaſe, ſuis copijs ſubjicere ſibi poterit, vel ab hoc vſque die ſubjecerit, eorum & dominiuum & proprietatem habeat. Et quandoquidem neque ſuis copijs Theodoſiopolin expugnauit, neque Abnicum, neque Maſtatum, non debeat ea poſſidere, vtpote quæ çis Erax

αὐτὸς καὶ οἱ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἀρχῇ καὶ ἐξουσίᾳ. καὶ οὐ μεταστήσει τὰ ὅρια τῶν τόπων αὐτοῦ. ἀλλὰ κατὰ τῶν πρώτων βασιλέων τὰ σύμφωνα στέρξῃ, καὶ περαιτέρω μὴ ὑπερβήσεται. καὶ ὅτι οὐδὲ κωλύσει αὐτὸν καταστρέψαι τὴν Θεοδοσιούπολιν καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν, κἄν τε διὰ τοῦ αὐτοῦ μόνου πολιορκηθήσονται, κἄν τε δι' αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν. ταῦτα μὲν τὰ κεφάλαια περιέχουσι τὰ χρυσοβούλλια, ἐξ ὧν οὐδεμίαν βοήθειαν ὁ κουροπαλάτης ἔχει. τὸ μὲν γὰρ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν διαγορεύει, ὅτι οὐ παρασαλεύομεν αὐτὸν ἐκ τῶν παλαιῶν ὁρίων τῆς χώρας αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐὰν δυνηθῇ, εἴ τε καὶ μόνος, εἴ τε καὶ μετὰ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν, πολιορκήσει καὶ καταστρέψει τὴν Θεοδοσιούπολιν, καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν. οὐχὶ δὲ κατασχεῖν αὐτὰ εἰς τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα. τὸ δὲ τῆς βασιλείας ἡμῶν περιέχει, ἵνα ὅσους ἂν τόπους δυνηθῇ καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ μάγιστρος Ἀδρανασὴ, ἐξ οἰκείας δυνάμεως καθυποτάξαι τῶν Ἀγαρηνῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ νῦν καθυποτάξει, κατέχῃ ἐπὶ δεσποτείᾳ καὶ κυριότητι. καὶ ἐπεὶ οὔτε ἐξ οἰκείας δυνάμεως τὴν Θεοδοσιούπολιν κατεστρέψατο, οὔτε τὸ Ἀβνίκον, οὔτε τὸ Μαστάτον, οὐκ ὀφείλῃ ταῦτα κατέχειν ὡς ὄντα ἔν-

θεν τοῦ ἔραξ ποταμοῦ, ἤτοι τοῦ φάσιδος. διό τε τὸ μὲν κάστρον τοῦ ἀβνίκου μέχρι τοῦ νῦν ἦν αὐτεξούσιον καὶ αὐτοδέσποτον, ἔχον ἴδιον ἀμηρᾶν. καὶ πολλάκις ὁ λαὸς ἡμῶν ἐπραίδευσεν αὐτό. ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθύπατος Ἰωάννης καὶ στρατηγὸς ὁ ἀῤῥαβονίτης, καὶ ὁ πατρίκιος θεόφιλος καὶ ἀρτίως στρατηγὸς θεοδοσιουπόλεως, καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοί, μεγάλην πραῖδαν καὶ αἰχμαλωσίαν εἰς αὐτὸ ἠργάσαντο, κατακαύσαντες τὰ χωρία αὐτοῦ μηδέποτε τοῦ κουροπαλάτου πραιδεύσαντος αὐτό. καὶ ἡνίκα ἠφανίσθησαν τὰ τούτου χωρία παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν, ὑπεισῆλθον οἱ ἴβηρες, καὶ κατεκράτησαν αὐτά, πειρώμενοι ἐκ τούτου τὸ κάστρον κρατῆσαι. ὁ δὲ ἀμηρᾶς πολλάκις μηνυθεὶς παρὰ τοῦ πατρικίου θεοφίλου καὶ στρατηγοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι οὐδαμῶς ἔχει ἐλπίδα ζωῆς, ὑπετάγη, καὶ κατένευσε δοῦλος γενέσθαι τῆς βασιλείας ἡμῶν, δοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄψιδα· τὸ δὲ μασάτον ὑπῆρχε τῶν θεοδοσιουπολιτῶν. καὶ ἡνίκα ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ἐπολιόρκησε τὴν θεοδοσιούπολιν ἑπτὰ μῆνας, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι παραλαβεῖν αὐτήν, ἀποστείλας λαὸν παρέλαβε τὸ αὐτὸ κάστρον τὸ μασάτον. καὶ εἰσήγαγεν ἐν αὐτῷ τὸν πετρωνᾶν τὸν βόϊλαν, τὸν τότε ὄντα κατεπάνω νικοπόλεως. ὁ δὲ μάγιστρος παγκράτιος συνταξιδεύσας τῷ αὐτῷ μα-

flumen ſint, ſiue Phaſidẽ: tum etiam quia Abnicum hactenus ſui iuris fuerit, proprioque domino parẽs, & Ameran proprium habens, noſtris ſæpenumero illud populantibus. Verũ etiam * Ioannes, prætorq; Arrhabonites, & Theophilus patricius paulo ante Theodoſiopoleos prætor, reliquique, prœdam inde magnam & captiuorum multitudinem abduxerũt, incenſis prœdijs eius antequam id Curopalates feciſſet. Hiſque ita à nobis deletis venerunt Iberes, eaque ceperunt, vrbem exinde tenere conati. Ameras verò crebro compellatus à Theophilo patricio & prætore, nullam ſibi vitæ ſpem eſſe videns, imperio ſe noſtro ſubmiſit, & filium obſidem dedit. Maſtatum verò Theodoſiopolitanorum erat, cumque Ioannes magiſter Theodoſiopolin per ſeptem menſes obſideret, neque expugnare valeret, miſſo milite iſtud cepit, introducto illic * Petrona Boila, qui tunc Nicopoli præerat. At Pancratius magiſter, qui cum Ioanne ante Theo-

doſiopolin ordines duxerat, receſſurus, vrbem illã dari ſibi ab eo petijt, ſcripto iuramento affirmans, ſibi perpetuò ſe aſſeruaturum, neque vllo pacto Saracenis traditurum: isque, quia Chriſtianus eſſet, Pãcratius, & imperii noſtri ſubditus, iuramẽto fidẽs eã tradidit, at ille Theodoſiopolitanis reſtituit, quorum vrbe captâ venientes Iberes eam tenuerunt, itaque neque Maſtati neque Abnici poteſtatem petere poſſunt. Sed poſtquam Curopalates fidus & integer ſeruus ac amicus noſter eſt, propter eius poſtulationem, fiat terminus Phaſianes Erax fluuius, ſiue Phaſis: & ſiniſtras partes Illyrium verſus Iberes teneant, dextræ verò verſus Theodoſiopolim tam vrbes quam agri noſtri imperij ſint, flumine ſcilicet vtrasque diſterminante, quemadmodum etiam beatæ memoriæ Ioãnes Curcuas, cum viueret, interrogatus expedire pronuntiauit. Nam ſtricto iure nulla poteſtas Curopalatæ cõpetit neque in citeriora flu-

γίστρῳ ἐν Θεοδοσιουπόλει, ἡνίκα ἔμελλεν ἀναχωρεῖν, παρεκάλεσεν ἵνα δώσῃ αὐτῷ τὸ τοιοῦτον κάστρον, ποιήσας ἔγγραφον ὅρκον πρὸς αὐτὸν, τοῦ ἀποκρατεῖν αὐτὸ, καὶ μηδέποτε τοῦτο τοῖς Σαρακηνοῖς ἀποδοῦναι. καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ χριστιανὸν καὶ δοῦλον τῆς βασιλείας ἡμῶν, πιστεύσας τῷ ὅρκῳ αὐτοῦ δέδωκεν αὐτὸ τῷ εἰρημένῳ παγκρατείῳ. ὁ δὲ πάλιν ἀπεχαρίσατο αὐτὸ τοῖς Θεοδοσιουπολίταις. καὶ ἡνίκα παρελήφθη ἡ Θεοδοσιούπολις, ὑπεισελθόντες οἱ Ἴβηρες ἐκράτησαν αὐτό. διότι οὔτε τοῦ τοιούτου κάστρου τοῦ μαστάτου, οὔτε τοῦ ἀβνίκου ἔχουσιν ἐξουσίαν ἐπιζητεῖν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὁ κουροπαλάτης πιστὸς καὶ ὀρθὸς δοῦλος καὶ φίλος ἡμῶν ἐστὶ, διὰ τὴν αὐτοῦ παράκλησιν, ἵνα γένηται σύνορον τῆς φασιανῆς ὁ ποταμὸς ὁ ἔραξ, ἤτοι ὁ φάσις. καὶ τὰ μὲν ἀριστερὰ μέρη τὰ πρὸς τὴν ἰλλυρίαν κατέχωσιν οἱ Ἴβηρες, τὰ δὲ δεξιὰ ὅσα εἰσὶ πρὸς τὴν Θεοδοσιούπολιν, κἄν τε κάστρα κἄν τε χωρία εἰσὶν, ὦσιν ὑπὸ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, τοῦ ποταμοῦ δηλονότι σύνορον ἀμφοτέρων ὑπάρχοντος, καθὼς καὶ ζῶν ὁ μακάριος Ἰωάννης κουρκούας περὶ τούτου ἐρωτηθεὶς ἐξεῖπε συμφέρον εἶναι τὸν ποταμὸν σύνορον. τὸ μὲν γὰρ ἀκριβὲς δίκαιον οὐδεμίαν ἐξουσίαν παρέχει τῷ κουροπαλάτῃ, εἴτε

εἰς

εἰς τὰ ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ, εἴτε εἰς τὰ ἐκεῖθεν διακράτησιν ἔχειν. διότι τὰ τοιαῦτα πάντα χωρία τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν τὰ στρατεύματα τῆς βασιλείας ἡμῶν ᾐχμαλώτισαν, καὶ ἐπυρπόλησαν. καὶ οὐδέποτε χωρὶς ἡμετέρου λαοῦ Ἴβηρες ἐξῆλθον καὶ ἐπραίδευσαν Θεοδοσιούπολιν, ἀλλ' ἀεὶ φίλους εἶχον αὐτοὺς, καὶ ἐπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν. καὶ τῷ μὲν στόματι ἤθελον πορθηθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν, τῇ δὲ καρδίᾳ οὐδαμῶς ἐβούλοντο παραληφθῆναι αὐτήν. ἀλλ' ἡ βασιλεία ἡμῶν, ὡς εἴρηται, διὰ τὴν πρὸς τὸν κουροπαλάτην ἀγάπην, ἠθέλησε γενέσθαι τὸν ποταμὸν τὸν Ἔραξ, ἤτοι τὸν Φάσιν, σύνορον ἀμφοτέρων, καὶ ὀφείλουσιν ἀρκεῖσθαι εἰς τὴν τοιαύτην διακράτησιν, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν.

minis neque in vlteriora: siquidem omnis ille Theodosiopolitanorum tractus à nostro milite ferro igneque vastatus est, neque vnquam sine eo Iberes egressi Theodosiopolin populari sunt, sed amico semper eo vsi negotia inter se exercuerunt: & verbo quidem deleri Theodosiopolin volebant, re tamen ipsâ nullo modo. Sed nostra maiestas, vt dictum est, propter adfectum in Curopalaten, terminum intermedium esse voluit fluvium Erax, siue Phasin; quâ possessione contenti esse, neque quidquam amplius petere debebant.

ΚΕΦ.

CAP. XLVI.

De Iberum genealogiâ, & oppido Adranutzio.

Sciendum est Pancratium, Davidem, & Māpalim, quod *omnino sanctum* significat, filios fuisse magni Symbatij Iberis. Et Adranutze quidem in hereditatem Pancratio cessit, Dauidi verò alia regio. Habuit autem Pancratius filios tres, Adranaser, Curcenium, & Asotium patricium, qui etiam Ciscases: diuisitque ipsis terras suas, & Adranutze Curcenij hereditas fuit; qui sine liberis cum decederet, fratri Asotio Ciscase id reliquit. At Asotius patricius, qui & Ciscases, generum sibi assciuit Curcenium illum magistrum, qui principatu accepto socero Asotio Adranutze per vim ademit, & compensationis vicem dedit Tyrocastrum, terrāque quam Atzara flumen alluit confinem Romaniæ ad Colorin. Vxor autem Asotio huic patricio, siue Ciscase, soror fuit Georgij magistri & Abasgiæ do-

ΚΕΦ. μϛ΄.

περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν ἰβήρων, καὶ τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου.

Ἰστέον ὅτι ὁ παγκράτιος, καὶ ὁ δαβίδ, καὶ ὁ μάμπαλις, ὃ ἑρμηνεύεται πανάγιος, ὑπῆρχον υἱοὶ τοῦ μεγάλου συμβατίου τοῦ ἴβηρος. καὶ ἔλαχε τὸ ἀδρανούτζη εἰς κληρονομίαν τῷ παγκρατίῳ. τῷ δὲ δαβὶδ ἔλαχεν ἑτέρα χώρα. ὁ δὲ παγκράτιος ἐποίησεν υἱοὺς τρεῖς, τὸν ἀδραναςὲρ, τὸν κουρκένιον, καὶ τὸν πατρίκιον ἀσώτιον, τὸν καὶ κισκάσην. καὶ διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν χώραν αὐτοῦ. καὶ ἔλαχε τὸ ἀδρανούτζη τῷ υἱῷ αὐτοῦ κουρκενίῳ, κἀκείνου τελευτήσαντος ἀτέκνου, εἴασεν αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ κισκάσῃ. ὁ δὲ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ κισκάσης ἐπῆρε γαμβρὸν εἰς θυγατέρα αὐτοῦ τὸν κουρκένην ἐκεῖνον τὸν μάγιστρον, ὅστις δυναστεύσας ἀφείλετο ἐκ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ἀσωτίου τὸ ἀδρανούτζη κατὰ τυραννίδα· καὶ δέδωκεν αὐτῷ εἰς ἀντιστοίχωσιν τότε τυρόκαστρον, καὶ τὴν ποταμίαν τοῦ Ἀτζαρὰ, τὴν οὖσαν σύνορον τῆς ῥωμανίας εἰς κώλωνειν. εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ κισκάσης τὴν ἀδελφὴν τοῦ μαγίστρου γεωργίου καὶ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασ-

γίας

γίας. καὶ ὅτε ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων ὅτε μάγιστρος κουρκένιος, καὶ ὁ μάγιστρος γεώργιος καὶ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας, διὰ τὸ συναγωνίζεσθαι τὸ πατρίκιον ἀζώτιον τοῦ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας, δυνηθεὶς ὁ κουρκένιος ἀφείλετο καὶ ἀντιστήκωσιν ἣν δέδωκεν αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀδρανουτζίου, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀβασγίαν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ μαγίστρου κουρκενίου, κατελήφθη τὸ Ἀδρανούτζη τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τῇ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ κισκάση θυγατρὶ, ὡς πατρικὸν αὐτῆς. ὅτε δὲ διεμέριζον τὴν χώραν τοῦ μαγίστρου κουρκενίου μεθ' ὅπλων, ὅτε Ἀσώτιος ὁ κουροπαλάτης, καὶ ὁ μάγιστρος γεώργιος ὁ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας, καὶ ὁ μάγιστρος παγκράτιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προῤῥηθέντος κουροπαλάτου, ἦλθον εἰς συμβίβασιν, καὶ ἐπῆρεν ἕκαστος τὸ πλησιάζον αὐτῷ. τὸ δὲ Ἀδρανούτζιν ἐπλησίαζε τῷ Συμβατίῳ τῷ τοῦ προῤῥηθέντος Δαβὶδ υἱῷ. τότε ἐκράτησαν πάντες τὴν γυναῖκα τοῦ μαγίστρου κουρκενίου, ἤγουν τὴν θυγατέρα τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ κισκάση. λέγοντες ὅτι σὺ γυνὴ οὖσα οὐ δύνασαι κρατεῖν τὸ κάστρον. τότε δέδωκεν ὁ Συμβάτιος εἰς συνάντησιν τοῦ κάστρου χωρία τῇ γυναικί.

mini. Cumque dissiderent inter se Curcenius magister, & Georgius magister dominusque Abasgię, quia Asotii patricij partibus faveret Abasgię dominus, potentiâ ac virib. antecellens Curcenius eripuit etiam quod pro Adranutzio ei dederat, expulitque, & in Abasgiam profectus est. Mortuo verò Curcenio magistro Adranutziũ accepit vxor eius Asotii patricii, sive Ciscase filia tanquam patrimonium. At cum Asotius Curopalates, Georgius magister Abasgiæ dominus, & Pancratius magister, iam dicti Curopalatæ frater, Curcenii terram armis dividerent, re inter se compositâ, vnusquisque propinquas sibi partes cepit. Adranutzium verò Symbatio propinquum erat Dauidis, quem autem diximus, filio: itaque omnes comprehensâ Curcenii magistri vxore, Asotii patricii sive Ciscase filiâ, dixerunt ei: Tu, cùm mulier sis, habere illam vrbem nõ potes: deditque ei Symbatius pro illa prœdia quædam, atque ita Adranutziũ ipse accepit. Et Iberum

καὶ ἀνελάβετο τὸ τοιοῦτο κάστρον τὸ ἀδρανούτζιν. ἰστέον ὅτι οὐ

quidem horum cognatio ita habet. Mater Davidis, & Adranase Curopalatæ patris Asotii pridem Curopalatæ, duorum fratrum filiæ erant. Symbatius autem Dauidis filius vxorem habuit filiam Pancratij magistri, qui pater Adranase pridem magistri, eâq; defunctâ Adranase sororẽ accepit Symbatij Dauidis filii *** Adranutziũ verò munitum valde est, habetque territotium magnum instar regionis: & negotia Trapezuntis, Iberiæ, Abasgiæ, totiusque Armeniæ & Syriæ illic agitantur, vnde commercium illi ingens est. Terra verò eius, siue Arzen, multa & fertilis, estq; clauis Iberiæ, Abasgiæ, & Mischiorum. & beatus quidem imperator dominus Romanus misit Constantem patricium, & Drúgarium rei naualis qui tunc temporis * & manclabita erat, deditq; ei vestem magistri, vt Curcenium Iberẽ magistrum crearet: qui cũ Nicomediam vsque progressus esset, accessit Agapius monachus Cymenę F. qui tunc in vrbe sancta fue-

Συγγένεια τῶν τοιούτων ἰβήρων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τοῦ δαβὶδ ἡ μήτηρ, καὶ τοῦ ἀδρανασὴ τοῦ κουροπαλάτου, τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρτίως Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου, ὑπῆρχον δύο ἀδελφῶν παιδία, ἤγουν ἐξαδέλφαι, εἶχε δὲ συμβάτιος ὁ τοῦ δαβὶδ υἱὸς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ μαγίστρου παγκρατίου τοῦ πατρὸς τοῦ ἀδρανασὴ τοῦ ἀρτίως μαγίστρου. καὶ τελευτησάσης ἔλαβεν ὁ ἀδρανασὴ τὴν ἀδελφὴν τοῦ συμβατίου τοῦ υἱοῦ τοῦ δαβὶδ * * *

ὅτι τὸ κάστρον τὸ ἀρδανούτζιν ὀχυρόν ἐστι πάνυ, ἔχει δὲ καὶ ῥαπάτην μέγα ὡς χωρόπολιν. καὶ αἱ πραγματεῖαι τῆς τε τραπεζοῦντος, καὶ τῆς ἰβηρίας, καὶ ἀβασγίας, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς ἀρμενίας, καὶ τῆς συρίας, ἐκεῖσε ἀφικνοῦνται. ἔχει δὲ καὶ κομμέρκιον ἐκ τῶν τοιούτων πραγματειῶν ἄπειρον. ἡ δὲ χώρα τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου, ἤτοι τὸ ἀρζὴν, ἐστὶ καὶ πολλὴ καὶ εὔφορος. καὶ ὑπάρχει κλειδίον τῆς τε ἰβηρίας, καὶ ἀβασγίας, καὶ τῶν μαχιῶν. ὅτι ὁ μακάριος βασιλεὺς ὁ κύρης ῥωμανὸς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, τῷ τότε καιρῷ ὄντα καὶ μαγγλαβίτου τυγχάνοντα, δεδωκὼς αὐτῷ καὶ ἱμάτιον μαγιστρᾶτου πρὸς τὸ ποιῆσαι τὸν κουρκένιον τὸν ἴβηρα μάγιστρον. μετὰ δὲ ἐξελθεῖν τὸν πατρίκιον κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου μέχρι νικομηδείας, εἰσῆλθεν ὁ μοναχὸς ἀγάπιος ὁ τοῦ κυμινὰ, ὃς ἦν τῷ

τότε

τότε χρόνῳ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν εὐχῆς ἕνεκα. καὶ διερχομένου αὐτοῦ τὴν ἰβηρίαν, κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον τὸ ἀδρανούτζιν. καὶ εἶχεν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ κισκάσης λεγόμενος ἔχθραν μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ κουρκένη. καὶ ἐλάλησεν εἰς τὸν μοναχὸν Ἀγάπιον, ὅτι ἐνορκῶ σε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἵνα ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει καὶ εἴπῃς τὸν βασιλέα, ἵνα ἀποστείλῃ καὶ παραλάβῃ τὸ κάστρον μου, καὶ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. ὁ δὲ μοναχὸς ἀγάπιος εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει, διηγήσατο τὸν βασιλέα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος ἀσώτιος ὁ καὶ κισκάσης. τοῦ δὲ προρρηθέντος πατρικίου κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἐν νικομηδείᾳ τυγχάνοντος διὰ τὴν προρρηθεῖσαν τῆς προβολῆς τοῦ μαγίστρου τοῦ κουρκένη ἴβηρος ὑπόθεσιν, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως ἔλαβε τὸ πιττάκιον τοῦ πατρικίου Συμεὼν τοῦ ἀσηκρῆτις ὡς ὅτι κελεύει ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος καταλιπεῖν σε πάσας σου τὰς δουλείας, καὶ ἀπελθεῖν ἐν συντομίᾳ πρὸς τὸν πατρίκιον ἀσώτιον τὸν καὶ κισκάσην λεγόμενον, καὶ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ ἀδρανούτζιν, ἐπειδὴ διὰ τοῦ μοναχοῦ ἀγαπίου ἐδηλοποίησε τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ἀποστεῖλαι πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ οἰκεῖον, τοῦ παραλαβεῖν τὸ κάστρον τὸ ἀδρανούτζιν. καὶ ἀπερχομένου σου ἐν χαλδίᾳ ἀναλαβοῦ

rat voti cauſâ, tranſiensque Iberiam Adranutzium venit. Erat autem Aſotio patricio, ſive Ciſcaſe, odium aduerſus generum Curcenium: itaque Agapio monacho dixit: Adiuro te per Deũ, & in virtute honorãdę ac viuificæ crucis, vt in vrbem abeas, imperatorique nunties, aliquẽ ad me mittat, urbemque hanc meam accipiat, & in poteſtate ſuâ habeat. Agapius autem monachus in vrbem veniens imperatori narrauit, quæcumque ipſi Aſotius patricius dixiſſet. Cumque Conſtans, quem diximus, patricius, & rei naxalis Drungarius Nicomedię eſſet, ex mandato imperatoris littras accepit a patricio Simeone Aſecretis, quorũ hæc ſumma: Iubet te imperator, relictis rebus omnibus ad Aſotiũ patricium abire, & vrbẽ Adranutzium ab eo accipere, quandoquidem per Agapium monachum ſacrę imperatoris maieſtati ſignificauit vti aliquem é ſuis fidum mitat, & Adranutziũ accipiat. vbi autẽ in Chaldiam veneris, adiunge tibi

principes vtiles, quos fortes fidosque cognoueris, vrbemque ingredere, & cape. Cumque Conſtans patricius, & rei naualis drungarius, ſtrenuis turmę præfectis, principibusq; & militibus aſſumptis trecentis in Chaldiam proficiſcẽs in Iberiam veniſſet, detinnuit eum beatę memoriæ Dauid, Aſotij pridem Curopalatæ frater, interrogans, quónam ab imperatore, & cuius rei cauſſâ miſſus, tantam ſecum multitudinem traheret. Putabant enim propter mortem Adranaſe Curopalatæ Curcenium eâ dignitate ab Imperatore non eſſe ornandum, quãdoquidem inter Adranaſe Curopalatæ filios & patruelem eorum contentiones ortæ eſſent, & quia primum famulum cum ingenti munere ad Imperatorem Curcenius miſiſſet [9] ad Curopalatæ aut Magiſtri honorem petendum, quatuor fratres, Adranaſe Curopalatæ filij, ſuſpicabantur ideò eum illuc venire, vt Curcenium Curopalatem faceret. At Conſtans patricius excuſauit, dicẽs: Curcenium ſibi magiſtrum eſſe creandum, ea-

ἄρχοντας χρησίμους, οὓς ἐπίστασαι εἶναι ἠνδρειωμένους καὶ πιστούς. καὶ εἴσελθε καὶ κράτησον τὸ τοιοῦτον κάστρον. τοῦ δὲ πατρικίου κωνσταντίνου καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἀπελθόντος ἐν χαλδίᾳ, καὶ ἀναλαβομένου τουρμάρχας χρησίμους καὶ ἄρχοντας, καὶ λαὸν μέχρι τ΄, εἰσῆλθεν ἐν ἰβηρείᾳ, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ὁ μακάριος δαβὶδ, ὁ ἀδελφὸς Ἀσωτίου τοῦ ἀρτίως κουροπαλάτου, λέγων πρὸς αὐτόν. ποῦ ἀπεστάλης παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τίνα δουλείαν ὀφείλεις ἐκτελέσαι, ὅτι τοσοῦτον λαὸν ἐπιφέρῃ μετὰ σεαυτοῦ; ἐσκέπτοντο γὰρ διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν Ἀδρανασὲ, τὸν καὶ κουροπαλάτην. ὅτι μήπως ὁ βασιλεὺς τὸν κουρκένιον ὀφείλῃ τιμῆσαι κουροπαλάτην, ἐπειδὴ ἀνὰ μεταξὺ οἱ τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτῶν τελευτήσαντος φιλονεικείας τινὰς ἔσχον μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν, διὰ τὸ καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἀποστεῖλαι μετὰ μεγάλου κανισκίου τὸν κουρκένιον πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενον τὸ κουροπαλατίκιν, ἢ τὸ μαγιστράτον, ὑπέλαβον οἱ τέσσαρες ἀδελφοὶ, ἤγουν τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου οἱ παῖδες, ὅτι διὰ τὸ ποιῆσαι τὸν κουρκένιον κουροπαλάτην ἀπέρχεται ἐκεῖσε. ὁ δὲ πατρίκιος κώνστας ἀπολογήσατο. ὅτι διὰ τὸ μέλλειν με τιμήσειν τὸν κουρκένιον μάγιστρον ἐπιφέρομαι καὶ τὸν τα-

τὸν τοσοῦτον λαόν. καὶ ἀποχαιρετίσας αὐτὸν ὅτι ἀπέρχομαι εἰς τὸν δαβὶδ τὸν μάγιστρον. εἶχε δὲ ὁ αὐτὸς πατρίκιος κώνστας καὶ πρὸς τὸν δαβὶδ κέλευσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ξένια. καὶ ἀπελθόντος τοῦ αὐτοῦ πατρικίου κώνσταντος εἰς τὴν χώραν τοῦ κουρκενίου ἐτίμησεν αὐτὸν μάγιστρον. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κάστρον τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου, τοῦ καὶ κισκάση, εἰς τὸ ἀδρανοῦτζιν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, οὐ περὶ τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου περιέχουσάν τι, ἀλλὰ περὶ ἑτέρων ὑποθέσεων. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος κώνστας, ὅτι κἂν μὲν ἡ κέλευσις οὐδὲν περιέχει περὶ τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου. ἀλλ' οὖν τοῦ μοναχοῦ ἀγαπίου πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντος, καὶ ἀναγγείλαντος αὐτὸν ὅσα καὶ παρήγγειλα σαυτὸν περὶ τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου. διὰ τοῦτο καὶ ἀπέστειλέ με ὅπως παραλάβω τὸ κάστρον, καὶ εἰσαγάγω ἐν αὐτῷ ὅνπερ περιφέρομαι λαόν. καὶ ἐπειδή, καθὰ προείρηται, εἶχεν ἔχθραν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ κουρκένη, προεθυμήθη δοῦναι τὸ κάστρον αὐτοῦ μᾶλλον τὸν βασιλέα. ὁ δὲ πατρίκιος κώνστας εἶχε παρ' ἑαυτῷ φλάμουλα, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ. ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ εἰς κοντάριον περιέθηκε, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Κωνσταντίνῳ εἰπὼν, ὅτι ἐπίστασαι

que de cauſſa cum tanto comitatu venire: atque ab illo diſcedentem iturum ad Dauidem magiſtrũ, quippe ad quem mandata ab Imperatore, & munera haberet. Itaque abiens ad Curcenium, magiſtri honorem ei contulit: ingreſſusque eſt patricij Aſotij, ſiue Ciſcaſe, vrbem Adranutzium, deditque illi quæ mandata ab Imperatore habebat, non de Adranutzio, ſed alijs quibusdam rebus. Dixit autem ei Conſtans patricius, quamuis de Adranutzio quidem nihil mandatum hoc continet, tamen quia Agapius monachus Imperatorem accedens retulit ea quæ tibi de Adranutzio ſignificaui, ideò me miſit vti vrbem acciperé, & hos, quos adduco, illi imponerem. Cumque vt antea dictum eſt, inter Aſotium patricium, ſiue Ciſcaſen, eiusque generum Curcenium odium eſſet, vrbem Imperatori dare maluit. Habebat autẽ ad manum Conſtans flammula, eaque Aſotio dedit, qui ea accipiens conto circumpoſuit, & Conſtantino patricio dedit, ut in

muris collocaret, vnde omnibus constaret ex illo die vrbem illam ad Imperatorem pertinere. Quod vbi Constantinus patricius fecisset, flammulumque in muro posuisset, Romanorumque imperatores pro more faustis acclamationibus prosecutus esset, omnibus innotuit Asotium Ciscasen patricium Imperatori vrbem Adranutzium donasse. Magnus verò Dauid terrã suam imperatori non dabat, quamuis collimitantem versus Acampse & Murgule. At Constantinus patricius binas ad imperatorem literas rerum suarum successum referentes misit, quarum vnæ de Curcenio erant, quẽ magistrũ creasset, & quomodo is eum honorem accepisset, imperatoremque faustis acclamationibus prosecutus esset: alteræ de Adranutzio narrabant, & quomodo illud ab Asotio Ciscase patricio sumpsisset; magnum item dissidium, magnaque odia exercere inter sese Asotium patricium, & generum eius Curcenium magistrum: item vt auxilia mittat imperator, quę vrbi ei præsidio imponantur; veniretque cum iis si fieri posset, scholarum domesticus. Hæc cum

ἄνωθεν εἰς τὸ τεῖχος, ἵνα γνῶσι πάντες τοῦ βασιλέως εἶναι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ τοιοῦτον κάστρον. καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ πατρίκιος Κωνσταντῖνος, καὶ τὸ φλάμουλον ἐπιστήσας ἄνωθεν τοῦ τείχους, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐφημίσας, πᾶσιν ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν ἀπεχαρίσατο ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὸν βασιλέα. ὁ οὖν Δαβὶδ ὁ μέγας τὴν ἑαυτοῦ χώραν οὐκ ἐδίδου τὸν βασιλέα, κἂν τάχα συνορῇ τὸ τοῦρμαν τοῦ Ἀκαμψῆ, καὶ τὴν Μουργούλη. ὁ οὖν πατρίκιος Κωνσταντῖνος ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαποστείλας δύο ἀναφοράς. τὴν μὲν μίαν περιέχουσαν, ὅπως ἐτίμησε τὸν Κουρκένιον μάγιστρον, καὶ ὅπως ὁ Κουρκένιος ἀπεδέξατο τὸ μαγιστράτον, καὶ εὐφήμησε τὸν βασιλέα. τὴν δὲ ἑτέραν περιέχουσαν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανούτζιν, καὶ ὅπως τοῦτο παρέλαβε παρὰ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση. καὶ ὅτι μεγάλην διαφορὰν καὶ ἔχθραν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ὅ τε πατρίκιος Ἀσώτιος μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ μαγίστρου Κουρκενίου. καὶ ἵνα ἀποστείλῃ ὁ βασιλεὺς βοήθειαν τοῦ ταξατεῦσαι τὸ τοιοῦτον κάστρον. καὶ ὅτι εἰ ἐνδέχεται ἔλθῃ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. ταῦτα ἰδόντες οἱ Ἴβηρες,

ὅ τε μάγιστρος Κουρκένιος, καὶ ὁ μάγιστρος Δαβίδ, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κουροπαλάτου Ἀσωτίου, ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα. ὅτι εἰ τοῦτο καταδέξεται ἡ βασιλεία σου, καὶ εἰσέλθῃ μέσον τῆς χώρας ἡμῶν, ἐξερχόμεθα τῆς δουλώσεως τῆς βασιλείας σου, καὶ γινόμεθα μετὰ τῶν Σαρακηνῶν· ἐπειδὴ ἔχειν ἔχομεν μετὰ τῶν ῥωμαίων μάχας καὶ πολέμια· καὶ βιαζόμενοι κινῆσαι ἔχομεν φοσσάτον κατά τε τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, καὶ τῆς χώρας αὐτῶν, καὶ αὐτῆς τῆς ῥωμανίας. ταῦτα καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῶν προρρηθέντων ἀρχόντων ἀναμαθὼν, καὶ παρὰ τῶν ἀποσταλέντων παρ᾽ αὐτῶν ἀνθρώπων ἀκηκοὼς, καὶ πτοηθεὶς μήπως ἑνῶνται μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐξαγάγωσι τὰ τῆς περσίας φοσσάτα κατὰ ῥωμανίας, ἠρνήσατο λέγων ὅτι οὐκ ἔγραψα τὸν ἀθ´ Κωνσταντῖνον τὸν μαγγλαβίτην περὶ τοῦ τοιούτου κάστρου καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ τοῦ παραλαβεῖν αὐτήν. ἀλλ᾽ ἐξ οἰκείας ὡς εἰπεῖν ἀφροσύνης τοῦτο ἐποίησε. καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ βασιλεὺς τελείως ἀποθεραπεῦσαι τούτους βουλόμενος. καὶ ἐδέξατο ὁ αὐτὸς ἀθ´ Κωνσταντῖνος καὶ μαγγλαβίτης κέλευσιν μετὰ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν περιέχουσαν, τίς διωρίσατό σοι τοῦτο ποιῆσαι. ἀλλὰ μᾶλλον ἔξελθε ἐκ τοῦ κάστρου, καὶ ἀναλαβοῦ Ἀσώτιον τὸν υἱὸν τοῦ τετελευτηκότος

viderent Iberes, Magiſter Curcenius & Magiſter David Aſotii Curopalatę frater, imperatori ſcripſerunt hunc in modum: Si majeſtas tua hoc permittit, & in terram noſtram veniat, obſequium omne deſerentes cum Saracenis nos iũgemus, quandoquidem prœliis cum Romanis gerendis pares ſumus, & per vim coacti contra Adranutziũ, eiusq; territorium, & ipſam adeò Romaniã exercitũ ducere poſſumus His intellectis cũ per litteras, tũ per homines ab ipſis miſſos, veritus ne viribus cum Saracenis coniunctis Perſiæ copias contra Romaniam educerent, Conſtantino* manclabitæ de vrbe hac eiusque ditione accipiendâ ſcripſiſſe ſe negabat, ſed propriâ id imprudentiâ eum feciſſe. Et hæc quidem dicebat imperator omninò eos delenire cupiens, mandatumque Conſtantinus * manclabita accepit cum conuitiis, & minis, cuius nam iuſſu hoc feciſſet; quin potius vrbe exiret, & Aſotium defuncti Adranaſe Curopalatæ filium adduceret, dignitate

paternâ Curopalatæ ornandum. Hæc vbi accepiſſet patricius Conſtantinus Aſotium Ciſcaſen patricium Adranutzii in vrbe ſuâ reliquit, adeoque egreſſus ad Davidem magnum profectus, cui mandata, quę ad ipſum habebat, expoſuit; & revertens in Iberiā venit, vbi congregatos ſuper eâ ipsâ re magiſtrum Curcenium, magiſtrumq; Davidem Aſotii Curopalatæ fratrem invenit. Cœperuntque contendere, & cōvitiari Conſtantino patricio, veluti homini verſipelli & maligno, quod cōſilium ſuum de Adranutzio occupando ipſis non aperuiſſet, quod tamen imperatori nullo modo expediret. Seſe quoque rem ad imperatorem retuliſſe, & comperiſſe, nihil illi de eâ conſtare, ſed ipſum hoc ſuâ ſponte feciſſe in gratiam patricii Aſotii Ciſcaſe. Cōſtantinus verò patricius iis quæ videbantur excuſationi productis, Aſotium Adranaſe Curopalatę filium aſſumptum in vrbem duxit, vbi ab imperatore Curopalates factus

Ἀδρανασὲ τοῦ Κουροπαλάτου. καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅπως τιμήσωμεν αὐτὸν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀξίαν τοῦ Κουροπαλάτου. ταῦτα δεξάμενος ὁ πατρίκιος Κωνσταντῖνος κατέλιπε τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην εἰς τὸ ἑαυτοῦ κάστρον τὸ ἀδρανούτζιν. κἀκεῖνος ἐξελθὼν ἀπῆς πρὸς τὸν Δαβὶδ τὸν μέγαν, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ἣν περιεῖχε πρὸς αὐτὸν κέλευσιν, καὶ ὑπέστρεψε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰβηρίαν, καὶ εὗρεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηθροισμένους τόν τε μάγιστρον Κουρκένιον, καὶ τὸν μάγιστρον Δαβὶδ τὸν ἀδελφὸν Ἀσωτίου τοῦ Κουροπαλάτου. καὶ ἤρξαντο φιλονεικεῖν καὶ καλονειδίζειν τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον, λέγοντες, ὅτι κρυπτὸς ἄνθρωπος καὶ κακὸς τυγχάνης, ὅτι οὐκ ἐφανέρωσας ἡμᾶς περὶ τοῦ κάστρου ἀδρανουτζίου ὅτι μέλλης τοῦτο κρατῆσαι, καὶ ὅτι συμφέρει τοῦτο κρατεῖσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως. ἡμεῖς γὰρ καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀνηγάγομεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐδεξάμεθα μηδαμῶς γινώσκειν τὸν βασιλέα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης. ἀλλά σε τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση. ὁ δὲ πατρίκιος Κωνσταντῖνος προσαπολογησάμενος τούτοις τὰ εἰκότα, ἀνελάβετο Ἀσώτιον τὸν υἱὸν Ἀδρανασὴ τοῦ Κουροπαλάτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως

λέως

λέως Κουεστωδιάτης. ἴσι δὲ καὶ περὶ τῶν ἔν τισι καιροῖς μεταξὺ ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων. ἄξιον γὰρ φίλτατε υἱὲ μηδὲ τὴν περὶ τούτων μνήμην διαφυγεῖν σε, ἵν' ἐν ὁμοίοις καιροῖς, τῶν αὐτῶν προσπιπτόντων, εἴη σοι εὐχερὴς ἡ ἐπανόρθωσις διὰ τῆς προγνώσεως.

est. Scias autem etiam ea, quæ temporibus quibusdam inter Romanos & varias gentes acciderunt; nam æquum est, fili charissime, hæc te meminisse, vt per occasionem in similibus casibus facilis tibi correctio sit ex præscientiá.

ΚΕΦ. μζ΄.

περὶ τῆς τῶν κυπρίων μεταναστάσεως. ἡ δὲ ἱστορία ὧδε πως ἔχει.

ΤΗΣ νήσου ἁλωθείσης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτεσιν ἀοικήτου μεινάσης, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος, ἐγένετο οἰκονομία παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ, τοῦ τὴν κύζικον παραλαβεῖν μετὰ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς νήσου. καὶ ποιεῖσθαι καὶ χειροτονίας ἡνίκα ἂν λείψῃ ἐπίσκοπος, πρὸς τὸ μὴ διαπεσεῖν τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ δίκαια τῆς κύπρου. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς κύπριος ἦν, καθὼς καὶ παρὰ παλαιῶν κυπρίων ὁ λόγος μέχρι τὴν σήμερον ἐπεκράτησεν. ὥστε καὶ ὡρίσθη ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ χει-

CAP. XLVII.

De Cypriorum migratione. Historia ita habet.

INsulâ à Saracenis captâ, & per septem annos habitatoribus vacuâ, ac Ioanne archiepiscopo cum suo populo Constantinopoli commorante, ordinavit Iustinianus imperator in sanctâ sextâ synodo, vt Cyzicum eiusque episcopos cum incolis occuparet, & designationes faceret, ne deficiente episcopo auctoritas & jura Cypri interciderent. Siquidem ipse Iustinianus imperator Cyprius erat, quemadmodum à maioribus traditum accipimus: vt etiam à sanctâ sextâ synodo constitutum designare eum qui Cyzici sit, archipeiscopum Cypri

præsul existat; veluti scriptum eiusdẽ capite CCCIX. Septennio verò post, Deo ita volente, animum induxit imperator iterum Cyprum habitatoribus frequentem facere, misitque ad Amermumnen Bagdad tres è primatibus Cypriorum indigenas, Phangumes dictos, cum comitatensi aliquo prudenti & claro scribens ei, vti Cyprios in Syriâ agentes ad terram suam dimitteret. Et Amermumnes petioni imperatoris satisfaciens per totam Syriam claros Saracenos misit, qui Cyprios omnes vndique coactos in patriam traiicere curarent. Præterea comitatensem quoque imperator misit ad eos qui habitarent vel in Romaniâ, vel Cyzici, vel inter Cibyrrhęotas, aut in Thracesio; atque ita habitari iterum insula cœpta est.

θρονεῖν τὸν ἀρχιεπίσκοπον κύπρου τὸν τῆς κυζίκου πρόεδρον. καθὼς ἐν τῷ τθʹ κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης Συνόδου ἀναγέγραπται. μετὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη θελήσει Θεοῦ ἐκινήθη ὁ βασιλεὺς πάλιν οἰκῆσαι τὴν κύπρον, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀμερμουμνὴν τοῦ βαγδὰδ τρεῖς τῶν ἐνδόξων κυπρίων, αὐτόχθονας τῆς αὐτῆς νήσου τυγχάνοντας, τοὺς λεγομένους φαγγουμεῖς, μετὰ καὶ βασιλικοῦ τινὸς ἀγχίνου τε καὶ ἐνδόξου γράψας τῷ ἀμερμουμνῇ, ἵνα τὸν ἐν Συρίᾳ ὄντα λαὸν τῆς νήσου κύπρου ἀπολύσει εἰς τὸν ἴδιον τόπον. καὶ ὑπακούσας ὁ ἀμερμουμνῆς τῇ τοῦ βασιλέως γραφῇ, ἀπέστειλε κατὰ πάσας τῆς Συρίας ἐνδόξους Σαρακηνοὺς, ἐπεσόρευσε πάντας τοὺς κυπρίους, καὶ διεπέρασεν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. ἀπέστειλε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς βασιλικὸν, καὶ διεπέρασε καὶ τοὺς ἐν ῥωμανίᾳ οἰκήσαντας, ἤγουν ἔν τε τῇ κυζίκῳ καὶ τῷ κιβυρραιωτῶν, καὶ τῷ θρακησίῳ, καὶ ἐνῳκίσθη ἡ νῆσος.

ΚΕΦ.

Κεφ. μή. CAP. XLVIII.

κεφάλαιον λθ΄. τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου τῆς ἐν τῷ τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου γινομένης.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς κυπρίου νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐπὶ τὴν ἑλλήσποντον ἐπαρχίαν. διά τε τοῦ βαρβαρικοῦ ἐφόδους, διά τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου, προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως. συνορῶμεν ὥστε ἀκαινοτόμητα διαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια. ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων προεδρεύειν τῆς ἑλλησπόντων ἐπαρχίας, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. τὰ γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ ἔθη, καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες, παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι, τοῦ τῆς

Caput 39. sanctæ sextæ synodi, in trullo magni palatii habitæ.

CVm frater & collega noster Ioannes insulæ Cypri præses vnà cum populo suo, & propter Barbarorum incursiones, & vt à gentium servitute liberaretur, ac soli christianissimi imperii sceptro subjiceretur, è dictâ insulâ migraverit benigni Dei providentia, & labore Christum amantis ac pii imperatoris nostri, statuimus, vt quæ olim à sanctis patrib. Ephesinæ synodi viri supra scripti sedi tributa sunt privilegia, ab omni innouatione libera conserventur: vtque nova Iustinianopolis ius habeat Constantinopoleos; quique in illâ constitutus est potentissimus episcopus totiprę sit Hellesponti provinciæ, & à suis episcopis antiqua consuetudine ordinetur. Nam cuiusque ecclesiæ instituta sancti partes nostri

obſervanda ſtatuerunt, vt Cyzicenæ vrbis epiſcopus ſubſit præſidi nominatæ Iuſtinianopoleos ad exemplum omnium epiſcoporum, qui jam dicto ſanctiſſimo præſidi Ioanni ſubjiciuntur: à quo cum vſus exigat, ipſe quoque Cyzicenæ vrbis epiſcopus ordinabitur. Poſtquàm verò ea quæ ad gentes pertinẽt ſtudioſè tibi ordinavimus & præexpoſuimus, æquum eſt non ſolum eorum quæ in noſtra rep. ſed quoque vniuerſo Romanorum imperio diverſis temporibus innovata ſunt, certam te cognitionem habere: vt rerum magis propinquarum & domeſticarum notitia cæteris tibi magis inhærẽs amabiliorem ſubditis reddat. Sciendum itaque ſub Conſtantino Conſtantii F. Pogonato Callinicum quendam ab vrbe Ilio ad Romanos veniſſe, qui Græcum ignem ſiphonibus emitti ſolitum paravit, cuius vſu incenſa apud Cyzicum Sarracenorum claſſe victoriam Romani reportarunt.

κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην· ἀφ' οὗ χρείας καλούσης καὶ ὁ τῆς αὐτῆς κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ ἐθνῶν οὕτως ἀκριβῶς σοι διετυπώσαμεν, καὶ προεξεθέμεθα, δίκαιον μὴ μόνον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς κατά τινας χρόνους καινοτομηθέντων σαφῆ κεκτῆσθαι σε τὴν εἴδησιν. ὡς ἂν ἡ περὶ τῶν ἐγγυτέρω καὶ οἰκείων γνῶσις πλέον τῶν ἄλλων ἐν σοὶ διαμένουσα, ποθεινότερον ἀναδείξῃ πρὸς τὸ ὑπήκοον. ἰστέον ὅτι ἐπὶ κωνσταντίνου υἱοῦ κωνσταντίου τοῦ καὶ πωγωνάτου καλουμένου καλλίνικός τις ἀπὸ ἡλίου πόλεως ῥωμαίοις προσφυγὼν, τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν κατεσκεύασε, δι' οὗ καὶ τὸν τῶν σαρακηνῶν στόλον ἐν κυζίκῳ ῥωμαῖοι καταφλέξαντες τὴν νίκην ἤραντο.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. μθ'.

Ὁ ζητῶν ὅπως τῇ τῶν πατρῶν ἐκκλησίᾳ οἱ σκλαβοὶ δουλεύειν ὑποκεῖσθαι ἐτάχθησαν, ἐκ τῆς παρούσης μανθανέτω γραφῆς.

Νικηφόρος τὰ τῶν ῥωμαίων σκῆπτρα ἐκράτει. καὶ οὗτοι ἐν τῷ θέματι ὄντες πελοποννήσου ἀπόστασιν ἐννοήσαντες, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων οἰκίας τῶν γραικῶν ἐξεπόρθουν, καὶ εἰς ἁρπαγὴν ἐπίθεντο. ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τῶν οἰκητόρων τῆς τῶν πατρῶν ὁρμήσαντες πόλεως, τὰ περὶ τοῦ τείχους πεδία κατεστρέφοντο, καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν, μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντες καὶ ἀφρικοὺς καὶ σαρακηνούς. ἐπεὶ δὲ χρόνος ἱκανὸς διῆλθε, καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων τοῖς ἔνδοθεν τοῦ τείχους γίνεσθαι ἤρξατο ὕδατός τε καὶ τροφῶν, βουλὴν βουλεύονται εἰς συμβιβάσεις τε ἐλθεῖν, καὶ λόγους ἀπαθείας λαβεῖν, καὶ τηνικαῦτα τὴν πόλιν ὑποτάξαι αὐτοῖς. ἐπεὶ οὖν ὁ τηνικαῦτα στρατηγὸς ὑπῆρχε πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ θέματος ἐν κάστρῳ κορίνθου, καὶ προσδοκία ἦν τοῦ παραγενέσθαι αὐτὸν, καὶ καταπολεμῆσαι τὸ ἔθνος τῶν σκλαβινῶν, ὡς τοῦ

CAP. XLIX.

Qui ſcire volet, quomodo Patrenſi eccleſiæ ſubiecti fuerint Sclavi, hinc diſcat.

Romani imperii ſceptra Nicephorus tenebat; & hi in Peloponneſi themate cum eſſent defectionem cogitantes primò quidem vicinorum Græcorum ædes vaſtabant, prędæque ac direptioni exponebant; deinde etiam in Patrenſes irruentes pomeria eorum exſcindebant, vrbemque obſidebant, adiuti ab Africanis & Sarracenis. Idque cum aliquamdiu duraſſet, iamque rerum neceſſariarum, maximè aquæ & ciborum penuria oppidanos premere cepiſſet, cōſilium ineunt de paciſcendo, & indemnitate acceptâ ſeſe illis ſubjiciendo. Cum autem eius temporis prætor eſſet in arce thematis quæ Corinthi, ſperarentque eum adfuturum, & Sclabinos oppugnaturum, quemadmodum antea illis nuntiaue-

rat de ipſorum ad principes excurſione, viſum fuit oppidanis ſpeculatorem prius mittere ad orientaliores montium partes exploraturum an prætor adeſſet, hoc miſſo ſignum dãtes; vt, ſi venientem prætotorem videret, in reditu flammulum inclinaret, vnde adventum eius cognoſcerent: ſin autem, rectum teneret, ne de cætero adfuturum eum ſperarẽt. Cum itaque abiiſſet ſpeculator, & non adeſſe prætorem videret, rediit cum flammulo erecto. Deo verò ita volente propter interceſſionem S. Andreæ Apoſtoli, accidit vt equo lapſante excuſſus vector flammulum inclinaret; quod videntes oppidani, veluti ſigno dato, exiſtimantes omninò prætorem veniſſe, portis vrbis apertis contra Sclabinos ſtrenuè egreſſi ſunt, videruntque clarè Apoſtolum primò vocatum equo inſidẽtem, & in Barbaros ruentem, quos terga vertere, ac palantes in fugam ſe dare procul ab vrbe coegit. Nam conſpecto invicto bellatore, perculſi tam ve-

πρώην καταμηνυθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς καταδρομῆς αὐτῶν παρὰ τῶν ἀρχόντων, ἐβουλεύσαντο οἱ τοῦ κάστρου οἰκήτορες, πρότερον ἀποστεῖλαι σκοπὸν εἰς τὰ ἀνατολικώτερα τῶν ὀρέων, καὶ ἀποσκοπεῦσαι καὶ γνῶναι εἰ ἄρα παραγίνεται ὁ στρατηγὸς, παραγγείλαντες καὶ σημεῖον δεδωκότες τῷ ἀπεσταλμένῳ, ἵνα εἰ μὲν ἴδοι ἐρχόμενον τὸν στρατηγὸν, ἐν τῇ ὑποστροφῇ αὐτοῦ κλίνῃ τὸ φλάμουλον, ὅπως γνῶσι τὴν ἔλευσιν τοῦ στρατηγοῦ. εἰ δὲ μή γε, κατέχειν ὀρθὸν τὸ φλάμουλον, πρὸς τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς προσδοκίαν τοῦ λοιποῦ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν. τοῦ οὖν σκοποῦ ἀπελθόντος, καὶ μὴ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγὸν * ὑπέστρεφεν ὀρθὸν κατέχων τὸ φλάμουλον. καὶ δὴ τοῦ Θεοῦ εὐδοκήσαντος διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ ἵππου ὀλισθήσαντος, καὶ τοῦ ἐπιβάτου ὑποπεπτωκότος, ἔκλινε τὸ φλάμουλον. καὶ οἱ τοῦ κάστρου οἰκήτορες ἰδόντες τὸ γεγονὸς σημεῖον, καὶ νομίσαντες ἐξ ἅπαντος παραγίνεσθαι τὸν στρατηγὸν, ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ κάστρου, καὶ ἐξῆλθον θαρσαλέοι κατὰ τῶν Σκλαβηνῶν, καὶ εἶδον τὸν πρωτόκλητον ἀπόστολον ὀφθαλμοφανῶς ἵππῳ ἐπικαθήμενον, καὶ δρόμῳ ἐπερχόενον κατὰ τῶν βαρβάρων. καὶ δὴ τρέψας τούτους κατὰ κράτος, καὶ διασκορπίσας, καὶ ἀπελάσας πόρρω τοῦ κάστρου φυγάδας ἐποίη-

ἐποίησεν. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες καὶ καταπλαγέντες ἔκθαμβοι γεγονότες ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῶν κραταιᾷ ἐπελεύσει τοῦ ἀντλήτου καὶ ἀκαταγωνίστου ὁπλίτου καὶ στρατηγοῦ καὶ ταξιάρχου καὶ τροπαιούχου καὶ νικηφόρου πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτοὺς, καὶ προσέφυγον εἰς τὸν πάνσεπτον ναὸν αὐτοῦ. τοῦ οὖν μετὰ τὸ τρόπαιον ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καταλαβόντος, καὶ τὴν νίκην τοῦ ἀποστόλου μαθόντος, κατεμήνυσε τῷ βασιλεῖ νικηφόρῳ τήν τε ἔφοδον τῶν Σκλαβηνῶν, καὶ τὴν προνομὴν, καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀφανισμὸν, καὶ τὴν λεηλασίαν, καὶ τἆλλα δεινὰ ὅσα καταδραμόντες ἐποίησαν εἰς τὰ μέρη τῆς ἀχαΐας. ἔτι δὲ καὶ τὴν πολυήμερον πολιορκίαν, καὶ τὴν κατὰ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου διηνεκῆ ἐπίθεσιν, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐπισκοπὴν καὶ Συμμαχίαν καὶ τρόπαιον, καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ ὡς ὀφθαλμοφανῶς ὡράθη ἐπιτρέχων καὶ διώκων τοὺς πολεμίους κατὰ νῶτον, καὶ τρεπόμενος αὐτοὺς, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους αἰσθέσθαι τὴν τοῦ ἀποστόλου πρὸς ἡμᾶς ἐπισκοπὴν καὶ Συμμαχίαν. καὶ διὰ τοῦτο προσφυγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν Σεβάσμιον αὐτοῦ ναόν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀναμαθὼν, παρεκελεύσατο οὕτως. ἐπεὶ καὶ τὸ τρόπαιον καὶ ἡ κατὰ κράτος νίκη παρὰ τοῦ ἀποστόλου γέγονεν, ὀφειλόμενον καθέστηκε πᾶσαν τὴν ἐκστρατ

hementi eius impetu, & ſupra modum territi ad venerandam eius ædem confugerunt. Prætor autem cum triduò poſt aduenisſet, & Apoſtoli victoriam intellexiſſet, Nicephoro imperatori ſignificauit incurſionem Sclabinorum, item direptionem, captiuorum numerum, vaſtationem, prædam, & quæcunque alia mala Achaiæ in partibus intuliſſent; itē diuturnam obſidionem, continuamque oppidanorum oppreſſionem; deinde Apoſtoli inſpectionem, auxilium, victoriam, & tropæum; vtque ſub oculis hominum viſus ſit hoſtes inuadere: eosque perſequi, ac in fugam conuertere, adeò vt ipſi etiam Barbari eius vires & ſuppetias perſentiſcerent, ideoque ad ſacram eius ædem confugerēt. His cognitis imperator iuſſit, poſtquam ab Apoſtolo victoria contigiſſet, eiq; hoſtium expeditio imputari deberet, omnia ei ſpolia donari: & ſtatuit ipſos quoque hoſtes cum omni familia & cognatione, ac

propinquis, vniuersis, facultatibusque, adtribui tẽplo Apostoli quod in Patrarum metropoli, vbi primò vocatus Christique discipulus pugnam hanc pugnasset. & sigillum super hac re in metropoli illa dedit. Atque hæc quidem antiqui posteris suis sine scripto tradiderunt, vt secundũ prophetam posteritas sciret miraculum factum intercessione Apostoli, narraretque filiis suis, vti ne obliuiscerẽtur beneficiorũ quę Deus per ipsum contulisset. ex illo vero tempore Sclabini, qui metropoli destinati, prætores, comitatenses, & quoscunque gentium legatos veluti obsides alunt, habentes mẽsarios suos, coquosque, & quicunq; cibos apparant, metropoli quidem nihil innouante, sed ipsis Sclabinis ex diuisione ac contributione vniuersitatis suæ res huiusmodi necessarias colligentibus. Dedit vero etiam sigillum Leo semper memorandus & celebrandus imperator, singillatim complectens, quid hi ad scriptitij Metropolitano

τείαν τῶν πολεμίων καὶ τὰ λάφυρα καὶ τὰ σκῦλα αὐτῷ ἀποδοθῆναι. καὶ διωρίσατο αὐτούς τε τοὺς πολεμίους μετὰ πάσης τῆς φαμιλίας καὶ συγγενείας καὶ πάντων τῶν προσηκόντων αὐτοῖς, ἔτι δὲ καὶ πάσης τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἀφορισθῆναι εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀποστόλου ἐν τῇ μητροπόλει Πατρῶν, ἐν ᾗ ὁ πρωτόκλητος καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ τὸν τῆς ἀθλήσεως διήνυσεν ἀγῶνα. δεδωκὼς περὶ αὐτῶν καὶ σιγίλλιον ἐν τῇ αὐτῇ μητροπόλει. ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἀρχαιότεροι ἀνήγγειλαν παραδόντες ἀγράφως χρόνῳ τε καὶ βίῳ τοῖς ὕστερον, ὅπως ἂν κατὰ τὸν προφήτην γνῷ γενεὰ ἡ ἐρχομένη τὸ γεγονὸς θαῦμα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου. ἔκτοτε δὲ οἱ ἀφορισθέντες Σκλαβηνοὶ ἐν τῇ μητροπόλει καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς βασιλικούς, καὶ πάντας τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἀποστελλομένους πρέσβεις ὡς ὁμήρους διατρέφουσιν, ἔχοντες ἰδίους καὶ τραπεζοποιοὺς καὶ μαγείρους καὶ πάντας τοὺς παρασκευάζοντας τὰ τῆς τραπέζης βρώματα, τῆς μητροπόλεως εἰς ταῦτα μηδὲν καινοτομουμένης, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Σκλαβηνοὶ ἀπὸ διανομῆς καὶ συνδοσίας τῆς ὁμάδος αὐτῶν ἐπισυνάγουσι τὰς τοιαύτας χρείας. ἐποίησε δὲ καὶ σιγίλλιον Λέων ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεύς, λεπτομερῶς περιέχων τό τι ὀφείλουσι παρέχειν οἱ αὐτοὶ ἐναπογραφόμενοι τῷ μητροπολίτῃ

καὶ μὴ ἀπαργυρίζεσθαι παρ' αὐτοῦ, ἢ ἄλλως πως κατ' ἐπίνοιαν ζημιοῦσθαι αὐτούς.

præstare debeant; quos neque adærare ipsi, aut quouis alio commento damno afficere possit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ν'.

περὶ τῶν ἐν τῷ θέματι πελοποννήσου Σκλάβων, τῶν τε μιληγγῶν καὶ ἐζεριτῶν, καὶ περὶ τῶν τελουμένων παρ' αὐτῶν πάκτων. ὁμοίως καὶ περὶ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου τοῦ μαΐνης, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν τελουμένων πάκτων.

CAPUT L.

De Peloponnesi thematis Sclabis, Milengis, Ezeritis, eorumque quæ solvunt tributis. Item de habitatoribus vrbis Maïnes, & eorum tributis.

Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ θέματος πελοποννήσου Σκλάβοι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως θεοφίλου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μιχαὴλ ἀποστατήσαντες γεγόνασιν ἰδιόρυθμοι, λεηλασίας καὶ ἀνδραποδισμοὺς καὶ κλοπὰς ἐργαζόμενοι. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ θεοφίλου ἀπεστάλη ὁ πρωτοσπαθάριος θεόκτιστος οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ τῶν βρυεννίων στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι πελοποννήσου μετὰ δυνάμεως καὶ ἰσχύος πολλῆς, ἤγουν θρᾳκῶν καὶ μακεδόνων, καὶ τῶν λοιπῶν δυτικῶν θεμάτων, τοῦ πολεμῆσαι καὶ καθυποτάξαι αὐτούς. καὶ πάντας μὲν τοὺς Σκλάβους

Sciendum est thematis Peloponnesi Sclauos tēporibus imperatoris Theophili eiusque filij Michaelis desciscentes imperium excussisse, & suo libitu viuentes direptiones, captivitates, prædas, incendia, ac furta exercuisse. Imperante verò Michaele Theophili F. missus fuit Theoctistus cognomēto * Brœnniorum prætor ad thema Pelopōnesi cum magna manu Thracum, Macedonum, cæterorumque thematum occidentalium, ad eos debellandos subiu-

gandosque. Et omnes quidem Sclauos, reliquosque thematis Peloponnesi nondũ subiectos vicit, ac subiugauit. Soli verò Ezeritæ & Milengi relinquebantur sub Lacedæmonia & Elos. Ac quãdoquidẽ mons illic magnus est, & valdè altus, Pentadactylus nomine, qui ceruicis instar longè se in mare porrigit, propter loci difficultatem ad latera eius sedes posuerunt hinc Milengi, inde Ezeritæ. Et prædictus quidem Theoctistus * Peloponnesi prætor cum subiugare illos potuisset, imposuit Milengis quidem libras LX. Ezeritis verò numismata CCC. quæ ipso prætore soluebantur, vt etiamnum constans fama est inter incolas. Imperante verò domino Romano Ioannes * eius thematis prætor ad Imperatorem per literas retulit Milengos & Ezeritas defecisse, neque aut prætori, aut imperiali mandato obedientiam vltra exhibere; sed quasi liberi ac sui iuris essent, neque principem à prætore accipere, neque presidium cum eo agere, aut officium denique vllum aliud fiscale præstare velle. Dum autem hæ literæ in itinere esset con-

καὶ λοιποὺς ἀνυποτάκτους τοῦ θέματος πελοποννήσου ὑπέταξε καὶ ἐχειρώσατο, μόνοι δὲ οἱ ἐζερῖται καὶ οἱ μιληγγοὶ κατελείφθησαν ὑπὸ τὴν λακεδαιμονίαν καὶ τὸ ἕλος. καὶ ἐπειδὴ ὄρος ἐστὶν ἐκεῖσε μέγα καὶ ὑψηλότατον, καλούμενον πενταδάκτυλος, καὶ εἰσέρχεται ὥσπερ τράχηλος εἰς τὴν θάλασσαν ἕως πολλοῦ διαστήματος. διὰ δὲ εἶναι τὸν τόπον δύσκολον, κατῴκησαν εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει οἱ μιληγγοί, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ οἱ ἐζερῖται. καὶ ὁ μὲν προῤῥηθεὶς πρωτοσπαθάριος θεόκτιστος καὶ στρατηγὸς πελοποννήσου δυνηθεὶς καὶ τούτους καθυποτάξαι, ἐπέθετο τοῖς μὲν μιλήγγοις ν ξ'. τοῖς δὲ ἐζερίταις ν°ν° τ'. ἅτινα καὶ ἐτέλουν αὐτοῦ στρατηγοῦντος, καθὼς παρὰ τῶν ἐντοπίων διασώζεται μέχρι τῆς σήμερον ἡ τοιαύτη φήμη. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ κυροῦ ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, στρατηγῶν ὁ πρωτοσπαθάριος Ἰωάννης ὁ προτεύων εἰς τὸ αὐτὸ θέμα, ἀνήγαγε πρὸς τὸν αὐτὸν κύριον ῥωμανὸν περί τε τῶν μιλήγγων καὶ τῶν ἐζεριτῶν, ὅτι ἀποστατήσαντες οὐ πείθονται οὔτε τῷ στρατηγῷ, οὔτε βασιλικῇ κελεύσει ὑπήκουσιν, ἀλλ' εἰσὶν ὥσπερ αὐτόνομοι καὶ αὐτοδέσποτοι. καὶ οὔτε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ δέχονται ἄρχοντα, οὔτε συνταξιδεύειν αὐτῷ ὑπήκουσιν, οὔτε ἄλλην τοῦ δημοσίου δουλείαν ἐκτελεῖν πείθον-

θον-

δον). καὶ μέχει τοῦ ἀνελθεῖν τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ, συνέβη προβληθῆναι τὸν θ΄ α κρινίτην τὸν ἀροτρᾶν στρατηγὸν ἐν πελοποννήσῳ. τῆς δὲ ἀναφορᾶς τοῦ θ΄ Ἰωάννου καὶ στρατηγοῦ πελοποννήσου τοῦ πρωτεύοντος καταλαβούσης, καὶ κατ᾽ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τοῦ κυροῦ ῥωμανοῦ ἀναγνωσθείσης, καὶ περιεχούσης τὴν ἀποστασίαν τῶν προρρηθέντων σκλάβων, καὶ πρὸς τὰς βασιλικὰς προστάξεις δυσπείθειαν, ἢ μᾶλλον ἀπείθειαν, ἐδέξατο ὁ αὐτὸς α΄ κρινίτης, ἵνα ἐπεὶ εἰς τοσαύτην ἦλθον ἀποστασίαν καὶ ἀπείθειαν ἐκστρατεύσῃ κατ᾽ αὐτῶν, καὶ καταπολεμήσῃ καὶ ὑποτάξῃ καὶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτούς. ἀρξάμενος οὖν πολεμεῖν αὐτοὺς ἀπὸ μηνὸς μαρτίου, καὶ κατακαύσας τὰ θέρη αὐτῶν, καὶ ληϊσάμενος πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν, εἶχεν αὐτοὺς ἀνθισταμένους καὶ ἀντέχοντας μέχρι μηνὸς νοεμβρίου. ἀπὸ τότε δὲ ἰδόντες τὴν ἑαυτῶν ἐξολόθρευσιν, ᾐτήσαντο λόγον τοῦ ὑποταγῆναι αὐτοῖς, καὶ τυχεῖν συμπαθείας ὑπὲρ ὧν προώην ἐπλημμέλησαν. ὁ οὖν προρρηθεὶς θ΄ α καὶ στρατηγὸς κρινίτης ἐξέθετο αὐτοῖς πάκτα πλείονα ὧν ἐτέλουν, τοῖς μὲν μιληγγοῖς ἀπὸ τῶν ξ΄ ιι. ὧν πρότερον ἐτέλουν ιι φμ΄. ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν ιι χ΄. τοῖς δὲ ἐζερίταις ἀπὸ τῶν τ΄ νομισμάτων ὧν πρότερον ἐτέλουν, ἕτερα νομίσματα τ΄. ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν νομίσματα χ΄. ἅπερ καὶ ἀπῄτησε καὶ εἰσεκόμισεν ὁ αὐτὸς θ΄ α κρινί-

tigit, vt Peloponnesi prætor destinaretur *Crinites Arotras; cumque allatæ essent, ac coram imperatore domino Romano lectæ, intellectumque esset Sclabos defecisse, & imperialibus mandatis aut ægrè aut omninò non parere, iniunctum eidem * Crinitæ fuit: vt, quandoquidem desciuissent, atque ad inobediētiam deuenissent, arma contra eos sumeret, subiugaret, exstirparetque. Bellum igitur auspicatus mense Martio, frugibus exustis, & agris omnibus vastatis, repugnantes habuit vsque ad Nouembrem: sed ex eo perniciem suam vidētes, de subiectione conuenire voluerunt, & præteritorum delictorum veniam postularunt. Itaq; quē antea dixi * Crinites & prætor tributa illis grauiora imposuit, Milengis quidem ad LX. libras, quas antea soluebant, alias DXL. ita vt vniuersum ipsorum tributum esset librarū DC. Ezeritis verò supra CCC. numismata pristina alia CCC, vt essent DC. quæ exegit quoque idem * Crinites intulit.

que in sacrum thesaurum. Illo autem in Græciæ themate transposito, cum in Peloponneso successisset * Bardas Platypus, & turbæ ac factio exorta esset inter ipsum * Bardam Platypodem, quique partes eius tenebant * * principes, & eos qui Leonem Agelastum themate expulerunt, protinus in thema illud Sclabesianis venientibus, miserunt illi ipsi Sclabi, Milengique, & Ezeritæ, ad dominum Romanum imperatorem, commiserationem petentes super auctis tributis, permitterenturque ea pendere qualia pridem pependerãt. Imperator autem horum adventu veritus ne Sclavis coniuncti omnino eum themate isto exuerent, auream illis bullam dedit, vt tributa tantùm solverent quemadmodum primitus solebant, Milengi scilicet libras LX. Ezeritæ verò numismata CCC. Atq; hæc quidem causa aucti imminutique rursus Milengorũ & Ezeritarum tributi. Sciendum verò habitatores vrbis Maines à prædictis Sclauis originem non du-

της ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ κοιτῶνι τοῦ δὲ πρώτου κρινήτου, ἐν τῷ θέματι μετατεθέντος ἑλλάδος, καὶ τοῦ πρωτοσπαθαρίου βάρδα τοῦ πλατυπόδη προβληθέντος στρατηγοῦ ἐν πελοποννήσῳ, καὶ τῆς ἀταξίας γινομένης καὶ στάσεως παρὰ αὐτοῦ τοῦ πρωτοσπαθαρίου βάρδα τοῦ πλατυπόδη, καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίων καὶ ἀρχόντων, καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον λέοντα τὸν ἀγέλαστον ἀποδιωξάντων ἀπὸ τοῦ θέματος, καὶ εὐθέως γινομένης καὶ τῆς τῶν Σκλαβησιανῶν ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἀπέστειλαν οἱ αὐτοὶ Σκλάβοι, οἵ τε μιληγγοὶ, καὶ οἱ ἐζερῖται πρὸς τὸν κύριν ῥωμανὸν τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες τοῦ συμπαθηθῆναι αὐτοῖς τὰς προσθήκας τῶν πάκτων, καὶ τελεῖν αὐτοὺς καθὼς καὶ πρότερον ἐτέλουν. ἐπεὶ δὲ, καθὼς προείρηται, εἰσῆλθον οἱ Σκλαβησιανοὶ ἐν τῷ θέματι πελοποννήσου, δεδιὼς ὁ βασιλεὺς ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ προστεθέντες τοῖς Σκλάβοις παντελῆ ἐξολόθρευσιν τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐργάσωνται, ἐποίησεν αὐτοῖς χρυσοβούλλιον ἵνα τελῶσι τὰ πάκτα ὡς καὶ πρότερον, τοὺς μὲν μιληγγοὺς ξ΄ ιι. τοὺς δὲ ἐζερίτας ν° ν° τ΄. αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία τῆς προσθήκης καὶ τῆς ἐκκοπῆς τῶν πάκτων τῶν μιληγγῶν καὶ τῶν ἐζεριτῶν. ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ κάστρου μαΐνης οἰκήτορες οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν προρρηθέντων Σκλάβων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιοτέρων ῥω-

Ῥωμαίων, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τῶν ἐντοπίων Ἕλληνες προσαγορεύονται, διὰ τὸ ἐν τοῖς προπαλαιοῖς χρόνοις εἰδωλολάτρας εἶναι καὶ προσκυνητὰς τῶν εἰδώλων κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἕλληνας. οἵτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου βασιλείου βαπτισθέντες χριστιανοὶ γεγόνασιν. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ οἰκοῦσιν ἐστὶν ἄνυδρος καὶ ἀπρόσοδος, ἐλαιοφόρος δέ. ὅθεν καὶ τὴν παραμυθίαν ἔχουσι. διάκειται δὲ ὁ τοιοῦτος τόπος εἰς ἄκραν τοῦ μαλαίᾳ, ἤγουν ἐκεῖθεν τοῦ ἐζεροῦ πρὸς τὴν παραθαλασσίαν. διὰ δὲ τὸ τελείως ὑποτεταγμένους εἶναι αὐτοὺς, καὶ ἄρχοντα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ δέχεσθαι, καὶ πειθαρχεῖν καὶ ὑπήκειν ταῖς τοῦ στρατηγοῦ προστάξεσιν, παρέχουσι πάκτον ἐκ παλαιτάτου χρόνου λι υ΄. ἰστέον ὅτι ἡ τῆς καππαδοκίας στρατηγὶς τὸ παλαιὸν τοῦρμα ἦν τῆς τῶν ἀνατολικῶν στρατηγίδος. ἰστέον ὅτι ἡ κεφαληνίας στρατηγὶς, ἤγουν τὰ νησία, τοῦρμα ἦν τὸ παλαιὸν τῆς στρατηγίδος λαγουβαρδίας. ἐπὶ δὲ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου γέγονε στρατηγίς. ἰστέον ὅτι ἡ καλαβρείας στρατηγὶς δουκάτον ἦν τὸ παλαιὸν τῆς στρατηγίδος Σικελίας. ἰστέον ὅτι ἐπὶ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν βουκελλαρίων εἰς τὸ καππαδοκῶν θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα· ἤτοι ἡ τοποτηρησία βαρέτας. ἡ τοποτηρησία βαλβαδῶνος, ἡ τοποτηρησία ἄσπονας. καὶ ἡ τοποτηρησία ἀκαρκοῦς. καὶ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν εἰς τὸ

cere, ſed ab antiquioribus Romanis, qui etiam hodiè ab incolis Græci appellantur, quia priſcis temporibus idola adorauerint veterum Græcorum ritu, & cum baptiſmo Chriſtianam fidẽ amplexi ſunt ſub imperio Baſilii. Locus verò, quẽ habitant, aquarum expers eſt, & inacceſſus, ſed oliuifer, quo ſe conſolantur. Iacet autem in Malea promõtorio vltra Ezerum verſus oram maritimam. Et quando quidem plane ſubiecti ſunt, principemque à prætore accipiunt, cui parent, antiquiſſimi temporis tributum ſolvunt libras cccc. Cappadociæ prætoria olim turma erat prætoriæ orientalium. Cephaleniæ pretoriæ, ſiue inſulæ, turma olim erat pretoriæ Longobardiæ, ſed prætoria facta eſt ſub pio domino Leone. Calabriæ prætoria ducatus erat præturæ Siciliæ. Sub Leone à Buccellarijs in Cappadocum thema tranſlata ſunt hæc banda, vicariatus Baretas, Balbadonos, Aſponas, & Acarcus: ex oriẽ

talibus verò vicariatus Eudociadis, S. Agapeti, & Aphraziæ. Factaque sunt septem hæc banda, nempe Buccellariorum quatuor, & orientalium tria, turma vna, quæ nunc Commata dicitur. Porrò sub eodem Leone è Buccellariis in Charsiani thema translata hęc bāda sunt, vicariatus Myriocephali, venerādæ crucis, & Berinopoleos; factaque ex ijs fuit turma vna, quæ nunc Saniana dicitur. & ab Armeniacis in Charsiani thema translatus est vicaraitus aurifabri Tabiæ, adiectusque turmæ Charsiani. E Cappadocibus autem in Charsiani itidem thema translata fuerunt hæc banda; vniuersa nempe turma Cases, & vicariatus Nisæ cum Cæsareâ. Chozani verò thema olim erat sub Saracenis, quemadmodum & Asmosati; sed Chanzit, & Romanopolis clusuræ erant Meletianitarum. Et à monte Phatilano, quæ vlterius iacent, sub Saracenis sunt, Teces verò sub Manuele.

καππαδοκῶν θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα. ἤτοι ἡ τοποτηρησία τῆς εὐδοκιάδος, ἡ τοποτηρησία τοῦ ἁγίου ἀγαπηλοῦ, ἡ τοποτηρησία ἀφραζείας. καὶ ἐγένοντο ταῦτα τὰ ἑπτὰ βάνδα, ἤτοι τὰ τῶν βουκελλαρίων τέσσαρα, καὶ τρία τῶν ἀναλολικῶν, τοῦρμα μία, ἡ νῦν τὰ κόμματα λεγομένη. ἰστέον ὅτι ἐπὶ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν βουκελλαρίων εἰς τὸ θέμα χαρσιανοῦ μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα. ἤτοι ἡ τοποτηρησία τοῦ μυριοκεφάλου. ἡ τοποτηρησία τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ ἡ τοποτηρησία βηρινουπόλεως. καὶ ἐγένοντο τοῦρμα ἡ νῦν σανιάνα λεγομένη. καὶ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν ἀρμενιακῶν εἰς τὸ τοῦ χαρσιανοῦ θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα. ἤτοι ἡ τοῦ κομαδρόμου τοποτηρησία ταβίας. καὶ εἰς τὴν τοῦρμαν τοῦ χαρσιανοῦ τὴν εἰρημένην προσετέθησαν. ἀπὸ δὲ τοῦ καππαδοκῶν εἰς τὸ τοῦ χαρσιανοῦ θέμα ταῦτα τὰ βάνδα μετετέθησαν. ἤτοι ἡ τοῦρμα κάσης ἐξ ὁλοκλήρου. καὶ ἡ τοποτηρησία νύσσης μετὰ τῆς καισαρείας. ἰστέον ὅτι τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις τὸ τοῦ χοζάνου θέμα ὑπὸ τῶν σαρακηνῶν ἦν, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ ἀσμοσάτου θέμα καὶ αὐτὸ ὑπὸ τῶν σαρακηνῶν ἦν. τὸ δὲ χανζὶτ, καὶ ἡ ῥωμανόπολις, κλεισοῦραι τῶν μελιτηνιτῶν ὑπῆρχον. καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ φατιλάνου πάντα τὰ ἐκεῖθεν τῶν σαρακηνῶν ὑπῆρχεν. τὸ δὲ τεκὴς ἦν τοῦ μανουήλ.

ἡ δὲ

ἡ δὲ κάμαχα ἡ τοῦρμα ἄκρα κολωνίας ἦν. ἡ δὲ τῆς κελτζινῆς τοῦρμα ὑπὸ τὴν χαλδίαν ἦν. ἡ δὲ μεσοποταμία τῷ τότε καιρῷ θέμα οὐκ ἦν. λέων δὲ ὁ φιλόχριστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς τὸν μανουὴλ ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ τέκης μετὰ λόγου ἐξήγαγεν, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσήγαγε, κὶ ϑ̃ πεποίηκεν. ἔχει δὲ ὁ αὐτὸς μανουὴλ υἱοὺς τέσσαρας, τὸν παγκρατούκαν, τὸν ἰαχνούκαν, τὸν μουδάφαρ, καὶ τὸν Ἰωάννην. καὶ τὸν μὲν παγκρατούκαν ὁ βασιλεὺς ἱκανάτον πεποίηκε, καὶ μετὰ τοῦτο στρατηγὸν εἰς τοὺς βουκελλαρίους· τὸν δὲ ἰαχνούκαν εἰς νικόπολιν στρατηγὸν ἐποίησε. τὸν δὲ μουδάφαρ καὶ τὸν Ἰωάννην ἐν τραπεζοῦντι δέδωκε γῆν βασιλικὴν, ἅπαντας ἀξιώμασι τιμήσας, καὶ δοὺς αὐτοῖς εὐεργεσίας πολλάς. καὶ ἐποίησε θέμα τὴν μεσοποταμίαν, καὶ τὸν ὀρέστην ἐκεῖνον τὸν χαρσιανίτην στρατηγὸν προεβάλετο. καὶ τότε δέδωκε τὴν τῆς καμάχας τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα εἶναι τῆς μεσοποταμίας. εἶθ' οὕτως καὶ τὴν κελτζινῆς τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα καὶ αὐτὴν τῆς μεσοποταμίας ἐποίησεν. ἀρτίως δὲ ταῦτα πάντα γεγονότα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ῥωμαίων εἰς τὸ μεσοποταμίας θέμα ἐπὶ ῥω-

At Camacha turma promontorium Coloniæ erat, ſicuti Celtzines turma ad Chaldiam pertinebat; ſed Meſopotamia tunc temporis thema non erat: at Leo pius & venerãdus imperator Manuelem illum verbis perſuaſum è Teces eduxit in vrbem, & * fecit; cumque filios haberet quatuor, Pancratucam, Iachnucan, Mudaphar, & Ioannem: Pancratucan quidem Hicanatum creavit, & deinde prætorem Buccellariorum; Iachnucã, præturâ Nicopoleos donavit, Mudaphar verò & Ioanni imperialem terram Trapezunti dedit, & dignitatibus omnes & beneficiis multis cohoneſtans. Et Meſopotamiam in thema redegit, ac Oreſten illum Charſianitem prætorem deſignavit, turmasque Camachæ & Celtzines ei ſubiecit Hæc omnia autem cum pridem ſub dominio eſſent Romanorum, Romano imperatore ad Meſopotamiæ thema additæ quoque ſunt Romanopolis & Chanzit. Sub Leone verò Lariſſa Sebaſtiç turma

μανοῦ δεσπότου προσετέθη ἥ τε ῥωμανόπολις καὶ τὸ χανζίτ. ἰστέον ὅτι ἐπὶ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἡ λάρισσα τοῦρμα τῆς

erat, vt Cymbalæus Charſianî: at Sympoſium deſertum erat ad Lycandi partes ſitum, & imperante Leone Euſtathius Argyri ab exilio revocatus Charſiani prætor factus eſt, Melias autem adhuc in Melitene exulabat. Et Baaſacius cum duobus fratribus Cricorice ac Pazune, item Iſmael Armenius, ad illum ſimul & ad Argyrum, quẽ diximus, ſcripſerunt, vti bullâ aureâ perſuaderi ſibi permitterent, atque exirent, & Baaſacius quidem cum fratribus Lariſſæ ſedes po neret, vocareturque eius cluſuriarcha, ſicuti Iſmael Sympoſii, Melias verò Euphratiæ, Trypiorum, & deſerti turmarcha foret, id quod factum eſt. Meletianis verò excurſionem facientibus, Iſmaeleque ſublato, Sympoſium deſertum manſit: & Baaſacio proditionis accuſato, ideoque relegato, iterum Sebaſtiæ turma facta eſt Lariſſa, prætorque illuc miſſus fuit Leo Argyrus Euſtathii F. qui magiſter poſteà, & ſcholarum domeſticus. At Melias, qui Euphratiam habitabat, Conſtantino

σεβαστείας ἦν. τὸ δὲ κυμβαλαιὸς ἦν τούρμα τοῦ χαρσιανοῦ. τὸ δὲ Συμπόσιον ἦν ἐρημία πρὸς τὰ μέρη τῆς λυκανδοῦ παρακείμενον. καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου εὐστάθιος ὁ τοῦ ἀργυροῦ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς εἰς τὸ χαρσιανὸν στρατηγὸς ἐχωρίσθη. ὁ δὲ μελίας εἰς τὴν μελιτηνὴν ἔτι πρόσφυγος ἦν. καὶ ὁ βαασάκιος μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε κρικορίκη καὶ τοῦ παζουνῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἰσμαὴλ ὁ ἀρμένιος ἐκεῖνος, οἵτινες καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν προρρηθέντα ἀργυρὸν ἔγραψαν διὰ τοῦ χρυσοβούλλου λόγον λαβεῖν καὶ ἐξελθεῖν. καὶ τὸν μὲν βαασάκιον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἰς λάρισσαν καθεσθῆναι, καὶ ὀνομασθῆναι μὲν τὸν βαασάκιον λαρίσσης κλεισουράρχην, ὅπερ καὶ γέγονε. τὸν δὲ ἰσμαὴλ κλεισουράρχην εἰς τὸ Συμπόσιον, ὃ καὶ γέγονε. τὸν δὲ μελίαν εἰς εὐφράτιαν εἰς τὰ τρυπία εἰς τὴν ἐρημίαν γενέσθαι τουρμάρχην, ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐξελθόντων δὲ τῶν μελιτηνιατῶν, καὶ τὸν ἰσμαὴλ ἐκεῖνον ἀνελόντων, ἔμεινε τὸ Συμπόσιον ἔρημον. τοῦ δὲ βαασακίου ὅτι προδοσίαν μελετᾷ διαβληθέντος καὶ ἐξορισθέντος, πάλιν ὑπὸ τῆς Σεβαστείας ἡ λάρισσα τοῦρμα ἐγένετο, στρατηγοῦ προβληθέντος ἐκεῖσε τοῦ ἀργυροῦ λέοντος τοῦ υἱοῦ εὐσταθίου, τοῦ μετὰ ταῦτα μαγίστρου γεγονότος καὶ δομεστίκου τῶν σχολῶν. ὁ δὲ μελίας εἰς

εὐφρα-

εὐφρατίαν καθεζόμενος, ὁπότε προεβλήθη κωνσταντῖνος ὁ δοὺξ εἰς τὸ χαρσιανὸν, καὶ ἦλθεν οὗτος ὁ προῤῥηθεὶς μελίας, καὶ τὸ παλαιὸν κάστρον τῆς λυκανδὸν ἐκράτησε, καὶ ἔκτισεν αὐτὸ, καὶ ὀχυροποίησε, καὶ ἐκεῖσε ἐκαθέσθη, καὶ ὠνομάσθη παρὰ λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως κλεισοῦρα. καὶ μετὰ τοῦτο διεπέρασεν ἀπὸ λυκανδοῦ εἰς τὸ ὄρος τῆς τζαμανδοῦ, κἀκεῖσε τὸ νῦν ὂν κάστρον ἔκτισε. καὶ ὡσαύτως κἀκεῖνο κλεισοῦρα ἐκαλεῖτο. ἐκράτησε δὲ καὶ τὸ συμπόσιον ποιήσας αὐτὸ τουρμαρχάτον. ἐπὶ δὲ κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου τοῦτο πρῶτον, συνούσης αὐτῷ καὶ ζωῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, γέγονεν ἡ λυκανδὸς στρατηγὶς, καὶ πρῶτος λυκανδοῦ στρατηγὸς ὠνομάσθη ὁ πατρίκιος μελίας, δηλονότι τῷ τότε καιρῷ αὐτοῦ κλεισουράρχου ἐν λυκανδῷ τυγχάνοντος. ὁ δὲ αὐτὸς μελίας διά τε τὴν συνοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ῥωμαίων πίστιν, καὶ τὰς πολλὰς καὶ ἀπείρους αὐτοῦ κατὰ σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας, μετέπειτα μάγιστρος ἐτιμήθη. ἰστέον ὅτι ἡ ἄβαρα τοῦρμα ἦν ὑπὸ τὸ θέμα σεβαστείας. ἐπὶ δὲ ῥωμανοῦ δεσπότου γέγονε κλεισοῦρα. ἰστέον ὅτι τύπος ἐκράτησε παλαιὸς, τὸν κατεπάνω μαρδαϊτῶν ἀτταλείας παρὰ τοῦ βασιλέως δηλονότι προβάλλεσθαι. διὸ καὶ παρὰ λέοντος τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως κα-

Charsiani duce designato, Lycandum vrbem antiquam discessit, quam cum exædificasset, muniissetq;, sedem ipse ibi posuit, illaq; ab imperatore pientissimo Leone clusuræ nomen accepit. Deinde Lycando in Tzamandi montem commigravit, ibique vrbem condidit, quæ etiam hodiè exstat, & similiter clusura appellata est. Tenuit verò etiam Symposium, fecitq; turmarchatũ. Constantino autem imperante, cum mater illi Zoê adesset, tunc primùm Lycandus prætoria facta est, primusque eius prætor appellatus Melias patricius, tunc temporis illic clusuriarchã agẽs, qui postea quoque propter insignem in Romanorum imperatorem fidem, & preclara in Saracenos edita facinora, magistri honore ornatus est. Quod ad Abaram turmam attinet, ea sub Sebastiæ themate erat, imperante verò Romano clusura facta est. Et statutum antiquitus fuit, vt præfectus Mardaitarum Attaliæ ab imperatore designaretur, vnde etiam à Leone designatus fuit Stauracius

cognomento Platys, qui aliquamdiu quidem illic egit, sed tributa non rectè ordinauit. Cum enim * Eustathius Ecprosopi F. Asecretis in Cibyrrhæotarum thema mitteretur, æmulatio quædam & contentio inter ipsos exorta est: quippe Stauracius Platys Hemerio patricio & Logothetæ cursus confidens, vtpote quo intercedente imperatori conciliatus erat, Eustathio Ecprosopi F. se opposuit, atque omnino ei contrarium se præbuit, vbi pręter decorū committentem aliquid videbat. Vicissim Eustathius male erga Stauracium affectus multas aduersus ipsū faudes machinabatur, & querelas contra eum producebat, in Cibyrrhæotarum themate duos prætores esse non posse se & Stauracium Mardaitarum præfectum; quippe cum alia ipse iuberet, statueretque, alia Mardaitarum præfectus facere vellet, & sui iuris cum sit ea quæ ipsi viderentur peragere. Produxit item alia quædam mendacia, & multas cōtra eum fraudes excogitauit, quæ-

τεπάνω προεβλήθη σταυράκιος ὁ πλατὺς ἐπονομαζόμενος. ὃς χρόνους μὲν διέτρεψεν ἱκανούς, οὐχὶ καλῶς δὲ καὶ τὰ τέλη διέθηκε. τοῦ γὰρ εὐσταθίου καὶ ἀσηκρῆτις ἐν τῷ τῶν κιβυρραιωτῶν θέματι ἐκ προσώπου ἀποσταλέντος, φθόνοι τινὲς ἀνὰ μεταξὺ τούτων καὶ μάχαι γεγόνασιν. ὅτε γὰρ σταυράκιος ὁ πλατὺς εἰς τὸν πατρίκιον ἡμέριον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου θαρρῶν, ὡς ἅτε παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα μεσιτευθεὶς, τῷ ἐκπροσώπου εὐσταθίῳ ἀντέπιπτε. καὶ μάλιστα ἐναντίως εἶχεν, ἐν οἷς αὐτὸν ἑώρα ἔξω τοῦ δέοντός τι διαπραττόμενον ἢ καὶ προστάττοντα. ὅτε δὲ πάλιν ὁ ἐκπροσώπου εὐστάθιος πρὸς τὸν σταυράκιον διέκειτο ἐχθρωδῶς, καὶ πολλὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις καὶ μηχανάς ἐπλάττετο. ὅθεν αἰτίας ὁ προρρηθεὶς εὐστάθιος κατὰ τοῦ σταυρακίου ἀνήγαγεν, ὡς τὸ τῶν κιββυρραιωτῶν θέμα δύο στρατηγοὺς ἔχειν οὐ δύναται, δηλονότι ἐμὲ καὶ τὸν σταυράκιον τὸν κατεπάνω μαρδαϊτῶν. ἀλλὰ γὰρ ἐμοῦ προστάττοντος καὶ διοικεῖν ἐθέλοντος, ἄλλα ποιεῖν ὁ κατεπάνω μαρδαϊτῶν βούλεται. καὶ αὐτεξούσιος ὢν τὰ αὐτῷ δοκοῦντα μανικῶς διαπράττεται. ἀνήγαγε δὲ καὶ ἄλλας ψευδολογίας τινάς, καὶ πολλὰς μηχανὰς κατ' αὐτοῦ συνερράψατο, τὰς μὲν πιθανῶς συνθεὶς, τὰς δὲ συκοφαντικῶς τε καὶ μανικῶς ἀναπλασάμενος. καὶ οὗτος

δηλα-

δηλονότι τῷ πατρικίῳ Ἡμερίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου θαῤῥῶν ταῦτα ἔγραψεν. ἐπὶ δὲ τῷ τότε καιρῷ φίλος Εὐσταθίου μᾶλλον ἦν ὁ πατρίκιος Ἡμέριος, ἤπερ Σταυρακίου, κἂν ὕστερον ἔχθραν θέντες ἀμφότεροι ἔχθρας ἀνάμεσοι καὶ μανίας πλήρεις γεγόνασι. τὴν οὖν τοιαύτην ἀναφορὰν Εὐσταθίου δεξάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ πατρικίου Ἡμερίου πεισθεὶς, δέδωκε τὴν τοῦ τοιούτου κατεπάνω ἐξουσίαν τῷ ῥηθέντι Εὐσταθίῳ τῷ ἐκπροσώπου. τῷ δὲ μακαρίῳ βασιλεῖ τὸν βίον ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω μετηλλαχότος, Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς ἐγκρατὴς γεγονὼς, τοὺς πάντας τοὺς ὑπὸ τοῦ μακαρίου βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ προκληθέντας ἔν τισιν ἀρχαῖς διεδέξατο, χαιρεκάκοις καὶ κακοβούλοις ἀνδράσι πεισθεὶς, οὕτω δὴ καὶ τὸν προῤῥηθέντα Εὐστάθιον διεδέξατο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πεποίηκεν ἕτερον. ὁ γὰρ Χασὲ ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σαρακηνῶν τῷ γένει ὁρμώμενος, Σαρακηνὸς δὲ τῷ ὄντι τῇ γνώμῃ καὶ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ λατρείᾳ διατελῶν, ὁ τοῦ πατρικίου Δαμιανοῦ δοῦλος, ἐπεὶ πολλὴν παῤῥησίαν εἶχε τῷ τότε καιρῷ, ὁ ῥηθεὶς οὗτος Χασὲ πρὸς τὸν κύριον Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα, ὡσαύτως καὶ ὁ ῥηθεὶς Νικήτας ὁ ἀδελφὸς τοῦ Χασὲ, ὁ καὶ τῶν Κιβυῤῥαιωτῶν στρατηγὸς γεγονὼς παρὰ τοῦ

dam probabiliter, quædam per calumniam confingens Atque hæc quidem Hemerio patricio & cursus Logothetæ confisus scribebat. Sed is tunc temporis Eustathio magis quam Stauracio fauebat, etsi posteà inimici ambo infestissimi fuerint. Eiusmodi igitur Eustathij relatione acceptâ imperator, & Hemerij patricij petitione persuasus, præfecti istius dignitatem Eustathio Ecprosopi F. dedit. Sed mortuo illo beatæ memoriæ imperatore, Alexander eius frater imperio potitus, qui omnes à fratre defuncto honoribus auctos continuauit, hominum malignorum prauis cõsilijs persuasus, Eustathio, quem dixi, honorem non itidem prorogauit, sed alium ipsi substituit. Nam Chase ille à Saracenis genus ducens, & re ipsâ eorum quoque sententiam, mores, ac cultum retinens, Damiani patricij seruus, plurimum tunc gratiâ valebat apud Alexandrum imperatoré, quẽadmodum & *Nicetas eius frater, qui etiam Cibyrrhæotarum prætor ab eodem factus fuit. Hic igitur Nicetas dicti Chase

frater imperatorem compellauit, oportere sibi vt amico veteri beneficium conferri, esse autem vnum quod ab eius maiestate peteret, in quo exaudiri deberet: imperatore verò ambigente, interrogante que quidnam illud esset, respōdit; vt filio meo præfectura Mardaitarum Attaliæ detur: eiusque petitioni satisfaciens imperator, Abercium Spatharocandidatū* Nicetæ filium in processione introductum in triclinium aureum Mardaitarum Attaliæ præfectum designauit; quemadmodum antea Leo Stauracium Platyn. Et sic quidem, vt initio dixi, antiquitus ab imperatore Mardaitarū præfectus designabatur. Sciēdum autem sub Theophilo imperatore Accubitorem fuisse Scholasticiū Vestiarium, & sub Michaele eius filio Damianum patricium, & post eum sub eodē Basilium, qui postea imperator. Eo vero imperante nullus fuit, sed sub Leone iterum hâc dignitate ornatus est Samonas patricius,

αὐτοῦ κυροῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. ὁ νικήτας οὖν οὗτος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προῤῥηθέντος χασὲ τὸν βασιλέα ᾐτήσατο, ὅτι ὡς ἀρχαῖόν σου φίλον εὐεργετεῖν με πρέπον ἐστὶν, ἓν δὲ πρὸς τὴν βασιλείαν σου αἴτημα ἔχω, καὶ δίκαιόν ἐστιν εἰσακοῦσαί μου. τοῦ δὲ βασιλέως διαπορουμένου καὶ ἀντερωτῶντος τί ἂν εἴη τοῦτο τὸ αἴτημα, καὶ ὅπερ ἐὰν ἐστὶν ὑποσχομένου ὁ προῤῥηθεὶς νικήτης ᾐτήσατο. ὅτι, τὸν υἱόν μου αἰτοῦμαι ἵνα ποιήσῃ ἡ βασιλεία σου κατεπάνω τῶν μαρδαϊτῶν ἀτταλίας. οὗτινος ὁ βασιλεὺς τῇ αἰτήσει πεισθεὶς, ἐπὶ προελεύσεως εἰσαγαγὼν ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου τὸν υἱὸν τοῦ νικήτα τὸν σπαθαροκανδιδάτον ἀβέρκιον, προεβάλετο αὐτὸν κατέπανω τῶν μαρδαϊτῶν ἀτταλείας. καθὼς καὶ ὁ μακάριος λέων ὁ βασιλεὺς πρότερον σταυράκιον τὸν πλατὺν ἐπονομαζόμενον. καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆθεν παλαιὸς ἔχων τύπος, καθὼς ἐν ἀρχαῖς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ βασιλέως προεβάλλετο ὁ τὸν κατεπάνω μαρδαϊτῶν. ἰστέον ὅτι ἐπὶ βασιλέως τοῦ θεοφίλου παρακοιμώμενος γέγονε σχολαστίκιος ὁ σιαρίος. ἐπὶ δὲ μιχαὴλ υἱοῦ θεοφίλου παρακοιμώμενος δαμιανὸς πατρίκιος. καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γέγονε παρακοιμώμενος βασίλειος ὁ φιλόχριστος βασιλεύς. ἐπὶ δὲ τοῦ βασιλείου φιλοχρίστου δεσπότου παρακοιμώμενος οὐ γέγονε δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς βασιλείας. ἐπὶ

δὲ

δὲ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου παρακοιμώμενος γέγονε Σαμωνᾶς ὁ πατρίκιος. καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως γέγονε Κωνσταντῖνος ὁ πατρίκιος. ἐπὶ δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως γέγονε παρακοιμώμενος πατρίκιος Βαρβάτος. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου γέγονε πάλιν Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ προρρηθεὶς ἐπὶ Λέοντος δεσπότου. ἐπὶ δὲ Ῥωμανοῦ δεσπότου Θεοφάνης πατρίκιος. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τὸ δεύτερον γέγονε Βασίλειος πατρίκιος. ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἦν ὁ Κτενᾶς ἐκεῖνος γέρων κληρικὸς πάνυ πλούσιος, ὅστις ἦν καὶ δομέστικος εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν. ὑπῆρχε δὲ τεχνίτης εἰς τὸ ᾆσμα, οἷος τῷ τότε καιρῷ ἕτερος οὐκ ἦν. ὁ δὲ αὐτὸς Κτενᾶς τὸν πατρίκιον Σαμωνᾶν ἐδυσώπησε τῷ τότε καιρῷ παρακοιμωμένου αὐτοῦ ὄντος μεσιτεῦσαι αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ γενέσθαι ἀ, καὶ φορεῖν ἐπὶ κουτζουλὸν, καὶ προέρχεσθαι εἰς τὸν λαυσιακὸν, καὶ καθέζεσθαι ὡς θ' ἀ, καὶ ῥογεύεσθαι αὐτὸν λίτραν μίαν, καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως δοῦναι τῷ βασιλεῖ λίτρας τεσσαράκοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἠνέχετο τοῦτο ποιῆσαι, λέγων τῶν ἀδυνάτων τυγχάνειν, καὶ εἰς μεγάλην ἀδοξίαν τῆς βασιλείας μου κληρικὸν γενέσθαι ἀ. ἀκούσας δὲ ὁ αὐτὸς Κτενᾶς παρὰ τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ

cui ſub eodem ſucceſſit Cõſtantinus patricius. Alexãandro imperium tenente Barbatus patricius; & ſub Conſtantino rurſum Conſtantinus patricius fuit, cuius antea memini ſub domino Leone, ſub Romano Theophanes patricius hũc honorem tenuit, ſub Conſtantino autem iterum Baſilius patricius. Sub pientiſſimo, & perpetuâ memoriâ digno, imperatore Leone Ctenas ille vixit, clericus ætate grauis, & omninò diues, nouæ eccleſiæ domeſticus, qui canendo omnes ſui temporis antecellebat: hic Samonæ patricio, qui tunc Accubitor erat, perſuaſit, vti pro ſe apud imperatorem intercederet, qui * fieret, & camaſum ferret, ac in Lauſiacum progrederetur, ſederetque veluti *, rogamque acciperet libram unam, ſe huius rei cauſſâ imperatori daturum libras quadraginta. At imperator recuſabat, impoſſibile dicens, & maieſtate ſuâ indignum, clericum fieri * Quod cum ex Samona patricio idem ille Ctenas intellexiſſet, ad quadraginta

libras inaurium par vnum adiecit libris decem æstimatum. Persuasus itaque imperator Samonæ patricij & Accubitoris precibus, libras illas quadraginta & inaurium par accepit, & mensulam artificiosè cælatam ex argento inaurato, quod totum Ctenæ donum sexaginta librarum erat, fecitque eum * & rogam dedit libræ vnius. Vixit autem Ctenas post acceptum honorem hunc annos duos, & tunc obiit, quo biennio expendit ad libras mille.

ταῦτα προσέθηκεν εἰς τὰς τεσσαράκοντα λίτρας καὶ χολαρίκια ζυγὴν μίαν ἐκτιμηθεῖσαν λίτρας δέκα. καὶ δυσωπηθεὶς ὁ βασιλεὺς τῇ παρακλήσει τοῦ πατρικίου σαμωνᾶ καὶ παρακοιμωμένου, ἀνελάβετο τὰς τεσσαράκοντα λίτρας, καὶ τὴν ζυγὴν τὰ χολαρίκια, καὶ τοῦ τραπεζίου τὸ ἀνάγλυφον καὶ διάχρυσον ἀσήμιν, ὡς χρυσέαθ τὸ πᾶν δόμα τοῦ αὐτοῦ κτενὰ λίτρας ἑξήκοντα. τότε ἐποίησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς θ'α καὶ ἐρρογεύθη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λίτραν μίαν. ἔζησε δὲ ὁ αὐτὸς κτενὰς μετὰ τὸ τιμηθῆναι αὐτὸν θ'α ἔτη δύο, καὶ ἐτελεύτησεν· ἐρρογεύθη δὲ τὰ δύο ἔτη ἀνὰ λίτρας χιλίας.

CAP. LI.

*De imperiali dromone, quomodo factum sit, & protocarabis eius: item quid sit de * phialæ.*

ΚΕΦ. να'.

περὶ τοῦ τινὶ τρόπῳ γέγονε τὸ βασιλικὸν δρομώνιον. καὶ περὶ τῶν α' καράβων τοῦ αὐτοῦ δρομωνίου. καὶ ὅσα περὶ τοῦ θ' τῆς φιάλης.

VSque ad tempora Leonis venerandi sapientissimiq; imperatoris dromoniū imperiale, quo veheretur imperator, nullum erat; sed agrarium tantum russum. Primus autem Basilius, cum ad Prusę ther-

ΙΣτέον ὅτι μέχρι τῆς βασιλείας λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὐκ ἦν βασιλικὸν δρομώνιον ἐν ᾧ εἰσήρχετο ὁ βασιλεύς, ἀλλ' εἰς ρούσιον ἀγράριον εἰσήρχετο πλὴν ἐπὶ βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, ὅτε ἀπῆλθεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς εἰς τὰ θέρμα τῆς προύσης

καὶ

καὶ πάλιν ὅτε ἀπῆλθε θεάσασθαι τὸ γεφύρειον τοῦ ῥηγίου, δηλονότι τῇ κελεύσει αὐτοῦ καὶ προνοίᾳ κτιζόμενον, εἰς δρομώνιον εἰσῆλθε, καὶ ἕτερον δρομώνιον ἠκολούθει ὄπισθεν. οἱ δὲ ἐν αὐτῷ εἰσελθόντες ἐλάται ὑπῆρχον ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἀγραρίου, καὶ ἀπὸ τῶν στενιτῶν πλωΐμων. τὸ γὰρ παλαιὸν εἶχε τὸ στενὸν χελάνδια βασιλικὰ πλώϊμα μέχρι τῶν δέκα. ἐπεὶ δὲ ὁ μακάριος βασιλεὺς ὅλα τὰ πλεῖονα αὐτοῦ μεταστήματα εἰς τὰς πηγὰς ἐποίει, διὰ τὸ καὶ ὑπ' αὐτοῦ κτισθῆναι τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ἕβδομον καὶ εἰς ἱερίαν, καὶ εἰς τὴν βρύαν, εἰσήρχετο εἰς τὸ ἀγράριον κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον. ὅτε δὲ εἰς μακρότερον ἀπῄει πρόκενσον, οἷον εἰς τὰ θέρμα τῆς προύσης, καὶ εἰς ἐπιτήρησιν τοῦ ῥηγίου τῆς γεφύρας, εἰσῄει καθὼς προείρηται εἰς δρομώνιον, καὶ ἠκολούθει ἕτερον δρομώνιον, διότι καὶ πλείονας ἄρχοντας εἰσέρχεσθαι μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς ὑπολοίπους εἰς τὸ δεύτερον δρομώνιον. ὁ δὲ ἀοίδιμος καὶ σοφώτατος λέων ὁ βασιλεὺς φιλοτιμότερόν πως πρὸς τοὺς μαγίστρους καὶ πατρικίους καὶ οἰκείους συγκλητικοὺς διακείμενος, καὶ θέλων ἀεὶ τοῦτο συγχαίρεσθαι, λογισάμενος μὴ ἐπαρκεῖν εἰς ὑποδοχὴν πλειόνων ἀρχόντων τὸ ἀγράριον, ἐποίησε δρομώνιον, καὶ δὴ ἀπαύ-

mas, aut Rhegij pontem videndum abiret, quem exstrui ipse iusserat, dromonium conscendit, quod alterum sequebatur: remiges verò qui in eo, ex agrario imperatoris erant, & nautis Stenitis. Ab antiquo enim in Steno chelandia imperialia nauigationi instructa decem erant. Cũ verò beatę memoriæ imperator plerumque ad fontes migraret, quod etiam ibi palatia eiusmodi ædificasset, qualia in Hebdomo, Iriâ, & Brœâ, agrarium ingrediebatur de more prisco: at cum longiorem aliquam profectionem susciperet, veluti ad Prusæ thermas, aut pontis Rhegij lustrationem, dromonium, vt anteà dictum est, conscendebat; sequebaturque alterum, in quo reliquus comitatus esset, cum in priori vna cum imperatore essent plerique principes. sed venerandus sapientissimusque imperator Leo benignius erga magistros, patricios, & consiliarios suos affectus, gratificariq; eis hâc in re cupiens, cum ad plerosq; principes excipiendos non sufficere agrarium videret, dromoniũ fieri curauit, eoque semper

vſus eſt quocunque demũ proficiſci vellet: & comitabantur è principibus, magiſtris, patricijs, quoſcunque vellet. In agrario enim cum eo nemini eſſe licebat, niſi drungarijs excubiarum, reique naualis, Logothetę curſus, hetæriarchæ, myſtico, libellorum ſupplicum magiſtro, domeſtico ſcholarum, ſi in vrbe eſſet, accubitori, veſtiario, & ècubicularijs quos imperator iuſſiſſet. Hac itaque de causâ dromoniũ Leo fecit; & aliquanto poſt alterum quoque, quod ſecundum appellatum ſemper nomen retinuit. Sępè enim imperator hic longiora itinera inſtituebat, veluti Nicomediam, aut Olympũ verſus, & Pythia; quamobrẽ etiam duo hæc dromonia parauit in ſuum & principum ſuorum vſũ. Frequenter verò, cum non ita longè profecturus eſſet, partem vnam in Hippodromo relinquebat ad palatij cuſtodiam, quia ibi iam ab antiquo Numeri cohors cum ſcholarũ domeſtico in præſidio agere ſolebat: †in Hippodromo

†cumq;

ςως εἰσήρχετο ἐν αὐτῷ ὅπουδὰν ἐβούλετο ἀπελθεῖν. Συνήρχοντο γὰρ μετ' αὐτοῦ οὓς ἂν ἐβούλετο τῶν ἀρχόντων, ἀπό τε μαγίστρων καὶ πατρικίων. κατὰ τύπον γὰρ ἐν τῷ ἀγραρίῳ οὐδεὶς ἕτερος εἰσήρχετο μετ' τοῦ βασιλέως, εἰ μὴ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης, καὶ ὁ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου, καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, καὶ ὁ ἑταιρειάρχης, καὶ ὁ μυστικὸς, καὶ ὁ τῶν δεήσεων, καὶ ὅτε παρὴν ἐν τῇ πόλει καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ ὁ παρακοιμώμενος, καὶ ὁ ἀβεστάριος, καὶ ἐκ τῶν κοιτωνιτῶν οὓς ἂν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεύς. δι' οὖν τὸν τρόπον τοῦτον ἐποίησε λέων ὁ ἀοίδιμος καὶ Σοφώτατος βασιλεὺς τὸ δρομώνιον, καὶ μετά τινα καιρὸν ἐποίησε καὶ ἕτερον δρομώνιον, ὃ καὶ δεύτερον προσηγορεύθη, καὶ ἀκολούθως ὠνομάσθη, καὶ γὰρ εἰς μακρόκενσα ἀπῄει ὁ μακάριος οὗτος βασιλεύς· οἷον εἰς νικομήδειαν, εἰς τὸν ὄλυμπον, εἰς τὰ πύθια. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτηδεύσατο τὰ δύο δρομώνια εἰς ὑπηρεσίαν καὶ ἀνάπαυσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. πολλάκις γὰρ ἐξερχομένου αὐτοῦ εἰς τὰ πλησίον πρόκενσα, τὴν μίαν οὐσίαν κατελίμπανεν εἰς τὸν ἱππόδρομον πρὸς φύλαξιν τοῦ παλατίου, διὰ τὸ τάγμα τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον ἐπικρατεῖσθαι μετὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν ταξιδεύειν καὶ ἐναπομένοντος εἰς τὸν ἱππόδρομον. Συνεξιοῦσι κατὰ

τύπον

τύπον τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὰ προκένσα. ὅτι ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν βασιλικὸν ὀφφίκιον ἦν τῷ πρωτοκαράβου τῆς φιάλης. οὗτος γὰρ ὁ πρωτοκάραβος τῆς φιάλης ἐπεκράτει καὶ εἶχεν ὑπ' αὐτὸν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν βασιλικῶν ἀγραρείων ῥουσίων τε καὶ μαύρων, ἄνευ τῶν ἀγραρείων τῆς αὐγούστης. τὰ γὰρ ἀγράρεια τῆς αὐγούστης τά τε ῥούσια καὶ μαῦρα ἐπεκράτει καὶ ἐξουσίαζεν ὁ τῆς τραπέζης τῆς αὐγούστης. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως καινουργηθέντα τὰ δρομώνια κελεύσει βασιλικῇ εἶχεν ὁ αὐτὸς πρωτοκάραβος ἀπὸ φιάλης, καὶ τῶν τοιούτων δρομωνίων τοὺς ἐλάτας ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν. ὁ οὖν προῤῥηθεὶς πρωτοκάραβος τῆς φιάλης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ καθ' ἑκάστην δείλην ἀπὸ παλαιοῦ τύπου κατήρχετο καὶ ἐκαθέζετο ἐν τῇ φιάλῃ. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐλέγετο α′ τῆς φιάλης. καὶ τὰς ἀνὰ μεταξὺ δίκας τῶν ἐλατῶν τῶν τε ἀγραρείων καὶ τῶν δρομωνίων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐξουσιαζομένων ἔκρινε, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἐδίκασέ τε καὶ ἐδιοίκει. καὶ ἡνίκα παρὰ τὸ δέον εὕρισκέ τινα ἢ ἐργαζόμενον ἢ τινα ἀδικοῦντα, ἢ εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν βαγεύοντα, τοῦτον διὰ μαγκλαβίων σφοδρῶν ὑπεξήρχετο. καὶ καθ' ὃν εἴρηται τρόπον πάντες οἱ τῶν δρομωνίων ἐλάται, καὶ οἱ τῶν τοῦ βασιλέως ἀγραρείων, τῶν ῥουσίων καὶ τῶν μαύρων, ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν θεωρίαν ὑπῆρχον τοῦ

maneret, vna cum imperatoribus in publicum procedebant. Primitus verò etiam imperiale officium gerebat * Phialæ, habebatq; sub sua potestate remiges omnes agrariorum imperatoris tàm russorũ, quàm nigrorum, exceptis iis quæ ad Augustam pertinebãt, ista enim sive russa, sive nigra, sub ipsius mensæ domestico erant. Sed cum sub Leone dromonia primitus conficerentur imperatoris iussu, ipsa cum remigibus * phialæ arbitrio subiecta fuerunt: isq; quotidie sub vesperam descendens, considebat in phialâ, vnde & nomen accepit, ac inter agrariorum dromoniorumque remiges lites iudicabat, atque ius dicebat administrabatque: & si quid præter decorum commisisse aliquem comperisset, aut iniuriam cuipiam fecisse, vel officium suum deseruisse, eum flagris acriter excipiebat. Itaque, vt dictum est, omnes remiges dromoniorum agrariorumque imperialium, tam russorum, quam nigrorum, sub manu enrta

* phialæ: ſed Auguſtę agraria ad menſæ ſuæ domeſticum pertinebant, ita tamen vt ille muneris ſui rationem non Auguſtæ redderet, ſed imperatori. Functus autem hoc officio ſub Leone fuit Ioannes Thalaſſon, poſt quẽ Podaron, cui ſucceſſit Leo Armenius. Primi remigum fuerunt Naſar patricii & navalis drungarii, & ſub Baſilio pientiſſimo imperatore à drungario ad imperatoris agrarium tranſierunt: ſub Leone verò, cum dromonia is feciſſet, propter fortitudinem, reique maritimæ peritiam, protocarabi facti ſunt: cumque periculum aliquod eſſet, vtriusque dromonii remiges, cum duobus primi dromonii protocarabis in chelandia imperator introduxit, datâ iis armaturâ multiplici & neceſſariâ; vt ſunt, ſcuta, pelles, clibana pulcerrima, & quæ alia navales milites opus habent: quibus adſcitis Euſtathius patricius, reique navalis drungarius cum claſſe imperatoriâ contra hoſtes pro

πρωτ(ο) τῆς φιάλης. τὰ δὲ τῆς αὐγούστης ἀγράρεια τά τε ἐργουσία καὶ μαυρα ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἐφορίαν ὑπῆρχον τοῦ τῆς τραπέζης τῆς αὐγούστης, δηλονότι τὸν λόγον τῶν ἀγραρίων τούτων ποιοῦντος τοῦ τῆς τραπέζης, οὐχὶ πρὸς τὴν αὐγοῦσταν, ἀλλὰ πρὸς τὸν βασιλέα. ἐπὶ δὲ λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ἦν πρωτ(ο) τῆς φιάλης ὁ Ἰωάννης, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ θαλάσσων. καὶ μετ' αὐτὸν γέγονεν ὁ πρωτ(ο) ὁ ποδάρων, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ πρωτ(ο) λέων ὁ ἀρμένης. πρωτελάται γεγόνασι τοῦ πατρικίου νάσαρ καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου. καὶ ἐπὶ βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀνῆξαν ἀπὸ τοῦ πλωΐμου καὶ γεγόνασι πρωτελάται τοῦ ἀγραρίου τοῦ βασιλέως. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως, ἡνίκα καὶ τὰ δρομώνια ἐποίησε, διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς θαλάσσης, ἐποίησεν αὐτοὺς πρωτοκαράβους· καὶ περιστάσεως γενομένης, εἰσήγαγεν ὁ βασιλεὺς τῶν δύο δρομωνίων τοὺς ἐλάτας μετὰ τῶν δύο πρωτοκαράβων τοῦ πρώτου δρομωνίου εἰς χελάνδια πλώϊμα, δοὺς αὐτοῖς ἐξόπλισιν πολλὴν καὶ ἀναγκαίαν, οἷον σκουτάρια, δόρκας, κλιβάνια κάλλιστα, καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιδέονται πλώϊμοι στρατιῶται ἐπιφέρεσθαι. καὶ ἀνελάβετο αὐτοὺς ὁ πατρίκιος εὐστάθιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στόλου, καὶ ἀπῆρε κατὰ τῶν ἐναντίων. τοῦτο δὲ ὅλον

ὅλον ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς διὰ τὸ ἀποβλέπειν τὸν πατρίκιον εὐστάθιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου πρὸς πόλεμον τῶν ἐναντίων. καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐκυβέρνα τὸ βασιλικὸν δρομώνιον μιχαὴλ ὁ γέρων καὶ συνετὸς ἐκεῖνος, ὄντων αὐτῷ τῷ τότε καιρῷ πρωτελατῶν. οἱ δὲ ἐλαύνοντες εἰς τὰ δρομώνια ἕως τῆς ἐλεύσεως τῶν βασιλικῶν ἐλατῶν ὑπῆρχον στενῖται ἐκ τῶν οὐσιῶν τοῦ στενοῦ. ὅτε δὲ ὑπέστρεψαν ἐκ τοῦ ταξιδίου, πάλιν ἦσαν εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν καθὼς καὶ προϋπῆρχον. τότε οἷαν δὴ φιλοτιμούμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πρωτοσπαθάριον τὸν ποδάρωνα διὰ τὸ ἀνδραγαθῆσαι αὐτὸν καὶ εὐδοκιμῆσαι ὑπὲρ πάντας εἰς τὸν πόλεμον καὶ μαρτυρηθῆναι καὶ παρὰ τοῦ πατρικίου εὐσταθίου καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἕτερον τοιοῦτον μὴ εἶναι εἰς πλώϊμον ἐπί τε ἀνδρείᾳ καὶ διεγέρσει καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς, καὶ μάλιστα τῇ πρὸς τὸν βασιλέα εὐνοίᾳ καὶ ὀρθῇ πίστει, δέδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλης. διά τε τὸ εἶναι αὐτὸν ἀγράμματον, προστάξει τοῦ βασιλέως κατήρχετο κριτὴς ἀπὸ τοῦ ἱπποδρόμου, καὶ συνεκαθέζετο μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ φιάλῃ καὶ ἔκρινε τοὺς ἐλάτας. τὰ δὲ αὐγουστιακὰ ἀγράρια, καθὼς προείρηται, ἐπεκράτει ὁ τῆς τραπέζης τῆς αὐγούστης. μετὰ τοῦτο δὲ προεβάλετο ὁ βασιλεὺς τόν τε ποδάρωνα καὶ τὸν λέοντα τὸν ἀρμένιον τοποτηρητὰς τοῦ βασιλικοῦ πλωΐμου. πρωτο-

fectus eſt. Fecitque totum hoc imperator, quia is bellum ſpectabat, cum interea illorum vicem cum remigum primis imperiale dromonium gubernaret ſenex ille prudensque Michael. Qui autem dromonia agitabant, vſque dum imperaroris remiges venirent, Stenitæ erant. Cum verò ex præſidio redirent, priſtina iterum officia pręſtabant. Et tunc honoris ergo Imperator * Podaroni, propter rem præclariſſimè geſtam, & Euſtathium patricium drungariumque, qui hoc illi teſtimonium perhibuerat, non eſſe aliũ in totâ claſſe maiore fortitudine, vigilantiâ, aut fide in Imperatorem, poteſtatem * phialæ contulit. Cũque illiteratus eſſet, iuſſu Imperatoris ex Hippodromo iudex veniebat, qui cũ eo in phialâ ſedebat, & remiges iudicabat. At Auguſtæ agraria, vt dictum eſt, menſæ Auguſtæ domeſticus curabat. Poſteà autem Podaronem & Leonem Armenium nauium ſuarum Imperator vicarios deſignauit, primicarabos

verò dromonij ſui fecit Michaelem illum ſenem, qui tunc remigũ dromonii princeps, ſed ſecundas tenebat in agrario piiſſimi domini Baſilij, & Michaelē alterum, Barcalan cognominatum, qui antea remigum princeps erat ſub Euſtathio patricio & drungario, cum contra Turcas proficiſceretur, & Simeonem Bulgarię principem debellaret. Qui Simeon, cognito in flumen deductam eſſe claſſem, & Turcas contra ſe transmiſſurã, leſas fecit, ſiue catenas firmas ac duras admodum, quibus impediret, quo minus in vlteriorem ripam exſcendere poſſent. Quod cum ita eſſet, Michael, quē dixi Barcalas, & cum eo duo alij ſocij nauales, aſſumptis ſcutis & gladijs, viriliter planè ac fortiter chelandio exſilientes, leſas ſiue catenas diſciderũt, & tranſitum Turcis aperuerunt. Qui vbi factum hoc cum ſummâ admiratione vidiſſent, dixerunt hunc dignum eſſe, qui patricius fieret, & rei nauali præficeretur; quamobrem etiam

καράβους δὲ τοῦ δρομωνίου αὐτοῦ προεβάλετο τὸν μιχαὴλ ἐκεῖνον τὸν γέροντα πρωτελάτην τῷ τότε καιρῷ δρομωνίου τυγχάνοντα, δευτερελάτην δὲ γεγονότα τοῦ ἀγραρίου βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, καὶ τὸν ἕτερον μιχαὴλ, τὸν τὸ ἐπίκλην βαρκαλᾶς, ὅστις ἦν πρότερον εἰς τὸ πλώϊμον πρωτελάτης τοῦ δρουγγαρίου εὐσταθίου καὶ πατρικίου, ὅτε ἐπέρασε τοὺς τούρκους, καὶ κατεπολέμησε τὸν Συμεὼν τὸν ἄρχοντα βουλγαρίας. οὗτος οὖν ὁ Συμεὼν ὁ ἄρχων βουλγαρίας μαθὼν τὴν τοῦ πλωΐμου πρὸς τὸν ποταμὸν ἄφιξιν, καὶ ὅτι μέλλει τὸ πλώϊμον τοὺς τούρκους καὶ αὐτοῦ περάσαι, ἐποίησε λέσας ἤτοι πλοκὰς ἰσχυρὰς πάνυ καὶ στερεμνίους, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς τούρκους ἀντιπερᾶν, δι' ἣν ἐπίνοιαν καὶ ἐκωλύθησαν οἱ τοῦρκοι τὸ πρῶτον περάσαι. ὁ οὖν προρρηθεὶς μιχαὴλ ὁ βαρκαλᾶς μετὰ καὶ ἄλλων δύο πλωΐμων ἀναλαβόμενοι τὰ σκουτάρια καὶ σπαθία αὐτῶν, ἀνδρείῳ καὶ ῥωμαλέῳ ὁρμήματι ἐκπηδήσαντες τοῦ χελανδίου, κατέκοψαν τὰς λέσας ἤτοι τοὺς πλοκοὺς, καὶ ἤνοιξαν τὸν πόρον τοῖς τούρκοις. τοῦτον οὖν τὸν βαρκαλᾶν οἱ τοῦρκοι ἰδόντες, καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτοῦ ὑπερθαυμάσαντες, ὅτι μόνος τῶν δύο προπορευομένων πλωΐμων πρῶτος κατέκοψε τὸν πλοκὸν, θαυμάσαντες εἶπον· ὅτι τοῦτον ἔπρεπεν ὀνομάζεσθαι πατρίκιον, καὶ εἶναι κεφαλὴν τοῦ πλωΐμου. τὴν οὖν τοῦ βαρκαλοῦ ἀνδρε-

ἀνδρειότητα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν δευτερελάτην εἰς τὸ δρομώνιον βασιλικόν. εἶθ' οὕτως τοῦ ποδάρωνος καὶ τοῦ λέοντος γενομένων τοποτηρητῶν, προεβλήθη ὁ μιχαὴλ ὁ γέρων, καὶ οὗτος ὁ βαρκαλᾶς πρωτοκαράβοι τοῦ δρομωνίου. ὅτι ὁ προρρηθεὶς λέων ὁ ἀρμένιος ὁ πατὴρ τοῦ α' ἀρσενίου καὶ μαγγλαβίτου τοῦ τελευτήσαντος τελευτᾷ τοποτηρητὴς ὢν εἰς τὸ πλώϊμον. ὁ δὲ α' ὁ ποδάρων μετά τινας χρόνους προεβλήθη στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι τῶν κιβυρραιωτῶν. ὅτι τοῦ ποδάρωνος γεγονότος τοποτηρητοῦ προεβλήθη ὁ τῆς φιάλης ὁ α' θεοφύλακτος ὁ βιμβιλίδης ἀνεψιὸς τυγχάνων τοῦ α' Ἰωάννου, τοῦ τὸ ἐπίκλην θαλάσσων. καὶ διήρκεσεν ἐν ἔτεσι τισὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορείας Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου καὶ φιλοχρίστου δεσπότου. τούτου οὖν τελευτήσαντος διὰ τὸ ὑπεργηρᾶσαι τὸν προρρηθέντα μιχαὴλ τὸν γέροντα, καὶ εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους διατρίψαι ἐν τῇ τοῦ πρωτοκαράβου ὑπουργίᾳ, ἐτιμήθη τῇ τοῦ ρ' ἀξίᾳ καὶ προεβλήθη καὶ α' τῆς φιάλης. καὶ εἰσερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φιάλῃ ἐν τῷ δρομωνίῳ, καὶ ἀπιόντος εἴτε ἐν προκένσῳ, εἴτε ἀλλαχοῦ, ἵστατο ὁ καλὸς ἐκεῖνος γέρων καὶ ἀοίδιμος κατὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἐμπειρίαν μέσον τοῦ δρομωνίου, προθυμοποιῶν καὶ προτρεπόμενος τοὺς τοῦ δρομωνίου ἐλάτας γενναιότερον καὶ ἀνδρειότε-

imperator, re ad eius aures delatâ, dromonij ſui remigum ſecũdicerium ſtatuit. Mox verò, Podarone & Leone vicarijs conſtitutis, Michael ille ſenex, & hic Barcalas, dromonij remigium principes facti ſunt. Et prędictus quidem Leo Armenius, * Arſacii & manclabitæ defuncti pater, diem obiit cum rei navalis vicarius eſſet, Podaron verò prætor creatus eſt thematis Cibyrrhæotarũ; qui cum vicarius factus eſſet, phialæ præfectus eſt * Theophylactus Bimbilides, Ioannes Thalaſſonis conſobrinus, perſeuerauitque aliquot annis ineuntis imperij domini Conſtantini Porphyrogennetæ. Hoc igitur mortuo, quia iã ætate confectus eſſet Michael, quem dixi, & primicarabi munus plurimos annos ſuſtinuiſſet, dignitate * ornatus eſt, factusque * phialæ, & imperatore dromonij phialam ingreſſo, atque in proceſſu ſiue alibi eunte, egregius ille ſenex, & ob rei naualis peritiam ſemper memorandus, ſtabat in medio dromonij, remiges exhortans vti alacrius remis

incumberent, ſimul etiam primicarabos docens, quomodo pro ratione ac vi vẽtorum nauem imperatoris dirigerent. Eo defuncto, propter pueritiam Imperatoris, & fatuitatem Conſtantini patricij & Accubitoris, primicarabus factus eſt eius gener Theodotus, tunc remigum princeps, diuerſis temporibus creatus candidatus, ſtrator, ſpatharius, ſpatharocandidatus, & poſtea * atque * phialæ. Neq; enim ab antiquâ conſuetudine primicarabus imperatoris fiebat *aut ſpatharocandidatus. ſed vel candidatus, vel ſtrator, vel ſæpe etiam ſpatharius: ſub Leone verò venerando ac ſapientiſſimo Imperatore ſolus hic Michael ſpatharius primò, mox itẽ ſpatharocandidatus factus eſt. Igitur, vt dixi, propter imperatoris pueritiam, &Conſtantini patricij Accubitoriſque fatuitatem, primicarabi ſpatharocandidati facti ſunt, & hic Michael*. Cum autem in palatium veniſſet dominus Romanus imperator, & imperio neſcio quo pacto potitus eſſet, Theodoto prop-

ειν ἐλαύνειν τε καὶ κωπηλατεῖν, ἅμα δὲ καὶ τοῖς τότε πρωτοκαράβοις ὑποτιθέμενος, κατὰ τὴν δυσκρασίαν καὶ πνεῦσιν τῶν ἀνέμων τὴν βασιλικὴν ναῦν πηδαλιουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. τούτου οὖν τελευτήσαντος, διὰ τὸ νήπιον τυγχάνειν τὸν βασιλέα, καὶ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ παρακοιμωμένου, γέγονεν ὁ Θεόδοτος ἐκεῖνος πρωτοκάραβος, τῷ τότε καιρῷ πρωτελάτης ὤν. τιμηθεὶς κατὰ διαφόρους καιροὺς κανδιδᾶτος, στράτωρ, σπαθάριος, σπαθαροκανδιδᾶτος, καὶ μετὰ ταῦτα ᾱ καὶ ὁ τῆς φιάλης. ὃς ἦν γαμβρὸς τοῦ προῤῥηθέντος Μιχαὴλ τοῦ γέροντος. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ παλαιοῦ ἐγένοντο ἢ ἐτιμήθη πρωτοκάραβος τοῦ βασιλέως ᾱ ἀλλ᾽ οὐδὲ σπαθαροκανδιδᾶτος, ἀλλ᾽ ἢ κανδιδᾶτος, ἢ στράτωρ, ἢ τὸ πολὺ σπαθάριος. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὗτος μόνος ὁ Μιχαὴλ ἐτιμήθη σπαθάριος, καὶ μετὰ ταῦτα σπαθαροκανδιδᾶτος. διὰ δὲ τὸ νήπιον τυγχάνειν τὸν βασιλέα, καθὼς εἴρηται, καὶ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου παρακοιμωμένου, γεγόνασιν οἱ πρωτοκάραβοι σπαθαροκανδιδᾶτοι. καὶ οὗτος ὁ Μιχαὴλ ᾱ. τοῦ δὲ βασιλέως τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ ἀνελθόντος ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τῆς βασιλείας, οὐκ οἶδα πῶς εἰπεῖν, ἐγκρατοῦς γενομένου, τὸν μὲν Θεόδοτον διὰ τὴν πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν φιλόχριστον δεσπότην

τὴν καὶ βασιλέα εὔνοιαν, οὐ μό-
νον οὐκ διεδέξατο, ἀλλὰ καὶ τὴν δαρμοῦ
καὶ κουρᾶς ὑπεξῆλθε τιμωρίαν,
καὶ ἐν διηνεκεῖ παρέπεμπεν ἐξο-
ρίᾳ, ἐν ᾗ καὶ τῷ τέλει τοῦ βίου ἐ-
χρήσατο, ἐάσας τὸν σὺν αὐτῷ πρω-
τοκάραβον κωνσταντῖνον ἐκεῖνον τὸν
λωρικάτον, διὰ τὸ διὰ φόβου εὐνοϊ-
κῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ
ὅρκῳ ἰδιοχείρῳ ἐξαρνησάμενον τὴν
πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον εὔ-
νοιαν καὶ ἀγάπην. ὃν πρῶτον μὲν
σπαθαροκανδιδᾶτον ἐτίμησε, καὶ
πρῶτον πρωτοκάραβον ποιήσας,
καὶ ⁊´ τῆς φιάλης προβαλλόμε-
νος, μετ' ὀλίγον καὶ θα´ ἐτίμησεν.
οὗτος οὖν δι' ὑπομνήσεως τοῦ
κληρικοῦ Ἰωάννου καὶ κατὰ συγ-
χώρησιν θεοῦ ῥαίκτωρος γεγονότος
ὑπέθετο τῷ μακαρίτῃ βασιλεῖ τῷ
κυρῷ ῥωμανῷ, ὅτι ὁ α´ θεοφύλακ-
τος καὶ τῆς τραπέζης τῆς αὐ-
γούστης, ἐπεὶ προβολὴ καὶ ἀντί-
ληψις τῆς μητρὸς τοῦ βασιλέως
τυγχάνει καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως,
ἀνάγκη καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους δε-
σπότας καὶ εὐεργέτας προσπα-
θεῖν. καὶ τίς ἡ χρεία τὸν λαὸν τῶν
ἀγραρίων τῆς φιάλης ἐν δυσὶν
ἐξουσίαις διαιρεῖσθαι. δύναται γὰρ
ὁ τῆς τραπέζης τῆς αὐγούστης, τῇ
πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν αὔγουσταν
εὐνοίᾳ κρατούμενος, ἐξαπατῆσαι
τοὺς ὑπ' αὐτοῦ αὐγουστιατικοὺς
ἀγαριώτας, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς

ter beneuolentiam erga
Constantinum honorem
non modo non prorogauit,
sed cæsum tonsumque per-
petuo exilio dammauit, in
quo etiam mortuus est, re-
licto primicarabi munere
Constantino illi Loricato
qui cum ipso erat, quia per
metum bene erga ipsum
adfectus esset, & Constan-
tini imperatoris amicitiā
eiurasset, syngraphâ ad id
datâ, quā suâ manu subsig-
nauerat: quem initio qui-
dem spatharocandidatum
creauit, mox autem primi-
carabum principem, dein-
de * phialæ, & pau lo post
*. Et hic quidem per
Ioannem Clericum, qui
Deo permittente Rector
fuit, domino Romano im-
peratori defuncto suggessit,
* Theophylactum, & men-
sæ Augustæ domesticum,
in defensione ipsius Impe-
ratoris atque matris suæ
necessario erga dominos &
benefactores suos affectu
inclinare, itaque nil opus
esse, agrariorum phialæ po-
pulum sub duabus potesta-
tibus dirimi: & posse men-
sæ Augustæ domesticum
studio ductum erga Impe-
ratorē & Augustam, agra-
riotas suos Augustales fal-
lere, sæpe verò etiam dro-
moniorum remiges, & se-

ditionem aliquam moliri. Hęc cum dixiſſet, perſuadet primū ſceleſto illi & verſipelli Rectori, atq; per eum imperatorē: quippe facile leuis & imprudens animus ad quidlibet fraudulentè dictum fallitur euertiturq;. Vbi perſuaſiſſet itaque, Auguſtalium agrariorum poteſtas illi collata fuit, ex eoque obtinuit, vt imperatoris dromonij primicarabus in omnes reliquorum dromoniorum, Auguſtaliumque agrariorum remiges ius haberet, eſſetque* phialæ. Sub Leone verò pio & ſemper memorando Imperatore ſemel atq; iterum ab Occidentis thematibus copiarum exactio facta eſt per * Leonem & Tzicane prætorem ex iis qui in præſidijs agere nollent. Sub domino autem Romano, cum Poloponneſios in Longobardiâ præſidiarios collocare vellet, pretore & primas tenente in Poloponneſo * Ioanne, maluerunt Peloponeſij, vt immunes

τῶν δρομονίων ἐλάτας, καὶ μελετήσωσι τινὰ ἐπανάστασιν κατὰ τῆς βασιλείας σου. ταῦτα εἰπὼν πείθει τὸν κακὸν ἐκεῖνον καὶ σκολιὸν ῥαίκτωρα, καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὸν βασιλέα. εὔκολον γὰρ ἡ κουφότης καὶ ἀδιάκριτος γνώμη πρὸς ἅπαν τὸ κακούργως λεγόμενον καὶ ὑποτιθέμενον ἀποπλανᾶσθαι καὶ ἐκκυλίεσθαι· καὶ εἰπὼν πείθει, καὶ πείσας δίδοται αὐτῷ καὶ ἡ τῶν αὐγουστατικῶν ἀγραρείων ἐξουσία. καὶ ἔκτοτε ἐπεκράτησε τὸ τῶν πρωτοκαράβων τοῦ βασιλικοῦ δρομωνίου ἐπέχειν καὶ ἐξουσιάζειν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν τε δρομωνίων βασιλικῶν τε καὶ αὐγουστατικῶν ἀγραρίων, καὶ εἶναι καὶ τῆς φιάλης. ἰστέον ὅτι ἐπὶ λέοντος τοῦ ἀειμνήστου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγοῦ τοῦ τζικάνη ἐκ τῶν αἱρουμένων μὴ ταξιδεύειν. ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου λέοντος ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγοῦ τοῦ τζικάνη ἐκ τῶν αἱρουμένων μὴ ταξιδεύειν. ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ ῥωμανοῦ δεσπότου, βουληθέντος ταξιδεῦσαι τοὺς πελοποννησίους ἐν λαγουβαρδίᾳ, τοῦ πρωτοσπαθαρίου τοῦ Ἰωάννου πρωτεύοντος ἐν πελοποννήσῳ τότε στρατηγοῦντος, ᾑρετίσαντο οἱ αὐτοὶ πελοποννήσιοι μὴ ταξιδεῦσαι, ἀλλὰ δοῦναι ἱππά-

ρια

εια χίλια ἐστρωμένα καὶ χαλινωμένα. καὶ λογάριον κεντηνάριον ἕν. ἅπερ μετὰ πολλῆς προθυμίας παρέσχον.

essent, equos mille dare cum stratis & frenis: ac rationibus centenarium vnū inferre, idque libentissimè præstiterunt.

ΚΕΦ. νϐ΄.

Cap. LII.

ἡ γινομένη ἀπαίτησις τῶν ἱππαρίων ἐν τῷ θέματι πελοποννήσου ἐπὶ ῥωμανοῦ δεσπότου, καθὼς προείρηται.

Exactio equorum, quæ facta in themate Peloponnesi sub domino Romano, vti dictum est.

Ὁ Μητροπολίτης κορίνθου ἱππάρια τέσσαρα. ὁ μητροπολίτης πατρῶν ἱππάρια τέσσαρα. οἱ ἐπίσκοποι πάντες τοῦ θέματος ἀνὰ ἱππάρια δύο. οἱ α΄ ἀνὰ ἱππάρια τρία. οἱ σπαθαροκανδιδάτοι ἀνὰ ἱππάρια δύο. οἱ σπαθάριοι, οἱ στράτωρες ἀνὰ ἱππαρίου ἑνός. τὰ βασιλικὰ καὶ πατριαρχικὰ μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο. τὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων μητροπόλεων καὶ ἐπισκόπων μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο. τὰ ἄπορα μοναστήρια σὺν δύο ἱππάριον ἕν. οἱ δὲ ἔχοντες βασιλικὰ ἀξιώματα, πλώϊμοι, κογχυλευταί, χαρτοποιοί, ἱππάρια οὐ δεδώκασιν. ἰστέον ὅτι καὶ πᾶς ὁ στρατὸς πελοποννήσου ἀπῃτήθησαν ὑπὲρ τούτου τοῦ ταξιδίου ἀνὰ νομίσματα ε΄. οἱ δὲ παντελῶς ἄποροι σὺν δύο νομίσματα ε΄. ἐξ ὧν συνέστη καὶ τὸ προρρηθὲν διὰ χαράγματος κεντηνάριον ἕν.

Corinthi metropolitanus exhibebat equos IV. Patrarum totidē, episcopi thematis singuli II. * III. Spatharocandidati Spatharii stratoresque I. Monasteria imperialia & patriarchalia II. Archiepiscoporum, Metropolitanorum, episcoporumque itidem II. Indigentiora, quæ essent bina I. Honorati, nauales, conchyleutæ, & chartarum confectores immunes erant. Præterea omnes Peloponnesi milites libras V. soluebant; at qui pauperiores omnino, bini V. Vnde constitit illud, de quo dixi, monetæ centenarium vnum.

CAP. LIII.

De caſtro Cherſonis hiſtoria.

IMperante Romæ Diocletiano, apud Cherſonitas verò principatum tenente Themiſto Themiſti Sarmatæ F. Criſcon Boſporianus Ori F. collectâ Sarmatarũ ad Mæoticam paludem habitantium manu adverſus Romanos arma movit, cumque ad Lazorum terram perveniſſet, bello infeſtatis incolis ad Halyn vſque flumen progreſſus eſt. Diocletianus verò cognito Laziam Põticamq; vaſtari, exercitum contra Sarmatas miſit ſub duce Conſtante tribuno, qui cum ad Halyn perveniſſet, illic ſubſtitit, & Sarmatas traiicere prohibuit. Cum autem opponere ſe illis non poſſet, cogitavit alio quodam modo pellendos eſſe, & Boſporianos ac Mæoticę paludis finitimos accolas adverſus ipſos concitandos, qui familias eorum everterent, quibus auditis domum reverti, &

ΚΕΦ. νγ'.

ἱστορία περὶ τοῦ κάστρου χερσῶνος.

Βασιλεύοντος διοκλητιανοῦ ἐν ῥώμῃ, ἐν δὲ τῇ χερσωνιτῶν στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος θεμιστοῦ, τοῦ θεμιστοῦ σαυρομάτου, ὁ ἐκ τῶν βοσποριανῶν κρίσκων, ὄρου δὲ παῖς γενόμενος, συναθροίσας σαρμάτας τὴν μαιώτιδα λίμνην οἰκοῦντας, ἐστρατοπεδεύσατο κατὰ ῥωμαίων, καὶ καταλαβὼν τῶν λαζῶν χώραν, καὶ πολεμήσας τοὺς ἐκεῖσε, φθάζει καὶ ἕως τοῦ ἅλυος ποταμοῦ. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς διοκλητιανὸς πορθεῖσθαι τὴν τῶν λαζῶν χώραν, καὶ τὴν ποντικὴν, ἀπέστειλεν ἐκεῖσε στρατὸν ἀντιπαρατάξασθαι σαρμάτας βουλόμενος. ἦν δὲ ἔξαρχος τοῦ στρατοῦ κώνστας τριβοῦνος. καὶ καταλαβὼν τὸν ἅλυν ὁ κώνστας σὺν τῷ στρατῷ, καθέζει ἐκεῖσε κωλύων σαρμάτας ἀντιπεράσαι τὸν ἅλυν. καὶ μὴ δυναμένου αὐτοῦ ἀντιπαρατάξασθαι αὐτοῖς, ἐβουλεύετο καθ' ἑαυτὸν ὁ κώνστας, μηδαμῶς ἄλλως δύνασθαι τοὺς σαρμάτας ἐκδιῶξαι, εἰ μή τι γε ἐκ τῶν πλησιοχώρων τῆς βοσποριανῶν καὶ τῆς μαιώτιδος λίμνης τινὰς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθῆναι εἰς πόλεμον, καὶ τὰς τούτων φαμηλίας ἐκπορθεῖσθαι, ὅπως ταῦτα ἀκούσας ὁ σαυρομά-

ρομάτας ὑποστρέψῃ ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ ταῦτα μηνύσῃ τῷ βασιλεῖ. ἐφ᾽ ᾧτε ἀπέστειλε κατὰ τῶν χερσωνιτῶν, καὶ τούτους διήγειρε κατὰ τῶν Σαρματῶν ὡς πλησιοχώρων αὐτῶν ὄντων, καὶ πολεμῆσαι τὰς αὐτῶν φαμηλίας, πρὸς τὸ τὸν σαυρομάταν ἀκούσαντα τὸ τάχος ὑποστρέψαι ἐκ τοῦ πολέμου. ὁ δὲ βασιλεὺς διοκλητιανὸς ταῦτα ἀκούσας, ἀπέστειλεν εὐθέως κατὰ τῶν χερσωνιτῶν προτρεπόμενος συμμαχῆσαι αὐτῷ, καὶ ἀπελθόντες τὴν βοσπορειανῶν καὶ Σαρματῶν χώραν ἐκπορθῆσαι, καὶ τὰς τούτων φαμιλίας αἰχμαλωτίσαι. στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς χερσωνιτῶν χώρας χρήστου τοῦ παπίου, οἱ χερσωνῖται τοῖς τοῦ βασιλέως ῥήμασιν ἀσμένως ὑπακούσαντες, ἐμηχανῶντο λοιπὸν ποίῳ τρόπῳ δυνηθεῖεν τήν τε τοῦ Σαυρομάτου πόλιν βόσπορον καὶ τὰ τῆς μαιώτιδος καστέλλια παραλαβεῖν. καὶ συναθροίσαντες τοὺς τῶν πλησιοχώρων καστελλίων ἄνδρας, καὶ κατασκευάσαντες ἅρματα πολεμικά, καὶ ἐνθέντες ἐν αὐτοῖς τὰς λεγομένας βολίστρας, παρεγένοντο κατὰ τὴν βοσπορειανῶν πόλιν. καὶ ποιήσαντες ἐγκρύμματα διὰ τῆς νυκτὸς ὀλιγιστοὶ προσῆψαν τὸν πόλεμον τῇ πόλει, καὶ τειχομαχήσαντες ἀπὸ ὄρθρου ἕως ὥρας τρίτης ἐτεκμήραντο τοῦ φυγεῖν, μὴ προσδέξαντες τὰς ἐν τοῖς ἅρμασι κατασκευασμένας χειροβολίστρας· καὶ δὴ τῶν ἐν τῷ βοσπόρῳ νομι-

imperatori ea significare Sarmata cogeretur: misitque ad Chersonitas, eosq; tanquam vicinos ad bellū contra Sarmatas capessendum incitauit, vt eâ re auditâ Sarmata quam ocyssime ab armis discederet. Quod cum ad Diocletianū imperatorem delatum esset, confestim ad Chersonitas misit, vt auxiliarentur sibi petēs, & Bosporianorum Sarmatarumque familias delerent, ac subiugarent. Chersonitæ verò, qui principem tunc habebant Chrestum Papiæ F. imperatoris petitione benignè auditâ, de capiendis Bospori ac Mæotidis paludis oppidis cōsilium ceperunt, collectâq; à finitimis oppidis manu, fabricatis currib. bellicis, impositisq; balistis, ad Bosporianorū vrbem accesserunt, positisq; insidiis noctu pauci pugnâ initâ, & muro oppugnato à mane ad horam vsq; tertiam fugæ signum dederunt, relictis in curribus chirobolistris. Bosporiani itaque rati propter paucitatem victos fugere Cher-

ſonitas, fidentiores facti ad perſequendos egreſſi ſunt. At Cherſonitæ pedetẽtim fugientes chiroboliſtris ſuis inſequentes Boſporianos conficiebant; ſurgentesque illi qui in inſidijs, eosq; circumdantes, ad vnum omnes occiderunt, atque ita regreſſi Boſporum ceperunt, cunctasq; quæ ad Mæotida paludem vrbes, Sarmatarumq; familias, & Boſpori conſederunt, nemine interfecto, niſi qui in armis deprehenſus fuiſſet. Atque hoc quidem modo Boſporo potiti eam ſeruarunt. Diebus verò aliquot elapſis Chreſtus Papiç F. Sarmatarum vxoribus dixit, nihil opus eſt nos bellum vobiscum gerere, ſed Sauromato Romanorum terram vaſtante, cum ſubditi Imperatoris eſſemus, arma contra vos ſumere animũ induximus. Si igitur in vrbe veſtrâ viuere velitis, agite ad dominum veſtrum Sauromatum legatos mittamus, vt pacem cum Romanis faciat datis vtrinque obſidibus, voſq; à nobis in vrbem noſtram redituris dimittamini. Et Sauro-

σάντων ὡς δι' ὀλιγότητα ἡττημένους φεύγειν τοὺς χερσωνίτας, καταθαῤῥήσαντες ἑαυτῶν, ἐξῆλθον πρὸς δίωξιν αὐτῶν. οἱ δὲ χερσωνῖται ἠρέμα φησὶ φεύγοντες, τοῖς χειροβολίστραις τοὺς διώκοντας ἀνήλισκον βοσπορειανοὺς, ἀναστάντες δὲ καὶ οἱ ἐνεδρεύοντες χερσωνῖται, καὶ περικυκλώσαντες τοὺς βοσπορειανοὺς, πάντας κατέσφαξαν, καὶ ὑποστρέψαντες κατέλαβον τὴν βόσπορον, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν μαιῶτιδα λίμνην καστέλλια, καὶ πάσας τὰς φαμηλίας τῶν σαυρομάτων, καὶ ἐκαθέζοντο ἐν τῷ βοσπόρῳ μηδένα τοῦ λοιποῦ κατασφάζοντες πλὴν τῶν πολεμησάντων. καὶ ἐχόμενοι τὸν βόσπορον ἐφύλαττον αὐτήν. ἡμερῶν δὲ τινῶν διαγινομένων, λέγει χρῆστος ὁ τοῦ παπίου ταῖς τῶν σαυρομάτων γυναιξὶν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν χρείαν ὑμᾶς πολεμεῖν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σαυρόματος ἀπῆλθε τὴν τῶν ῥωμαίων χώραν πορθῆσαι, τούτου χάριν προτραπέντες ἡμεῖς παρὰ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων, ὡς ὑπήκοοι αὐτοῦ ὄντες, ἐπολεμήσαμεν ὑμᾶς. ἐὰν οὖν θέλητε ζῆσαι ἐν τῇ πόλει ὑμῶν, δεῦτε ἀποστέλλωμεν πρέσβεις, πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν σαυρόματον, ἐφ' ὧτε αὐτὸν ποιῆσαι εἰρήνην μετὰ τῶν ῥωμαίων ἐπ' ὄψει τῶν πρεσβέων ἡμῶν, καὶ ἀναχωρῆσαι τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἡμεῖς ἀφίημεν ὑμᾶς, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ πόλει ἡμῶν. οὕτω μέντοι

πρε-

περιπέμποντος Σαυρόματος ἐνταῦθα τοὺς πρέσβεις ἡμῶν, καὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων μηνύων ἡμῖν τὰ τῆς εἰρήνης, καὶ οὕτως ἀφίωμεν ὑμᾶς, καὶ ἀναχωροῦμεν. εἰ δὲ καὶ δοκιμάσῃ Σαυρόματος δόλῳ τινὶ ἔρχεσθαι, ὡς νομίζων ἡμᾶς ἐνταῦθα συγκλεῖσαι πολεμῆσαι, καὶ γνῶμεν τοῦτο διὰ τῶν σκουλκατόρων ἡμῶν, πάντας ὑμᾶς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου κατασφάξομεν, καὶ οὕτως ἀναχωροῦμεν τοῦ ἐντεῦθεν. καὶ τί τὸ λοιπὸν Σαυρομάτῳ ὄφελος τῆς φαμιλίας αὐτοῦ πάσης καὶ τῆς πόλεως ἀπολλυμένης; αἱ δὲ γυναῖκες Σαυρομάτου ταῦτα ἀκούσασαι, σπουδαίως τοῦτο γενέσθαι παρεσκεύασαν. καὶ δὴ ἀποστέλλουσιν οἱ Χερσωνῖται μετὰ Βοσποριανῶν καὶ ἰδίους πέντε πρέσβεις πρὸς Σαυρόματον, μηνύοντες αὐτῷ τὰ γινόμενα καὶ λεχθέντα, καὶ δὴ τῶν πρέσβεων καταλαβόντων τὸν Σαυρόματον κατὰ τοὺς τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ τόπους, ἀνήγγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα κατὰ τῶν Βοσποριανῶν. ὁ δὲ ἐν πολλῇ στενώσει γινόμενος, ὡς δῆθεν φησὶ βουλόμενος τοὺς τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις ἐκ τῆς ὁδοιπορείας ἀναπαῦσαι, λέγει αὐτοῖς. ἐπειδὴ κοπωμένοι ἐστὶ, θέλω ὑμᾶς ὀλίγας ἡμέρας ἀναπαῦσαι, καὶ εἶθ' οὕτως πάντα τὰ ὑφ' ὑμῶν λεχθέντα ποιήσω. ἐντεῦθεν ἀπέλθετε πρὸς τοὺς ῥώμης, καὶ μάθετε παρ' αὐτῶν, καὶ πείθεσθε.

mato legatos noſtros remittente cum ſuis qui de pace ſignificẽt, dimittemus vos, ac diſcedemus. Sed ſi exiſtimauerit dolo aliquo circumuentos hîc cõcludere, belloque infeſtare, noſque id per exploratores noſtros cognouerimus, omnes vos à maximo ad minimum trucidabimus, atque ita hinc abibimus: neque quicquam porrò Sauromato id proderit, familiâ omni & vrbe amiſſa. His auditis Sauromati vxores ſeriò rem fieri curarunt, miſeruntque Cherſonitæ cum Boſporianis legatos quoque è ſuis quinque, qui rem ei totam exponerent, cumque iuxta Halyn flumen ad illum veniſſent, quæcunque aduerſus Boſporianos geſta eſſent annuntiarũt. Ille verò animi anxius veluti reficere Cherſonitarum legatos ab itinere feſſos cupiens, dixit ipſis: cum fatigati ſitis, volo quieſcere vos paucos dies, & deinde quæcũque dixiſtis effecta reddam. Hinc autem diſcedite ad Romanos, ab iisq; diſcite, & perſuadete vobis, veracem me eſſe, ne-

que mentiri. Cherſonitæ verò ad Conſtantem profecti cum Sauromati legatis, quæ inter ipſos geſta eſſent retulerunt, nuntiaruntq; omnia quæ cũ Boſporiani s& Meotidis paludis accolis egiſſent, & quo pacto Sauromati familias cepiſſent, isque hac neceſſitate compulſus ad pacem veniret. Quibus auditis Conſtans triſtior inquit Cherſonitis: quid mihi prodeſt auxilium noſtrum, quo effeci vt tributum tantum auri penderent? illi verò ſecurum eſſe iubent, ſi vellet, diſſoluturos ſeſe tributum occidentis; eóque interrogante, qua id ratione fieri poſſet? dicunt; ſignificaret Sauromato; etiã inter ſe pacta exſtare, quandoquidem ipſius cauſſa expenſas feciſſet, damnaque multa paſſus eſſet, exercitu Roma eo vſq; perducto; itaque illa ſolueret, ipſe verò familias cunctas vrbẽq; reciperet. Lætus hac re Cõſtans conſilium ſecutus Sauromato hæc denuntiat, qui vbi audiuiſſet animo contriſtatus reſpondit, neq;

ὅτι ἀληθεύω ὑμῖν, καὶ μὴ ψεύδομαι. τῶν δὲ χερσωνιτῶν ἀπελθόντων πρὸς κώνσταντα μετὰ καὶ πρέσβεων σαυρομάτου, ἐπείθοντο τὰ μεταξὺ αὐτῶν γενόμενα. ἀνήγγειλαν δὲ τῷ κώνστᾳ καὶ πάντα τὰ ὑπ᾽ αὐτῶν κατὰ τῶν βοσπορειανῶν καὶ τὴν μαιώτιδα λίμνην γενόμενα. καὶ τὸ πῶς τὰς φαμηλίας σαυρομάτου παρέλαβον, καὶ ὅτι τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ εἰς εἰρήνην ἦλθεν ὁ σαυρόματος. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ κώνστας πάνυ ἐλυπήθη, καὶ λέγει τοῖς χερσωνίταις. καί τι μοι τὸ ὄφελος λοιπὸν τῆς ἡμετέρας συμμαχίας, ἀφ᾽ ἧς ἐγὼ ἐποίησα πάκτα δοῦναι αὐτοὺς χρυσίον τοσοῦτον. λέγουσιν αὐτῷ οἱ χερσωνῖται. μὴ λυπηθῇς δέσποτα. καὶ, ἐὰν θέλῃς, ἡμεῖς ἀναλύομεν τὸ περὶ τῆς δύσεως πάκτον. λέγει αὐτοῖς ὁ κώνστας, καὶ πῶς δυνατόν; λέγουσιν αὐτῷ οἱ χερσωνῖται. δήλωσον καὶ αὐτὸς τῷ σαυρομάτῳ ὅτι τὰ μὲν ἤδη μεταξὺ ἡμῶν γενόμενα πάκτα κεκράτηνται. ἐπεὶ οὖν τῇ αἰτίᾳ τῇ σῇ κἀγὼ ἀναλώματα καὶ ζημίας πολλὰς ἐποίησα σὺν τῷ στρατῷ ἀπὸ ῥώμης ἕως ὧδε δός μοι καὶ σὺ ταῦτα, κἀγὼ σοὶ ἀποδίδωμι τὰς φαμηλίας σου πάσας, καὶ τὴν πόλιν σου. περιχαρὴς δὲ γενόμενος ὁ κώνστας ἐμήνυσε ταῦτα τῷ σαυρομάτῳ. ὁ δὲ σαυρόματος ἀκούσας καὶ λυπηθεὶς σφόδρα, μηνύει τῷ κώνστᾳ λέγων ὅτι οὐ θέλω δοῦναί τί ποτ᾽ οὖν

οὐδὲ λα-

λαβεῖν. ἀλλὰ μόνον ἀπόστειλόν μοι τοὺς χερσωνίτας ἵνα τῶν ἐντεῦθεν ἀναχωρήσω. λέγουσιν οἱ χερσωνῖται τῷ κώνστα, μὴ ἀπολύσῃς ἡμᾶς ἕως ἂν πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβῃς. τότε μηνύει ὁ κώνστας τῷ Σαυρομάτῳ λέγων, ὅτι ἀπόστειλόν μοι πάντας οὓς ἂν ἔχεις αἰχμαλώτους, καὶ ἀπολύω τοὺς χερσωνίτας. ὁ δὲ σαυρόματος ταῦτα ἀκούσας, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος ἀπέλυσεν ἅπαντας οὓς ἂν εἶχεν αἰχμαλώτους ἕως ἑνός. ἀπολαβὼν οὖν ὁ κώνστας ἅπαντας τοὺς προειδοθέντας, δύο τῶν χερσωνιτῶν πρέσβεις κατασχὼν παρ' ἑαυτῷ, τοὺς ἄλλους ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σαυρόματον. ὅστις Σαυρόματος παραλαβὼν αὐτούς, προαπέστειλεν ἐκ τῆς τῶν λαζῶν χώρας μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων πρὸς τὸ παραδοῦναι αὐτοῖς τήν τε βόσπορον καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν. αὐτὸς δὲ Σαυρόματος τὴν πορείαν μετὰ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἐν καταστάσει ἐποιεῖτο. πρὸς τὸ ἀθροίσας τοὺς χερσωνίτας παραδοῦναι τὰς φαμιλίας καὶ ἀναχωρῆσαι. οἱ δὲ χερσωνῖται τοὺς οἰκείους πρέσβεις ὑποδεξάμενοι ἐν τῇ βοσπόρῳ, καὶ μεμαθηκότες τὰ γενόμενα ἅπαντα ὑπὸ κώσταντος καὶ τοῦ Σαυρομάτου, ἀνέλιπον τήν τε βόσπορον καὶ τὰ τῆς μαιώτιδος καστέλλια, καὶ τὰς φαμιλίας πάσας ἀβλαβεῖς, καὶ κατέλαβον ἐν εἰρήνῃ τὴν χερσωνιτῶν. ὁ δὲ κώνστας ἀναχωρήσαντος τοῦ Σαυρομάτου ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν τόπων, καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν ῥώμην, καὶ ἀνήγγειλε πάντα τῷ

dare se quicquam, neque accipere item velle: mitteret tantum Chersonitas, atque ille inde discederet. Sed auctores Constanti Chersonitæ fuerunt, ne eos dimitteret, antequam captiuos omnes accepisset, quod cum ei indicasset, omnes quotquot essent Sauromatus vel inuitus dimisit Quos cum accepisset Constans, duobus Chersonitarum legatis apud se retentis, cæteros ad Sauromatum misit, isque ad illorum aduentum è Lazorum regione quosdam vna cum suis destinauit, quibus Bosporus familieq; traderentur, ipse verò cũ sua gente iter ordinare instituebat. Chersonitæ verò legatis suis receptis, intellectoq; quid inter Constantẽ & Sauromatum actum esset, Bosporum, Mæotidisque vrbes, & familias omnes illæsas reliquerunt, & in pace domum redierunt. Constans autem, vbi ex Romani imperii locis discessisset Sauromatus, ipse quoque Romam contẽdit, omniaque à Chersonitis acta imperatori indicauit,

adductis item duobus legatis, quos cum vidiſſet imperator benignè exceptis gratias maximas pro beneuolētia & auxilio egit: ac petere quodcunq; vellēt eius rei ergò iuſſis, cum illud vnum poſtularent, vt liberi eſſent atque immunes à tributo libenter id conceſſit, multisq; muneribus cohoneſtatos ad Cherſonitas remiſit, veluti veros ac fideles imperii Romani ſubditos. At Conſtans magnificè ipſe quoque ab Imperatore ſuſceptus, veluti re cōtra Sarmatas præclarè geſta, & illuſtris clarusque factus, paullò poſt, in imperium ſucceſſit, Diocletiano Nicomediam ſecedente, eoq; mortuo imperator fuit filius eius Conſtantinus. Qui cum Byzantium veniſſet, Scythæque rebellarent, reuocatis in memoriā quæ à patre Conſtante audiuiſſet, de beneuolentia & auxilio Cherſonitarum, legatos illis miſit, poſtulans vt contra Scythas arma caperent. Principatum autem tunc

βασιλεῖ τὰ ὑπὸ τῶν χερσωνιτῶν γινόμενα, προσαγαγὼν καὶ τοὺς δύο αὐτῶν πρέσβεις, οὕς τινας ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοφρόνως ἀποδεξάμενος, καὶ τὰ μέγιστα εὐχαριστήσας εἶπεν αὐτοῖς. τί θέλετε παράσχω ὑμῖν τε καὶ τῇ πόλει ὑμῶν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐνοίας τε καὶ συμμαχίας. οἱ δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ. ὅτι οὐδεὶς δέσποτα οὐδὲν ἕτερον θέλομεν, εἰ μή τί γε τοῦτο μόνον αἰτοῦμεν, ἐφ᾽ ᾧτε δεξιὰς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας παρασχέσθαι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κράτους ὑμῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσμένως ὑποκύψας τῇ αἰτήσει αὐτῶν, ἀφθόνως παρέσχεν αὐτοῖς τὰς τοιαύτας τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας δεξιάς, ἀποστείλας αὐτοὺς μετὰ καὶ δώρων πλείστων κατὰ τὴν χερσωνιτῶν, ὡς γνησίους ὄντας αὐτοὺς ὑπηκόους τῆς ῥωμαίων βασιλείας. ὁ δὲ κώνστας μεγάλως καὶ αὐτὸς ὑποδεχθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως διοκλητιανοῦ ὡς ἀνδρείως παραταξάμενος κατὰ τὸν τῶν σαυρματῶν πόλεμον, καὶ περιφανὴς καὶ ἔνδοξος γινόμενος, μετ᾽ ὀλίγον τινὰ χρόνον τῆς ῥωμαίων ἀνεδέχθη βασιλείας, διοκλητιανοῦ ἐπὶ τὴν νικομήδειαν ἐπαναγάγοντος· κώνστα δὲ τελευτήσαντος ἐν ῥώμῃ ἐβασίλευσε κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐρχομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βυζάντιον, ἀντιστάσεως αὐτῷ ὑπό τινων ἐν τῇ σκυθίᾳ γινομένης, ὑπεμνήσθη τοὺ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κώνστα λεχθὲν περὶ τῆς τῶν χερσωνιτῶν εὐνοίας τε καὶ συμμαχίας, καὶ ἀπέστειλε καλὰ τὸν τῶν χερσανιτῶν πρέσβεις, ἐφ᾽ ᾧτε

ἐλθεῖν

ἐλθεῖν κατὰ τὴν τῶν Σκυθῶν χώραν, καὶ μαχέσασθαι τοῖς ἀνθεστηκόσιν αὐτῷ. στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς χερσωνιτῶν Διογένους τοῦ Διογένους, οἱ χερσωνῖται τὴν κέλευσιν ἀσμένως πειθαρχήσαντες, πάσῃ σπουδῇ κατασκευάσαντες τά τε πολεμικὰ ἅρματα, καὶ τὰς χειροβολίστρας, καταλαμβάνουσι τὸν Ἴστρον ποταμὸν, καὶ τοῦτον περάσαντες ἀντεπαρατάξαντο τοῖς ἀνθεστηκόσι, καὶ ἐτροπώσαντο αὐτούς. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην τροπὴν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐνεστακμένην ἀπιέναι. τοὺς δὲ τούτων πρωτεύοντας προσκαλεσάμενος κατὰ τὸ Βυζάντιον, καὶ εὐχαριστήσας τὰ μέγιστα, ἔφη αὐτοῖς. ἐπειδὴ καὶ νῦν εὐνοϊκῶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάμετε, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν εὐσεβῶν προγόνων τῆς ἡμετέρας θειότητος, ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς ἐπικυροῦντες τὰς ἤδη ἐπ' ἐλευθερίᾳ δοθείσας ὑμῖν ἐν τῇ ῥωμαίων ἐκ τῆς ἡμετέρας βασιλείας δεξιὰς, παρέχομεν ὑμῖν καὶ ἡμεῖς ἀνδριάντα χρυσοῦν μετὰ καὶ χλαμύδος βασιλικῆς, καὶ φιβλατούρας, καὶ στέφανον χρυσοῦν, πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, μετὰ καὶ ἐγγράφου ἡμῶν ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας ὑμῶν τε καὶ τῶν πλωΐμων ὑμῶν. καὶ πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ὑμῶν εὐνοίας δίδομεν ὑμῖν καὶ δακτυλίους χρυσοῦς ἐκτυποῦντας τὰς ἡμετέρας εὐσεβεῖς εἰκόνας, δι' ὧν τὰς κατὰ καιρὸν μελλούσας

inter illos tenebat Diogenes Diogenis F. & libenter mandato obedientes omni ſtudio curribus bellicis cũ chiroboliſtris apparatis ad Iſtrum flumen profecti traiecerunt, ac cõtra hoſtẽ tendentes eum in fugam conuerterunt. Quibus cognitis Imperator domũ eos redire iuſſit, primatibus aũt Byzantium vocatis gratias maximas egit, dixitque ipſis. Quando etiam nunc benigne pro nobis laboraſtis, quemadmodum & pro maioribus noſtris, ecce etiam nos datam vobis libertatem & à tributo immunitatem confirmamus, prætereà damus quoq; ſtatuam auream cum chlamyde imperatoriâ, fibulaturâ, & coronâ aureâ, ad ornatum veſtræ vrbis; item ſyngrapham noſtram ſuper libertate&immunitate tam veſtrâ, quâm nautarum veſtrorum: inſuper propter beneuolentiæ ſinceritatem annulos quoque damus aureos, in quibus expreſſa maieſtatis noſtræ imago, vt iis relationibus veſtris ſupplicationibusq; ſignatis, quas per occaſio-

nem miſſuri eſtis, earum nuntios dignoſcere inde poſſimus. Nec his contẽti, damus quoq; ſingulis annis nervum, canabim, ferrũ, & oleum, ad baliſtarũ veſtrarum confectionem; item in alimenta annonas mille, quas vobis hinc domum miſſuri ſumus. Cherſonitę verò annonis huiuſmodi acceptis, inter ſe liberosq; ſuos diuiſione factâ numerum conſtituerunt, qui etiã hodiè apud illos obtinet. Atque hoc pacto Diogenes, & qui cum ipſo, commeatu ac donis ab Imperatore Conſtantino inſtructi, in terrã ſuã reverſi ſunt. Annis verò aliquot poſt, Sauromatus Sauromati Criſcoroni F. qui Lazicam bello infeſtauerat, nepos, collecto ad Meotidem paludẽ milite contra Cherſonitas movit, iniuriam, vt inquiebat, avi ſui captivi vlturus: qua re intellecta Cherſonitæ, qui principem tunc habebant Byſcum Supolichi F. armis quoque ipſi ſumptis obuiam ei facti

ἀποστέλλεσθε ἡμῖν παρ' ὑμῶν ἀναφορὰς τὲ καὶ δεήσεις σφραγίζοντες ταύτας, γνωρίμους ἡμῖν ἀποδείκνυτε τοὺς ἑαυτῶν πρέσβεις. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ παρέχομεν ὑμῖν καθ' ἕκαστον ἔτος νοῦρόν τε καὶ κάναβον, σίδηρόν τε καὶ ἔλαιον, ὑπὲρ κατασκευῆς τῶν βαλιστρῶν ὑμῶν. καὶ δίδομεν ὑμῖν πρὸς ἀποτροφὴν ὑμῶν χιλίας ἀννόνας, ἐφ' ᾧτε εἶναι ὑμᾶς βαλισταρίους, λεγόμενον ὡς τὰς τοιαύτας σιτήσεις τε καὶ συνηθείας πάσας καθ' ἕκαστον ἔτος τῶν ἐντεῦθεν μέλλομεν ὑμῖν ἀποστέλλειν κατὰ χερσωνιτῶν. οἱ δὲ χερσωνῖται τὰς τοιαύτας εἰληφότες ἀννόνας, εἰς ἑαυτούς τε καὶ τὰ τούτων τέκνα διαμερίσαντες τὸν ἀριθμὸν συνεστήσαντο. διὰ τὸ καὶ ἕως τοῦ νῦν τὰ τούτων τέκνα κατὰ τῶν γονέων τῆς στρατείας συμπλήρωσιν ἐν τῷ ἀριθμῷ καταλάσσονται. ἐφοδίοις δὲ καὶ δώροις πλείστοις τότε τιμηθέντων ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς βασιλέως κωνσταντίνου τοῦ τε διογένους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, κατέλαβον τὴν χερσωνιτῶν ἀποκομίσαντες καὶ τὰς θείας φιλοτιμίας. μετὰ δὲ χρόνους τινὰς τοῦ ταῦτα γεγονέναι, σαυρόματος ὁ ἔγγονος σαυρομάτου τοῦ κρισκορόνου τοῦ πολεμήσαντος τὴν λαζικήν, συναθροίσας πόλεμον ἐκ τῆς μαιώτιδος λίμνης ἐπανέστη τοῖς χερσωνίταις, βουλόμενός φησι τὴν τῆς αἰχμαλωσίας ὕβριν τοῦ οἰκείου πάππου ἐκδικῆσαι τὴν παρ' αὐτῶν γενομένην. μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ χερσωνῖται, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς χερσῶνος βύσκου τοῦ σουπολίχου, ἀντιπαραταξάμενοι καὶ αὐτοὶ

ὑπήντησαν τῷ Σαυρομάτῳ ἔξω ἐν τοῖς τοῦ λεγομένου κάφα τόποις, καὶ πολεμήσαντες μετ' αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ τοῖς χερσωνίταις βοηθοῦντος, ἐνίκησαν τὸν Σαυρόματον καὶ ἐδίωξαν, θήσαντες καὶ ὁροθεσίας ἐν τῷ αὐτῷ λεγομένῳ καφᾷ, ἐν ᾧ καὶ ὅρκους ἐπετέλεσεν ὁ αὐτὸς Σαυρόματος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὑπολειφθέντες, τοῦ μηκέτι αὐτοὺς χάριν πολέμου ὑπερβαίνειν τὰς μετ' αὐτῶν τεθείσας ὁροθεσίας, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν τοὺς ἰδίους ἔχειν τόπους πρὸς τὰς τεθείσας ὁροθεσίας. καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὸν βόσπορον ὁ Σαυρόματος, καὶ οἱ χερσωνῖται εἰς τὰ ἴδια. καὶ δὴ τούτων οὕτω γινομένων, πάλιν μετὰ χρόνους τινὰς ἕτερος Σαυρόματος ἀναστὰς καὶ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀνδρῶν ἐκ τῆς μαιώτιδος λίμνης παρετάξατο πόλεμον κατὰ τῶν χερσωνιτῶν. καὶ παρελθὼν τὰς μεθ' ὅρκου τεθείσας ὁροθεσίας ἐν τῷ καφᾷ ὑπὸ τοῦ πρώτου γινομένου Σαυρομάτου, τοῦ μηδένα ποτὲ ἐπιχειρῆσαι τῶν βοσπορειανῶν πολέμου χάριν ταύτας ὑπερβῆναι. οὗτος ὁ Σαυρόματος ὑπερέβη, ὡς οἷα βουλόμενος τὴν μετὰ βίας αὐτῷ ἀφαιρεθεῖσαν γῆν ἐκδικῆσαι καὶ ἀπολαβεῖν. καὶ δὴ ἐν τοῖς τότε καιροῖς στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς χερσωνιτῶν φαρνάκου τοῦ φαρνάκου, ἀντιπαρετάξαντο καὶ οἱ χερσωνῖται τῷ Σαυρομάτῳ, καὶ ἀπαντήσαντες ἀλλήλοις ἐν τοῖς τοῦ προειρημένου καφᾶ τόποις, ἔστησαν ἑκάτερα τὰ μέρη ἐν τοῖς ὄρεσιν. ὁ δὲ Σαυρό-

ſunt in locis Capha nominatis, initoque prælio, deo opitulante, ſuperiores facti Sauromatum in fugã conuerterunt, limitemque illic, vbi victoria potiti ſunt, poſuerunt, in quo Sauromatus, quique cum ipſo à prœlio ſuperſtites, nunquam ſe eum cum armis tranſgreſſuros eſſe iurarunt. Sed propria vnumquemque ipſorum loca ibi habiturum. Atque ita Boſporum Sauromatus, Cherſonitæ terram ſuam repetierunt. Hisque ita geſtis, rurſus poſt aliquot annos alius Sauromatus cum militum manu ad Mæotida paludem ſurgens bellum contra Cherſonitas cœpit, limitesque cum iureiurando in Capha poſitos tranſgreſſus, tanquam ablatam ſibi per vim terrã vindicaturus recepturusque. Habebant autem principem tũc Cherſoinitę Pharnacum Pharnaci F. exercituque aduerſus Sauromatum ducto, obuiam ſibi mutuo facti in montibus vtrique conſtiterunt.

Sauromatus vero & corporis magnitudine, & militũ multitudine fretus insolẽter Chersonitis insultabat; at Pharnacus statura exiguus præ Sauromato, eiusque copias considerans, consilio cum suis inito statuit, ne infiniti perirent, singulari certamine cum Sauromato pugnare; reque constituta militibus eius nuntiat, non opus esse vt tanta multitudo pereat, neque sponte illos sua, sed Sauromati impulsu ad bellum venisse: mallent itaq; ipsi auctores esse, ad singulare certamem descenderet, illisque domum repetentibus victus in victoris potestatem veniret. Hæc res cum grata Sarmatis esset Sauromato singulare certamen inire suaserunt, qui cognito exiguę staturæ Pharnacum esse, magnitudine sua, viribusque, & armis fretus, conditionem lætus accepit. Pharnacus autem pugnaturus militibus suis dixit, vbi cum bono deo certamen ingressus

ματος ὢν μέγας τὴν ἡλικίαν ἐθάρρησεν ἑαυτῷ, καὶ ἐμεγαλαύχει, κατὰ τῶν χερσωνιτῶν φρυαττόμενος, θαρρῶν ἅμα καὶ ἐπὶ τῷ ἀπείρῳ πλήθει τῷ μετ' αὐτοῦ ὄντι. ὁ δὲ φάρνακος μικρὸς ὢν τῇ ἡλικίᾳ κατὰ τὸν Σαυρόματον, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τοῦ σαυρομάτου, ἐσκέψατο μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, ἐφ' ᾧτε μονομαχῆσαι αὐτὸν μετὰ τοῦ σαυρομάτου, καὶ μὴ ἄπειρον πλῆθος ἀπολέσθαι. καὶ δὴ σκέψεως τοιαύτης γενομένης, δηλοῖ ὁ φάρνακος τῷ πλήθει σαυρομάτου λέγων, ὅτι τίς χρεία ἐστὶ τοσούτου ὄχλου γενέσθαι ἀπώλειαν; οὐ γὰρ ὑμεῖς οἰκείᾳ προαιρέσει πρὸς τὸν πόλεμον ἐτράπητε, ἀλλὰ σαυρόματος ὑμᾶς προετρέψατο. θελήσατε οὖν τοῦτον παρακαλέσαι τοῦ μονομαχῆσαι μετ' ἐμοῦ. καὶ ἐὰν διὰ τοῦ θεοῦ δυνηθῶ αὐτὸν, ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια ἀβλαβῶς, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ πόλις αὐτοῦ ὑπέπεσάν μοι. εἰ δὲ καὶ δυνηθῇ με αὐτὸς, καὶ οὕτως ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια, καὶ αὐτὸς ἐπέβη ἐν τοῖς ἐμοῖς. ὁ δὲ ὄχλος τῶν σαυροματῶν ἡδέως τοῦτο ἀποδεξάμενος προετρέψατο τὸν σαυρόματον μονομαχῆσαι μετὰ τοῦ φαρνάκου. ὁ οὖν σαυρόματος μαθὼν μικρὸν πάνυ ὄντα τῇ ἡλικίᾳ τὸν φάρνακον, ἑαυτὸν δὲ ὑπερμεγέθη, ἐχάρη ἐπὶ τούτῳ πεποιθὼς τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, καὶ οἷς ἐκέχρητο ὅπλοις κατατεθωρακισμένος. καὶ τούτων οὕτως δοξάντων, λέγει ὁ φάρνακος τῷ ἰδίῳ στρατῷ, ὅτι ὅταν κατέλθω διὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ μονομα-

μονομαχῆσαι, καὶ ἴδετε ὅτι ὁ σαυρόματος τὰ νῶτα αὐτοῦ εἶχε πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὴν ὄψιν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἐγὼ δὲ τὴν ὄψιν μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὰ νῶτα πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἅπαντες ὑμεῖς βάλετε μίαν κραυγὴν, καὶ μόνον λέγοντες τὸ ᾶ ᾶ. καὶ μὴ δευτερώσητε ἐπὶ τῇ κραυγῇ. καὶ δὴ κατελθόντων αὐτῶν ἀμφοτέρων ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς τὴν μονομαχίαν, καὶ τραχηλευόντων ἑαυτοὺς, καὶ τοῦ φαρνάκου γινομένου εἰς τὸ τοῦ σαυρομάτου μέρος, καὶ σαυρομάτου εἰς τὸ τοῦ φαρνάκου, ἔδωκεν ὁ τοῦ φαρνάκου στρατὸς μίαν φωνὴν τὸ ᾶ ᾶ. ὁ δὲ σαυρόματος τῆς τοιαύτης φωνῆς ἀκούσας, περιεστράφη ἰδεῖν ἐναγώνιος τίς ἡ γινομένη κραυγὴ ἐν τῷ τοῦ φαρνάκου στρατῷ. ἐν δὲ τῷ περιστρέψαι τὸν σαυρόματον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν εἰς τὰ ὀπίσω, διηνοίχθη μικρὸν τὸ τοῦ κασιδίου αὐτοῦ πέταλον. καὶ εὐθέως ἐπιδραμὼν ὁ φάρνακος ἔδωκε τῷ κόντῳ τὸν σαυρόματον, καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. πεσόντος δὲ τοῦ σαυρομάτου, κατελθὼν ὁ φάρνακος τοῦ ἵππου ἀπεκεφάλισεν αὐτόν· καὶ γινόμενος ἐγκρατὴς τοῦ πολέμου, τὸ μὲν πλῆθος τῆς μαιώτιδος ἀπέλυσε, τοὺς δὲ τῆς βοσπόρου αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἀφελόμενος, ἐν κυβερνικῷ ἄνω τῆς τῶν χερσωνιτῶν ὁροθεσίας ἔστησεν, ἄχει τεσσαράκοντα καὶ μόνον μιλίων γῆν αὐτοῖς ἐάσας. αἵτινες ὁροθεσίαι μέχει τοῦ νῦν διαμένουσι.

fuero, Sauromatumq; tergo vobis obuerſum, facie verò ſuis videbitis, ego autem faciem vobis, tergum hoſtibus obuertero, vno ore omnes clamabitis A A, neque hunc clamorem iterabitis. Cum itaque in campum vterq; veniſſent, interque ſe depugnarent, Pharnacusque Sauromati, & Sauromatus Pharnaci partibus obuerſus eſſet, vno ore Pharnaci miles exclamauit A A: quo audito Sauromatus conuertit ſe vt videret quisnam hic clamor eſſet qui in Pharnaci exercitu ſublatus: dumque ſe conuerteret, diducta paullulum caſſidis lamina conto eum Pharnacus percuſſit, & occidit. Cum autem Sauromatus cecidiſſet, equo deſcendens Pharnacus caput ei amputauit. Victorque exiſtens Meotidis quidem populum dimiſit, Boſporianos verò in vinculis detinens, capta eorũ terra limites in Cybernico ſupra Cherſonitas ſtatuit, quadraginta tantum milliarium terram ipſis relinquens manentque iſti limites in hodiernum vſq; diem, cum priores illi, quos

dixi, in Capha sint. Paucis verò Bosporianorum apud se retentis, agriculturę causa, Pharnacus reliquos omnes misericordia ductus ad sua redire permisit; qui reversi pro beneficio tali bevolentiaque statuam ei in Bosporo posuerunt. Atq; ex eo tempore in posterum Sarmatæ Bospori imperium amiserunt. His ita gestis, principatum apud Chersonitas tenente Lamacho, apud Bosporianos verò regnāte Asandro, malè aduersus Chersonitas affecti Bosporiani cū quiescere nequaquam possent, semperque aliquo modo captiuitates suas vlcisci studerent, vbi intellexissent filiam Lamacho vnicam esse Gyciam, filiosque haberet Asander, affinitatem contrahere conati sunt, vt hoc nimirum pacto liberè in Chersonitarum terram ingressi vindictam sumerent. Mittunt itaque legatos ad Chersonitas suasuros, quandoquidem amicitia inter ipsos esset, eamque sine dolo colerent, adfinitatem secum contraherent, & vel Lamachi filiā

αἱ δὲ εἰρημέναι πρῶται ὀρθεσίαι ἐν καφᾷ εἰσὶν ἀποκείμεναι. ὀλίγους δέ τινας καταχὼν παρ' ἑαυτῷ τῶν βοσποριανῶν ὁ φάρνακος γεωργῶν ἕνεκα, τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἴκαδε ἀξιώσας, ἀπέλυσε κατὰ τῶν βοσποριανῶν ἀπελθεῖν. οἱ τινες ἀπολυθέντες ὑπὸ τοῦ φαρνάκου ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐεργεσίας καὶ φιλανθρωπίας αὐτοῦ τῆς εἰς αὐτοὺς γενομένης, στήλην αὐτοῦ ἤγειραν ἐν τῷ βοσπόρῳ. ἔκτοτε οὖν λοιπὸν ἡ τῶν σαυρομάτων ἐν τῷ βοσπόρῳ βασιλεία κατελύθη. τούτων δὲ οὕτω γενομένων, λαμάχου στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς τῶν χερσωνιτῶν, ἀσάνδρου δὲ τῆς βοσποριανῶν βασιλεύοντος, κακίᾳ πολλῇ μεμεστωμένοι οἱ βοσποριανοὶ κατὰ τῶν χερσωνιτῶν, καὶ μηδαμῶς δυνάμενοι τῇ πονηρίᾳ ἠρεμεῖν, ἔσπευδον ἀεὶ τρόπῳ τινὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν αἰχμαλωσιῶν τοῖς χερσωνίταις ἀποδοῦναι. καὶ δὴ μεμαθηκότες ἔχειν θυγατέρα μονογενῆ τὴν γυκίαν, ἔχοντος δὲ καὶ τοῦ ἀσάνδρου υἱούς, ἐμηχανῶντο ἐπιγαμβρείαν ποιήσασθαι, ὅπως διὰ τούτου ἀδεῶς ἐπιβαίνοντες τῇ χερσωνιτῶν ἀμύνασθαι. καὶ δὴ ἀποστέλλουσι πρέσβεις κατὰ τὴν χερσωνιτῶν παρακαλοῦντες, ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀγάπη ἀληθὴς μεταξὺ ἡμῶν ἐστιν, καὶ ἀδόλως πρὸς ἀλλήλους ἔχομεν, ἐπιγαμβρεύσομεν ἑαυτοῖς. καὶ δότε ἡμῖν εἰς νύμφην τὴν θυγατέρα λαμάχου τοῦ πρώτου ὑμῶν

ὑμῶν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ ἀσάνδρου τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἢ λάβετε αὐτὸν αὐτόθι εἰς γαμβρὸν, οἴδαμεν ὅτι πιστὰ ἔχομεν εἰς ἀλλήλους, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλεύοντος μεθ' ὑμῶν. λέγουσιν αὐτοῖς οἱ χερσωνῖται, ὅτι ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς θυγατέρα ἡμῶν δοῦναι οὐκ ἂν ἐχόμεθα. εἰ δὲ ἐκ τῶν υἱῶν ἀσάνδρου τοῦ βασιλέως ὑμῶν θέλετε δοῦναι ἡμῖν εἰς γαμβρὸν, δεχόμεθα. οὕτω μέντοι μὴ δυναμένου ἔτι τοῦ υἱοῦ ἀσάνδρου τοῦ ἐρχομένου πρὸς ἡμᾶς ἐπιγαμβρεύσασθαι, καιρῷ ποτὲ ἢ χρόνῳ πειραθῆναι τοῦ ὑποστρέψαι κατὰ τὴν τῶν βοσποριανῶν, χάριν ἐπισκέψεως ἢ προσηγορίας τοῦ οἰκείου πατρός. εἰ δὲ τοῦτο βούλει πάντως ὅτι τῇ ὥρᾳ ἀποθνήσκει. τῶν δὲ πρέσβεων ἀπολυθέντων καὶ καταλαβόντων τὴν βοσποριανῶν, καὶ ταῦτα ἀναγγελλόντων, ἀπέστειλε πάλιν ὁ ἄσανδρος πρέσβεις λέγων τοῖς χερσωνίταις, ὅτι ἐὰν ἀληθῶς λέγετε, καὶ πιστοποιεῖτέ με, ὅτι λάμαχος ἀνέχεται ζεῦξαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ μειζοτέρῳ μου υἱῷ, ἀποστελῶ ὑμῖν αὐτὸν ἐκεῖνον αὐτόθι ἐπιγαμβρεύσασθαι. ἦν δὲ λάμαχος τοῖς τότε καιροῖς, ὡς λόγος, πλούτῳ πολλῷ κομῶν ἔν τε χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, παισί τι καὶ παιδίσκαις, καὶ ἀλόγοις διαφόροις, καὶ κτήμασι πολλοῖς, καὶ τέσαρσι δὲ ῥεγεῶσι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐπικρατεῖν ἐν πλάτει καὶ μήκει, ἕως κάτω τῶν λεγομένων σουσῶν, ἐν οἷς καὶ

Asandri domini sui filio darent, vel eum apud se acciperent; neque enim dubium habere, quin fides inter ipsos constitura esset, herili filio suo apud eos cõmorante. Responderunt verò Chersonitæ, filiam se ipsis dare nõ posse, quod si autem aliquem ex Asandri regis sui filiis dare generũ vellent, accepturos esse, illa quidem conditione, vt qui venturus sit, reditum ad Bosporianos tentare nunquam possit inuisendi compellandive patris sui caussa, nec in ipsa mortis hora. Hoc pacto dimissi legati, domumque reuersi, cũ quid actum esset significassent, iterum ad Chersonitas Asander misit; quod si verum dicerent, atque bona fide agerent, Lamachusq; filio maiori suo filiam vxorem dare vellet, eum se illuc missurum esse. Erat autem illis temporibus Lamachus, vt ferebatur, diues admodum auro & argẽto, famulis, & ancillis, equis, ac fundis quamplurimis, & in quatuor regionibus domum habebat in latitudine & longitudine vsque infra Susa quæ dice-

rentur, vbi etiam in muro propriam portam cum quatuor præter cæteras portis magnis ac splendidis in introitum & exitum: ita vt pecoribus eius in vrbem venientibus, singuli armentorum greges, equorumq; & equarum, boũq; & vaccarum, ouiumque & asinorum, suas quique per portas introirent, & ad proprium stabulum discederent. Adhortati igitur Lamachum sunt Chersonitæ, vt Asandri filium generum adsciscerent: quibus cum ille annuisset, Asandri filius Chersonem venit, Gyciamque duxit. Et exiguo biennii tempore elapso Lamachus diem obiit, cũ iam Gyciæ mater anteà mortua esset. Gycia autẽ finito anno à sepulto patre, annuo die instãte, memoriamque patris sui celebrare cupiens, coronam & principatum Chersonis tenente iam Zetho Zethonis F. primores vrbis hortata est, ne iniuriam suam putarent, si & ipsi & populus vniuersus ab ea acciperent vinum, panes, oleum, carnes, aves, pisces, & si quæ alia ad epulũ necessaria, vt diem memoriẹ Lamachi sacrũ ciues cuncti cum vxoribus, ac li-

ἰδίαν πύλην εἶχεν ἐν τῷ τείχει, καὶ τέσσαρσι πυλεῶσι μεγάλοις εἰς τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον, καὶ ἑτέροις δὲ παραπυλίοις σεμνοῖς. ὥστε εἰσερχομένων τῶν ἀλόγων αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἑκάστην ἀγέλλην ζώων, ἵππων τε καὶ φορβάδων, βοῶν τε καὶ δαμάλεων, προβάτων τε καὶ ὄνων, καὶ δι' ἰδίας πύλας εἰσϊέναι, καὶ εἰς ἰδίαν στάσιν ἀπϊέναι. παρεκάλεσαν οὖν οἱ χερσωνῖται τὸν λάμαχον, ἐφ' ᾧτε ἐπιγαμβρεύσασθαι αὐτὸν τὸν τοῦ ἀσάνδρου υἱόν. τοῦ δὲ λαμάχου ἐπινεύσαντος τῇ παρακλήσει αὐτῶν, ἦλθεν ὁ τοῦ ἀσάνδρου υἱὸς ἐν τῇ χερσῶνι, καὶ ἔγημε τὴν γυναῖκα. καὶ διετοῦς μικροῦ χρόνου διαγενομένου, ἐτελεύτησεν ὁ λάμαχος. ἡ γὰρ μητὴρ τῆς γυκίας προτελευτήσασα ἦν. ἡ οὖν γυκία μετὰ τὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ περαίωσιν τῆς τοῦ πατρὸς ταφῆς, τῆς ἐνιαυσιαίας ἡμέρας ἐνστάσης, τὴν μνήμην θέλουσα φαιδρῦναι τοῦ ἰδίου πατρὸς, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς χερσῶνος ζήθου, τοῦ ζήθονος, παρεκάλεσε τοῖς πρώτοις τῆς πόλεως ἐφ' ᾧτε ἄνευ ὕβρεως ἀναχθῆναι αὐτοὺς τοῦ λαβεῖν παρ' αὐτῆς σὺν παντὶ τῷ δήμῳ οἶνόν τε καὶ ἄρτους καὶ ἔλαιον, κρέα τε καὶ ὄρνεα καὶ ὄψα, καὶ εἴ τι ἕτερον πρὸς τὴν τῆς εὐφρασίας χρείαν, πρὸς τὸ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ λαμάχου ἅπαντες τοὺς πολίτας σὺν γυναιξὶ καὶ

τέκ-

τέκνοις καὶ πάσῃ τῇ φαμηλίᾳ αὐτῶν εὐφρανθῆναι καὶ ἀργεῖσθαι ἕκαστον ἐν τῷ ἰδίῳ ἐργεῶνι, καὶ δημοσίᾳ χορεύειν, καὶ ἔργου τινὸς τὸ σύνολον μὴ ἅπτεσθαι. Συνταξαμένη τοῖς πολίταις ἐν ὅρκῳ, ἐφ' ὥστε ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς οὕτω τὰ τῆς εὐφρασίας καθ' ἕκαστον χρόνον διδόναι αὐτοῖς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ λαμάχου μνήμῃ. τούτων δὲ οὕτω γινομένων ἐν ὅρκῳ ὑπ' αὐτῆς παγιωθέντων, ὁ ταύτης ἀνὴρ ὁ τοῦ ἀσάνδρου υἱὸς ἔχων ἐν κρυπτῷ τὸν δόλον, καὶ ἐπιζητῶν καιρὸν προδοσίας, ἀκούσας ταῦτα τὰ παρὰ τῆς γυκίας λεχθέντα, καὶ ἐν ὅρκῳ παγιωθέντα, ἐθαύμασε καὶ ἐπήνεσε τὴν γυκίαν ἐπὶ τῇ ἐνόρκῳ συντάξει, ὡς γνησίως περὶ τοὺς γονεῖς ἔχουσαν. Συνθέμενος δὲ καὶ αὐτὸς φησὶ χαίρειν καὶ σπένδειν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συντάξει. καὶ μετὰ τοῦτο παρελθούσης τῆς μνήμης καὶ τῆς εὐφρασίας, δηλοῖ τοῖς ἐν βοσπόρῳ δι' οἰκείου παιδὸς λέγων αὐτοῖς. ὅτι εὗρον μέθοδον δι' ἧς ἀκόπως τὴν χερσῶνα μέλλομεν παραλαβεῖν. ὑμεῖς οὖν ἐκ διαλειμμάτων ἀποστέλλετέ μοι δέκα ἢ δώδεκα νεωτέρους χρησίμους ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ καράβῳ ἐλαυνόντων, ὡς δῆθεν ξένιά μοι πέμποντες. ἐν Συμβόλῳ δὲ παραβαλλόντων τῶν ἐρχομένων καράβων ὑμῶν καὶ ἐκεῖ μενόντων. ἐμοῦ δὲ πέμποντος καὶ δι' ἵππων φέροντος τοὺς ἐρχομένους νεωτέρους ἐν τῇ πόλει καταπεμπόμενα. καὶ δὴ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐπὶ διετῆ χρόνον ἐκ τοῦ

beris, omnique familia publica lætitia celebrem agerent, & feriatum haberent: promisitque cum iuramento quotannis dum viueret hæc se omnia in Lamachi memoriam iis suppeditaturam. Hæc cum ita facta essent, maritus eius Asandri F. dolum animo occultũ versans, & proditionis tempus quærens; quæ à Gycia dicta iuramentoque firmata essent audiens, admiratus laudauit eam veluti præclarè erga parentes adfectam, adiiciens gaudere se quoque, & libare itidem velle. Cumque memoriæ dies & epulum præteriisset, Bosporianis per puerum suum indicati; inuenisse se, quo pacto sine labore Chersonem capere posset; mittérent itaque per interualla decem aut duodecim iuuenes præstãtes, præter caraborum remiges, qui veluti xenia ipsi ferrent: qui autẽ appellent carabi illic manebunt, ego verò equos mittam, quibus iuuenes cum muneribus missis in vrbem vehantur. Cumq; per biennium hoc modo in vrbem

Boſporiani cum xeniis veniſſent, ne fraus agnoſceretur, poſt aliquot dies ſerius eos ſub veſperam Aſandri filius dimittebat; qui egreſſi ad tria vſque milliaria tenebris iam denſis redibant, & Limonem intrabant, vnde carabo Suſa deuehebantur, vbi per portã minorem, quam in muro habebat, in domum ab eo recipiebantur, nemine cõſcio, præter tres tãtum pueros Boſporianos fidos. quorum vnus recedere carabos nuntiabat: alter in Limonem Boſporianos reducebat: tertius Limone Suſa carabo eos aduehebat & in Lamachi domum introducebat. Vtebatur præterea his ad alimenta illis deferenda, ipsâ quoq: Gyciâ dolũ ignoráte. Statuerat autẽ, vt diximus, anniuerſario die Lamachi memoriæ ſacro, vrbe tota epulante, ipſe cum Boſporianis atque domeſticis ſuis de nocte ſurgere, vrbemq; incendere, & omnes occidere. Cumque biennii tempore in Gyciæ domo congregati eſſent Boſporiani cc. in-

κατὰ μέρος ἐρχομένων τῶν Βοσποριανῶν μετὰ τῶν ξενίων, πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τῇ πόλει τὸν δόλον, ἔφερε μὲν αὐτοὺς πεζικῶς ἐκ τοῦ συμβόλου ὁ τοῦ ἀσάνδρου υἱός. καὶ μετὰ ἡμέρας τινὰς πάλιν ἐπὶ πάντων πρὸς ἑσπέραν ἀπέλυεν αὐτούς φησιν ἐπὶ τὰ ἔξω, ὡς δῆθεν βραδέστερον διὰ τὴν ὥραν. οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς χώρας ἄχρι τριῶν μιλίων, σκοτίας βαθείας γινομένης ὑπέστρεφον καὶ ἤρχοντο ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῳ. καὶ ἐκεῖθεν διὰ καράβου ἔφερεν αὐτοὺς ἐν ταῖς Σώσαις, καὶ διὰ τοῦ παραπυλίου, ὃ εἶχεν ἐν τῷ τείχει, εἰσέφερεν αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μηδενὸς εἰδότος, εἰ μή τι γε τρεῖς τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν βοσποριανῶν καὶ μόνον πιστῶν αὐτῷ ὄντων. ἑνὸς μὲν τοῦ ἐν Συμβόλῳ ἀπερχομένου, καὶ μηνύοντος ἀναχωρεῖν τοὺς καράβους. ἄλλου δὲ, τοῦ ὑποστρέφοντος τοὺς βοσποριανοὺς καὶ φέροντος ἐν λιμῶνι. ἑτέρου δὲ, τοῦ ἐκ λιμῶνος μετὰ καράβου ἀποκομίζοντος ἐν ταῖς Σώσαις, καὶ ἀποκαθιστῶντος ἐν τῷ τοῦ λαμάχου οἴκῳ. καὶ δι' ὧν ἀπέστρεφεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ, μήτε τῆς γυκίας εἰδούσης τὸν δόλον, προσδοκῶν καθὰ εἴρηται, κατὰ τὴν ἐνιαυσίαν ἡμέραν τῆς τοῦ λαμάχου μνήμης, τῆς πόλεως πάσης εὐφραινομένης, αὐτὸς τὴν νύκτα ἐπαναστῆναι μετὰ τῶν βοσποριανῶν τε καὶ οἰκείων, καὶ ἐμπρῆσαι τὴν πόλιν, καὶ πάντας κατασφάξαι. Συναχθέντων δὲ ἐν τῷ διετεῖ χρόνῳ ἐν τῷ τῆς γυκίας οἴκῳ ἄχρι σ' βοσπο-

βοσποριανῶν, καὶ τῆς μνήμης τοῦ λαμάχου ἤδη λοιπὸν ἐγγιζούσης, ἐγένετο παιδίσκην τῆς γυκίας κυβουκλαρέαν πάνυ αὐτῇ οὖσαν προσφιλέστατον παίσασθαι ἀπὸ ὄψεως γενέσθαι, καὶ ἀποκλεισθῆναι αὐτήν. ἐν ᾧ δὲ οἴκῳ ἀπεκλείσθη ἡ παιδίσκη, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν οἱ βοσποριανοὶ ἀποτρεφόμενοι. τῆς δὲ παιδίσκης καθεζομένης, καὶ νηθούσης τὸ λίνον, ἐγένετο τὸ σφονδύλιν τῆς ἀτράκτου πεσεῖν, καὶ κυλισθὲν εἰσελθεῖν εἰς βαθυτάτην ὀπὴν πρὸς τὸν τοῖχον. ἡ δὲ ἀναστᾶσα πρὸς τὸ ἐπᾶραι αὐτό, ὁρᾷ αὐτὸ ἐν βαθυτάτῃ ὀπῇ ὄν. καὶ μὴ δυναμένης αὐτῆς ἐκσπάσαι αὐτὸ διὰ τὸ βάθος, ἠναγκάσθη ἐκ τοῦ πάλου πρὸς τὸν τοῖχον ἀνασπάσαι ἕνα βήσαλον πρὸς τὸ τοῦτο ἐπᾶραι. καὶ ὁρᾷ διὰ τῆς ὀπῆς κάτω ἐν τῷ ὑπογείῳ οἴκῳ τὸ πλῆθος τῶν ὄντων ἀνδρῶν. καὶ ἰδοῦσα, εὐφυῶς πάλιν ἀπέθετο ἐν τῷ τόπῳ τὸ βήσαλον πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τοῖς κάτω. καὶ λαθραίως ἀποστείλασα μίαν τῶν παίδων προσεκαλεῖτο τὴν κυρίαν αὐτῆς τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτήν, ὀφείλουσάν τι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν. ἡ δὲ γυκία ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατανυγεῖσα ἀπῆλθε πρὸς τὴν παιδίσκην. καὶ εἰσελθούσης αὐτῆς κατὰ μόνας ἐν τῷ οἰκήματι, καὶ κλεισάσης τὴν θύραν, πεσοῦσα ἡ παιδίσκη πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς εἶπε, δέσποινα, ἐξουσίαν ἔχεις τὴν ἀχρείαν σου δούλην. πλὴν βούλο-

ſtaretque iam celebranda Lamachi memoria, accidit vt puella Gyciæ cubicularia, quę ei gratiſſima, propter offenſam ab oculis eius remoueretur, ſecluderetúrque. Locus verò in quo concludebatur, ſubter quoque Boſporianos habebat, qui illic alebantur. Puellâ autem ſedente, & colum tractante, contigit vt fuſi verticillus decidens in foramen profundum prope parietem deuolueretur: cumque ſurgeret tollendi causâ, in foramē delapſum videt, vnde cum extrahere propter profunditatē non poſſet, vnum è pauimento laterem extrahere coacta eſt; eoque facto in inferiore ædium parte abſconditā, illic hominum multitudinem videt. Quos cum vidiſſet, laterem in locum ſuum ſolerter repoſuit, ne ab iis qui infra erant deprehenderetur, miſitque clanculum puellarū aliquā ad dominā ſuam, quā venire ad ſe hortabatur, neceſſarium aliquid audituram viſuramq;. Gycia verò Deo impellente puellā acceſſit: ſolaq; ad eam ingreſſa, cū ianuam clauſiſſet, ad pedes eius prouoluta puella, po-

tes, inquit ô domina, inutilẽ ancillam tractare pro arbitrio, tamen ostendam tibi rem nouam & inopinatam; quod cum securè facere eam Gycia iussisset, ad parietem abductæ, sublatoque solerter latere, dixit: ecce, ô domina, per foramen hoc absconditam inferius Bosporianorum multitudinem. Gycia cũ eos vidisset, re tali consternata, non frustra, inquit, hoc consilium susceptũ est: cui, omnino domina, respondit puella. Quippe per Dei voluntatem fuso excidens verticillus in hoc foramen deuolutus est, quẽ cum extrahere inde nequirem, laterem auellere coacta fui, atque tunc eos vidi. Illa verò puellã reponere laterem loco suo iussit; eamq; amplexata benignè cum osculo, nihil, inquit, metuas filia, condonatum tibi crimen est; siquidem voluit te peccare Deus, vt dolum hunc nobis manifestũ faceres. Vide igitur, quantum potes, vti totam hanc rem clam alios habeas, neque cuiquam quicquam concredas: sumpsitque eam ex eo tempore secum, habuitque benignius quam vnquam anteà, quia fidelem experta esset.

λομαι τῇ κυρίᾳ μου ξένον τι καὶ παράδοξον πρᾶγμα δεῖξαι. ἡ δὲ γυκία εἶπεν αὐτῇ, ἀφόβως εἶπε, δεῖξον καὶ τι τὸ τοιοῦτον. ἡ δὲ παιδίσκη ἀπαγαγοῦσα αὐτὴν πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ εὐφυῶς ἐπάρασα τὸ βήσαλον, λέγει αὐτῇ. ὁρᾷς διὰ τῆς ὀπῆς δέσποινα τὸν κάτω κρυπτόμενον ὄχλον τῶν βοσποριανῶν. ἡ δὲ γυκία ἰδοῦσα, καὶ ἐκπλαγεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι, ἔφη. οὐκ ἀργὸν τὸ σκέμμα τοῦτο. ἡ παιδίσκη λέγει, πάντως δέσποινα. ὅτι ἐκ θελήματος θεοῦ ἔπεσε τὸ σφοντύλιν ἐκ τῆς ἀτράκτου μου, καὶ κυλιαθὲν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ. καὶ μὴ δυναμένης μου ἐπᾶραι τότε ἠναγκάσθην τὸ βήσαλον ἀνασπᾶσαι, καὶ τότε εἶδον αὐτούς. ἡ δὲ ἐκέλευσε τῇ παιδίσκῃ ἀποθέσθαι τὸ βήσαλον εὐφυῶς ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. καὶ ἐπιλαβομένη αὐτῆς καὶ περιπλακεῖσα κατεφίλησε γνησίως, καὶ εἶπεν αὐτῇ· μηδὲν πτοηθῇς τέκνον, συγκεχώρηται σου τὸ πταῖσμα, ὁ γὰρ θεὸς ἠθέλησέ σε πταῖσαι, ἵνα τὸν δόλον ἡμῖν φανερώσῃ. βλέπε οὖν ὅση δυνάμεις φυλάξαι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ τολμήσεις τινὶ τὸ σύνολον τοῦτο θαῤῥῆσαι. καὶ λοιπὸν εἶχεν αὐτὴν δι᾽ ὅλου μεθ᾽ ἑαυτῆς πλέον τοῦ πρώτου ὡς πιστὴν αὐτὴν οὖσαν. καὶ προσκαλεσαμένη ἡ γυκία

Accitis autem duobus è

τοὺς

δύο τινὰς τῶν συγγενῶν αὐτῆς πιστοὺς αὐτῇ ὄντας πάνυ λέγει αὐτοῖς ἐν τοῖς ἰδιάζουσιν. ἀπελθόντες συνάγετε καθ' ἑαυτοὺς ἐν μυστηρίῳ τοὺς πρωτεύοντας καὶ εὐγενεῖς τῆς πόλεως, καὶ ἐκλεξάτωσαν τρεῖς ἄνδρας πιστοὺς δυναμένους φυλάξαι μυστήριον καὶ πρᾶγμα ποιῆσαι. καὶ πιστοποιήσουσιν αὐτοὺς οἱ πάντες ἐνόρκως πρὸς τὸ καὶ αὐτοὺς ἐμὲ πληροφορῆσαι, ἐν οἷς μέλλω ἐπερωτᾶν αὐτούς. καὶ ἀποστειλάτωσαν αὐτοὺς πρός με ἐν μυστηρίῳ, καὶ ἔχω αὐτοῖς ἀναγκαῖόν τι καὶ ὠφέλιμον τῇ πόλει θαῤῥῆσαι, μόνον διὰ τάχους ποιήσατε ὃ λέγω ὑμῖν. ἀπελθόντων δὲ τῶν συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἐν μυστηρίῳ τοῖς πρωτεύουσιν εἰρηκότων, εὐθέως ἐξελέξαντο τρεῖς ἄνδρας, οὓς ᾔδεισαν αὐτοὶ πιστοὺς εἶναι. καὶ πιστοποιήσαντες αὐτοὺς πάντας ἐν ὅρκῳ ὅτι εἴ τι συνθῶνται τῇ Γυκίᾳ εἴτε ποιῆσαι, εἴτε δοῦναι, μὴ ἀκυρῶσαι τοὺς λόγους αὐτῶν, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγάγειν τὰ ὑπ' αὐτῶν συνταττόμενα αὐτῇ. τούτων δὲ πρὸς τὴν Γυκίαν ἐν μυστηρίῳ ἀπελθόντων, ἐδέξατο αὐτούς, καὶ λέγει αὐτοῖς. δύνασθέ με ἐν ὅρκῳ πληροφορῆσαι περὶ ὧν μέλλω ἐπερωτᾶν ὑμᾶς, ὅτι ποιεῖτε ταῦτα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῇ, ναὶ κυρία, ἑτοίμως ἔχομεν περὶ ὧν μέλλεις ἡμῖν ἐπιζητεῖν πληροφορῆσαί σε, ὅτι εἰς πέρας ἄγονται οἱ λόγοι σου. τότε λέγει αὐτοῖς ἡ Γυκία, πληροφορήσατέ με, ὅτι ἂν ἀποθάνω ἐν μέσῳ τῆς πόλεως με θάπτετε. καὶ λέγω ὑμῖν τὸ μυστήριον,

consanguineis, quibus maximè fidebat, abite, inquit, & congregate apud vos clanculum primores & nobiles vrbis, iiq; eligerant viros tres fidos, arcanum qui custodire, & rem gerere possint, quibus sacramento se omnes obstringent, vt plenam mihi fidẽ faciant in iis quæ ipsos introgatura. Mitttant verò illos ad me clanculum, habeo enim necessarium aliquid, vrbiq; huic vtile, quod ipsis committã; tantum maturatè id quod vobis dico. Discedentibus igitur hoc pacto eius consanguineis, cum illi hæc clàm ad primates retulissent, è vestigio tres viros elegerunt, quos fidos esse cognouerant, fide ipsis cũ iuramento datâ, ratum se habituros effecturosque quicquid cum Gyciâ acturi essent. Hi vbi clàm ad Gyciam venissent, illa eos excepit, interrogauitque; ecquid promittere certò possent facturos se quicquid commisisset; illis verò affirmantibus, ergo, inquit, fidem date in vrbe me, si moriar, à vobis sepeliendã esse, & arcanum

meum narrabo : neq;graue est quod postulo . Quod cum audirent , libenter cũ iureiurãdo promiserunt in vrbe se eam , si moreretur , sepulturos , neque extra mœnia educturos. Ita persuasa sacramento Gycia , nunc, inquit, arcanum vobis, quod habeo , aperiam: Ecce, maritus meus ex ingenito adversum vrbem hanc odio atque invidia, per dolum Bosporianos aliquot clàm in domum meam introductos cum armis vsque ad ducentos tulit, quam rem nunc per occasionem Deus mihi manifestam fecit. Hoc autem ille consilium agitat, vt vbi in patris mei memoriam vrbi ego epulum dedero, vosque epulati cubitum iveritis, ipse de nocte cum Bosporianis atque domesticis surgat, ædibus vestris ignem immittat, vosque omnes contrucidet. Et ecce, instat nunc dies anniversarius memoriæ patris mei, oportetque me vobis exiuraméto dare pro more meo, quæ ad epulum necessaria, & omnia præstare parata sum. Velitis itaque omnes læti accurrere, postulareque, & accipere om-

μου. ἰδοὺ βαρὺ ὑμῖν τί ποτε οὐκ ἐπιζητῶ. οἱ δὲ ἄνδρες ἀκούσαντες τοῦτο μετὰ πάσης προθυμίας ἐπληροφόρησαν αὐτὴν ἐν ὅρκῳ λέγοντες, ὅτι ἐὰν τελευτήσῃς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως σε θάψομεν, καὶ οὐκ ἐξάξομέν σε ἔξω τῶν τειχῶν. ἡ δὲ γυκία πεισθεῖσα τοῖς ὅρκοις αὐτῶν, λέγει αὐτοῖς ἐφ' οἷς ἐπληροφορήσατέ με, κἀγὼ λοιπὸν ἐμφαίνω ὑμῖν τὸ μυστήριόν μου. ἰδοὺ εἰδέναι ὑμᾶς θέλω, ὅτι ὁ ἀνήρ μου τὸ ἔμφυλον κακὸν τῆς πόλεως αὐτοῦ ἔχων τὸ τοῦ δόλου καὶ φθόνου καθ' ἡμῶν ὄχλον ἐκ τοῦ κατὰ μέρος βοσπορειανῶν ἐν κρυφῇ εἰσαγαγὼν ἐν τῷ οἴκῳ μου ἄχρις σ'. ψυχῶν ἐνόπλων διατρέφει, ἐμοῦ μὴ εἰδυίας τὸ πρᾶγμα. ἀλλ' ὁ θεὸς νῦν διὰ προφάσεως ἐφανέρωσέ μοι αὐτό. αὐτὸς οὖν ταύτην ἔχει τὴν σκέψιν, ἐφ' ᾧ τε, φησίν, εἰς τὴν μνήμην τοῦ πατρός μου διδούσης μου τὴν εὐφρασίαν τῇ πόλει, καὶ εὐφρανθέντων ὑμῶν ἀποκοιμωμένων, αὐτὸς τὴν νύκτα ἐπαναστῆναι, μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ βοσπορειανῶν τε καὶ οἰκείων, καὶ βαλεῖν ἐμπρησμὸν ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν, καὶ κατασφάξαι πάντας ὑμᾶς. ἰδοὺ λοιπόν, φθάζει καὶ ἡ μνήμη τοῦ πατρός μου· καὶ δέον μέν ἐστι πρὸς τὸν ὅρκον μου δοῦναι ὑμῖν κατὰ τὸ ἔθος μου τὰ τῆς εὐφρασίας, πάντα γὰρ ἑτοίμως ἔχω. θελήσατε οὖν πάντες προσδραμεῖν χαίροντες καὶ ζητῆσαι καὶ λαβεῖν πάντα προθύμως, πρὸς τὸ μήπω νοῆσαι

νοῆσαι αὐτὸν ὅτι ἔγνωμεν τὸ πρᾶγμα, καὶ ἄφνω ἐμφύλιος πόλεμος γένηται. θελήσατε οὖν καὶ δημοσίως κατὰ τὸ ἔθος εὐφραίνεσθαι, συμμέτρως δὲ, καὶ χορεύειν ἐν ταῖς πλατείαις. ἑτοιμάσατε δὲ ἕκαστος ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν ξύλα τε, καὶ φορτία, καὶ δᾶδας στεγνὰς, πρὸς τὸ μισοποιούντων ἡμῶν τὰς εὐφρασίας καὶ τοὺς χοροὺς δόξαι αὐτὸν πρὸς ἀνάπαυσιν ὑμῶν ἀπιέναι. καὶ ἐμοῦ δὲ ταχέστερον μισοποιησάσης, καὶ κελευούσης ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλαιῶνας μου, ὑμεῖς εὐθέως ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ σὺν παῖδες καὶ παιδίσκαις ὑμῶν πανοικὶ παρενεγκόντες τὰ ξύλα, καὶ φορτία, καὶ δᾶδας παράθετε ταῦτα ἐν τοῖς πυλαιῶσι μου, καὶ παραπυλίοις, καὶ κύκλῳ τῆς οἰκίας πάσης, ἐπιχέαντες καὶ ἔλαιον τοῖς ξύλοις πρὸς τὸ τάχιον ἀφθῆναι. καὶ ἡνίκα ἐξέλθω ἐγὼ, καὶ εἴπω ὑμῖν, εὐθέως λάβετε τὸ πῦρ· καὶ ὑμεῖς δὲ ὅπλοις παραστήκετε κύκλῳ τῆς οἰκίας, ἵνα ὅπου τινὰς θεωρήσητε ἐκπηδῶντας ἐκ τοῦ οἴκου διὰ θυρίδος τούτους κατασφάζητε. ἀπελθόντες οὖν τὸ μυστήριον τοῦτο λαλήσατε, καὶ ἑτοιμάσατε πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. οἱ δὲ πολῖται ταῦτα ἀκούσαντες ἀπὸ τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἐποίησαν πάντα ἐν συντομίᾳ κατὰ τὸν λόγον τῆς Γυκίας. ἐνστάσης δὲ τῆς μνημοσύνου ἡμέρας, ὡς

nia libenter, ne vllo ille pacto intelligat nos rem resciuisse, & subito intestinũ aliquod bellum oriatur. Igitur publicè, vti mos est, epulum celebrate, sed cũ modò; & choreas in plateas agite: vnusquisque verò in ædibus vestris apparare ligna, sarcinas, ac faces solidas, vt me epulũ ac choreas detrectante, ad quietē vos abire existimet. Me verò citius solito detrectante, ac fores meas obserari iubente, vos confestim cum multo silentio per famulos & ancillas vestras ex omnibus vndecũq; ædibus adferentes ligna, sarcinas, facesque, ad ianuas meas & vestibula apponite, immò circum totã domum, & oleum lignis infundite, quo citius flammam concipiant. Cũ autem ego egressa fuero, vobisque dixero, ocius ignem iniicite, ac cum armis circũsistite, vt quos per fenestrã exsiliētes videbitis interficiatis. Abite igitur, & arcanũ hoc narrare, cunctaq; quæ iussi apparate. Ciues verò vbi rem intellexissent à trib. his viris, quã citissime omnia peragebãt ex mandato Gyciæ. Cum itaque instaret dies memoriæ sacer, & Gycia læta ad

ciues vrbes mitteret, hortaretur que vt acciperent ad epulum quæ pertinerent, accurrit etiam maritus eius, & plus vini ſolito dari iuſſit. Ciues autem libenter omnia accipientes epulabantur vti iuſſi erant, & per totum diem choreas agitabant: ſed ingruente veſperâ quaſi epuli longioris pertæſi domum ſe ſuam quieturi receperunt. Epulabantur autem per omnes paſſim ædes, Gycia verò in ſuis, largiter potare domeſticos ſuos iubens, vt ebrii ſacti citius cubitum diſcederent, puellis tantum cubiculariis ſobrietate indictâ; & ipſa quoq; à vino abſtinebat. Nam poculo purpureo inuecto puellæ id dedit quę negotii cõſcia erat, iuſſitque in eo aquam ſibi miſcere: quod cum maritus eius videret, aquam illam bibere non ſuſpicabatur. Vbi autem iam veſpera veniſſet, civesque, vti iam dictum eſt, epulandi ſatias cepiſſet, Gycia ad maritũ inquit, poſtquam epulati ſumus, age etiam nos cubitum eamus; quem ille ſermonem libens audiuit, & ſomno ſe dedit: neque enim iniicere ipſe hoc po-

δῆθεν χαιρομένη ἡ γυκία μετεπέμψατο τοὺς τῆς πόλεως ἄνδρας προτρεπομένη τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς τὰ τῆς εὐφρασίας. Συνέτρεχε δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπὶ τοῦτο, καὶ παρεκάλει πλεῖον οἶνον δοθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῇ εὐφρασίᾳ. οἱ δὲ πολῖται ἀσμένως πάντα δεξάμενοι εὐφραίνοντο καθὼς παρηγγέλθησαν, καὶ ἐχόρευον τὴν πᾶσαν ἡμέραν. φθασάσης δὲ τῆς ἑσπέρας, ἤρξαντο μισοποιεῖν οἱ πολῖται καὶ ἀπιέναι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εἰς τὸ ἀναπαῦσαι, εὐφραίνοντο δὲ πανοικί. καὶ ἡ γυκία ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, προτρεπομένη πάντας τοὺς αὐτῆς ἀδεῶς πίνειν, πρὸς τὸ μεθυσθέντας αὐτοὺς τάχιον κοιμηθῆναι. μόνον τὰς κουβικλαρείαις αὐτῆς παρήγγειλε τοῦ νήφειν. καὶ ἑαυτὴν τοῦ οἴνου ἐφύλαττεν. εὑροῦσα γὰρ ποτήριον πορφυροῦν δέδωκε τῇ κουβικλαρέᾳ αὐτῆς τὸ πρᾶγμα εἰδυίσῃ, καὶ παρήγγειλεν αὐτῇ ἐν αὐτῷ αὐτὴν κιρνᾷν σὺν ὕδατι. ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς θεωρῶν τὸ πορφυροῦν ποτήριον οὐχ ὑπενόει σὺν ὕδατι αὐτὴν πίνειν· τῆς δὲ ἑσπέρας φθασάσης, καὶ τῶν πολιτῶν ὡς ἤδη εἶπον μισοποιησάντων, λέγει τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἡ γυκία, εὐφρανθέντων ἡμῶν δεῦρο λοιπὸν ἀναπαυθῶμεν καὶ ἡμεῖς. ὁ δὴ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀκούσας μᾶλλον ἐχάρη, καὶ ἔπεσε τοῦ κοιμηθῆναι. οὐ γὰρ ἠδύνατο ἀφ' ἑαυτοῦ εἰπεῖν τοῦτο μήπως ὑπόνοιαν δῷ τῇ γυναικὶ περὶ οὗ ἐβουλεύετο δόλου.

δόλου. κελεύει οὖν ἡ Γυκία ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλαιῶνας καὶ πάντα τὰ παραθύρια, καὶ ἐγχειρισθῆναι αὐτῇ τὰς κλεῖς κατὰ τὸ ἔθος. καὶ τούτου γινομένου λέγει ἐν τῷ λεληθότι τῇ πιστῇ αὐτῆς κουβικλαρέᾳ τῇ τὸν δόλον εἰδυίσῃ. ὅτι θέλησον σὺν ταῖς λοιπαῖς κουβικλαρέαις εὐφυῶς ἐπᾶραι πάντα τὰ κόσμιά μου, καὶ τὸ χρυσίον, καὶ εἴ τι χρήσιμον δύνασθε ἐγκολπίσασθαι. καὶ ἑτοιμάσατε ἑαυτάς, ἵνα ὅταν εἴπω ὑμῖν, ἀκολουθήσατέ μοι. αἱ δὲ ποιήσασαι κατὰ τὴν κέλευσιν αὐτῆς ἦσαν ἕτοιμαι. τοῦ δὲ ἀνδρὸς αὐτῆς δῆθεν ἀνακλιθέντος τοῦ ἐκ συντόμου κοιμηθῆναι διὰ τάχους αὐτὸν πάλιν ἀναστῆναι πρὸς ἐπιβουλὴν τῆς πόλεως, ἡ δὲ Γυκία παρέσυρε τοῦ καθευδῆσαι ἕως ἂν πᾶσα ἡ φαμηλία αὐτῶν ἐκοιμήθη. ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς ἐκ τοῦ πολλοῦ πότου ἀφύπνωσεν. ἡ δὲ Γυκία ἰδοῦσα τοῦτον κοιμηθέντα, εὐφυῶς τὸν κοιτῶνα τῷ κλειδίῳ ἠσφαλίσατο ἀποκλείσασα τὸν ἄνδρα. καὶ κατελθοῦσα ἐκ τοῦ οἴκου σὺν ταῖς κουβικλαρέαις αὐτῆς, ἐξελθοῦσα τῶν παραπυλίων ἡσύχως, καὶ κλείσασα, εὐθέως ἐπέτρεψε τοῖς τῆς πόλεως διὰ τάχους ἐμβληθῆναι τὸ πῦρ κύκλῳ τοῦ οἴκου. βληθέντος δὲ τοῦ πυρὸς, καὶ τοῦ οἴκου ἀναφθέντος, εἴπου τις τῶν ἔσωθεν ὄντων ἐκπηδῆσαι ἐδυνήθη, ἢ ἑαυτὸν ῥῖψαι, ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατεσφάγη. τοῦ δὲ οἴκου παντὸς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ

terat, ne vxori de dolo suspicandi causam præberet. Mandat itaque Gycia ianuas omnes ac vestibula obserari; quod vbi factum esset, fidæ cubiculariæ doli gnaræ in aurem dixit: abi cum reliquis cubiculariis, & solerter aufer omnia ornamenta mea, aurumque, & quicquid vtile in sinu asportare potestis, ac vos parate: vt, cum iussero, me sequamini. Atque illæ quidem, mandatis morem gerentes, paratæ erant; maritus autem eius cum cubitum se dedisset, paulisper dormiturus, vt ocius mox surgere rursum posset, ad vrbem ex insidiis opprimendam, Gycia dormire distulit quoad familia tota somnum cepisset; cumque maritum vino obrutum dormire videret, obserato tacitè cubiculo eum inclusit, discedensque cum cubiculariis suis placide egressa foribus cũ eas clausisset, statim ciues quam citissimè vndique domum incendere iussit. Igne verò iniecto, & domo incensâ, sicubi quispiam eorum qui intus erant prosiliret, à ciuibus occidebatur. Atque ita domo, cum omnibus

qui in eam inclusi; solo tenus exustâ, Chersonitarũ vrbẽ ab insidiatoribus Bosporianis Deus seruauit. Gycia autem, cum domũ, quæ conflagrauerat, restaurare ciues vellent, non permisit: quin potius sordes ac stercora omnes illuc congerere iussit, vt tota iis obrueretur, vtpote in qua positę vrbi insidiæ fuissent; vnde & in hunc vsque diẽ, Lamachi specula, appellatur. His igitur omnibus sic gestis, videntes Chersonitæ infinitam Gycię post deum in ipsos beneficentiam, quæ omnibus rebus suis salutem vrbis potiorem habuerat, gratitudinis ergo duas ex ære statuas in honorem eius in plateâ posuerunt, iuuenculam ætate repræsentantes cum hęc acciderent, ostendentesque ineffabilem eius beneficentiam amoremq; erga ciues, quæ in iuuenili ætate constituta ita prudẽs fuerit, vt patriam suam post deum conseruauerit. Ac in vnâ quidem compositam eam ornatamque effinxerunt, & mariti insidias ciuibus patefacientem, in alterâ verò, certantis habitu, insidiasq; aduersus ciues vindicantis:

ἕως ἐδάφους καταφλεχθέντων, διέσωσεν ὁ θεὸς τὴν χερσωνιτῶν πόλιν ἐκ τῶν ἐπιβούλων βοσποριανῶν. ἡ δὲ γυκία βουλομένων τῶν πολιτῶν τὴν καταφλεχθεῖσαν αὐτῆς οἰκίαν ὀρύξαι, καὶ καθάραι τὸν τόπον πρὸς οἰκοδομὴν, οὐκ εἴασεν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐπέτρεψε πάσῃ πόλει φέρειν ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἐκχέειν αὐτόθι τὴν πᾶσαν αὐτῶν κοπρείαν, πρὸς τὸ ἐν αὐτοῖς καταχωσθῆναι τὴν πᾶσαν αὐτῆς οἴκησιν, ὡς πρὸς ἐπιβουλὴν τῆς πόλεως γενομένην. διὸ καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος λαμάχου σκοπὴ ἕως τῆς σήμερον. τούτων οὖν ἁπάντων γενομένων, ἰδόντες οἱ χερσωνῖται τὴν τοιαύτην ἄπειρον ὑπὸ τῆς γυκίας εἰς αὐτοὺς μετὰ θεὸν γενομένην εὐεργεσίαν, καὶ ὅτι οὐδενὸς τῶν αὐτῆς τὸ σύνολον ἐφείσατο, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως προετιμήσατο, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης μισθαποδοσίας δύο χαλκοῦς ἀνδριάντας πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως ἀνήγειραν, νεάζουσαν αὐτὴν τῇ ἡλικίᾳ δεικνύοντες, καθ' ὃν καιρὸν ἦν τότε συμβαίνουσα, ἐν τούτοις δεικνύοντες καὶ τὴν αὐτῆς ἄφατον εὐεργεσίαν καὶ στοργὴν περὶ τοὺς πολίτας, ὅτι καὶ ἡλικίᾳ νέα οὖσα οὕτως ἐφρόνησε τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ θεὸν περισῶσαι. ἐν μὲν γὰρ τῇ μιᾷ στήλῃ σωφρόνως αὐτὴν καὶ καλλοπισμένην στήσαντες, καὶ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς τοῖς πολίταις ἐμφαίνουσαν. ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ ἐναγώνιον αὐτὴν καὶ ἐπαμυνομένην κατὰ τῶν τῆς πόλεως

ἐπιβούλων ἀποδεικνύοντες. ἐν οἷς καὶ ἐπέγραψαν ἐν τῇ τοῦ ἀνδριάντος αὐτῆς βάσει, ἅπασαν τὴν ὑπ' αὐτῆς μετὰ θεὸν γενομένην τοῖς πολίταις εὐεργεσίαν. εἴπερ μέλλει τις εἶναι φιλόκαλος, τῆς αὐτῆς συνεχῶς κατὰ καιρὸν τὴν βάσιν ἀποσμήχει, πρὸς τὴν τῶν ἐν αὐτῇ γενομένων ἀνάγνωσίν τε καὶ ὑπόμνησιν τῶν ὑπ' αὐτῆς γενομένων, ἔλεγχον δὲ τῶν ἐπιβούλων βοσποριανῶν. μετὰ δὲ χρόνους τινὰς στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῶν χερσωνιτῶν στρατοφίλου τοῦ φιλομούσου, πάνυ σοφωτάτη οὖσα ἡ γυκία, καὶ θέλουσα δοκιμάσαι τοὺς χερσωνίτας, καὶ γνῶναι εἰ ἄρα ἀληθῶς μέλλωσι τὴν τοῦ ὅρκου ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν, καὶ θάπτειν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, συλλογισαμένη μετὰ τῶν παιδισκῶν αὐτῆς, ἐποίησεν ἑαυτὴν τινὰ ἀηδιζομένην καὶ ἀποθανοῦσαν. καὶ κηδεύσασαι αὐτὴν αἱ παιδίσκαι, ἐμήνυσαν τοῖς πολίταις λέγουσαι, ὅτι ἡ κυρία ἡμῶν ἐτελεύτησε, καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ μέλλει θάπτεσθαι, ὑποδείξατε ἡμῖν. οἱ δὲ χερσωνῖται ἀκούσαντες ὅτι τέθνηκεν ἡ γυκία, σκεψάμενοι καθ' ἑαυτοὺς, οὐκ ἔτι τὸ ἱκανὸν τοῦ ὅρκου ἐσπούδασαν ποιῆσαι ὥστε ἐν μέσῳ τῆς πόλεως αὐτὴν ταφῆναι, ἀλλὰ ἄραντες αὐτὴν ἐξήνεγκαν ἔξω τῆς πόλεως αὐτὴν ταφῆναι. ἀποτεθέντος δὲ τοῦ κραβάτου πρὸς τὸ μνῆμα ἀνακαθίσασα ἡ γυκία, καὶ περιβλεψαμένη πάντας τοὺς πολίτας,

in basi autem totam beneficii historiam inscripserunt. Et si quis honesti amãtior haberi cupit, basin illam quandoq; purgat, vt legi possit, ad renouandam rei gestæ memoriã, & ostẽdẽdas Bosporianorum insidias. Aliquot verò annis pòst, coronam ac principatum Chersonitarum tenentè Stratophilo Philomusi F. cum prudentissima omninò Gycia esset, & experiri Chersonitas vellet, ac scire, an, quod cum iuramento promiserant, facturi essent, ipsamque in medio vrbis sepelirent, communicato cum puellis suis consilio, veluti tristitia ex rebus quibusdam concepta mortuam se simulauit, & curato eius funere puellæ ciuibus indicant obiisse dominam suam, itaque locum sepulturæ assignarent. Chersonitæ verò intellectâ Gyciæ morte, cum inter se deliberassent, neglecto iuramento, quo in mediâ vrbe sepeliendã promiserãt, extra vrbem eam extulerunt, vt illic sepelirent. Cũque iam depositus esset ad monumentum lectulus erigens se, ciuesq; omnes,

circumspiciens; hæccine, inquit, vestra cum iureiurando data fides? ita in omnibus veraces estis? abala in posterum ei qui ciui Chersonitæ crediderit. At Chersonitæ deceptos se ab illâ videntes, erubescentes supra modum, quod fidem datam migrassent, rogarunt vti taceret, & delicti huius veniam daret, neque vlterius exprobraret; atq; iterato sacramento se obstrinxerunt, in mediâ vrbe, nō extra eam, sepulcrū daturos, quod & fecerunt. Nā adhuc viuenti, quem ipsa locum tumulo elegisset, eū dederunt, statuamque ex ære alteram erexerunt, quā inauratam iuxta sepulcrū collocaueruut, vt pleniorē fidem facerent. Sciendum verò extra vrbem Tamatarcha multos esse fontes, qui bibentibus vlcera in summo ore excitent: sic quoq; in Zichiâ ad locum qui Page dicitur, versus Papagiā, vbi Zichi habitant, nouem fontes sunt qui vlcera faciant: sed non eundem colorem habet nouem horum fontium oleum; nam hoc rubrum est, illud flauum, istud subnigrum. In Zichiâ, in loco qui Papagi dicitur, cui vicinum est, quod

λέγει· αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ μετ' ὅρκου ὑπόσχεσις; οὕτως ἀληθεύετε περὶ πάντων; ἀβλαβῆ λοιπὸν τῷ πιστεύοντι χερσωνίτῃ πολίτῃ. οἱ δὲ χερσωνῖται ἰδόντες τὴν ὑπ' αὐτῆς γινομένην αὐτῶν χλεύην, αἰσχυνθέντες μεγάλως ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς παραβάσεως πράγματι, παρεκάλουν αὐτὴν πολλὰ τοῦ ἡσυχάσαι, καὶ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὸ πταῖσμα, καὶ μὴ ἔτι πλεῖον ὀνειδίζειν αὐτοῖς. λοιπὸν δευτέροις ὅρκοις αὐτὴν ἐπιστώσαντο, ὥστε μηκέτι ἔξω τῆς πόλεως θάψαι αὐτὴν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, ὃ δὴ καὶ ἐποίησαν. καὶ γὰρ αὐτῆς ζώσης ἔτι ἐν ᾧ τόπῳ ᾑρετίσατο τὴν σορὸν αὐτῆς ἔστησαν, καὶ ἀνδριάντα χαλκὸν καὶ ἕτερον ἤγειραν, καὶ τοῦτον χρυσώσαντες ἔστησαν πρὸς τῇ ταφῇ αὐτῆς πρὸς περισσοτέραν πίστωσιν. ἰστέον ὅτι ἔξω τοῦ κάστρου ταμάταρχα πολλαὶ πηγαὶ ὑπάρχουσι ἄφθαν ἀναδιδοῦσαι. ἰστέον ὅτι ἐν ζηχίᾳ πρὸς τὸν τόπον τῆς πάγης τῆς οὔσης πρὸς τὸ μέρος τῆς παπαγίας, ἐν ᾧ καλοικοῦσι ζηχοὶ, ἐννέα πηγαί εἰσιν ἄφθαν ἀναδιδοῦσαι. πλὴν οὐχ ὁμοχροοῦσι τῶν ἐννέα πηγῶν τὰ ἔλαια, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσὶν ἐρυθρὰ, τὰ δὲ ξανθὰ, τὰ δὲ μελανώτερα. ἰστέον ὅτι ἐν ζηχίᾳ ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ πάπαγι, ἐν ᾧ καὶ πλησίον ἐστὶ χωρίον ἐπονομαζόμενον ζαπαξὶ, ὃ ἑρμηνεύεται

κονιος-

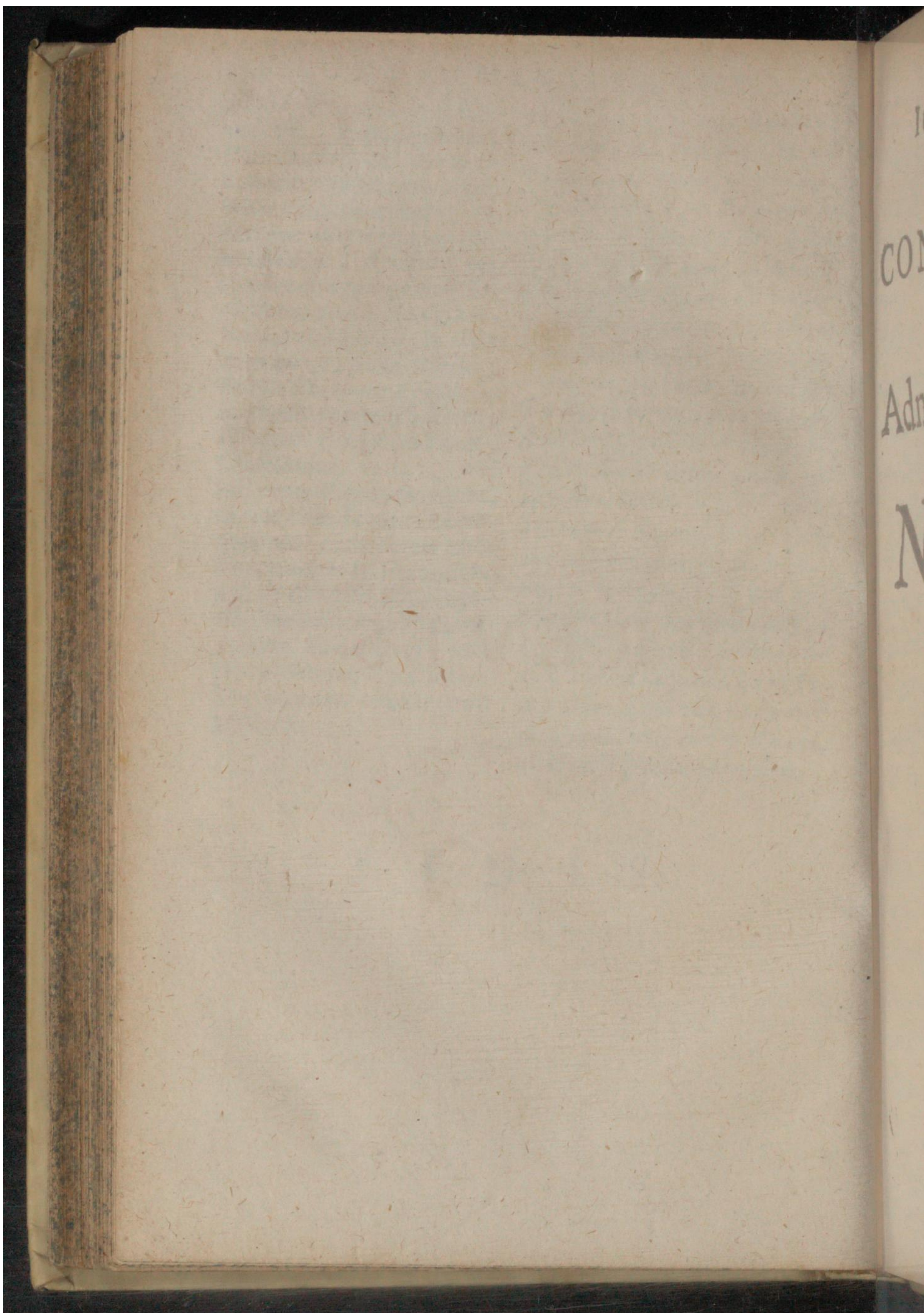
κονιορτὸς, ἔστιν ἐκεῖσε βρύσις ἄφθαν ἀναδίδουσα ἐν τῷ χωρίῳ τῷ καλουμένῳ χαμοὺχ. τὸ δὲ χαμοὺχ ἐστὶν ὄνομα τοῦ ζυστησαμένου ἀρχαίου ἀνδρὸς τὸ χωρίον· τὸ οὖν χωρίον ἐκεῖνο διὰ τοῦτο ἐκλήθη χαμοὺχ. ἀπέχουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι τόποι ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὁδὸν ἰδιοκαβάλλου ἡμέρας μιᾶς. ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι δερζηνῆς, πλησίον τοῦ χωρίου τασαπίου, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ ὀνομαζομένου ἐπισκοπίου, ἐστὶ πηγὴ ἄφθαν ἀναδίδουσα. ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι τοῦ τζιλιάπερτ ὑπὸ τὸ χωρίον τὸ ζρεχιαβαράξ ἐστὶν ἐκεῖσε πηγὴ ἄφθαν ἀναδίδουσα. ἰστέον ὅτι ἢ ἐναντία τῶν βασιλικῶν κελεύσεων βουληθῶσι διαπράξασθαι, ὀφείλουσι πάντα ὅσα εὑρεθῶσιν ἐν τῇ πόλει χερσωνιτικὰ καράβια μετὰ τοῦ γόμου αὐτῶν εἰσκομίζεσθαι. οἱ δὲ ναῦται καὶ ἐπιβάται χερσωνῖται, ἵνα δεσμεύωνται καὶ ἐναποκλείωνται εἰς τὰ ἐργαλεῖα, εἶθ' οὕτως ὀφείλουσιν ἀποσταλῆναι τρεῖς βασιλικοί. εἷς μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν ἀρμενιακῶν, ἕτερος δὲ ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος παφλαγονίας, καὶ ἄλλος ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν βουκελλαρίων, ἵνα πάντα τὰ χερσωνιτικὰ καράβια κρατῶσι, καὶ τὸν μὲν γόμον καὶ τὰ καράβια εἰσκομίζωσι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους δεσμεύωσι καὶ ἐναποκλείωσιν εἰς δημοσίους φυλακάς. καὶ ἀναγάγωσι περὶ τούτων καὶ ὡς ἂν δόξωσι. πρὸς

Zapaxi appellatur, id est, puluis, scaturigo est, quæ vlcera reddit; exstatq; altera eiusdẽ efficaciæ in agro Chamuch, qui à Chamuch auctore suo nomen habet. Distant verò loca hæc à mari spatio quod vno quis die proprio equo conficere posset. In Derzenes quoq; themate, prope agrum Tasapii & Episcopii, itidem fons est vlcus excitans, vt & in themate Tziliapert in loco qui est agri Srechiabarax. Quod si autem Chersonitæ rebellionẽ tentent, aut imperatoris se iussis opponant, omnia eorum carabia, quæcunque inuenientur, cum oneribus in vrbẽ introduci debent; nautę verò vectoresque Chersonitæ in carcerẽ & vincula cõiici, atque inde tres è comitatu imperatoris ablegari, vnus versus oram maritimam thematis Armeniacorum, alter versus Paphlagoniæ, tertius versus Buccellariorum, qui Chersonitica carabia omnia comprehendant, & ea quidem simul cum oneribus in vrbem adducant, homines verò vinctos in publicis carceribus concludant, ac dimittant, prout ipsis vide-

bitur: Præterea prohibeant, ne Paphlagonicæ, Buccellaricæ ac Ponticæ naues in Chersonem traiiciant cum frumento, vino, aut aliis denique reb. necessariis. Deinde rescindet quoque prætor decẽ libras quæ è fisco Chersonitis penduntur, & alias duas quæ ex pacto dantur, & tũc Chersone discẽdens in aliã se vrbem conferet, illicque commorabitur: Chersonitæ enim, nisi in Romaniâ præsidia agant, coriaque ac fauos vendant, quorum commercia cum Patzinacitis habent; item nisi ab Aminso, Paphlagonâ, Buccellariis, obiacentibusque Armeniacis, quæ illic proueniunt res aduehantur, vitam tolerare non possunt.

τούτοις ἵνα οἱ τοιοῦτοι βασιλικοὶ κωλύωσι καὶ τὰ παφλαγονικὰ καὶ βουκελλαρικὰ πλοῖα, καὶ πλαγιτικὰ τοῦ πόντου, τοῦ μὴ διαπερᾷν ἐν χερσῶνι μετὰ σίτου, ἢ οἴνου, ἢ οἵας δήποτε χρείας, ἢ πράγματος. εἶθ' οὕτως ὀφείλει δέξασθαι καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ κόψαι καὶ τὰς δέκα λίτρας τὰς διδομένας ἀπὸ τοῦ δημοσίου εἰς τὸ κάστρον χερσῶνος, καὶ τὰς δύο τοῦ πάκτου, καὶ τηνικαῦτα ἀναχωρῆσαι ἀπὸ χερσῶνος τὸν στρατηγὸν, καὶ ἀπελθεῖν ἐν ἑτέρῳ κάστρῳ, καὶ καθεσθῆναι ἐκεῖσε. ὅτι ἐὰν οὐ ταξιδεύσωσιν οἱ χερσωνῖται εἰς ῥωμανίαν, καὶ πιπράσκωσι τὰ βυρσάρια, καὶ τὰ κηρία, ἅπερ ἀπὸ τῶν πατζινακιτῶν πραγματεύονται, οὐ δύνανται ζῆσαι. ὅτι ἐὰν μὴ ἀπὸ ἀμινσοῦ καὶ ἀπὸ παφλαγονίας, καὶ τῶν βουκελλαρίων, καὶ ἀπὸ τῶν πλαγίων τῶν ἀρμενιακῶν περάσωσι γεννήματα, οὐ δύνανται ζῆσαι οἱ χερσωνῖται.

F I N I S.

IOANNIS MEURSI

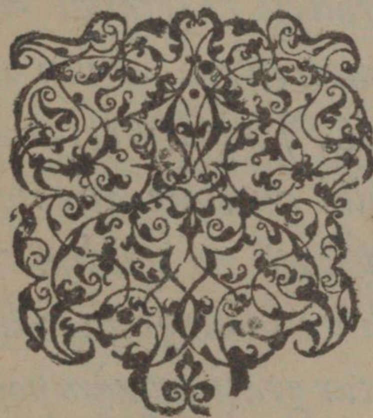
AD

CONSTANTINUM

DE

Administrando Imperio,

NOTAE BREVES.

BENIGNE LECTOR,

Compellabo te hîc in limine, sed paucis. Accipe Constantinum hunc, & pro beneficio, si non gratiam, certè favorem redde. Nihil præter istum peto; neque magis in proclivi quicquam tibi dare. Scias autem vnde habeam. Descripsi ante quatuor amplius annos ex Codice qui est in Bibliothecâ Palatinâ, & Ioannis Baptistæ Egnatij olim fuisse perhibetur. Sed neq: dissimulandum hîc censeo, quam multum hoc ipso nomine debeam viro ampliss. Georgio Lingelshemio, Ser^mi^ Electoris Consiliario, qui vt in literas ac literatos omnes, & in me privatim egregiè adfectus est, omnem illam instructissimam Bibliothecam pro arbitrio tractandi veniam mihi à Principe suo impetravit. Quin accessit huc quoque comitas V.C. Jani Gruteri, eius præfecti, per quem liber mihi quotidie ad eam accessus patuit. Quo beneficio adeò me quidem vterque sibi devinxit, vt publicè id hic profitendum existimaverim. Ago igitur gratias quàm possum maximas: quas tu quoque agas licet: si quidem operis huius editione gratiam à te vllam ego iniui. Hoc volebam nescius ne esses. Vale, &, quisquis es,

ÆTERNITATEM COGITA.

IOANNIS MEVRSI
AD
CONSTANTINVM
De
Adminiſtrando Imperio
NOTÆ BREVES.

PAgina 4. μετ' εὐβουλείας] Scribendum, εὐβουλίας.

καὶ μεγαλεπίβουλος] Lege, καὶ μεγαλεπήβολος.

διδασκαλίας] Scribe, διδασκαλίαν.

συνεπαθέντι] Scribe, συνεπαθέντα.

ἀπλείστου] Scribe, ἀπλήστου.

γενεαλογίας τῶν ἐθνῶν] Scribe, γενεαλογίας τε ἐθνῶν.

Pag. 5. καὶ ἀντετάσσεσθαι] Scribe, καὶ ἀντιτάσσεσθαι.

λείψεται] Scribe, λήψεται.

σκέπων] Lege, σκοπήν.

Pag. 6. ὁδηγήσει] Scribe, ὁδηγήσῃ.

πολυγλυκείας] Scribe, πολυγονίας.

Pag. 7. καὶ ὑψηλὸν] Scribe, καὶ ὑψηλοῦ.

ἀπαγγελείας] Lege, ἀπαγγελίας.

ἀποκρισιάριον μετὰ ξενίων] Nicetas in Man. Commen. lib. VI. πέμψας ἀποκρισιαρίους πρὸς βασιλέα πάλιν περὶ εἰρήνης διαλέγεσθαι. Videndum est Glossarium nostrum Græco-barbarum.

ἤτοι ὄψιδας] ὄψις est purum putum Latinum, *Obses*. Anonymus De bello sacro.

νὰ στέκετε μετὰ τιμῆς ὄψιδα εἰς τὸ κάστρο.

Occurrit quoque apud Nicetam in Isaacio, lib. II

καὶ κουρσεύειν] κουρσεύειν, est *cursare*. Excursiones facere. Prædari. Codinus. ὁ πρωτοστράτωρ ἐστὶ καὶ δηφένσωρ τῶν κουρσευόντων. Postea: ἀπὸ δὲ τῶν κουρσευομένων πάντα τὰ ποικίλα, ἃ ὀνομάζονται φυτίλια, ἔθος ἐστὶ λαμβάνειν τὸν πρωτοστράτορα.

καὶ τὰ λεγόμενα κλήματα] Interpretatus sum τὰ κλήματα, *Pagos*. Nescio satis, an rectè. Alius divinet melius hoc loco. Occurrit iterum eâdem notine hæc infra capite X. & XI.

Pag. 8. πραδεύουσι τὴν ῥωσίαν] πραιδεύειν est *prædari*. Etymologici Auct. λῃΐζω, τὸ πραιδεύω. Corruptum est apud Hesychium, Constantinum in Tacticis, & Cantacuzenum adversus Saracenos Apolog. I. Vide Glossarium nostrum.

καὶ τῆς βοηθείας καταπολάβιεν] Scribe, καὶ τῆς βοηθείας καταπολαύοιεν.

Pag. 11. οἷον βλαττία] Actuarius βλάττιον βυζάντιον, ὅσουν τῆς ῥινὸς τῆς πορφύρας. Anna Comnena lib. III. τὰ ἐκαλὸν βλαττία ἐστάλησαν διὰ τοῦ πρωτοπροέδρου κωνσταντίνου. Sæpè occurrit apud Cedrenum, Codinum, & Nicetam.

πράνδια] Glossæ Isidori. *Prandeum, genus Zonarum.* Monachus Sangallensis de Carolo Magno, lib. II. *Tenuissimas illas pelliculas, vel tenuiores brandeas extrahere cœpissent.* Reperitur quoque apud Landulphum Sagacem in Iustiniano, & Sigebertum in Chronico,

χαφέρια] Lego, χεράρια, suntque Armillæ. In Glossis

Lati-

Latino. Græcis vocantur περιχέεια.

σήμεντα] σήμεντον, merè Latinum est, *Segmentum*: ita iudicat eruditissimus amicus noster, Petrus Scriverius. cui assentior.

πέπρειν] In hâc voce hæret mihi aqua. An *Bebrum* intelligit? fortassis. Amplio tamen.

δερμάτια ἀληθινὰ] Greci posteriores ἀληθινὸν ponunt pro purpureo, Balsamon ad conc. ἀμφιέννυται δὲ καὶ ἀληθινὰ ὑποδήματα, καὶ καβαδικιούς μετὰ ἀληθινοῦ σελοχηδίνου κατὰ τοὺς βασιλεῖς. Trebellius in Claudio dicit, *Chlamydes veri luminis*. Illic videndus V.C. Isaacus Casaubonus.

Pag. 12. καὶ διασώσας] Græci recentiores διασώζειν, pro ὁδηγεῖν dixerunt. Gregorius Nyssenus de Eunt. Hierosol. ἀμήχανον γὰρ γυναικὶ τοσαύτην ὁδὸν διαδραμεῖν εἰ μὴ τὸν διασώζοντα ἔχοι. Hinc διασώστης hîc apud Constantinum, & Luitprandum in Legat. *Sicque nimis, ut res poscebat, turbatus*, διασώστῃ, id est, *ductori meo, quinquaginta aureorum res pretio dedi*. Et occurrit illic bis, terve. Noster etiam ἀποσώστην infrà vocat.

ξενάλια ἱκανά] ξενάλιον, quod veteres Græci ξένιον dicebant. Hinc ξεναλίζειν. Dona hospitalia dare. Male Suidas interpretatur, συναθροίζειν.

τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν] Noviter, ἄνθρωπος pro famulo. Sic cap. sequenti. οὓς καὶ εὑρὼν μηνύει διὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ ὁ βασιλικὸς ἐυλὸς τῶν χελανδίων μένων. Item Gallis quoque est, *Homme*.

Pag. 13. μετὰ χελανδίων] Cedrenus. ἀπέστειλεν ἐπὶ ἀγχίαλον χελάνδια βχ'. βορρᾶ δὲ πνεύσαντος ἀπώλετο πλὴν ὀλίγων. Vide Glossarium nostrum.

Pag. 14. κατὰ τὰ ζάγκανα αὐτῶν] Suidas, δῆλον, παρὰ ῥωμαίοις σημασία τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ καιροῦ, ὅτε τις ἢ ἐκ πόλεως, ἢ ἔκ τινος τόπου ἀποσταλῇ. οἱ δὲ ζάγκανον.

τοῦ γὰρ κληρικοῦ γαβριήλ] Huius Gabrielis non aliter fit mentio in Historiâ Byzantinâ.

καὶ κακὰ παιδία εἰσί] Sic ille de Cretensibus:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι, κακὰ παιδία, γαστέρες ἀργαί.

Pag. 15. καὶ ἀεὶ ἐκεῖσε καλοκαιρίζουσι] καλοκαίριον est æstas. Sic ipse hic noster alibi infra. ἔχει δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὄρη ὑψηλά, ὥστε μόνῳ τῷ καλοκαιρίῳ βλέπειν τὸν ἥλιον. Hodie καλοκαίρι dicunt. Corona pretiosa. καλοκαίρι Æstas. θέρος, Gadarus De vulpe & Lupo.

χειμῶνα δὲν ἐδύνετον, οὐδὲ τὸ καλοκαίρι.

Hinc καλοκαιρίζειν hoc loco, Æstatem transigere.

Σφενδοσθλάβος ὁ υἱὸς Ἴγγωρ] Suidas. Ἴγγωρ, ἐθνικόν. Apud Zonaram scribitur, Ἴγκηρ, in vita Michaelis & Theodoræ. Sphendosthlabi autem mentio pluries apud Cedrenum, & Zonaram.

καλάρχονται] Scribe, κατέρχονται.

ἐπὶ τὸ κάστρον κιόαβα] Infra scribitur κιόβα.

οἱ πακτιῶται αὐτῶν] Vox alibi non lecta, πακτιώτης. Constantinus noster vtitur etiam alio loco. καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινές εἰσι πακτιῶται τῶν Ῥῶς. Nihil aliud significat quam *Fœderatum* & *Tributarium*. Hinc quoque πακτιωτικός. Infra: κατέρχονται εἰς τὸ Βιτετζέβη, ὅπερ ἐστὶ πακτιωτικὸν κάστρον τῶν Ῥῶς.

κόπτουσι τὰ μονόξυλα] Leo Constitut. XVII. ἐστὶν ἔθος πολλὰς γεφύρας γίνεσθαι ἢ διὰ μικρῶν πλοιαρίων τῶν λεγομένων μονοξύλων.

τοῦ καιροῦ ἀνοιγομένου, ἡνίκα λυθῇ ὁ παγετός] Veteribus hieme maria claudebantur, vere aperiebantur. Theodoretus de provident. Serm. 1. τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τοῦ ἔαρος ὑπολάμποντος, ἡνίκα πλείους τῶν ἀνθρώπων οἱ περὶ τὴν ἐργασίαν πόνοι, ὁδοιπορεῖαι τε καὶ ἐκδημίαι, καὶ ἀπὸ λιμένων ἀναγωγαί, καὶ θάλαττα ἐστορεσμένη, καὶ τῆς χειμερινῆς ἀπηλλαγμένου τραχύτητος, &c. Hieronymus in epistol. ad Eustochium: *Tandemque exactâ hieme, aperto mari, redeuntibus ad ecclesias suas episcopis, & ipsa voto cum eis ac desiderio navigavit.* Claudebantur vero maria apud Græ-

cos

cos quidem ſub occaſum Pleiadum. Heſiodus lib. II.

εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρεῖ,
εὖτ᾽ ἂν πληϊάδες σθένος ὄβριμον ὠρίωνος
φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται,
καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.

Et quæ ſequuntur. Dicebaturque nautis id tempus πανδυσία. Proclus ad illum locum: καὶ οἵ γε ναυτικοὶ πανδυσίαν καλοῦσι τοῦτον τὸν καιρόν. Aperiebanturque Bacchanalibus. Patet ex Theophraſto in Charactere ἀδολεσχίας. καὶ τὴν θάλατταν ἐκ διονυσίων πλώϊμον εἶναι. Et tunc Dianæ ſacerdotes rudem carinam deæ dedicabant, & commeatus primitias libabant. Apuleius Mileſ. XI. ex perſona Dianæ: *Diem, qui dies ex iſtâ nocte naſcetur, æterna mihi nuncupavit religio: quo ſedatis hibernis tempeſtatibus, & lenitis maris procelloſis fluctibus, navigabili jam pelago, rudem dedicantes carinam primitias commeatus mei libant ſacerdotes.* Apud Romanos claudebantur III. Id. Novembr. & aperiebantur VI. Id Mart. Vegetius De re milit. lib. IV. cap. XXXIX. *Ex die igitur III. Id. Novembr. usque in diem VI. Id. Mart. maria clauduntur.* Et dies aperiendi itidem feſtus erat, ſolennique certamine, & publico ſpectaculo celebrari ſolebat, ut diſcimus ex eodem Vegetio ibidem.

Pag. 16. εἰσέρχονται εἰς τὴν κιόβα] Scribe, εἰς τὸ κιόβα. Supra κιοάβα indigitatur. καὶ ἐπισυνάγονται ἐπὶ τὸ κάστρον τὸ κιοάβα.

καὶ πέλλας] Non temere πέλλα occurrit inter inſtrumenta navalia. Obſervandum itaque.

καὶ ζκαρμοὺς] ζκαρμὸς, pro ζκαλμός. Sic κόρπος, pro κόλπος, & talia: quæ annotamus ſuo loco in Gloſſario noſtro.

ὅσον τὸ πλάτος τοῦ τζυκανιστηρίου] Tzycaniſterium locus Conſtantinopoli erat pilæ ludo deſtinatus. Cedrenus.

καὶ μέρους μὲν ἐν τῷ ἱππικῷ προσβαλόντος, ἑτέρου δὲ κατὰ τὰ Ἐξκούβιτα, τοῦ δὲ λοιποῦ κατὰ τὸ τζυκανιστήριον. Itaque emendandus est Codinus in Orig. Constantinop. ὁ μὲν εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου, καὶ τῶν μεγάλων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως. Male hodie editur, ἀπὸ τοῦ τζη κανιστηρίου. Videndum est Glossarium nostrum.

ἀλλὰ πλησίον σκαλώσαντες] Σκαλώνειν est *appellere, exscendere*. Sic apud Nicetam in Isaacio Angelo, lib. I. τὸ γὰρ Σικελικὸν ναυτικὸν εἴ ποτε κατὰ χέρσον προσέκυψεν, ἢ ἐσκάλωσεν, εὐθὺς τοῖς βέλεσιν ὡς ὑετὸς σταγόσιν πάντοθεν καταβαλλόμενον, ὡς κέλυφος χελῶναι τὰ τῶν νηῶν ὑπέτρεχε καταστρώματα. Et ἀποσκαλώνειν, *discedere*. Occurrit infra apud hunc nostrum.

Pag. 17. οἱ μὲν πλῶρα] Scribe, οἱ μὲν πρῶραν.

οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν πρίμναν] Scribe, πρύμναν.

κοντοβουόμενοι] Scribe, κοντοβολούμενοι: vel certe, κοντευόμενοι. Nam κοντεύειν, est, propter incedere, appropinquare. Glossæ Græcobarbaræ: ὁ πλησίον βαίνων. ὅπου ἔρχεται σιμά. ὅπου κοντεύει. Iterum alibi, παραθαλάσσιος, ὅπου κοντεύει τῆς θαλάσσης. Occurrit illic pluries.

ὀρθόπλωρα] Scribe, ὀρθόπρωρα. Nisi malimus confundi inter se λ & ρ. Ergo supra πλῶραν quoque, non πρῶραν erit scribendum. Sic καρδινάλιος, pro καρδινάλιος. Balsamon ad Nomocan. Photii Tit. VIII. cap. I. ἔδει δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς καρδιναρίου πατριαρχικοῦ σκέπεσθαι μετὰ τῆς χρυσῆς τιάρας. Et extat Dissertatio, quam vna cum Nilo vulgarunt viri docti, cuius hæc inscriptio: ἀρχὴ διαλέξεως τινὸς γραικοῦ καὶ καρδιναρίων τινῶν ἀπὸ πρεσβυτέρας ῥώμης.

φυλάττειν τὴν βίγλαν] Βίγλα, Latinum *Vigilia*. Etymologici auctor: φρυκτωρία ἐστὶν ἡ παρ' ἡμῖν λεγομένη βίγλα. Hinc βιγλάτωρ, βιγλεύειν, βιγλιατικὸν, βιγλίζειν, de quibus in Glossario nostro.

Pag. 18. τὰ ψυχάρια μετὰ τῶν ἁλύσεων] ψυχάριον, pro

ser-

ſervo recentioribus Græcis ponitur. Conſtantinus Porphyrogeneta Novell. v. ὑπὲρ ἀπολωλότος ψυχαρίου, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέματι εὑρεθέντος, παρέχει ὁ δεσπότης νόμισμα ἕν. Anonymus de arte Perſicâ, ἡ θλίψις σημαίνει ἰουδαίους, ψυχάρια, μαύρους, καὶ λοιπούς.

μίλια ἕξ] μίλια, ſunt *Millia*, ſive *Milliaria*. Suidas. μίλιον, μέτρον γῆς. Simeon Metaphraſtes in vita S. Theclæ. ὄρος τοῦτο χρηματίζει καλαμῶν ἑνὶ μιλίῳ ἀπὸ τῆς πόλεως.

καὶ τὰ πετζιμέντα] πετζιμέντον è Latino eſt, *impedimentum*. Hactenus nuſquam alibi mihi lectum.

ὅ ἐστι βρέσμα νερῶν] νερὸν, Aqua. Gloſſæ Græcobarbaræ: ὕδωρ ἀθέριστον, καὶ συλλεκτὸν· νερὸν σωρευμένον, καὶ συναγόμενον. Hinc apud Myrepſum: νερὸν καμπούσης. νερὸν τῆς ζωῆς. Et compoſita: νεροκάρδαμα, νεροσέλινα. In quorum explicatione valdè hallucinatur Fuchſius, vt oſtendimus in noſtro Gloſſario.

καὶ διαβαίνοντες εἰς τὸ λεγόμενον πέραμα τοῦ κραβίου] Scribe, καὶ διαβαίνονται.

Pag. 19 ὅσον καὶ φθάνει σαγίτταν] σαγίττα, Latinum, *Sagitta*. Achmes cap. CCXLIX. ἐὰν ἴδῃ τις ὅτι συνάγει βέλη, ἤτοι σαγίτας, κατὰ ἀνθρώπων θάνατον μελετήσει. Paſſim apud auctores poſterioris ævi occurrit.

εἴπουσι δὲ καὶ σκαφοία] Quid ſibi hoc velit, non ſatis capio. Amplius inquirendum eſt.

ἐν ἡ ἐστι καὶ ἡ νῆσος τοῦ ἁγίου ἐθαιρίου] Scribe, αἰθερίου. Sic rectius infrà.

Pag. 20. ταρὸς ἐπιτήδειος] Scribe, καιρὸς ἐπιτήδειος.

ἀποσκαλώσαντες] ἀποσκαλώννειν quid ſit, ſupra dixi.

εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον ἄσπρον] ἄσπρον, Album. Faſti Siculi. φορέσας στιχάριν ἄσπρον παραγαῦδιν. Gloſſæ Græco-Latinæ. ἀσπρότης, *Candor*. Plura in Gloſſario noſtro annotamus, illic videnda.

τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ λεγόμενον παραγκλάδιον] Nihil aliud est παραγκλάδιον, quàm quod *Divergium* dixit Siculus Flaccus de condit. agror. & Auctores De Limit.

Pag. 21. εἰς τὰ πολύδια] Scribe, πολύδεια.

περιδούζιν] Etymologici Auctor. λιτίζω, τὸ περιδεύω. Restituenda hæc vox est Hesychio, Constantino in Tacticis, & Cantacuzeno adversus Saracenos Apolog. I. Vide Glossarium nostrum.

Pag. 22. μετὰ φοσσάτου] Basilius de exercit. Grammat. φοσσάτον, ὁ στρατός. Sic Latini quoque recentiores *Fossatum* dicunt. Occurrit passim.

ἡ μαύρη λεγομένη βουλγαρεία] Corona pretiosa. μαῦρον. *Nigrum.* μέλαν. Alexius Rharturus Doctr. III. ὁ ἥλιος θέλει γένει φησὶν ὥσαν σακκὶ τρίχινο μαβρὸς, καὶ ἡ σελήνη ὥσαν αἷμα. Nicetas in Man. Comn. lib. VII. τῆς λευκῆς θέας ἀναχωρῶν, τῷ δὲ μαύρῳ προσεγγίζων σχήματι, εὐπρεπείας καὶ οὕτως εἴχετο.

Pag. 24. ἢ στεμμάτων] στέμμα, pro coronâ dixêrunt, aut diademate: Codinus: ὅπερ καλεῖται νῦν στέμμα, ὠνομάζετο πάλαι διάδημα. Frequens est apud scriptores posteriores.

ἃ παρ᾽ ἡμῶν καμελαύκια ὀνομάζεται] Scribe, ἃ παρ᾽ ὑμῶν. Ita statim infra: καὶ τὰ στέμματα, ἅπερ ὑμεῖς καμελαύκια λέγετε. Hesychius. πάρα, λόφος τῆς περικεφαλαίας περιθέμενος κεφαλῇ, Achmes c. CCXIX. τὸ καμηλαύχιον ἐπὶ βασιλέως εἰς τὴν αὐγοῦσταν καὶ εἰς τέκνον κρίνεται. Apud Bedam de Tabernac. lib. III. cap. VIII. perperam est quod hodie editur. *Super caput autem gestat pileum in modum parvuli calamaci.* Scribendum enim, *calamauci.*

ἰδοὺ καὶ ὁ θεὸς βασιλέαν ἐποίησεν] Græci recentiores accusativos singulares pro rectis ponunt. Hinc βασιλέα hoc loco, pro βασιλεύς. Sic ἄνδρα, pro ἀνήρ. Anonymus de bello sacro:

ἔβρεν ἐκεῖ τὸν μισσὸ τζᾶν τὸν ἄνδραν τῆς ἐκείνων.

Sic γυναῖκα, pro γυνή. Corona pretiosa. ἡ γυναῖκα ὅπου θεωρεῖ καθ' ἡμερινόν. Item, εἰκόνα, pro εἰκών. Glossæ Græcobarbaræ. ἀβιλύκη εἰκόνα. Vnde *Icona* similiter dixit Metellus in Quirinal.

His confinia iuncta
Discernuntur iconâ,
Quę fert saxea saccum
Distentum satis, æquè
Saxi pondere durum.

Pag. 25. ἄνωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης] In templis Græcorum τὸ βῆμα quod vocabant, duo habebat altaria, alterum maius, alterum minus. Illud in medio situm ἁγία τράπεζα, hoc ad sinistrum πρόθεσις appellabatur, vt discimus ex Simeone archiepiscopo Thessalonicensi libr. de Templ. Sacerdot. & Mystag. Majoris meminit hîc Constantinus, & Cedrenus de offic. ἦν μὲν οὖν πάλαι συνήθεια, κατὰ τὸν τοιοῦτον ἑσπερινὸν εἰσέρχεσθαι τὸν βασιλέα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ θυμιᾶν τὴν ἁγίαν τράπεζαν. Vtrumq; complectitur Ioannes episcopus Citr. in Resp. ὁπότε ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄμβωνα πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ τῶν ἁγίων δώρων ἔν τε τῇ εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν εἰσόδῳ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπανόδῳ.

ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ] Constantinus θυσιαστήριον vocat, quod aliàs βῆμα, & ἱερατεῖον.

τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια σάβια βασιλικά] Scr. ἱμάτια καὶ σαγία.

ἐν τῇ προελεύσει] Codinus: καὶ διερχομένου τοῦ βασιλέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων, ἠπλώτησεν αὐτοῦ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ μὴ φοβηθῆναι. Balsamon ad Concil. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ὁπουδήποτε γινομέναις προελεύσεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς θείαις τούτων ἱεροτελεστείαις, διὰ βασιλικοῦ λώρου τὴν κεφαλὴν καλύπτεται. Cedrenus: συνήθους δὲ προελεύσεως γινομένης κατὰ ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μωκίου, &c. Ita corrigendum monui in Glossario meo, vbi plura de processionibus his ecclesiasticis.

ἀναθεματίζεσθαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύττεσθαι] Scribe, ἀναθεματίζηται, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύττηται.

Pag. 26. καὶ τῆς συκλήτου] Scribendum, συγκλήτου.

εἷς γάρ τις τῶν βασιλέων, λέων ὀνόματι] Glycas in Annal. *Post Copronymum, eius ex coniuge Chazarâ filius Leo quinque annis imperavit: religiosius ac pius quidem ille ab initio, verum vbi coronam ecclesiæ donatam gestasset, carbunculi morbo vexatus, ardenti febre tandem extinguitur.* Sed de coronæ huius dedicatione dissidium est. Noster hic Constantinus Magno ascribit, Cedrenus Heraclio, Zonaras Mauritio. Non facilè concilio. Certè pro Constantino stat etiam Nicetas in Andronico Comneno, lib. II. τινὸς τῶν νεωκόρων τὸ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου στέφος, ὅπερ ἄνωθεν ἀπηώρητο τραπέζης τῆς μυστικῆς, κατενεγκόντος διὰ κλιμάκος, καὶ τῇ τοῦ ἰσαακίου κεφαλῇ ἐφαρμόσαντος.

κακὴν κακῶς ἀπερρήξατο ζεῖν] Scribe, κακὴν κακῶς ἀπερρήξατο ζωήν.

περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρός] Nicetas in Isaacio Angelo, lib. I. ἐνίεται ταῖς οἰκίαις τῶν δυστήνων περιπολίων τὸ ὑγρὸν πῦρ, ὃ τοῖς στέγουσιν ἐφυπνοῦν σκεύεσι, κατὰ τὰς ἀστραπὰς ἐξαίφνης περιΐησι τὰ ἐξάλματα, καὶ πιμπρᾷ καθ' ἂν διεκπίμπτον ἀφίεται. Primus autem ignem hunc, eiusque vsum, Cõstantinopolitanos docuit Callinicus quidam Ilio advena, temporibus Constantini Pogonati. Narrat infrà hic noster sub finem cap. XLVIII.

Pag. 27. πρώτῳ βασιλεῖ χριστιανῶν] Scribe, πρώτῳ βασιλεῖ χριστιανῷ.

ἁγίῳ κωνσταντίνῳ] Sic supra: καὶ κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου κωνσταντίνου ἐστίν. Balsamon de privileg patriarch. παρὰ τοῦ ἁγίου ἰσαποστόλου μεγάλου κωνσταντίνου ἄρτι πρώτως ὀρθοδοξήσαντος. Et certè inter divos relatus fuit cum ma-
21. Maij. tre Helenâ Constantinus, dicatusque ei dies festus XXI. Maii, vt videre est ex Menologio Græcorum, & Man.

Com-

Commeni Constitut. de Feriis, cuius hæc verba: ἡ ή τοῦ μαΐου, διὰ τὴν μνήμην τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου· ἡ ι, διὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ ζηλωτοῦ. ἡ κά, διὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ ἰσαποστόλων μεγάλων βασιλέων, κωνσταντίνου καὶ ἑλένης.

Pag. 28. τὸ τοιοῦτον ἐπιχειροῦντα ποιεῖν] Scribe, τὸ τοῦτο ἐ. ποιεῖν:

καὶ ἔκτος] Scribe, καὶ εὐθύς.

Pag. 29. χρῆσαι τοιούτοις ῥήμασι καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῶν παράλογον ἀποκρούσασθαι αἴτησιν, λέγοντα] Scribe, χρὴ σὲ τοιούτοις ῥ. καὶ τ. τ. α. π. ἀ. αἴτησιν λέγοντα.

ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν φύσιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔσχε μερῶν] Ergo in Galliis natus est Constantinus Magnus. Sed dissentiunt Historici. Cedrenus Daciam terram eius natalem facit. ἐγέννησεν (ὁ κωνστάντιος) ἐξ ἑλένης τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς κωνσταντῖνον τὸν μέγαν καὶ ἅγιον περὶ τὴν τῆς δακίας πόλιν. Nicephorus Callistus apud Drepanum Nicomediæ natum tradit lib. VII. cap. XVIII. Panegyrista Britanniæ assignare videtur, cum inquit: *O fortunata, & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Constantinum Cæsarem prima vidisti.*

Pag. 30. εἴ τις, ὡς ἤδη δεδήλωται] Scribe, ἤ τις, ὡς ἤδη δεδήλωται.

Pag. 31. ἐγκρίτων] Scribe, ἐκκρίτων.

ὁ κύριος ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς μετὰ βουλγάρων συνεπενθερίασεν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐκγόνην δέδωκε τῷ κυρίῳ πέτρῳ τῷ βουλγάρῳ] Romanus pace cum Petro Bulgaro Simeonis F. initâ, neptem ei suam è Christophoro filio Mariam collocat. Videndi Cedrenus, & Zonaras.

Pag. 32. διότι τε καὶ ὅτι οὐδὲ αὐτοκράτορος καὶ εὐθέσμου βασιλέως θυγάτηρ ἡ ἐκδιδομένη ἐτύγχανεν, ἀλλὰ τρίτου, καὶ ἐσχάτου, καὶ ἔτι ὑποχειρίου] Rectè: nam primus erat Constantinus, quo veluti in ordinem redacto per Romanum Lacapenum, qui imperium invaserat, Christophorus

hic, cuius filia Bulgaro nuptum data eſt, verè tertius appellatur, vtpote maximus filiorum Romani. Res nota ex Hiſtoriæ Byzantinę ſcriptoribus.

Pag. 33. τὰ συνικέσια] Scribe, τὰ συνοικέσια.

περιήνεσθαι πέφοικε] Scribe, περιγίνεσθαι πεφίληκε.

καὶ μῆσος] Scribe, καὶ μίση.

φιλεῖν ἀπεργάζεται] Scribe, φίλων ἀπεργάζεται.

ἄρχειν βουλομένους] Scribe, ἄρχειν βουλομ.

ἐν νόμοις καὶ δικαίας] Scribe, ἐννόμως καὶ δικαίως.

Pag. 34. ῥέων γὰρ] Scribe, χρέων δέ.

καὶ στασιασμοῦ] Scribe, καὶ στασισμοῦ.

διερμήνευται] Scribe, διερμηνεύεται.

ζήναρος γὰρ ὁ τοῦ ἰσμαὴλ ἀπόγονος] Scribe, νήζαρος, ſive νίζαρος. Ita conſtanter id nomē tradunt Anaſtaſius, Theophanes, Cedrenus, Landulphus Sagax, & Anonymus in Saracenicis. Corrigendus verò per occaſionem Cedrenus. νίζαρος γὰρ ὁ τοῦ ἰσμαὴλ ἀπόγονος πατὴρ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. Perperam hodiè editur, ἀπόγονος περὶ πάντων. Scriptum fuerunt πῆρ, hinc nobis περὶ fecerunt imperiti librarii.

μούνδαρον καὶ ῥαβείαν] Anaſtaſius Bibliothecarius. *Hic gignit filios duos, Mundarum ſcilicet, & Rhabiam.* Et Cedrenus: οὗτος οὖν γεννᾷ υἱοὺς δύο, μούδαρον καὶ ῥάβιαν. Anonymus in Saracenicis, Theophanes, & Cyrillus in epitome Chronicâ Arabiam, non Rhabiam indigetant. Qui autem omnibus *Mundarus* eſt, is Cedreno *Mudarus* dicitur, & Landulpho Sagaci *Muhdar*.

ὁ γὰρ μούνδαρος τίκτει κούσαρον] Ita alii quoque nominant; ſed apud Theophanem ſcribitur κούερασον. Apud Landulphum Sagacem, *Iliez*.

καὶ κάϊσον] Ita apud Theophanem etiam. Cedrenus verò & Anonymus in Saracenicis appellant κάϊλον. Landulphus Sagax, *Ziaſon*.

καὶ θυμίμων] Cedrenus, καὶ θεμίνω. Anonymus in Saracenicis: καὶ θεμίμω. Theophanes: καὶ τεμίμω. Anastasius *Theominem* appellat: vt & Landulphus Sagax.

καὶ ἄσανδον] Qui *Asandus* Constantino nostro est, is Cedreno *Assadus*, Theophani, Anastasio, & Anonymo *Asadus*. Landulpho, *Asydus*.

καὶ ἄλλους τινὰς ὁμωνύμους] Lego, καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους, præeuntibus ad emendationem Cedreno & Anonymo. Theophanes dixit: καὶ ἄλλους ἀγνώστους. Landulphus, *Et alios ignotos*.

ἀλλὰ ἐκ ἰεκτὰν] Landulphus lib. XVIII. *Non sunt de tribu ipsorum, sed ex Getham, videlicet hi qui vocantur Amonitæ.*

Pag. 35. καλουμένη χαδίγα] Historia Longobardica. *Quædam autem matrona nomine Cadigam, quæ praerat cuidam provinciæ, &c.* Cedrenus: εἰσῆλθε πρός τινα γυναῖκα πλουσίαν συγγενίδα αὐτοῦ, ὀνόματι χαδιχᾶ. Anonymus: συγγενίδα αὐτοῦ οὖσαν, καλουμένην χαδδιγῆ. In Landulpho scribitur, *Eadiga*.

ἀρειανοῦ τινὸς μοναχοῦ] Eiectus fuerat hic monachus Constantinopoli è monasterio Callistrati. Anonymus in Saracenicis: ἐπιστεύθη δὲ, συνεπιμαρτυροῦντος αὐτῷ μοναχοῦ τινὸς ἀρειανοῦ ψευδωνύμου, διὰ τὴν κακοπιστίαν αὐτοῦ ἐξορισθέντος ἀπὸ κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῆς μονῆς τοῦ καλλιστράτου μετ' αἰσχύνης. Nomen ei Sergius fuit, vt tradit Historia Longobardica: *Fuit quidam monachus qui Mahometum instruxit, nomine Sergius, qui in errorem Nestorii incidens, dum à monachis fuisset expulsus, in Arabiam venit, & Mahometo adhæsit.* Itaque corrigendus est Monachus Altissiodorensis in Chronico: *Lex autem eorum, quam diabolo dictante ministerio Sergij monachi & apostatæ ac hæretici, Mahumetus Saracenus dedit Arabicè scriptam, à gladio cœpit, per gladium tenetur, & in gladio terminabitur.* Editur hodie *Selgi monachi*. Sergius.

διεχειροκέρδειαν] Scribo, δι' αἰσχροκέρδειαν.

εἰς ἄνδρα φίλαρχον] Scribo, εἰς ἄνδρα φύλαρχον.

Pag. 36. τοὔνομα βουβάχαρ] Non vno modo ſcribitur hoc nomen. Anonymus in Saracenicis: ἀπὸ δὲ τῆς αἰθρίβου προῆλθεν ὁ λόγος τῆς πλάνης ταύτης, καὶ εἰς ἄνδρα φύλαρχον, τοὔνομα βουβάρχαν. Theophani βουβέκερ, Anaſtaſio & Cedreno ἀβουβάχαρ dicitur. Landulpho *Eububezer* eſt.

καταλήψασα] Scribe, καταλείψασα.

καὶ κατέχεν ἡ πονηρὰ πλάνη] Obtinuit Æthribi partes Mahomet, annos XXIX. Theophanes: καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς αἰθρίβου διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον, πρώτην μὲν κρυπτῶς ἔτη δέκα, καὶ διὰ πολέμου ὁμοίως δέκα, καὶ φανερῶς ἐννέα. Totidem penè verb s Cedrenus.

καὶ ἐδίδαξαν οὗτος ὁ παράφρων] Theophanes, ἐδίδαξεν δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους, ὅτι ὁ ἀποκτείνων ἐχθρὸν, ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ ἀποκτεινόμενος, εἰς παράδεισον εἰσέρχεται.

προσεύχονται δὲ καὶ εἰς τὸ τῆς ἀφροδίτης ἄστρον] Veneris effigiem in magno lapide poſitam colunt, credentes in eo Abraham cum Agar coiiſſe, aut camelum ei alligaſſe, cum Iſaac ſacrificaturus eſſet. Anonymus in Saracenicis: ἐν ᾧ φασι κεῖσθαι λίθον μέγαν, ἐκτύπωμα τῆς ἀφροδίτης ἔχοντα. τιμᾶσθαι δὲ τοῦτον, ὡς ἐπάνωθεν αὐτοῦ τῇ ἄγαρ ὁμιλήσαντος τοῦ ἀβραάμ· ἢ ὡς αὐτῷ τὴν κάμηλον προσδήσαντος, ὅτε τὸν ἰσαὰκ ἔμελλε θύειν. Euthymius Zygabenus Panopliæ tit. XXVIII. καὶ λέγομεν πρὸς αὐτούς· πῶς οὖν καὶ ὑμεῖς προστρίβεσθε τῷ λίθῳ τοῦ βραχθᾶν, καὶ φιλεῖτε τοῦτον; καί τινες μὲν αὐτῶν φασὶ, διότι ἐπάνω αὐτοῦ συνουσίασε τῇ ἄγαρ ὁ ἀβραάμ. ἄλλοι δὲ, ὅτι προσέδησεν αὐτῷ τὴν κάμηλον, μέλλων θῦσαι τὸν ἰσαάκ.

ὁ κλοῦσι κουβάρ] Anonymus in Saracenicis: καὶ τὴν παρ' ἕλλησιν ἀφροδίτην λεγομένην προσκυνοῦντες, ἣν δὴ καὶ κουβὰρ, τῇ ἑαυτῶν κακεμφάτῳ ἐπωνομάσαντο γλώσσῃ, ὅπερ ἐστὶ μεγάλη. Et ſic Cedrenus. Sed χαβὰρ, non κουβὰρ ſcribitur

apud

apud Euthymium loco iam citaro, vt & in Catechesi Saracenornm.

ἀλλὰ οὐὰ κουβάρ] Plenius apud Cedrenum: ἔχει δὲ ἡ λέξις τῆς μυσαρᾶς αὐτῶν καὶ παμβεβήλου προσευχῆς οὕτως. ἀλλᾶ, ἀλλᾶ, οὐὰ κουβάρ, ἀλλᾶ. Totidem verbis Anonymus in Saracenicis.

ὁ θεὸς ἡ ἀφροδίτη] Scribe, ὁ θεὸς καὶ ἀφροδίτη. Nam infra statim dicit: τὸ δὲ οὐὰ ἀντὶ τοῦ καὶ συνδέσμου τιθέασι.

τὸν γὰρ θεὸν ἀλλᾶ προσονομάζουσι] Cedrenus: καὶ τὸ μὲν, ἀλλᾶ, ἀλλᾶ ἑρμηνεύεται ὁ θεὸς, ὁ θεός. Eadem Anonymus.

τὸ δὲ οὐὰ ἀντὶ τοῦ ΚΑΙ συνδέσμου τιθέασι] Planè aliter explicat Anonymus in Saracenicis: καὶ τὸ μὲν ἀλλᾶ, ἀλλᾶ ἑρμηνεύεται ὁ θεὸς, ὁ θεὸς, τὸ δὲ οὐὰ, μείζων. Eodem modo Cedrenus.

πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ μέκε] Μέκε, siue μάκε, aut μάκεχ, vel βάκχε quoque, locus erat, in quo domum orationis ab Abrahamo & Ismaele structam Mahomet fabulatur. Catechesis Saracenorum: ἀναθεματίζω τὴν μυθοποιΐαν τοῦ μωάμεδ, ἐν ᾗ φησι γενέσθαι τῷ θεῷ οἶκον προσευχῆς παρὰ τοῦ ἀβραὰμ καὶ τοῦ ἰσμαὴλ εἰς τὸ βάκχε, ἤτοι τὸ μάκε, ἢ μάκεχ. ὃν ὀνομάζει προσκυνητήριον τοῦ παρατηρήματος. καὶ προστάσσει, ὅπου ἂν ὦσι καὶ εὔχονται, στρέφωσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Erant autem illic septem lapides qui à Saracenis iaciebantur contra Christianos. Eadem Catechesis alibi: ἀναθεματίζω καὶ αὐτὸ τὸ μέκε, καὶ τὴν περιοχὴν αὐτοῦ πᾶσαν, καὶ τοὺς παρὰ τῶν σαρακηνῶν ἐκεῖ ῥιπτομένους ἑπτὰ λίθους κατὰ τῶν χριστιανῶν. Historia Longobardica: *Semel autem per singulos annos caußâ recognitionis ad domum Dei, quæ est in Mechâ ire præcipiuntur, & ibi adorare, eamq; inconsutilib. tegumentis circumire, & lapides per media foramina pro diabolo lapidando iactare. Quam domum dicunt Adam construxisse, omnibusq; filiis eius & Abrahami & Ismaëli locum orationis fuisse. Demum Mahometum eam domum sibi cunctisq; gentib.*

suis tradidisse affirmant. Landulphus Sagax appellat *locum blasphemiæ*, lib. XXII.

Caballicare.

Pag. 37. οὐ καβαλλικεύουσι δὲ ἵππους] καβαλλικεύειν est *Equitare*, quod *Caballicare* quoque dixerunt Latini ævi posterioris. Cyrillus in Lexico: ἐποχούμενος, βασταζόμενος, καβαλλικεύων. Balsamon ad Concil. καὶ καβαλλικεὺς μετ' ἀληθινοῦ σελοχαλινοῦ. Achmes cap. CCXXXV. ἐκαβαλλίκευσε βόρδωνα εὖ βαίνοντα

περιβόλαια ῥόδωτά] Puto scribendum, περιβόλαια ῥυπιδωτά.

ἐκ τοῦ κανόνος ὃν ἐθεμάτισεν στέφανος ὁ μαθηματικός] Stephanus hic mathematicus Alexandrinus erat, qui petita ex astris divinandi ratione prædixit potentiam eorum ac dominationem validam futuram per annos CCCIX. inde alios LVI. eam turbis, tumultibus, ac calamitatibus divexandam esse: ita vt universum eorum tempus annorum tantum CCCLXV esset. Videndus Cedrenus.

ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ϛρλ.] Cedrenus: τῷ ιβ΄. ἔτει, ἤγουν τῷ ϛρλα ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τρίτῃ.

νῦν δέ ἐστι ϛωό ἰνδικτιῶνος δεκάτης πέμπτης] Aut numeri heic vitiati sunt, aut caput hoc insiticium est, neque à nostro Constantino; quippe ad quem ab Heraclio vsque anni tantum computantur plus minus trecenti. Atqui hic inveniuntur anni 740. ab eius imperio, id est, plures 400. post Constantinum nostrum. Ergo manifestus error, & alterutrum verum quod censemus.

Pag. 39. τὸν δὲ παράδεισον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως] Landulphus Sagax lib. XVIII. & Cedrenus.

τελευτᾷ δὲ ὁ αὐτὸς ἀβουβάχαρ ἀμηρεύσας ἔτη τρία] Cedrenus variat: ἀβουβάχαρ τελευτᾷ ἀμηρεύσας ἔτη δύο ἥμισυ. Landulphus sibi non constat, nam prius dixit: *Anno XXII. imperij Heraclij Ebubezer dux Arabum habetur,*

qui

qui principatus est annis duobus & dimidio. Sic Anastasius quoque. Theophanes biennium ei tantum assignat.

καὶ παραλαμβάνει τ̀ ἀρχὴν οὔμαρ] Ita Cedreno quoque dicitur. Anastasio & Theophani, *Hamarus:* Landulpho est, *Haumarus.*

καὶ κρατεῖ τῶν ἀράβων ἔτη ιβ´] Hoc verum est: nam regnare incepit anno Heraclii XXIV. qui ab eo tempore VII adhuc annos vixit: quibus adde IV. menses Constantini, & VI. Heraclonæ, cum quatuor insequentibus annis Constantis, habebis XII. hos quos statuit Constantinus. Nam obiit Vmar anno Constantis IV. ut testatur Landulphus.

Pag. 40. ἀπεστράτευσε κατὰ τῆς παλαιστίνης] Accidit id anno Heraclii XXVI. Auctores Cedrenus & Landulphus. Scribendum verò, ἐπεστράτευσε.

ἐπολιόρκησε τ̀ ἱερουσαλὴμ διετῆ χρόνον] Landulphus lib. XVIII. *Aciem direxit Haumar contra Palæstinam, & obsidens sanctam ciuitatem biennij tempore cepit eam.*

Σωφρόνιος γὰρ ὁ ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος] Videndi Landulphus & Cedrenus.

καὶ συχήσας] Scribo, καὶ στοιχήσας.

τούτου στρατηγὸς χρηματίζει μαβίας] Landulpho dicitur, *Muhauias.*

Pag. 41. ὁ παραλύσας τ̀ κολοσσὸν ῥόδου, καὶ πορθήσας κύπρον τ̀ νῆσον] Confundit seriem temporum; nam Cypri occupatio Colossi euersionem præcessit annis V. Nam Othmanis anno III. id est, Constantis VII. Mabias in Cyprum expeditionem fecit cum navibus mille septingentis, occupavitque Constantiam & totam insulam. Anno denique Constantis XII. qui erat Othmanis VIII. euersus est Colossus.

οὗτος παραλαμβάνει καὶ νῆσον τ̀ ἄραδον] Anno Constantis VIII. Othmanis IV. Et hoc ipso anno Romæ

Martinus papa concilium celebravit contra Monotheletas.

καθεῖλε τὸν ἑαυτῆς κολοσσὸν μετὰ ατξε'. ἔτη τῆς αὐτοῦ ἱδρύσεως] Landulphus lib. XIX. *Imperii Constantis Muhavias Rhodum rediens destruxit Colossum eius post mille trecentos sexaginta stabilitatis ipsius annos*. Cedrenus ponit annos cIↃ. CCC. LXV.

ὃν ἰουδαῖός τις ἔμπορος ὠνησάμενος ἐννακοσίας τετράκοντα χιλιάδας καμήλους ἐφόρτησεν] Landulphus & Cedrenus tantum de nongentis camelis narrant.

μετὰ τὸ οὐθμὰν τελευτήν] Landulpho *Hoaman* dicitur.

εἰσῆλθον οἱ μαρδαῖται εἰς τὸν λίβανον] Circa annum nimirum VIII. & IX. Constantini Pogonati.

P.42. τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ πωγωνάτου] Corrigo, τ. ὀ. τοῦ πωγωνάτου. Nam hæc acciderunt non sub Pogonati filio, sed sub ipso Pogonato.

Ιωάννης ὁ ἐπίκλην πιτζηκάδης] Scribo, πιτζηγαύδης, ex Cedreno, & Landulpho.

μαβίας ἐδέξατο αὐτόν] Ita restitui. In Manuscripto erat, μανίας.

χρυσίου χιλιάδας τρεῖς] Consentit Landulphus: sed Cedrenus excedit. καὶ ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς ῥωμαίους χρυσίου χιλιάδας δέκα.

καὶ αἰχμαλώτους ω] Non consentiunt Historici. Cedrenus captivos tantum centum commemorat. Landulphus tantum quinquaginta. de equis verò idem dicunt.

Pag.43. ἰζὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ] Cedreno ἐζὶδ, Landulpho *Gizid* scribitur.

P.45. ἐβεγῖος ὁ μηνσνός] Scribo, ἐ. ἐμηνυσνὸς, vel ἐδεσσηνός.

Pag.46. στηχίσαντες] Scribo, στοιχήσαντες.

οἴους ἐκεῖνοι λέγουσι καδῆς] Chronicon Constantinopolitanum: καταστήσας τῇ μεγαλοπόλει φύλακας, καὶ καδὴν, καὶ πᾶν

τὴν

τῆς διοικήσεως. Malaxus in Histor. Patriarch. καὶ τῆς ὥρας ἐσύντηκε καδδῆς, καὶ Σκλάβος ἀπάνω του.

ὡς ἐστὶ φρόνιμος] Scribo, ὡσεί τε φρόνιμος.

Pag. 47. εἰς τὸν ἐμὸν δακλύλιον] Scribo, εἰς τὸν ἐμὸν δάκτυλον. Et mox quoque: ἐκ τοῦ δακλύλου μου. Iterum infra: εἰς τὸν δάκλυλόν μου. Deinde, εἰς τὸν δάκλυλον αὐτοῦ.

εἰσαγαγὼν καὶ τὸν δακλύλιον] Scribo, εἰσαγάγω καὶ τὸν δ.

Pag. 48. μαγίσδιον ἐν τῷ βασιλικῷ πραιτωρίῳ] Corrigo, μασγίδιον. Edessenus Monachus in Elencho Agareni: εἰ μὴ ὑπάρχεις ἐγγὺς μασγιδίου, λαβὼν μανδήλιον καὶ ἅπλωσον ἔμπροσθέν σου εὐχόμενος, ἵνα μὴ μιανθῇ τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ χοὸς τοῦ μασγιδίου. Occurrit illic pluries. Apud Malaxum in Histor. patriarch. perperam ἰσμαγίδιον scribitur. τὴν δὲ ἐκκλησίαν τῶν φράγγων τὴν ἔκαμεν ἰσμαγίδιον. Idem est μετζίτιον apud Thodosium Zygomalam in epist. ἰμαρέτιον καὶ μετζίτιον ναοὶ ἀγαρηνῶν εἰσίν.

Pag. 49. ἐκβαλὼν τὸν λεόντιον καὶ ἀψήμαρον, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ θριαμβεύσας, καὶ ἀπεκτείνας] Occidit non in Hippodromo, ubi triumphavit, sed in Cynegio. Corrigendus verò per occasionem est Landulphus lib. xx. Hist. misc. *Porro Absimarum atque Leontium vinctos catenis per totam urbem pompis fecit dehonestari. Cumque ludi equestres agerentur, ipseque in solio resideret, ducti sunt publicè tracti, & projecti proni ad pedes ejus. Quorum ille colla vsque ad solutionem primi bay calcauit.* Mendosum est, quod editur: *primi bravij*. Cedrenus, è quo omnia illa verbo penè tenus desumpta sunt: τὸν δὲ ἀψίμαρον καὶ τὸν λεόντιον πομπεύσας, δεδεμένους ἐν τῇ πόλει ἱππικοῦ γινομένου ἤγαγεν, καὶ ἔρριψεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. πατήσαντος δὲ εἰς τοὺς τραχήλους αὐτῶν ἄχρις ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαΐου, ἐπεβόα ὁ δῆμος. Iam βάϊον erat donum ab imperatore aut patriarcha dari solitum. Balsamon: μετὰ τῶν ἄλλων ἐστέμμενον καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι πολλαὶ, καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. Palladius

De mon. Ægypt. βάϊα ὀλίγα παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου αἰτησάμενος τοῖς ζώοις ζώνας εἰργάσατο.

νομίσματα χίλια, καὶ ἵππον σὺν αὐτῷ ἕνα] Cedrenus & Landulphus etiam servum addunt.

καὶ ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς παῦλον τὸν μαγιστριανόν] Corrigo Landulphum: *Et direxit imperator Paulum magistrianum ad Habimelech ad confirmandum ea, quæ placita fuerant.* Malè editur: *Paulum magistrum.* Glossæ B Germani: *Agens in rebus.* μαγιστριανός. Malchus in Byzanticis: προσπέμπει τῶν ἱππέων τῶν βασιλικῶν τινὰ, οὓς μαγιστριανοὺς καλοῦσι. Plura in Glossario nostro.

ἀσφαλίσασθαι τὰ στειχυθέντα] Scribo, α. τὰ στοιχηθέντα.

Pag. 50. τοὺς ὑπὸ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἐνορδίνως γεγονότας τύπους] Vox posterioris ævi est, ἐνόρδινος, ac semi-latina. Hermenopulus lib. 1. tit. 111. ὁ καταλιπὼν τὸν αἱρετὸν καὶ ἐνάγων ἐνορδίνως ὑποπίπτει τῇ ποινῇ τῆς δίκης.

καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ταξατίωνα ἐκεῖ καλέστησεν] ταξατίων est *Præsidium.* Cedrenus: τοὺς ἐχθροὺς τρέψας ἐδίωξε, καὶ ἅπαντα τῆς ἀφρικῆς τὰ κάστρα ἠλευθέρωσε, καὶ καταλιπὼν ταξατίωνα ἴδιον, τῷ βασιλεῖ ταῦτα ἐδήλωσε.

καὶ ἐκράτησεν οὐάλιδ] Cedreno: Ἀλιδί. Landulpho *Vlid* dicitur.

Pag. 51. καὶ ἡ τοῦ θωμᾶ ἀνταρσία ἐγένετο μέχρι τριέτους χρόνου] Notissima historia Thomæ imperium affectantis, quàm fusè describunt Cedrenus & Zonaras. In eum Iambos scripsit Ignatius Metropolitanus Nicæę. Suidas: ἰγνάτιος, διάκονος καὶ σκευοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κωνσταντινουπόλεως, καὶ γεγονὼς μητροπολίτης νικαίας γραμματικός. ἔγραψε βίους ταρασίου καὶ νικηφόρου τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν. ἐπὶ τυμβίους ἐλέγους, ἐπιστολὰς, ἰάμβους εἰς θωμᾶν τὸν ἀντάρτην, ἅπερ ὀνομάζουσι τὰ κατὰ θωμᾶν, καὶ ἄλλα πολλά.

Pag. 52. τά τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων λαυρῶν] λαύραι sunt *Monasteria.* Euagrius lib. 1. cap. XXI. καὶ ἐναγῆ δείμασθαι φροντιστήρια, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας.

τοῦ ἐν ἁγίοις χαρίτωνος] Vixit hic Charito temporib. imperatoris Aureliani. Celebrabatur à Græcis ejus memoria XXVIII. Septembris. In Anthologio Arcudii: αὐτὸς δὲ τὸ σπήλαιον ἐκκλησίαν ποιήσας, καὶ πλῆθος μοναχῶν συναγαγὼν, εἰς μονὴν ἀποκαλέσησεν.

καὶ κυριακοῦ] Hic sub Theodosio majore Corinthi natus patre presbytero ejus ecclesiæ, anno ætatis XVIII. lector fuit, & deinde aliquamdiu præfectus lauræ Charitonis. Dies ei festus XXIX. Vide Anthologium Arcudii.

καὶ τοῦ ἁγίου σάβα] Vixit sub Theodosio juniore. Festus ei dies V. Decembris.

εὐθυμίου] Vixit sub Trajano. Dies ei consecratus XX. Ianuarii.

καὶ θεοδοσίου] Celebratur ejus memoria die XII. Ianuarij.

ἰβηρίαι δύο] Duo hæc capita XXIII. & XXIV. quia nimis corrupta, malui ab interpretatione eorum abstinere.

οὗ μέμνηται ἀπὸ λόδιο] Legendum censeo, οὗ μέμνηται ἀπολλόνιος.

Pag. 54. καὶ τοὺς ἴβηρας φασιν ὑδεροπολεῖν] Eustathius ad Dionysium: ὑδεροπολεῖν δὲ λέγονται οἱ ἴβηρες, καὶ μονοσιτεῖν, καὶ πολυτελεῖ ἐσθῆτι χρῆσθαι.

Pag. 56. οἱ δὲ ἠσίγοτθοι μετὰ ἀλάειχον] Scribe, οἱ δὲ οὐισίγοτθοι μετὰ ἀλαρίχου.

διατείψαντος] Scribe, διατείψαντες.

Pag. 57. ἐπειεσάμενοι] Scribe, ἐπαιεισάμενοι.

τὸν νῖνον ποταμὸν] Scribe, τὸν ῥῖνον π. sive, τὸν ῥῆνον ποταμόν.

ἡγούμενον γογίδισκλον] Scribe, ἡγουμένου γο. Quē verò γογίδισκλον Constantinus, eum *Modogisclum* appeliat Histor. Miscel. lib. XIV.

γόνθαρον] Guntharum appellat Historia Misc.

οἱ δὲ ἰσίγοτθοι] Scribo, οἱ δὲ οὐισίγοτθοι.

Pag. 58. συνελήφθη] Ita restitui. In Manuscripto erat συνελείφθη.

τρεῖς ἀμερουμνεῖς εἰσὶν ἐν ὅλῃ τῇ Συρίᾳ] Scribo, τρεῖς ἀμερμουμνεῖς. Sic infra correctius habetur. Cedrenus: προσελθόντες τῷ ἑαυτῶν ἄρχοντι ἀπόχαψ, ἀμερμουμνῆν οἶδε τοῦτον ἡ ἐγχώριος γλῶσσα καλεῖν. Zonaras Annal. III. τῷ σφετέρῳ προσείασιν ἀρχηγῷ, ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν ἀμερμουμνῆν.

ὁ δὲ τρίτος] Nulla hic mentio secundi. An festinans librarius omiserit? Censeo.

Pag. 59. ἐκαθέσθη ἀμερουμνής] Etiam hîc scribo, ἀμερμουμνής.

ἀναγορεύσασα] Scribo, ἀναγορευσάσης.

φορῶν καὶ τὸ κουράν] κουρὰν est Coranus, sive Alcoranus Mahometistarum. κουράνιον appellat Edessenus Monachus in Elencho Agareni. ὅστις οὐ πλύνει τὴν καθέδραν αὐτοῦ, εἶτα τὸ σῶμα αὐτοῦ, εἰς παράδεισον οὐκ εἰσέρχεται, καθὼς διαλαμβάνει τὸ κουράνιόν σου. Ioannes Cantacuzenus adversus Mahometem Orat. I. ἔπειτα συνεγράψατο βιβλίον, θείων προσταγμάτων συναγωγὴν καλέσας αὐτό, ἀῤῥαβιστὶ δὲ ὀνομαζόμενον κοῤῥάν. Demetrius Cydonius interpres Richardi ἀλκοράνον plenius scribit: ἀνόσιον καὶ ψεύδους γέμοντα, ὡς ἂν ἐκ τοῦ θείου στόματος ὑπηγορευμένον συνέθηκε νόμον, ὃν δὴ καὶ νόμον ἀλκοράνον ὠνόμασεν, δηλαδὴ τῶν θείων προσταγμάτων ἀναγωγήν.

δίκην μανιακίου] μανιάκιον, *Monile* est, aut *Torques*. Hesychius: πέταλα, περιτραχήλια, μανιάκια, περιδέραια. Iacobus Diaconus in vitâ S. Pelagiæ: καὶ πολλὴ φαντασία τῶν παίδων καὶ τῶν κορασίων τῶν μετ' αὐτῆς φορούντων ἱματισμὸν πολυτελῆ, καὶ μανιάκια χρυσᾶ περὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν.

Pag. 60. τοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς οὔγγρος] ῥήξ, *Rex*. Nicetas in Man. Comneno lib. I. τὴν ὑψηλόφρονα ῥῆγα καὶ σύσσιτον παραλαμβάνειν. Codinus: ὁ μέγας λογοθέτης διατάττει τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποστελλόμενα προστάγματα καὶ χρυσοβούλλια πρός τε ῥῆγας, σουλτάνους, καὶ τοπάρχας.

πάντων τῶν ῥηγάτων] Vt à δοὺξ, δουκάτον, ita à ῥὴξ, ῥηγάτον formarunt posteriores Græci. Synodus Florentina:

εἰς

εἰς ὅλους τοὺς τόπους, καὶ εἰς ὅλα τὰ ῥηγάτα τῶν χριστιανῶν ὅπως ἔλθωσι πάντες.

ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐδεὶς τῶν ὑπολοίπων ῥηγῶν ἐτόλμησε ῥῆγα ἑαυτὸν καλέσαι] Hinc illa Suidæ: ῥῆξ, ῥῆγος, ὁ τῶν φράγγων ἀρχηγός. Manasses in Annal.

Ἦν δὲ τῶν φράγγων φύλαρχος ὁ Κάρουλος ἐκεῖνος,
ῥῆγας τοὺς σφῶν κατάρχοντας οἴδασι φράγγοι λέγειν.

Pag. 62. δέδωκεν αὐτῷ μετὰ μενάυλου] μέναυλον, pro βέναυλον, est Latinorum *Venabulum*. Leo in Tacticis: μέναυλον, εἶδος ἐστὶν ἀκοντίου. Scholiastes Nicandri in Theriacis. αἰγανέη τὸ ἀκόντιον, ἀπὸ μέρους τοῦ αἰγείου ἱμάντος, ὃν ἐξαγκυλούμενοι βάλλουσι. λέγουσι δὲ τὸ μέναυλον τὸ ἀναιροῦντα τοὺς θῆρας.

τρεῖς μαρκέσιοι] μαρκέσιος, *Marchio*. Ex Italico *Marchese*. Nicetas in Man. Comneno lib. VII. ἐπὶ τούτους γὰρ μετὰ τὸ μόντης φεράντης μαρκέσιον, εὐγενείᾳ καὶ εὐτεκνίᾳ κομῶντα καὶ μέγα δυνάμενον. Occurrit apud illum pluries. Dignitatem tradit Gregoras lib. VII. ἡ δὲ τοῦ μαρκεσίου τάξις οὐ τῶν ἐπισήμων ἐστὶ παρὰ λατίνοις, ἀλλ' ὅπερ ἐν τοῖς στρατεύμασιν ὁ τὸ βασιλικὴν κατέχων σημαίαν, τοῦτο παρὰ λατίνοις μαρκέσιος.

τοῦ ἐκδιώξαι τοὺς κρατοῦντας αὐτοί] Locus corruptus.

ἄραντες ἀνυπόδετοι τὰ θεῖα εὐαγγέλια εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἦλθον πρὸς τὸν βερεγγέριον, αἰτούμενοι συγχώρησιν, καὶ ὀμνύοντες] Observandus mos jurandi per sacrosancta Evangelia. Harmenopulus lib. I. tit. VII. ὁ ἐκ δικαστικῆς ψήφου, ἢ ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου, ὅρκον ἐπέχων ἐπ' ἐκκλησίας, τῶν ἀχράντων ἁπτόμενος εὐαγγελίων, ἐπιορκεῖν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεγχθεὶς, γλωσσοκοπείσθω. Menander de legat. παραχρῆμα οὖν ὁ τῆς Σιγηδόνος πόλεως τὴν ἀρχιερωσύνην διέπων τὰς θεσπεσίας βίβλους αὐτῷ διὰ τῶν ἐν μέσῳ τὰς ἀγγελίας διακομιζόντων ἐνεχείρισε, καὶ ὃς δολερώτατά πως ἐπικρυψάμενος τὸν νοῦν, ἀνίσταταί τε ἐκ τῆς καθέδρας, καὶ σὺν φόβῳ δῆθεν πολλῷ καὶ σεβάσματι ταῦτα προσποιησάμενος δέχεσθαι· καὶ προσκυνήσας προθυμότατα, ὄμνυμι κατὰ τοῦ λαλήσαντος τὰ ἐν τῷ ἁγί-

αις διφθέραις ῥήματα θεοῦ, μηδὲν εἰρημένων παρ' αὐτοῦ διαψεύσασθαι. Cantacuzenus Histor. lib. I. cap. XV *Per sacra Euangelia & venerandas sanctorum imagines fideliter jurare jubes.*

Pag. 63. ὁ σύντεκνος αὐτοῦ] Euchologium: εἶτα ἀλλάσσουσιν οἱ παράνυμφοι, ἤγουν οἱ κοινῶς λεγόμενοι σύντεκνοι, τὰ δακτυλίδια τῶν νεονύμφων. Cabasilas in Quæst. οὐ δύναται τοῦ συντέκνου αὐτοῦ, θυγατέρα αὐταδελφὴν οὖσαν ἀναδεξιμαίου αὐτοῦ, ἀγάγεσθαι νύμφην υἱῷ αὐτοῦ.

Pag. 64 εἴτε νεάπολις] Scribe, ἤτε νεάπολις.

καὶ γαιτή] Scribe, καὶ γαΐτη: sive, γαιήτη, *Caieta.*

Pag. 65. ἐν δὲ τοῖς καιροῖς εἰρήνης τῆς βασιλίδος] Error est oscitanter exscribentis librarii, nam Sophia tunc Augusta fuit, non Irene, ut & papa Ioannes III, non Zacharias. Est confusio CC. circiter annorum.

τὰ εἰσκομιζόμενα πάκτα] πάκτον, *Pactum.* Tributum. Cedrenus: τῷ δ' αὐτῷ ἔτει ἐζήτησαν οἱ βούλγαροι πάκτα διὰ χάρτα.

P. 66. οἱ δὲ λογγοβάρδοι τῷ τότε καιρῷ κατῴκουν εἰς παννωνίαν] Habitârunt in Pannoniâ Longobardi annos XLII. nempe ab anno Christi DXXVI. ad DLXVIII. Vide Diaconum de gest. Longob. lib. II. cap. VII.

καὶ ἀποστείλας ὁ πατρίκιος ναρσῆς πρὸς αὐτοὺς ὀπώρας, παντοίας] Diaconus De gestis Longob. lib. II. cap. V. *Itaque odio metuque exagitatus (Narses) in Neapolitanam civitatem secedens, legatos mox ad Longobardorum gentem dirigit, mandans ut paupertina Pannoniæ rura desererent, & ad Italiam cunctis refertam diuitiis possidendam venirent. Simulque multimoda pomorum genera, aliarumque rerum species, quorum Italia ferax est, mittit, quatenus eorum ad veniendum animos posset illicere.* Anastasius in Ioanne III. *Tunc egressus Narses de Româ venit Campaniam: & scripsit genti Longobardorum, ut venirent, & possiderent Italiam.*

Pag. 67. τὰ πριγκιπάτα] πριγκιπάτον, *Principatus.*

τὴν

Anonymus de bello ſacro.

τὴν ἀφειχὴν ἐπερχομένην] Scribo, τῶν ἀφεικῶν ἐπερχομένων.

Pag. 68. ὁ μαϛερμήλες] Vox alibi non lecta, purum Latinum eſt, *Miles. μάϛερ, Magiſter.* Occurrit apud Ioſephum in epiſtolâ ad Zygomalam: καὶ εὐχαρίϛησα πολλὰ τὸν Θεὸν, πῶς ἔγινεν ἡ ἐδικότης με τὸν μάϛερ γεώργιν.

κατεπάνω τοῦ ϛρατοῦ] κατεπάνω, & κατεπάνος: item, καπετάνιος, promiſcuè ſcripſerunt, pro Italico, *Capitaneo.* Ioannes Curopalates in Michaele Paphlagone: παγκρατίου γὰρ τοῦ ἐξυπαϛοῦ ἀβαϛγίας σφοδρῶς ἐπικειμένου τῷ κατεπάνῳ ἰβηρίας. Hinc κατεπανίκιον, ipſum munus: vt, ἀρχοντίκιον, ϛρατηλατίκιον, & talia. Nicetas in Manuele Comn. lib. 11. ἦν γὰρ τό δε κατεπανίκιον τῆς ὀργίας οὐ τὸ ἐλάχιϛον, ἀλλ' ἱκανῶς πολυάνθρωπον. Ita corrigendum cenſeo. Hodiè editur κατεπανοίκιον.

ἐκαλοῦντο αἰτίκιοι] Scribe, ἐκαλοῦντο ἐνετικοί. Et poſtea: πρῶτον γὰρ ἐνετικῶν, non αἰτικίων. Euſtathius ad Dionyſ. τὴν γὰρ ῥηθεῖσαν ἐνετίαν νῦν μὲν βενετίαν φασίν. Arrianus: καὶ τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ βενετοὶ εἰς τοῦτο ἔτι ἀντὶ ἐνετῶν κλήζονται.

ἔκπισεν ἐν πρώτοις] Scribe, ἔκπεσεν ἐν π.

μηλέςπολις] Scribe, ἀκρόπολις.

βαλόντες κερατάεια] Sic poſtea: καὶ ἵϛαντο ὄπισθεν τῶν παρ' αὐτῶν ῥιφέντων κερατaείων. Vox non temerè obvia alibi: κερατάειον. Videtur eſſe chela, quæ in fluvium aut mare excurrens vim verticum fluctuumque frangit atque inhibet.

P. 71. μετὰ τοξείας καὶ ῥιπταείων] ῥιπτάριον, Miſſile, Iaculum. Oppiani Scholiaſt. Halieut. lib. 1. αἰγανέα, εἶδος ῥιπταρίου.

διβάεια] Vox alibi mihi non lecta, neque intellecta. Inveſtigandum amplius cenſeo.

Pag. 72. πρωὶ ἐλθεῖν] Scribe, πρωινὴ ἐ.

τὸ προειρημένον σημεῖον] Scribe, τ. π. νησίον.

Pag. 73. πρὸς τὴν κλησοῦραν] κλησοῦρα, ſive κλεισοῦρα, *Cluſura.* Vox paſsim obvia. Vide Gloſſar. noſtrum.

Pag. 74. καὶ τὰ φλάμουλα] φλάμουλον. *Flammulum.* Vexillum. Suidas, σαύειον, εἶδος σημαίας, ἢ φλαμούλου. Occurrit passim, maximè apud Nicetam.

Pag. 75. ζαχλέμοι] Cedreno, ζαχλοῦβοι.

καὶ ὑπαγανοί] Scribe, καὶ οἱ παγανοί.

σαφλωιάσαντες] Scribe, ἀφλωιάσαντες.

πλὴν ζουπάνους] Guilielmus Tyrius De bello sacro lib. xx. cap. iv. de his ipsis Servijs. *Magistratus habent, quos Suppanos vocant, & domino Imperatori aliquando serviunt.* Anna Comnena lib. viii. καὶ εἰς ὁμήρους λαβὼν τούς τε συγγενεῖς καὶ οἰκείους τῶν ζουπάνων. Nicetas in Isaacio Angelo lib. iii. ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν ζερβῶν ζουπάνου κακουργοῦντος, καὶ τὰ σκόπια φθείροντος, κατ' ἐκείνου ἐξώρμησε. Hinc ζουπανία, & ἀρχιζουπάνος. Vide Glossarium nostrum.

Pag. 76. ἀρεντανοί] Cedreno sunt, ῥεντανοί.

Pag. 77. καὶ τοὺς κλαφοῦς] Cedrenus: ἄρχοντας ἐπιστήσαντες τόν τε σολδανόν, καὶ σάβαν, καὶ τοὺς κλαφοῦς.

τὰ βούγοβα] Cedreno, βούταμα. Constantino lib. de Them. Occid. βούτοβα.

δεκάτερα] Cedreno δεκάταρα.

Pag. 78 ἀπέστειλε πρός τε τὸν λοδόνηχον τὸν δοῦκα φραγγίας] Cedreno δολίχος scribitur, vt infrà quoque apud hunc nostrum, δολόνηχος.

τὸν δοῦκα φραγγίας] Scribe, τὸν ῥῆγα φραγγίας. Estque idem error infra iterum commissus. Rectius postea paullò δολόνηχος ὁ ῥὴξ φραγγίας. Et rursum: ὅ τε ῥὴξ καὶ ὁ πάπας.

ἐν τῷ κάστρῳ βενεβενδοῦ] Cedrenus Capuam abductum tradit.

Pag. 79. πανοῦργος ἦν] Scribe, π. ὤν.

Pag. 81. ἐδιώχθη] Scribe, ἐδιώχθην.

ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ῥωμαίων] Nempe Basilium. Videndus Cedrenus.

Pag. 82. εἰς κοινὸν ἐγένετο ἡ ὁδός μου] Scribe, εἰς κενόν.

Pag.

Pag. 83. ὑμεῖς ἢ στῆτω] Scribe, ὑμεῖς ἢ στῆτε.

Pag. 85. μέχρι δ' ἔχει τὸ κάστρον] Locus corruptus.

ἠλιματικαί] Scribe, εἰλη ματικαί. Sic paullo pòst: ἐν αἷς ἔμελλον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς διοκλητιανὸς εἰλη ματικαῖς ἐγεῖραι καμάρας.

ἀπεινῶς] Scribe, ἀπλῶς.

Pag. 86. ἀπὸ βησσιδίων] Glossæ, βήσσιδιον. Later coctus.

ἀπὸ ἐγχορήγου] Vox hæc non satis intellecta. Exstat quoque apud Codinum in orig. Constantinop. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχορήγους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν.

κοσμίτας] Neque hęc vox alibi mihi lecta, eiusque significatio non intellecta.

Pag. 87 ἀκαιρέως] Scribe, ἀκεραίως.

ἰαμ ἔρα] Scribe, ἰαμ ἔρατ.

ἀπάρτι εἶτον] Scribe, ἀ. ἦτον. Iam ἦτον, pro ἦν barbarum est. Occurrit sæpè apud Anonymum de bello sacro, & Demetrium Zenum in Batrachom.

ὅμοιος τῷ χαλκοπρατίων ναῷ] Chalcopratiorum templum, cum antea Iudæorum synagoga esset, B. Mariæ dedicavit Theodosius. Cedrenus: τότε καὶ τὴν τῶν χαλκοπρατίων ἐκκλησίαν τῇ θεοτόκῳ ἀνήγειρε, συναγωγὴν ἰουδαίων πρότερον οὖσαν.

ἐξ ἠλιτογραφίας] Scribe, ἐκ στηλογραφίας.

Pag. 91. ἤνοιξαν τὰς πόρτας] πόρτα, purum putũ Latinum est *Porta*, Occurrit passim apud Scriptores Græcos ævi posterioris.

Pag. 92. ἐκ τοὺς τῶν ἀβάρων] Locus corruptus.

Pag. 93. καὶ ὁ βοάνος αὐτῶν] Dignitatis nomen est βοάνος. Sic infra iterũ occurrit: τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μυρσαθλάβου ἄρξαντος ἔτη τέσσαρα, καὶ ὑπὸ τοῦ πριβουνίου βοάνου ἀναιρεθέντος.

Pag. 94. τὸ ῥασώτζαν] Mox scribitur, ἀρασώτζα.

Pag. 98. τῶν πάνυ εὐλαβῶν] Scribe, τῶν πάνυ εὐσεβῶν.

Pag. 99. ὁ τοιοῦτος εὐλαβής] Iterum scribe, εὐσεβής.

μιχαὴλ ὁ βορώσης] Infra scribitur, βορίσης.

Pag. 100. ἐκ βδελλῆς καβδαλαεικόν] καβδαλαεικὸν, substan-

sivè, pro *equitatu*. Adjectivè ponit Nicetas in Ioanne Comneno: διὰ μὲ ὀχυρότητι ταυτησὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸ ἔνδον καβαλλαρικὸν στράτευμα. Occurrit quoque apud Cedrenum, & Zonaram. Hinc: καβαλλαρίκιον, *Equile*. Codinus: ἄγειν τε καὶ φέρειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἐφίζειν, πεζεύειν δ' αὖ εἰς τὸ καβαλλαρίκιον.

κονδούρας μεγάλας καὶ μικρὰς καὶ καβαλλαρικὸν, καὶ πεζικόν] Censeo deesse numerum conduratum, & equitatus, peditatusque.

Pag. 102. χλεύμων χώρα] Scribe, ζαχλεύμων χ.

πρεσβύτας ἀπὸ ῥώμης ἀγαγών] πρεσβύτας vocat hic, τοὺς πρεσβυτέρους.

Pag. 103. καὶ πάλιν ὁ ἔργων] ἔργων, pro ἔργονος, vt διάκων, πάτρων, pro διάκονος, πάτρωνος.

Pag. 104. ψυχάρια δύο] ψυχάριον. Servulus. Anonymus de arte Persica: ἡ θλίψις σημαίνει ἰουδαίους, ψυχάρια, μαύρους, καὶ λοιπούς.

φαλκώνια δύο] φάλκων & φαλκώνιον, *Falco*. Suidas: φάλκων, ὄνομα καὶ εἶδος ἱέρακος.

καὶ γούνας ἐννενήκοντα] γοῦνα, *Guna*. Vestis pellicea. Moschopulus: σισύρα, ἡ γοῦνα. Scholiastes Lycophronus: σισύρα, τὸ ἐκ δέρματος ἔντειχον, ὅπερ καὶ γοῦναν καλοῦσιν. Cineheardus in epist. ad Lullũ: *Orarium, & coculam, & gunam brevem nostro more consutam*. Item Guitbertus ad eundem: *Gunam de pellibus lutrarum factam tuæ fraternitati misi*. Corrigendus est locus in Conc. I. Salisburgensi: *In pileis suffurraturas non habeant, nisi forte de nigro cenlato, vel panno, aut nigra pelle, ac gunâ*. Hodie editur: *a. n. pelle agunâ*. Plura in Glossario nostro.

Pag. 105. ὁ ϑ' αι' λέων] Non possum divinare, quid sibi velit compendium hoc scribendi, itaque in versione meâ asteriscum eius loco posui. Occurrit autem pluties in hoc nostro.

ὁ μετὰ τοῦτο μάγιστρος τιμηθεὶς] Euagrius lib. III. cap. XXIX. πρῶτα μὲν λογγῖνον ζήνωνος ἀδελφὸν τοῦ τῶν μαγίστρων ἀρ-

χὼ διέποντα, ὃν ἡγεμόνα τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων οἱ πρόσθεν ἐκάλουν, ἀνὰ τὴν ἐνεσκαμένην ἐκπέμπει. Sed de Magistri dignitate vide Glossarium nostrum.

καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου] Codinus de offic. ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, εἶχε μὲν πάλαι καὶ οὗτος ὑπηρεσίαν ἡμῖν ἀνεπίγνωστον, νῦν δὲ οὐδεμίαν. Erant verò Logothetæ in Imperio Orientali varii; de quibus agimus in Glossario nostro.

Pag.106. πόλεμος ἀχελῶν] Quid hoc sit, non intelligo. Alius investiget, si potest. Malo ingenuè confiteri, quàm ineptè aliquid proferre.

ἔχοντες καὶ ἀρχοντόπουλον παῦλον] Milites è primaria nobilitate selecti, & virtute præstantes, ἀρχοντόπουλοι dicebantur. Anna Comnena lib.VII. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς τὸ Βουλγαρόφυγον διατρίβων, μέρος τοῦ στρατοῦ ἱκανὸν ἐκλεξάμενος, λογάδας ἅπαντας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀρχοντοπούλους λεγομένους, κατὰ τῶν Σκυθῶν ἔπεμψεν. Sed simpliciter ita dicebantur τῶν ἀρχόντων filii: eaque notione hic ponitur.

Pagina 109. τὸ δεσπνίκον] Supra scribitur, τὰ δοσπνίκα.

Pag. 110. τοὺς ἐπονομαζουμένους] Sribe, τὸ ἐπονομαζόμενον.

Pag. 111. ἔτι καὶ ἕτερα χωρία] Scribe, ἔτι καὶ ἑτέρα χώρα.

Pag. 113. ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων] cap. XXVIII.

οἱ πατζινακῖται] Iidem erant πατζινακῖται, & πατζινάκαι. His devictis diem festum in victoriæ memoriam instituit Ioan. Comnenus, eumq; τὴν τῶν πατζινάκων τελετὴν appellavit. Nicetas in eius vita: τοιαύτην νίκην περιφανῆ κατὰ Σκυθῶν ὁ Ἰωάννης ἀράμενος, καὶ μέγιστον στήσας τρόπαιον, τὰς εὐχὰς τῷ θεῷ ἀποδίδωσι, τὴν τῶν πατζινάκων λεγομένην εἰς ἡμᾶς τελετὴν εἰς ἀναμνηστήρια πράξας τῶν πεπραγμένων, καὶ χαριστήρια.

Pagina 115. ὄνομα τοῦ πρώτου θέματος ἤστην] Omnia hæc themata paginâ sequenti compositis nominibus insigniuntur, exceptis Gyla & Charoboe.

Pag. 116. ἀπὸ τῆς μοδίας] Scribe, ἀπὸ τῆς μηδίας.

Pag. 117. πορίνας] Scribe, πυρίτας.

Pag. 118. τὸ τῆς ἀξίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτὸν, βοέβοδος ἐκαλεῖτο] Vestigia hujus vocis dignitatem denotantis remanent manifesta in nomine *Vaivoda*.

Pag. 120. Σημούτζης] Scribe, Σιμούτζης, ut infrà.

Συκώσαντες] Scribe, Σικώσαντες. Nam σικόννειν Græcis posterioris ævi est *Ferre, Portare*. Glossæ Græcobarbaræ. Σκευοφόρος, φορτηγὸς, ὅπου βαστᾶ τ' ἀγκεῖα, ὅπου σικόννει τὸ γομάριν. Et occurrit ibidem pluries.

εἰς σκουτάριον] σκουτάριον est Latinum *Scutum*. Glossæ Græco-Latinæ: Σκουτάριον, *Cetra*. Suidas: Θυρεὸς, ὅπλον, τὸ παρ' ἡμῖν σκουτάριον. Occurrit passim. Observandus porrò hic ritus, scuto impositum tollendi principem designatum. Ammianus libr. xx. de Iuliano à Gallicanis militibus principe renuntiato. *Impositusque scuto pedestri, & sublatius eminens, populo silente, Augustus renuntiatus, jubebatur diadema proferre.* Zonaras in Iustiniano: καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες, ἀναγορεύουσι βασιλέα. Ergo communis hic mos Romanis pariter, & Barbaris. Vide V. clariss. Petri Pithæi Adverss. lib. II cap VI.

Pag. 122. οἱ λεγόμενοι κάβαροι] Vbique sine κ. scribendum hanc vocem censeo.

Pag. 124. καὶ τὴν ἀνωτέρω] Scribe, κατὰ τὴν ἀ.

Pag. 129. ἄσπρον ὀσπίτιον] ὀσπίτιον, est Latinum *Hospitium*. Suidas: οἰκία, τὸ ὀσπήτιον. Passim occurrit.

παρὰ σπαθαροκανδιδάτου] σπαθαροκανδιδάτος dicebatur, qui *Spatharius* & *Candidatus* erat. Gregorius Dialogus in epist. ad Leonem Isaurum: τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας θεοφρουρήτου βασιλείας καὶ ἀδελφότητος ἐδεξάμεθα διὰ Αὐγουσταλίου σπαθαροκανδιδάτου. Occurrit passim apud Cedrenum, Zonaram, & Ioannem Curopalatem.

εἰς καματερὰ καράβια] Quid est illud? καματερά. Inquiramus.

Pag.

Pagina 130. καὶ μίνιά τινα ποιησάμενος] Scribe, καμινειά τινα.

τῆς ζῆς αὐτὸς γενέσθαι χειρὸς] Scribe, τῆς σῆς ἐκτὸς γ. χ.

Pag. 133. ἐν ᾧ καὶ σοῦδαν οἱ παλαιοὶ ποιησάμενοι] σοῦδα, est Fossa, & malè in Glossario meo id negavi. Hic idem in Tacticis: ὤρυσσε ἔξωθεν σοῦδαν πλάτος μὲν ποδῶν ε΄, ἢ καὶ ς΄. βάθος δὲ ποδῶν ζ΄. ἢ καὶ η΄. Neque quicquam est mutandum. Leo Tit. XV. περιβόλου σοῦδαν βαθεῖαν. Ergo apud Nicetam: σοῦδαν ποιεῖν, & διαταφρεύειν, eadem censenda sunt. Hinc σουδάτον, idem quod φοσσάτον.

Pag. 135. χαρτουλάριον τηνικαῦτα τοῦ ὀξέως δρόμου τυγχάνοντα] De Chartulario vide quę in Glossario nostro.

Pag. 136. τὸ κουροπαλάτου] De Curopalatâ itidem videndum Glossarium nostrum.

τοῦ τῶν ἀρμενίων ἑρμηνευτοῦ] Exterarum linguarum interpretes δραγουμάνοι, & δραγόμενοι dicebantur. Codinus: ὁ μέγας διερμηνευτὴς πρῶτός ἐστι τῶν ἑρμηνέων, οὓς κοινῶς ὀνομάζουσι δραγουμένους. Malaxus in Histor. patriarch. μόνον εἶχε δραγουμάνον ὅπου ὁμίλιε. Hinc, δραγουμανίζειν, interpretem agere. Nicetas in Man. Comn. lib. IV. αἰχμάλωτος, καὶ τοῖς ἐκ τῆς διαλέκτου ταύτης τῷ βασιλεῖ ἐντυγχάνουσι δραγουμανίζων τηνικαῦτα γενόμενος.

καὶ μέγας ἑταιρειάρχης] Vide Glossarium nostrum. Est verò locus hic corruptus.

ἀνδιόμενος οὖν αὐτοῦ] Scribe, ἀνδιαβόμενος οὖν α.

Pag. 137. βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου] Nicetas in Ioanne Comneno: ὃν καὶ τῷ τοῦ παρακοιμωμένου τετίμηκεν ἀξιώματι. Sed in aulâ Constantinop. duo erant hoc nomine: vnus, τῆς σφενδόνης. alter, τοῦ κοιτῶνος dicebatur. Vide Glossarium nostrum.

ἐτιμήθη δὲ ἐπισιτίῳ ῥόγᾳ] Suidas: ῥόγα. ἡ τῶν βασιλέων εὐσέβεια, καὶ ἡ φιλοτιμία. Cedrenus: τὸ συνήθη διανομὴν τὰς ῥόγας κελεύσασα γενέσθαι τῶν στρατευμάτων.

καὶ μιλιαρισίων] Suidas, μιλιαρίσιον, τὸ τοῦ νομίσματος δέκατον.

εἰς τὴν πατρικιότητα] Iustinianus Nov. XXXVIII. καὶ τῶν μεγίστων ἀξιωμάτων κτῆσιν πατρικιότητός τε, καὶ ὑπατείας. Manasses in Annal.

τὴν τῆς πατρικιότητος καταπλούτων ἀξίαν.

Pag. 138. χρυσοβουλλίου χωρὶς] Bullæ quadruplices erant, aureæ, argenteæ, æreę, & plumbeæ. Plenè tractamus in Glossario nostro, in χρυσόβουλον.

Pag. 140. ὡς ἐκεῖνον ἐργούσθαι] Codinus: εἰς δύλωσιν ὑπὲρ ὧν ἐργούθη. Achmes cap. CCLI. τὸ στρατὸν αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον.

Pag. 142. εἰς ζκλῆρον πρωτονικόν] Scribe, εἰς κλῆρον π.

Pag. 143. κομμερκιαρίου χρείας] Marcus patriarcha Alexandrinus. Quæst. Can. XXIV. ἀκινδύνως γίνεται ἱερεὺς ἢ διάκονος καλλιγράφης, ἢ κομμερκιάριος. Apomasar in Mysteriis: ζητητέον παρὰ μεγιστάνων, ἐνόχων, γραμματικῶν, κομμερκιαρίων.

Pag. 144. καὶ τὴν τῆς περσίδος] Scribe, κατὰ τὴν τ. π.

Pag. 145. τοῦ μαγίστρου ἀπασηκίου] Supra ἀπασάκιον scribitur.

Pag. 149. καὶ ἐπακτώθησαν) πακτοῦν, & πακτώνειν, Pacisci. Glossæ veteres Latino-Græcæ, Pepigit. συνέθετο, συνετάξατο, καὶ ἐπάκτωσεν. Nicetas in Andronico Comneno, libr. II. οὕτως ἐξέπεμπεν, οὐκ ἀνίους ταύτας τοῖς βουλομένοις προβαλὼν, καὶ τοῖς ἐκ τελωνῶν πακτώνων, ἀλλὰ δῶρον τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ ἐπιλογάδην παρεχόμενος. Hoc loco πακτοῦν est, Tributum imponere. Tributarium facere.

καὶ ἄπληκτα) Sic lib. I. Them. I. τά τε τῶν βασιλέων ἄπληκτα διατιθέντες, καὶ τὰς ὁδοὺς ευκαθαίροντες. Et in Basilicis Eclog. LVIII. Titulus est: περὶ μιτάτων, ἤτοι ἀπλήκτων, καὶ τίνες οὐχ ὑπόκεινται αὐτοῖς. Item in Strategico Onosandri, cap. IX. περὶ τοῦ συνεχῶς ὑπαλλάσσειν τὰ ἄπληκτα.

Pag. 152. ἰνδικτιῶνος ἰνδικτιῶν δεκάτη] Suid. ἴνδικτος, καὶ ἰνδικτιὼν λέγεται. Nicetas in Alexio Man F. καθ' ἡμέραν

ἐδδό-

ἑβδόμην, δευτέρου τοῦ μαΐου μηνὸς, τῆς πεντεκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος.

ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ κουρκούας] Huius res gestas descripsit Manuel Protospatharius, lib. VIII. qui non exstant. Cedrenus testis est: ὅτῳ δὲ βουλητὸν τὰς ἐκείνου (Ἰωάννου κουρκούα) μαθεῖν ἀριστείας, ζητησάτω τὴν πονηθεῖσαν βίβλον παρά τινος μανουὴλ τοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ, (ἐν ὀκτὼ γὰρ βίβλοις ἐκεῖνος τὰ τούτου ἀνδραγαθήματα συνεγράψατο) καὶ ἐξ αὐτῆς εἴσεται οἷος ἦν ὁ ἀνὴρ τὰ πολεμικά. Atque exstarent hi libri, sine dubio valde illustrarent eius temporis Historiam.

Pag. 153. τὴν χώραν αὐτῆς φασιανῆς] Scribe, τὴν χώραν τῆς φασιανῆς.

καὶ εἰσαγαγεῖν ταξάτους] ταξάτοι, *Taxati*, sunt præsidiarii. Landulphus Sagax Hist. Misc. lib. xx. *Anno tertio imperij Leontij acie Arabes in Africam motâ hanc obtinuerunt, & ex proprio exercitu taxatos in eâ quosdam constituerunt.*

Pag. 154. ἂς ἀποστείλῃ] ἂς, pro ἵνα. Passim occurrit apud Scriptores, quos nobis exhibet in suâ Turco-Græciâ Vir doctissimus Martinus Crusius.

τουρμάρχην] τουρμάρχης. *Turmæ præfectus*. Occurrit passim.

τὰ εἰσερχόμενα καρβάνια] καρβάνιον est Turcicum, *Caruana*. Significat autem ea vox multitudinem mercatorum, aliorumque peregrinantium, qui simul iter instituunt, vt tantò tutius commeent.

Pag. 155. τὸ ἀζάτου αὐτοῦ] ἀζάτος, vox nondum alibi mihi lecta, neque intellecta. Inquirendum est.

Pag. 159. τὴν ἱέραξ, ἤτοι τὴν φάσιν] Scribe, τὴν ἱέραξ, ἤτοι τ. φ. Sic supra semel iterumque scribitur.

Pag. 160. τῷ δὲ δαβὶδ ἔλαχεν ἑτέρα* χώρα] Censeo hîc desiderari, quæ de hereditate Mampalis.

Pag. 161. κατελήφθη] Scribe, κατελείφθη.

Pag. 162. ἔχει δὲ καὶ ςράτην μέγα] Scribe, ςράτην,

pro ῥεπάτιον; ita enim mos ſcribere recentioribus Græcis. Ipſa autem dictio quid ſignificet, ingenuè fateor me ignorare. Verti *territorium.* Alius divinet rectius, qui poteſt.

μέγα ὡς χωρόπολιν] Scribe, χωρόπυλον, ſive χωριόπυλον. Gloſſæ Græcobarbaræ: ἀγρείδιον, κωμάριον, χωρίον, χωριόπυλον.

ἔχει δὲ καὶ κομμέρκιον] κομμέρκιον eſt *Commercium.* Hinc κομμερκιάριος, *Commerciarius.* De quo ſupra. In diplomate Andronici iunioris, apud Phranzen libr. III c. XXIV. διδῶσιν χάριν κομμερκίου εἰς ποσότητα νομισμάτων ἑκατὸν νομίσματα δύο. Scribebant etiam κουμέρκιον. Laonicus Chalcondyles Histor. lib. VI. καὶ περὶ τῶν κουμερκίων αὐτῶν ὅπως συγκαλεσθῇ ὁ βασιλεὺς συγκατένευσαν οἱ ἰανούιοι. Et Anna Comnen. Alexiad. lib. VI. ὑπὲρ κουμερκίου, ἢ ἑτέρας τινὸς εἰσπράξεως τῷ δημοσίῳ εἰσκομιζομένης.

καὶ τῶν μιχλῶν] Scribe, καὶ τῶν μοχλῶν. Vide Strabonem lib. XI.

ἱμάτιον μαγιστράτου] μαγιστράτον, *Magiſtratus*, id eſt, Magiſtri dignitas: quomodo δουκάτον, πατρικιάτον, δομεστικάτον, & talia. Occurrit mox iterum, ἐξαλλούμενον τὸ κουροπαλατίκιν, ἢ τὸ μαγιστράτον. De veſte autem Magiſtri, quæ ea fuerit, ignoramus. Neque eam Codinus commemorat vſquam, cum tamen de cæterarum dignitatem habitu atque inſignibus ſatis accuratè agat.

P. 163. ὃς ἦν τῷ τότε χρόνῳ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν συχνῆς ἕνεκα] τὴν ἁγίαν πόλιν, intelligit Hieroſolyma, quo pius olim populus devotionis ergo frequenter commeabat. Et exſtat epiſtola Gregorij Nyſſeni: περὶ τῶν ἀπιόντων εἰς Ἱεροσόλυμα.

Συμεὼν τοῦ ἀσηκρήτης] ἀσηκρῆτις, Latinum, *A ſecretis.* Suidas: γραμματεὺς, νοτάριος, ὁ τῶν ἀπορρήτων γραμματεύς. ἀσηκρῆτις καλοῦσι τὸ ἀξίωμα ῥωμαῖοι.

Pag. 164. ἄρχοντας χρησίμους] ἄρχοντες, hic ſunt milites ſelecti, qui etiam ἀρχοντόπουλοι dicebantur, vt ſupra docui.

κξ

μετὰ μεγάλου κανισκίου] κανίσκιον, pro *ſportulâ*, & *honorario* accipiunt Græci recentiores. Gloſſæ Græco-barbaræ: ἀδωροδόκητος, ὅπου δὲν λαμβάνει δῶρα. ὅπου δὲν δέχεται κανίσκια. Balſamon ad Can. Apoſt. IV. τὰ ἐπὶ ταῖς μνήμαις τῶν τῶν ἁγίων καὶ τῶν κεκοιμημένων προσφερόμενα, καὶ κανίσκια λεγόμενα, διὰ πολυειδῶν ὀπωρῶν κοσμούμενα τῷ θυσιαστηρίῳ προσφέρονται. Apud Nicetam κανίστριον ſcribitur. in Alexio Angelo lib. III. καὶ ταῦτα παραδοὺς τοῖς πρὸς αἷμον ἀπάρξουσιν ὁμοφύλων μετὰ καὶ μοίρας αἰχμαλώτων ῥωμαίων ὥσπερ κανίστρειον καὶ ἀπόδοσμα τῷ ἄρχοντι τῆς ζαγορᾶς Ἰωάννῃ. Inde quoque κανισκεύειν, Donare. Gloſſæ Græcobarbaræ; ἀπὸ τοὺς ὁποίους μηδένας ἔδωκε δέκαλον. ὅπου δὲν κανισκεύει.

τὸ κουροπαλατίκιν] κουροπαλατίκιον: ſive, κουροπαλιτίκιν, vtroque enim modo ſcribebāt, vt omnia talia. Curopalatæ munus ſignificat. Eâ formâ ἀρχοντίκιον, διακονίκιον, παπαδίκιον, & plura ipſius generis.

Pag. 166. κἂν τάχα συνορῇ τὴν τοῦρμαν τοῦ ἀναμφῆ] τοῦρμα, pro τόρμα, vt λούρικον, λώρικον. φουσσάτον, φοσσάτον, & talia. Eſt autem hîc non *Turma*, ſed *Regio*. Euſtathius ad Iliad. lib. XX. νομοὶ ἐγχωρίως λέγονται, καθά τις ἂν εἴποι ῥεγεῶνες. ἢ τόρμαι, ἢ ἐνορίαι.

Pag. 171. τοῦ τῆς κυπρίου νήσου προέδρου] Quid πρόεδρος abundè docui in Gloſſàrio meo. Illic vide, ſi tanti eſt.

ἐπὶ τὸν ἑλίσποντον] Scribe, ἐ. τ. ἑλλησπόντον.

διαχθῶσι] Scribe, διαφυλαχθῶσι.

τὴν νέαν ἰουστινιανόπολιν] Cyprus, νέα ἰουστινιανόπολις, & δευτέρα ἰουστινιάνα dicebatur. Erant verò Iuſtinianopoles, ſive Iuſtinianæ tres. Prima Achris, ſecunda Cyprus, tertia Chalcedon. Codinus: ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώτης ἰουστινιανῆς, ἀχρίδος, καὶ πάσης βουλγαρίας. ἐπεὶ δευτέρα ἰουστινιανή ἐστιν ἡ κύπρος, καὶ τρίτη ἡ καρχηδών.

Pag. 172 καλλίνικός τις ἀπὸ ἰλίου πόλεως] Scribe, ἀπὸ ἡλιουπόλεως. Cedrenus: τότε καλλίνικος ἀρχιτέκτων ἀπὸ ἡλιουπόλεως αἰγύπτου προσφυγὼν τοῖς ῥωμαίοις τὰ τῶν ἀράβων

σκάφη κατέπρησεν ἐν κυζίκῳ, σύμψυχα καταποντίσας αὐτά. αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ τὸ θαλάσσιον πῦρ ἐφευρών. Videndus quoque Zonaras Annal. 11.

Pag. 174. καὶ μὴ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγὸν *) Deest ἰδόντες, aut tale aliquid.

Pag. 176. δεδωκὼς περὶ αὐτῶν καὶ σιγίλλιον] Σιγίλλιον, siue σιγίλλιον est *Sigillum*. Moschopulus: σιγίλλιον, λατινικῶς ἡ σφραγίς. Ponitur & pro literis sigillo signatis, vt hoc loco. Methodius in epistolâ ad Zygomalan: τὰ γὰρ παλαιὰ διὰ χρυσοβούλλων καὶ σιγιλλίων κώδικος διακειθέντα τε καὶ τυπωθέντα πρωτοπαπαδίκια ἀποσπᾶσαι πειρᾶται.

Pag. 177. οὗ τὸ ἐπίκλην] Locus mutilus, & desideratur cognomen Theoctisti, quem patricium, ac Logothetam cursus faciunt Cedrenus & Zonaras.

καὶ τῶν λοιπῶν δυτικῶν θεμάτων] Quid thema sit abunde docui in Glossario meo. Erant verò themata alia orientalia, alia occidentalia, & de iis tractavit duobus libris Constantinus, quorum priorem edidit V. clariss. Bonavent. Vulcanius: alterum Fed. Morellus, cui præclara quædam Græcorum scriptorum monimenta debitura est posteritas. Præerant iis duo domestici. Codinus: καὶ οἱ δομέστικοι τῶν τε ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν θεμάτων φροντισταὶ ὡσαύτως καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων. Et corrigendus idem est pag. 47. τὰ δὲ δομεστικοῦ τῶν θεμάτων, ταῦτα ὡσαύτως. τὰ δὲ δομεστίκου τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων πάντα. ἔτι δὲ καὶ τὸ διβανίκιον αὐτοῦ, ὅμοια τοῖς τῶν πρὸ αὐτοῦ. Manifestò excidit initio vox, δυτικῶν, scribendumque, δὲ δομεστικοῦ τῶν δυτικῶν θεμάτων.

Pag. 180. ἐν τῷ θέματι ἑλλάδος] Hoc thema quintum erat inter occidentalia. Describit Constantinus lib. 11.

ἐν τῷ θέματι πελοποννήσου] Hoc inter occidentalia sexto loco ponit, describitque Constantinus libro proximè citato.

Pag. 181. δουκάτον ἦν τὸ παλαιὸν] δουκάτον, *Ducatus*. Præfectura. Constantinus de Them. lib. 1. εἰς ἐπαρχίας διηρέθησαν, καὶ ἡγεμονίας, καὶ δουκάτα.

ἀπὸ

ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν βουκελλαρίων] Hoc thema inter orientalia ſeptimum erat. Vide Conſtant. lib. 1.

τῶν βουκελλαρίων] Rationem nominis tradidit Conſtantinus his verbis: τὸ θέμα τῶν βουκελλαρίων οὐκ ἀπὸ τόπου τινὸς τὴν προσηγορίαν ἐκτήσατο, οὔτε μὴν ἀπ' ἔθνους οὕτω καλουμένου, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπακολουθεῖν τοῖς στρατιώταις, καὶ τὰς τροφὰς αὐτῶν ἐπιφέρεσθαι. βουκελλάριος γὰρ κατὰ ῥωμαίων διάλεκτον ὁ φύλαξ τοῦ ἄρτου καλεῖται.

εἰς τὸ καππαδοκῶν θέμα] Intelligendum de Cappadociâ minore. Conſtantinus lib. 1. Them. 11. μικρὰ δὲ καππαδοκία, ἡ νῦν χρηματίζουσα εἰς θέμα, ἥ τις ὅμορός ἐστι λυκαονίας, καὶ διαβαίνει μέχρις αὐτῆς καισαρείας. πλατύνεται δὲ ἕως ἀρχῆς τῶν βουκελλαρίων, καταλήγει δὲ πρὸς ἀνατολὰς μέχρις αὐτῆς ῥοδένδου καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου λούλου, καὶ αὐτῆς ποδενδοῦ. τὰ δὲ ἐπέκεινα, τῆς κιλικίας εἰσὶ μέρη, ὧν ἀπάρχεται ἡ ταρσὸς, καὶ ἡ μόψου ἑστία, καὶ ἄδανα.

μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα] βάνδον hic eſt Italicum, *Banda*. Locus, Pars. Alias pro vexillo ponitur. Etymologici Auctor: Σημαίας ἰταλοὶ τὰ σίγνα καὶ τὰ λεγόμενα βάνδα καλοῦσι, τὰ ἐν ταῖς τάξεσιν ἐπίσημα.

ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν] Hoc primo loco deſcribit Conſtantinus lib. 1.

pag. 182 εἰς τὸ θέμα χαρσιανοῦ] Charſianum dicebatur mediterranea Cappadociæ pars à Charſio quodam præſide, qui bello adverſus Perſas geſto clarus erat. Conſtantinus lib. 1. Them. 11. ἐπὶ δὲ τῶν ἄνω χρόνων εἴτε ἰουστινιανοῦ, εἴ τε ἄλλων τινῶν τῶν βασιλέων, τμηθείσης τῆς καππαδοκίας εἰς τρία μέρη, τὸ μὲν μεσόγαιον ἐκλήθη χαρσιανὸν, ἀπὸ χαρσίου τινὸς ἄρχοντος τῷ τότε καιρῷ παρευδοκιμήσαντος ἐν τῷ πρὸς πέρσας πολέμῳ.

ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν ἀρμενιακῶν] Hæc erat inferior Cappadocia. Conſtantinus: τὸ δὲ κάτω (τῆς καππαδοκίας) καὶ πρὸς θάλασσαν, ἐκλήθη ἀρμενιακὸν, διὰ τὸ εἶναι τὸ πλησιόχωρον τῶν ἀρμενίων.

ἡ τοῦ κομοδρόμου τοποτηρησία] κομοδρόμος est Faber. Anonymus de passione Domini: καὶ ὅτε φθάσωσιν εἰς τὸν τόπον, ἐλθὼν ὁ κομοδρόμος ὡς σταυρώσῃ αὐτόν. Glossæ Græcobarbaræ: ἄκμων, σίδηρον ἐφ' ᾧ ὁ χαλκεὺς χαλκεύει. ἤγουν ἀκμόνιον ὅπου κομοδεσμεύει ὁ κομοδρόμος.

ἡ τοποτηρησία νίσης] Scribe, ἡ τ. νύσσης.

τὸ τοῦ χοζάνου θέμα] Quod hic χοζάνον est, Constantinus γοιζάνον scribit lib, 1. Them. VIII.

Pag. 183. ἡ δὲ μεσοποταμία τῷ τότε καιρῷ θέμα οὐκ ἦν] Vide Constant. lib. 1. Them. IX.

τοῦ παγκρατούκαν, τὸν ἰαχνούκαν, τὸν μουδάφαρ, καὶ τὸν Ἰωάννην] Constantinus lib. 1. Them. IX. tres fratres commemorat Pancratucam, Pucrican, & Tautucam.

ἱκανάτου πεποίηκε] Id est, τοῦ ἱκανάτου ἄρχοντα. Nam ἱκανάτον erat cohortis nomen. Cedrenus: ἦρχε δὲ τοῦ μὲν τάγματος ἐξκουβίτων Ἰωάννης ὁ χάλδων, ἀνὴρ πολεμικὸς, καὶ πολλάκις ἐν μάχαις ἀνδραγαθήσας. τοῦ δὲ ἱκανάτου ὀλβιανὸς ὁ μαρούλης, ἀνὴρ δεδοκιμασμένος. Vide Glossar. nostrum.

Pag. 184. ὅτι προσοδίαν μελετᾷ] Scribe, ὅτι προδοσίαν μελετᾷ.

Pag. 187. ὅς πάντας] Scribo, ὡς π.

P. 188. εἰσαγαγὼν ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου] Aureum palatii tricliniũ hoc ædificavit Iustinianus. Suidas in eius vitâ. οὗτος κτίζει καὶ τὸν ἐν τῷ παλατίῳ χρυσοῦν τρίκλινον.

Pag. 189. ὅστις ἦν καὶ δομέστικος εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν] De domesticis vide quæ in Gloss. nostro.

καὶ φορεῖν ἐπὶ κούτζουλον] Scribe, καὶ φ. ἐπικούτζουλον. Est autem ἐπικούτζουλον, Camasus. Psellus in Grammat.

κάμασον, τὸ ἐπικούτζουλον. κέπφος, εἶδος ὀρνέου.

καὶ περιέρχεσθαι εἰς τὸν λαυσιακόν] Erat palatium quod Lausi dicebatur. Plene describitur in Chronico Constantinop. quod ἀνέκδοτον habeo. τὰ δὲ τοῦ λαύσου, οἶκος ἦν λαύσου πατρικίου καὶ πραιποσίτου, ὅστις ἀρχὰς καὶ πολλὰς δόξας διήνυσεν ἐν τοῖς χρόνοις ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ μεγάλων καὶ πολυτελῶν μικρῶν κιό-

νων

νων καὶ μαρμάρων. οὗτος δὲ ὁ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου ὑπῆρχεν, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ λίθινοι, καὶ φιάλαι, καὶ βαθμοὶ, καὶ βωμοὶ τετράγωνοι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵστανται μέχρι τῆς σήμερον. Meminit eius quoque Cedrenus: ἐχρημάτισε δὲ τὰ πλείω καὶ ἐν τῷ λαυσιακῷ καθήμενος τρικλίνῳ.

τοῦτον ποιῆσαι] Scribe, τοῦτο π.

λέγον] Scribe, λέγων.

P. 190. χολαρίκια] χολαρίκια, Inaures. Moschopulus: ἐνώτια, κόσμος γυναικεῖος, ἤγουν τὰ χολαρίκια. Apud Achmetem σκουλλαρίκια scribitur. In Turco-Græcia Crusii, σκουλλαρίγια.

εἰς ῥούσιον ἀγράριον] ῥούσιον, est *Russum*. Achmes cap. XLVIII. καὶ ἐὰν ἐστι ῥούσιον, ἡ γυνὴ τῆς χαρᾶς ἔσται. Iam verò ἀγράριον est navigii genus. Occurrit quoque apud Annam Comnen. lib. VII. καὶ ναῦς κατασκευάσας πολλὰς πρὸς ἓξ καὶ τεσσαράκοντα ἀγράρια σκεπαστὰ, προσώρμιζε ταῖς κλυζομέναις.

Pag. 191. τὸ γὰρ παλαιὸν εἶχε τὸ στενόν] Stenum trajectus erat Constantinopoli. Suidas in Heraclio: καὶ συναγαγὼν ὁ ὕπαρχος καὶ συζεύξας πλοῖα εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ καλουμένου στενοῦ, διέβη κατὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ καλουμένου κόλπου φειδαλίας. Habebat autem prætorem suum, ad cuius solius forum pertinebant Iudæi, donec id mutavit Man. Comnenus. Balsamon: συνηθείας οὔσης, τοὺς ἰουδαίους δικάζεσθαι παρὰ μόνῳ τῷ στρατηγῷ τοῦ στενοῦ, ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς (μανουὴλ κομνηνὸς) διωρίσατο, παρὰ παντὶ δικαστηρίῳ κατὰ νόμους δικάζεσθαι. καὶ ἡ συνήθεια ἐλογίσθη ὡς οὐδὲν, ὡς μὴ στειχθεῖσα νομίμως.

εἰς τὰς πηγάς] Chronicon Constantinop. τὴν δὲ πηγὴν ἔκτισεν ἰουστινιανὸς ὁ μέγας. ἐξερχόμενος γὰρ εἰς τὸ κυνηγῆσαι περὶ τὴν θράκην, εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐκεῖθεν ἐξερχόμενον, ὄντος εὐκτηρίου μικροῦ, καὶ ἑνὸς μοναχοῦ καθεζομένου, καὶ ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς τί ἐστιν. ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἔφη αὐτῷ, ὅτι ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστί.

τὸ τῆς θαυμάσαι ὁ βασιλεὺς ἔκπσεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς περιττευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑπὸ σεισμοῦ δὲ συμπτωθείσης, τελείως ἀνήγειρεν αὐτὴν εἰς κάλλος ἀθάνατον σὺν τῷ υἱῷ αὐτῆς κωνσταντίνῳ ἐπεὶ πρότερον σξ. χρόνους ἦν οὕτως. Erat illic etiam templum Deiparæ, quod collapsum restituit Basilius Macedo. Cedrenus: καὶ τὸν ἐν τῇ πηγῇ δὲ, τῆς θεοτόκου ναὸν, τὸ ἀρχαῖον ἀποβαλόντα κάλλος, ἀνενεώσατο.

καὶ εἰς τὸ ἕβδομον] Templum hoc Constantinopolit. Theodorus Anagnosta lib. II. καὶ ἐπὶ ἀττικοῦ πατριάρχου εἰσηνέχθη ἐν κωνσταντίνου πόλει τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου σαμουὴλ, καὶ ἀπετέθησαν ἐν τῷ προφητείῳ αὐτοῦ πλησίον τοῦ ἑβδόμου. Occurrit quoque apud Cedrenum & Zonaram. Victor Tunnunēsis in Chronico: *Septimum* appellat Latinè. *Zenon à Leone Aug. F. in Septimo contra consuetudinem coronatur.* Et emendandus est Landulphus Sagax Hist. Misc. lib. XVII. *Cunctis convenientibus apud Septimum, tunc patriarcha Cyriacus à tyranno de orthodoxâ fide, & ut sine perturbatione servaret ecclesiam, extorsit professionem.* Perperam editur hodie, *apud Septimium.* Exstruxit autem id Constantinus Magnus in honorem Ioannis Theologi. Chron. Constantinop. τὸ δὲ ἕβδομον ὁ δρομικὸς ναὸς ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου.

καὶ εἰς τὴν εἰρίαν] Scribe, καὶ εἰς τὰ ἤρια. Suidas in Herac. πυθόμενος δὲ ἀποθανεῖν, ἐν τοῖς εἰς τὰ ἤρια παλατίοις διέτριβε. Cedrenus: ἐδομήσατο δὲ καὶ τὰ ἐν ταῖς πηγαῖς παλάτια, καὶ τὰ ἐν τοῖς ἠρίοις ἐκαλλωπίσατο.

καὶ εἰς τὴν βεροίαν] De Brœâ nihil mihi lectum. Fortassis corruptus est locus.

εἰς μακρότερον ἀπῄει πρόκενσον] πρόκενσον, est *Processus.* Profectio. Ioannes Curopalates in Romano Lacapeno: προκένσου δὲ γινομένου ἐν τῷ τριβουναλίῳ, αἰφνίδιον οἱ βασιλεῖς εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφουσιν. Quod autem hic μακρότερον πρόκενσον, infrà vnâ voce μακρόκενσον appellat.

Pag. 192. καὶ ὁ μυστικός] Codinus: ἡ τοῦ μυστικοῦ ὑπηρεσία νοεῖται καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. Achmes Onirocrit. cap. XIV. μυστικὸς ἔσται τῷ φαραὼ, καὶ πρῶτος τῶν ἀποκρύφων μυστηρίων αὐτοῦ.

καὶ ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων] Codinus: ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων ἀποφέρεται εἰς τὴν βασιλέα ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων. Nicetas in Alexio Man. F. εἰς τὸ τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων ὀφφίκιον ἀναβιβάς.

καὶ ἀβεστάριος, καὶ ἐκ τῶν κοιτωνιτῶν οὓς ἂν ἐκέλευσεν] Quis ἀβεστάριος fuerit, & qui κοιτωνῖται, abundè explicavi in Glossario meo. Illic vide.

διὰ τὸ τάγμα τοῦ ἀριθμοῦ]; Zonaras annal. III. εἶτα τειβοῦνον ἀριθμοῦ τῆς ὑπηρεσίας ἀνακληθέντα ἐποίησεν.

Pag. 193. τῆς φιάλης] Hanc exstruxit Iustinianus Rhinotmetus, demolitus prius ædem deiparæ Metropolitanam, quæ illic erat. Cedrenus: πλησίον δὲ τοῦ παλατίου βουλόμενος βάθρα τῶν βενέτων καὶ φιάλην κτίσαι, εἰς τὸ τελεῖσθαι ἐκεῖ τὸ ζαξιμοδέξιμον, ἐπεὶ ναὸς ἦν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῶν μητροπολιτῶν, ἀπῄτει καλλίνικον τὸν πατριάρχην ποιῆσαι εὐχὴν, ἵνα καταλύσῃ τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν. Et mox: τοῦτο ἀκούσαντες, κατέλυσαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐποίησαν τὴν φιάλην. Landulphus Histor. Misc. lib. XIX.

κενουργηθέντα τὰ δερμώνια] Scribe, καινουργηθέντα τὰ δερμώνια. Nam καινούργιον dicebant *Nouum* recentiores Græci. Corona pretiosa. καινούργιος, *Nouus*, καινός. Glossæ Græco-barbaræ καινὰ, νεστὰ, καινούργια.

βαγεύοντα] Theodorus Prodromus in Lexico: βαγεύει, πλανητεύει. Ruffus in leg. Mil. εἴ τις τολμήσῃ βαγεῦσαι ὑπὲρ τὸν χρόνον τοῦ κομμεάτου, τῆς στρατείας ἐκβληθήσεται.

διὰ μαγκλαβίων]Codinus: κρέμαται δὲ ἐπὶ ζώνης ἑκάστου τούτων λῶροι οὓς καλοῦσι μαγκλάτια.

P. 194. ἐποίησεν αὐτοὺς πρωτοκαράβους] Zonaras in Cō-

stantino Duca. προσωκονόμητο δ' αὐτοῖς, μὴ [εἶ] τ̃ βασιλικὴν τειήρη ἐκεῖ, καὶ τοὺς ἐκείνου οἰακοστρόφους, οὓς πρωτοκαράβους ἡ δημώδης λέγει φωνή.

Pag.195. οἰωνὶ φιλοτιμούμενος] Scribe, οἱονεὶ φ.

καὶ δρουγγαρίου τοῦ πολέμου] Scribe, κ, δ. τοῦ πλωΐμου.

Pag.196. ἐποίησε λέσας] Ioannes Curopalates in Michaele Calaphate. Σκηνὰς ἐκ λύγων ἔχων καὶ πεπλεγμένας, βοείαις βύρσαις ἄνωθεν ἐσκεπασμένας, καὶ τροχοὺς ἐχούσας ὑπὸ τὰς τῶν βασταζόντων κιόνων βάσεις, λέσας ταὶ τοιαύτας ὀνομάζουσι, &c.

Pag.198. οὐκ οἶδε] Scribe, οὐκ οἶδα.

Pag.199. οὐ μόνον διεδέξατο] Scribe. οὐ μ. οὐ διεδέξατο.

στρατ[η]γῶς γεγονότος] Suidas: στρατ[η]γῶς, εἶδος ἀξιώματος. Cedrenus: Ἰωάννην τινὰ ἀγύρτην, καὶ μηδενὸς ἄξιον λόγου, καλάρης τούτῳ ἐπώνυμον, στρατ[η]γῶς πεποίηκεν.

Pag.200. ἐπεκράτησε τὸ τῶν πρωτοκαράβων] Scribe, ἐ. τ. τ̃ πρωτοκαράβων.

Pag.201. διὰ χαράγματος] χάραγμα recentioribus Græcis est Moneta, Pecunia. Achmes Onirocrit. cap. CCXX. εὑρήσει πλοῦτον διὰ χαράγματος, ἀνάλογον τοῦ πλήθους. Iterum cap. CCXXVIII. εὑρήσει πλοῦτον διὰ χαράγματος, κατὰ τ̃ δασύτητα καὶ τ̃ πῆξιν αὐτῆς. Codinus in Orig. καὶ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ συνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ, τὶ λυπῇ περὶ χαράγματος. Anna Comn. lib. VIII. εἰς τοὔδαφος κατέστρωσε παντοῖα εἴδους χρημάτων καὶ ἀμφίων, χαράγματός τε χρυσίου, καὶ ἀργύρου, καὶ τῆς καλωτέρας ὕλης.

Pag.205. διὰ τῶν σκουλκατόρων] Σκουλκάτορες, pro ἐξκουλκάτορες, Exploratores. Occurrit quoque apud Leonem constitut. XVII.

Pag.207. ἀθερίλους] Mendum est.

Pag.209. καὶ φιβλατώρας] φιβλατώραν dixit Constantinus, quod φιβλατώριον Suidas, qui interpretatur περιβόλαιον περσικόν.

Pag.210. συμπληρώσειν] Scribe, συμπλήρωσιν.

Pag.211. μηκέτι αὐτοῖς] Scribe, μ. αὐτούς.

pag.

Pag. 212. φοιατλόμενος] Scribe, φρυατλόμενος.

Pag. 213 τὸ τοῦ κασιδίου αὐτοῦ πέταλον] κασίδιον, Cassis. Mauricius Strateg. 11. κασίδια ἔχοντα τουφία μικρά. Vide Glossarium doctissimi amici nostri Nic. Rigaltij.

Pag. 216. ἑκάστῳ ἀγγέλλειν] Scribe, ἑ. ἀγγέλῳ.

Pag. 217. τὰ τῆς ἀφρασίας] Scribe, τὰ τῆς εὐφρασίας.

Pag. 218. ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῳ] Infra semel iterumq; scribitur λιμῶνι.

Pag. 219. ἐξουσίαν ἔχεις τὴν ἀχρείαν σου δούλῳ] Locus mutilus.

Pag 221. πληροφορήσατε μή] Scribe, πληροφορήσατέ με.

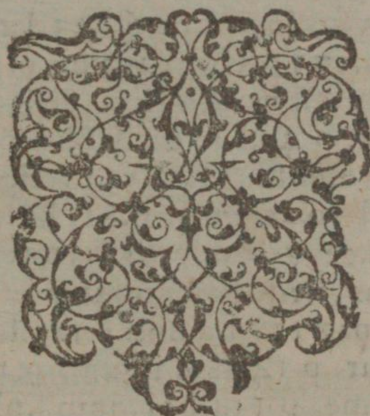
Pag. 225. ἐγκαλοπίσασθαι] Scribe, ἐγκολπίσασθαι.

Pag. 228. ἀβάλα] Vox non intellecta.

τὰ μάταρχα] Scribe, ταμάταρχα. Vide supra pag. 132.

ὁμοχρεοῦσι] Scribe, ὁμοχεροῦσι.

Pag. 229. μετὰ τοῦ γάμου] Scribe, μ. τ. γόμου.

ERRATA.

In Græco textu.

PAg.16.lin.4.ſcribe, μετὰ τὸ ἔαρ. p.17. l.ult. ἀγρύπνως. pag.19.l.16. Σκαφφία. pag.21.l.15.ῥωμανίαν.pag.50.l.6.μοψυεστίας.p.51.l.2.διακυβερνῶν. p.66.l.27.ἀνεῖλον.pag.74.l.27.ὁμοφύλους. p.79.l.19.ὅτι.p.94.l.32.ἔχουσι. p.96.l.5.νομίσματα σ΄. p.104.l.3.ἐπεζήτησεν. pag.109.l.15.ὑποτεταγμένος. p.110.l.8.ἄρχοντος. p.113.l.5.μετοικίσας.l.6.οἱ δέ. p.120.l.34.ἔθος. p.131.l.ult. ἥτις καὶ θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος παρὰ πάντων ὀνομάζεται. εἰς γὰρ τὴν αὐτὴν μαιώτιδα θάλασσαν. pag.134.l.2.μέσῳ. p.137.l.2.τιμήσας. p.154. l.3.ἀτιμία. p.178.l.8.πενταδάκτυλος. p.188.l.17.ἐπὶ τῆς.lin.18.προσεβάλετο. pag.206.l.ul.οὖν οὐδὲ λαβεῖν.

In Latinâ verſione.

Pag.6.lin.28.vſus fuero. p.16.l.23.latitudinem. pag.21.l.1.à Ciabo.p.27.l.7.Conſtantino p.31.l.2.inire.pag.33.l.24.delendum eſt τὸ, *decet*. l.35.dirigant p.45.l.1. alta.l.30 conferunt. p.49.l.1. Ex B.Theophane. p.61. lin.vlt. pede extra protenſo.p.64.l.24.diviſa ſunt.l.25. miſſi. l.vlt.fiſco. p.71.l.30.tenenti. p.81. l.2.quod. p.83.l 33. pauliſper. p.85.l.21.vrbem.p.91.l.30.tempore. p.101. l.4. neque ſagenas, neque conduras.p 115.l.6. principes totidem habet. pag 118.l.4.hoc. p.124.l.9 nominatam. p.132.l.1. vocatur. p.140.l.9. ipſum. p.146.l.5.Apoleſphuet & Apoſelme. p.154.l.11.quin.l.ult. verò. p.155. .25.ſpondere.p.166.l.39.veniretque cum iis.p.180.l.30. libras p.181 l.21.prætura.l.22.præturæ l.23.præturæ. lin.25.præturæ. l.26.prætura. l.28.prætura. p.185.l.18.prętura. p.287.l.19 potitus.p192.l.ult.cumque in. p. 202.l.26.finitimos.l.27.accolas.p.207.l.22.ordinate.

F I N I S.

LUGDUNI BATAVORUM,

Typis Iohannis Balduini:

impensis verò

Ludovici Elzevirij.

Anno cIↃ. c. xi.

